

Vergaderjaar 2003–2004

29 200 XV

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2004

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVORSTEL

Wetsartikel 1 (begrotingsstaat ministerie)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2004 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2004. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2004.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2004 vastgesteld. De in de begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2 (begrotingsstaat baten-lastendiensten)

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de baten en lasten en de kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de baten-lastendiensten Agentschap SZW en Inspectie Werk en Inkomen i.o. voor het jaar 2004 vastgesteld. De in die begrotingen opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel in de paragraaf inzake de baten-lastendiensten.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. J. de Geus

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2004

Memorie van toelichting

B. DE BEGROTINGSTOELICHTING

Inhoudsopgave	blz.
1. Leeswijzer	4
2. De beleidsagenda	8
3. De beleidsartikelen	33
1. Basisdienstverlening Werk en Inkomen	33
2. Stimulering en kwaliteitsbevordering van arbeidsparticipatie	41
3. Aanvullende werkgelegenheid	58
4. Aangepast werken	59
5. Algemene inkomensgarantie op minimumniveau	66
6. Inkomensgarantie voor jonggehandicapten	78
7. Inkomensaanvulling voor herkeurde arbeidsongeschikten	84
8. Inkomensvoorziening voor kunstenaars	89
9. Tegemoetkoming in de kosten van kinderen	94
10. Maatschappelijke participatie van gehandicapten	101
11. Vergroten van mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren	102
12. Coördinatie emancipatiebeleid	113
13. Verbetering arbeidsomstandigheden, arbozorg en verzuimaanpak	122
14. Tegemoetkoming asbestslachtoffers	134
15. Rijksbijdragen sociale fondsen	137
16. Rijksbijdragen spaarfonds AOW	141
17. Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen	143
4. De niet-beleidsartikelen	146
97. Aflopende regelingen	146
98. Algemeen	148
99. Nominaal en onvoorzien	157
5. De premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven	158
1. Inkomensgarantie bij werkloosheid	158
2. Inkomensgarantie bij ziekte en arbeidsongeschiktheid	167
3. Reïntegratie	180
4. Inkomensgarantie voor nabestaanden	189
5. Inkomensgarantie voor ouderen	196
6. Financiering premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven	204
6. Overige beleidsonderwerpen	207
1. Arbeidsmarktbeleid	207
2. Inkomensbeleid	211

3.	Overlegstructuren, collectieve arbeidsvoorwaarden- vorming en medezeggenschap	215
4.	Regulering van individuele arbeidsrelaties	218
5.	Pensioenbeleid	221
7.	De bedrijfsvoering	224
8.	Baten-lastendiensten	226
9.	De verdiepingsbijlage	238
10.	De bijlage moties en toezeggingen	275
11.	De bijlage inzake ZBO'S en RWT'S	287
12.	Bijlage financieel beleid budgetdisciplinesector sociale zekerheid en arbeidsmarkt	290
13.	Bijlage arbeidsmarkt	303
14.	Bijlage internationale kerngegevens	310
15.	Bijlage inkomensbeleid	319
16.	Bijlage sociale zekerheid	329
17.	Bijlage gebruikte afkortingen	337
18.	Trefwoordenregister	340

1. LEESWIJZER

Vooraf

De begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor 2004 is de derde begroting die is gebaseerd op de uitgangspunten van de operatie Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording (VBTB). Uitgangspunten zijn de volgende vragen:

- Wat wil het kabinet en met name de bewindslieden van SZW in 2004 en volgende jaren bereiken?
- Wat gaat SZW in samenwerking met de uitvoeringsinstellingen daarvoor doen?
- Welke middelen worden daarvoor ingezet?
Deze opzet komt in de beleidsartikelen van deze begroting terug.

In het kader van het terugdringen van het aantal beleidsnota's worden er geen Sociale Nota 2004 en beleidsbrief Emancipatiebeleid uitgebracht. De nu voorliggende begroting moet dit in belangrijke mate opvangen.

Opbouw begroting

De begroting van SZW is opgebouwd uit de volgende elementen:

- a. Beleidsagenda
In de beleidsagenda wordt aandacht besteed aan de hoofdlijnen van het beleid van SZW. Daarbij wordt in het bijzonder ingegaan op de vijf prioriteiten WAO, Reïntegratie, Arbeid en Zorg, Arbeidsparticipatie ouderen, Deregulering en Administratieve lastenverlichting. De beleidsagenda neemt daarmee de rol van de sociale nota over.
- b. Beleidsartikelen
De belangrijkste beleidsdoelstellingen zijn in de afzonderlijke beleidsartikelen opgenomen. Op de begroting van SZW zijn op dit moment 16 beleidsartikelen onderscheiden (artikel 10 is inmiddels afgesloten). Bij elk van deze doelstellingen worden begrotingsgelden ingezet. Elk beleidsartikel is volgens een vast stramien opgebouwd. Eerst een paragraaf met de algemene doelstellingen, vervolgens de operationele doelstellingen, de budgettaire gevolgen van beleid, de budgetflexibiliteit, de veronderstellingen in effectbereiking, doelmatigheid en raming en tot slot de VBTB-paragraaf.
- c. Niet-beleidsartikelen
De middelen op de begroting van SZW die niet rechtstreeks aan een doelstelling gekoppeld kunnen worden of omdat het om een technisch administratieve voorziening gaat (onvoorzien, loonbijstelling) of omdat de inzet van beleidsinstrumenten niet vanuit de begroting worden betaald (premie gefinancierde sociale zekerheid, arbeidsverhoudingen) worden op niet-beleidsartikelen begroot.
- d. Premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven
De doelstellingen die het ministerie van SZW wil realiseren door de inzet van de premiegefinancierde uitgaven zijn in een apart onderdeel toegelicht. Deze middelen hoeven niet door het parlement te worden geautoriseerd.
- e. Overige beleidsonderwerpen
De doelstellingen waarvoor geen middelen op de begroting beschikbaar zijn, maar waar SZW toch beleid opmaakt, worden voor de eerste maal in deze begroting gepresenteerd op vijf aparte artikelen. Van deze artikelen zijn dit jaar uitsluitend de algemene en operationele doelstellingen opgenomen.

- f. **Bedrijfsvoering**
In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan specifieke bedrijfsvoeringsthema's zoals de reorganisatie van de ambtelijke top, de mededeling bedrijfsvoering en de ontwikkelingen rond de batenlastendiensten.
- f. **Baten-lastendiensten**
Het ministerie heeft met ingang van 1 januari 2003 de baten-lastendienst Agentschap SZW. Dit agentschap is belast met de uitvoering van de subsidiering ten laste van het Europees Sociaal Fonds, de Communautaire Initiatieven en van enkele eigen SZW-regelingen. De Inspectie Werk en Inkomen is een traject gestart dat moet leiden tot de status van baten-lastendienst per 1 januari 2005. Vooruitlopend daarop wordt IWI als baten en lasten dienst i.o. in deze begroting opgenomen.
- g. **Verdiepingsbijlage**
De verschuivingen tussen de budgetten op de beleidsartikelen zijn hier zichtbaar gemaakt vanaf de stand van de begroting 2003. De veranderingen na de eerste suppletore begrotingswet worden afzonderlijk toegelicht.
- h. **Bijlage inzake moties en toezeggingen**
Een overzicht van de door de Staten-Generaal aanvaarde moties en door bewindslieden aan de Staten-Generaal gedane toezeggingen is opgenomen in deze bijlage.
- i. **Bijlage inzake ZBO's en RWT's**
Deze bijlage bevat een overzicht van alle zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) en rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) die onder de verantwoordelijkheid van het departement vallen. Indien een ZBO of RWT een bijdrage van het departement ontvangt is dit in deze bijlage opgenomen.
- j. **Bijlagen voorheen Sociale Nota**
De bijlagen Financieel beleid budgetdisciplinesector sociale zekerheid en arbeidsmarkt, Arbeidsmarkt, Internationale kernegevens, Inkomensbeleid en de bijlage Sociale zekerheid die voorheen in de Sociale Nota waren opgenomen, zijn nu als hoofdstukken 12 tot en met 16 toegevoegd aan de begroting 2004.

Wijzigingen ten opzichte van de begroting 2003

Met ingang van 1 januari 2004 wordt een flexibel reïntegratiebudget ingevoerd mits de Staten-Generaal het wetsvoorstel Werk en Bijstand (WWB) heeft aanvaard. De voormalige reïntegratiemiddelen van beleidsartikel 2 (Stimulering en kwaliteitsbevordering arbeidsaanbod) en de middelen voor ID-banen van beleidsartikel 3 (Aanvullende werkgelegenheid) zijn vooruitlopend op de behandeling van het wetsvoorstel in één vrij besteedbaar budget op beleidsartikel 2 ondergebracht. Dit heeft tot gevolg dat artikel 3 alleen nog over het begrotingsjaar 2003 zal rapporteren.

Afwijkingen van de Rijksbegrotingsvoorschriften

- De tabel met de budgettaire gevolgen van beleid voldoet niet geheel aan de voorschriften. De programmauitgaven zijn waar mogelijk gesplitst naar de verschillende operationele doelstellingen en daarbinnen naar instrumenten. Binnen de begroting van SZW is dit niet altijd mogelijk omdat sommige instrumenten bijdragen aan meerdere doelstellingen en een toerekening van het mogelijke budgettaire beslag per doelstelling vooraf moeilijk te geven is.
- De streefwaarden in deze begroting zijn in de regel nog niet in

maatschappelijke effecten gedefinieerd. In de komende ontwerp-begrotingen zal dit verder worden verbeterd.

- Systeem- versus resultaatverantwoordelijkheid. De minister van SZW kan te allen tijde door het parlement ter verantwoording worden geroepen over het gehele beleidsterrein waar hij actief is. Het onderscheid tussen systeem- en resultaatverantwoordelijkheid doet in die zin weinig af van de eindverantwoordelijkheid die een bewindspersoon altijd heeft. In de beleidsartikelen wordt dat onderscheid als zodanig niet meer gemaakt. In de meeste artikelen wordt kort aangegeven hoe de relatie is tussen beleidsbepalend departement en de daarmee samenhangende sturingsmogelijkheden in relatie tot de eigen (beleids)verantwoordelijkheid voor de uitvoering. Daarmee wordt aangegeven in hoeverre de minister van SZW direct verantwoordelijk is voor de uitvoering van beleid dan wel dat hij derden (gemeenten, UWV, SVB, CWI etc.) in staat stelt uitvoering aan het beleid te geven.

Budgetflexibiliteit

In de begroting wordt bij een aantal beleidsartikelen aangegeven welk deel van het budget naar de huidige inzichten op 1 januari 2004 nog flexibel inzetbaar is. Op de begroting van SZW staan diverse soorten uitgaven waarbij de toepassing van de budgetflexibiliteit niet altijd eenduidig kan worden vastgesteld.

Een groot deel van de middelen op de begroting van SZW ligt door de inrichting van de wet- en regelgeving (voornamelijk uitkeringen) vast. Het gaat daarbij in een aantal gevallen om open einde regelingen waar alleen door wijziging van wet- en regelgeving budgettaire ruimte kan worden gemaakt.

In de ontwerp-begroting 2004 wordt in de beleidsartikelen 15 en 16 en in de niet-beleidsartikelen 97 en 99 geen tabel voor budgetflexibiliteit opgenomen. De rijksbijdragen aan de Sociale Fondsen (beleidsartikel 15) en de bijdrage aan het Spaarfonds AOW (beleidsartikel 16) zijn van een bijzonder karakter. Het gaat hier om begrotingsuitgaven aan (sociale) fondsen. Flexibiliteit is hier alleen te realiseren door aanpassing van wet- en regelgeving bij de betreffende materiewetten. Bij artikel 97 betreft het de uitfinanciering van een aflopende regeling en bij artikel 99 worden de bedragen voor loon- en prijsbijstelling opgenomen.

Bij relevante personele uitgaven is uitgegaan van de vrijval van middelen op basis van een historisch bepaald verloopcijfer bij SZW. In de jaren 2000, 2001 en 2002 is gemiddeld 9% van de formatie via verloop vrij gekomen. Omdat departementen de komende kabinetsperiode uitvoering geven aan een volume- en efficiencytaakstelling is van de veronderstelling uitgegaan dat een verloop van 4,5% per jaar in de komende periode realistisch is.

Belastinguitgaven en ESF-middelen

In de VBTB-begroting streeft het ministerie van SZW een zo integraal mogelijke presentatie van beleid na. Daarom zijn ook de premiegefinancierde regelingen en de overige beleidsonderwerpen in aparte hoofdstukken toegelicht. Ook bij de belastinguitgaven is getracht deze zoveel mogelijk bij de beleidsartikelen zichtbaar te maken in de toelichting op de operationele doelstellingen. Dit is bij beleidsartikelen 2, 11 en 13 het geval.

De programmamiddelen voor ESF-3 en EQUAL lopen buiten begrotingsverband en zijn dus niet in de begrotingsstaat terug te vinden. Zij zijn wel

zoveel mogelijk aan de beleidsartikelen toegedeeld waarvan de doelstellingen mede met Europese gelden worden bereikt. Het gaat daarbij om beleidsartikelen 2, 11 en 12. Toekenning van de middelen en verantwoording hierover vindt bij de EU plaats.

Toedeling van de apparaatsuitgaven.

Het ministerie van SZW heeft in deze begroting de apparaatsuitgaven zoveel mogelijk aan de verschillende beleidsartikelen toegerekend. Toerekening van middelen (personeel en materieel) vindt jaarlijks plaats op basis van een herziene, globale toedeling van de personeelsinzet naar de verschillende beleidsartikelen. Deze verdeelsleutel wordt ook het departementaal jaarverslag 2004 gehanteerd. Voor 2005 en volgende jaren zijn bij de beleidsartikelen nog geen apparaatsuitgaven geraamd. De toegerekende apparaatsuitgaven worden niet afzonderlijk bij de beleidsartikelen toegelicht. In artikel 98 «Algemeen» is een integraal overzicht van de inzet van personeel en materieel opgenomen inclusief de verdeling van de personeelsinzet over de verschillende beleidsartikelen, de niet-beleidsartikelen, de premiegefinancierde sociale zekerheidsuitgaven en de overige beleidsonderwerpen. Dit staat gelijk aan de verdeelsleutel.

Evaluatie

In de beleidsartikelen wordt in een afzonderlijke tabel aangegeven wanneer evaluaties naar de doelstellingen zullen worden verricht.

VBTB-paragraaf

Elk artikel bevat een VBTB-paragraaf waarin wordt aangegeven welke verbeteringen in het artikel in de komende jaren noodzakelijk zijn om te komen tot een volwaardige VBTB-begroting. In deze paragraaf is zo goed mogelijk aangegeven wanneer het ministerie van SZW aan alle VBTB-voorschriften zal kunnen voldoen.

2. BELEIDSAGENDA

2.1 Voorwoord

Nederland staat voor ingrijpende keuzes op het terrein van werk en inkomen. Het socialezekerheidsstelsel vraagt om onderhoud, er is een omslag nodig in de ontwikkeling van contractlonen, zowel in de markt als bij de overheid, en het draagvlak voor onze collectieve voorzieningen is nog onvoldoende. Naast deze inhoudelijke aspecten van het beleid is er bovendien een kwaliteitssprong nodig in de uitvoering en de handhaving. Dat zijn de thema's die in de komende jaren het beleid zullen domineren.

Belangrijke onderdelen van ons huidige socialezekerheidsstelsel als de WAO en de bijstand zijn ontworpen in andere tijden. De werkelijkheid waarop deze regelingen waren toegesneden is inmiddels veranderd. Dat vertaalt zich onder meer in het beroep op de regelingen: dit is groter, in het geval van de WAO zelfs vele malen groter, dan bij het ontwerpen werd gedacht en beoogd. Ook schort het aan de uitstroom uit de regelingen. Deze is klein en laat veelal lang op zich wachten. Het verblijf in de regelingen, ten slotte, vormt voor het betrokken individu te vaak een geleidelijk afglijden richting maatschappelijk en economisch isolement. Mensen worden te snel afgeschreven. Een nieuwe vormgeving van deze socialezekerheidsregelingen is dan ook dringend gewenst. De vraag wat mensen nog wel kunnen, in plaats van wat zij niet meer kunnen, moet daarbij centraal komen te staan. Een meer activerende opzet van de sociale zekerheid kan eraan bijdragen dat mensen sneller weer deelnemen aan het economische en maatschappelijke verkeer.

Dat is niet alleen om sociale, maar ook om economische redenen gewenst. Wie in 1945 geboren werd, bereikt in het jaar 2010 de pensioengerechtigde leeftijd. Aangezien het in Nederland nu nog gebruikelijk is om voor het 65e levensjaar te stoppen met werken, zullen grote groepen mensen uit de naoorlogse geboortegolf zich al voor 2010 van de arbeidsmarkt terugtrekken. De vergrijzing is geen vergezicht, maar staat in feite voor de deur. Een steeds kleinere groep mensen zal het economische draagvlak vormen voor de publieke voorzieningen, waar een steeds grotere groep senioren aanspraak op maakt. Dat kan alleen als iedereen die kan bijdragen aan het draagvlak, dat ook doet. Dit betekent dat een stijging van de arbeidsparticipatie noodzakelijk is. Deze stijging moet eerst en vooral worden gezocht bij degenen die nu niet of niet voldoende participeren. Ook daarom is ander en beter beleid nodig ten aanzien van de WAO, de bijstand, en het geheel van arbeid en zorgregelingen.

Het huidige economische dal is dieper dan Nederland in lange tijd heeft meegemaakt; het is ook dieper dan in ons omringende landen. Dat hangt vooral samen met de verslechterde Nederlandse concurrentiepositie. Deze moet verbeteren, wil Nederland straks aansluiting vinden bij een herstel van de internationale economie. Daarmee is de ontwikkeling van de arbeidskosten meer dan in voorgaande jaren een centraal thema in het sociaal-economische beleid. De economische omstandigheden, vooral de snel oplopende werkloosheid, vergen dat de regering op dit punt haar verantwoordelijkheid neemt en de weg van matiging inslaat. Als de sociale partners dit voorbeeld volgen, komt daarmee een gematigde en solidaire inkomensontwikkeling binnen bereik. Vooral in een periode van teruggang vindt de regering dat belangrijk. De regering streeft daarbij

naar een evenwichtige inkomensontwikkeling, die de lasten verdeelt over alle groepen in de samenleving, en die daarbij recht doet aan de draagkracht van een ieder.

Naast de twee hoofdlijnen in het sociaal-economische beleid – meedoen en meer werk – staat ook op andere terreinen veel te gebeuren. Indirect is al de nieuwe Wet werk en bijstand aan de orde gekomen; deze zal gemeenten meer vrijheid en verantwoordelijkheid geven en duurzame reïntegratie van uitkeringsgerechtigden bevorderen. Een nieuwe Pensioenwet moet het speelveld afbakenen voor een solide inkomensvorming voor de oude dag. Een nieuwe levensloopregeling en een verbeterde opzet van de kinderopvang moeten de combinatie van arbeid en zorg vergemakkelijken en een andere verdeling van taken over mannen en vrouwen mogelijk maken. En om het draagvlak voor de sociale zekerheid in stand te houden, zal meer aandacht uitgaan naar het voorkomen en waar nodig bestraffen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

De regering maakt ten slotte keuzen in de manier waarop zij beleid voert. Dat uit zich op twee manieren. Ten eerste kiest de regering voor het terugdringen van wetten en regels. Het streven is een overheid die niet de logica van de bureaucratie voorop plaatst, maar die samen met burgers en bedrijven concrete resultaten wil bereiken. Centraal staat dat burgers en bedrijven meer ruimte krijgen voor eigen keuzes en eigen verantwoordelijkheden. Ten tweede gaat deze regering voort op de weg van rekenschap afleggen en transparantie. Voor de belangrijkste beleidsonderdelen op het terrein van werk en inkomen zijn concrete doelstellingen geformuleerd, waarop de bewindslieden van SZW mogen worden aangesproken. Deze twee elementen liggen in elkaars verlengde. Zij hebben immers gemeen dat de rol van de burger groeit, en dat de overheid zich bescheidener zal moeten opstellen om die groei mogelijk te maken.

2.2 Algemeen-economisch beeld

Conjunctuur zit tegen

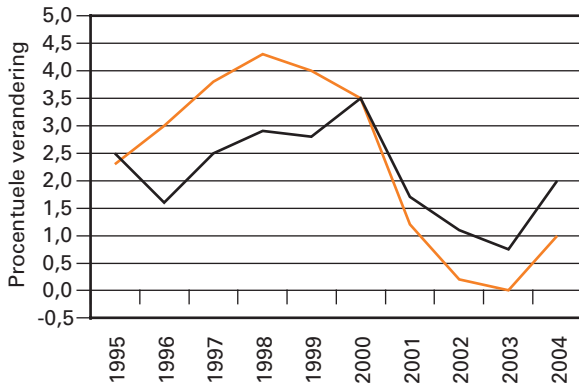
De internationale economie bevindt zich al enige jaren in een conjunctuureel dal. Zowel in Duitsland, onze belangrijkste handelspartner, als in de rest van het eurogebied is de economische groei sinds 2001 buitengewoon laag. Buiten Europa is het beeld wisselend. De Verenigde Staten lijken weer enigszins te herstellen na de schok van 11 september 2001. Dat geldt niet voor Japan, waar de gemiddelde economische groei sinds 1992 niet hoger is dan een magere 1%. Herstel lijkt daar nog ver weg.

Nederland steeds verder achterop

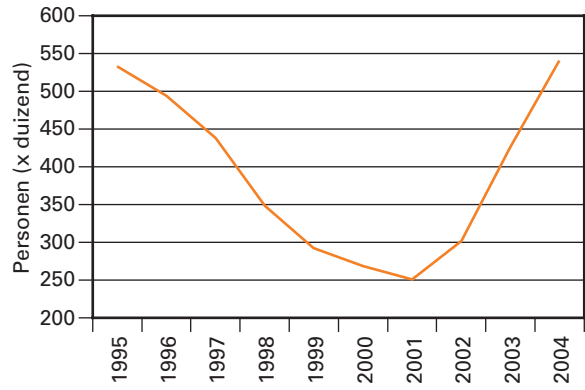
Na jaren van voorspoed en hoge economische groei is de Nederlandse economie sinds 2002 vrijwel tot stilstand gekomen. In vergelijking met andere landen laat in Nederland magere prestaties zien. Sinds 2001 beweegt de groei in Nederland zich onder het gemiddelde niveau van de EU. Het verschil bedraagt in 2003 en 2004 $\frac{3}{4}$ %-punt respectievelijk 1%-punt. Voor 2004 verwacht het CPB 1% groei voor Nederland en gemiddeld 2% groei voor de vijftien huidige EU-lidstaten. Het economische dal is voor Nederland dieper dan begin jaren negentig, toen de groei nog altijd ongeveer 2% bedroeg.

Grafiek 1a t/m 1d: Ontwikkeling economische kernvariabelen

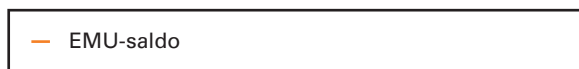
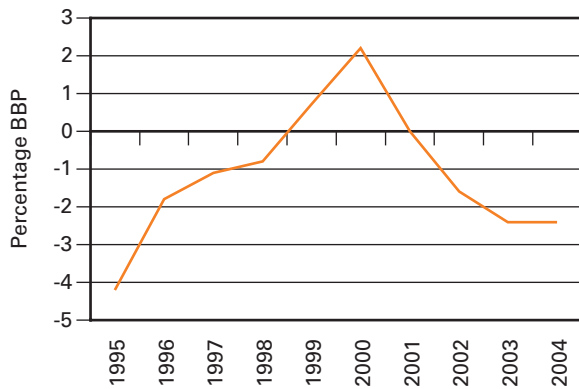
Ontwikkeling BBP

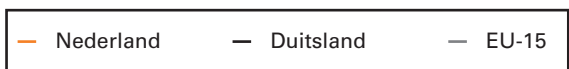
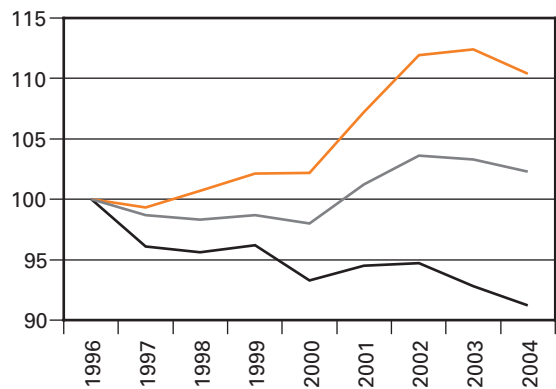
Werkloosheid

EMU-saldo

Arbeidskosten per eenheid product in verwerkende industrie (1996 = 100)

Bron: CPB

Werkloosheid loopt op

Als gevolg van de lage economische groei loopt de werkloosheid snel op. In de periode van maart tot juni 2003 zijn er maandelijks gemiddeld 14 duizend werklozen bijgekomen. Zulke aantallen zijn niet meer voorgekomen sinds begin jaren tachtig, toen Nederland in een diepe recessie verkeerde. In de periode april-juni 2003 waren volgens het CBS gemiddeld 400 duizend mensen werkloos. Het CPB verwacht een verdere stijging tot 540 duizend werklozen in 2004. Het aantal mensen met een werkloosheids- of bijstandsuitkering zal naar verwachting van het CPB oplopen van 665 duizend dit jaar naar 780 duizend volgend jaar.

Onder invloed van de lage economische groei verslechtert ook de budgettaire positie van de overheid. Terugkijkend moet worden geconcludeerd dat de overheid de hoge economische groei te weinig heeft benut voor structurele verbetering van de overheidsfinanciën. Zonder nader beleid zou Nederland volgend jaar dicht in de buurt komen van de tekortgrens van 3% van het BBP, die is vastgelegd in het verdrag van Maastricht.

Verslechterde concurrentiepositie

De lage groeicijfers hangen nauw samen met de hoge loonstijgingen van eind jaren negentig en van het begin van het huidige decennium. In een situatie van schaarste op de arbeidsmarkt werden destijds loonstijgingen gerealiseerd, die uitstegen boven de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit. Het gevolg was een snelle toename van de arbeidskosten per eenheid product, de belangrijkste maatstaf voor de Nederlandse concurrentiepositie. In de afgelopen jaren zijn deze kosten sneller gestegen dan in Duitsland en de andere eurolanden. Voor volgend jaar verwacht het CPB licht herstel van de internationale economische conjunctuur, maar door de hoge arbeidskosten zal Nederland daarvan slechts in geringe mate profiteren.

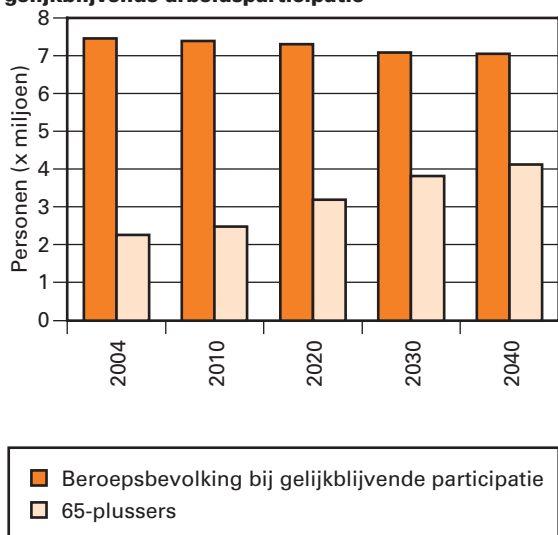
2.3 Sociale zaken en werkgelegenheid in perspectief

Verhouding aantallen werkenden en 65-plussers verslechtert

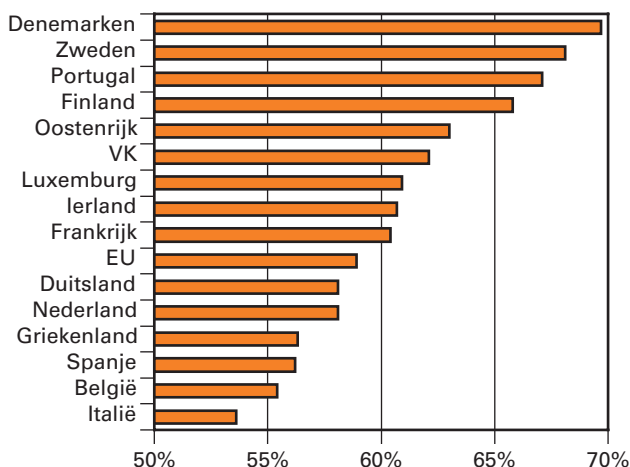
Het aantal mensen dat gebruik maakt van ouderdagvoorzieningen, stijgt door de vergrijzing. Tegelijkertijd krimpt de groep die de middelen voor deze voorzieningen moet opbrengen. Als de arbeidsparticipatie van alle leeftijdscategorieën blijft zoals die nu is, zal het aantal werkenden tot 2040 dalen, tot iets meer dan 7 miljoen mensen. Maar tegelijkertijd stijgt het aantal 65-plussers van meer dan 2 miljoen tot meer dan 4 miljoen.

Grafiek 2a en 2b: Ontwikkeling aantallen werkenden en 65-plussers, en arbeidsparticipatie in EU

Aantallen werkenden en 65-plussers, bij gelijkblijvende arbeidsparticipatie

Arbeidsparticipatie in voltijdsequivalenten in 2002

Bron: CBS en berekeningen SZW (2a) en Europese Commissie («Employment in Europe», 2b).

Nederlander werkt nog te weinig

De gemiddelde jaarlijkse arbeidsduur van werkenden in Nederland (in 2002 1324 uur) is het laagst van alle landen in de Europese Unie. Ter vergelijking: in een land als Denemarken is de jaarlijkse arbeidsduur gemiddeld 180 uur hoger. Ook het aantal mensen in Nederland met een baan behoort na correctie voor deeltijdwerk («participatie in voltijds-equivalenten») tot de laagste in Europa. Vooral het verschil met Scandinavische landen is groot. Nederland telt nu bijvoorbeeld drie 65-plussers op elke tien werkenden. Als onze arbeidsparticipatie niet verandert, hebben we in 2040 zes 65-plussers op tien werkenden. Als onze arbeidsparticipatie toeneemt tot het huidige Deense niveau, hebben we straks vijf 65-plussers op 10 werkenden, die bovendien gemiddeld geen 25, maar 29 uur per week werken. Zo kunnen de kosten van de sociale zekerheid beter worden gespreid.

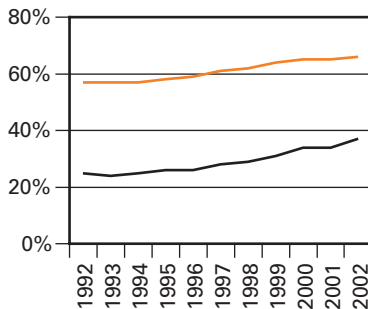
Zorgelijke positie achterstandgroepen

Van een aantal bevolkingsgroepen in Nederland blijft de participatie achter bij het gemiddelde. Dit geldt bijvoorbeeld voor ouderen, vrouwen, etnische minderheden en arbeidsgehandicapten.

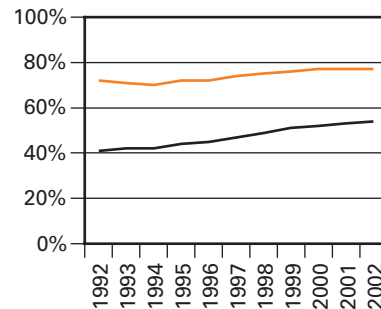
De arbeidsparticipatie van ouderen (55–64 jaar) is aanzienlijk gestegen sinds 1993, maar het niveau is nog steeds laag. Veel ouderen trekken zich ruim voor hun 65^e terug van de arbeidsmarkt.

Figuur 3a t/m 3c: Netto arbeidsparticipatie totaal en ouderen, mannen en vrouwen, en gemiddelde wekelijkse arbeidsduur mannen en vrouwen

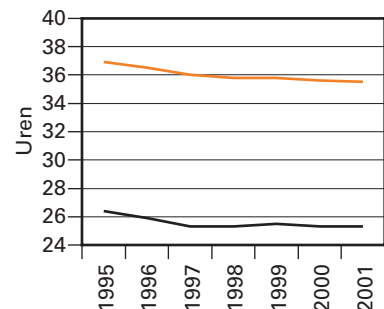
Netto arbeidsparticipatie (totaal en ouderen)

Netto arbeidsparticipatie (mannen en vrouwen, 15-64 jaar)

Gemiddelde wekelijkse arbeidsduur in uren, incl. overwerk

Bron: CBS

De participatie van vrouwen stijgt langzaam, maar het verschil met het niveau van mannen is nog groot. De participatiestijging van vrouwen is vooral toe te schrijven aan een toename van het aantal vrouwen dat in deeltijd werkt. Van de vrouwen die meer dan 12 uur werken, heeft bijna 1 op de 5 een baan van minder dan 20 uur. Bij mannen is dit ongeveer 1 op de 40.

De arbeidsparticipatie van niet-Westerse allochtonen is gemiddeld lager dan die van autochtonen (50% versus 66%). Vooral allochtone vrouwen begeven zich relatief weinig op de arbeidsmarkt. Zo heeft slechts één op de drie Marokkaanse en Turkse vrouwen een betaalde baan. Bij enkele groepen is de participatie daarentegen opvallend hoog. Dit geldt bijvoorbeeld voor Surinaamse vrouwen, die sterk gericht zijn op onafhankelijkheid. Zij participeren zelfs vaker dan autochtone vrouwen.

Combinatie arbeid en zorg nog lastig

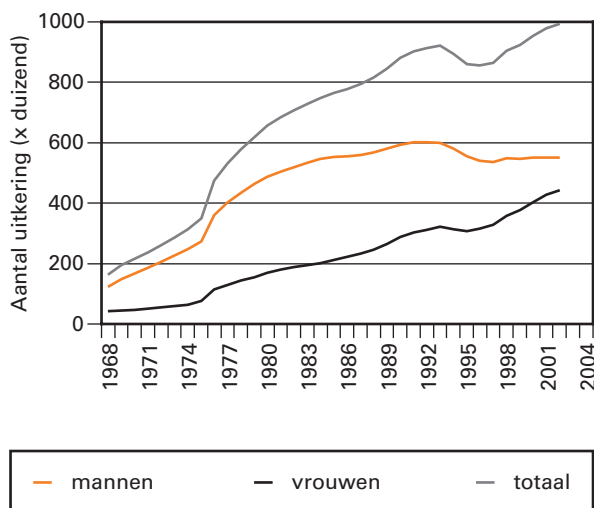
Mensen zijn in de afgelopen decennia anders gaan leven. Het standaardpatroon uit de vorige eeuw waarin scholing, werken en pensioen centraal stonden voor mannen, en waarin zorg centraal stond voor vrouwen, is tegenwoordig niet meer de regel. De wensen en behoeften voor de combinatie van arbeid en andere activiteiten, waaronder zorg voor anderen, zijn steeds diverser geworden. Bestaande instituties sluiten vaak niet of onvoldoende aan bij deze nieuwe wensen. Vooral mensen in de leeftijd tussen 30 en 50 jaar – het zogenoemde spitsuur van het leven – hebben moeite om arbeid en zorg naar wens te combineren. Financiële druk en tijdgebrek vormen de belangrijkste belemmeringen. In sommige gevallen leidt dat ertoe dat mensen zich terugtrekken van de arbeidsmarkt.

WAO niet onder controle

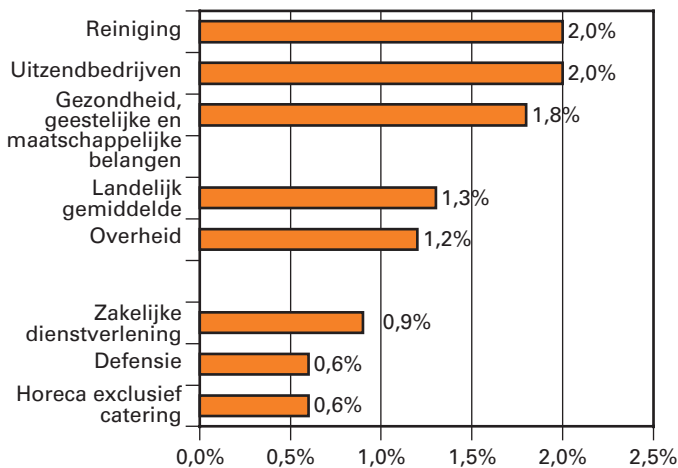
Het aantal arbeidsongeschikten in Nederland is nog steeds hoog. In 2002 ontvingen 979 duizend mensen een arbeidsongeschiktheidsuitkering. In de eerste helft van de jaren negentig daalde de instroom in regelingen voor arbeidsongeschiktheid. Daarna, in de periode 1997–2001, nam het aantal WAO'ers weer fors toe. De groei van het totale arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (WAO, WAZ en Wajong) is sinds vorig jaar relatief laag, mede als gevolg van de Wet Verbetering Poortwachter, de conjunctuur en premiedifferentiatie (Pemba).

Figuren 4a en 4b: Aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en WAO-instroom per sector

Aantal uitkeringen arbeidsongeschiktheid (WAO, WAZ, Wajong)

WAO-instroom per sector in 2002 (uitschieters)

Bron: SZW (3a) en UWV (3b)

In 2002 belandden meer dan 92 duizend mensen in de WAO. Het aantal vrouwen (ruim 50 duizend) was hoger dan het aantal mannen (42 duizend). Meer dan de helft van die instromers werd volledig arbeidsongeschikt verklaard. Dat is internationaal bezien nog steeds opvallend veel. Het aantal personen dat in 2002 vanwege psychische klachten in de WAO is beland, is met 35% van de totale instroom verontrustend hoog.

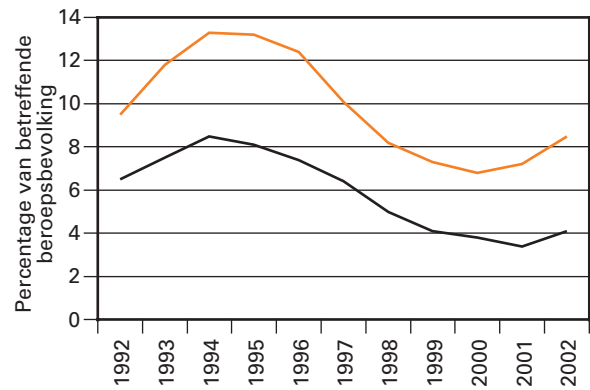
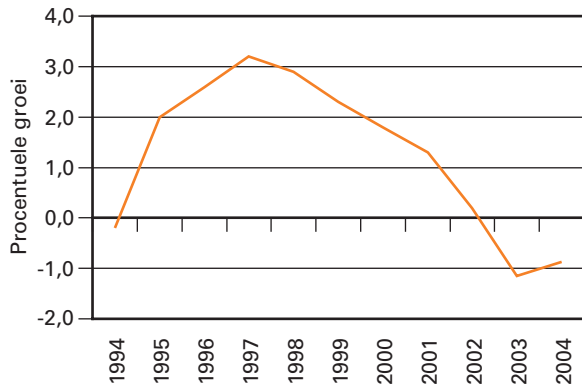
Het risico om arbeidsongeschikt te raken verschilt per sector en per bevolkingsgroep. Uit CBS-cijfers blijkt bijvoorbeeld dat de WAO-instroom onder niet-Westerse allochtonen hoger is dan onder autochtonen. Daarnaast blijkt uit cijfers die het UWV in juni 2003 voor het eerst heeft gepubliceerd, dat de WAO-instroom grote verschillen vertoont tussen sectoren. In sectoren met veel fysiek zware arbeid belanden relatief veel werknemers in de WAO. Dit is bij uitstek het geval voor de reinigingssector en de sector gezondheidszorg en welzijn. Ook in de uitzendsector, waar de werkgever weinig invloed heeft op de arbeidsomstandigheden, is de instroom hoog. Bij Defensie (keuring bij indiensttreding), in de horeca (jong personeel) en in de zakelijke dienstverlening (bureauwerk) is de WAO-instroom relatief laag. De WAO-instroom bij de gehele overheid (inclusief Defensie) is 0,1%-punt lager dan het landelijke gemiddelde.

Werkgelegenheid daalt, werkloosheid stijgt

Na acht jaar stijging is de werkgelegenheid in 2003 voor het eerst in lange tijd weer gedaald. Gemeten in arbeidsjaren neemt de werkgelegenheid af met 1¼%. In 2004 bedraagt de daling ¾%. Dit werkgelegenheidsverlies hangt nauw samen met saneringen die ondernemingen doorvoeren onder druk van de conjunctuur.

De daling van de werkgelegenheid treft vooral jongeren. Het kost schoolverlaters steeds meer moeite een baan te vinden. De werkloosheid onder jongeren, die ruim boven de gemiddelde werkloosheid ligt, neemt snel toe. In 2002 hadden 78 duizend jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar geen baan. In het tweede kwartaal van 2003 is dat opgelopen tot ruim 100 duizend. De werkloosheid onder jongeren van 15 tot en met 22 jaar bedroeg in 2002 8,7%.

Figuur 5a en 5b: Ontwikkeling werkgelegenheid (links) en niveau werkloosheid (rechts)

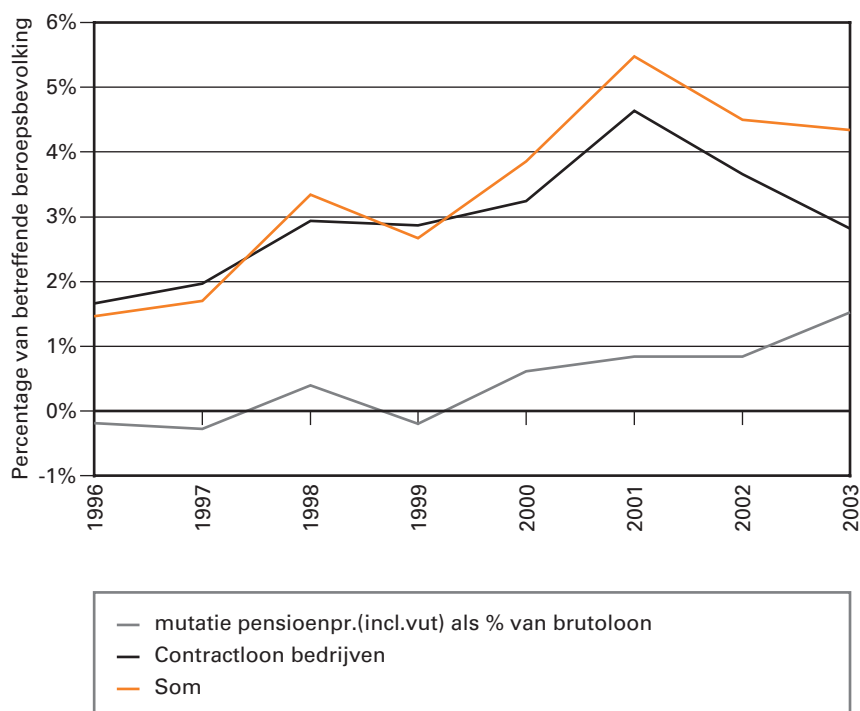

Bron: CPB (werkgelegenheid) en CBS (werkloosheid), op basis van CBS-indeling in leeftijdscategorieën.

Stijging arbeidskosten hoog

De stijging van de contractlonen en de pensioenpremies leidde in 2001 tezamen nog tot een stijging van de brutoloonkosten voor werkgevers met meer dan 5%. Sindsdien zijn de contractlonen gematigd, maar de pensioenpremies zijn blijven stijgen, vooral in 2003. De stijging van de arbeidskosten als gevolg van contractloonstijgingen en de verhoging van pensioenpremies voor werkgevers bedraagt in 2003 naar verwachting meer dan 4%. Dat is weliswaar lager dan in 2001, maar het illustreert dat de totale arbeidskostenstijging, ondanks de recessie, op een te hoog niveau blijft.

Figuur 6: ontwikkeling contractloonstijging en verandering van pensioenpremies voor werkgevers

Bron: CPB, berekeningen SZW.

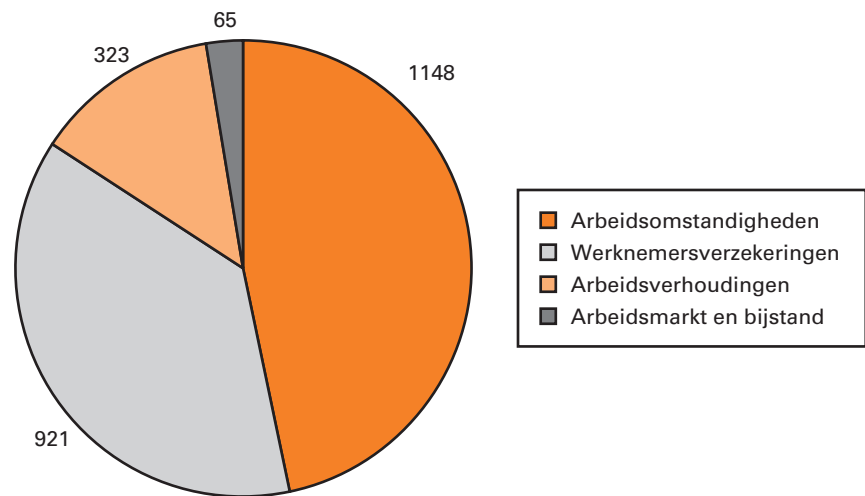
Emancipatie niet voltooid

Het emancipatiebeleid is nog niet af. Slechts 38% van de Nederlandse vrouwen is economisch zelfstandig en verdient meer dan 70% van het minimumloon. Bij laagopgeleide autochtone vrouwen en vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst is de arbeidsparticipatie lager dan 40%. Bovendien is het aandeel vrouwen in de raden van bestuur, ambtelijke topfuncties, het lokale en provinciale bestuur en universitaire topfuncties nog beperkt. In verenigingsbesturen, wijkraden en belangenorganisaties zijn vrouwen ondervertegenwoordigd. Ook is er nog veel geweld tegen vrouwen. Jaarlijks zijn circa 200 duizend vrouwen slachtoffer van mishandeling door de partner of ex-partner. Vrouwenhandel, gedwongen huwelijken en zwangerschappen, eerwraak en genitale verminking zijn in Nederland een groeiend probleem.

Administratieve lasten en deregulering

Op de beleidsterreinen van SZW (arbeidsmarkt en bijstand, arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en sociale verzekeringen) is sprake van veel regelgeving. Er bestaan circa 55 wetten, 85 algemene maatregelen van bestuur en 150 ministeriële regelingen. Deze regels hebben weliswaar elk hun specifieke legitimering, maar ze vormen tegelijkertijd ook een last voor hen op wie ze betrekking hebben. Naleving ervan kost tijd en geld, en ontnemt handelingsvrijheid. Op het terrein van SZW bedroegen de administratieve lasten voor het bedrijfsleven in 1994 meer dan € 2,8 miljard (in prijzen van 2002). Vorig jaar was dat teruggebracht tot € 2,5 miljard (13% minder dan in 1994).

Figuur 7: Administratieve lasten voor bedrijven, per SZW-beleidsterrein (mln euro, cijfers 2002)

Bron: SZW.

2.4 Hoofdpijnen in het beleid

Een gematigde ontwikkeling van de arbeidskosten, een verhoging van de arbeidsproductiviteit, en vooral een belangrijke verbetering van de arbeidsparticipatie zijn centrale doelstellingen van het sociaal-economische beleid. Verhoging van de arbeidsparticipatie betekent ten eerste dat burgers niet onnodig de arbeidsmarkt de rug toekeren. Nieuwe regelgeving voor bijstand en arbeidsongeschiktheid en verandering van het fiscale kader voor VUT en prepensioen dragen hier aan bij. Ten tweede betekent participatieverhoging dat iedereen die daar de leeftijd en de capaciteit voor heeft, actief deelneemt aan de arbeidsmarkt. Dit geldt in het bijzonder voor groepen waarvan de participatie nu laag is, zoals ouderen (55 tot 65 jaar), arbeidsgehandicapten, allochtonen en vrouwen. Verbeterde prikkels, ondersteuning bij werkhervatting, maatregelen die de combinatie van arbeid en zorg vergemakkelijken, en een versnelling van het emancipatie- en integratieproces bij groepen in een kwetsbare positie zijn hiervoor de aangewezen instrumenten.

Binnen het bredere palet van werk en inkomen, dat hierna aan de orde komt, verdient het inkomensbeleid bijzondere aandacht. Vanwege de lage economische groei, de oplopende pensioenpremies en de oplopende kosten van de gezondheidszorg zal koopkrachtbehoud de komende jaren niet mogelijk zijn. Wel staan evenwicht en een eerlijke verdeling centraal. Vooral in perioden van teruggang is dat belangrijk. Lasten moeten worden verdeeld naar draagkracht. Bovendien heeft de regering oog voor de positie van kwetsbare groepen (65-plussers en gezinnen met kinderen en een laag inkomen).

Het regeringsbeleid is gericht op verhoging van de participatie. Wie kán meedoen, moet meedoen. Maar een beleid van participatieverhoging kan pas echt effectief zijn als er voldoende werkgelegenheidsgroei is om de toestroom naar de arbeidsmarkt op te vangen. Meedoen lukt alleen als er

meer werk komt. Dat onderstreept nog eens de noodzaak van een beheerste arbeidskostenontwikkeling.

Vermindering van regeldruk en administratieve lasten, ten slotte, bezorgt burgers minder rompslomp en geeft bedrijven meer ruimte om te concurreren. Bij een beleid waarin oog is voor de uitwerking van wetten en regels in de samenleving, hoort ook aandacht voor uitvoering, handhaving en de druk van regelgeving.

Nederland zal zich tijdens het EU-voorzitterschap inzetten voor duurzame economische groei, voor werkgelegenheidsgroei en voor invulling van de Sociale Beleidsagenda voor de periode 2006–2010, mede met het oog op de uitbreiding van de EU. Leidraad in die agenda zijn de participatie-doelstellingen uit de zogeheten Lissabonstrategie. Nederland zal daarbij bijzondere aandacht geven aan sociale cohesie. De Sociale Beleidsagenda zal actiepunten bevatten voor de Europese Raad, de Europese Commissie en het Europees Parlement. Hervorming van arbeidsmarkten en een activerende werking van de sociale zekerheid staan centraal. Daarnaast zullen diverse andere thema's tijdens het voorzitterschap op de agenda staan, zoals levensloop, scholing, productiviteit, arbeidsveiligheid, terugdringing van regels en administratieve lasten, emancipatie en integratie van allochtone vrouwen en effectiviteit van het arbeidsmarkt-beleid.

2.4.1 Meedoen

Vermindering arbeidsongeschiktheid: beginnen bij preventie

De regering blijft onverminderd aandacht schenken aan preventie van ziekte, verzuim en WAO-instroom. Arboconvenanten zijn hiervoor een belangrijk instrument. In 2004 start de «tweede fase arboconvenanten» in ongeveer twintig sectoren met een hoog risico. Het doel van deze convenanten is het ziekteverzuim en de WAO-instroom met ten minste 20% terug te brengen ten opzichte van het peiljaar 2002. Daarnaast heeft SZW een aantal preventieve programma's opgestart om arbeidsrisico's te verminderen. Zo is het programma Versterking Arbeidsveiligheid gericht op een vermindering van het aantal arbeidsongevallen. Het programma «Versterking Arbobeleid stoffen» heeft als doel op de werkvloer een gezond gebruik van stoffen te bevorderen. Het programma Productbeleid stimuleert de ontwikkeling en het gebruik van veilige en gezonde producten.

Een ander middel om arbeidsongeschiktheid te voorkomen is de blijvende inzet van risico-inventarisaties en -evaluaties (RI&E, zie beleidsartikel 13). Werkgevers kunnen hiermee de arbeidsrisico's in beeld brengen. Branchegebonden ontwikkeling van het RI&E-instrument in combinatie met algemene voorlichting kan de verzuimpreventie bevorderen.

Een nieuw stelsel: streven naar werkhervatting

Vermindering van het aantal arbeidsongeschikten is een van de hoofdprioriteiten van de regering (zie ook premieartikel 2 en 3). Een ingrijpende wijziging van het verzekeringsstelsel voor arbeidsongeschiktheid is daarbij onontkoombaar. De stelselherziening die de regering voorstaat, sluit in overwegende mate aan bij de uitgangspunten van het SER-advies over de WAO en van het rapport «Werk maken van arbeidsongeschiktheid» van de Adviescommissie Arbeidsongeschiktheid:

- Het voorkomen van arbeidsongeschiktheid begint met adequate prikkels voor verzuimpreventie.

- Niet het verzekeren van *arbeidsongeschiktheid*, maar het activeren van *arbeidsgeschiktheid* staat centraal.
- Wie écht niet meer in staat is arbeid te verrichten, krijgt een permanente en adequate inkomensbescherming aangeboden. Dit betreft personen die duurzaam én volledig arbeidsongeschikt zijn.
- De primaire verantwoordelijkheid voor preventie en reïntegratie ligt bij werkgevers en werknemers.
- Gedeeltelijk arbeidsgeschikten moeten gelijke kansen krijgen bij de toegang tot de arbeid.

Met deze uitgangspunten stelt de regering zichzelf als doel de instroom van *duurzaam volledig* arbeidsongeschikte werknemers te beperken tot maximaal 25 duizend per jaar. De regering streeft ernaar de verplichte loondoorbetalingsperiode voor werkgevers te verlengen van één naar twee jaar, zodat zij er meer belang bij krijgen om langdurig verzuim terug te dringen. Om werknemers te stimuleren hun werk te hervatten is het van belang dat bovenwettelijke aanvullingen op de doorbetaling in het tweede ziektejaar achterwege blijven. Een loondoorbetaling in het tweede ziektejaar van 70% zal een belangrijke toegangsvoorwaarde vormen voor de nieuwe arbeidsongeschiktheidsregelingen.

Omdat werkhervatting niet altijd binnen twee jaar zal slagen, moeten ook de uitkeringsvoorwaarden in het teken blijven staan van activering. Het stelsel moet stimuleren tot arbeid. Daarnaast moet het voor werkgevers in alle gevallen financieel aantrekkelijk blijven om gedeeltelijk arbeidsongeschikten in dienst te nemen of te houden. Het streven naar werkhervatting is een centraal element in het nieuwe WAO-stelsel dat de regering op 1 januari 2006 wil invoeren. Dit stelsel bevat een inkomensvoorziening voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. Het bevat daarnaast een activeringsregeling voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten (meer dan 35%) en voor volledig, maar niet duurzaam arbeidsongeschikten. Personen die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn, blijven in dienst van de werkgever. Als zij werkloos raken, kunnen zij op de gebruikelijke wijze aanspraak maken op de WW.

In aanloop naar invoering van het nieuwe stelsel zal per 1 juli 2004 het Schattingsbesluit worden aangescherpt. Hierdoor kunnen de mogelijkheden tot het verrichten van arbeid beter bij de beoordeling van de mate van arbeidsgeschiktheid worden betrokken. Het nieuwe Schattingsbesluit zal worden toegepast bij de nieuwe instroom in de WAO en bij herbeoordelingen van werknemers die al recht hebben op een WAO-uitkering.

Reïntegratie een prioriteit

Een effectief reïntegratiebeleid is van groot belang om te voorkomen dat mensen langdurig van een uitkering afhankelijk raken. De regering wil de effectiviteit van dit beleid vergroten en heeft zich concreet ten doel gesteld het percentage personen dat na deelname aan een reïntegratietraject uitstroomt naar reguliere arbeid, met een kwart te vergroten. Dit doel moet in 2007 zijn gerealiseerd (zie ook premieartikel 1 en 3 en beleidsartikel 2). Invoering van de nieuwe Wet werk en bijstand en prestatieafspraken met het UWV zijn hiervoor belangrijke instrumenten. Overigens zal de mate waarin de doelstelling wordt gerealiseerd, mede afhankelijk zijn van de macro-economische ontwikkelingen.

Een van de instrumenten om reïntegratie te bevorderen is de Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten (Wet Rea). De regering heeft deze wet kritisch doorgelicht en ontdaan van overtollige regels. Dit leidt niet alleen tot verlaging van de administratieve lasten voor werkgevers en het UWV, maar ook onder meer tot het regeringsvoorstel de subsidies voor

reïntegratietrajecten te schrappen voor werknemers tijdens hun eerste en tweede ziektejaar. Dit voorstel hangt samen met het wetsvoorstel voor verlenging van de loondoorbetalingsperiode bij ziekte en het leidt tot een aanzienlijke besparing. Op de reïntegratietrajecten voor uitkeringsgerechtigden wordt niet bezuinigd. Deze trajecten zijn van groot belang in het nieuwe arbeidsongeschiktheidsstelsel. Ze zijn snel, efficiënt en toegesneden op de individuele cliënt. In de komende kabinetsperiode is hiervoor extra geld beschikbaar.

Aan het werk met de nieuwe Wet werk en bijstand

Iedere burger wordt geacht zelfstandig in zijn eigen bestaan te voorzien. Dit uitgangspunt staat centraal in de nieuwe Wet werk en bijstand (WWB), die op 1 januari 2004 wordt ingevoerd als het parlement daarmee instemt. Wie niet zelf in zijn bestaan kan voorzien, krijgt ondersteuning bij het vinden van werk, en inkomensondersteuning voor zolang dat nodig is. De gemeente heeft een zorgplicht om deze doelen te realiseren.

Met de WWB krijgen gemeenten de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid voor het reïntegratiebeleid. Van deze overheveling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan gemeenten wordt een effectieve stimulans verwacht om de instroom in de bijstand zoveel mogelijk te beperken en om de uitkeringsperiode zo kort mogelijk te houden.

De beleidsruimte die gemeenten hebben, stelt hen in staat maatwerk te leveren om instroom in de bijstand te beperken en uitstroom te bevorderen. De extra mogelijkheden voor maatwerk ontstaan ten eerste door het vrij besteedbare reïntegratiebudget dat gemeenten tot hun beschikking krijgen. Daarnaast wordt het oplossend vermogen op lokaal niveau versterkt door vermindering en vereenvoudiging van de regelgeving.

Bij de volledige verantwoordelijkheid voor de reïntegratie past een eigen budget voor betaling van de uitkeringen. De omvang van dit budget is afhankelijk van de stand van de conjunctuur. Gemeenten krijgen daarmee ook de volledige financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid. Als door een succesvol reïntegratiebeleid een overschot ontstaat op het budget voor de uitkeringslasten, dan mag een gemeente dat naar eigen inzicht besteden.

Voor de cliënt betekent de WWB een aanscherping van zijn rechten én plichten. De mogelijkheid van groepsgewijze ontheffing van de arbeidsverplichting komt in de WWB te vervallen. Aan de andere kant kan de cliënt aanspraak maken op ondersteuning door de gemeente bij de reïntegratie-inspanningen (zie ook beleidsartikelen 2 en 5).

Reïntegratie WW'ers en arbeidsgehandicapten

De regering heeft prestatieafspraken gemaakt met het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) over de reïntegratie van arbeidsgehandicapten en werklozen. Effectieve reïntegratie is gebaat bij een snelle start van het reïntegratietraject. Hiertoe moet 85% van de arbeidsgehandicapten en de werklozen binnen vier weken na vaststelling van de afstand tot de arbeidsmarkt zijn aangemeld bij een reïntegratiebedrijf. Voor de arbeidsgehandicapten gebeurt dit in de vorm van een zogenoemde reïntegratievisie, voor de werkloze na het opstellen van het reïntegratieadvies door het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI). Met

ingang van 2003 is resultaatfinanciering de algemene norm. Marktwerking zal in toenemende mate worden toegepast bij de aanbesteding van de trajecten.

Van de relevante groep arbeidsgehandicapten moet 90% binnen 12 maanden na het begin van de uitkeringsperiode een reïntegratietraject aangeboden krijgen; 40% van deze trajecten moet leiden tot een dienstverband van zes maanden of meer. Ten minste 95% van de relevante groep WW'ers moet binnen 12 maanden na het begin van de uitkeringsperiode een reïntegratietraject aangeboden krijgen. De helft van deze trajecten moet leiden tot duurzame uitstroom.

Als blijkt dat een reïntegratietraject niet tot een duurzaam dienstverband heeft geleid, wordt een cliënt niet aan zijn lot overgelaten. Het UWV zal in die situatie analyseren waarom de reïntegratie niet succesvol was. Als deze analyse duidelijk maakt dat verdere hulp zinvol is, komt de cliënt in aanmerking voor een zogeheten tweedekanstraject. Cliënten die niet meewerken aan reïntegratie, worden gekort op hun uitkering (zie ook beleidsartikel 5 en de premieartikelen 2 en 3).

Een hogere arbeidsparticipatie van ouderen

In de afgelopen decennia is het steeds gewoner geworden dat oudere werknemers vóór hun 65^e uittreden om zo ruimte op de arbeidsmarkt te creëren voor jongeren. Deze ontwikkeling moet worden gekeerd. De regering streeft er naar, de dalende trend van de netto arbeidsparticipatie van ouderen (55–64 jaar), die gezien de stand van de conjunctuur kan worden verwacht, uiterlijk in 2007 om te keren in een stijgende trend. In het Hoofdlijnenakkoord is hiervoor een breed pakket aan maatregelen afgesproken (zie ook beleidsartikel 2).

Ter bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen zal de regering VUT- en prepensioenregelingen ontmoedigen. Nu vallen die regelingen nog onder de «omkeerregel». Dit betekent dat de premie aftrekbaar is en dat latere uitkeringen belast zijn. De regering wil voor prepensioen terugkeren naar de regel dat premies niet aftrekbaar zijn, en dat de latere uitkeringen zijn vrijgesteld van belasting- en premieheffing. In het Belastingplan 2004 worden de maatregelen en het overgangsrecht nader geconcretiseerd en toegelicht.

De regering wil het risico op werkloosheid bij oudere werknemers helpen terugdringen door werkgevers te laten betalen voor werknemers van 57½ jaar en ouder die in de WW belanden. Deze bijdrage is gelijk aan een deel van de WW-lasten. Tegelijkertijd zullen vanaf 2004 de sollicitatieplicht en de andere verplichtingen gericht op werkhervatting ook weer voor oudere werknemers gaan gelden. Verder zullen aanvullingen van voormalige werkgevers op WW-uitkeringen in mindering worden gebracht op de uitkeringen. Dit geldt zowel voor 57½-plussers als voor jongere werklozen.

Een belangrijk aandachtspunt is de bevordering van de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt voor ouderen. Leeftijdsdiscriminatie mag voor hen geen belemmering vormen deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Het wetsvoorstel Gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid geeft ouderen betere arbeidsmarktkansen.

Arbeid & zorg combineren

Meedoen betekent niet alleen betaalde arbeid verrichten. Burgers dragen en nemen ook de verantwoordelijkheid voor hun naasten. Vooral vrouwen zorgen – vaak naast hun werk – ook voor anderen. Maar ook voor mannen is het belangrijk dat zij een stimulans krijgen om naast hun baan tijd te besteden aan onbetaalde zorg. Als mannen meer zorgtaken op zich nemen, geeft dit vrouwen ook meer mogelijkheden om te participeren op de arbeidsmarkt. De samenleving heeft baat bij de grotere arbeidsdeelname van vrouwen, onder meer omdat zij het financiële draagvlak voor de sociale zekerheid kunnen vergroten.

In de komende kabinetsperiode zal veel aandacht uitgaan naar het bevorderen van de effectiviteit van de bestaande regelgeving, zoals de Wet aanpassing arbeidsduur (deeltijdarbeid) en de Wet arbeid en zorg (verlofregelingen). Als mogelijk sluitstuk van deze laatste wet beraadt de regering zich op de introductie van een onbetaald recht op langdurend zorgverlof voor mensen met een levensbedreigend zieke partner, ouder of kind. Daarnaast zal de regering in 2004 een levensloopregeling introduceren, die het makkelijker maakt voor werknemers om perioden van onbetaald verlof financieel te overbruggen. Tot slot biedt de nieuwe Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) aan ouders die arbeid (of toeleiding tot arbeid) en zorg combineren, vanaf 2005 een bijdrage in de kosten van geregistreerde kinderopvang naar hun keuze (zie ook beleidsartikel 11). Voorafgaand aan de invoering van de WBK worden in 2004 de fiscale faciliteiten verruimd voor werkgevers die kinderopvang bieden aan hun werknemers. Tevens krijgen gemeenten een specifieke uitkering om de bestaande capaciteit aan gesubsidieerde plaatsen te continueren.

De doelstelling van de regering is om de arbeidsdeelname van vrouwen te verhogen tot 65% in 2010. Een toename van het aantal herintredende vrouwen kan daaraan een belangrijke bijdrage leveren. Via convenanten worden afspraken gemaakt over de instroom van 50 duizend herintreedsters in betaald werk in 2005.

Blijven werken aan emancipatie en integratie

Tot de prioriteiten in het emancipatiebeleid van de regering behoren verbetering van de rechten en van de veiligheid van vrouwen, het bevorderen van hun arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid en het stimuleren van deelname door vrouwen aan besluitvorming en bestuur. Brede implementatie van de resultaten van de experimenten Dagindeling en de herbezinning op de afstemming van werktijden, schooltijden en openingstijden dragen hier aan bij. Daarnaast zal het accent in de komende jaren liggen op positieverbetering van laagopgeleide vrouwen en op allochtone vrouwen die in een kwetsbare positie verkeren. De commissie Participatie Vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen (PaVEM) zal via de ondersteuning van gemeenten stimuleren dat meer vrouwen uit etnische minderheidsgroepen actief participeren in de Nederlandse samenleving en deelnemen aan de arbeidsmarkt.

Er staat veel nieuw emancipatie- en integratiebeleid in de steigers. Zo zal een plan van aanpak voor emancipatie en integratie van allochtone meisjes en vrouwen worden opgesteld. Ook zal het thema integratie centraal staan in het emancipatiesubsidiebeleid voor de komende jaren. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU zal dit thema bovendien een rol spelen tijdens SZW-activiteiten rond emancipatie. Daarnaast komt er een apart plan van aanpak ter vermindering van alle vormen van geweld tegen vrouwen (zie ook beleidsartikel 12).

De voortgang en uitvoering van het emancipatiebeleid behoort tot de verantwoordelijkheden van de afzonderlijke vakdepartementen. Een onafhankelijke visitatiecommissie zal in de komende jaren bij hen toetsen of de verankering van het emancipatiestreven in het reguliere beleid voldoende vordert.

Vermindering armoedeval: werk moet lonen

Wanneer mensen er financieel niet of weinig op vooruitgaan als zij weer gaan werken, is er sprake van de zogeheten armoedeval. De armoedeval wordt mede veroorzaakt door inkomensafhankelijke regelingen zoals de huursubsidie: wie meer gaat verdienen, verliest een deel van zijn aanspraken. Vanaf 1995 hebben onder andere de intensiveringen in het gemeentelijke beleid gericht op armoedebestrijding er toe geleid dat de armoedeval steeds problematischer werd. In de belastingherziening 2001 is met de invoering van de arbeidskorting en de combinatiekorting een belangrijke stap gezet in het terugdringen van de armoedeval. Ook de verhogingen van de arbeidskorting in 2002 en 2003 hebben hieraan bijgedragen.

In 2004 en latere jaren worden de arbeidskorting en combinatiekorting verder verhoogd. Daarnaast wordt de categoriale bijzondere bijstand afgeschaft. De effecten van dit beleid zullen in de komende jaren zichtbaar worden. In 2003 gaan alleenstaanden er gemiddeld ½% in inkomen op achteruit als zij een baan aanvaarden tegen het minimumloon. In 2004 verbetert hun inkomen gemiddeld met 3½% als ze zo'n baan aanvaarden. Dit is een stap in de goede richting, maar verdere verbetering is noodzakelijk (zie ook Overige beleidsonderwerpen, artikel 2).

Menselijke maat in de uitvoering

In de komende jaren blijft de regering werken aan betere begeleiding van werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden, en aan betere ondersteuning en bejegening van cliënten tijdens hun reïntegratietraject. Gemeenten, CWI en het UWV zullen hiervoor hun samenwerking moeten verbeteren. De regering stimuleert deze samenwerking op het gebied van ICT, bedrijfsprocessen en huisvesting in bedrijfsverzamelgebouwen. In 2004 zal worden onderzocht of burgers al grotere klantgerichtheid ervaren. Dit onderzoek maakt deel uit van de evaluatie op deelaspecten van de wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen, die tot in 2006 jaarlijks plaatsvindt. In 2006 vindt ook een integrale evaluatie van de wet plaats (zie ook beleidsartikelen 1 en 17 en Overige beleidsonderwerpen, artikel 1).

De inzet van ICT zal een belangrijke rol blijven spelen in de uitvoering. SZW en uitvoeringsorganisaties zullen nagaan waar ICT meer en beter kan worden ingezet om effectiviteit en klantgerichtheid te verbeteren. In de SZW-sector wordt de inrichting van de informatievoorziening en ICT nader uitgewerkt in overeenstemming met het overheidsbrede informatiebeleid.

2.4.2 Meer werk, werk boven uitkering

Aanpassing WW

Om de vergrijzingslasten op te kunnen vangen via structurele verhoging van de arbeidsparticipatie zal de activerende werking van een aantal socialezekerheidsregelingen moeten worden aangescherpt. Een van die regelingen is de WW. Wie een beroep wil doen op de WW, zal in de

toekomst 39 van de laatste 52 weken moeten hebben gewerkt. Nu is dat 26 weken uit de laatste 39. In het huidige stelsel ontvangen personen die alleen aan de wekeneis voldoen een kortdurende uitkering. In de nieuwe situatie blijven WW-uitkeringen voorbehouden aan werkloze werknemers die niet alleen aan de wekeneis voldoen, maar bovendien ten minste 4 van de afgelopen 5 jaren hebben gewerkt. Daarnaast wordt de maximale duur van WW-uitkeringen bekort door de vervolguutkering af te schaffen (zie ook premieartikel 1).

De regering zal een verkennende nota over de toekomstbestendigheid van werkloosheidsregelingen opstellen. Deze nota zal onder meer ingaan op arbeidsmarktontwikkelingen, op ontwikkelingen op het terrein van de VUT, WAO en bijstand, op de financiering, op de relatie met levensloopregelingen en op vereenvoudiging van regelgeving en administratieve lastenverlichting. Ook zal de nota een internationale vergelijking van werkloosheidsregelingen bevatten.

In diverse sectoren doen werklozen herhaaldelijk een beroep op de WW voor regelmatig terugkerende, kortdurende (seizoens)werkloosheid. Deze terugkerende werkloosheid leidt tot relatief hoge lasten voor de betreffende bedrijfstak. Werkgevers kunnen een deel van deze lasten voorkomen of beperken door het werk op een andere manier te organiseren. De bestaande financieringsstructuur van de WW stimuleert individuele werkgevers hiertoe onvoldoende. De regering onderzoekt welke financiële prikkels kunnen bijdragen aan het terugdringen van kortdurende herhalingswerkloosheid en op welke manier zij deze prikkels doelmatig kan inzetten.

Vacatureoffensief

Ter bestrijding van de oplopende werkloosheid zijn de Centra voor Werk en Inkomen op 1 juni 2003 gestart met een vacatureoffensief. Dit betekent dat de CWI's in een aantal sectoren meer aandacht geven aan vacatureacquisitie en aan bemiddeling, in aanvulling op hun reguliere dienstverlening. Hiervoor werken de CWI's onder meer samen met uitzendorganisaties. De eerste tranche van het offensief duurt een half jaar en wordt betaald uit de CWI-begroting. Na dit halfjaar beslist de regering hoe het vervolg eruit moet zien. Ook bekijkt de regering of geld uit het Europees Sociaal Fonds kan worden gebruikt voor dat vervolg (zie ook beleidsartikel 1).

Plan van aanpak jeugdwerkloosheid

Door de slechte conjunctuur kost het schoolverlaters steeds meer moeite een baan te vinden. De regering wil dat de jeugdwerkloosheid (15–22 jaar, exclusief studenten en scholieren) in de periode 2003–2007 niet méér bedraagt dan het dubbele van de totale werkloosheid. Gezien de verwachtingen over de ontwikkeling van de economie impliceert dit een niveau van de jeugdwerkloosheid tussen 10 en 15%. De inzet van de regering is dat iedere werkloze jongere binnen een half jaar (weer) aan de slag en/of naar school gaat. Jongeren kunnen zo werkervaring opdoen en, indien nodig, een startkwalificatie behalen. Dat voorkomt langdurige werkloosheid (zie ook Overige beleidsonderwerpen, artikel 1).

Op lokaal niveau zullen werkgevers, werknemers, gemeenten, scholingsinstellingen en andere betrokkenen afspraken moeten maken om te voorkomen dat jongeren langdurig werkloos worden en om het behalen

van een startkwalificatie te stimuleren. De rijksoverheid richt een taskforce op die daarbij ondersteuning biedt aan regionale opleidingscentra, CWI's en gemeenten. Ook zullen jongeren worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. De regering zal daarnaast de leeftijdsgrens opheffen in de fiscale stimuleringsregeling waarmee werkgevers hun voormalig werkloze werknemers kunnen laten scholen tot ze een startkwalificatie hebben bereikt. Voorheen gold deze regeling alleen voor werknemers ouder dan 23 jaar. Ook zal SZW in de komende kabinetsperiode verder werken aan de ontwikkeling van leer-werktrajecten tot een breed inzetbaar arbeidsmarktinstrument.

Inkomen: Uitnodiging aan sociale partners

Een belangrijke voorwaarde voor herstel van economische groei en werkgelegenheid is verlaging van de arbeidskosten per eenheid product. Dit vergt een duurzame verhoging van de arbeidsproductiviteit en loonmatiging. De inzet van de sociale partners is daarvoor essentieel, zoals die ook essentieel was in vorige perioden met lage economische groei. Zowel begin jaren tachtig als begin jaren negentig kozen de sociale partners voor een beleid dat recht deed aan de economische omstandigheden.

Ook nu ligt de sleutel voor verlaging van de arbeidskosten bij de sociale partners. Het is aan hen om meerjarige loonmatiging en toekomstbestendige pensioenarrangementen tot stand te brengen. Ook gematigde pensioenpremies dragen bij aan matiging van de arbeidskosten per eenheid product. Verdere stijgingen van pensioenpremies kunnen onder andere worden beperkt door het ambitieniveau van pensioenregelingen aan te passen.

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat de ontwikkeling van het bruto minimumloon en de uitkeringen gelijk oploopt met de gematigde contractloonstijging van ambtenaren. In 2004 zal ook de kinderbijslag deze ontwikkeling volgen. De regering nodigt de marktsector nadrukkelijk uit ook de weg van gematigde loonontwikkeling in te slaan. Op deze wijze komt een solidaire inkomensontwikkeling binnen handbereik. Dit ondersteunt tevens de ontwikkeling van de werkgelegenheid. De verslechterde economische ontwikkeling vertaalt zich dit jaar en volgend jaar in een sterke stijging van de verhouding tussen het aantal inactieven en actieven. Deze verhouding, de zogeheten I/A-ratio, is maatgevend voor de toepassing van de koppeling van het minimumloon en de uitkeringen aan de lonen in de marktsector en bij de overheid. Volledige koppeling komt binnen bereik, als het niveau van de I/A-ratio in deze kabinetsperiode daalt tot onder 70%. Als de verwachte waarde van de I/A-ratio boven 70% uitkomt, kan van volledige koppeling worden afgezien en volgt richtinggevende koppeling aan de contractlonen van ambtenaren. De verwachte I/A-ratio in 2004 bedraagt 72½% (zie ook Overige beleidsonderwerpen, artikel 2).

Een evenwichtige inkomensontwikkeling, ook in slechtere tijden

In het licht van de economische teruggang is een achteruitgang in koopkracht onvermijdelijk. Wel blijft het uitgangspunt dat sprake moet zijn van een evenwichtige inkomensontwikkeling voor de verschillende groepen. Het Hoofdlijnenakkoord wijst daarbij specifiek op de positie van kwetsbare groepen (65-plussers zonder aanvullend pensioen of met een klein aanvullend pensioen en gezinnen met kinderen en een laag inkomen). In 2004 zullen burgers er gemiddeld genomen tussen 0% en 1% in koopkracht op achteruit gaan. De verhoging van de kinderkorting beperkt het koopkrachtverlies voor gezinnen met kinderen en een laag inkomen, ook als rekening wordt gehouden met het achterwege blijven van de bijzondere verhoging van de kinderbijslag voor het eerste kind. Zoals aangegeven in het Hoofdlijnenakkoord zal de regering in het koopkrachtbeleid rekening houden met huishoudens die extra zwaar getroffen worden door de maatregelen in de zorg. Het gaat hierbij om ouderen, die over het algemeen meer zorg nodig hebben dan jongeren, en om mensen die hun zorgvraag niet kunnen beïnvloeden omdat ze chronisch ziek of gehandicapt zijn (zie ook Overige beleidsonderwerpen, artikel 2).

Een evenwichtige inkomensontwikkeling betekent ook dat bovenmatige stijgingen van topinkomens achterwege blijven. Zulke stijgingen staan niet alleen haaks op de gewenste loonmatiging, maar ook kunnen ze schade toebrengen aan de bereidheid van werknemers om genoeg te nemen met een gematigde inkomensontwikkeling. Hoofdstuk 3 van de Miljoenennota en hoofdstuk IX-b van de Rijksbegroting bevatten meer informatie over de kabinetsvoornemens hieromtrent.

Blijvend vertrouwen in pensioenen

De regering hecht onverminderd aan het handhaven van een goede inkomensvoorziening voor gepensioneerden. Een nieuwe, gemoderniseerde Pensioenwet zal er aan bijdragen dat het bestaande vertrouwen in ons pensioensysteem in stand blijft, onder meer door explicitering van de eisen die aan de financiële soliditeit van pensioenfondsen moeten worden gesteld en door meer nadruk te leggen op de door pensioenuitvoerders te betrachten transparantie (zie ook Overige beleidsonderwerpen, artikel 5).

De maatregelen gericht op de financiële houdbaarheid van het pensioenstelsel kunnen leiden tot hogere pensioenpremies, een (tijdelijke) aanpassing van de omvang van de indexeringen of versoering van de regeling. Hierbij bestaat een afruil tussen het leggen van de lasten bij de gepensioneerde generatie en degenen die nog aan de opbouw van hun pensioen werken. De sociale partners zullen hier een afweging moeten maken.

2.4.3 Minder regels en administratieve lasten, betere handhaving

Deregulering

De doeltreffendheid van overheidsoptreden kan worden vergroot door regelgeving te vereenvoudigen, uit te dunnen en te vervangen door andere instrumenten. De regelgeving wordt daarmee ook transparanter en begrijpelijker voor uitvoerders, burgers en bedrijven. Regels die door hun omvang of complexiteit verstarrend gaan werken, dragen niet of onvoldoende bij aan het oplossen van maatschappelijke problemen.

De regering streeft naar solide, inzichtelijke regels die beter uitvoerbaar en naleefbaar zijn, en die de eigen verantwoordelijkheden van bedrijven en burgers in stand houden. Strikte handhaving van de regels hoort daarbij.

In november 2002 heeft SZW het Actieplan vereenvoudiging SZW-regelgeving gepresenteerd¹. Dit actieplan bevat concrete projecten, die SZW zal uitvoeren in samenwerking met de zelfstandige bestuursorganen. Deze projecten hebben betrekking op uiteenlopende beleidsterreinen, zoals arbeidsmarkt en bijstand, arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en sociale verzekeringen. De regering neemt de uitvoering van het actieplan uiteraard verder ter hand. De Kamer ontvangt in 2003 een analyse van de dereguleringsmogelijkheden in de Arbeidstijdenwet. Separaat bij de begroting voor 2004 ontvangt de Tweede Kamer ook een voortgangsrapportage over de uitvoering van het actieplan.

Administratieve lasten

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat de administratieve lasten die de rijksoverheid veroorzaakt voor burgers en bedrijven, in de jaren 2003–2007 met een kwart worden verminderd. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft zich de taak gesteld op zijn minst een evenredige bijdrage te leveren aan het behalen van deze doelstelling.

De komende jaren zal vereenvoudiging van regelgeving en vermindering van administratieve lasten onder meer worden gerealiseerd door een betere afstemming van de regelgeving op het terrein van de sociale verzekeringen en de belastingen. De inning van de premies voor de sociale verzekeringen wordt ondergebracht bij de Belastingdienst, zodat de werkgevers nog maar met één loket van doen hebben. Ook zal de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) worden ingetrokken.

Betere handhaving van regels

Deregulering leidt tot minder en betere regelgeving. Van burgers en bedrijven mag worden verwacht dat die regels ook daadwerkelijk worden nageleefd. Om burgers en werkgevers hun eigen verantwoordelijkheid te kunnen laten nemen, is naleving en handhaving van die regels van groot belang. Het ministerie van SZW zal zijn handhavingsinspanningen vergroten.

In de komende kabinetsperiode komt een landelijk dekkend netwerk van interventieteams tot stand, waarmee de Arbeidsinspectie, UWV, de Belastingdienst, gemeenten en de Sociale Verzekeringsbank gezamenlijk controles zullen uitvoeren. De teams hebben als taak de bestrijding van illegale tewerkstelling en fraude op het terrein van de sociale zekerheid, zoals premiefraude, uitkeringsfraude en identiteitsfraude. De regering zal hiertoe de inspectiecapaciteit van de Arbeidsinspectie uitbreiden. Hiernaast zal de invoering van de zogeheten eerstedagsmelding voor werkgevers de mogelijkheid tot frauderen verder beperken. Ook de introductie van bestuurlijke boetes in de Wet Arbeid Vreemdelingen en in de Arbeidstijdenwet maken betere handhaving mogelijk.

Ter bestrijding van zware en complexe fraude op SZW-terrein is de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst (SIOD) opgericht. Deze dienst van het ministerie van SZW heeft bijzondere opsporingsbevoegdheden en vormt daarmee een aanvulling op reguliere opsporingsdiensten. Ook in het komende jaar zal de capaciteit van de SIOD worden uitgebreid.

¹ (Kamerstukken II 28 600 XV, nr. 24).

2.5. DE VIJF BELEIDSPRIORITEITEN

Doelstelling	Maatregelen	Financieel kader	Realisatie-moment	Voorwaarden
WAO: Vermindering van de instroom van duurzaam volledig arbeidsongeschikte werknemers tot maximaal 25 000 per jaar.	<p>Verlenging loondoorbetaling per 1-1-2004</p> <p>Wetsvoorstel nieuwe arbeidsongeschiktheidsregeling. Wetgeving naar de Kamer uiterlijk 1-6-2004. Invoering op 1-1-2006.</p> <p>Arboconvenanten in samenspraak met sociale partners over o.a. voorkoming arbeidsrisico's, beperking van ziekteverzuim en WAO-instroom in bedrijfstakken met een hoog arbeidsongeschiktheidsrisico uiterlijk 1-7-2004. Programma's versterking arbeidsveiligheid.</p>	Besparing als gevolg van de stelselherziening op uitkeringslasten en uitvoeringskosten ten opzichte van ongewijzigd beleid oplopend tot € 700 miljoen in 2007	Na invoering van het wetsvoorstel nieuwe arbeidsongeschiktheidsregeling in 2006 en in elk jaar daarna.	<p>Beperking van loondoorbetaling in het tweede ziektejaar tot 70% van het laatst verdiende loon</p> <p>Gezamenlijke inspanning van werkgever en werknemer gericht op preventie, herstel en reïntegratie.</p>
Reïntegratie: streven naar toename met een kwart in 2007, van het percentage dat uitstroomt naar reguliere arbeid na te hebben deelgenomen aan een reïntegratietraject, via decentralisatie WWB enerzijds en resultaatfinanciering anderzijds. ¹	<p>Invoeren Wet werk en bijstand (WWB) per 1-1-2004 (onder andere nieuwe budgetterings-systematiek, vrij besteedbaar reïntegratiebudget, betere afstemming rechten en plichten)</p> <p>Invoeren nieuwe activeringsregeling per 1-1-2006, als onderdeel van de nieuwe arbeidsongeschiktheidsregeling (onder andere werken beter belonen dan niet-werken en meer werken beter belonen dan minder werken)</p> <p>Sturing op resultaat via prestatie-afspraken met UWV over reïntegratie WW-ers en arbeidsgehandicapten.</p>	<p>Besparing oplopend tot € 850 mln op het reïntegratiebudget (voor 80% op de begroting van SZW en 20% bij het UWV) en € 250 mln op de uitkeringslasten van de bijstand in 2006.</p> <p>Besparing oplopend tot € 250 mln op het reïntegratiebudget voor arbeidsgehandicapten in 2007.</p>	Binnen drie jaar na invoering van WWB bij een effectieve reïntegratiemarkt.	

Doelstelling	Maatregelen	Financieel kader	Realisatie-moment	Voorwaarden
Arbeidsparticipatie: De dalende trend van de netto arbeidsparticipatie van ouderen (55–64 jaar) zal in 2007 zijn gekeerd in een stijgende trend.	<p>Afschaffen van de fiscale facilitatie voor VUT en prepensioenen vanaf 2005 met uitzondering van lopende uitkeringen.</p> <p>Invoering van een werkgeversbijdrage aan de werkloosheidslasten van werknemers die na het bereiken van de leeftijd van 57½ jaar worden ontslagen (dit is de WWOW, invoeringsdatum afhankelijk van behandeling in parlement)</p> <p>Gefaseerde herinvoering van de sollicitatieplicht voor werklozen ouder dan 57½ jaar, invoering tegelijk met WWOW</p> <p>Invoering van Wetsvoorstel gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid, naar verwachting per 1 december 2003.</p> <p>Afschaffen van de vervolgitkering WW. Invoering met terugwerkende kracht voor nieuwe instroom in de WW per 11-8-2003.</p> <p>Voorlichtingscampagne ter bestrijding van vooroordelen over oudere werknemers en ter stimulering van langer doorwerken, vanaf begin 2004.</p>	<p>Besparing VUT en prepensioenen van € 750 miljoen in 2005, € 1 190 miljoen in 2006 en € 1 650 miljoen in 2007.</p> <p>Herinvoering sollicitatieplicht van 57,5 plussers in de WW en invoering van een werkgeversbijdrage leiden gezamenlijk tot een besparing op de WW-lasten die oploopt van € 50 mln in 2007 tot € 120 mln structureel.</p> <p>Afschaffing van de Vervolgitkering WW levert in totaal (jongeren en ouderen) in 2007 ruim € 300 mln op. Structureel is met deze maatregel een besparing gemoeid van € 500 mln.</p>	In 2007.	
Arbeid en zorg: Verminderen van het verschil tussen de gewenste en de feitelijke mate van combineren van arbeid en zorgtaken met een kwart. ²	<p>Invoering WBK per 1 januari 2005</p> <p>Invoering Levensloop-regeling per 1 januari 2004</p> <p>Implementatie resultaten Stimuleringsmaatregel Dagindeling</p>	<p>Intensivering van € 100 mln structureel voor de overheidbijdrage in het nieuwe stelsel van kinderopvang vanaf 2005.</p> <p>Intensivering van structureel € 200 miljoen voor de levensloopregeling vanaf 2004.</p>	Realisatie van de doelstelling in 2007.	

Doelstelling	Maatregelen	Financieel kader	Realisatiemoment	Voorwaarden
<p>Vermindering van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven met 25% op het terrein van SZW, onder andere via deregulering³.</p>	<p>Uitvoering van de voor vermindering administratieve lasten relevante actiepunten uit het Actieplan vereenvoudiging SZW-regelgeving, dat in november 2002 is ingediend bij de Tweede Kamer. De voorstellen in het actieplan lopen door tot in 2005.</p> <p>Twee belangrijke onderdelen van het actieplan zijn de invoering van de Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging in de Sociale Verzekeringen («Walvis», gefaseerde inwerkingtreding vanaf 2005) en de gezamenlijke heffing van premies en loonbelasting door de Belastingdienst («SUB», vanaf 1 januari 2006).</p> <p>Tot de overige maatregelen behoren: vereenvoudiging risico-inventarisatie en evaluatie; verbetering van informatievoorziening over arboverplichtingen en vereenvoudiging van aanbestedingsregels voor reïntegratiebedrijven.</p>	<p>De administratieve lasten op het terrein van SZW worden teruggebracht van € 2 457 miljoen in 2002 (exclusief kinderopvang) tot maximaal € 1 842 miljoen in 2007. Het geldt dat het bedrijfsleven bespaart door 'Walvis' en SUB (€ 196 miljoen en € 80 miljoen), maakt onderdeel van die reductie. De invoering van Walvis en SUB vergt van het Rijk een investering van € 189 miljoen en een sociaal plan dat € 161 miljoen kost.</p>	<p>In 2007.</p>	

¹ De precieze vormgeving van deze doelstelling zal nog nader worden gezien in het licht van de vraag hoe de meting van resultaten en effecten zonder administratieve belasting en onnodige regelgeving vorm kan krijgen. In het kader van de WWB wordt de gemeentelijke informatievoorziening gestroomlijnd. Ten tijde van implementatie van dit traject kan de precieze vormgeving worden bepaald. De reïntegratietrajecten van bijstandsgerechtigden, arbeidsongeschikten en werklozen zullen zoveel mogelijk via marktwerking worden aanbesteed.

² De precieze vormgeving van deze doelstelling zal nog nader worden gezien in het licht van de vraag hoe meting van feitelijk en gewenste mate van combineren van arbeid en zorg vorm kan krijgen.

³ De doelstelling van vermindering van de administratieve lasten met 25% door SZW is nog onder voorbehoud. In het voorjaar 2004 zal bekend worden welke doelstelling voor SZW specifiek zal gelden.

Tabel 2.1: Aansluitingstabel van de uitgaven begroting 2003 naar de begroting 2004 (x € 1 miljoen)

Uitgaven	Artnr.	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ontwerpbegroting 2003		20 624,1	21 149,4	24 803,2	24 996,2	25 407,0	
Beleidsmatige mutaties sociale zekerheid							
Centra voor werk en inkomen	1	42,8	55,3	38,2	31,0	28,8	
Jeugdwerkoosheid	2	4,1	11,4	11,4	11,4	11,4	
Praktijkscholing	2				- 30,0	- 64,8	
SVWW (hoofdlijnenakkoord)	2		- 40,0	- 70,0	- 70,0	- 70,0	
ID-banen	3	38,5					
WSW (amendement Bussemaker)	4	16,5					
FWI-weglek, verschuivingen, volume en overig	5	- 29,4	240,7	288,0	311,8	418,1	
FWI (weglek maatregelen hoofdlijnenakkoord)	5			173,5	323,7	385,0	
FWI implementatie WWB	5	14,0	1,0				
Langdurigheidstoeslag	5		20,7	24,6	32,5	39,2	
Handhaving (amendement Verburg)	5	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	
Wajong (amendement Verburg)	6	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	
Wajong (taakstelling hoofdlijnenakkoord)	6			- 1,3	- 1,3	- 1,3	
Wajong (aanvullend pakket)	6		1,1	- 15,2	- 23,3	- 17,8	
AKW 16/17 jarigen	9	10,0	30,0	33,0	18,0	11,0	
AKW correctie woonlandbeginsel	9	16,0	18,0	4,0	5,0	6,0	
AKW (aanvullend pakket)	9		- 10,0	- 30,0	- 50,0	- 60,0	
Financiering fiscale regeling Arbeid en Zorg	11	- 100,0	- 552,9	- 200,0	- 200,0	- 200,0	
Arbeidsomstandigheden (amendement Verburg)	13	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Rijksbijdrage WAZ	15			- 9,8	- 9,8	- 9,8	
Rijksbijdrage BIKK AOW	15	- 106,8	- 259,5	- 4 068,8	- 4 008,5	- 4 108,8	
Rijksbijdrage BIKK ANW	15	- 29,3	176,4	125,4	163,3	186,0	
Storting ouderdomsfonds (nota van wijziging)	15	1 195,0	930,0	2 224,0	2 362,0	2 362,0	
Storting ouderdomsfonds	15		210,0				
Mutaties Voorjaarsnota	div	282,8	349,5	489,9	470,1	408,6	
Beleidsmatige mutaties apparaats-uitgaven							
Ombuigingstaakstellingen hoofdlijnenakkoord	98	- 0,5	- 3,4	- 5,4	- 6,8	- 9,5	
Uitbreiding WAV inspecteurs	98	4,1	6,0	6,0	6,0	6,0	
Overig							
Loon- en prijsbijstelling	div	429,3	472,7	478,2	475,6	478,5	
Mee- en tegenvallers, volume-aanpassingen	div	- 230,5	- 179,5	- 392,4	- 513,8	- 573,8	
Ontwerpbegroting 2004		22 207,2	22 653,4	23 933,0	24 319,6	24 658,3	25 033,2

Tabel 2.2: Aansluitingstabel van de ontvangsten begroting 2003 naar de begroting 2004 (x € 1 miljoen)

Ontvangsten	Artnr.	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ontwerpbegroting 2003		541,9	458,2	459,6	595,7	459,6	
Beleidsmatige mutaties							
Sluitende reïntegratie (amendement Bussemaker)	2	16,5					
Extra ontvangsten Scholing & Activering WIW	2	50,0					
WSW (1° suppletore begroting)	4	50,0					
Bestuurlijke boetes	13		0,9	1,8	1,8	1,8	
Opbrengsten SIOD	98		12,6	15,7	15,7	15,7	
Taakstelling handhaving (HA)	99		0,4	14,6	20,0	20,0	
Technische bijstellingen							
Boedelscheiding Arbvo/desaldering CWI	1	30,0					
Loonbijstelling	4	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	
Terugontvangsten WSW	4	2,5	45,0	10,0			
Desaldering agentschap	98	1,5	1,2	1,0	1,0	1,0	
Restituties en terugontvangsten	div	234,5	2,9				
Ontwerpbegroting 2004		939,7	534,0	515,5	647,0	510,9	510,9

3. BELEIDSARTIKELEN

BELEIDSARTIKEL 1 BASISDIENSTVERLENING WERK EN INKOMEN (CWI)

1.1 Algemene doelstelling

Het bevorderen van de werking van de arbeidsmarkt door het bij elkaar brengen van vraag en aanbod.

De regionale Centra voor Werk en Inkomen, die deel uitmaken van de Centrale Organisatie Werk en Inkomen (CWI), bieden een belangrijke bijdrage aan de transparantie en de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. Deze centra zijn van grote betekenis om concreet inhoud te geven aan de algemene doelstelling uit het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet: bevordering van het meedoen aan de samenleving.

De dienstverlening in de uitvoeringspraktijk die daartoe wordt ingezet, is het doeltreffend ondersteunen van werkzoekenden (met of zonder uitkering) bij het zo snel mogelijk vinden van betaalde arbeid en werkgevers in staat stellen om hun vacatures op zo kort mogelijke termijn naar tevredenheid te vervullen.

Voor de arbeidsmarkt betekent dit het nastreven van een optimale participatiegraad van de beroepsbevolking. De netto participatiegraad, die de afgelopen jaren aanzienlijk is verbeterd, bedroeg in 2002 66%. Het kabinet streeft er naar de participatiegraad nog verder te laten stijgen. In het licht van de thans scherp oplopende werkloosheid is dit een zware opgave. Tegelijk is, om die toenemende werkloosheid zo goed mogelijk het hoofd te kunnen bieden, het effectief functioneren van de Centra voor Werk en Inkomen (in nauwe samenwerking met de gemeenten en het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen)) van groot maatschappelijk belang.

Voorrang wordt gegeven aan werk boven uitkering. Dit is mogelijk doordat het zoeken naar werk en het aanvragen van een uitkering niet langer gescheiden zijn. CWI tracht zoveel mogelijk zijn dienstverlening in één loket vorm te geven. De CWI verzorgt zowel de ondersteuning bij de uitstroom naar werk, als de uitkeringsintake.

In eerste instantie kijkt de CWI of er geschikt werk is voor de klant en bemiddelt deze dan direct naar werk. Daarnaast bepaalt de CWI de kans van de werkzoekende op het vinden van werk en adviseert hoe die kans kan worden verbeterd. De CWI en de ketenpartners (UWV en gemeenten) kunnen op basis van deze informatie de juiste dienstverlening verstrekken. De werkzoekende kan op basis van deze informatie een beter inzicht krijgen in de eigen mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

In geval de werkzoekende niet direct naar werk kan worden bemiddeld, verzamelt de CWI de uitkeringsgegevens die de ketenpartners (UWV en gemeenten) nodig hebben, voor het bepalen van het recht op een uitkering.

Een snelle en goede aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt vergt dat partijen zoveel mogelijk beschikken over relevante markt-informatie. Deze informatie is essentieel voor de zelfwerkzaamheid van de individuele belanghebbenden. In dit kader verzamelt de CWI alle relevante

gegevens en presenteert die zodanig dat zij een goed inzicht in de situatie op de arbeidsmarkt (algemeen, naar regio, sector en beroepsgroep) biedt. De CWI verstrekt voorts informatie en advies over arbeid, arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Verder zal de CWI waar nodig ondersteuning leveren bij sectorale, regionale of categorale initiatieven.

De minister van SZW is verantwoordelijk voor de SUWI-wet en de daarin neergelegde beleidsdoelstellingen. Hij is politiek verantwoordelijk voor het geheel.

Tegelijk is er nadrukkelijk gekozen voor een scheiding van beleid, uitvoering en toezicht, waarbij de wetgever verantwoordelijkheden en bevoegdheden inzake de uitvoering rechtstreeks heeft opgedragen aan zelfstandige bestuursorganen. De ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van SZW voor de uitvoering is daarom geconcentreerd op de hoofdlijnen in de vorm van het jaarlijks toetsen en goedkeuren van het jaarplan en de begroting, het goedkeuren van het besluit tot vaststelling van de jaarrekening en zijn oordeel over het jaarverslag en jaarrekening. Daarnaast kan de minister de leden van de raad van bestuur benoemen, schorsen en ontslaan. Ook heeft hij de bevoegdheid tot het geven van aanwijzingen en het vernietigen van besluiten.

Zowel de minister als de CWI hebben dus verantwoordelijkheden inzake de wijze waarop de wettelijke taakopdrachten nader worden ingevuld. De sturing door de minister vindt plaats via de planning- en controlcyclus. Het jaarplan 2004 wordt op 1 oktober door CWI aan de minister aangeboden. Op 1 december dient de minister zijn oordeel over het jaarplan uit te spreken. Dit impliceert dat de streefwaarden voor 2004, die in onderstaande tabellen worden gepresenteerd, nog kunnen worden bijgesteld na overleg tussen de minister en CWI over het gepresenteerde jaarplan.

Tussentijdse beleidswijzigingen worden zoveel mogelijk vermeden. Slechts in incidentele gevallen van groot politiek of maatschappelijk gewicht wordt in goed onderling overleg tot tussentijdse wijzigingen/aanpassingen besloten, waarbij afspraken over eventueel additionele kosten of posterioriteiten zijn gemaakt. Hoewel de minister (politiek) eindverantwoordelijk is voor de samenhang in de SUWI-keten wordt van de CWI verwacht dat zij regelmatig overleg voert met haar ketenpartners (inclusief Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)/gemeenten). De minister zal de CWI daarop zonedig aanspreken.

Overzicht beleidsevaluatiess

De doelstellingen van SUWI zijn werk boven uitkering, de cliënt centraal en de doelmatigheid van de uitvoering. Deze doelstellingen zijn voor een belangrijk deel verwoord in de opgenomen operationele doelstellingen. Op basis van de bevindingen over 2002 kan worden gesteld dat de eerste stappen zijn gezet bij de realisatie van de SUWI-doelstellingen, die per 1 januari 2006 moeten zijn bereikt. Er heeft in 2003 een eerste evaluatie van de SUWI-wet plaatsgevonden. Deze evaluatie had betrekking op drie onderdelen van de SUWI-wet (andere taken, eisen reïntegratiecontracten en prikkelwerking), die geen betrekking hadden op het functioneren van CWI. In 2004 en 2005 zal een tussentijdse evaluatie van de SUWI-wet plaatsvinden. De eindevaluatie zal in 2006 plaatsvinden.

Tabel 1.1: Overzicht beleidsevaluaties

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Evaluatie SUWI-wet Gehele artikel (begroting)	X	X	X	X	X	X	

1.2 Operationele doelstellingen

1. *Het aanbieden van passende activerende dienstverlening aan bij de CWI ingeschreven werkzoekenden.*
2. *Het aanbieden van passende dienstverlening aan werkgevers die bij de CWI een vacature aanmelden.*
3. *Het binnen acht dagen na aanvraag opbouwen, controleren en overdragen van uitkeringsdossiers aan UWV of gemeenten alsmede het op juiste en bruikbare wijze overdragen van werk dossier aan UWV of gemeenten.*
4. *Het zorgen voor efficiënte en betrouwbare gegevensuitwisseling.*

Operationele doelstelling 1. Het aanbieden van passende activerende dienstverlening aan bij de CWI ingeschreven werkzoekenden.

Iedere bij de CWI ingeschreven werkzoekende krijgt passende activerende dienstverlening aangeboden in de vorm van bemiddeling naar werk zodat werkzoekenden op een zo kort mogelijke termijn aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. Indien nodig, wordt een dossier ten behoeve van een aanvraag van een uitkering opgebouwd. Om iedere ingeschrevene passende dienstverlening te kunnen bieden heeft de CWI een aantal instrumenten tot haar beschikking: informatie en advies, matching via werk.nl, activerende bemiddeling voor fase 1-cliënten. De CWI adviseert (reïntegratieadvies) UWV en gemeente voor die werkzoekenden voor wie de dienstverlening van de CWI naar verwachting niet volstaat. Hoewel in beginsel zelfredzaam, zullen fase 1 cliënten met regelmaat worden opgeroepen en geconfronteerd worden met vacatures. Naast actieve bemiddeling voor alle fase 1 cliënten is ook een specifieke doelstelling opgesteld voor de etnische minderheden. Voor deze groep geldt een minimaal evenredige bemiddeling naar arbeid (zie ook artikel 2). Ten behoeve van herintredende vrouwen voert de CWI activiteiten uit in het kader van het «Convenant herintredende vrouwen». Voorts levert de CWI een bijdrage aan de bestrijding van de jeugdwerkloosheid en wordt voor de groep 57,5-jarigen de sollicitatieplicht ingevoerd (zie ook artikel 2).

Met personen van wie de kans op het snel vinden van werk geringer wordt geacht, wordt een nader beoordelingsgesprek (kwalitatieve intake) gevoerd. Dit leidt tot een nadere inschatting van de afstand tot de arbeidsmarkt in een aantal groepen (fase 2, 3 en 4). Onderdeel van het nadere gesprek is ook dat een globaal advies wordt opgesteld ten behoeve van de uitkeringsinstantie (reïntegratieadvies). In overleg met de uitkeringsinstanties kan de CWI ook voor deze groepen diensten aanbieden.

Tabel 1.2 Prestatie indicatoren-operationele doelstelling 1

Doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Potentiële WW-uitk.	Preventiequote WW	–	–	25%	15%
Potentiële Abw-uitk.	Preventiequote Abw	–	–	25%	30%
Fase 1-cliënt WW	Uitstroomquote WW	–	–		50%
Fase 1 cliënt Abw	Uitstroomquote Abw	–	–		50%
	Aandeel etnische minderheden in uitstroom- quote t.o.v. aandeel autochtonen			evenredig	evenredig

Het aanbieden van passende dienstverlening aan werkzoekenden wordt vanaf 2003 op een aantal manieren gemeten:

- De preventiequote geeft aan het percentage potentieel uitkeringsgerechtigden (WW of Abw) dat uitstroomt vóór overdracht aan de ketenpartners UWV en gemeenten.
- De uitstroomquote geeft aan het percentage werkzoekenden (waarvoor een uitkeringsrecht WW of Abw is geïndiceerd) dat binnen 6 maanden na de eerste werkloosheidsdag bij CWI uitstroomt.
- Het aandeel etnische minderheden in de preventie en uitstroomquote.

De streefwaarden van de preventiequote 2004 zijn gebaseerd op de realisaties van CWI in de eerste helft van 2003. Als gevolg hiervan wordt de streefwaarde voor de preventiequote WW in 2004 naar beneden bijgesteld. De streefwaarde van de preventiequote Abw wordt in 2004 naar boven bijgesteld.

Operationele doelstelling 2. Het aanbieden van passende dienstverlening aan werkgevers die bij de CWI een vacature aanmelden.

Iedere werkgever die bij de CWI een vacature aanmeldt krijgt passende dienstverlening aangeboden, hetzij via toegang tot de website www.werk.nl, hetzij in de vorm van het actief aanbieden van geschikte kandidaten voor de vervulling van een vacature, zodat deze op zo kort mogelijke termijn wordt vervuld. De actieve dienstverlening en bemiddeling hebben ook betrekking op de dienstverlening van werkgevers. De CWI biedt werkgevers (kosteloos) de mogelijkheid om vacatures te presenteren. Het doel is zoveel mogelijk vacatures in de databank te krijgen, om zo de kans te vergroten dat werkzoekenden aan het werk komen. De CWI zal actief bemiddelen bij de vervulling van de vacatures. Ter realisatie van een evenredige bemiddeling naar arbeid voor etnische minderheden biedt de CWI ten behoeve van deze groep tevens passende dienstverlening aan werkgevers.

De klant kan zelf gebruik maken van de website www.werk.nl. De werkzoekende kan vacatures zoeken en de werkgever kan geschikte kandidaten zoeken.

De CWI-vestigingen zijn een open marktplein waar werkgever, werknemer en andere partijen elkaar ontmoeten. Om de ketendienstverlening zo klantvriendelijk, effectief en efficiënt mogelijk te maken zijn casemanagement en een tijdige en afgestemde overdracht van cliënten tussen partijen in de keten tot belangrijke uitgangspunten gemaakt in de gekozen werkwijze. Het is bovendien van belang om zo veel mogelijk gerelateerde diensten ook fysiek in elkaars nabijheid te brengen. Daartoe is het concept van bedrijfsverzamelgebouw ontwikkeld. Het streven is dan ook dat de

publieksloketten van gemeentelijke sociale diensten, de UWV en de CWI zoveel mogelijk gezamenlijk gehuisvest worden.

Tabel 1.3 Prestatie indicatoren operationele doelstelling 2

Doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Werkgever Werkgever	Vervullingquote van de vacatures Marktbereik vacatures	n.v.t. 32%	n.v.t. 20,5%	60% 42%	60% 30%

De bepaling van de kwaliteit van de dienstverlening aan de werkgevers vindt aan de hand van de volgende indicatoren plaats:

- de vervullingquote: het aantal vervulde vacatures ten opzichte van het aantal aangemelde vacatures;
- het marktbereik van vacatures: geregistreerde vacatures met tussenkomst van de CWI ten opzichte van de totale vacaturemarkt.

De streefwaarde van het marktbereik vacatures in 2004 is gebaseerd op de realisatie van het marktbereik in het eerste kwartaal van 2003, zoals aangegeven in het Kwartaalverslag 1^e kwartaal 2003, CWI.

Operationele doelstelling 3. Het binnen acht werkdagen na aanvraag opbouwen, controleren en overdragen van uitkeringsdossiers aan UWV of gemeenten alsmede het op juiste en bruikbare wijze overdragen van werkdoossiers aan UWV of gemeenten.

- Uitkeringsdossiers moeten binnen acht werkdagen na indiening van de aanvraag juist en volledig worden opgebouwd, gecontroleerd en overgedragen aan het UWV of aan gemeenten.
- Werkdoossiers (informatie en reïntegratieadviezen) moeten na de (her)fasering op heldere bruikbare wijze worden overgedragen aan het UWV of aan gemeenten. Na de kwalitatieve intake draagt de CWI fase 2, 3 en 4 cliënten voor hun reïntegratie over aan gemeenten en UWV.

Er zijn afspraken gemaakt tussen CWI, UWV en gemeenten over de tijdigheid en volledigheid van de uitkeringsintake en de kwaliteit van de reïntegratieadviezen. CWI is wettelijk verplicht om ieder dossier binnen 8 werkdagen over te dragen ook indien het dossier nog niet volledig is. Om die reden zijn er ook afspraken gemaakt om de volledigheid te meten.

Tabel 1.4 Prestatie indicatoren operationele doelstelling 3

Doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
gemeenten	Tijdigheid van de gegevensoverdracht aan gemeenten	80%	91%	80%	80%
UWV	Tijdigheid van de gegevensoverdracht aan UWV	80%	77%	80%	80%
gemeenten	Volledigheid van de gegevensoverdracht aan gemeenten	80%	63%	80%	80%
UWV	Volledigheid van de gegevensoverdracht aan UWV gemeenten/	80%	71%	80%	80%
UWV	Reïntegratieadviezen die voldoen aan de kwaliteitseisen	n.v.t.		n.v.t.	PM

Operationele doelstelling 4. Het zorgen voor efficiënte en betrouwbare gegevensuitwisseling.

Het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI) vormt een verbindende schakel in de SUWI-keten door het onderhouden van voorzieningen en standaarden waarmee de SUWI-organisaties gegevens op een efficiënte en betrouwbare manier kunnen uitwisselen. De taak van het BKWI is het beheer van en verzorgen van afstemming met betrekking tot ketenafspraken en- standaarden voor elektronische gegevensuitwisseling; met betrekking tot de fysieke infrastructuur verzorgt het BKWI het beheer van centrale Suwinet-voorzieningen en coördinatie van beheer van decentrale Suwinet-voorzieningen. Ten slotte heeft het BKWI een adviserende en coördinerende rol bij de projectmatige doorontwikkeling van Suwinet.

Voor het BKWI kunnen de volgende prestatie-indicatoren onderscheiden worden.

- beschikbaarheid van centrale componenten: het percentage dat de raadpleegfunctie van (onderdelen van) Suwinet-inkijk ten behoeve van de eindgebruiker beschikbaar is;
- doorvoeren van benodigde wijzigingen voor ketenstandaarden: het percentage functionele en technische wijzigingen dat volgens de vastgestelde procedure wordt aangemeld, geanalyseerd en uitgevoerd.

Tabel 1.5 Prestatie indicatoren operationele doelstelling 4

Doelgroep	Criterium	streven 2003	streven 2004
Ketenpartners	Beschikbaarheid centrale componenten Suwinet op jaarbasis	–	99%
Ketenpartners	Wijzigingsverzoek wordt binnen een maand na de aanmelding geanalyseerd en verwerkt conform releasebeleid	–	90%

1.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 1.6 Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

1 Basisdienstverlening werk en inkomen Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	435 636	426 584	350 187	310 040	300 590	297 390	296 390
Uitgaven	435 613	426 584	350 187	310 040	300 590	297 390	296 390
<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>472</i>	<i>554</i>	<i>1 847</i>				
1 Personeel	435	512	1 771				
2 Materieel	37	42	76				
<i>Programmauitgaven</i>	<i>435 141</i>	<i>426 030</i>	<i>348 340</i>	<i>310 040</i>	<i>300 590</i>	<i>297 390</i>	<i>296 390</i>
<i>Operationele doelstelling 1, 2, en 3</i>							
1 Centra voor Werk en Inkomen (CWI)	421 179	407 030	339 790	301 490	293 790	290 590	289 590
<i>Operationele doelstelling 4</i>							
2 BKWI	13 962	11 300	8 550	8 550	6 800	6 800	6 800
3 Handhaving		7 700					
Ontvangsten	0	33 000	0	0	0	0	0

Het is niet wenselijk om de uitgaven ten behoeve van de operationele doelstellingen 1 tot en met 3 op een gedetailleerder niveau te presenteren. Uit hoofde van de Wet SUWI zijn de ZBO's budgetverantwoordelijk. Ook in de begroting en rekening van CWI zijn de kosten niet naar deze operationele doelstellingen verdeeld. De uitvoering van de activiteiten van de operationele doelstellingen 1 tot en met 3 hangen nauw met elkaar samen en zijn bedoeld om de algemene doelstelling te bereiken.

De programma-uitgaven van CWI hebben uitsluitend betrekking op de uitvoeringskosten. CWI onderhoudt hiervan een netwerk van 130 vestigingen en verzorgt de dienstverlening aan 935 000 werkzoekenden en 321 500 werkgevers. Van de programma-uitgaven CWI in de begroting 2004 is een bedrag van € 339,8 miljoen aan middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de reguliere dienstverlening CWI.

Naar verwachting kan CWI in de periode tot en met 2006 in het kader van ESF, gebruik maken van de mogelijkheden om projecten (zoals vacature-offensief), mede te laten financieren door de EU.

Tevens worden in 2004 middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de additionele kosten die voortvloeien uit de boedelscheiding van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie ter hoogte van € 11 miljoen. In de programma-uitgaven die in 2004 aan CWI ter beschikking worden gesteld is geen rekening gehouden met de transformatieprojecten die CWI uitvoert op het gebied van personeel en opleidingen, huisvesting, ICT en werkprocessen, en communicatie. Hiervoor is in 2004 een bedrag van € 11,8 miljoen gereserveerd op de aanvullende post van Financiën. Voor het BKWI is in 2004 een bedrag van € 6,8 miljoen beschikbaar ten behoeve van de beheeractiviteiten. Voor de projectmatige doorontwikkeling van Suwinet is voor 2004 € 1,75 miljoen geraamd.

1.4 Budgetflexibiliteit

Voorafgaand aan het begrotingsjaar worden in overleg met CWI de prestaties afgesproken. De CWI dient daartoe jaarlijks een exploitatiebegroting in bij de minister. De minister beoordeelt deze begroting, waarna een overeenkomst wordt aangegaan tussen de CWI en de minister. Om die reden is de budgetflexibiliteit in het begrotingsjaar zelf gering.

Tabel 1.7 Budgetflexibiliteit

Beleidsartikel (x € 1 000)	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	350 187	310 040	300 590	297 390	296 390
Waarvan apparaatsuitgaven	1 847	0	0	0	0
Programma-uitgaven	348 340	% 310 040	% 300 590	% 297 390	% 296 390
Waarvan op 1 januari 2003					
Juridisch verplicht	100				
Bestuurlijk verplicht		100	100	100	100

De bijdrage in de kosten van de Centra voor Werk en Inkomen en het BKWI is voor het overgrote deel bestemd om de personele en materiële lasten te financieren. De taken van CWI en BKWI zijn in zijn geheel rechtstreeks aan de (SUWI-)wet ontleend. Dat betekent dat de flexibiliteit van het budget zonder aanpassing van de wet in feite zeer beperkt is. Daarnaast is bij de invoering van de SUWI als een van de doelstellingen geformuleerd dat in de uitvoering doelmatiger gewerkt zou worden. In dit kader zijn ook met CWI lange termijn afspraken gemaakt. Door een goed functionerende organisatie zou CWI stapsgewijs moeten kunnen komen tot een besparing op de uitvoeringskosten van 20% in 2005. Voor 2006 en 2007 is nog een beperkte besparing op de uitvoeringskosten met CWI afgesproken. Deze meerjarenafpraak met CWI is verdisconteerd in de geraamde kasuitgaven. De opgelegde taakstelling komt ook tot uitdrukking bij de programma-uitgaven in het verschil tussen juridisch verplicht en bestuurlijk verplicht.

1.5 Veronderstellingen in effectbereiking, doelmatigheid en raming

De streefwaarden die in dit artikel zijn vermeld zijn deels afhankelijk van de autonome effecten en geven deels de verwachte effecten van ingezet beleid weer. De economische ontwikkeling geldt als belangrijkste autonoom effect. Met name de streefwaarden bij de operationele doelstellingen 1 (preventiequote en de uitstroomquote) en 2 (markt bereik vacatures) gaan uit van de huidige verwachtingen. Een verder stijgende werkloosheid en een afnemend aantal vacatures zal de mogelijkheden om de ingezette streefwaarden te behalen, verminderen.

1.6 VBTB-paragraaf

Met de CWI kijkt het departement naar de operationele doelstellingen en de indicatoren die iets over het bereiken van die doelstellingen kunnen aangeven. Ook voor de CWI is het zoeken naar de juiste indicatoren en zeker in het begin kunnen de inzichten nog snel veranderen. Niettemin zijn de nodige prestatie-indicatoren ontwikkeld.

De preventiequote is in 2003 voor het eerst opgenomen. Voor 2004 kan SZW de streefwaarde staven aan de hand van de ervaringen opgedaan in het eerste halfjaar van 2003. Voor de uitstroomquote geldt dat deze in de loop van 2002 is ingevoerd. Er is informatie beschikbaar over de laatste twee kwartalen van 2002. Een handicap bij het bepalen van de streefwaarden is het ontbreken van een historisch referentiekader. In de loop van de tijd zal het departement hierin een beter inzicht krijgen onder andere door benchmarking.

Tabel 1.8 Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
1.1	1 Preventiequote uitgesplitst naar WW en Abw 2 Uitstroomquote uitgesplitst naar WW en Abw 3 Aandeel etnische minderheden in uitstroomquote t.o.v. aandeel autochtonen	vanaf 2003 vanaf 2003 vanaf 2003
1.2	4 Vervullingsquote van de vacatures 5 Markt bereik vacatures	vanaf 2003 vanaf 2003
1.3	6 Tijdigheid en volledigheid van de gegevensoverdracht aan ketenpartners. Uitgesplitst in 4 indicatoren	vanaf 2002
1.4	7 Reïntegratieadviezen die voldoen aan de kwaliteitseisen 8 Beschikbaarheid centrale componenten Suwinet op jaarbasis 9 Wijzigingsverzoek wordt binnen een maand na de aanmelding geanalyseerd en verwerkt conform releasebeleid	vanaf 2003 vanaf 2004 vanaf 2004

BELEIDSARTIKEL 2 STIMULERING EN KWALITEITSBEVORDERING ARBEIDSPARTICIPATIE

2.1 Algemene doelstelling

Toename van duurzame arbeidsparticipatie

De algemene doelstelling «toename van duurzame arbeidsparticipatie» bevat twee componenten: 1. toename duidt op het vergroten van het volume

2. duurzame arbeidsparticipatie duidt op langdurige deelname aan het arbeidsproces. Dit vereist dat de kwalificaties van de mensen die aan het werk zijn voldoende zijn voor een flexibele inzet in het arbeidsproces.

Om een duurzame arbeidsparticipatie te kunnen realiseren is het van belang dat Nederland beschikt over een kwantitatief en kwalitatief toereikend arbeidsaanbod. Een groter arbeidsaanbod kan worden bereikt door een afname van de (langdurige) werkloosheid. Eveneens kan het arbeidsaanbod toenemen door de arbeidsparticipatie van groepen met een lage arbeidsparticipatie te stimuleren, waaronder gedeeltelijk gehandicapten, etnische minderheden, vrouwen, laag opgeleiden en ouderen. Naast de participatiegraad en daarmee de omvang van het arbeidsaanbod is de kwaliteit en duurzaamheid van het arbeidsaanbod voor zowel nog niet participierenden als werkenden een punt van aandacht.

Een toename van duurzame arbeidsparticipatie kan onder meer worden bereikt door de realisatie van onderstaande operationele doelstellingen:

- 1. Afname langdurige werkloosheid.*
- 2. Daling aandeel werkenden en werklozen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking van 25–64 jaar tot minder dan 20 procent in 2010.*
- 3. Vergroten van de netto-arbeidsparticipatie van doelgroepen.*

De mate waarin de operationele doelstellingen worden gerealiseerd, is mede afhankelijk van macro-economische ontwikkelingen. In de presentatie van de operationele doelstellingen wordt duidelijk afgebakend waar de minister van SZW verantwoordelijk voor is.

De regering wil de effectiviteit van het reïntegratiebeleid algemeen vergroten en heeft zich concreet ten doel gesteld het percentage personen dat na deelname aan een reïntegratietraject uitstroomt naar reguliere arbeid, met een kwart te vergroten. Dit doel moet gerealiseerd zijn in 2007 (zie ook de beleidsagenda van deze begroting en premieartikel 3).

De middelen die begroot zijn voor reïntegratietrajecten staan weergegeven in tabel 2.1. Naast de begrote middelen staan in de tabel het aantal begrote trajecten, het aantal plaatsingen en de plaatsingsresultaten opgenomen. Voor 2002 en 2003 zijn de geraamde resultaten opgenomen.

Tabel 2.1: Middelen voor en resultaten van reïntegratietrajecten

		2002 geraamd	2003 geraamd	2004 begroot
Middelen voor inkoop reïntegratietrajecten	WAO	222 mln	238 mln	200 mln
	WW	75 mln	65 mln	80 mln
	Abw+overig	389 ¹ mln	393 ¹ mln	1 563 ² mln
	Totaal	686 mln	696 mln	1 843 mln
Aantal reïntegratietrajecten (Abw: prestatie-afspraken AvdT)	WAO	48 000	50 000	33 250
	WW	17 000	18 700	23 000
	Abw	95 000	95 000	90 000
	Totaal	160 000	163 700	146 250
Aantal plaatsingen (Abw: afspraak AvdT)	WAO	16 800	18 500	13 300
	WW	6 800	7 500	11 500
	Abw	9 800	22 900	35 100
	Totaal	33 400	48 900	59 900
Plaatsingsresultaten (Abw: afspraak AvdT)	WAO	35%	37%	40%
	WW	40%	40%	50%
	Abw ³	40%	40%	40%
	Abw, effectief	9%	16%	23%

Bronnen: UWV (WW en WAO) en SZW

¹ Exclusief terugontvangsten

² Voor 2004 is het budget voor reïntegratietrajecten (WIW scholings- en activeringsbudget) samen met de budgetten voor WIW- en ID banen opgenomen in het flexibel reïntegratiebudget voor gemeenten. Dit budget ontstaat als de Staten-Generaal instemt met wetsvoorstel Wet Werk en Bijstand (WWB). Het totale budget is hier weergegeven, terwijl voor de jaren 2002 en 2003 alleen het scholings- en activeringsbudget is weergegeven.

³ Een plaatsingsresultaat van 40% is de afspraak die met gemeenten is gemaakt in het kader van de Agenda voor de Toekomst over het aantal plaatsingen in de periode tot en met 2006 van gestarte trajecten in de periode 1 juli 2001 tot en met 2004. Omdat in 2002 en 2003 nog een groot deel van de gestarte trajecten niet beëindigd is, is het effectieve plaatsingspercentage in deze jaren derhalve lager.

In de tabel 2.2 is een overzicht van reïntegratiemiddelen opgenomen. Naast de reïntegratiemiddelen die op de begroting van SZW staan (zie ook tabel 2.7), zijn ook reïntegratiemiddelen opgenomen die via de sociale zekerheidsfondsen beschikbaar zijn voor UWV (zie verder hoofdstuk premieartikelen 1 en 3), en ESF-cofinancieringsmiddelen. Middelen voor reïntegratie vanuit belastingmaatregelen zijn opgenomen in tabel 2.9.

Tabel 2.2: Reïntegratiemiddelen (x € 1 miljoen)

Beschikbare reïntegratiemiddelen	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sluitende reïntegratie ¹	691					
WIW dienstbetrekkingen en WEP	131					
ID banen	977					
Stimulering regulier maken ID banen	81	74	16			
Flexibel reïntegratiebudget ²		1 583	1 613	1 631	1 631	1 631
Doelgroepen	22	15	11	11	11	
Kinderopvang ABW	70	85				
Scholing centrum voor vakopleiding	80	65	65	65	35	
RWI sectorale initiatieven	13	181	15	8		
Reïntegratiemiddelen UWV ³	65	80	80	80	80	80
REA reïntegratietrajecten ^{3, 4}	81	105	107	108	110	87
REA reïntegratietrajecten ⁵	157	95	2	1		
REA premiekorting ⁶	113	113	113	113	113	113
ESF ⁷	253	234	238	243		
Totaal beschikbare reïntegratiemiddelen	2 734	2 465	2 260	2 261	1 981	1 911

¹ Sluitende reïntegratie is inclusief WIW normbudget en budget WIW scholing en activering (in dit deelbudget is het extra budget sluitende aanpak opgenomen)

² Vanaf 2004 worden de budgetten Sluitende reïntegratie, WIW dienstbetrekkingen, WEP en ID banen omgezet in een flexibel besteedbaar reïntegratiebudget (voor gemeenten)

³ REA reïntegratietrajecten en reïntegratiemiddelen UWV zijn premie gefinancierd.

⁴ Trajecten na tweede ziektejaar.

⁵ Trajecten eerste twee ziektejaren (inclusief scholing tijdens trajecten).

⁶ REA premiekorting is een raming van SZW

⁷ Dit betreft geen middelen van de Rijksbegroting. Inclusief ESF-cofinancieringsmiddelen voor OC&W.

In het onderstaande overzicht zijn de voorgenomen beleidsevaluaties vermeld.

Tabel 2.3: Overzicht beleidsevaluaties

Gedeelte van de algemene doelstelling	Startdatum	Einddatum	Onderwerp
Toename van duurzame arbeidsparticipatie	Najaar 2003	Begin 2004	Realisatie en effectiviteit van het beleid op het terrein van de sluitende aanpak (operationele doelstelling 1)
Idem	2008	2008	WWB (operationele doelstelling 1)
Idem	2005	2005	Regeling schoonmaakdiensten (operationele doelstelling 1)

2.2 Operationele doelstellingen

1. *Afname langdurige werkloosheid.*
2. *Daling aandeel werkenden en werklozen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking van 25–64 jaar tot minder dan 20 procent in 2010.*
3. *Vergroten van de netto-arbeidsparticipatie van doelgroepen.*

Operationele doelstelling 1: Afname langdurige werkloosheid.

Om een afname van de langdurige werkloosheid te realiseren is het van belang om de instroom te beperken en de uitstroom te stimuleren. Hierbij is het uitgangspunt het percentage langdurig werklozen volgende de definitie van geregistreerde werkloosheid (GWL). Langdurige werkloosheid is volgens de definitie geregistreerde werkloosheid (GWL): een jaar of langer ingeschreven bij CWI, in staat en bereid om binnen twee weken met baan te beginnen van minimaal 12 uur per week. In het eerste kwartaal van 2003 is de langdurige werkloosheid 0,9% van de beroepsbevolking (totaal werkloosheid: 3,3%). Bij de beoordeling zal zowel naar het percentage als naar de absolute getallen gekeken worden. De afname van de langdurige werkloosheid is mede afhankelijk van autonome oorzaken. De geformuleerde streefwaarden zijn uitgaande van de huidige verwachtingen t.a.v. bijvoorbeeld werkgelegenheid, werkloosheid e.d. zoals het CPB die heeft verwerkt in de MEV.

Met de invoering van de WWB krijgen gemeenten meer verantwoordelijkheid en een belangrijker rol toebedeeld bij de van reïntegratie van bijstandsgerechtigden. De Minister van SZW is verantwoordelijk voor de werking van het systeem en blijft hiermee verantwoordelijk voor het uiteindelijke eindresultaat. De minister zal in de evaluatie van de WWB de werking van het systeem betrekken.

De minister van SZW maakt jaarlijks prestatie afspraken met UWV over het behalen van arbeidsmarkt gerelateerde doelstellingen. Deze doelstellingen zijn in normpercentages in het premiegefinancierde gedeelte (zie premieartikelen 1 en 3) opgenomen.

Om een afname van langdurige werkloosheid te bereiken, worden de volgende instrumenten ingezet:

- 1) Sluitende Aanpak
- 2) Agenda voor de Toekomst
- 3) Inspanningen UWV
- 4) Wet Werk en Bijstand
- 5) Tijdelijke stimuleringsregeling regulier maken ID-banen
- 6) RSP
- 7) SVWW/RWI

- 8) Kinderopvang
- 9) Praktijkscholing
- 10) ESF
- 11) EQUAL

Een toelichting per instrument:

Sluitende Aanpak

Om langdurige werkloosheid zoveel mogelijk te voorkomen en te verminderen krijgen alle nieuwe ingeschreven volwassen werklozen met een arbeidsverplichting¹ die niet zelf aan het werk komen binnen 12 maanden een aanbod voor een activiteit gericht op arbeidsreintegratie of sociale activering; voor jongeren geldt dat binnen 6 maanden een aanbod moet worden gedaan. De sluitende aanpak wordt uitgevoerd door gemeenten en UWV. Gemeenten zijn daarbij verantwoordelijk voor de begeleiding van bijstandsgerechtigde werklozen en sinds 1-1-2002 ook voor de begeleiding van werkloze niet-uitkeringsgerechtigden en Anw-gerechtigden. UWV is verantwoordelijk voor de sluitende aanpak van werklozen met een WW-uitkering. De sluitende aanpak van de nieuwe instroom is op verzoek van de Tweede Kamer uitgebreid naar langdurig werklozen. In het kader van de Agenda voor de Toekomst is afgesproken dat gemeenten zich zullen inspannen om de sluitende aanpak voor het zittend bestand te realiseren. Prestatiegegevens over het bereik en de resultaten van de sluitende aanpak van het zittend bestand komen naar verwachting voor het eerst over het jaar 2003 beschikbaar.

Ook voor 2004 hanteert SZW de ambitie om een sluitende aanpak van 100% te realiseren. De streefcijfers zijn de afgelopen jaren niet gehaald door het beslag dat de reorganisatie van de uitvoering van de sociale zekerheid op de uitvoeringsorganisaties heeft gelegd.

Tabel 2.4: Prestatie-indicatoren en streefcijfers sluitende aanpak nieuwe instroom

Doelgroep	Criterium	realisatie 2000	realisatie 2001	realisatie 2002	streven 2003	streven 2004
Nieuw ingeschreven werklozen < 23 jaar	Mate van sluitendheid aanpak werklozen	100%	100%	100%	100%	100%
Nieuw ingeschreven werklozen volwassenen	Mate van sluitendheid aanpak werklozen	86%	85%	83%	100%	100%
Nieuw ingeschreven werklozen volwassenen	Instroom in langdurige werkloosheid	21%	23%	27%**	17%**	< 17%**
Nieuw ingeschreven werklozen met traject	Duurzame plaatsing*	Niet bekend	50%	57%	> 60%	>62%

Bron: Regioplan, onderzoeken sluitende aanpak

* Met duurzame plaatsing wordt bedoeld dat binnen 6 maanden na plaatsing geen inschrijving als werkzoekende meer plaatsvindt

** Dit is inclusief van arbeidsplicht onthevenen.

Agenda voor de Toekomst (inclusief klantmanagement)

De sluitende aanpak wordt mede bereikt via de Agenda voor de Toekomst. De afspraken die in dit kader zijn gemaakt hebben tot doel het arbeidsaanbod onder bijstandsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden te vergroten.

Er zijn afspraken gemaakt dat gemeenten tot en met 2004 circa 300 000 trajecten realiseren om bijstandsgerechtigden te activeren. Overeengekomen is dat in 2006 40% van de trajecten die in de periode tot en met 2004 zijn gestart tot uitstroom naar werk moet hebben geleid. In het kader van

¹ De werkzoekende zonder arbeidsverplichting krijgt op eigen verzoek ook een aanbod.

de bestuurlijke afspraken zijn ook middelen beschikbaar voor projecten en experimenten, kinderopvang en regionale samenwerking. In de jaarlijkse Voortgangsrapportage van de Agenda voor de Toekomst wordt het beeld van de uitvoering gegeven, inclusief kwantitatieve prestatiegegevens.

Inspanningen UWV

De minister maakt prestatieafspraken met UWV over het normpercentage sluitende aanpak WW-ers (ontslagwerklozen). Daarnaast zal extra aandacht zijn voor WW-ers die vroegtijdig een traject beëindigen om andere reden dan uitstroom naar werk of opleiding. Voor deze groep heeft UWV een aparte aanbesteding om langdurige werkloosheid te voorkomen. In het premie gefinancierde gedeelte van deze begroting (premie-artikel 1 en 3) worden de afspraken rondom aanbesteding en sluitende aanpak verder omschreven.

Wet Werk en Bijstand

Het werkdeel van de Wet Werk en Bijstand (WWB) moet worden ingezet voor voorzieningen die arbeidsinschakeling tot doel hebben. Dit flexibel reïntegratiebudget ontstaat als de Staten-Generaal met het wetsvoorstel WWB hebben ingestemd. Met de invoering van de WWB vervallen de WIW en het Besluit In- en doorstroombanen. De financiële systematiek van de WWB zet gemeenten aan tot een effectief en efficiënt reïntegratiebeleid. Gemeenten zijn vrij in de wijze waarop zij hun reïntegratiebeleid invullen en vrij om te bepalen welke voorzieningen zij willen inzetten. Zij kunnen bijvoorbeeld nieuwe voorzieningen ontwikkelen of gesubsidieerde arbeid inzetten als voorziening. De WWB schrijft gemeenten geen sluitende aanpak voor, maar biedt gemeenten wel de ruimte voor het realiseren van een sluitende aanpak.

De minister van SZW is verantwoordelijk voor de werking van het systeem. De regering streeft ernaar in 2006 5% minder bijstandslasten te hebben dan zonder de WWB het geval zou zijn. Met name als gevolg van de verwachte conjuncturele ontwikkeling zullen de totale bijstandslasten echter stijgen. Voor het bepalen van het afzonderlijke effect van de WWB op de bijstandslasten achteraf is een afzonderlijke analyse nodig. Tevens beoogt de regering met de WWB een grotere effectiviteit van reïntegratietrajecten: de mate waarin een reïntegratietraject leidt tot uitstroom naar regulier werk. Hierover zijn nog geen gegevens bekend zodat hier voor de WWB nog geen nadere precisering van de (in de beleidsagenda) opgenomen algemene reïntegratiedoelstelling kan worden geformuleerd.

Tijdelijke Stimuleringsregeling regulier maken ID-banen

De tijdelijke stimuleringsregeling vloeit voort uit de tijdens het Najaars-overleg 2002 gemaakte en in het Convenant Gesubsidieerde Arbeid 2003 vastgelegde afspraken. In het kader van dit convenant hebben andere departementen (BZK, OCenW, VWS en SZW (Kinderopvang)) aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor werkgevers van ID-werknemers in de betreffende sectoren van deze departementen. In totaal is hiervoor bij SZW € 170 miljoen beschikbaar.

RSP

Bij de Regeling Schoonmaakdiensten Particulieren (RSP) gaat het om reguliere banen waarvoor de werkgever een subsidie in de loonkosten ontvangt als voldaan wordt aan bepaalde voorwaarden, zoals het in dienst nemen van langdurig werklozen en het laten verrichten van huishoudelijke diensten bij particulieren.

Over 2002 was de bezetting 661 fte's. De realisatielij van de afgelopen jaren doortrekkend is het streefcijfer 720 fte's voor het jaar 2003 en 740 fte's voor het jaar 2004.

De Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB) ontvangt voor de uitvoering van de regeling een vergoeding. Hierbij handelt OSB overeenkomstig de afspraken die in de uitvoeringsovereenkomst tussen het ministerie en OSB zijn opgenomen. Tot de werkzaamheden die OSB in het kader van handhaving uitvoert, behoren het controleren van declaraties en jaaropgaven.

Herbezinning over de toekomst van de RSP is uitgesteld naar 2004.

Tabel 2.5: Budget en volume loonkostensubsidies

	2002	2003	2004
<i>Uitgaven x € 1 mln</i>			
Totaal	6 651	7 496	7 496
- RSP-loonkostensubsidie	6 511	7 330	7 330
- RSP-uitvoeringskosten	140	166	166
<i>Volume</i>			
Aantal contracten (op basis van 32 uur)	661	720	740
Subsidiebedrag per werknemer (x € 1)	9 850	10 180	9 905

Bron: FEZ declaratiegegevens RSP.

SVWW/Raad voor Werk en Inkomen (RWI)

In het Hoofdlijnenakkoord is gekozen voor overheveling van de advies-taken van de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) naar de Sociaal-Economische Raad (SER) en het afschaffen van de RWI-subsidieregeling (SVWW). De afbouw van de subsidietaken van de RWI is ter hand genomen, teneinde de financiële taakstellingen voor 2004 (€ 40 miljoen) en 2005 en volgende jaren (€ 70 miljoen) veilig te stellen. De evaluatie van de overige taken van de RWI zal in 2004 aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.

Kinderopvang

De regeling Kinderopvang en buitenschoolse opvang alleenstaande ouders (KOA-regeling) stelt gemeenten in staat om kinderopvang in te kopen voor alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering. Beoogd wordt om door het aanbieden van kinderopvang belemmeringen weg te nemen voor uitstroom naar werk, het volgen van scholing of deelname aan sociale activering. De KOA-regeling is een tijdelijke regeling, die doorloopt tot de inwerkingtreding van de Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk) in 2005.

Over 2002 beschikt SZW voor het eerst over indicatieve gegevens over de mate van sluitendheid voor alleenstaande ouders in de bijstand. Uit kwantitatief onderzoek van Regioplan blijkt dat voor mensen met een ontheffing van de arbeidsplicht, waaronder veel alleenstaande ouders met kinderen onder de vijf jaar, in 2002 een mate van sluitendheid van 61% werd gerealiseerd (nieuwe instroom met een aanbod voor een traject of uitstroom naar werk). Aanvullend komt de Algemene Rekenkamer (TK 2002-2003, 28 875, nr. 2) op basis van dossieronderzoek tot de conclusie

dat tussen 1999 en oktober 2002 39% van de alleenstaande ouders met kinderen tussen 0 en 12 jaar met een traject is gestart, en tevens dat 23% van de alleenstaande ouders in deeltijd werkt, naast de Abw uitkering. Ook zij kunnen gebruik maken van de KOA-regeling. In 2004 moet het aantal alleenstaande ouders dat ofwel deelneemt aan een traject, ofwel parttime werkt naast de uitkering, zijn toegenomen ten opzichte van de huidige situatie. De afgelopen jaren werd de regeling niet volledig benut. Dit werd gedeeltelijk veroorzaakt door capaciteitstekorten en hoge prijsstijgingen en door de administratieve lasten voor de uitvoering en een gebrek aan flexibiliteit in de regeling. Om deze knelpunten op te lossen, is de regeling in 2003 gewijzigd, waardoor de administratieve lasten voor gemeenten verminderen en kinderopvang flexibeler kan worden ingekocht.

Praktijkscholing

De Stichting Centrum Vakopleiding was een belangrijke aanbieder van praktijkscholing (volgens de methode van de Hoofdelijk Versnelde Scholing (HVS) gericht op reïntegratie van werkzoekenden. De activiteiten van de Stichting Centrum Vakopleiding zijn per januari 2003 overgenomen door een groot aantal Regionale Opleidingencentra (ROC's). Naast dat de reïntegratie-opdrachtgevers vrij zijn om de aan hen beschikbaar gestelde algemene reïntegratiebudgetten in te zetten voor inkoop van praktijkscholing, reserveert het Rijk de komende jaren in aanvulling hierop een bedrag van € 64,8 miljoen voor borging van de HVS-methode. Dit gebeurt in de vorm van een subsidie voor de periode 2003 t/m 2005 aan de ROC's die per 2003 activiteiten van de Stichting Centrum Vakopleiding hebben overgenomen. Voor 2006 wordt vooralsnog een bedrag van circa € 35 mln. geraamd voor de afwikkeling van de HVS-subsidies aan de ROC's, voor de in liquidatie verkerende Stichting Centrum Vakopleiding en voor gemeenten en UWV is een geoormerkt budget beschikbaar voor praktijkscholing.

Europees Sociaal Fonds (ESF)

Het ESF is het voornaamste financiële instrument voor de Europese Unie om de strategische doelstellingen op het terrein van het werkgelegenheidsbeleid in concrete acties om te zetten. Het ministerie van SZW stelt jaarlijks een beleidskader vast en is verantwoordelijk voor de uitvoering van het ESF 3. Hiervoor is voor de periode 2000–2006 in totaal € 1.728,2 miljoen beschikbaar (inclusief ESF-middelen voor OC&W). De voor de Sluitende Aanpak verantwoordelijke partijen (gemeenten en UWV) kunnen bijvoorbeeld co-financiering verkrijgen via de ESF-middelen. Het betreft hier Europese subsidies, die niet in de rijksbegroting zijn opgenomen.

EQUAL

Het doel van het ESF-EQUAL programma (2000–2006) is het via transnationale samenwerking stimuleren van nieuwe benaderingen voor de bestrijding van arbeidsmarktgerelateerde discriminatie en ongelijkheid van welke aard dan ook. Hiervoor wordt aan vernieuwende EQUAL-projecten budget toegekend. Positieve resultaten uit de projecten worden geïmplementeerd in het Nederlands arbeidsmarktbeleid.

Operationele doelstelling 2: Daling aandeel werkenden en werklozen zonder startkwalificatie (MBO-2 niveau) in de beroepsbevolking van 25–64 jaar tot minder dan 20 procent in 2010.

Laagopgeleiden vormen een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt. Het niveau dat voldoende geacht wordt voor duurzame arbeidsparticipatie is het startkwalificatieniveau. Scholing van laagopgeleiden tot dit niveau is, ook als zij werken, erg belangrijk. In tabel 2.6 is uitgegaan van de beroepsbevolking van 25–65 jaar, omdat internationaal tot de groep jongeren personen worden gerekend van maximaal 24 jaar (in Nederland maximaal 22 jaar).

Tabel 2.6: Prestatie-indicator en streefcijfer

Doelgroep	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003–2010	Streven 2010
Beroepsbevolking van 25–65 jaar	Niet in bezit van startkwalificatie	26%	–	< 20%
	Aantal personen dat tot 2010 jaarlijks geschoold dient te worden tot startkwalificatieniveau		50 000	–

Om dit te kunnen bereiken worden de volgende instrumenten ingezet:

- Een fiscale afdrachtsvermindering onderwijs ter vergoeding van de loonkosten van werknemers die de beroepsbegeleidende leerweg (leerlingwezen) volgen. Voor budgettaire gegevens wordt verwezen naar de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen;
- Een fiscale faciliteit voor werkgevers die voormalig werkloze werknemers van 23 jaar en ouder scholen tot startkwalificatieniveau. In het kader van bestrijding van jeugdwerkloosheid en vermindering van het aantal jongeren zonder startkwalificatie wordt deze regeling per 1 januari 2004 uitgebreid naar personen jonger dan 23 jaar.
- Via de subsidieregeling ESF kunnen onder meer projecten gefinancierd worden voor scholing van werkenden tot startkwalificatieniveau, opscholing tot MBO-4 niveau en sectoroverstijgende scholing (raming circa 10 000 werknemers per jaar).

Voor de daling van het aandeel werkenden en werklozen van 25–64 jaar zonder startkwalificatie is de ontwikkeling van het aandeel jongeren zonder startkwalificatie mede bepalend (zie ook operationele doelstelling 3).

Operationele doelstelling 3: Vergroten van de netto-arbeidsparticipatie van doelgroepen.

Het is de komende jaren zowel economisch als sociaal gezien noodzakelijk om het effectieve arbeidsaanbod van groepen die nu nog een lage arbeidsparticipatie kennen te vergroten.

Uitgangspunt van dit beleid is dat het een aanvulling is op het algemene arbeidsmarktbeleid. Daar waar het algemene beleid onvoldoende resultaten oplevert voor specifieke groepen, is een extra impuls noodzakelijk. Partijen binnen en buiten de (rijks)overheid, die verantwoordelijk zijn voor en betrokken zijn bij het arbeidsmarktbeleid worden gestimuleerd, waar nodig door middel van een onorthodoxe aanpak (zoals de convenantsaanpak), interventies te plegen en de effectief gebleken

interventies te implementeren in het algemene beleid. Op deze wijze wordt het effectieve arbeidsaanbod van groepen die een relatief lage arbeidsparticipatie hebben vergroot.

De te onderscheiden doelgroepen zijn:

- 1) etnische minderheden
- 2) jongeren
- 3) ouderen en
- 4) herintredende vrouwen.

Een toelichting per doelgroep:

Etnische minderheden

De afgelopen jaren hebben ook etnische minderheden profijt gehad van de sterke groei van de economie. De werkloosheid is in een periode van 6 jaar gedaald met 12 procentpunt, de arbeidsparticipatie is in die zelfde periode gestegen met 11 procentpunt. Voor de komende jaren wordt gestreefd naar een jaarlijkse toename van de arbeidsparticipatie van etnische minderheden met $\frac{3}{4}$ procentpunt van 51% in 2001 tot 54% in 2005. Wat betreft de werkloosheid moet er minimaal voor gezorgd worden dat de winst die de afgelopen jaren is behaald wordt vastgehouden. Etnische minderheden mogen niet onevenredig getroffen worden door de verslechtering van de arbeidsmarkt. Cijfers over 2002 laten zien dat hiervan vooralsnog geen sprake is. Relatief gezien is de toename van de werkloosheid onder etnische minderheden en autochtonen vergelijkbaar; voor etnische minderheden van 9% in 2001 naar 10% in 2002 en voor autochtonen van 3% in 2001 naar 3,5% in 2002.

Naast afspraken met CWI, gemeenten en UWV, leveren de volgende instrumenten mede een bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen:

- *Raamconvenant Grote Ondernemingen*: Met 110 grote ondernemingen zijn convenanten afgesloten ter bevordering van de in- en doorstroom van etnische minderheden en het voeren van multicultureel personeelsbeleid. De bedrijven worden bij de uitvoering van de afspraken ondersteund door de projectorganisatie Ruim Baan voor Minderheden. Het Raamconvenant Grote Ondernemingen kent een looptijd tot medio 2004.
- *Wet SAMEN*: De Wet SAMEN is bedoeld als ondersteunend instrument op het niveau van individuele ondernemingen bij het voeren van multicultureel personeelsbeleid. De wet loopt af per 31 december 2003. Na de zomer van 2003 wordt op basis van de evaluatie van de wet alsmede de ervaringen die zijn opgedaan met andere instrumenten gericht op de vraagkant van de arbeidsmarkt, zoals het Raamconvenant Grote Ondernemingen, beslist over de vormgeving van vervolgbeleid.
- *Stimuleringsprojecten Allochtone Groepen (SPAG)*: Om een extra impuls te geven aan de arbeidstoeleiding van etnische minderheden met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt is aan 28 gemeenten een subsidie toegekend ten behoeve van een projectmatige aanpak gericht op activering en begeleiding naar werk of scholing. Deze subsidieregeling loopt medio 2004 af. In dit laatste subsidiejaar ligt het accent op implementatie van effectief gebleken methodieken.
- *Duale trajecten*: De regering heeft de SER en de RWI gevraagd om voor 1 oktober 2003 een advies uit te brengen over de wijze waarop duale trajecten, trajecten waarbij verwerving van de Nederlandse taal wordt gecombineerd met arbeid(stoeleiding), met succes op grote schaal kunnen worden gerealiseerd. Een onderzoek naar duale trajecten, dat

in de eerste helft van 2003 is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van SZW, is hiertoe aan de SER en de RWI aangeboden. Het onderzoek en het advies van de SER en de RWI zullen worden gebruikt voor het beleidsplan dat begin 2004 het licht zal zien.

- *Frontoffice Inburgering*: De bij inburgering betrokken departementen (Justitie, SZW, OCenW, VWS) zijn ook in 2004 gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiering en aansturing van deze opvolger van de Taskforce Inburgering. De Frontoffice Inburgering heeft als belangrijkste opdracht om gemeenten, als regisseur van de inburgering, vraaggericht te ondersteunen bij het verbeteren van de uitvoering. De activiteiten van de Frontoffice Inburgering zullen zich onder meer toespitsen op de inzet van duale trajecten.

Jongeren

De werkloosheid onder jongeren tot 23 jaar is in 2002 opgelopen tot 8,7%, tegenover een totale werkloosheid van 4,1%. Voor de komende jaren wordt een verdere oploop van de werkloosheid voorzien tot ruim 6% in 2007. In het Plan van aanpak jeugdwerkloosheid, welke in juni 2003 aan de TK is aangeboden, formuleert de regering de volgende doelstellingen:

- Een jeugdwerkloosheid die in de kabinetsperiode 2003–2007 niet meer bedraagt dan het dubbele van de totale werkloosheid. De regering spant zich in om met behulp van alle partijen de jeugdwerkloosheid te beperken tot een percentage van 10% tot 15%. Voor deze bandbreedte is gekozen omdat de jeugdwerkloosheid zeer conjunctuur gevoelig is.
- Inzet is iedere werkloze jongere binnen een half jaar (weer) aan de slag en/of op school te krijgen, zodat langdurige werkloosheid wordt voorkomen.

Bij het voorkomen van (langdurige) werkloosheid wordt nauw samengewerkt met het ministerie van OCenW. Via (verbetering van) preventief beleid moet voortijdig schoolverlaten worden voorkomen. Ook bij het toeleiden van jongeren naar de arbeidsmarkt – waaronder ook voortijdig schoolverlaters voor wie terugkeer naar school geen reële optie is – wordt samengewerkt met verschillende lokale en regionale partijen zoals onder meer: Regionale meld- en coördinatie-functie (RMC-functie), Regionale opleidingscentra (ROC's), leerplichtambtenaar en CWI.

In de komende periode 2004 – 2007 worden in het kader van het plan van aanpak jeugdwerkloosheid vanuit het ministerie van SZW (in samenwerking met het ministerie van OCenW) de volgende instrumenten in gezet:

- *(Convenants)afspraken*: De regering streeft er naar via (convenants-)afspraken met werkgevers(organisaties), CWI, de vereniging Centraal orgaan landelijke organen beroepsonderwijs (Colo) en raad voor Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (BVE-raad) en andere betrokkenen, in de periode 2003–2007 40 000 extra (leer)werkplekken te realiseren: 2003: 5000; 2004 t/m 2007 jaarlijks 8 750. Voor het leveren voor de eerste 10 000 leerwerkplekken hebben MKB-Nederland en het ministerie van OCenW onlangs een convenant gesloten.
- *Fiscale faciliteit*: De bestaande fiscale faciliteit voor werkgevers die voormalig werkloze werknemers van 23 jaar en ouder scholen tot startkwalificatieniveau wordt ook opengesteld voor jongeren onder de 23 jaar (sluit aan bij operationele doelstelling 2).
- *CWI*: Het CWI krijgt de beschikking over een budget voor «drempelslechting». Uit dit budget kunnen voor de groep risico-jongeren waarvoor bemiddeling alleen niet volstaat, korte activiteiten worden bekostigd zoals individuele begeleiding, sollicitatietraining, korte functie gerichte cursus e.d. Jaarlijks gaat het om 7000 jongeren

(overwegend voortijdig schoolverlaters) voor wie een gemiddeld budget van € 1 000 per jongere beschikbaar gesteld wordt. Voor de periode 2003 -2007 is daarvoor € 35 mln uitgetrokken.

- *Taskforce*: Een Taskforce met als belangrijkste taken: het voorbereiden van convenantsafspraken met het oog op het realiseren van 30 000 extra (leer)werkplekken, verzorgen van een voorlichtingscampagne onder jongeren waarbij zij worden uitgedaagd zelf verantwoording te nemen voor hun loopbaanontwikkeling en het ondersteunen van lokale samenwerking en regie. Voor de Taskforce is voor de periode 2004–2007 jaarlijks € 3,4 mln uitgetrokken.

Voor alle te financieren onderdelen geldt dat onderzocht wordt of inzet van ESF mogelijk is. Via het instellen van een Helpdesk ESF worden werkgevers en gemeenten ondersteund bij ESF-aanvragen.

Ouderen

De arbeidsdeelname van ouderen is de laatste jaren flink toegenomen tot 37% in 2002. De regering streeft ernaar de dalende trend van de netto arbeidsparticipatie van ouderen (55–64 jaar), die gezien de stand van de conjunctuur kan worden verwacht, uiterlijk in 2007 om te keren in een stijgende trend. De regering streeft naar een toename van de participatiegraad van ouderen (55–64 jaar) tot 50% in 2020. Om deze ambitie te realiseren worden verschillende maatregelen getroffen:

- *WWOW en Sollicitatieplicht 57,5+*: De WWOW (Wet Werkgeversbijdrage WW-lasten oudere Werknemers) is in mei 2003 ingediend bij de TK. De sollicitatieplicht voor 57,5 plussers zal opnieuw worden ingevoerd bij de inwerkingtreding van de WWOW. De verwachting is dat beide maatregelen begin 2004 worden ingevoerd.
- *Afschaffen fiscale facilitiëring prépensioen en VUT*: In het hoofdlijnenakkoord heeft de regering aangekondigd dat de fiscale en andere regelingen die stoppen met werken bevorderen zullen worden beperkt. Zo zal de fiscale facilitiëring van VUT- en prépensioenregelingen (met in achtneming van overgangsrecht) worden afgeschaft vanaf 2005.
- *Follow-up Taskforce Ouderen en Arbeid (TOA)*: Eind 2003 komt de TOA met aanbevelingen voor de vormgeving van overheidsbeleid gericht op het stimuleren van een mentaliteitsverandering bij werkgevers en werknemers ten behoeve van het behoud van oudere werknemers voor de arbeidsmarkt. Op de aanbevelingen van de TOA volgt eind 2003 een kabinetsreactie, welke aan de TK zal worden aangeboden. In de kabinetsreactie wordt aangegeven welke weg de komende vier jaar bewandeld zal worden om de arbeidsparticipatie van ouderen te bevorderen.

Herintredende en allochtone vrouwen

De arbeidsdeelname van vrouwen is de afgelopen jaren flink toegenomen. In 1987 werkte slechts één op de drie vrouwen. In 2002 is de netto arbeidsparticipatie gestegen tot 54%, tegenover een netto arbeidsparticipatie van 77% onder mannen.

Doelstelling van de regering is om de arbeidsdeelname van vrouwen te verhogen tot 65% in 2010. Hiertoe worden de volgende maatregelen getroffen:

Convenantsafspraken: Een belangrijke bijdrage aan de doelstelling kan geleverd worden door een extra instroom van herintredende vrouwen. Het ministerie van SZW heeft in 2002 met diverse partijen – waaronder de VNG en de CWI – een «intentieverklaring inzake de arbeidsparticipatie van herintredende vrouwen» getekend. Op basis hiervan zijn/worden in

2003 18 en in 2004 nog eens 7 regionale convenanten afgesloten resulterend in afspraken over de instroom van 50 000 herintreedsters in betaald werk in 2005.

In de convenanten worden concrete afspraken gemaakt over plaatsingen, reïntegratietrajecten, aanpassing van werktijden en dergelijke. Het ministerie ondersteunt de convenanten door middelen beschikbaar te stellen voor communicatieactiviteiten gericht op vrouwen en werkgevers. Per regionaal convenant kan een subsidieaanvraag tot maximaal € 75 000 worden ingediend. Ook de partijen die participeren in het landelijke convenant kunnen een voorstel indienen. Voor 2004 is geraamd dat 15 regionale en 3 landelijke convenantpartners/-partijen een voorstel indienen.

Commissie allochtone vrouwen:

Ter bevordering van de arbeidsparticipatie van allochtone vrouwen is in 2003 de tijdelijke commissie PaVEM (Participatie van vrouwen uit Etnische Minderheidsgroepen) geïnstalleerd. De commissie krijgt een «makelaarsfunctie». Zij heeft als taak gemeenten te ondersteunen bij het voeren van beleid ter bevordering van de participatie van allochtone vrouwen. Gemeenten hebben op dit gebied een regierol. De commissie zal zich in eerste instantie richten op de dertig grootste gemeenten. De commissie is ingesteld voor twee jaar en zal halfjaarlijks verslag uitbrengen aan de minister.

2.3 Budgettaire gevolgen van het beleid

Tabel 2.7: Stimulering en kwaliteitsbevordering arbeidsparticipatie

(bedragen x € 1 000)

2	Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Verplichtingen	1 732 137	1 386 380	1 968 724	1 746 591	1 748 807	1 677 145	1 665 152
	Uitgaven	1 287 517	1 230 161	2 034 911	1 809 091	1 748 807	1 677 145	1 665 152
	<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>24 047</i>	<i>31 005</i>	<i>12 073</i>	<i>7 981</i>	<i>7 981</i>	<i>9 971</i>	<i>8 971</i>
1	Personeel	4 072	4 128	3 460				
2	Materieel	212	261	132				
3	Bijdrage aan Agentschap SZW	19 763	26 616	8 481	7 981	7 981	9 971	8 971
	<i>Programmauitgaven</i>	<i>1 263 470</i>	<i>1 199 156</i>	<i>2 022 838</i>	<i>1 801 110</i>	<i>1 740 826</i>	<i>1 667 174</i>	<i>1 656 181</i>
	<i>Operationele doelstelling 1:</i>							
1	Sluitende reïntegratie	688 597	691 209					
2	Wiw dienstbetrekkingen en WEP	290 260	130 667					
3	Praktijkscholing	96 078	80 229	64 829	64 829	34 829		
5	Kinderopvang Abw	57 604	70 000	84 500				
6	SVWW/RWI	14 207	22 322	27 167	24 167	17 167	7 667	7 667
7	Agenda voor de Toekomst	99 586	176 322	150 227	46 744	21 119	593	
8	Flexibel reïntegratiebudget			1 582 613	1 613 008	1 631 349	1 631 349	1 631 349
9	EQUAL projecten/AG SZW			6 807	6 807	6 807		
10	ID-banen							
11	RSP			7 678	7 724	7 724	7 724	7 724
12	Stimuleringsregeling ID			74 000	16 000			
	<i>Operationele doelstelling 3:</i>							
4	Doelgroepenbeleid	9 518	21 684	14 621	11 445	11 445	11 445	45
	<i>Overig</i>							
97	Subsidies en overige beleidsuitgaven	6 488	5 387	8 748	8 738	8 738	6 748	7 748
98	Voorlichting		168					
99	Onderzoek en beleidsinformatie	1 132	1 168	1 648	1 648	1 648	1 648	1 648
9	Ontvangsten	40 673	282 156	16 701	17 701	153 835	17 701	17 701

1. Apparaatsuitgaven

Bijdrage aan Agentschap SZW

De uitvoering van subsidieregelingen is voor een belangrijk deel opgedragen aan het Agentschap SZW. Een aantal taken in o.a. coördinatie, bewaking, onderzoek en evaluatie wordt door onderdelen van het ministerie of door derden uitgevoerd. Voor de programmaperiode 2000 – 2006 worden ESF 3 en het Communautair Initiatief EQUAL uitgevoerd. Tevens heeft het agentschap opdrachten in de door de minister vastgestelde (subsidie)regelgeving op het terrein van werk en inkomen, zoals in de «Stimuleringsregeling voor Allochtone Groepen» (SPAG). Voor de uitvoering van de regelingen ESF 3 en voor het communautaire initiatief EQUAL in de lopende periode 2000 – 2006 is de cofinanciering die door de lidstaat wordt ingezet, samen met de Europese subsidie opgenomen.

2. Programma-uitgaven

Sluitende reïntegratie en Wiw-dienstbetrekkingen en werkervaringsplaatsen:

Met ingang van 2004 zijn de middelen vanuit de WIW en ID overgeheveld naar het flexibel reïntegratiebudget voor gemeenten. In verband met de uitfinanciering van aflopende verplichtingen WIW en ID zijn nog enige nabetalingen te verwachten. Tevens zijn mogelijk uitgaven te verwachten voor de slotdeclaraties REA-plaatsingen WIW en de Subsidieregeling Bevordering Uitstroom Ex-Banenpoolers.

Praktijkscholing

Door het Rijk wordt tot en met 2005 € 64,8 miljoen gereserveerd voor praktijkscholing in het kader van de reïntegratie van werkzoekenden. ROC's die per 2003 activiteiten van de Stichting Centrum Vakopleiding hebben overgenomen ontvangen tot en met 2005 een subsidie. In 2006 is nog ca € 35 mln. beschikbaar voor de afwikkeling van de subsidie aan de ROC's en voor de in liquidatie verkerende Stichting Centrum Vakopleiding en voor gemeenten en UWV is een geormerkt budget beschikbaar voor praktijkscholing.

Kinderopvang

Het budget voor de KOA- regeling bedraagt in 2004 € 83,5 miljoen. Daarnaast wordt in 2004 evenals in 2003 € 18 miljoen beschikbaar gesteld voor kinderopvang en met kinderopvang samenhangende kosten om gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van de afspraken over de inzet van trajecten in het kader van de «Agenda voor de Toekomst». Deze middelen hangen samen met de afspraken en de aanvullende financiering voor case management.

SVWW/RWI

Na de afbouw van de subsidietaken van de RWI, zal afhankelijk van de evaluatie van de overige taken van de RWI die in 2004 aan de Tweede Kamer wordt voorgelegd – worden beslist hoe de resterende middelen worden besteed.

Flexibel reïntegratiebudget gemeenten

Dit artikelonderdeel omvat het flexibel reïntegratiebudget voor gemeenten. Hier zijn de beschikbare budgetten ondergebracht die eerder meerjarig voor de WIW en de ID-regeling opgenomen waren. Op dit onderdeel is tevens de taakstelling die rust op het reïntegratiebudget voor

gemeenten vanaf 2004 (€ 600 miljoen) en latere jaren (2005 € 680 miljoen) ingevuld. Van het budget 2004 zal nog een deel aangewend worden voor afwikkeling van reeds aangegane verplichtingen, waardoor er € 1 563 mln verdeeld kan worden over gemeenten.

Doelgroepenbeleid

In 2004 is voor doelgroepenbeleid in totaal € 3,2 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van etnische minderheden, herintredende vrouwen en allochtone vrouwen. Voor de periode 2004 t/m 2007 zijn binnen de SZW-begroting extra middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van het Plan van aanpak jeugdwerkloosheid.

Tabel 2.8: Doelgroepenbeleid (x € 1 mln)

	2004	2005	2006	2007
Etnische Minderheden	0,6	0,05	0,05	0,05
Jongeren	11,4	11,4	11,4	11,4
Herintredende Vrouwen	1,4			
Allochtone vrouwen	1,2			
Totaal	14,6	11,45	11,45	11,45

EQUAL projecten

Vanaf 2001 is aanvulling van cofinanciering voor EQUAL projecten in het programma 2000–2006 in de begroting opgenomen. Het betreft projecten die onder coördinatie van SZW worden uitgevoerd.

ID

Met ingang van 2004 wordt het ID-budget opgenomen in het flexibel reïntegratiebudget gemeenten.

RSP

In het kader van de RSP wordt een loonkostensubsidie verstrekt en ontvangt de uitvoeringsorganisatie OSB een vergoeding voor de uitvoeringskosten.

Stimuleringsregeling ID

De middelen voor de ID stimuleringsregeling (€ 170 miljoen), voor aanvragen in 2003 en 2004, zijn verdeeld over 2003 t/m 2005. Middelen voor 2005 zijn nodig omdat realisaties van de stimuleringsregeling later in het jaar plaatsvinden dan verwacht.

2.4 Fiscale uitgaven

Tabel 2.9: Meerjarenraming van belastinguitgaven (x € 1 mln)

Maatregel	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Heffingskorting voor toetreders	10	8	5	2		
Arbeidskorting voor ouderen	73	102	104	108	112	116
Afdrachtsvermindering scholing – w.v. WVA start-kwalificatie	6	14	33	37	41	46
Afdrachtvermindering lage lonen	985	614	409	205	0	0
Afdrachtvermindering langdurig werklozen	171	150	100	50	13	0

Heffingskorting voor toetreders

De toetrederskorting, die op 1 januari 2002 werd ingevoerd, is per 1 januari 2003 afgeschaft. Belangrijke redenen hiervoor waren complexe regelgeving, beperkt gebruik en slechts een tijdelijke aanpak van de armoedeval, waar een structurele aanpak wenselijk is, via bijvoorbeeld verhoging van de arbeidskorting. De volgende overgangsregeling is van kracht. Wie in het belastingjaar 2002 voor het eerst in aanmerking kwam voor de toetrederskorting, en aan alle voorwaarden blijft voldoen, maakt ook aanspraak op deze korting in de twee daarop volgende belastingjaren. Dit geldt ook voor mensen die in 2002 vanuit een gesubsidieerde baan of een uitkering (bijstand, WIK, of arbeidsongeschiktheidsuitkering) een reguliere baan hebben aanvaard, maar pas in 2003 in aanmerking komen voor de toetrederskorting omdat ze dan pas voldoen aan de eis dat je minstens zes maanden hebt gewerkt. Zij hebben over de belastingjaren 2003, 2004 en 2005 recht op de toetrederskorting. Wie een reguliere baan aanvaardt in 2003, heeft geen recht op de toetrederskorting. Het eerste jaar is de korting maximaal € 1 361, het tweede en het derde jaar maximaal € 454.

Arbeidskorting voor ouderen

Voor ouderen vanaf 57 jaar geldt vanaf 2002 een hogere arbeidskorting dan de gebruikelijke arbeidskorting. De extra arbeidskorting van personen van 57, 58, en 59 jaar is in 2003 € 235 van personen van 60 of 61 € 470 en van personen van 62, 63, 64 jaar € 705.

Om de arbeidsdeelname voor ouderen ook in de komende jaren verder te laten toenemen wordt door gegaan met de omzetting van regelingen om vervroegd uit te treden (VUT-regelingen) in pré- en flexpensioenregelingen. Daarnaast wordt de fiscale facilitatie van VUT en prepensioenregelingen afgeschaft vanaf 2005.

Afdrachtvermindering onderwijs – WVA startkwalificatie

De WVA-startkwalificatie is een onderdeel van de afdrachtsvermindering onderwijs. Het betreft een fiscale faciliteit voor werkgevers die voormalig werkloze werknemers van 23 jaar en ouder scholen tot startkwalificatieniveau. In 2004 wordt deze regeling uitgebreid tot onder de 23 jaar in verband met het plan van aanpak Jeugdwerkloosheid.

Afdrachtvermindering lage lonen (SPAK)

Werkgevers komen in aanmerking voor de afdrachtvermindering lage lonen indien zij werknemers van 23 jaar en ouder in dienst hebben van wie het loon in het desbetreffende tijdvak niet meer bedraagt dan het toetsloon voor dat tijdvak.

In het Strategisch Akkoord 2002 is afgesproken dat de SPAK per 2006 wordt afgeschaft. In 2003 is de eerste stap gezet en is de SPAK voor jongeren afgeschaft, het maximale SPAK-bedrag verlaagd tot €1 687,- en het toetsloon bevroren. In de jaren na 2003 zal het SPAK-bedrag in drie stappen worden afgebouwd tot nul in 2006. Het toetsloon wordt in die jaren wel geïndexeerd.

Afdrachtvermindering langdurig werklozen (VLW)

De afdrachtvermindering langdurig werklozen komt toe aan werkgevers die werknemers in dienst nemen die beschikken over een verklaring langdurig werkloze en van wie het loon in het desbetreffende loontijdvak niet meer bedraagt dan het toetsloon over het dat tijdvak. Een werkgever kan per werknemer maximaal 4 jaar deze afdrachtvermindering ontvangen.

Ook de VLW wordt in vier jaar afgebouwd. Daarom worden vanaf 31-12-2002 geen nieuwe VLW-verklaringen meer afgegeven waardoor er geen nieuwe instroom meer plaatsvindt. Hierdoor wordt de regeling in vier jaar afgebouwd. Tevens is in 2003 het toetsloon bevroren. In 2004 en 2005 zal het toetsloon wel worden geïndexeerd. Om dit budgetneutraal vorm te geven zal het VLW bedrag in die jaren met € 48 p.p. worden verlaagd.

2.5 Budgetflexibiliteit

De onderdelen van dit artikel bestaan uit een mix van wettelijke regelingen, convenanten en bestuurlijke afspraken. Aanpassing van deze onderdelen vergt vaak ofwel wijziging van wet- en regelgeving, ofwel openbreken van afspraken. Bij de gebudgetteerde onderdelen van het artikel is in vele gevallen sprake van verdeelafspraken over gemeenten, die zich niet zonder bestuurlijke- en budgettaire gevolgen (immers, gemeenten stellen begrotingen vast op toegezegde middelen) laten openbreken. Dit geldt in het bijzonder voor het reïntegratiebudget dat aan gemeenten verstrekt wordt op grond van de WWB.

Over het algemeen is sprake van meerjarige bestuurlijke afspraken met het veld (kinderopvang, doelgroepenbeleid en praktijkscholing), die niet zonder meer zijn terug te draaien. Voor casemanagement is sprake van meerjarige toekenningen die juridisch vastliggen. De RSP is een open einde-regeling. Uit dien hoofde betekent het aangaan van een arbeids-overeenkomst door de werkgever een verplichting voor het ministerie. Derhalve is de regeling budgettair gezien niet flexibel.

Tabel 2.10: Budgetflexibiliteit

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	2 034 911	1 809 091	1 748 807	1 677 145	1 665 152
Waarvan apparaatsuitgaven	12 073	7 981	7 981	9 971	8 971
Programmauitgaven	2 022 838	1 801 110	1 740 826	1 667 174	1 656 181
Waarvan op 1 januari 2003					
Juridisch verplicht	10%	6%	1%		
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden	85%	93%	96%	97%	97%
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma	5%	1%	3%	3%	3%
Beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

2.6 Veronderstellingen in effectberekening, doelmatigheid en raming

De streefwaarden die in dit artikel zijn vermeld zijn deels afhankelijk van autonome ontwikkelingen en geven deels de verwachte gevolgen van ingezet beleid weer. De belangrijkste autonome oorzaak is de economische ontwikkeling. De streefwaarden geven in dat geval de ramingen van de desbetreffende onderdelen weer, uitgaande van de huidige verwachtingen t.a.v. bijvoorbeeld werkgelegenheid, werkloosheid e.d. zoals het CPB die heeft verwerkt in de MEV. Een lagere economische ontwikkeling dan verwacht zal dan de mogelijkheden om de ingezette streefwaarden te halen, verminderen. Dat geldt vooral voor de sluitende aanpak instroom en zittend bestand, WWB en de werkloosheidsdoelstelling voor minderheden. Voor een indicator als startkwalificatie geldt dit in mindere mate. Conjuncturele ontwikkelingen hebben in het bijzonder invloed op het behalen van de doelstellingen/prestatie-indicatoren die voor de WWB zijn

geformuleerd. Als gevolg van de plaats van de WWB ten opzichte van de WW en WAO in het sociale zekerheidsstelsel doen deze effecten zich met enige vertraging voor. Beleidsmatige ontwikkelingen binnen en buiten het domein van SZW zijn tevens van invloed.

2.7 VBTB-paragraaf

Tabel 2.11: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
1. Afname langdurige werkloosheid	- Mate van sluitendheid nieuwe werklozen	Beschikbaar, gegevens over 2004 in juni 2005 bekend
	- Mate van sluitendheid zittend bestand (langdurig werklozen)	Streven beschikbaar in 2005 (over 2004)
	- Percentage instroom in langdurige werkloosheid	Beschikbaar in 2005 (over 2004)
	- Percentage duurzame plaatsing nieuw ingeschreven werklozen met traject	Beschikbaar, gegevens over 2004 in juni 2005 bekend
	- Percentage trajecten dat heeft geleid tot uitstroom naar werk	Beschikbaar, gegevens over 2004 in juni 2005 bekend
	- Aantal regulier gemaakte ID-banen	Beschikbaar
	- Aantal fte's dat gebruik maakt van de RSP	Beschikbaar
	- Aantal alleenstaande ouders in de bijstand die deelnemen aan een traject	Streven beschikbaarheid obv gegevens over de deelname van mensen met een vrijstelling
	- Aantal alleenstaande ouders in de bijstand dat parttime werkt naast de uitkering	Streven beschikbaarheid
	- Vermindering aantal langdurig bijstandsgerechtigden	Beschikbaar, cijfers over medio 2004 zijn bekend in juni 2005
- Vergroten effectiviteit reïntegratietrajecten	Beschikbaar, cijfers over 2004 zijn bekend in juni 2005	
2. Daling aandeel werkenden en werklozen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking	- Percentage van de beroepsbevolking dat (niet) in het bezit is van startkwalificatie	Beschikbaar
3. Vergroten van de netto-arbeidsparticipatie van doelgroepen	- Arbeidsparticipatie van etnische minderheden	Beschikbaar. Cijfers over 2004 komen beschikbaar in juli 2005
	- Percentage werkloze jongeren (<23 jaar)	Beschikbaar. Cijfers over 2004 komen beschikbaar in april 2005
	- Participatiegraad van ouderen (55-64 jaar)	Beschikbaar. Cijfers over 2004 komen beschikbaar in april 2005
	- Participatiegraad van vrouwen	Beschikbaar. Cijfers over 2004 komen beschikbaar in april 2005
	- Aantal herintreedsters dat instroomt naar betaald werk	Beschikbaar. Cijfers over 2004 komen beschikbaar in juli 2005

Gegevens die uit de Monitor Scholing en Activering komen en een beeld geven over heel 2004 zijn in juni 2005 beschikbaar. Verder is de uitstroom naar werk bekend, maar hierbij is geen onderscheid te maken tussen de uitstroom naar regulier of gesubsidieerd werk.

BELEIDSARTIKEL 3 AANVULLENDE WERKGELEGENHEID

Beleidsartikel is met ingang van het begrotingsjaar 2004 geïntegreerd met beleidsartikel 2 «Stimulering en kwaliteitsbevordering arbeidsparticipatie».

Op beleidsartikel 3 worden nog wel de uitgaven van de begrotingsjaren 2002 en 2003 verantwoord.

Tabel 3.1 Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr. Artikelonderdeel omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	1 925 250	1 066 679					
Totaal uitgaven	986. 627	1 066 679					
1 <i>Apparaatsuitgaven</i>	582	2 080					
Personeel	545	545					
Materieel	37	35					
2 <i>Programmauitgaven</i>	986 045	1 066 099					
1 ID-banen	979 394	977 103					
2 RSP	6 651	7 496					
3 Stimuleringsregeling ID		81 396					
98 Voorlichting		104					
3 Ontvangsten	26 330	2 645					

BELEIDSARTIKEL 4 AANGEPAST WERKEN

4.1 Algemene doelstelling

Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van personen met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen, door hen op zo kort mogelijke termijn aangepaste arbeid onder zo regulier mogelijke omstandigheden te bieden, indien zij daarop zijn aangewezen, en zo mogelijk door te laten stromen naar een reguliere, niet-gesubsidieerde arbeidsplaats.

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) biedt de mogelijkheid tot aangepaste werkgelegenheid aan personen die vanwege lichamelijke, verstandelijke of psychische handicaps uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Op basis van deze wet is aan gemeenten de zorgplicht toebedeeld om de benodigde arbeidsplaatsen voor personen die tot de Wsw zijn toegelaten tot stand te brengen.

De Wsw valt onder de beleidsverantwoordelijkheid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en wordt voor het overgrote deel gefinancierd door het Rijk. Eventuele tekorten bij de uitvoering van de Wsw worden door gemeenten aangevuld. Met de Wsw maakt het Rijk aangepaste arbeid voor arbeidsgehandicapten mogelijk, die niet of moeilijk op de reguliere arbeidsmarkt arbeid kunnen vinden. Met het streven naar aangepaste arbeid onder zo regulier mogelijke omstandigheden wordt de emancipatie van arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt versterkt.

In 2001 heeft een eerste evaluatie van de per 1 januari 1998 ingevoerde nieuwe Wsw plaatsgevonden. De uitkomsten van deze evaluatie zijn aanleiding geweest tot het nemen van een aantal beleidsbeslissingen, zoals de overdracht van de indicatiestelling Wsw naar het CWI in 2004. Met deze overdracht wordt de onafhankelijkheid ten opzichte van de uitvoering versterkt.

In 2005 vindt de volgende wettelijk bepaalde evaluatie van de Wsw plaats.

Tabel 4.1 Prestatie-indicator algemene doelstelling

beleidsartikel 4	2002	2003	2004
Effectindicator	95%	96%	97%
Prestatie-indicator	97%	98%	99%
Doelmatigheidsindicator	100	100	102

De effectindicator geeft het aantal personen in het Wsw-werknemersbestand weer tegenover de totale doelgroep (werknemersbestand plus wachtlijst). De prestatie-indicator geeft de realisatie van arbeidsplaatsen weer in relatie tot het aantal waarvoor subsidie is toegekend. De doelmatigheidsindicator geeft de ontwikkeling weer van de (geïndexeerde) kosten per standardeenheid ten opzichte van het jaar 2002 (gesteld op 100). In 2004 speelt de afname van de SPAK/VLW, waardoor in de uitvoering ongeveer € 40 miljoen minder beschikbaar zal zijn. Dit betekent dat de doelmatigheid (bestede rijksoverheidsmiddelen per standardeenheid) iets toeneemt.

4.2 Operationele doelstellingen

1. *Het realiseren van aangepaste arbeid voor diegenen die hiervoor zijn geïndiceerd.*
2. *Het bevorderen van arbeidsbekwaamheid van de SW-werknemer, mede met het oog op het kunnen verrichten van arbeid onder zo normaal mogelijke omstandigheden.*

Het Rijk verdeelt volgens een financieel verdeelmodel per arbeidsplaats jaarlijks een totaal aantal arbeidsplaatsen over gemeenten met bijbehorende subsidie per arbeidsplaats. Indien gemeenten hun Wsw-taken integraal hebben overgedragen aan een werkvoorzieningschap op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) wordt de rijkssubsidie aan dat werkvoorzieningschap verstrekt.

Aangepaste arbeid kan binnen het kader van de Wsw op vier manieren worden gerealiseerd.

1. *Beschutte arbeid* in een dienstbetrekking bij de gemeente.
2. *Detachering* vindt zowel individueel als groepsgewijs plaats vanuit een dienstbetrekking bij de gemeente of een daartoe door de gemeente aangewezen rechtspersoon en feitelijk werkzaam bij een reguliere werkgever (CAO Wsw).
3. Een door de gemeente aangewezen rechtspersoon die als *aangewezen werkgever* optreedt, waarbij deze werkgever namens de gemeente de arbeidsovereenkomst aangaat, met inachtneming van de Wsw-CAO. Dit kan zowel beschutte arbeid als detachering betreffen.
4. *Begeleid werken* in een dienstbetrekking met een reguliere werkgever (CAO van betreffende werkgever). Bij deze laatste vorm is de stap naar het gaan verrichten van arbeid onder normale omstandigheden het kleinst. Het ligt dus voor de hand om zoveel mogelijk personen met een Wsw indicatie, voor wie dat mogelijk is, een begeleid werken arbeidsplaats aan te bieden.

Tabel 4.2: Prestatiegegevens Wsw

	Realisatie 2002	Begroting 2004
<i>Operationele doelstelling 1</i>		
Aantal arbeidsplaatsen in het kader van de Wsw (in standardeenheden = SE)	87 000	89 820
Verwachte aantal personen op de wachtlijst Wsw	5 750	6 000
Verblijfsduur op de wachtlijst Wsw		
<i>Operationele doelstelling 2</i>	14 maanden	Gem. 12 maanden
Aandeel plaatsingen in begeleid werken t.o.v. totale aantal plaatsingen	8%	13%

Bron: voorlopige gegevens Wsw monitor; Voorlopige Volumeopgaven van gemeenten.

Operationele doelstelling 1: Het realiseren van aangepaste arbeid voor diegenen die hiervoor zijn geïndiceerd.

SZW verstrekt jaarlijks een bedrag aan subsidie per arbeidsplaats voor een jaarlijks af te spreken taakstelling per gemeente/schap. De gemeente dient zoveel mogelijk personen met een indicatie en herindicatiebesluit een dienstbetrekking krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht aan te bieden voor het verrichten van arbeid onder aangepaste omstandigheden. Plaatsing in een dienstbetrekking is alleen mogelijk vanaf de wachtlijst. De gemeente beheert de wachtlijst.

Realisatie taakstelling arbeidsplaatsen

In overleg met de VNG maakt SZW afspraken over het jaarlijks te realiseren aantal arbeidsplaatsen. Er wordt gestreefd naar een realisatie van de taakstelling van 100%. Dit percentage is de afgelopen jaren niet geheel gerealiseerd. In 2002 was er sprake van een realisatie van ongeveer 97%. In 2004 wordt een realisatie verwacht van ca. 99%. De bestaande onderrealisatie maakte het mogelijk de taakstelling 2003 te verlagen met 1500 standardeenheden. Bij de begrotingsbehandeling 2003 is deze taakstellingreductie teruggebracht tot 775 standardeenheden (ophoging van 725 standardeenheden). Uit de vrijkomende middelen is de subsidie per standardeenheid verhoogd ter compensatie van achteruitgang in SPAK/VLW-inkomsten. Om in de toekomst beter te kunnen inspelen op ontwikkelingen en regionale verschillen in taakstelling en realisatie wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het verdeelmodel aan te passen.

Wachttijd/wachtduur

De wachttijd is in 2002 ten opzichte van 2001 gelijk gebleven. Eind 2002 stonden 5750 personen op de wachttijd. De gemiddelde wachtduur op de Wsw-wachttijd is de afgelopen jaren fors teruggelopen. Uit cijfers van de Wsw-monitor van bewerker Research voor Beleid blijkt dat de wachtduur van gemiddeld 22 maanden eind 2000 tot gemiddeld 14 maanden eind 2002 is gedaald. De verwachting is dat deze daling zich zal voortzetten, waarbij het streven naar een maximale gemiddelde wachtduur van 12 maanden binnen bereik komt.

Tabel 4.3 Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Werkenden	Arbeidsplaatsen in SE	89 820	87 000	89 040	89 820

Operationele doelstelling 2: Het bevorderen van arbeidsbekwaamheid van de SW-werknemer, mede met het oog op het kunnen verrichten van arbeid onder zo normaal mogelijke omstandigheden.

Begeleid werken

Bij begeleid werken is een sw-geïndiceerde in het kader van de Wsw in dienst bij een reguliere werkgever. De reguliere werkgever ontvangt van de gemeente subsidie, die een deel van de loonkosten, samenhangend met een lagere arbeidsproductiviteit, de kosten van bemiddeling, begeleiding en eventuele werkplekaanpassingen compenseert.

Realisatie begeleid werken

Vanaf 1998 dienen gemeenten jaarlijks tenminste 25% van de nieuwe plaatsingen vanaf de wachttijd in de Wsw te realiseren in de vorm van begeleid werken. In het geval dat een gemeente aantoonbaar onvoldoende inspanningen heeft gepleegd om -gezien de streefwaarde- de vereiste aantallen plaatsingen begeleid werken te realiseren, wordt vanaf 2000 het subsidiebedrag overeenkomend met het aantal niet-gerealiseerde plaatsingen begeleid werken van de gemeente teruggevorderd. Met ingang van 2002 worden niet alleen nieuwe plaatsingen vanaf de wachttijd, maar ook plaatsingen vanuit een dienstbetrekking in begeleid

werken meegeteld. Met de VNG zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over concrete maatregelen om de realisatie van de 25% taakstelling begeleid werken dichterbij te brengen.

Tabel 4.4 Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Wsw-doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Begeleid werken	Aandeel plaatsingen in begeleid werken	25%	8%	25%	25%

Bron: Wsw-monitor, Voorlopige Volumeopgaven van Gemeenten.

Toezicht en handhaving

De Inspectie Werk en Inkomen (IWI) is verantwoordelijk voor de uitoefening van het tweedelijns toezicht op de uitvoering van de Wsw door gemeenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eerste lijn.

4.3 Budgettaire gevolgen van het beleid

Tabel 4.5 Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr. Artikelonderdeel omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	2 144 307	2 150 786	2 151 907	2 151 397	2 151 397	2 151 397	2 151 397
Totaal uitgaven	2 076 279	2 150 741	2 150 410	2 149 899	2 149 899	2 149 899	2 149 899
1 <i>Apparaatsuitgaven</i>	592	600	465				
– Personeel	555	563	447				
– Materieel	37	37	18				
2 <i>Programmauitgaven</i>	2 075 687	2 150 141	2 149 945	2 149 899	2 149 899	2 149 899	2 149 899
<i>Operationele doelstelling 1</i>							
– WSW	2 075 687	2 150 141	2 149 945	2 149 899	2 149 899	2 149 899	2 149 899
<i>Operationele doelstelling 2</i>							
– Begeleid werken							
– Aantal plaatsingen							
3 Ontvangsten	435 402	476 672	469 480	434 843	424 843	424 843	424 843
– Anticumulatiebepalingen	393 544	424 172	424 480	424 843	424 843	424 843	424 843
– Uitvoering Wsw (vaststelling subsidie)	41 858	52 500	45 000	10 000			

Bron: SZW-administratie

Operationele doelstelling 1

Uitgaven

De programma-uitgaven voor 2004 zijn onderverdeeld in een centraal en een decentraal budget.

Centrale budget

Jaarlijks stelt de Minister na Bestuurlijk Overleg met de VNG de hoogte van het centrale budget vast. Het budget bedraagt voor 2004 naar verwachting € 17,2 miljoen. Over het precieze bedrag en de nadere onderverdeling van dit budget wordt na het bestuurlijk overleg in september 2003 besloten.

Decentrale budget

Het decentrale deel van het Wsw-budget voor 2004 bedraagt € 2 132,8 miljoen en is bedoeld ter financiering van het voor 2004 taakgestelde

aantal arbeidsplaatsen. Een kwart van het aantal nieuwe plaatsingen in 2004 vanaf de wachtlijst of vanuit een dienstbetrekking dient ingevuld te worden in het kader van begeleid werken. Hierbij tellen ook de plaatsingen in begeleid werken vanuit dienstbetrekkingen mee. De taakstelling vormt tevens de concrete streefwaarde. Niet gerealiseerde arbeidsplaatsen worden in latere jaren verrekend.

Tabel 4.6 Subsidies aan gemeenten voor de realisatie van werkplekken

	realisatie 2002	begroting 2002	begroting 2003	begroting 2004
<i>Uitgaven (x € 1 miljoen)</i>				
Wsw-decentraal	2 069,80	1 968,0	2 068,5	2 132,8
Wsw-centraal	5,9	6,3	8,6	17,2
<i>Taakgesteld volume</i>				
<i>Gerealiseerd volume</i>	89 820	89 820	89 040	89 820
<i>Gemiddelde prijs (x € 1)</i>				
Kosten per SE	23 109	21 963	23 331	23 937

Bron: SZW, Jaaropgaven Wsw van gemeenten, Voorlopige Volumeopgaven van gemeenten en gegevens Wsw-monitor.

Ontvangsten anticumulatie bepalingen

Een deel van het genoemde (bruto-)bedrag van ruim € 2 miljard wordt gefinancierd uit inderdieneffecten Waz, WAO of Wajong. Dit komt omdat uitkeringen vanwege arbeidsongeschiktheid (Waz, WAO, Wajong) worden «verrekend» met de salarissen en daarom als ontvangsten worden verantwoord op de SWZ-begroting (Wsw-budget). Voor 2004 gaat het om een bedrag van ruim € 400 miljoen.

Bij vaststelling van de subsidie Wsw worden met gemeenten niet benutte subsidiemiddelen teruggevorderd. De terugvordering van toegekende subsidiemiddelen betreft vooral onderrealisatie van arbeidsplaatsen. Afnemende onderrealisatie in 2003 en een tijdelijke vermindering van de taakstelling leiden tot een verwachte daling van de ontvangsten tot € 10 miljoen in 2005.

Tabel 4.7 Budget, volume, uitkering Anticumulatiebaten

Artikelonderdeel	Realisatie 2002	Begroting 2002	Begroting 2003	Begroting 2004
Omschrijving				
Anticumulatie baten (x € 1 miljoen)				
WAZ	1,6	3,0	3,2	3,3
WAO	134,4	142	152,7	152,5
Wajong	257,6	249,8	268,3	268,7
Volume bespaarde uitkeringen				
WAZ	100	200	100	100
WAO	17 500	18 000	18 000	18 000
Wajong	23 700	23 100	23 600	24 100
Gemiddelde bespaarde uitkering (x € 1 miljoen)				
WAZ	13 420	19 830	24 600	24 975
WAO	7 680	7 882	8 500	8 500
Wajong	10 885	10 832	11 050	11 150

Bron: De ontvangsten zijn afkomstig van SZW. De volume- en prijsgegevens zijn gebaseerd op informatie van het UWV.

De prestatiegegevens zijn alle beschikbaar vanuit de huidige gegevensinwinningen.

Voor de te ontwikkelen doelmatigheidsindicator wordt in 2003 follow-up gegeven aan het onderzoek naar kosten per arbeidsplaats via een benchmark.

4.4 Budgetflexibiliteit

De Wsw is een gebudgetteerde regeling. Het centrale deel van de begroting wordt jaarlijks op grond van bestuurlijke afspraken met de VNG vastgesteld. Het decentrale deel van de begroting wordt in oktober voorafgaand aan het begrotingsjaar aan de gemeenten toegekend. De budgetflexibiliteit voor 2004 is vrijwel nihil.

Tabel 4.8 Budgetflexibiliteit

Beleidsartikel (x € 1 000)	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	2 150 410	2 149 899	2 149 899	2 149 899	2 149 899
Waarvan apparaatsuitgaven	465				
Programmauitgaven	2 149 945	% 2 149 899	% 2 149 899	% 2 149 899	% 2 149 899
Waarvan op 1 januari 2004		0	0	0	0
Juridisch verplicht	99				
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden	1	1	1	0	0
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma	0	99	99	99	99
Beleidsmatig nog niet ingevuld	0	0	0	1	1
Totaal	100	100	100	100	100

De programmauitgaven zijn voor het overgrote deel direct bestemd voor de uitvoering van de Wsw (decentrale deel). De budgettoekenningen worden in september, voorafgaand aan het jaar waarop ze betrekking hebben, toegekend. Daarmee zijn bij aanvang van het begrotingsjaar 2003 de programmauitgaven bijna volledig juridisch verplicht en vanaf 2004 beleidsmatig gereserveerd o.g.v. medebewindswetgeving. Het overige centrale deel heeft betrekking op subsidies die de uitvoering van de Wsw ondersteunen.

4.5 Veronderstellingen van beleid

Sinds 2003 is er geen jaarlijkse verhoging van de taakstelling meer ter verkleining van de wachtlijst. Er was steeds sprake van onderrealisatie. De verwachting is dat in 2004 de onderrealisatie kleiner zal zijn dan in 2003 en dat de realisatie de taakstelling zal naderen. De wachtlijst is in 2002 gelijk gebleven. De eindstand van 2002 is 5 750 personen. In 2001 was er nog sprake van een afname met 13%. Een groeiende wachtlijst kan ook een effect hebben op de gemiddelde wachtduur. De gemiddelde wachtduur loopt de laatste jaren sterk terug. Het is nog onduidelijk of deze daling zich in 2004 voort zal zetten. Het streven naar een maximale wachtduur van 12 maanden is nog niet gerealiseerd. Om dit streven te realiseren zijn met de VNG in 2002 afspraken gemaakt die in 2003 in regelgeving geoperationaliseerd dienen te worden.

Onbekend is wat de consequenties voor de wachtlijstomvang zijn van enerzijds onafhankelijker indicatiestelling door de CWI (minder indicaties) en anderzijds een geactiveerd uitstroomebeleid vanuit de bijstand (Wwb) en de veranderingen op het terrein van gesubsidieerde arbeid (Wiw en ID-banen). Een bijdrage aan de realisatiedoelstelling begeleid werken zal zijn, dat met het wetsvoorstel indicatie Wsw ook geregeld wordt dat SW-bedrijven zelf begeleid werken mogen uitvoeren.

4.6 VBTB-paragraaf

De noodzakelijke prestatiegegevens zijn via de Wsw-monitor en via de Voorlopige Volumeopgaven van gemeenten beschikbaar. Door de verbeterde kwaliteit van de uit de monitor aangeleverde gegevens kan een beter inzicht verkregen worden of de gestelde doelstellingen gerealiseerd worden.

Tabel 4.9 Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
1. Het realiseren van aangepaste arbeid voor diegenen die hiervoor zijn geïndiceerd	- Aantal arbeidsplaatsen in het kader van de Wsw (in standardeenheden)	Beschikbaar
	- Verwachte aantal personen op de wachtlijst Wsw	Beschikbaar
2. Het bevorderen van arbeidsbekwaamheid van de SW-werknemer, mede met het oog op het kunnen verrichten van arbeid onder zo normaal mogelijke omstandigheden.	- Verblijfsduur op de wachtlijst Wsw	Beschikbaar
	- Aandeel plaatsingen in begeleid werken t.o.v. totale aantal plaatsingen	Beschikbaar

In 2003 zal onderzoek van start gaan naar de bekostiging van SW-arbeidsplaatsen. Het onderzoek is erop gericht inzicht te krijgen in objectieve (financiële) indicatoren en kengetallen als onderbouwing van de subsidie.

Vanaf 2004 zal aan gemeenten een integraal verslag over de uitvoering gevraagd worden. In dit verslag zal de financiële verantwoording en beleidsmatige informatie worden opgenomen.

BELEIDSARTIKEL 5 ALGEMENE INKOMENSGARANTIE OP MINIMUMNIVEAU

5.1 Algemene doelstelling

Het garanderen van een inkomensvoorziening op het sociaal minimum voor mensen die – al dan niet tijdelijk – niet (volledig) zelf kunnen voorzien in hun levensonderhoud; in het verlengde hiervan het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting;

Vanwege uiteenlopende redenen komt het voor dat mensen – al dan niet tijdelijk – niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Deze mensen wordt een minimum inkomensgarantie geboden. Deze garantie heeft vorm gekregen in vier uitkeringsregelingen: de Wet werk en bijstand (WWB), Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers c.q. zelfstandigen (loaw c.q. loaz) en de Toeslagenwet (TW). Alle vier de regelingen komen op dit beleidsartikel tot uiting. Met uitzondering van de Toeslagenwet worden de hierboven genoemde regelingen uitgevoerd door de gemeenten. Met de WWB neemt de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid van gemeenten sterk toe. Het Rijk komt daarmee meer op afstand te staan. Het realiseren van uitstroom uit genoemde regelingen door reïntegratie op de arbeidsmarkt, zodat mensen weer zelf in hun eigen middelen van bestaan kunnen voorzien, is het beste middel om armoede te bestrijden. Uitstroom is daarom een belangrijke doelstelling van het beleid. Dit aspect komt aan de orde in beleidsartikel 2 van deze begroting. Naast de genoemde uitkeringsregelingen heeft het kabinet bijzondere aandacht voor de mensen die langdurig op het sociaal minimum verblijven en een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Voor deze categorie is een landelijke regeling voor aanvullende inkomensondersteuning opgenomen in de WWB.

De minister van SZW is verantwoordelijk voor de coördinatie van het armoedebeleid. De inhoudelijke verantwoordelijkheid ligt bij de verschillende betrokken departementen. Het armoedebeleid vindt zijn weerslag in het Nationaal actieplan ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting 2003 (NAP), dat op 3 juli 2003 aan de Tweede Kamer is aangeboden. In het NAP zijn de hoofddoelstellingen van het beleid geformuleerd, die geconcretiseerd zijn in streefdoelen met indicatoren conform de VBTB-systematiek. Hiermee heeft het kabinet zijn ambitie ten aanzien van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting neergelegd voor de komende jaren. Tevens zijn in het NAP passende maatregelen geformuleerd waarmee het kabinet streefdoelen op diverse gebieden wil verwezenlijken. De Tweede Kamer zal in een voortgangsbrief worden geïnformeerd over de implementatie en monitoring van de in het NAP genoemde streefdoelen en maatregelen. Voor wat betreft de concrete inhoud wordt verwezen naar het NAP.

De regelingen in dit artikel hebben het karakter van een vangnet. Het ligt daarom niet in de rede om voor de algemene doelstelling streefwaarden te formuleren.

Tabel 5.1 Evaluatiekalender doelstellingen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
WWB							X
TW							X
Operationele doelstelling 1							X
Operationele doelstelling 2							X

5.2 Operationele doelstellingen

1. *Het waarborgen van het niveau van het algemeen minimum inkomen in het licht van de algemene welvaartsontwikkeling en in lijn met de voornemens van het Hoofdlijnenakkoord.*
2. *Het voorkomen en tegengaan van misbruik (vooral fraude) door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Tabel 5.2: Prestatie-indicatoren operationele doelstellingen

Doelstelling	Criterium
Operationele doelstelling 1	<ul style="list-style-type: none"> • Koopkrachtontwikkeling van sociaal minimum • Verhouding minimuminkomen t.o.v. andere lonen
Operationele doelstelling 2	<ul style="list-style-type: none"> • Incassoratio • Aantal gemeenten dat hoogwaardig handhaaft • Afdoeningspercentage (administratief + strafrechtelijk)
<p>Bovengenoemde criteria worden jaarlijks gevolgd, waarbij het criterium voor het aantal gemeenten dat hoogwaardig handhaaft tot 2006 wordt gevolgd (vanwege tijdelijkheid stimuleringsregeling).</p>	

Operationele doelstelling 1: Het waarborgen van het niveau van het algemeen minimum inkomen in het licht van de algemene welvaartsontwikkeling en in lijn met de voornemens van het Hoofdlijnenakkoord.

Tabel 5.3: Prestatie-indicatoren operationele doelstelling 1

Criterium	Mutatie 2004 (in procenten)
Koopkrachtontwikkeling van sociaal minimum	- 1/4 à 1/2 #
Verhouding minimuminkomen t.o.v. andere lonen	ca. 0 #

verwezen wordt naar artikel 2 Inkomensbeleid in hoofdstuk 6 Overige beleidsonderwerpen

Om de inkomenspositie van mensen met een minimum inkomen op een adequaat niveau te houden, wordt door het Rijk inkomensbeleid gevoerd. Dit betreft zowel generiek als specifiek beleid. Daarnaast zijn er inkomensondersteunende voorzieningen op gemeentelijk niveau.

In paragraaf 2 van hoofdstuk 6 «Overige beleidsonderwerpen» in deze begroting wordt nader ingegaan op de inkomensontwikkeling en het inkomensbeleid, daar komt ook koopkrachtbeleid voor minima in 2004 aan de orde.

Het generieke inkomensbeleid heeft betrekking op de vaststelling van de hoogte van het wettelijk minimum loon, de uitkeringen en de hoogte van de belasting- en premietarieven. Bij de jaarlijkse vaststelling van de hoogte van de sociale uitkeringen en van de belasting- en premietarieven wordt gekeken naar de gevolgen voor de inkomensontwikkeling en koopkracht-effecten van verschillende groepen, waaronder van mensen die op of rond het sociaal minimum verblijven.

De hoogte van het sociaal minimum wordt afgeleid van het wettelijk minimumloon. De lage economische groei, oplopende pensioenpremies en stijgende kosten van de gezondheidszorg zorgen ervoor dat koopkrachtbehoud de komende jaren niet mogelijk zal zijn. De economische situatie maakt het noodzakelijk om de komende jaren de ontwikkeling van de lonen te matigen. De arbeidsvoorwaarden in de publieke sector en het minimumloon zullen daarom de komende jaren worden begrensd. Een beperking van de stijging van het minimumloon zal doorwerken naar de hoogte van de minimum uitkeringen. Het kabinet roept werkgevers en werknemers in de marktsector op om de lonen te matigen zodat de afstand tussen lonen en minimum uitkeringen niet wordt vergroot. De koopkracht van kwetsbare groepen (65 plussers en gezinnen met kinderen en een laag inkomen) zal zoveel mogelijk worden ontzien.

Voorals men met een langdurig minimuminkomen en een grote afstand tot de arbeidsmarkt vormen een kwetsbare groep. Voor deze mensen is een landelijke regeling in de WWB opgenomen die voorziet in aanvullende inkomensondersteuning, de zogenoemde langdurigheidstoelage. Deze toeslag heeft een positief effect op de koopkracht van mensen met een langdurig minimuminkomen. In 2004 zullen naar verwachting 142 500 huishoudens hierop een beroep doen met een gemiddelde langdurigheidstoelage van € 377. Budgettair is derhalve € 53,7 mln. beschikbaar.

De Toeslagenwet (TW), die in 1987 in het kader van de stelselherziening is ingevoerd, vult de loondervingsuitkering (ZW, WW, WAO, WAZ, Wajong, WAMIL) aan tot het voor de leefvorm relevant sociaal minimum. De Toeslagenwet kent geen vermogenstoets, maar wel een toets op het inkomen van de toeslaggerechtigde en zijn partner. De TW overbrugt daarmee de minimumbehoeftefunctie en de loondervingsfunctie in de sociale zekerheid en vult maximaal aan tot het niveau van het voormalige loon.

De TW wordt uitgevoerd door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) die de loondervingsregelingen uitvoert. SZW richt zich op de doelmatigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de uitvoering door het UWV. De sturing door de minister vindt plaats via de planning- en controlcyclus. Het jaarplan 2004 wordt op 1 oktober door UWV aan de minister aangeboden. Op 1 december dient de minister zijn oordeel over het jaarplan uit te spreken. Dit impliceert dat de streefwaarden voor 2004, die in onderstaande tabel ontbreken, nog kunnen worden ingevuld na overleg tussen de minister en UWV over het gepresenteerde jaarplan.

Tabel 5.4: Streefwaarden Toeslagenwet

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
TW	Tijdigheid TW	89% ¹	80%	n.t.b.
TW	Rechtmatigheid TW	93,7%	95%	n.t.b.
TW	% afdoening	92%	100%	100%

Bronnen: UWV (jaarplan 2002; jaarplan 2003; jaarverslag 2002).

¹ Dit cijfer geldt voor het eerste half jaar van 2002.

Aangezien het grootste gedeelte van de werkzaamheden van het UWV en de bijbehorende uitvoeringskosten betrekking heeft op de werkloosheid- en arbeidsongeschiktheidregelingen wordt de tijdigheid van de toekenning van de TW ondergebracht onder de reguliere verantwoordingsinformatie en niet als prestatie-indicator aangemerkt. Conform het controleprotocol dat op 19 september 2002 aan de Tweede Kamer is voorgelegd, is met het UWV afgesproken dat de rechtmatigheid niet afzonderlijk op wetsniveau, maar voor de gehele uitvoering wordt bekeken. Zodoende heeft de rechtmatigheid van TW de status van verantwoordingsinformatie en niet van prestatie-indicator. De prestatie-indicatoren worden meegenomen in de cijfers van de verschillende moederwetten.

Specifieke inkomensvoorzieningen hebben in tegenstelling tot het generieke beleid meer betrekking op de dekking van specifieke uitgaven met name in de sfeer van zorg, wonen, kinderen en handicap/chronische ziekte. Aan dit beleid wordt, naast SZW, ook bijgedragen door VWS, VROM (onder andere de huursubsidie), OC&W (studiefinanciering) en Financiën. In het Hoofdlijnenakkoord zijn verschillende maatregelen opgenomen op het terrein van specifieke inkomensvoorzieningen.

Gemeentelijke inkomensondersteuning moet specifiek zijn toegesneden op individuele en lokale omstandigheden («maatwerk leveren»). Gemeenten hebben een grote mate van beleidsvrijheid die, gezien het te leveren maatwerk, ook noodzakelijk is. Het primaat van het inkomensbeleid dient echter bij het Rijk te liggen. In de WWB is daarom de mogelijkheid voor gemeenten voor categoriale inkomensondersteuning afgeschaft. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het terugdringen van de armoedeval. Het gemeentelijk beleid wordt voor een belangrijk deel gefinancierd via het gemeentefonds. Met het oog op het sterk gedaalde aantal bijstandsgerechtigden en de gestegen uitgaven voor bijzondere bijstand is in het Hoofdlijnenakkoord een uitname uit het gemeentefonds voorzien van 150 miljoen euro.

Operationele doelstelling 2: Het voorkomen en tegengaan van misbruik (vooral fraude) door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

Het tegengaan van misbruik en het bevorderen van spontaan naleven van regels is noodzakelijk om het maatschappelijk draagvlak voor de sociale zekerheid te blijven behouden. Gemeenten en UWV hebben de opdracht de betrokkene te controleren op de naleving van de rechten en plichten die verbonden zijn aan het recht op uitkering.

In 2004 zal er met de invoering van de WWB een omslag in de bestuurlijke verhoudingen plaatsvinden met gemeenten. Dit kan een positieve impuls voor de fraudebestrijding betekenen, omdat het voorkomen en bestrijden

van fraude een gunstige financiële weerslag zal hebben op het gemeentebudget. Het voorkomen en bestrijden van fraude loont. Dit kan mede met de onderstaande tijdelijke instrumenten worden bereikt. In de overgang naar het nieuwe systeem zal het departement de uitvoering faciliteren via de in 2003 opgestelde Tijdelijke stimuleringsregeling voor hoogwaardig handhaving en de Tijdelijke stimuleringsregeling voor uitbreiding fysieke controle en opsporing. Daarna worden de gemeenten in staat geacht hun processen aan te kunnen passen aan de nieuwe dereguleringsystematiek.

In 2004 worden de volgende activiteiten voorzien:

1. Verdere invoering hoogwaardig handhaven. Dit beleidsmodel biedt gemeenten mogelijkheden bij het optimaliseren van hun beleidscyclus op het onderdeel fraude. Hierbij is het van belang dat de resultaten op een consequente wijze geregistreerd en geëvalueerd worden. Gemeenten kunnen zich hierdoor verder ontwikkelen tot een lerende organisatie.
2. In het kader van de hoogwaardige handhaving zal een methodiek ontwikkeld worden van risicomangement. Hiermee kunnen gemeenten hun controle capaciteit richten op objectief aan te merken risicogroepen. Gemeenten worden gestimuleerd op brede schaal gebruik te maken van de hiervoor beschikbare instrumenten en om te leren van elkaars werkwijzen en samen te werken op het gebied van handhaving.
3. Implementatie van de afspraken met gemeenten over fraudebestrijding uit de Agenda van de Toekomst worden afgerond in 2004.
4. Internationale aspecten van fraudebestrijding vragen de komende jaren bijzondere aandacht. In dit verband zal het project grensoverschrijdende fraude met de bijstand in 2004 verder worden uitgerold. Het moet geen verschil maken of het misbruik van Nederlandse overheidsmiddelen in Nederland of in het buitenland plaatsvindt.

Alle gemeenten zijn in 2003 aangesloten op het inlichtingenbureau. Gemeenten krijgen hiermee samenloopsignalen van witte inkomsten met de bijstandsuitkering. Op lange termijn zullen meerdere bestanden gekoppeld worden aan het IB, zodat steeds meer fraude in een vroeg stadium opgespoord kan worden.

Een intensivering van de fraudebestrijding op grond van het bovenstaande komt tot uitdrukking in:

- een stijging van het gedeelte van de vastgestelde fraude, dat daadwerkelijk wordt teruggevorderd (de zogenoemde incassoratio);
- een daling van het gemiddelde fraudebedrag op langere termijn als gevolg van versterking van preventie en opsporing;
- een toename van het percentage fraudegevallen dat met een sanctie (administratief of strafrechtelijk) wordt afgedaan.

Het UWV levert met betrekking tot de Toeslagenwet inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

Kengetallen en indicatoren Abw, loaw, loaz en TW.

Alle kengetallen en indicatoren zijn bedoeld om trends en ontwikkelingen over een langere periode in beeld te brengen. De hier onder genoemde kengetallen en indicatoren zullen ook in het kader van de WWB gevolgd worden.

Tabel 5.5: Kengetallen en indicatoren handhaving: Bijstand

	1999	2000	2001	raming 2002
Kengetallen				
Aantal geconstateerde fraudegevallen	17 670	13 270	14 390	14 500
Totaal fraudebedrag (x € 1 mln)	64	54	47	55
Gemiddeld fraudebedrag	3 622	4 069	3 266	3 800
% strafrechtelijke afdoening	25%	17%	16%	11%
% administratieve afdoening	42%	64%	67%	64%
Indicatoren				
Aantal gemeenten dat hoogwaardig handhaaft*	nvt	nvt	nvt	nvt
% (strafrechtelijk+ administratieve) afdoening	67%	81%	83%	75%
Incassoratio	16%	15%	15%	15%
* Dit betreft een indicator die verband houdt met de stimuleringsregeling hoogwaardig handhaven die in 2003 van kracht geworden is.				

Bron: CBS bijstandsfraudestatistiek 1e helft 2002, bewerking SZW.

Tabel 5.6: Kengetallen en indicatoren handhaving: Toeslagenwet

	2000	2001	2002
Kengetallen			
Aantal geconstateerde fraudegevallen	708	653	684
Totaal fraudebedrag (x € 1 mln.)	0,9	nb	1,0
Gemiddeld fraudebedrag	1 209	nb	1 462
% strafrechtelijke afdoening	0%	3%	4%
% administratieve afdoening	79%	89%	88%

Bron: UWV

Bovenstaande tabel is voor wat betreft de bijstand gemaakt op basis van gegevens uit de bijstandsfraudestatistiek. In de fraudestatistiek worden alleen de fraudegevallen opgenomen waarbij de sociale recherche betrokken is. De sociale recherche behandelt vooral «zware gevallen», waardoor veel kleinere fraudegevallen niet in de fraudestatistiek zijn opgenomen. Door deze fraudestatistiek te «verrijken» met de debiteurenstatistiek waarin de kleinere fraudegevallen opgenomen zijn, is het CBS erin geslaagd een volledig beeld te geven van het totale aantal opgespoorde fraudegevallen in 2002.

Doelmatigheid van het beleid

Voor inzicht in doelmatigheid dient een relatie gelegd te worden tussen kosten en prestaties. Voor wat betreft de *uitkeringslasten* die op dit beleidsartikel tot uitdrukking komen is dat niet zinvol. De verhouding tussen de omvang van de uitkeringslasten (de «kosten») en het aantal verstrekte uitkeringen (de «prestaties»), de gemiddelde uitkeringshoogte, vloeit namelijk voort uit de wettelijk vastgelegde normen voor de uitkeringshoogte. De ontwikkeling van de gemiddelde uitkeringshoogte in de loop van de tijd zegt daarom niets over de doelmatigheid van het beleid.

Indien sprake is van een rijksvergoeding voor *uitvoeringskosten* is het in principe wel mogelijk uitspraken te doen over doelmatigheid van beleid. Voor zover het de gemeentelijke uitvoeringskosten betreft, die gemaakt worden voor het realiseren van bovenstaande doelstellingen, kunnen

echter op het niveau van het Rijk geen uitspraken worden gedaan over de doelmatigheid van het beleid. Deze kosten komen immers volledig ten laste van de gemeenten. Dit geldt voor de verstrekking van bijstandsuitkeringen, de verstrekkingen in het kader van het gemeentelijk inkomensondersteuningsbeleid en de uitvoeringskosten gemoeid met schuldhulpverlening.

De doelmatigheid van de uitvoeringsorganisatie UWV wordt toegelicht in hoofdstuk 11 de bijlage inzake ZBO's en RWT's.

5.3 Budgettaire gevolgen van het beleid

Tabel 5.7: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	4 790 866	5 176 011	5 770 601	5 925 874	5 851 893	5 912 577	5 963 580
Totaal uitgaven	4 636 280	5 152 811	5 790 788	5 929 288	5 851 893	5 912 577	5 963 580
<i>1 Apparaatsuitgaven</i>	<i>3 153</i>	<i>3 288</i>	<i>3 615</i>				
1 Personeel	2 992	3 039	3 485				
2 Materieel	161	249	130				
<i>2 Programmauitgaven</i>	<i>4 633 127</i>	<i>5 149 523</i>	<i>5 787 173</i>	<i>5 929 288</i>	<i>5 851 893</i>	<i>5 912 577</i>	<i>5 963 580</i>
<i>Operationele doelstelling 1</i>							
1 – Gebudgetteerd deel Abw, IOAW, IOAZ	1 108 579	1 239 502	5 096 917	5 248 752	5 166 682	5 168 597	5 194 800
2 – Declaratie deel Abw, IOAW, IOAZ	3 190 104	3 529 599	323 700	326 625	358 300	428 350	458 350
3 – Toeslagenwet							
– Uitkeringslasten TW	306 804	323 632	337 647	320 468	302 481	287 800	282 700
– Uitvoeringskosten TW	8 007	10 600	10 800	9 600	5 100	5 200	5 100
97 – Subsidies en overige beleidsuitgaven	970	1 420	272	113	0	0	0
98 – Voorlichting		205					
<i>Operationele doelstelling 2</i>							
5 – Handhaving	18 663	44 565	17 837	23 730	19 330	22 630	22 630
Ontvangsten	27 902	84 189	22 689	22 689	22 689	22 689	22 689

Met ingang van 2004 zijn de uitkeringslasten gemoeid met de verstrekking van algemene bijstandsuitkeringen volledig gebudgetteerd. Voor de gemeenten met minder dan 40 000 inwoners worden de beschikbare middelen verdeeld op basis het historisch aandeel van deze gemeenten in de bijstandsuitgaven in 2001. Voor gemeenten met meer dan 40 000 inwoners is het de bedoeling dat een deel van de middelen wordt verdeeld op basis van het historisch aandeel en een deel van de middelen op basis van een aantal objectieve, niet direct door gemeenten te beïnvloeden, kenmerken.

Voor de IOAW, IOAZ en Bbz blijft het gebudgetteerde deel gehandhaafd op 25%.

5.4 Budgetflexibiliteit

Tabel 5.8: Budgetflexibiliteit (x € 1 000)

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	5 790 788	5 929 288	5 851 893	5 912 577	5 963 580
Waarvan apparaatsuitgaven	3 615				
Programmauitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2003					
juridisch verplicht	100%				
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden					
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma		100%	100%	100%	100%

De budgetflexibiliteit is gering. De bijstand, de loaw, loaz en de Toeslagenwet zijn open-einde regelingen. Aan alle rechthebbenden die een beroep doen op de regeling (-en) dienen middelen ter beschikking te worden gesteld. Een deel van de regelingen is krachtens de WWB gebudgetteerd. Het budget wordt bepaald op basis van ramingen van het aantal uitkeringsgerechtigden.

De uitgaven aan handhavingsgelden liggen vast door bestuurlijke afspraken.

5.5 Veronderstellingen

De programmauitgaven voor algemene bijstand, IOAW, IOAZ en Toeslagenwet die in dit artikel zijn vermeld zijn deels afhankelijk van autonome ontwikkelingen en geven deels de verwachte effecten van ingezet beleid weer. In zijn algemeenheid geldt als belangrijkste autonome oorzaak de economische ontwikkeling. De uitgaven geven in dat geval de ramingen van de desbetreffende onderdelen weer uitgaande van de huidige verwachtingen t.a.v. bijvoorbeeld werkloosheid e.d. zoals het CPB die heeft verwerkt in de MEV. Een lagere economische ontwikkeling dan verwacht zal dan de mogelijkheden om de ingezette uitgaven te halen, verminderen.

De gevolgen van ingezet beleid zijn vooral zichtbaar bij de effecten in het kader van de Agenda voor de Toekomst en de WWB. De minister van SZW heeft met de gemeenten doelgerichte prestatieafspraken gemaakt om een extra aantal langdurige uitkeringsgerechtigden met tot dusverre slechte arbeidsmarktvooruitzichten te laten uitstromen. De activeringscomponent daarvan is zichtbaar gemaakt in artikel 2. In artikel 5 slaan de verwachte inderdieneffecten van dit beleid in de algemene bijstand, loaw en loaz neer.

Met de WWB krijgen de gemeenten zo groot mogelijke beleidsruimte en financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de algemene bijstand en de reïntegratie van bijstandsgerechtigden. De vergroting van de beleidsmatige en financiële ruimte worden de gemeenten beter in staat gesteld het beroep op de bijstand door uitstroom en fraudebestrijding te beperken. In verband hiermee is een besparing op de algemene bijstandsuitgaven ingeboekt van € 150 miljoen in 2004, € 200 miljoen in 2005 en € 250 miljoen structureel vanaf 2006.

De ontwikkeling van de bijstandsuitgaven wordt beïnvloed door exogene factoren, zoals de economische conjunctuur en demografische ontwikkelingen.

Het macrobudget voor de Abw wordt voor het begrotingsjaar 2004 geraamd in september 2003. Daarbij is gebruik gemaakt van de Abw-volumeraming uit de SZW-begroting voor jaar 2004. Deze raming is afgestemd met het Centraal Planbureau (CPB) en is gebaseerd op:

1. actuele gegevens over de feitelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume op dat moment;
2. de economische vooruitzichten uit de MEV voor het begrotingsjaar 2004;
3. de verwachte effecten van gewijzigd beleid.

In september van het begrotingsjaar 2004 wordt het macrobudget voor dat jaar naar boven of naar beneden aangepast. Daartoe wordt gebruik gemaakt van een geactualiseerde raming van het bijstandsvolume in het begrotingsjaar op grond van de meest actuele inzichten in de werkloosheid. De gegevens van het bijstandsvolume in het begrotingsjaar zelf worden niet in de raming betrokken omdat er dan een vermenging zou optreden van de raming en het beleid van gemeenten.

Een toeslag vanuit de Toeslagenwet is slechts mogelijk voor uitkeringsgerechtigden van de WAO, WW, WAZ, Wajong of vangnet ZW. Het volume van de TW is dan ook sterk afhankelijk van de volume ontwikkelingen in deze zogenaamde moederwetten. De komende periode laat de TW een stijging van het volume zien als gevolg van sterke toename van de werkloosheid. De toename van het aantal WW-uitkeringen slaat ook neer in de TW. De gemiddelde uitkering TW blijft vrijwel gelijk. De maatregelen in het Hoofdlijnenakkoord met betrekking tot de WW, de WAO en de WAZ hebben gevolgen voor het beroep op de algemene bijstand, IOAW en IOAZ. Bij de raming van de uitgaven is hiermee rekeninggehouden

Tabel 5.9: Achterliggende volume en prijsgegevens: Bijstand, IOAW en IOAZ.

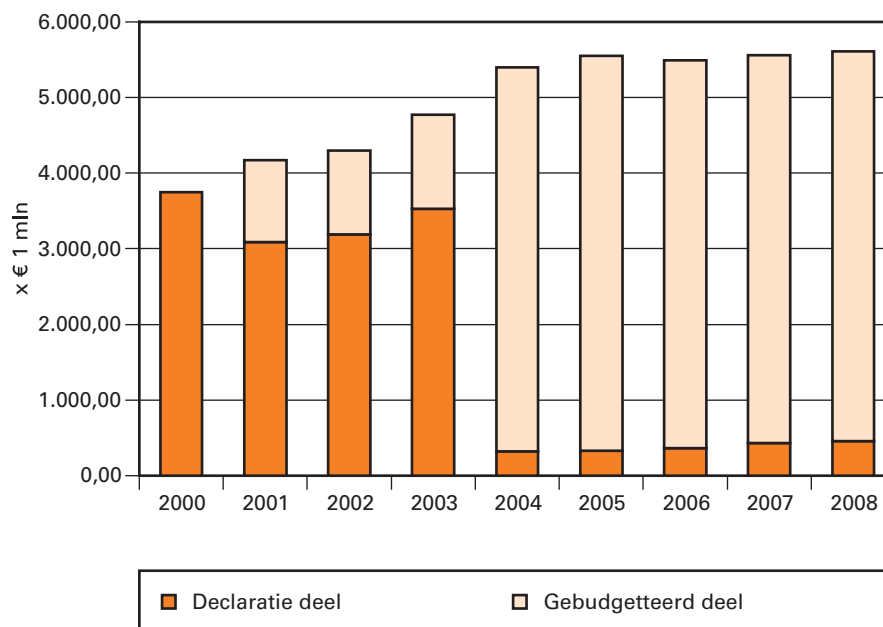
	2002	2003	2004
Volumina (in uitkeringen)			
Tuiswonenden periodiek < 65	318 492	345 514	398 541
Toeslagen	259 740	274 188	315 015
Tuiswonenden periodiek >= 65	20 701	22 078	23 392
Overige Inrichtingen	4 234	4 300	4 400
Zelfstandigen Algemeen	1 661	1 661	1 661
Zelfstandigen Krediet	1 266	1 266	1 266
Zelfstandigen onderzoek	5 156	5 300	5 300
Bijstand buitenland	675	590	590
loaw	18 813	18 742	19 839
loaz uitkeringen	2 999	2 916	3 610
loaz onderzoeken	319	500	500
Gemiddelde prijzen (*€ 1)			
Tuiswonenden periodiek < 65	9 858	10 155	9 898
Toeslagen	2 749	2 834	2 779
Tuiswonenden periodiek >= 65	5 717	6 129	6 412
Overige Inrichtingen	4 227	4 338	4 394
Zelfstandigen Algemeen	12 259	11 688	12 695
Zelfstandigen Krediet	3 115	10 742	10 742
Zelfstandigen onderzoek	1 325	1 375	1 375
Bijstand buitenland	4 876	4 695	4 356
loaw	12 207	13 010	13 138
loaz uitkeringen	14 395	14 815	14 040
loaz onderzoeken	1 157	1 200	1 200

Tabel 5.10: Achterliggende volume en prijsgegevens: Toeslagenwet

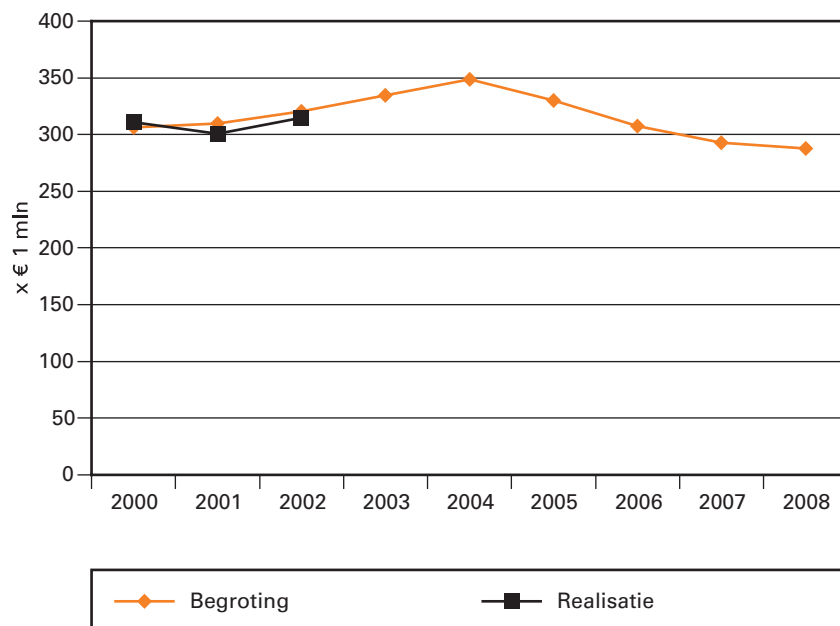
	2002	2003	2004
Gemiddeld jaarvolume (x 1000 uitkeringsjaren)	88,2	94,5	99,3
Gemiddelde uitkering (x € 1)	3 479	3 423	3 400

incl. sociale lasten, excl. uitvoeringskosten

Grafiek 5.1: Verdeling gebudgetteerd deel/declaratiedeel Abw, IOAW, IOAZ

Grafiek 5.2: Toeslagenwet: raming versus realisatie

5.6 VBTB-paragraaf

Naast de in tabel 5.4 genoemde indicatoren met betrekking tot de Toeslagenwet, heeft de Minister in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid.

Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de TW. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer via het jaarverslag UWV over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Tabel 5.11: VBTB-indicatoren

Operationele doelstelling TW	Informatie	Stand van zaken
5.1	1 Tijdigheid	Beschikbaar
	2 Rechtmatigheid	Beschikbaar
5.2	3 Afdoeningspercentage	Beschikbaar
	4 Incassoratio	vanaf 2005

BELEIDSARTIKEL 6 INKOMENSGARANTIE VOOR JONGGEHANDICAPTEN

6.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het garanderen van een inkomen bij arbeidsongeschiktheid van jonggehandicapten.

Jonggehandicapten zijn jongeren, leerlingen en studenten van 18 jaar en ouder die geen arbeidsverleden hebben, arbeidsongeschikt zijn geworden en niet zelf in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Deze groep is niet verzekerd op grond van de Ziektewet (ZW) en de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), omdat zij niet over een arbeidsverleden beschikt. Omdat het kabinet bij de afschaffing van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) in 1998 van oordeel was dat ook voor jonggehandicapten van rechtswege een regeling bij inkomensderving ten gevolge van arbeidsongeschiktheid moest blijven bestaan, is de Wet op de arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) in het leven geroepen. Anders dan de bijstand kent de Wajong geen inkomens- en vermogenstoetsen.

In de rijksbegroting van 2003 is een beleidsevaluatie van de Wajong in de loop van 2003 aangekondigd. Dit evaluatie onderzoek heeft niet plaatsgevonden. Eventuele wijziging van de Wajong zal evenwel worden meegenomen in het kader van de nieuwe WAO-voorstellen.

6.2 Operationele doelstellingen

- 1. Zorgdragen dat op doeltreffende en doelmatige wijze een minimum inkomensvoorziening aan jonggehandicapten wordt verstrekt.*
- 2. Het waar mogelijk bevorderen van de arbeidsparticipatie van jonggehandicapten zodat men zelf in een inkomen kan voorzien.*
- 3. Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wajong door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Operationele doelstelling 1: Zorgdragen dat op doeltreffende en doelmatige wijze een minimum inkomensvoorziening aan jonggehandicapten wordt verstrekt.

Aan jonggehandicapten wordt een minimuminkomen dan wel een aanvulling tot dat minimuminkomen verstrekt in de vorm van een Wajong-uitkering. De hoogte van de uitkering hangt af van de mate van arbeidsongeschiktheid en bedraagt maximaal 70% van de (leeftijdsgebonden) grondslag. De grondslag is een afgeleide van het bruto minimum(jeugd)loon per dag.

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) draagt zorg voor de verstrekking van Wajong-uitkeringen op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. SZW richt zich op toezicht op de doelmatigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de uitvoering door het UWV.

Tabel 6.1: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Wajong	tijdigheid	70,4%	90%	90%
Wajong	rechtmatigheid	99,1%	98%	99%

Bronnen: UWV (jaarplan 2003; ontwerp jaarplan 2004; jaarverslag 2002; 2e kwartaalverslag 2003).

Aangezien het grootste gedeelte van de werkzaamheden van het UWV en de bijbehorende uitvoeringskosten betrekking heeft op de werkloosheid- en arbeidsongeschiktheidregelingen (ZW en WAO) wordt de tijdigheid van de Wajong ondergebracht onder de reguliere verantwoordingsinformatie en niet als prestatie-indicator. Conform het controleprotocol dat op 19 september 2002 aan de Tweede Kamer is voorgelegd, is met het UWV afgesproken dat de rechtmatigheid niet afzonderlijk op wetsniveau, maar voor de gehele uitvoering wordt bekeken. Zodoende heeft de rechtmatigheid van Wajong de status van verantwoordingsinformatie en niet van prestatie-indicator.

Naast de hier genoemde indicatoren, heeft de Minister in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de Wajong. In de loop van het jaar zal de Tweede Kamer via de kwartaalrapportages UWV en het jaarverslag UWV geïnformeerd worden over deze indicatoren.

De tijdigheid ligt ook in 2002 bij alle ao-regelingen onder de norm. Eind jaren negentig zijn achterstanden ontstaan in de verwerking van WAO-, WAZ- en Wajong-aanvragen onder invloed van de explosieve stijging van het aantal WAO-aanvragen. In 2002 zijn deze achterstanden in de eind-wachttijdbeoordelingen vrijwel tot nul gereduceerd. In 2003 valt dan ook een belangrijke verbetering van de tijdigheid te verwachten. De rechtmatigheid voldoet op basis van de huidige uitgangspunten al wel aan de norm.

Operationele doelstelling 2: Het waar mogelijk bevorderen van de arbeidsparticipatie van jonggehandicapten zodat men zelf in een inkomen kan voorzien.

SZW stimuleert de arbeidsparticipatie van jonggehandicapten, zodat deze groep zelf kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer en in een eigen inkomen kan voorzien.

De reïntegratietaak van jonggehandicapten wordt uitgevoerd door het UWV. Daartoe beschikkende meeste districts kantoren over een gespecialiseerd Wajongteam. In dit team is – naast een arts – een Arbeidsdeskundige jonggehandicapten (ADJ) werkzaam.

Tabel 6.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Wajong	% werkend	27%	27%	27%

Bronnen: UWV (trendrapportage arbeidsongeschiktheid 2002).

Het merendeel van de werkzame Wajong'ers werkt voor WSW-bedrijven. De arbeidsparticipatie onder Wajong'ers is de laatste jaren licht gestegen. Voor de komende jaren wordt, mede gezien de moeilijke economische situatie, een stabilisatie verwacht.

Operationele doelstelling 3: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wajong door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen.

Het UWV levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

Het UWV registreert de fraudeconstateringen inzake de Wajong niet afzonderlijk maar in een samengevoegde arbeidsongeschiktheidsstatistiek. Deze is opgenomen in premieartikel 2 (Inkomensgarantie bij ziekte en arbeidsongeschiktheid) van het onderdeel premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven. Het relevante deel van de tabel staat hieronder. De indicator heeft betrekking op de laatste fase van de handavingsketen.

Tabel 6.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 3

Prestatie-indicator Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Wajong	% afdoening	93,4%	100%	100%

Bron: UWV

6.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Voor de Wajong geldt dat er nog geen koppeling te maken is tussen de instrumenten en de operationele doelstellingen. Het gros van de uitgaven betreft dan ook uitkeringslasten. Het Wajongbestand groeit gestaag met ruim 2% per jaar (zie voor de verklaring paragraaf 6.5). De gemiddelde uitkering is constant in de tijd, want die is gelijk aan 70% van het wettelijk minimumloon bij volledige arbeidsongeschiktheid. De uitkeringslasten stijgen dan ook evenredig aan de groei van het bestand. De uitkeringslasten bleven in 2002 overigens aanzienlijk achter bij de raming. Deze meevaller was echter administratief van aard en lag in verschillen tussen administratie op transactiebasis (gebruikt voor de ramingen) en kasbasis (gebruikt voor de realisaties).

Tabel 6.4: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr	Artikelonderdeel Wajong	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal verplichtingen	1 469 042	1 632 234	1 679 191	1 694 727	1 711 509	1 744 282	1 778 682
	Totaal uitgaven	1 469 042	1 632 234	1 679 191	1 694 727	1 711 509	1 744 282	1 778 682
1	<i>Apparaatsuitgaven</i>	97	100	161				
	– Personeel	92	93	154				
	– Materieel	5	7	7				
2	<i>Programmauitgaven</i>	1 468 945	1 632 134	1 679 030	1 694 727	1 711 509	1 744 282	1 778 682
	– Uitkeringslasten	1 381 345	1 529 534	1 576 630	1 609 527	1 646 209	1 687 282	1 722 483
	– Uitvoeringskosten	37 700	43 900	51 000	52 500	46 500	42 400	43 000
	– Bijdrage aan REA	49 900	58 700	51 400	32 700	18 800	14 600	13 200
3	Ontvangsten	6 655	0	0	0	0	0	0

Bronnen: SZW (slotwet); UWV (juninota financiële ontwikkeling UWV-fondsen).

6.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De Wajong is een openeinderegeling, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 6.5: Budgetflexibiliteit

Beleidsartikel (x € 1 000)	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	1 679 191	1 694 727	1 711 509	1 744 282	1 778 682
Waarvan apparaatsuitgaven	161				
Programmauitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2004	100				
Juridisch verplicht		97	3	3	3
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden		3	97	97	97
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma					
Beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100	100	100	100	100

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken. De uitvoeringskosten worden vastgelegd door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleend aan het UWV-Jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in de wet- en regelgeving die een afname of toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling op dit plan.

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan het UWV is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen.

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

6.5 Veronderstellingen van beleid

Eind 2003 telt Nederland naar verwachting 138 000 Wajong'ers. Dit aantal zal de komende twee decennia stijgen omdat het Wajong-bestand nog relatief jong is. De uitstroom ligt nog lang niet op het niveau van de instroom omdat er nog slechts weinig Wajong'ers de leeftijd van 65 bereiken. Dat het aandeel van demografische factoren in de uitstroom zo hoog is, komt doordat herstel in de Wajong slechts sporadisch plaatsvindt. Veelal is een Wajong-uitkering een levenslange uitkering. Tegen 2030 zal naar verwachting een min of meer structureel volume van 200 000 jonggehandicapten zijn bereikt. De stelselherziening van de arbeidsongeschiktheidsregelingen zal hierop nauwelijks van invloed zijn. Net als bij de WAO wordt de toegang tot de Wajong beperkt tot duurzaam en volledig arbeidsongeschikten. Bij de Wajong is echter nu reeds vrijwel iedereen duurzaam en volledig arbeidsongeschikt.

Dit laatste is een logisch gevolg van de keuringssystematiek waarbij volledige arbeidsongeschiktheid resulteert als iemand niet het wettelijk minimumloon kan verdienen. Het percentage afwijzingen bij keuring is klein vergeleken bij WAO en WAZ. De instroomkans wordt bij de Wajong bepaald door te delen op het aantal 17-jarigen.

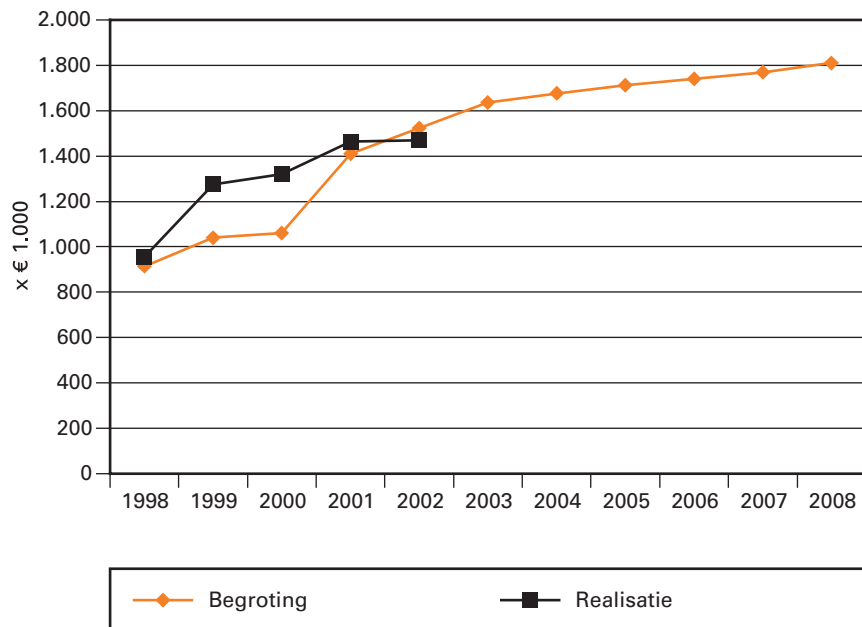
Tabel 6.6: Kengetallen Wajong

	2000	2001	2002	2003	2004
1. Bestand					
* in personen (ultimo, x1000)	127,4	130,6	134,4	138,1	141,5
* als % bevolking 18-65 jaar	1,22%	1,25%	1,28%	1,31%	1,33%
* % geheel arbeidsongeschikt	98,0%	97,9%	97,8%	97,8%	97,7%
* Gem. % arbeidsongeschiktheid	99,0%	99,0%	98,9%	98,9%	98,9%
2. Instroom					
* in personen (x1000)	7,9	7,0	7,7	8,0	9,0
* instroomkans	4,2%	3,8%	4,2%	4,3%	4,2%
* % afgewezen bij keuring	12%	13%	13%	13%	13%
* % geheel arbeidsongeschikt	97%	96%	96%	96%	96%
3. Uitstroom					
* in personen (x1000)	4,2	3,7	3,9	4,2	4,5
* uitstroomkans	3,3%	2,9%	2,9%	3,1%	3,2%
- aandeel herstel	18%	19%	21%	21%	21%
- aandeel demografisch	49%	53%	51%	50%	50%
- aandeel overige redenen	33%	28%	28%	29%	29%

Bronnen: UWV (maandoverzicht arbeidsongeschiktheid januari t/m december 2000-2002; kwartaalverslag 2^e kwartaal 2003).

In de eerste jaren na invoering van de Wajong bleek er sprake te zijn van een hoger beroep op de regeling dan destijds was verwacht. De eenmalige overheveling van bijzondere groepen (studenten) speelde hierbij een rol. De realisatie voor 2002 viel echter mee. Hierbij speelden incidentele administratieve factoren een rol.

Grafiek 6.1: Raming vs. Realisatie Wajong

6.6 VBTB-paragraaf

Het UWV registreert de fraudeconstateringen inzake de Wajong momenteel in een samengevoegde arbeidsongeschiktheidsstatistiek. Vanaf de begroting 2005 zullen voor de Wajong apart handhavingindicatoren beschikbaar zijn.

Tabel 6.7: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
6.1	1 tijdigheid	beschikbaar
	2 rechtmatigheid	beschikbaar
6.2	3 perc. werkende Wajong'ers	beschikbaar
6.3	4 % afdoening	vanaf 2005
	5 incassoratio	vanaf 2005

BELEIDSARTIKEL 7 INKOMENSGARANTIE VOOR HERKEURDE ARBEIDSONGESCHIKTEN

7.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het bieden van een inkomensvoorziening aan oudere herkeurde arbeidsongeschikten die op basis van het na 1994 voor hen geldend arbeidsongeschiktheids criterium minder arbeidsongeschikt werden bevonden.

Ten gevolge van herbeoordeling op grond van de Wet terugdringing beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen, van 7 juli 1993, (wet TBA) verliest een aantal uitkeringsgerechtigden geheel of gedeeltelijk hun arbeidsongeschiktheidsuitkering. Zij zullen, als zij geen werk kunnen vinden, onmiddellijk dan wel op termijn, een beroep moeten doen op de Algemene Bijstandswet (Abw), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), die een partnerinkomens- of vermogenstoets kennen. Deze situatie werd voor de groep oudere arbeidsongeschikten en arbeidsongeschikten die reeds lang op een uitkering waren uitgewezen ongewenst geacht, met name gezien de arbeidsmarktpositie van betrokkenen. Aan oudere herkeurde arbeidsongeschikten wordt daarom een minimuminkomen dan wel een aanvulling tot dat minimuminkomen verstrekt. Hiertoe is de tijdelijke Wet Beperking Inkomensgevolgen Arbeidsongeschiktheidscriteria (Bia) in het leven geroepen. De Bia voorkomt dat oudere herkeurde arbeidsongeschikten (veelal na afloop van een werkloosheidsuitkering) een beroep moeten doen op bijstand. De Bia voorziet in een uitkering ter hoogte van maximaal 70% van het minimumloon.

De Bia is een overgangsregeling voor een steeds kleiner wordende groep uitkeringsgerechtigden. Uit doelmatigheidsoverwegingen is de Bia geen onderwerp van evaluatie-onderzoek.

7.2 Operationele doelstellingen

- 1. Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze een minimum inkomensvoorziening aan oudere herkeurde arbeidsongeschikten wordt verstrekt.*
- 2. Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Bia door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Operationele doelstelling 1: zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze een minimum inkomensvoorziening aan oudere en herkeurde arbeidsongeschikten wordt verstrekt.

Bia-gerechtigden zijn (als men na 1 augustus 1993 als gevolg van herkeuring het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering (gedeeltelijk) verliest):

- Arbeidsongeschikten die op 1 augustus 1993 reeds recht hadden op een AAW- of een WAO-uitkering en op die dag 45 jaar of ouder waren.
- Arbeidsongeschikten die op 31 december 1986 in de leeftijd van 35 jaar of ouder waren en zowel op die datum als ook op 31 juli 1993 een AAW- of WAO-uitkering ontvingen. Voorwaarde is daarbij dat zij geen recht meer hebben op een werkloosheidsuitkering.

De hoogte van een Bia-uitkering is gelijk aan een vervolguikering in de WW. Eind 2004 zullen naar verwachting ruim 850 mensen in beginsel recht hebben op een Bia-uitkering. Een Bia-uitkering wordt verstrekt tot het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Ultimo 2016 zal het uitkeringsrecht op basis van de Bia vervallen. De Bia wordt uitgevoerd door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) die de loonderving-regelingen uitvoert. SZW richt zich op de doelmatigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de uitvoering door het UWV.

Tabel 7.1 Prestatie-indicator operationele doelstelling

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Bia	Tijdigheid Bia	–	–	–
Bia	Rechtmatigheid Bia	93%	–	–

Bronnen: UWV (jaarplan 2002; jaarplan 2003; jaarverslag 2002).

Aangezien het grootste gedeelte van de werkzaamheden van het UWV en de bijbehorende uitvoeringskosten betrekking heeft op de werkloosheid- en arbeidsongeschiktheidregelingen wordt de tijdigheid van de Bia ondergebracht onder de reguliere verantwoordingsinformatie en niet als prestatie-indicator. Conform het controleprotocol dat op 19 september 2002 aan de Tweede Kamer is voorgelegd, is met het UWV afgesproken dat de rechtmatigheid niet afzonderlijk op wetsniveau, maar voor de gehele uitvoering wordt bekeken. Zodoende heeft de rechtmatigheid van Bia de status van verantwoordingsinformatie en niet van prestatie-indicator. Naast de hier genoemde indicatoren, heeft de Minister in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aanstuuringsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de Bia. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer via het jaarverslag UWV over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Operationele doelstelling 2: het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Bia door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen.

Het UWV levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

Het UWV registreert de fraudeconstateringen betreffende de Bia niet afzonderlijk maar in een samengestelde werkloosheidsstatistiek. Deze is opgenomen in premieartikel 1 (inkomensgarantie bij werkloosheid) van het onderdeel premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven.

De tabel voor de WW wordt hier herhaald:

Tabel 7.2 Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WW	% afdoening	94%	100%	100%

Bovenstaande indicator heeft betrekking op de laatste fase van de handavingsketen.

7.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7.3: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	6 970	7 116	6 520	5 997	5 397	4 997	4 400
Totaal uitgaven	6 970	7 116	6 520	5 997	5 397	4 997	4 400
1 Apparaatsuitgaven	19	19	23				
– Personeel	18	18	22				
– Materieel	1	1	1				
2 Programmauitgaven	6 951	7 097	6 497	5 997	5 397	4 997	4 400
– Uitkeringslasten	6 551	6 397	5 997	5 497	5 097	4 697	4 100
– Uitvoeringskosten	400	700	500	500	300	300	300
3 Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Bronnen: SZW (slotwet); UWV (februarinota financiële ontwikkeling UWV-fondsen).

7.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is vrijwel nihil. De Bia is een openeinderegeling, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 7.4: Budgetflexibiliteit

Beleidsartikel (x € 1 000)	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	6 520	5 997	5 397	4 997	4 400
Waarvan apparaatsuitgaven	23				
Programmauitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2004	100	92			
Juridisch verplicht		8	6	6	6
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden			94	94	94
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma					
Beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100	100	100	100	100

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken. De uitvoeringskosten worden vastgelegd door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleend aan het UWV-Jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in de wet- en regelgeving die een afname of toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling op dit plan.

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het al toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan het UWV is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen. Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

7.5 Veronderstellingen van beleid

De groep die recht heeft of nog kan krijgen op een Bia-uitkering bestaat uit mensen met een WAO-uitkering die op 1 augustus 1993 reeds recht hadden op een AAW- of WAO-uitkering en daarbij aan bepaalde leeftijds-criteria voldoen. Deze groep wordt steeds kleiner vanwege uitstroom door pensionering. In verband met herbeoordelingen om de vijf jaar is het grootste deel van deze groep al één of meerdere malen herkeurd. Verwacht wordt dat uit toekomstige herkeuringen weinig instroom in de Bia voort zal komen. Mensen die een Bia-uitkering ontvangen, zullen voor het merendeel uitstromen bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Vanwege de criteria van de Bia zullen de laatste Bia-gerechtigden uitstromen in 2016. Gezien de verwachte geringe instroom en de verwachte uitstroom wordt een langzame afname van het aantal Bia-uitkeringen tussen 2004 en 2016 verwacht.

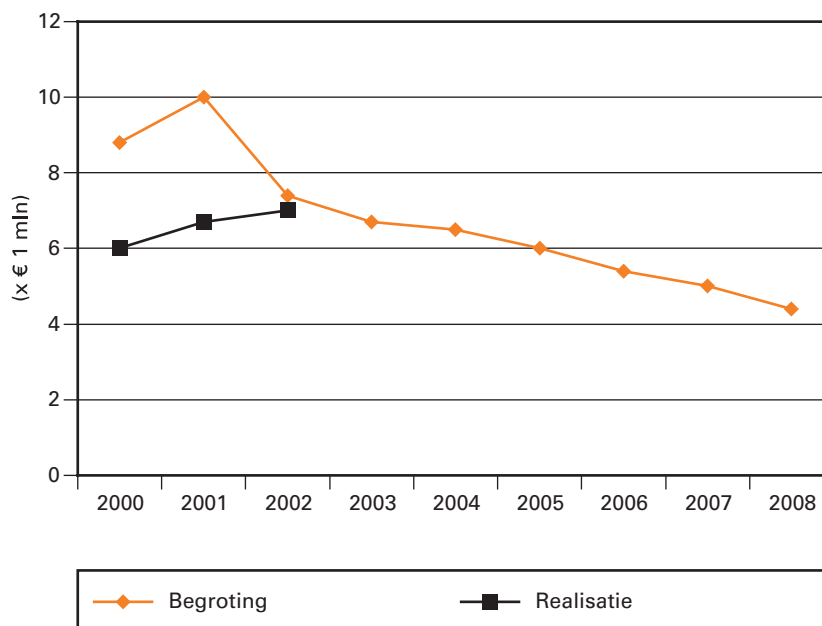
De Bia voorziet in een inkomen of een aanvulling op het inkomen tot het relevant sociaal minimum. De gemiddelde Bia-uitkering is dus onder meer afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid na herkeuring, het dagloon van de eventuele WAO-uitkering en het relevant sociaal minimum. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat op deze punten substantiële wijzigingen zullen optreden. De gemiddelde uitkering wordt daarom constant verondersteld.

Tabel 7.5: Kengetallen

	2000	2001	2002	2003	2004
Gemiddeld jaarcijfer aantal uitkeringen (x 1 jaaruitkering)	800	850	890	960	890
Gemiddelde uitkering* (x € 1)	6 693	7 120	7 416	6 800	6 800

* Incl. sociale lasten, excl. uitvoeringskosten.

Grafiek 7.1: Begroting versus realisatie Bia

7.6 VBTB-paragraaf

SZW werkt in overleg met het UWV aan het opstellen van prestatie-indicatoren ter sturing van de begrotings-, controle- en verantwoordingscyclus van het UWV. In de periode tot 2005 geldt hiervoor een groeipad. Er zal nader worden bezien in hoeverre prestatiegegevens voor de Bia kunnen worden opgenomen.

Het UWV registreert de fraudeconstateringen inzake de Bia momenteel in een samengevoegde werkloosheidsstatistiek. Het streven is om vanaf de begroting 2005 voor de Bia apart handhavingsindicatoren beschikbaar te hebben.

Tabel 7.6: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
7.1	1 tijdigheid 2 rechtmatigheid	Beschikbaar Beschikbaar
7.2	3 % afdoening 4 Incassoratio	Waarschijnlijk vanaf 2005 Waarschijnlijk vanaf 2005

BELEIDSARTIKEL 8 INKOMENSVORZIENING VOOR KUNSTENAARS

8.1 Algemene doelstelling

Het gedurende een beperkte periode (maximaal 48 maanden) bieden van een inkomensvoorziening aan kunstenaars die de ambitie hebben een renderende al dan niet gemengde beroepspraktijk als kunstenaar op te bouwen.

De wet inkomensvoorziening geldt zowel voor aankomende kunstenaars (academieverlaters) die aan het begin staan van een carrière als beroepsmatig kunstenaar als voor gevestigde kunstenaars die te kampen hebben met een (tijdelijke) terugval in inkomsten en zich weer willen hervestigen als kunstenaar.

Zonder deze specifieke voorziening zouden kunstenaars die de ambitie hebben om op termijn (weer) in de kosten van het levensonderhoud te voorzien middels een renderende, al dan niet gemengde beroepspraktijk als kunstenaar, maar nog niet zelfstandig in de kosten van het levensonderhoud kunnen voorzien, een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering. De aan een bijstandsuitkering verbonden voorwaarden gericht op een zo snel mogelijke inschakeling op de arbeidsmarkt maken echter dat beroepsmatig actieve kunstenaars alleen al om die (juridische) reden geen beroep op bijstand kunnen doen. Zij zijn immers niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

Door beroepsmatig actieve kunstenaars het alternatief van de WIK te bieden wordt voorkomen dat deze groep een oneigenlijk beroep doet op de bijstand. Kunstenaars die een WIK-uitkering ontvangen kunnen een beroep doen op het «langszij» de WIK ontwikkelde flankerend beleid dat valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen.

Tabel 8.1: Overzicht beleidsevaluaties

Gedeelte van de algemene doelstelling	startdatum	einddatum	onderwerp
Geheel	2001	2002	Werking Wik
Geheel	2008	2009idem	

De WIK is in 2001 ex-post geëvalueerd. Uit de resultaten van de evaluatie blijkt dat de WIK vooral aankomende kunstenaars en gevestigde kunstenaars die een tijdelijk inkomensprobleem hebben een goede mogelijkheid biedt om te kunnen werken aan de opbouw van een beroepspraktijk als kunstenaar. Voor de kunstenaars die in 1999 rechtstreeks vanuit de Abw zijn ingestroomd in de WIK heeft de WIK in minder gevallen kunnen beantwoorden aan de doelstellingen.

Uit de evaluatie blijkt ook dat de WIK vrij algemeen zowel op inhoudelijk als op uitvoeringsniveau als een ingewikkelde en bureaucratische regeling wordt ervaren. Daarnaast signaleren de met de uitvoering van de WIK belaste centrumgemeenten dat er van de WIK zelf nog te weinig activerende impulsen uitgaan. In vervolg op de resultaten van de evaluatie zal de WIK ingaande 1-1-2005 op een aantal onderdelen worden herzien. De in de WIK op te nemen activeringsmiddelen zullen meer dan nu het geval is gericht zijn op het bevorderen van uitkeringsonafhankelijkheid na de WIK-uitkering door inkomsten uit een renderende, al dan niet

gemengde beroepspraktijk als kunstenaar. Dit einddoel gaat doorklinken in de hoofddoelstelling van de WIK en wordt doorvertaald naar de operationele doelstellingen.

Vier jaar na de voor 1-1-2005 geplande algehele herziening van de WIK, wordt de WIK opnieuw op doeltreffendheid en doelmatigheid geëvalueerd.

8.2 Operationele doelstellingen

- 1. 90% van de kunstenaars die behoren tot de doelgroep van de WIK is in 2007 van mogelijkheden van de WIK op de hoogte.*
- 2. 100% van de sociale diensten (niet centrumgemeenten) en CWI's zijn in voldoende mate op de hoogte van de mogelijkheden die de WIK biedt voor de doelgroep en verstrekken voorlichting over de mogelijkheden van de WIK.*
- 3. Beroepsmatig actieve kunstenaars die niet over voldoende middelen kunnen beschikken om te voorzien in de kosten van het bestaan doen een beroep op de WIK.*
- 4. Fraude wordt zoveel mogelijk voorkomen. Gepleegde fraude wordt zo snel mogelijk aan het licht gebracht en afgehandeld.*

Operationele doelstelling 1: 90% van de kunstenaars die behoren tot de doelgroep van de WIK is in 2007 van de mogelijkheden van de WIK op de hoogte.

De WIK kan als tijdelijke inkomensvoorziening een aantrekkelijke optie zijn voor kunstenaars die de ambitie hebben om op termijn via inkomsten uit een renderende, al dan niet gemengde beroepspraktijk als kunstenaar in het levensonderhoud te voorzien, maar dit is wel afhankelijk van de individuele situatie en de ambities. De kunstenaar moet daarom in de gelegenheid zijn om voor zichzelf een weloverwogen keuze te maken. Doel is dan ook dat kunstenaars die tot de doelgroep van de WIK behoren op de hoogte zijn van de mogelijkheden die de WIK biedt en van het feit dat hij hiervoor kan kiezen. Daar in principe iedere gevestigde kunstenaar en iedere academieverlater kan (gaan) behoren tot de doelgroep van de WIK zou idealiter op termijn iedere beroepsmatig actieve kunstenaar en iedere kunstenaar in het eerste jaar na beëindiging van een kunstopleiding op de hoogte moeten zijn van het bestaan van de WIK en van de mogelijkheden die de WIK kan bieden.

Uit een onderzoek in opdracht van het ministerie van OC&W blijkt dat in 2002 96% van de beeldend kunstenaars op de hoogte was van het bestaan van de WIK. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat het percentage kunstenaars dat globaal op de hoogte is van de mogelijkheden van de WIK lager ligt (31% van de respondenten had alle in het onderzoek opgenomen kennisvragen over de inhoud van de WIK correct beantwoord).

Doelstelling is om dit percentage via een toename van ca. 10% in 2004 en vervolgens jaarlijks van ca. 15% in 2007 op ca. 85% tot 90% te brengen. De realisatie van deze operationele doelstelling zal vanwege kosten/batenoverwegingen niet jaarlijks worden gemeten.

Jaarlijks kan wel een grove indicatie worden gegeven aan de hand van een jaarlijks terugkerend onderzoek onder academieverlaters door het ROA (Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt).

Als instrumenten worden ingezet voorlichting via het SZW-Publieksloket en voorlichting via Kunstenaars & CO.

Operationele doelstelling 2: Alle sociale diensten (niet centrumgemeenten) en CWI's zijn in voldoende mate op de hoogte van de mogelijkheden die de WIK biedt voor de doelgroep en verstrekken voorlichting over de mogelijkheden van de WIK

Doelstelling 2 ligt in het verlengde van doelstelling 1. Alle sociale diensten (niet centrumgemeenten) en CWI's dienen over voldoende kennis en kunde te beschikken om te kunnen beoordelen of een aanvrager in beginsel behoort tot de doelgroep van de WIK, moeten op een juiste wijze kunnen doorverwijzen en moeten over de mogelijkheden die de WIK biedt gerichte voorlichting kunnen geven.

In 2007 dient deze doelstelling te zijn gerealiseerd. Ter realisatie wordt voorlichting geboden via het Gemeenteloket. Bij de implementatie van de herziene WIK per 1-1-2005 zal brede schriftelijke voorlichting aan alle gemeenten gaan plaatsvinden.

Operationele doelstelling 3: Beroepsmatig actieve kunstenaars die niet over voldoende middelen kunnen beschikken om te voorzien in de kosten van het bestaan doen een beroep op de WIK.

Met de WIK wordt gewaarborgd dat beroepsmatig actieve kunstenaars (academieverlaters en gevestigde kunstenaars in tijdelijke financiële problemen) in de opbouw- of heropbouwfase van de renderende, al dan niet gemengde beroepspraktijk als kunstenaar geen beroep doen op bijstand, als zij zelf niet in staat zijn om in de kosten van het levensonderhoud te voorzien. Optimaal gebruik van de WIK betekent idealiter dat deze kunstenaars een beroep doen op de WIK en niet op de bijstand. In dat licht bezien kan doelstelling 3 worden opgevat als een indicatie voor het effect van de doelstellingen 1 en 2.

Operationele doelstelling 4: Fraude wordt zoveel mogelijk voorkomen. Gepleegde fraude wordt zo snel mogelijk aan het licht gebracht en afgehandeld.

Het voorkomen van fraude is van belang voor het maatschappelijke draagvlak van deze voorziening. De instrumenten die de centrumgemeenten daarbij kunnen inzetten zijn in beginsel dezelfde als door de sociale diensten worden ingezet bij de bestrijding van uitkeringsfraude bij andere inkomensvoorzieningen (Abw en IOAW/IOAZ). Voor de WIK zijn vanwege het relatief geringe aantal uitkeringsgerechtigden per gemeente geen aparte handavingsindicatoren beschikbaar.

Tabel 8.2: Streefwaarden operationele doelstelling

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Percentage kunstenaars dat mogelijkheden van de WIK kent	31%		41%	56%	73%	90%	
2. Percentage sociale diensten en CWI's dat in voldoende mate mogelijkheden WIK kent enz.						100%	

8.3 Budgettaire gevolgen van het beleid

Tabel 8.3: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr. Artikelonderdeelsomschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	53 858	52 488	38 232	35 758	35 703	35 703	35 703
Totaal uitgaven	53 858	52 488	38 232	35 758	35 703	35 703	35 703
1 <i>Apparaatsuitgaven</i>	74	79	304				
Personeel	71	74	293				
Materieel	3	5	11				
2 <i>Programmauitgaven</i>	53 784	52 409	37 928	35 758	35 703	35 703	35 703
Operationele doelstelling 3							
WIK	53 784	52 409	37 928	35 758	35 703	35 703	35 703
9 Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 8.4: Achterliggende volume en prijsgegevens WIK

	2002	2003	2004
Volumina (in uitkeringen)			
Uitgaven (x€ 1 mln)	54	52	38
Uitkeringslasten (x € 1 mln)	48	47	34
Volume	4 417	4 165	3 025
Gemiddelde uitkering (x € 1)	10 780	11 169	11 163
Uitvoeringskosten gemeenten (x € 1 mln)	4	4	2
Volume per 31-12	4 287	4 000	2 370
Uitvoeringskosten p.p. (x € 1)	998	998	998
Uitvoeringskosten K & CO (x € 1 mln)	2	2	2
Aantal beroepsmatigheidstoetsen	3 944	3 700	2 790
Prijs per beroepsmatigheidstoets (incl. vaste kosten)	479	493	587

8.4 Budgetflexibiliteit

Tabel 8.5: Budgetflexibiliteit

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	38 232	35 758	35 703	35 703	35 703
Waarvan apparaatsuitgaven	304				
Programmauitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2003					
Juridisch verplicht					
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden					
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma	100%	100%	100%	100%	100%
Beleidsmatig nog niet ingevuld					

De WIK is een open-einde-regeling. SZW is immers verplicht om voor alle rechthebbenden die een beroep op de regeling doen middelen ter beschikking te stellen. Er is wijziging van wet- en regelgeving noodzakelijk om het budgettaire beslag te kunnen beperken. De budgetflexibiliteit is dus gering.

8.5 Veronderstellingen

In de raming wordt een onderscheid gemaakt tussen academieverlaters, zij-instromers en Abw-uitstromers (instroom van Abw-uitstromers kon slechts in 1999 plaatsvinden). De raming is gebaseerd op de realisaties uit het verleden. In de raming wordt geen invloed van de economische ontwikkeling verondersteld.

Naar verwachting ingaande 1 januari 2004 zullen als gevolg van de evaluatie van de WIK en vooruitlopend op een herziening van de WIK per 1-1-2005 een aantal technische wijzigingen worden doorgevoerd. De wetswijzigingen per 1 januari 2004 hebben vooral tot doel om de uitvoering van de wet voor zowel de uitvoerende centrumgemeenten als de kunstenaars te vereenvoudigen. Gezien het karakter van de wijzigingen zal dit geen noemenswaardige consequenties hebben voor het volume.

8.6 VBTB-paragraaf

Tabel 8.6: Beschikbaar en beschikbaar komende informatie in de begroting

operationele doelstelling	Informatie	Stand van Zaken
8.1	1 Percentage doelgroep dat bekend is met de mogelijkheden van de WIK	Beschikbaar voor academieverlaters
8.2	2 Percentage GSD-en (niet-centrumgemeenten) dat bekend is met WIK	Beschikbaar in 2004
	Percentage CWI's dat bekend is met WIK	Beschikbaar in 2004
8.3	3 Aantal personen aan wie een WIK-uitkering wordt verstrekt	Beschikbaar
	Aantal rechthebbenden op WIK-uitkering zonder renderende beroepspraktijk die geen WIK-uitkering hebben aangevraagd	Beschikbaar in 2007

Onderzocht wordt op welke wijze het best kan worden vastgesteld hoeveel kunstenaars die op grond de individuele omstandigheden aanspraak zouden kunnen maken op een WIK-uitkering geen WIK-uitkering aanvragen. Naar verwachting is het mogelijk om de hiervoor noodzakelijke informatie uiterlijk in 2007 beschikbaar te hebben.

BELEIDSARTIKEL 9 TEGEMOETKOMING IN DE KOSTEN VAN KINDEREN

9.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het bieden van een financiële tegemoetkoming in de kosten van kinderen aan ouders of verzorgers.

De Algemene Kinderbijslagwet (AKW) voorziet in een bijdrage in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud van eigen, aangehuwde en pleegkinderen van ouders of verzorgers. De bijdrage wordt verstrekt totdat het kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.

Ouders of verzorgers van een thuiswonend gehandicapt kind van 3 tot 18 jaar kunnen daarnaast in aanmerking komen voor een financiële bijdrage op grond van de Regeling tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende gehandicapte kinderen 2000 (TOG 2000).

De AKW en de TOG 2000 worden uitgevoerd door Sociale Verzekeringsbank (SVB).

9.2 Operationele doelstellingen

- Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan ouders of verzorgers een AKW- en TOG-uitkering wordt verstrekt.*
- Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van AKW- en TOG-uitkeringen door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Tabel 9.1: Overzicht beleidsevaluaties

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling		X					
Operationele doelstelling 2			X		X		X

Het Centraal Bureau voor de Statistiek verricht regelmatig onderzoek naar het deel van het inkomen dat gezinnen besteden aan hun kinderen. Het CBS is gevraagd in 2003 het onderzoek opnieuw uit te voeren op basis van de meest recente gegevens (1996–2000).

Het Periodiek onderzoek Regelovertreding in de sociale zekerheid (POROSZ) is bedoeld om inzicht te krijgen in de omvang én de achtergronden van regelovertreding in de WAO, WW en ABW. Het onderzoek is uitgevoerd met grootschalige surveys onder uitkeringsgerechtigden. Er is voor gekozen het onderzoek periodiek te herhalen (eens per twee jaar), zodat het onderzoek een monitorfunctie krijgt. Het eerste onderzoek heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden, het tweede in 2002; de resultaten zijn op 20 juni 2003 aan de Tweede Kamer gezonden. Tot nu toe strekt het onderzoek zich niet uit tot de volksverzekeringen. Het is echter wel de bedoeling deze in het vervolg te betrekken.

Operationele doelstelling 1: Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan ouders of verzorgers een AKW- en TOG-uitkering wordt verstrekt.

Kinderbijslag wordt verstrekt aan ouders of verzorgers van kinderen tot 18 jaar. Voor kinderen die geboren zijn op of na 1 januari 1995, krijgen de ouders of verzorgers een vast bedrag, afhankelijk van de leeftijd. Als de kinderen voor 1 januari 1995 zijn geboren, is de hoogte van de kinderbijslag op grond van overgangsrecht ook afhankelijk van het aantal kinderen in het gezin waarvoor recht bestaat op kinderbijslag.

In 2004 zal naar verwachting kinderbijslag worden verstrekt aan 1,92 miljoen gezinnen ten behoeve van circa 3,52 miljoen telkinderen. Voor het gebruik van kinderbijslag zijn geen streefwaarden vastgesteld, omdat het gebruik daarvan demografisch wordt bepaald.

Zoals reeds in de Begroting van 2003 gemeld, is in het Strategisch Akkoord het voorstel opgenomen, dat met ingang van 2003 voor in het buitenland (niet-EU/EER-landen) wonende kinderen nog slechts een vast bedrag van 10% van de Nederlandse kinderbijslag wordt uitgekeerd (woonlandbeginsel). Met het hoofdlijnenakkoord van het kabinet Balkenende II is hierin geen wijziging aangebracht. Invoering van het woonlandbeginsel is echter vooralsnog uitgesteld tot 2005.

In de Begroting van 2003 is tevens melding gemaakt van het stopzetten van kinderbijslag voor 16- en 17-jarigen die geen erkend onderwijs volgen. De geraamde opbrengsten van deze maatregel zijn naar beneden bijgesteld, omdat enerzijds de maatregel op een lager aantal kinderen effect blijkt te hebben en anderzijds de besparing op de uitvoeringskosten beduidend lager uitvalt. Ook van deze maatregel is invoering vooralsnog uitgesteld tot 2005.

Aan ouders of verzorgers die hun gehandicapte kind van 3 tot 18 jaar thuis verzorgen wordt een tegemoetkoming verstrekt op basis van de TOG 2000. In 2004 zal deze tegemoetkoming naar verwachting worden verstrekt ten behoeve van 29 600 kinderen. Voor het gebruik van deze tegemoetkoming zijn geen streefwaarden vastgesteld. Het gebruik wordt bepaald door een in de toekomst naar verwachting stabiele omvang van de populatie.

Voor zowel de AKW als de TOG geldt dat de SVB deze uitkeert op basis van de door SZW ontwikkelde regelgeving. SZW houdt toezicht op de rechtmatige en doelmatige (inclusief doeltreffende) uitvoering door de SVB.

Tabel 9.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
AKW/TOG	Tijdigheid AKW/TOG nationaal	95,9%	>90%	>90%
AKW/TOG	Rechtmatigheid AKW/TOG	>99%	>99%	>99%

Het streven is om de nationale en internationale tijdigheid van alle wetten in 2004 te verbeteren. Eind 2006 moet de nationale en internationale tijdigheid van alle afzonderlijke wetten op een niveau van minimaal 90% zijn.

De rechtmatigheid van de AKW en de TOG in 2002 waren afzonderlijk binnen de norm. Voor de SVB als geheel was de wetuitvoering rechtmatig. Voor 2004 is afgesproken dat de uitvoering van de wetten en regelingen door de SVB gezamenlijk voldoen aan het wettelijke rechtmatigheidspercentage van minimaal 99%. Eind 2006 dienen alle afzonderlijke wetten aan het percentage rechtmatigheid van minimaal 99% te voldoen.

Ingevolge het Strategisch Akkoord heeft de SVB desgevraagd in het kader van de vereenvoudiging en deregulering Sociale Verzekeringen voorstellen gedaan met betrekking tot de volksverzekeringen. Binnen afzienbare tijd zullen deze voorstellen onder de aandacht worden gebracht van de Kamer.

Operationele doelstelling 2: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de AKW en de TOG door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen.

De SVB levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en te worden afgehandeld.

De Minister heeft in samenspraak met de SVB tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de AKW/TOG. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer via het jaarverslag SVB over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Tabel 9.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
AKW/TOG	% afdoening	100	100	100

Bovenstaande indicator heeft betrekking op afdoening als laatste fase in de gehele handhavingssketen. De gegevens komen momenteel nog uit de statistieken van de sociale recherche. Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden hierin niet vermeld. Ook de non-afdoening wordt niet genoteerd bij de SVB. Vandaar dat de totale afdoening nu nog op 100% uitkomt.

9.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9.4: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr. AKW	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal verplichtingen	3 218 343	3 300 386	3 317 956	3 299 368	3 273 863	3 253 800	3 236 000
Totaal uitgaven	3 218 343	3 300 386	3 317 956	3 299 368	3 273 863	3 253 800	3 236 000
1 <i>Apparaatsuitgaven</i>	97	100	449				
– Personeel	92	93	430				
– Materieel	5	7	19				
– Bijdrage aan Agentschap voor regeling							
2 <i>Programmauitgaven</i>	3 218 246	3 300 286	3 317 507	3 299 368	3 273 863	3 253 800	3 236 000
<i>Programmauitgaven AKW</i>	3 196 527	3 274 486	3 287 662	3 269 595	3 244 063	3 224 000	3 206 200
– Uitkeringslasten AKW	3 118 389	3 195 586	3 208 762	3 190 495	3 164 763	3 144 600	3 126 800
– Uitvoeringskosten AKW	78 138	78 900	78 900	79 100	79 300	79 400	79 400
<i>Programmauitgaven TOG</i>	21 719	25 800	29 845	29 773	29 800	29 800	29 800
– Uitkeringslasten TOG	19 813	23 700	27 345	27 273	27 300	27 300	27 800
– Uitvoeringskosten TOG	1 906	2 100	2 500	2 500	2 500	2 500	2 000
3 Ontvangsten	3 174	272	272	272	272	272	272

Bron: programmauitgaven en ontvangsten: totale uitkeringslasten in constante prijzen, de huidige MOSI-stand (K-MEV).

Wat betreft de uitkeringslasten zijn de budgettaire gevolgen van het beleid, gezien de aard van de regeling, niet uit te splitsen naar operationele doelstellingen zoals genoemd in paragraaf 2.

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken en maken onderdeel uit van het totale budget van de SVB. Dit budget wordt jaarlijks vastgesteld door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleent aan het SVB-jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in wet- en regelgeving die een afname of een toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling van dit plan.

Omdat met veel meer landen dan oorspronkelijk gedacht een handhavingsverdrag in het kader van de Wet Beperking export uitkeringen is gesloten zullen veel uitkeringen gewoon doorlopen en niet worden stopgezet. Dit heeft een opwaarts effect op de uitkeringslasten. Anderzijds is er een neerwaarts effect op de uitkeringslasten als gevolg van twee extra maatregelen waartoe aanvullend op het Hoofdlijnenakkoord is besloten. Ten eerste zal de bijzondere verhoging van de kinderbijslag voor het eerste kind worden afgeschaft. Ten tweede wordt de indexering van kinderbijslagbedragen voor 2004 en 2005 aangepast in die zin dat uitgegaan wordt van de WKA-index in plaats van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie.

9.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De AKW en de TOG zijn openeinderegelingen, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 9.5: Budgetflexibiliteit

Beleidsartikel (x € 1 000)	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	3 317 956	3 299 368	3 273 863	3 253 800	3 236 000
Waarvan apparaatsuitgaven	449				
Programmauitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2004					
Juridisch verplicht	100				
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden		2,5	2,5	2,5	2,5
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma		97,5	97,5	97,5	97,5
Beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100	100	100	100	100

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan de SVB is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen.

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

9.5 Veronderstellingen van beleid

Tabel 9.6: Volume-ontwikkeling AKW en TOG

Volumina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Gezinnen AKW ¹	1 878,0	1 900,6	1 919,8	1 930,0	1 937,4	1 943,1	1 944,5
Aantal telkinderen AKW ²	3 483,02	3 501,69	3 520,27	3 529,15	3 531,63	3 530,62	3 523,46
Aantal telkinderen TOG ²	19,66	25,60	29,60	29,60	29,60	29,60	29,60

¹ Volume raming SVB, mei 2003 (bew. SZW).

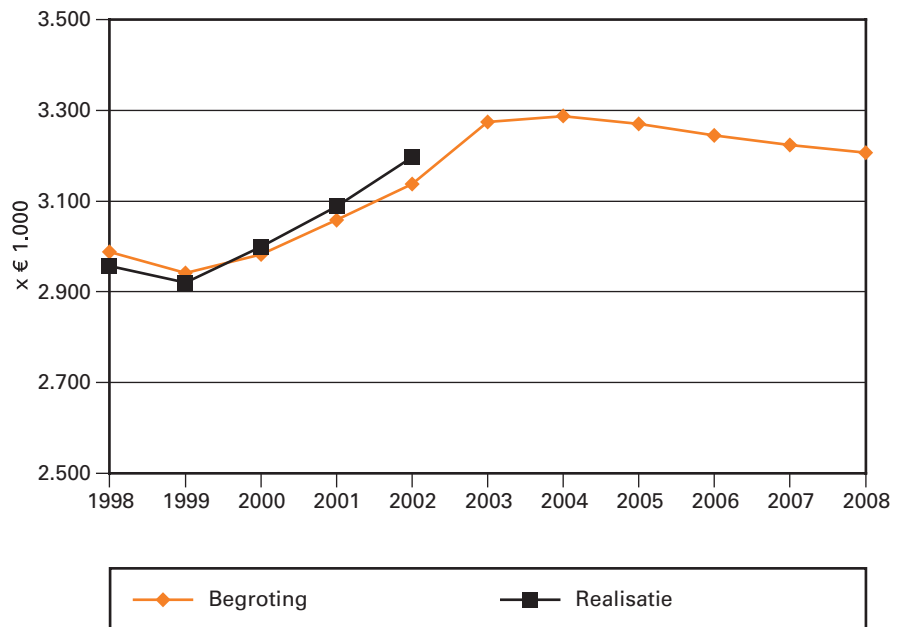
² Huidige MOSI-stand (K-MEV).

Het aantal ouders/verzorgers dat recht heeft op een TOG-uitkering zal in 2004 verder stijgen. Meer dan de helft van de instromers heeft recht op een uitkering met terugwerkende kracht van 4 of 5 kwartalen. Dit leidt ertoe dat de uitgaven voor de TOG met € 5 mln zullen stijgen t.o.v. 2003 (zie paragraaf 9.3).

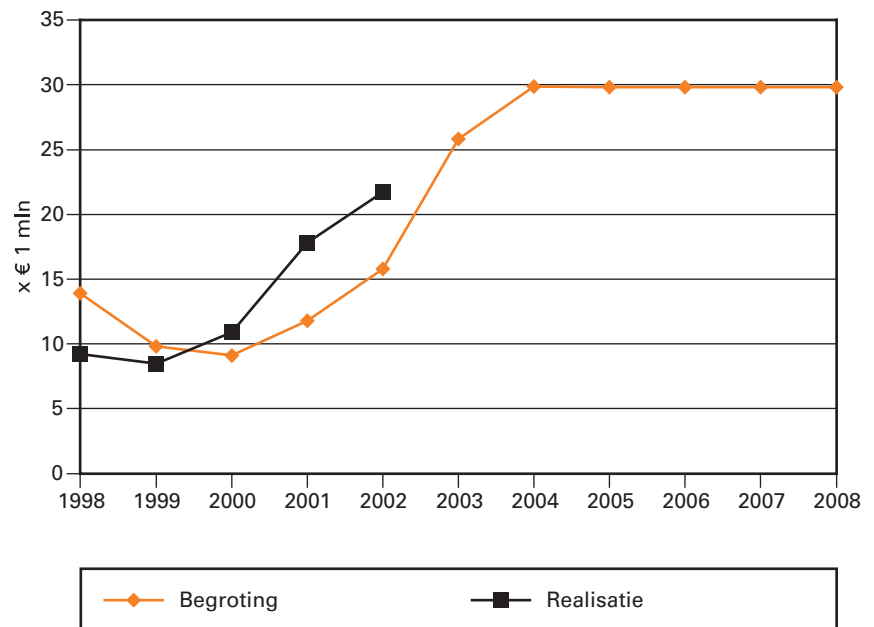
Tabel 9.7: Kengetallen Handhaving AKW/TOG

Criterium	Realisatie 2000	Realisatie 2001	Realisatie 2002
Aantal geconstateerde fraudegevallen	59	76	42
Totaal fraudebedrag	680 900	666 500	493 400
Gemiddeld fraudebedrag	11 736	8 626	11 748
% strafrechtelijke afdoening	80%	95%	86%
% administratieve afdoening	20%	5%	14%

Grafiek 9.1: Raming vs Realisatie AKW

Grafiek 9.2 Raming vs Realisatie TOG

Uit vergelijking van raming vs realisatie van de TOG blijkt dat het beroep dat op de TOG wordt gedaan hoger is dan tot nu toe werd ingeschat. Dit wordt mede verklaard uit de verruiming van de doelgroep die met de invoering van de TOG 2000 werd beoogd. Een deel van deze doelgroep raakt nu pas bekend met de TOG, danwel realiseert zich aanspraak erop te kunnen maken, waardoor de instroom nog steeds stijgt.

9.6 VBTB-paragraaf

Recent heeft de SVB besloten om de prestatie-indicator incassoratio voorlopig niet langer beschikbaar te stellen. Het bleek namelijk dat de resultaten van terugvorderingen die door de SVB in een bepaald jaar zijn ingesteld over verschillende daaropvolgende jaren bekend worden en omgekeerd dat de in een bepaald jaar geboekte resultaten (dus terugontvangen bedragen) terugvorderingen betreffen uit verschillende voorgaande jaren. Dit leidde tot een onjuiste vergelijking van uitstaande en teruggevorderde bedragen. Er is afgesproken dat deze prestatie-indicator wordt verbeterd opdat deze vanaf 2005 (weer) beschikbaar is. Voor de TOG zijn geen afzonderlijke indicatoren beschikbaar.

Tabel 9.8: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling	Informatie (voorbeelden)	Stand van zaken
9.1	1 Rechtmatigheid van de verstrekkingen	Beschikbaar
	2 Uitvoeringskosten per telkind AKW	Beschikbaar
	3 Uitvoeringskosten per telkind TOG	Beschikbaar
9.2	4 % afdoening	Bepert beschikbaar Verbeterd vanaf 2005*
	5 Incassoratio	Beschikbaar vanaf 2005

* Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden nu niet vermeld. Ook zijn nog geen gegevens bekend over de non-afdoening bij de SVB.

BELEIDSARTIKEL 10 MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE VAN GEHANDICAPTEN

Dit artikel is per Koninklijk Besluit van 21 juli 2002 overgegaan naar het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

BELEIDSARTIKEL 11 VERGROTEN VAN MOGELIJKHEDEN OM ARBEID EN ZORG TE COMBINEREN

11.1 Algemene doelstelling

Bevorderen dat werknemers arbeid en zorg kunnen combineren.

De overheid heeft zich de laatste jaren ingespannen om het combineren van arbeid en zorg te vergemakkelijken. Daarmee wil zij allereerst tegemoet komen aan de wensen en behoeften van steeds meer werknemers die een baan combineren met zorgtaken. Als het combineren makkelijker wordt, wordt het (vooral voor vrouwen) makkelijker om hun baan te behouden – ook als er kinderen komen – en voor mannen makkelijker om naast hun baan deel te nemen aan de onbetaalde zorg. Daarmee zijn uiteindelijk belangen gediend op micro- en macroniveau. Allereerst biedt arbeidsdeelname individuen (grotere kansen op) economische zelfstandigheid; daarnaast biedt een grotere arbeidsdeelname een breder financieel-economisch draagvlak voor de sociale zekerheid.

11.2 Operationele doelstellingen

De algemene doelstelling wordt als volgt geconcretiseerd:

- 1. Het verminderen van het verschil tussen gewenst en feitelijk gebruik van verlof met 25%.*
- 2. Het continueren van het huidig aanbod van kinderopvang van toereikende kwaliteit (182 653 plaatsen in 2004).*
- 3. Invoering in 2005 van een wettelijk stelsel voor de bekostiging en kwaliteit van de kinderopvang, gebaseerd op vraagfinanciering.*

Operationele doelstelling 1: het verminderen van het verschil tussen gewenst en feitelijk gebruik van verlof.

Voor de eerste operationele doelstelling worden verschillende instrumenten ingezet. Allereerst wordt het gebruik van verlof gemakkelijker gemaakt doordat voor verschillende verlofvormen een wettelijk recht op verlof is of wordt gecreëerd. Daarnaast wordt het feitelijke gebruik van verlof gefaciliteerd via voorlichting en door het zo mogelijk wegnemen van belemmeringen voor gebruik. Een derde manier waarop het gebruik van verlof wordt vergemakkelijkt is via financieringsregelingen voor verlof.

Rechten

Om het combineren van arbeid en zorg te vergemakkelijken heeft de overheid allereerst voorzien in de ontwikkeling van een aantal wettelijke rechten die werknemers de gelegenheid bieden om de arbeid tijdelijk (via verlof) dan wel structureel (via aanpassing van de arbeidsduur) aan te passen aan zich voordoende zorgtaken. Daartoe is het aantal wettelijke rechten op verlof uitgebreid en waar nodig geflexibiliseerd.

Dit heeft geresulteerd in de Wet arbeid en zorg die sinds 1 december 2001 van kracht is. Deze wet bundelt de volgende wettelijke verlofrechten: zwangerschaps- en bevallingsverlof; kraamverlof; adoptieverlof; ouderschapsverlof; calamiteiten- en ander kortverzuimverlof en kortdurend zorgverlof. Daarnaast is de Wet aanpassing arbeidsduur tot stand gebracht. Deze wet, van kracht sinds 1 juli 2000, maakt het voor werknemers mogelijk om hun arbeidsduur voor langere tijd aan te passen.

Ter completering van het geheel van wettelijke rechten, vastgelegd in de Wet arbeid en zorg en in de Wet aanpassing arbeidsduur is in de zomer van 2002 een wetsvoorstel aan de Tweede Kamer aangeboden dat moet voorzien in een recht op langdurend zorgverlof. Het huidige kabinet beraadt zich over de vraag of en zo ja, hoe het dit wetsvoorstel zal handhaven.

Bekendheid van regelingen en mogelijkheden voor gebruik

In de komende kabinetsperiode zal het accent liggen op het bevorderen van de werkzaamheid van het bovengenoemde arbeid-en-zorgbeleid. Een goede werkzaamheid veronderstelt dat de gecreëerde faciliteiten goed bekend zijn bij de doelgroep. In 2004 zal de voorlichting over de arbeid-en-zorgregelingen onder andere via speciale websites en voorlichtingsbijeenkomsten voor doelgroepen dan ook worden voortgezet.

Voor goede werkzaamheid is ook van belang dat rechthebbenden die de faciliteiten zouden *willen* gebruiken deze ook *kunnen* gebruiken. Nadere informatie over belemmeringen voor gebruik van arbeid-en-zorgregelingen zal beschikbaar komen bij de evaluatie van de Wet arbeid en zorg in 2004 en de evaluatie van de Wet Aanpassing Arbeidsduur (die eind 2003 gereed zal zijn). In 2004 zal op grond van beide evaluaties een kabinetsstandpunt aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

Financiële faciliteiten

Uit eerder evaluatie-onderzoek van de Wet op het ouderschapsverlof (april 2000) en de Wet financiering loopbaanonderbreking (april 2000) werd duidelijk dat de toegankelijkheid van verlof mede bepaald wordt door de betaling tijdens verlof.

Voor een aantal vormen van verlof wordt de mogelijkheid tot gebruik door de doelgroep van zo groot belang geacht dat een collectieve financiering van het verlof of (gedeeltelijke) loondoorbetaling is geregeld. Dit geldt voor het zwangerschaps- en bevallingsverlof, het adoptieverlof, het kraamverlof, het calamiteiten- en kort verzuimverlof en het kortdurend zorgverlof.

Voor het zwangerschaps- en bevallingsverlof en het adoptieverlof zijn de volgende kengetallen beschikbaar. Voor de overige genoemde verlofvormen wordt geen uitkering verstrekt en zijn (mede daardoor) geen kengetallen beschikbaar.

Tabel 11.1: Zwangerschaps- en bevallingsverlofuitkering

Kengetal	Realisatie 2002	Raming 2003	Raming 2004	Raming 2005	Raming 2006	Raming 2007	Raming 2008
Werknemers							
– aantal toekenningen (x 1 000 werknemers)	126	130	130	130	130	130	130
– uitgaven Vangnet-Awf (x € 1 mln)	791,0	834,0	868,0	906,0	937,0	975,0	1 015
Zelfstandigen							
– aantal toekenningen (x 1 000 werknemers)	5	5	5	5	–	–	–
– uitgaven WAZ (x € 1 mln)	21	22	23	23	–	–	–

Bron: UWV (2002, 2003), SZW (2004, ev)

Noot: De uitgaven zwangerschaps- en bevallingsuitkeringen werknemers betreffen vooralsnog zowel de reguliere uitkeringen vanwege zwangerschaps- en bevallingsverlof als de uitkeringen vanwege ziekte als gevolg van zwangerschap of bevalling. Met de invoering van de Wet arbeid en zorg valt het reguliere zwangerschaps- en bevallingsverlof niet meer onder de Ziektewet. Sinds 1 januari 2002 worden de reguliere uitkeringen en de uitkeringen vanwege ziekte als gevolg van zwangerschap of bevalling dan ook apart geregistreerd. Daarmee komen in de nabije toekomst komen specifieke gegevens beschikbaar over het aantal reguliere zwangerschaps- en bevallingsuitkeringen en het uitkeringsbedrag dat daarmee is gemoeid.

Tabel 11.2: Adoptieverlofuitkering

Kengetal	Realisatie 2002	Raming 2003	2004	2005	2006	2007	2008
Werknemers							
– aantal werknemers met uitkering	425	425	425	425	425	425	425
– uitgaven Awf (x € 1 mln)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Zelfstandigen							
– volume uitkeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	–	–	–
– uitgaven WAZ (x € 1 mln)	0,0	0,0	0,0	0,0	–	–	–

Bron: SZW.

Om het gebruik van onbetaald verlof te vergemakkelijken is het kabinet voornemens per 1 januari 2004 een levensloopregeling te introduceren waarmee werknemers tijdens de levensloop periodes van onbetaald verlof financieel kunnen overbruggen. De bestaande financieringsregelingen voor langer durend onbetaald verlof zullen worden afgeschaft. Dit zijn de financieringsregeling loopbaanonderbreking uit de Wet arbeid en zorg en de fiscale stimuleringsregeling betaald ouderschapsverlof. Voor beide regelingen geldt een overgangsregeling: de regelingen blijven in 2004 nog bestaan voor lopende gevallen. Bovendien zal de financieringsregeling voor langdurend zorgverlof (zoals voorgesteld in het betreffende wetsvoorstel) worden geschrapt. De bestaande fiscale verlofspaarregeling zal in de levensloopregeling opgaan.

Een eerste aanzet voor een levensloopregeling is gegeven in het Strategisch Akkoord van het kabinet Balkende I. Op basis hiervan is de Basisregeling Levensloop («Verlofknip») aangekondigd¹. Naar aanleiding van de bij de Algemene Beschouwingen ingediende motie Verhagen² en de uitkomsten van het Najaarsoverleg 2002 is besloten dat het niet langer in de rede lag om de Basisregeling Levensloop («Verlofknip») als zelfstandige regeling in te voeren³. Het belang van het creëren van ruimere mogelijkheden om werk en tijd voor andere doelen over de gehele levensloop te spreiden, is echter onverminderd blijven bestaan. In het Hoofdlijnenakkoord 2003 is dan ook opnieuw het voornemen tot een levensloopregeling opgenomen. Deze levensloopregeling wordt uitgewerkt als een gelijkwaardige keuzemogelijkheid naast het spaarloon. Het kabinet heeft ervoor gekozen om de uitwerking van een levensloopregeling aan te laten sluiten bij de bestaande fiscale verlofspaarregeling en deze bovendien op een aantal punten aantrekkelijker te maken. De huidige fiscale verlofspaarregeling is een regeling die de mogelijkheid biedt om een inkomensvoorziening (loonvervanging) op te bouwen voor een periode van onbetaald verlof. Men kan sparen in tijd of in geld. Er wordt uit het brutoloon gespaard, de loonheffing wordt uitgesteld tot het moment van opname (toepassing omkeerregel). Op het moment van inleg zijn wel premies werknemersverzekeringen verschuldigd. Jaarlijks kan maximaal 10% van het bruto inkomen gespaard worden, met een absoluut maximum gelijk aan éénmaal het loon op jaarbasis. Dit tegoed is hervulbaar. Het tegoed kan worden gebruikt ten behoeve van elke vorm van verlof en kan worden opgenomen tijdens en na beëindiging van de dienstbetrekking, behalve een jaar voorafgaand aan de ingang van een ouderdomspensioen. Werknemers zijn voor deelname aan de regeling afhankelijk van hun werkgever: deze moet de regeling aanbieden. De levensloopregeling integreert de verlofspaarregeling en breidt deze op de volgende punten uit:

- Werknemers krijgen een recht op deelname aan de levensloopregeling

¹ Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Tweede Kamer, vergaderjaar 2001–2002, 28 000 XV, nr. 55.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2002–2003, 26 800 XV, nr. 43.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2002–2003, 28 600 XV, nr. 44.

en zijn daarmee niet langer afhankelijk van hun werkgever voor het kunnen meedoen aan deze financieringsregeling voor onbetaald verlof.

- Het maximaal te sparen percentage wordt verhoogd van 10% naar 12% van het bruto jaarinkomen. Hierdoor kunnen werknemers sneller sparen en eerder in hun levensloop een periode van onbetaald verlof financieren.
- Het maximum tegoed wordt uitgebreid van éénmaal het loon op jaarbasis naar anderhalf jaar.
- De levensloopregeling staat toe dat twee jaar voorafgaand aan de ingang van ouderdomspensioen het spaartegoed wordt gebruikt voor deeltijdpensioen van maximaal 50% van de gebruikelijke arbeidsduur.
- De levensloopregeling biedt de mogelijkheid tot het aanbieden van een levenslooprekening of een levensloopverzekering. Deze toevoeging geeft optimale keuzemogelijkheden voor werknemers.
- Wie het tegoed gebruikt voor de financiering van (onbetaald) ouderschapsverlof krijgt een fiscale tegemoetkoming. De fiscale tegemoetkoming krijgt de vorm van een heffingskorting ter hoogte van 50% van het bruto wettelijk minimumloon (WML) per opgenomen verlofdag¹. De fiscale tegemoetkoming is een tijdelijke regeling die loopt tot 1 januari 2008.

Daarnaast blijft de spaarloonregeling in de huidige vorm bestaan, terwijl de levensloopregeling wordt vormgegeven volgens de systematiek van de verlofspaarregeling. De werknemer kan jaarlijks kiezen tussen dotatie aan de spaarloonregeling of dotatie aan de levensloopregeling. Om dit te bereiken wordt in beide regelingen een anti-cumulatiebepaling opgenomen.

Belangrijk is te weten of het beleid dat via verlofregelingen de combinatie van arbeid en zorg beoogt te vergemakkelijken, werkt. Als werknemers van arbeid-en-zorgregelingen gebruik *willen* maken, *kunnen* ze dat dan ook? Of zijn er belemmeringen? Anders gezegd: een afnemende discrepantie tussen het door werknemers gewenste gebruik van regelingen en hun feitelijk gebruik ervan is een adequate indicator voor de werkzaamheid van het beleid.

Met de levensloopregeling) beoogt het kabinet het verschil tussen door werknemers gewenst gebruik van verlof en het feitelijk gebruik ervan met 25% te verkleinen.

Tabel 11.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Prestatie-indicator	Streven 2003	Streven 2004	Streven 2005	Streven 2006	Streven 2007
vermindering discrepantie gewenst en feitelijk gebruik onbetaald verlof	PM	PM	PM	PM	25%

Voor het overgangsjaar 2004 blijft de fiscale stimuleringsregeling betaald ouderschapsverlof nog bestaan voor lopende gevallen: i.c. werknemers die al in 2003 betaald ouderschapsverlof genoten en van wie de werkgever afdrachtvermindering kon toepassen.

De fiscale stimuleringsregeling betaald ouderschapsverlof beoogt het gebruik van verlof te vergemakkelijken door werkgevers te stimuleren tot loondoorbetaling. Werkgevers die loon doorbetalen tijdens ouderschapsverlof kunnen aanspraak maken op fiscale compensatie. Onder voorwaarden mogen zij 50% van het doorbetaalde loon (tot een bedrag ter hoogte

¹ Het bruto wettelijk minimumloon (WML) bedraagt met ingang van 1 juli 2003 € 58,35 per dag.

van 70% van het wettelijke minimumloon) in mindering brengen op de door hen af te dragen loonbelasting en premie volksverzekeringen.

Tabel 11.4: Afdrachtkorting betaald ouderschapsverlof

Kengetal	Raming 2002	Realisatie 2002	Raming 2003	Raming 2004
Belastinguitgaven (x € 1mln)	21	34	68	42

Bron: Ministerie van Financiën.

Voor het gebruik van het (betaalde en onbetaalde) ouderschapsverlof is het in tabel 11.5 vermelde kengetal beschikbaar. De ramingen zijn gebaseerd op gegevens van het CBS over het gebruik van ouderschapsverlof tot en met het jaar 2001.

Tabel 11.5 Kengetallen (betaald en onbetaald) ouderschapsverlof

Ouderschapsverlof	Raming 2002	Raming 2003	Raming 2004	Raming 2005	Raming 2006	Raming 2007
Aantal werknemers (x 1000)	60	61	65	65	65	65

Bron: CBS (2001), SZW (raming 2002 ev).

Ook de financieringsregeling loopbaanonderbreking (Finlo) blijft voor het overgangsjaar 2004 nog bestaan voor lopende gevallen: i.c. voor werknemers van wie het recht op een Finlo-uitkering al in 2003 is ingegaan. De financieringsregeling loopbaanonderbreking (Finlo) biedt werknemers die onbetaald verlof nemen voor zorg of educatie een financiële tegemoetkoming, onder voorwaarde dat de verlofganger wordt vervangen door een uitkeringsgerechtigde of herintreder. Deze voorwaarde geldt niet voor werknemers die verlof nemen voor stervensbegeleiding (palliatief verlof) of verlof voor de zorg voor een levensbedreigend ziek kind.

Tabel 11.6: Uitkeringen financieringsregeling loopbaanonderbreking

	Raming 2002	Realisatie 2002	Raming 2003	Raming 2004
Aantal gebruikers	2 200	113	500	200
Totale Finlo-uitgaven Awf (x € 1000)	5 200	200	1 000	400

Bron: SZW (administratie 2002, raming 2003 en 2004).

Operationele doelstelling 2: het continueren van het huidige aanbod van kinderopvang van een toereikende kwaliteit (182 653 plaatsen in 2004)

Tot 2004 is uitbreiding van het volume van kinderopvang gestimuleerd via de Regeling uitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang (Rkb), een subsidieregeling gericht op gemeenten. Deze regeling eindigt per 31 december 2003. Voor 2004 geldt als streefwaarde een capaciteitsniveau van 182 653 plaatsen. Dit niveau ligt 10 000 plaatsen boven het ultimo 2002 gerealiseerde aantal. Handhaving van het capaciteitsniveau zal worden ondersteund via een combinatie van maatregelen, gericht op gemeenten, kinderopvangorganisaties en werkgevers. Een specifieke

uitkering zal gemeenten in staat stellen het bestaande contingent subsidieplaatsen in 2004 te continueren. Een voldoende aanbod, dat een zekere mate van keuzevrijheid voor ouders mogelijk maakt, is een belangrijke voorwaarde voor de overstap naar vraagfinanciering die voor de periode na 2004 wordt nagestreefd. Voor de jaren vanaf 2005 zijn er geen streefwaarden voor het aantal kinderopvangplaatsen, omdat dan een systeem van vraagfinanciering geldt, waarbij de omvang van het aanbod het resultaat is van het werken van de markt.

Tabel 11.7: Streefwaarden uitbreiding kinderopvang

Streefwaarde	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	161 000	172 653	182 653	182 653
Toename kinderopvangplaatsen t.o.v. nulmeting	72000	78 767	88 767	88 767

Bron: Monitor uitbreiding kinderopvang 2002.

De ontwikkeling van de capaciteit wordt jaarlijks gevolgd via de gemeenten (SGBO-monitor) en via de kinderopvanginstellingen (Monitor Netwerkbureau uitbreiding kinderopvang). Op basis van de gegevens over de stand van zaken eind 2002 kan worden geconcludeerd dat het capaciteitsniveau dat per eind 2003 werd nagestreefd (circa 176 000 plaatsen), eind 2002 reeds grotendeels was gerealiseerd.

Tabel 11.8: Realisatie uitbreiding kindplaatsen

Kengetal	Nulmeting 1998	Realisatie 2000	Realisatie 2001	Realisatie 2002
Hele dagopvang (aantal plaatsen)	66 380	79 298	93 345	107 211
Buitenschoolse opvang	19 278	37 642	49 458	54 995
Gastouderopvang	8 208	9 252	11 387	10 447
Totaal	93 886	126 192	154 190	172 653
Toename t.o.v. nulmeting	nvt	32 306	60 304	78 767

Bron: SGBO, *Kinderopvang in gemeenten: de monitor over 2001*, Den Haag, 2003.

Kinderopvang wordt onder het bestaande stelsel niet alleen via subsidies, maar ook via fiscale maatregelen gefaciliteerd. De maatregelen richten zich op werkgevers (Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie volksverzekeringen; WVA) en op particulieren (via de aftrekpost «uitgaven voor kinderopvang» in de inkomstenbelasting; BLA). De afdrachtvermindering kinderopvang heeft betrekking op de kosten van werkgevers voor opvang van kinderen jonger dan 13 jaar. Indien een werkgever kosten maakt voor opvang van kinderen van zijn werknemers, heeft hij recht op een vermindering van de afdracht loonbelasting ter grootte van 30% van die kosten. Daarbij geldt als doelstelling dat op termijn 90% van de CAO's en bedrijfsregelingen afspraken over kinderopvang bevat. In 2003 is voor circa 70% van de werknemers een regeling voor kinderopvang aanwezig. Deze regeling wordt in het overbruggingsjaar 2004 naar de invoering van de WBK in 2005 verruimd met als doel het bestaande aantal bedrijfsplaatsen te continueren en de dekkinggraad van CAO-afspraken en bedrijfsregelingen te verhogen. Hiertoe wordt eenmalig een extra schijf geïntroduceerd in de WVA-kinderopvang waardoor het voor de werkgevers, met name in het MKB, aantrekkelijker wordt (een deel van de kinderopvangkosten te bekostigen). De eenmalige intensivering wordt vormgegeven door over de eerste € 21 400 aan kinderopvangkosten een

afdrachtvermindering loonbelasting toe te passen van 50% in plaats van 30%. Voor de kinderopvangkosten boven deze grens zal het tarief van 30% gehandhaafd blijven. De kosten van dit voorstel bedragen eenmalig € 50 mln in 2004. Voor ouders kent de inkomstenbelasting een aftrekpost voor uitgaven voor kinderopvang. Indien uitgaven van ouders voor kinderopvang een bepaalde drempel te boven gaan, is het meerdere voor deze ouders aftrekbaar. Beide fiscale faciliteiten vervallen bij de invoering van de Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk).

Tabel 11.9: Fiscale maatregelen kinderopvang

	2002	2003	2004
<i>Afdrachtvermindering kinderopvang (WVA)</i>			
Belastinguitgaven (x € 1mln) ¹	137	175	245
<i>Uitgaven voor kinderopvang (BLA)</i>			
Gederfde inkomstenbelasting (x € 1mln)	135	156	179

¹ In 2004 inclusief € 50 miljoen verruiming van de WVA.
Bron: Ministerie van Financiën.

In lijn met de uitgangspunten van de Wbk worden ook onder de huidige regelgeving de kwaliteit van kinderopvang en het toezicht daarop versterkt. Activiteiten op dit gebied richten zich met name op het verkrijgen van meer uniformiteit in de kwaliteitsregels en in de uitvoering van het toezicht.

Operationele doelstelling 3: Invoering in 2005 van een wettelijk stelsel voor de bekostiging en kwaliteit van de kinderopvang, gebaseerd op vraagfinanciering.

Het huidige beleid kent een groot aantal verschillende regelingen voor verschillende onderdelen van de kinderopvang. De toekomstige structurele regeling voor kinderopvang is neergelegd in het wetsvoorstel Wet basisvoorziening kinderopvang (Wbk). In de Wbk worden de randvoorwaarden voor de bekostiging en de kwaliteit van de kinderopvang vastgelegd. De ouders vervullen een centrale rol in de financiële structuur van de Wbk. Daarmee wordt een overstap gemaakt van aanbod- naar vraagsturing. In april 2003 is de Nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer aangeboden¹. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2005. Het invoeringstraject wordt in 2004 voortgezet. In samenhang met de verschillende stadia van parlementaire behandeling wordt de implementatie van de Wbk voorbereid. De activiteiten richten zich op ouders, gemeenten, kinderopvanginstellingen, sociale partners en koepelorganisaties. Onderdeel daarvan vormt een aantal financiële faciliteiten ter versterking van de positie van kinderopvanginstellingen bij de overgang naar vraagfinanciering.

¹ Tweede Kamer 2002–2003, 28 447, nr. 8.

Tabel 11.10: Evaluaties algemene en operationele doelstellingen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling			X		X		X
Operationele doelstelling 1							
– Evaluatie Wet Arbeid & Zorg			X				X
Operationele doelstelling 2							
– Evaluatie Regeling uitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang			X				
Operationele doelstelling 3							
– Evaluatie Wbk							X

In 2004 wordt de Wet arbeid en zorg geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie en die van de WAA (eind 2003) is in 2004 een eerste evaluatie van de eerste operationele doelstelling mogelijk.

11.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11.11: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr	Artikelonderdeelomschrijving (x €1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal Verplichtingen	161 703	167 460	136 295	586 971	621 831	657 492	657 492
	Totaal uitgaven	153 358	167 460	136 295	586 971	621 831	657 492	657 492
1	<i>Apparaatsuitgaven</i>	180	186	1 303				
	Personeel	170	174	1 211				
	Materieel	10	12	92				
2	<i>Programmauitgaven</i>	153 178	167 274	134 992	586 971	621 831	657 492	657 492
	Operationele doelstelling 1							
	– Rijksbijdrage Loopbaanonderbreking	238	150	200	–	–	–	–
	Operationele doelstelling 2 en 3							
	– Kinderopvang ^{1 2}	152 691	164 324	131 402	585 071	619 931	655 592	655 592
	Niet-operationele doelstelling gebonden							
	– Communicatie	0	75	300	100	100	100	100
	– Onderzoek en beleidsinformatie	249	550	500	500	500	500	500
	– Subsidies en overige beleidsuitgaven	0	2 175	2 590	1 300	1 300	1 300	1 300
3	Ontvangsten	4	0	0	0	0	0	0

¹ De uitgaven voor kinderopvang 2004 hebben betrekking op het voortzetten van de opvangcapaciteit die eind 2003 is gerealiseerd, op verbetering van de kwaliteit en het toezicht en op voorbereiding van de invoering van de Wbk. Samenhangend met de invoering van de Wbk vindt in 2005 een uitname uit het gemeentefonds plaats (circa € 130 mln.). Vanaf 2005 komt tevens een bedrag van € 100 mln. beschikbaar dat op grond van het Hoofdlijnenakkoord voor invoering van de Wbk is gereserveerd.

² In 2004 inclusief overheveling van € 50 mln naar de fiscaliteit wegens verruiming van de WVA.

Tabel 11.12: Budgettaire gevolgen van beleid – Fiscale uitgaven

Artikelonderdeelomschrijving (x €1 000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Operationele doelstelling 1						
– Afdrachtkorting ouderschapsverlof	34 000	68 000	42 000	–	–	–
– Levensloopregeling ¹	–	–	225 000	345 000	360 000	350 000
Operationele doelstelling ²						
– Afdrachtvermindering Kinderopvang ²	137 000	175 000	245 000	–	–	–
– Buitengewone lasten aftrek	135 000	156 000	179 000	–	–	–

¹ De uitgaven voor de levensloopregeling betreffen de uitgaven van de sinds 1 januari 2001 bestaande verloopspaarregeling en de uitbreidingen van deze regeling conform het Hoofdlijnenakkoord 2003 die per 1 januari 2004 van kracht zijn.

² Verruiming van de Afdrachtvermindering kinderopvang zal leiden tot een herschikking tussen begroting en fiscale uitgaven. De verwerking vindt plaats in het Belastingplan 2004.

Kinderopvang

De uitgaven voor kinderopvang in 2004 hebben betrekking op de volgende maatregelen en activiteiten:

- Een specifieke uitkering aan gemeenten, die hen in staat stelt de bestaande capaciteit aan subsidieplaatsen in 2004 te continueren;
- Een verruiming van de fiscale aftrek voor werkgevers;
- Een voortzetting van de extra toegekende toezichtcapaciteit bij de GGD-en;
- Een versterking van de financiële structuur van de kinderopvangbranche;
- Het implementatieprogramma Wbk;
- Voorbereidings- en uitvoeringskosten van de Belastingdienst in verband met de Wbk.

11.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit op dit artikel is beperkt.

De uitgaven voor de uitkeringen in verband met zwangerschaps- en bevallingsverlof, adoptieverlof en de financieringsregeling loopbaanonderbreking vloeien rechtstreeks voort uit de wet- en regelgeving (Wet arbeid en zorg). Dat geldt ook voor de kosten (verminderde belastinginkomsten) van de fiscale stimuleringsregeling betaald ouderschapsverlof en de fiscale verloopspaarregeling die overgaan in de levensloopregeling (Belastingwetgeving).

De mate van flexibiliteit van de uitgaven voor kinderopvang hangt in 2004 in belangrijke mate samen met de keuze ten aanzien van de capaciteitsdoelstellingen voor dat jaar en met de instrumenten die daarvoor worden ingezet. Vanaf 2005 is de Wbk van kracht. Uitgaven voor kinderopvang kunnen dan alleen worden aangepast via wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 11.13: Budgetflexibiliteit

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	136 295	586 971	621 831	657 492	657 492
Totaal apparaatsuitgaven	1 303				
Totaal programma uitgaven	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2004					
Juridisch verplicht					
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden	2				
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma	98	100	100	100	100
Beleidsmatig nog niet ingevuld					

11.5 Veronderstellingen met betrekking tot effectbereiking, doelmatigheid en raming

Ramingen van de uitgaven en kosten van de onder operationele doelstelling 1 genoemde levensloopregeling impliceert zicht op c.q. gegevens over de behoefte aan en het gebruik van onbetaald verlof en van een levensloopregeling.

Het lopende onderzoek van het SCP in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder werknemers van 20 tot 62 jaar

naar de behoefte aan en het gebruik van arbeid-en-zorgregelingen zal daarover eerste gegevens opleveren. Voor 2004 zijn de ramingen voor uitkeringen in verband met zwangerschaps- en bevallingsverlof en adoptieverlof gebaseerd op eerdere jaarcijfers van het UWV.

Met betrekking tot de uitgaven fiscale stimuleringsregeling betaald ouderschapsverlof zijn de ramingen gebaseerd op eerder evaluatie-onderzoek¹, eerdere realisaties en op gegevens van onderzoek van de Arbeidsinspectie met betrekking tot CAO-afspraken over betaald ouderschapsverlof.

Het kinderopvangbeleid is gericht op het bieden van een voldoende aanbod van kinderopvang van een toereikende kwaliteit. Deze doelstellingen worden tot uitvoering gebracht in samenwerking tussen de verschillende bestuurslagen en in samenwerking tussen overheid en kinderopvang-sector. De verdeling van de bestuurlijke verantwoordelijkheden onder het huidige beleid is neergelegd in de Welzijnswet 1994. Op grond van die wet ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het kinderopvangbeleid bij de gemeenten en kinderopvanginstellingen. De capaciteitsdoelstelling (tenminste handhaving van een capaciteitsniveau van circa 180 000 plaatsen) kan dan ook alleen in samenwerking met gemeenten en instellingen worden gerealiseerd. Aan de capaciteitsdoelstelling ligt een meerjarige raming van de vraag naar kinderopvang ten grondslag. Deze zal ten behoeve van inzicht in de budgettaire effecten van de invoering van de Wbk worden geactualiseerd. Voor de periode na 2004 worden de randvoorwaarden voor de kinderopvang verankerd in de Wbk. In die situatie is effectbereiking medeafhankelijk van de volgende partijen: ouders, werkgevers, kinderopvanginstellingen, gemeenten. Aangezien onder de Wbk aanbodsturing wordt vervangen door vraagsturing, zal de rol van ouders en instellingen groter en de rol van gemeenten kleiner worden.

11.6 VBTB-paragraaf

Verlof

Voor de algemene doelstelling zou een effectindicator ontwikkeld kunnen worden op grond van de vraag of werknemers die arbeid en zorg combineren, vinden dat zij arbeid en zorg (goed) kunnen combineren. Het antwoord op deze vraag kan (bij herhaalde meting) dienen als prestatie-indicator en op basis van de nulmeting zou een streefwaarde voor het beoogde effect kunnen worden bepaald. Bezien wordt hoe de voor deze indicator benodigde informatie verzameld en gemonitord kan worden. Het eerder vermelde onderzoek van het SCP zorgt dat gegevens beschikbaar komen over de doeltreffendheid van bestaande arbeid-en-zorg-regelingen. Daarnaast biedt het onderzoek een zogenaamde «nulmeting» van de bestaande discrepantie tussen behoefte en gebruik. Ten behoeve van een te ontwikkelen prestatie-indicator voor operationele doelstelling 1 zal monitoring van deze discrepantie nodig zijn.

Kinderopvang

Invoering van de Wbk is uitgesteld van 2004 naar 2005. De keuze van prestatie-indicatoren bij de Wbk is medeafhankelijk van de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel en om die reden nog niet ingevuld. In de eerder aangehaalde Nota naar aanleiding van het verslag bij de WBK is reeds kort ingegaan op de doelstellingen van de WBK en de bijhorende mogelijke indicatoren.

¹ Ministerie van SZW, Evaluatie Wet op het ouderschapsverlof, 2000 en Ministerie van SZW, Vrij baan voor zorg en educatie, 2000.

Voordat indicatoren definitief zullen worden vastgesteld is het noodzakelijk meer informatie te verzamelen over de haalbaarheid van het verzamelen van de gegevens en de kosten die hiermee samenhangen.

De effectiviteit en de efficiency van de Wbk wordt middels twee soorten onderzoek vastgesteld. Conform de Regeling Prestatiegegevens en Evaluatieonderzoek Rijksoverheid gaat het hierbij om een systeem van reguliere prestatiegegevens en om evaluatieonderzoek.

De regering wil de eerste drie jaar jaarlijks een voortgangsrapportage maken tot aan de eerste evaluatie van de Wbk. Dit onderzoek omvat zowel de instrumenten die worden ingezet, als ook de gestelde doelen.

Daarnaast zal jaarlijks, passend in de cyclus van beleidsbegroting naar beleidsverantwoording, aan de Kamer in het jaarverslag een overzicht worden geleverd met informatie over de mate waarin doelstellingen van de wet worden gerealiseerd en de aantallen, kosten en kwaliteit van geleverde prestaties.

Tabel 11.14: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
1	Omvang discrepantie tussen door werknemers gewenst gebruik verlof en hun feitelijk gebruik daarvan	Nulmeting c.q. resultaten onderzoek SCP eind 2003
2	Volume kinderopvang 2003	Voorjaar 2004
	Volume kinderopvang 2004	Voorjaar 2005
3	Capaciteit, gebruik en kwaliteit kinderopvanginstellingen	Vanaf 2005

BELEIDSARTIKEL 12 COÖRDINATIE EMANCIPATIEBELEID

12.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het scheppen van voorwaarden voor een pluriforme maatschappij, waarin een ieder ongeacht sekse de mogelijkheid heeft een zelfstandig bestaan te verwerven en waarin vrouwen en mannen gelijke rechten, kansen, vrijheden en (sociale) verantwoordelijkheden kunnen realiseren.

Belangrijke uitgangspunten voor het Nederlandse emancipatiebeleid zijn de Wet Gelijke behandeling en het VN Vrouwenverdrag ter uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen. Het VN Vrouwenverdrag verplicht niet alleen tot het waarborgen van gelijkheid van mannen en vrouwen voor de wet, maar ook tot het voeren van beleid gericht op het realiseren van gelijke rechten en kansen in de praktijk op alle terreinen.

Om de vier jaar dient Nederland te rapporteren over de implementatie van het Verdrag en de vooruitgang die in de praktijk is geboekt. Het toezicht-houdende comité van de VN is bezorgd over de kwetsbare positie van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen in Nederland en doet de aanbeveling effectieve maatregelen te nemen om hun positie in de praktijk te verbeteren zowel in de Nederlandse samenleving als geheel als in hun eigen gemeenschap.

Het kabinet heeft voor de komende jaren de volgende drie prioriteiten op het emancipatieterrein.

1. Rechten en veiligheid

Er is nog veel geweld tegen vrouwen. Jaarlijks zijn circa 200 000 vrouwen slachtoffer van mishandeling door de partner of ex-partner. Dit geweld komt zowel in autochtone als allochtone relaties en gezinnen voor. Vrouwenhandel, gedwongen huwelijken en zwangerschappen, eerwraak en genitale verminking zijn in Nederland een groeiend probleem. Het streven is emancipatie en integratie van allochtone meisjes en vrouwen te bevorderen en het aantal slachtoffers van geweld bij zowel autochtone als allochtone meisjes en vrouwen terug te dringen.

2. Arbeid en economische zelfstandigheid

Slechts 38% van de Nederlandse vrouwen is economisch zelfstandig en verdient meer dan 70% van het minimumloon. De arbeidsparticipatie van vrouwen is weliswaar sterk gestegen tot gemiddeld 55%, maar onder laagopgeleide autochtone vrouwen en vrouwen van Turkse en Marokkaanse afkomst is de arbeidsparticipatie nog lager dan 40%. De vrouwen die werken hebben vaak een kleine deeltijd baan. Het streven is de arbeidsparticipatie te vergroten tot meer dan 65% in 2010 en de economische zelfstandigheid tot meer dan 60% in 2010. Om deze doelen te bereiken zal het kunnen combineren van werken en zorgen voor kinderen worden vereenvoudigd en de zorgverantwoordelijkheid van mannen worden gestimuleerd.

3. Besluitvorming en bestuur

In politieke besluitvorming en bestuur is in veel situaties nog lang geen sprake van evenredige vertegenwoordiging. Het aandeel vrouwen in de raden van bestuur, ambtelijke topfuncties, het lokale en provinciale bestuur en de universitaire topfuncties is nog zeer beperkt. Ook is er nog een ondervertegenwoordiging van vrouwen in verenigingsbesturen,

wijkraden en belangenorganisaties. Het streven is de deelname van zowel autochtone als allochtone vrouwen te verhogen.

Op alle drie de terreinen zal bijzondere aandacht worden gegeven aan de positieverbetering van laagopgeleide vrouwen en van allochtone vrouwen die in een kwetsbare positie verkeren. Dit vraagt ook aandacht voor de rol die mannen hierbij (kunnen) hebben.

Tabel 12.1: Prestatie-indicatoren: Streefwaarden 2004–2010

	Realisatie 2000	Realisatie 2002	Streven 2003	2004	2005	2007	2009	2010
1 Rechten en veiligheid								
Geweld tegen vrouwen *								
2 Arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid **								
arbeidsparticipatie van vrouwen		55%	56%	57,3%	58,5%	61%	63,5%	65%
econ. zelfstandigheid vrouwen	38%		48%	49,5%	51%	54%	58%	60%
3 Besluitvorming en bestuur								
deelname vrouwen aan besluitvorming en bestuur *								

Bron: Meerjarenbeleidplan Emancipatie (TK 2000–2001, 27 061, nr. 3), SCP/CBS en Emancipatiemonitor 2002.

* Zie 12.6 VBTB-paragraaf.

** Voorlopige realisatiecijfers 2002. Cijfers voor economische zelfstandigheid van vrouwen zijn gecorrigeerd voor een reeksbreuk.

12.2 Operationele doelstellingen

De verantwoordelijkheid voor het bereiken van de algemene emancipatie-doelstellingen ligt bij de voor de verschillende beleidsterreinen verantwoordelijke bewindspersonen. De coördinerende bewindspersoon voor emancipatie- en familiezaken heeft tot taak te bevorderen dat problemen integraal worden beoordeeld en over de aanpak en de resultaten integraal aan het parlement wordt gerapporteerd. Daarnaast heeft de coördinerend bewindspersoon voor emancipatie en familiezaken nog een aantal specifieke taken:

1. *Agenderen van emancipatievraagstukken en het ontwikkelen van beleidsinitiatieven en publiek/private samenwerkingsprojecten ter versterking van het internationale, Europese en nationale emancipatie-beleid;*
2. *Ondersteunen van sectoren, bedrijven, provincies, gemeenten en maatschappelijke organisaties bij het uitvoeren van projecten en experimenten gericht op het versterken van het emancipatieproces in de Nederlandse samenleving;*
3. *Monitoren van de voortgang van het emancipatiebeleid en de verankering van het emancipatieperspectief in politieke besluitvorming, beleidsvorming – en uitvoering op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau.*

Deze operationele doelstellingen worden voor de hoofdthema's van het emancipatiebeleid uitgewerkt in een programma van activiteiten. Dit programma beperkt zich tot activiteiten die de coördinerende bewindspersoon voor emancipatie en familiezaken vanuit zijn verantwoordelijkheid uitvoert. Over de wijze van uitvoering en effectiviteit van deze activiteiten zal jaarlijks worden gerapporteerd in het departementale jaarverslag van SZW. Eens in de drie jaar zal een externe evaluatie van de effectiviteit en

doelmatigheid van de programma-activiteiten worden gemaakt. Deze externe evaluatie zal voor het eerst in 2006 plaatsvinden.

Tabel 12.2: Evaluaties algemene en operationele doelstellingen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling					X		
Operationele doelstelling 1: Agenderen					X		
Operationele doelstelling 2: Ondersteunen					X		
Operationele doelstelling 3: Monitoren					X		

12.2.1 Emancipatie algemeen

Internationaal

In 2003 zal de tweede nationale implementatierapportage VN Vrouwenverdrag aan het parlement worden aangeboden. Onderdeel hiervan zal zijn een themarapportage van de Advies Commissie Vreemdelingenzaken. Deze rapportages zijn tevens bouwstenen voor de vierde internationale rapportage VN Vrouwenverdrag in 2004. In deze rapportage zal bijzondere aandacht worden gegeven aan de aanbevelingen van het toezichhoudende comité van de VN over de kwetsbare positie van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen in Nederland.

Gendermainstreaming

In het Verdrag van Amsterdam en de Europese Raamstrategie Gendermainstreaming is vastgelegd dat de lidstaten gelijke kansen voor vrouwen en mannen zullen bevorderen en concrete maatregelen zullen nemen om het emancipatieperspectief op alle terreinen van Europees beleid te integreren.

Over de voortgang dient vanaf 2004 jaarlijks aan de Europese Raad gerapporteerd te worden. Iedere minister zal nog in 2003 starten met het opstellen van een plan van aanpak gericht op versterking van het emancipatieperspectief in beleidsvorming en -uitvoering. Hierin zullen ook opgenomen worden voornemens ten aanzien van de uitvoering van emancipatie-effectrapportages en gender-budgetanalyses. Een onafhankelijke externe visitatiecommissie zal de kwaliteit van deze plannen en de resultaten van deze plannen toetsen. De uitkomsten van deze toetsing zullen aan de departementen en het parlement beschikbaar worden gesteld. De gendermainstreaming op provinciaal en gemeentelijk niveau zal via monitoring worden gevolgd. Het expertisecentrum voor gender en etniciteit E-Quality krijgt opdracht dit proces van gendermainstreaming in de komende jaren te ondersteunen met expertise, themastudies, instrumenten en verspreiding van goede voorbeelden.

Emancipatiekennisinfrastructuur

Voor de ondersteuning van het emancipatieproces in de samenleving is ruim € 7,7 miljoen per jaar beschikbaar. De ruimte voor project- en programmasubsidies wordt in de komende jaren vergroot tot 50% van het beschikbare subsidiebudget. Deze subsidies worden voor de komende jaren ingezet op de hoofdthema's van beleid «Rechten en veiligheid», «Arbeid en economische zelfstandigheid» en «Besluitvorming en bestuur». Hierbij zal het accent liggen op activiteiten ter versterking van de positie van laagopgeleide vrouwen en van allochtone vrouwen in een kwetsbare positie. De project- en programmasubsidies zullen anders dan in het verleden een meerjarig karakter kunnen hebben.

De andere helft van het beschikbare subsidiebudget wordt ingezet voor instellingsubsidies.

De werkprogramma's en de taakverdeling tussen de instellingen zullen hiertoe worden aangescherpt. E-Quality zal als hoofdplicht expertiseontwikkeling krijgen; beleidsbeïnvloeding zal geen taak meer zijn. Het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging zal vooral de benutting van de beschikbare expertise en informatie door derden in de komende jaren verder moeten vergroten. De subsidie aan de Vrouwenalliantie na 2004 zal afhankelijk zijn van de relevantie en kwaliteit van de producten voor de prioriteiten van het beleid, de representativiteit en het ledenbereik. De instellingen zullen in hun werkplannen en jaarverslagen de concrete producten en effecten van hun werk beschrijven, zodat betere toetsing van de effectiviteit van de subsidies mogelijk wordt.

Monitoring

De voortgang op het emancipatieterrein zal gevolgd worden met de emancipatiemonitor van het SCP en CBS. Op de drie beleidsprioriteiten zullen afzonderlijke monitors de jaarlijkse voortgang op de kabinetsdoelstellingen bewaken.

12.2.2 Rechten en veiligheid

Emancipatie en integratie

Er zal een plan van aanpak emancipatie en integratie van allochtone meisjes en vrouwen worden opgesteld en een netwerk worden ontwikkeld ter bevordering van de implementatie van dit plan (uitvoering motie-Bussemaker c.s., Tweede Kamer, 2002–2003, 28 600 XV, nr. 50). In het plan van aanpak worden de beleidsvoornemens van het kabinet aangaande de thema's onderwijs, arbeidsmarkt en economische zelfstandigheid, seksuele zelfbeschikking en zelfontplooiing gepresenteerd. Emancipatiesubsidies zullen worden ingezet om activiteiten van sociale partners, professionals en maatschappelijke organisaties op dit terrein te ondersteunen. In het kader van het Europese voorzitterschap zal in 2004 een ministeriële conferentie over dit onderwerp worden gehouden.

Geweld tegen vrouwen

Het kabinet zal, in aanvulling op het al bestaande plan van aanpak huiselijk geweld, i.c. de nota «Privé Geweld – Publieke Zaak», een notitie opstellen ter verbetering van de rechten en veiligheid van vrouwen (uitvoering motie-Hirsi Ali, Tweede Kamer 2002–2003, 28 600 XV, nr. 100). Hierin zal worden aangegeven welke doelen en streefwaarden het kabinet daarbij voor ogen heeft. Tevens zullen concrete maatregelen worden opgenomen ter vermindering van het geweld tegen vrouwen. Bijzondere aandacht zal worden gegeven aan de wijze waarop in samenwerking met de allochtone gemeenschappen zelf cultureel gelegitimeerde vormen van geweld als eerwraak en genitale verminking kunnen worden voorkomen. Verder zal in de komende jaren actief worden meegewerkt aan het opstellen van een Europees Verdrag ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel. Er zullen voorbeeldprojecten in samenwerking met gemeenten worden uitgevoerd met de Vrouwen Veiligheidsindex (VVI). De Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict zal aandacht vragen voor geweld tegen vrouwen bij humanitaire acties en vredesmissies, oorlogs- en conflictsituaties en in asielzoekerscentra en de aandacht daarbij vooral richten op de mandaten, procedures en opleidingen voor politie en militair personeel.

12.2.3 Arbeid en economische zelfstandigheid

Arbeidsparticipatie

De komende jaren is vooral een impuls nodig om de zorgverantwoordelijkheid van mannen te stimuleren en de combinatie tussen werken en zorgen voor kinderen en hulpbehoevende familieleden te vereenvoudigen. Aandacht voor het gezin, opvoeding van kinderen en deelname aan betaalde arbeid dienen beter dan nu het geval is met elkaar in balans gebracht te worden. De introductie van de Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) en de levensloopregeling zijn hiervoor belangrijke voorwaarden. In aanvulling hierop zal het kabinet stimuleren dat op lokaal niveau de succesvolle voorbeelden van vier jaar experimenteren met dagindeling breed worden geïmplementeerd. Belemmeringen in de regelgeving en de collectieve arbeidsvoorwaarden zullen zoveel mogelijk worden opgeruimd; kwaliteitseisen en opleidingseisen zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd. Het levensloopbeleid in bedrijven zal worden gestimuleerd door voorbeeldprojecten uit te voeren die het combineren van werk en privé vereenvoudigen. Met de sectoren onderwijs en de zorg wil het kabinet convenanten sluiten om het werken en langer doorwerken in deze sectoren voor vrouwen aantrekkelijker te maken en uitstroom (in de WAO) te verminderen.

Dagindeling en Levensloop

Vier jaar experimenteren met dagindeling heeft succesvolle oplossingen opgeleverd om het combineren van werken en zorgen te vereenvoudigen. Er zal nog in 2003 een kabinetsreactie komen op de adviezen van de Stuurgroep Dagindeling en de Commissie Dagarrangementen. Hieraan zal worden gekoppeld een concreet plan van aanpak voor de brede implementatie van de resultaten van de experimenten. Gemeenten zullen worden gestimuleerd actief vorm te geven aan een beleid gericht op samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen (dagarrangementen) en combinatiefuncties in onderwijs, opvang en sport. Met een investeringsimpuls op lokaal niveau wil het kabinet de komende jaren serieus werk maken van de brede implementatie van de experimenten dagindeling. Het kabinet wil hierover afspraken maken met de gemeenten. Inzet van het kabinet is om hiervoor middelen uit de Europese Structuurfondsen (ESF 3) beschikbaar te stellen. Verder zullen ook kleine organisaties in de komende jaren verder worden ondersteund bij nieuwe experimenten dagindeling, gericht op de afstemming van werk- en openingstijden, invoering van kleinschalige vormen van kinderopvang, ouderen- en mantelzorg en persoonlijke dienstverlening. Hierbij zal er speciale aandacht zijn voor de ontwikkelingen in het landelijk gebied (ESF Local Social Capital).

In samenwerking met drie bestaande kenniscentra (Grotestedenbeleid, Ruimtelijke ordening en Sociaal Beleid) zal kennis op het gebied van ruimte en tijd vanuit emancipatieperspectief worden verzameld en verspreid. Een Nationaal Platform Tijden zal de tijdinitiatieven van gemeenten en sociale partners, alsmede internationale praktijken gaan volgen en ideeën gaan leveren rond afstemming van werk- en openingstijden. Met de Tijdsmonitor, als onderdeel van de emancipatiemonitor, worden de ontwikkelingen gevolgd.

In samenwerking met LNV en VWS zal worden gewerkt aan de uitwerking van de «Agenda Vitaal Platteland» van het kabinet. Lokale initiatieven die de leefbaarheid op het platteland vergroten, zoals kleinschalige vormen van kinderopvang en persoonlijke dienstverlening, upgrading van de

dorpshuizen, de brede plattelandsschool en flexibele vervoersvormen worden gebruikt bij de uitwerking van de Stimuleringsimpuls Sociale Infrastructuur.

Rolverdeling zorgverantwoordelijkheid

Een traditionele rolverdeling in de thuissituatie kan een belemmering vormen voor vrouwen om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en voor mannen om volwaardig deel te nemen aan de opvoeding en verzorging van de kinderen. Hiervoor is het project Mannen in de hoofdrol gestart. Met dit project wordt beoogd de rolverdeling tussen mannen en vrouwen bespreekbaar te maken en zodoende ruimte te creëren voor een meer evenwichtige verdeling van taken en verantwoordelijkheden en voor een evenwichtige bijdrage van vrouwen en mannen aan betaalde en onbetaalde arbeid. Vrouwen geven aan meer te willen gaan werken als hun partners meer in huis zouden doen. Mannen geven aan korter te willen werken als dat mogelijk zou zijn. Jongens en meisjes geven aan later als volwassenen werken en zorgen met elkaar te willen combineren, maar slagen daar niet altijd in.

De discussie zal niet alleen worden gevoerd via de media, maar ook in bedrijven, in sportverenigingen in arbeidstoeleidings- en inburgerings-trajecten en op scholen.

Bijzondere aandacht zal de komende jaren uitgaan naar de jeugd, hun opvattingen, verwachtingspatronen en gewenste toekomstperspectieven en naar de rol van mannen bij de herverdeling van de zorgverantwoordelijkheid. Er zal voorlichting worden gegeven over de inkomenseffecten die herverdeling van arbeid- en zorgtaken kunnen hebben.

12.2.4 Besluitvorming en bestuur

Evenredige vertegenwoordiging

Het derde ambassadeursnetwerk voor doorstroming van vrouwen naar hogere functies zal worden ingesteld. Ook zal een ambassadeursnetwerk worden ingesteld voor vergroting van de deelname van vrouwen aan besluitvorming en bestuur. Het gaat daarbij zowel om deelname aan landelijk of lokale politieke besluitvorming, als om deelname in verenigingen, wijkraden, buurtcomité's en belangengroepen. Een deel van het subsidiebudget voor dit thema wordt geormerkt voor activiteiten gericht op allochtone vrouwen. Via een participatie-index en benchmarking worden de resultaten gevolgd.

Tabel 12.3: Samenvatting van het programma van activiteiten

Beleids-prioriteiten	Operationele doelstellingen Agenderen	Ondersteunen	Monitoren
Emancipatie algemeen	<p><i>Internationaal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nationale en internationale rapportages VN Vrouwenverdrag <p><i>Gendermainstreaming (0.4 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Visitatiecommissie Gendermainstreaming Rapportage Gendermainstreaming aan Europese Raad 	<p><i>Emancipatie-kennisinfrastructuur (4.0 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> SZW-Subsidie E-Quality SZW-Subsidie IIAV SZW-Subsidie Vrouwenalliantie 	<p><i>Monitoring (0.3 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Emancipatiemonitor
Rechten en veiligheid	<p><i>Emancipatie en integratie (0.5 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Plan van aanpak en implementatienetwerk EU-voorzitterschap 2004: ministeriële conferentie Emancipatie en integratie <p><i>Geweld (0.5 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Plan van aanpak Taskforce Vrouwen, Veiligheid en Conflict Vrouwelveiligheids-index 	<p><i>SZW-subsidie (1.5 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> SZW-Subsidie «Rechten en veiligheid» 	<p><i>Monitoring</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Geweld- en slachtofferstatistieken
Arbeid en economische zelfstandigheid	<p><i>Arbeidsparticipatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Convenanten vrouwen in zorg en onderwijs Experimenten in bedrijven (ESF Equal) <p><i>Rolverdeling zorgverantwoordelijkheid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Campagne Mannen in de hoofdrol (ESF Equal) <p><i>Dagindeling en levensloop (0.5 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kabinetsreactie Dagindeling en levensloop Kenniscentrum ruimte en tijd, Nationaal platform tijden Vitaal platteland: dagarrangementen landelijk gebied Brede implementatie resultaten experimenten dagindeling 	<p><i>SZW-subsidie (1.5 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> SZW-Subsidie «Arbeid en economische zelfstandigheid» <p><i>ESF-subsidie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Subsidie experimenten dagindeling kleine organisaties (ESF 3 Local Social Capital) Subsidie gemeentelijke experimenten dagindeling en tijdbureaus (ESF 3) 	<p><i>Monitoring</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsparticipatie vrouwen <p><i>Monitoring</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Monitor Mannen in de hoofdrol <p><i>Monitoring (0.1 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tijdsmonitor
Besluitvorming en bestuur	<p><i>Evenredige vertegenwoordiging (0.3 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ambassadeursnetwerk Glazen plafond Ambassadeursnetwerk Vrouwen in besluitvorming en bestuur 	<p><i>SZW-subsidie (0.7 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> SZW-Subsidie «Besluitvorming en bestuur» 	<p><i>Monitoring (0.1 mln.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Benchmark en participatie-index

12.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12.4: Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1 000)

Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	10 591	15 706	13 213	10 410	10 410	10 410	10 410
Uitgaven	16 152	19 382	13 574	10 410	10 410	10 410	10 410
<i>A Apparaatsuitgaven</i>	<i>2 230</i>	<i>3 011</i>	<i>2 485</i>				
Personeel	2 109	2 758	2 169				
Materieel	121	253	316				
<i>B Programmauitgaven</i>	<i>13 922</i>	<i>16 371</i>	<i>11 089</i>	<i>10 410</i>	<i>10 410</i>	<i>10 410</i>	<i>10 410</i>
Beleidsprioriteiten:							
1 <i>Emancipatie algemeen</i>	<i>4 619</i>	<i>5 480</i>	<i>5 053</i>	<i>4 510</i>	<i>4 510</i>	<i>4 510</i>	<i>4 510</i>
Agenderen	800	1 200	727	410	410	410	410
Ondersteunen	3 819	4 280	4 026	3 800	3 800	3 800	3 800
Monitoren			300	300	300	300	300
2 <i>Rechten en veiligheid</i>	<i>2 600</i>	<i>3 400</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>	<i>2 500</i>
Agenderen	1 100	1 800	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Ondersteunen	1 500	1 600	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Monitoren							
3 <i>Arbeid en economische zelfstandigheid</i>	<i>5 752</i>	<i>6 197</i>	<i>2 435</i>	<i>2 100</i>	<i>2 100</i>	<i>2 100</i>	<i>2 100</i>
Agenderen	800	1 100	500	500	500	500	500
Ondersteunen	4 952	5 097	1 835	1 500	1 500	1 500	1 500
Monitoren			100	100	100	100	100
4 <i>Besluitvorming en bestuur</i>	<i>951</i>	<i>1 294</i>	<i>1 100</i>	<i>1 300</i>	<i>1 300</i>	<i>1 300</i>	<i>1 300</i>
Agenderen	400	650	300	300	300	300	300
Ondersteunen	551	644	700	900	900	900	900
Monitoren			100	100	100	100	100
Ontvangsten	145	0	0	0	0	0	0

Tabel 12.5 Middelen buiten begrotingsverband (x € 1 000)

ESF/EU fonds	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ESF Local Social Capital	860	4 000	6 000	4 000	1 500	800	340
EU Daily Routine Arrangements	0	325	300	0	0	0	0
ESF Equal Mannen in hoofdrol	0	5 052	2 860	0	0	0	0
ESF Equal Mixed	395	3 544	529	0	0	0	0
ESF 3 Gemeentelijke experimenten dagindeling en tijdbureaus			PM	PM	PM	PM	PM

Bron: SZW-administratie.

12.4 Budgetflexibiliteit

Tabel 12.6: Budgetflexibiliteit

Coördinatie emancipatiebeleid	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	13 574	10 410	10 410	10 410	10 410
Waarvan apparaatsuitgaven	2 486				
Totaal programmauitgaven	11 088	10 410	10 410	10 410	10 410
Waarvan op 1 januari 2003 juridisch verplicht	39%	20%	20%	20%	20%
Wv beleidsmatig gereserveerd					
ogv een subsidie-regeling of	34%	54%	54%	54%	54%
ogv een beleidsprogramma	27%	26%	26%	26%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Het budget voor programma uitgaven is in 2004 al voor een belangrijk deel juridisch verplicht (39%), dat geldt onder andere voor de gesubsidieerde instellingen in de emancipatie kennisinfrastructuur.

Voorts is in 2004 het budget voor 34% beleidsmatig gereserveerd op grond van de subsidieregeling en is 27% gereserveerd op grond van een beleidsprogramma.

12.5 Veronderstellingen van beleid

De streefwaarden voor de prestatie-indicatoren voor de arbeidsparticipatie van vrouwen en de economische zelfstandigheid van vrouwen zijn gepresenteerd in de Meerjarennota Emancipatiebeleid (SZW, maart 2000) en in het Meerjarenbeleidplan Emancipatie (SZW, november 2000, Tweede Kamer, 2000–2001, 27 061, nr. 3). De economische zelfstandigheid vertoont een sterke samenhang met de arbeidsdeelname van vrouwen. De feitelijke arbeidsdeelname in een bepaald jaar wordt mede beïnvloed door de ontwikkeling van de conjunctuur. In de gemiddelde jaarlijkse stijgingen is geen rekening gehouden met conjuncturele ontwikkelingen waardoor cijfers voor afzonderlijke jaren tot 2010 neerwaarts of opwaarts kunnen afwijken van de weergegeven streefwaarden.

12.6 VBTB-paragraaf

Tabel 12.7: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Alg. Doelstelling	Informatie	Stand van zaken
	1 Geweld tegen vrouwen	Waarschijnlijk vanaf 2004
	2 Arbeidsparticipatie vrouwen	Beschikbaar
	3 Economische zelfstandigheid vrouwen	Beschikbaar
	4 Deelname vrouwen aan besluitvorming en bestuur	Waarschijnlijk vanaf 2004

Streven is om voor het thema «Rechten en veiligheid» bij het opstellen van de notitie ter uitvoering van de motie-Hirsi Ali streefwaarden te formuleren voor het verminderen van de verschillende vormen van geweld tegen vrouwen.

Voor het thema «Besluitvorming en bestuur» zal bij de presentatie van de benchmark en participatie-index worden gezien of op basis van de in het Meerjarenbeleidplan Emancipatie geformuleerde streefwaarden een meer algemene streefwaarde geformuleerd kan worden.

BELEIDSARTIKEL 13 VERBETERING ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, ARBOZORG EN VERZUUMAANPAK

13.1 Algemene doelstelling

Reductie van blootstelling aan arbeidsrisico's door bevordering van goede en veilige arbeidsomstandigheden en realisatie van effectieve arbobeleidsvoering in arbeidsorganisaties, preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en reïntegratie bij uitval uit arbeid.

Een uiteindelijk beoogd maatschappelijk effect is vermindering van blootstelling aan arbeidsrisico's, de eerste operationele doelstelling. Een aanzienlijk deel van het beleid kan alleen worden gerealiseerd met inzet van derden, waaronder sociale partners. De overige operationele doelstellingen van de overheid zijn dan ook het scheppen van voorwaarden voor partijen, resp. hen stimuleren, en waar nodig wettelijke normen stellen en die afdwingen door handhaving. Dit alles te realiseren met zo min mogelijk administratieve lasten.

De volgende beleidsevaluaties zullen inzicht geven in de werking van het ingezette beleid:

Tabel 13.1 Overzicht beleidsevaluaties

Onderdeel artikel	Startdatum	Einddatum	Onderwerp
Algemene doelstelling	Medio 2002	Medio 2004	Maatschappelijke kosten arbeidsomstandigheden
Algemene doelstelling Operationele doelstelling 2, onderdeel versterking ziekteverzuimbegeleiding/reïntegratie	Najaar 2002 Najaar 2004	November 2004 April 2005	Evaluatie Arbowet/Arbobesluit Evaluatie Wet Verbetering Poortwachter

13.2 Operationele doelstellingen

- 1. Vermindering van het aantal werknemers dat blootgesteld is aan arbeidsrisico's.*
- 2. Het scheppen en onderhouden, mede door marktwerking, van voorwaarden voor beleidsvoering door werkgevers en overige partijen op het vlak van arbeidsomstandigheden, preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en vroegtijdige reïntegratie.*
- 3. Het stimuleren van werkgevers en overige partijen tot verbetering van arbeidsomstandigheden, mede ter ondersteuning bij hun verantwoordelijkheid voor preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en voor vroegtijdige reïntegratie.*
- 4. Ontwikkelen, vaststellen en voorschrijven van basisnormen en handhaving daarvan.*

Operationele doelstelling 1: Vermindering van het aantal werknemers dat blootgesteld is aan arbeidsrisico's.

Tabel 13.2 Streefwaarden arbeidsrisico's

Doelgroep	criterium aandeel regelmatig blootgesteld aan:	1998	1999	2000	2001	2002	Streven 2003	Streven 2006
werknemers	kracht zetten	22%	22%	22%	22%	22%		15,4%
	schadelijk geluid	5%	6%	5%	5%	6%		2,3%
	werkdruk	33%	33%	31%	30%	29%	29%	

Bron: CBS; SZW, Nota arboconvenanten nieuwe stijl, 1999.

Het arbeidsrisico tillen (kracht zetten) wordt aangepakt in 23 van de 43 afgesloten arboconvenanten (zie daarvoor operationele doelstelling 3). Het resultaat van deze convenanten is pas tegen het einde van de convenantsperiode te verwachten. Er wordt door middel van beleidsregels gewerkt aan begrenzing van de tillast. De beleidsinspanningen rond geluid richten zich op een reductie van het aantal regelmatig onbeschermd blootgestelden. Van de afgesloten arboconvenanten bevatten er 7 afspraken over een reductie van blootstelling aan geluid. Aan het risico van blootstelling aan lawaai wordt ook door de Arbeidsinspectie (AI) bij de inspecties in relevante sectoren aandacht besteed met waar nodig handhaving. Het streven om de werkdruk in 2003 tot 29% te hebben gereduceerd is in 2002 al gerealiseerd.

Operationele doelstelling 2. Het scheppen en onderhouden, mede door marktwerking, van voorwaarden voor beleidsvoering door werkgevers en overige partijen op het vlak van arbeidsomstandigheden, preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en vroegtijdige reïntegratie

Het beleid is gericht op creëren van voorwaarden dat werkgevers en werknemers een effectief arbo- en verzuimbeleid kunnen voeren. Zo'n voorwaarde in het stelsel is een markt van concurrerende, gecertificeerde arbodiensten voor de verplichte bijstand aan werkgevers. Het ministerie ondersteunt onder meer projecten gericht op demedicalisering in verzuimaanpak. Het kabinet heeft op 4 april 2003 aan de Sociaal-Economische Raad en de Raad voor Werk en Inkomen advies gevraagd over mogelijkheden voor meer vraagsturing daarin van de kant van sociale partners en afzonderlijke werkgevers. Het voornemen is de mogelijkheid te openen van gespecialiseerde arbodienstverlening wat betreft preventie resp. verzuimbegeleiding, ook door andere partijen.

Tabel 13.3: Streefwaarden beschikbaarheid schriftelijke risico-inventarisatie en -evaluatie

Doelgroep werkgevers	criterium Beschikbaarheid schriftelijke ri&e	2000	Realisa- tie 2001	2002	Streven 2003	2004
	alle werkgevers	55%	74%	78%	90%	91%
	1-9 werknemers	50%	70%	74%	85%	90%
	10-99 werknemers	75%	88%	93%	95%	97%
	> 99 werknemers	88%	94%	98%	97%	99%

Bron: Arbeidsinspectie, 2002 voorlopige cijfers.

Voor een goede arbo- en verzuimaanpak moeten werkgevers inzicht hebben in de risico's. De overheid schept daar voorwaarden voor. Werkgevers zijn verplicht tot een schriftelijke risico-inventarisatie en -evaluatie (ri&e). Bij eerste meting in 1998 beschikte 38 procent van de werkgevers over dit document. De laatste jaren is er een forse stijging, bij werkgevers met meer dan 99 werknemers zelfs al boven het oorspronkelijke streefcijfer. Maar ook bij de recente afvlakking van de groei is vooral nog in het kleinbedrijf een achterstand in te lopen. De AI handhaaft de ri&e-verplichting. Het Ministerie van SZW faciliteert toegankelijkheid en kwaliteit van model-ri&e's. Met SZW-subsidie is in maart 2003 de website rie.nl geopend. Werkgevers vinden hier algemene en branchespecifieke ri&e-modellen. Met MKB-Nederland wordt gewerkt aan elektronisch toegankelijk maken van meer branchemodellen.

Bedrijven met bepaalde grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen hebben verder strekkende verplichtingen wat betreft beschrijven en beheersen van risico's. Het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO '99) verplicht deze bedrijven een beleid te voeren om zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te voorkomen en daartoe in werking te hebben een veiligheidsbeheerssysteem, een managementsysteem dat de organisatie rond veiligheidsaspecten moet laten functioneren. Ongeveer de helft van deze bedrijven (met de grootste hoeveelheden gevaarlijke stoffen) zijn daarnaast verplicht een veiligheidsrapport op te stellen. Het Arbobesluit kent voor bepaalde bedrijven met gevaarlijke stoffen, die niet onder het BRZO vallen, de verplichting tot arbeidsveiligheidsrapportage (naar verwachting in 2004 te vervangen door de regeling Aanvullende Risico-inventarisatie en evaluatie, ARIE).

De AI werkt eraan zo nodig met handhaving de bedrijven volledig aan de verplichtingen te laten voldoen. In 2003 is binnen de AI een directie Major Hazard Control gevormd. Daarmee zijn inspecties zoals in de chemische (proces)industrie vanuit de regelgeving herkenbaar gegroepeerd en is de landelijk eenduidige aansturing verbeterd. De directie is belast met het toezicht op de bedrijven. Ze beoordeelt veiligheidsrapporten en arbeidsveiligheidsrapporten en bedrijven worden op basis van een programma geïnspecteerd. Ook worden zware ongevallen onderzocht en incidenten met gevaarlijke stoffen die daartoe hadden kunnen leiden. De benodigde capaciteit voor uitvoering van de ARIE-regeling zal door herprioritering van arbo-inspecties werden opgebracht.

Tabel 13.4 Beroepsziektemeldingen

	Realisatie 2000	Realisatie 2001	Realisatie 2002	Streven 2002 e.v.
Beroepsziektemeldingen conform richtlijnen	86%	87%	80%	90%

Bron: Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

Het ministerie van SZW subsidieert het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB). Het Centrum stelt richtlijnen op voor diagnose en melding van beroepsziekten. Met onder meer publicaties en studiedagen werkt het NCvB eraan dat met name bedrijfsartsen binnen arbodiensten richtlijnen kennen en meer in het algemeen goed op de hoogte zijn van achtergronden en aanpak van de problematiek. Het streven van het Centrum is dat 90 procent van de beroepsziektemeldingen conform de

richtlijnen is. Dat percentage wordt als optimum gezien. Een hoger streefcijfer impliceert te veel kans dat nieuw opkomende verschijnselen niet gemeld worden.

De realisatie 2002 is – onverwacht – fors beneden het streven door een hoog aantal niet-conforme meldingen uit de bouwsector (32%). Het NCvB onderzoekt met de sector de achtergronden. Zonder meldingen uit de bouw komt de realisatie 2002 op 87% uit.

Het NCvB werkt samen met de vier Nederlandse kenniscentra voor arbeidsrelevante aandoeningen gespecialiseerd in longen, huid, psyche en bewegingsapparaat en met vijftien regionale centra (Medwerk). Dit geheel vormt, met steun van de ministeries van SZW en VWS, het Kennisnetwerk Gezondheid en Arbeid. De bundeling van wetenschappelijke kennis met regionale expertise en ervaring zorgt ervoor dat mensen met arbeidsrelevante aandoeningen die belemmeringen ondervinden bij werk, doeltreffender en efficiënter behandeld of begeleid worden.

In de afgelopen jaren hebben de ministeries van SZW en VWS een groot aantal activiteiten gestimuleerd op het terrein van de arbocuratieve samenwerking. Stimulering was en is noodzakelijk voor verdere verbetering van preventie van ziekte en arbeidsongeschiktheid en verbeterde terugkeer in het arbeidsproces van zieke of dreigend arbeidsongeschikte werknemers. In 2004 gaat het om verdere verspreiding, implementatie en structurele inbedding van de bereikte resultaten. Dit betreft onder andere de samenwerkingsrichtlijnen en protocollen van bedrijfs- en huisartsen en het Kennisnetwerk Gezondheid en Arbeid. Daarnaast gaat het ministerie zich richten op verbetering van de kwaliteit van dienstverlening van de arbocuratieve zorg.

Ter ondersteuning van arbodiensten en werkgevers en werknemers voor meer gespecialiseerde kennis bij hun arbo- en verzuimaanpak investeert SZW ook anderszins in een toegankelijke en zo veel mogelijk vraaggestuurde 2^e lijns kennisinfrastructuur. Belangrijk daarbinnen is onder meer het Expertisecentrum reïntegratie van de gezamenlijke arbodiensten.

In maart 2003 heeft staatssecretaris Rutte het Arbo Platform Nederland ingesteld. In dit AP-NL nemen deel centrale sociale partners, arbodiensten, het Kennisnetwerk Gezondheid en Arbeid, het ministerie van SZW, TNO Arbeid en het Forum van Arboprofessionals. In samenwerking beogen zij het verbeteren van de beschikbaarheid, toepasbaarheid en toegankelijkheid van arbokennis en -informatie. Belangrijke taken zijn het activeren en stimuleren van betrokken partijen voor uitwisseling van beschikbare kennis en toepassing in de praktijk, en het bevorderen van de afstemming tussen vraag naar kennis en aanbod. Het AP-NL is een bundeling van het voormalige Arbo Platform en het Nederlands Focal Point voor Veiligheid en Gezondheid op het werk. AP-NL is daarmee ook verantwoordelijk voor arbo.nl, de website en het netwerk in aansluiting op het Europese informatienetwerk, alsmede voor de aansturing van de goeddeels virtuele Arbo Bibliotheek Nederland.

Operationele doelstelling 3. Het stimuleren van werkgevers en overige partijen tot verbetering van arbeidsomstandigheden, mede ter ondersteuning bij hun verantwoordelijkheid voor preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid en voor vroegtijdige reïntegratie.

Tabel 13.5: Trajecten met branches, per jaar afgesloten/af te sluiten

Doelgroep	Criterium	Realisatie					Streven		2005
		1999	2000	2001	2002	1 juli 2003	2003	2004	
Sociale partners in branches	Aantal trajecten						16	13	
	Versterking Arbobeleid Stoffen								
	Aantal branchetrajecten						2	5	10
	Versterking Arbeidsveiligheid								
	Aantal Arboconvenanten	2	6	14	16	5	–	15	5
								2e fase	2e fase

Bron: SZW.

Om uitval door arbeidsrisico's verder te voorkomen is in 2003 een tweetal projecten gestart, als nieuwe instrumenten voor het stimuleren van sectorale sociale partners.

Het project Versterking Arbobeleid Stoffen (VAST) richt zich op de lange termijn op vermindering van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Met behulp van een ketenaanpak (van producent tot gebruiker) worden afspraken met branches gemaakt die moeten leiden tot een veiliger gebruik en inzet van stoffen. In 2003 moet dit vorm krijgen in één koepelconvenant en 15 actieplannen met verschillende branches, en in 2004 met drie ketenconvenanten en 10 actieplannen.

Het project Versterking Arbeidsveiligheid richt zich op vermindering van het aantal arbeidsongevallen. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de ontwikkeling van een kwantitatief risicomodel arbeidsveiligheid en het starten van concrete verbetertrajecten die zich richten op veiligheidsbewustzijn en -cultuur van werkgevers en werknemers in bepaalde branches c.q. bedrijven. Er zullen met sectoren en bedrijven concrete afspraken gemaakt worden om het aantal arbeidsongevallen terug te dringen. Op lange termijn moet dit leiden tot vermindering van de maatschappelijke kosten van arbeidsongevallen. Het project loopt tot 2007; dan moeten in totaal 20 verbetertrajecten opgestart zijn.

In arboconvenanten maken overheid en sociale partners in sectoren afspraken over reductie van arborisico's, en steeds vaker ook over verzuim- en reïntegratieproblematiek. Het streven was om eind 2002 minimaal 20 arboconvenanten te hebben gesloten (SZW, Nota arboconvenanten nieuwe stijl, Tweede Kamer, vergaderjaar 1998–1999, 26 375, nr. 1). Met 38 convenanten eind 2002 is dat ruimschoots gehaald. Inmiddels zijn 43 arboconvenanten en 12 intentieverklaringen daartoe getekend. Van die 43 zijn er 31 afgesloten met hoogrisicobedrijfstukken. De overige 12 convenanten betreffen zogenaamde zelfmelders. Dit betekent dat al 2,8 miljoen werknemers in Nederland te maken krijgen met de maatregelen uit arboconvenanten en dat dit aantal tot meer dan 3,9 miljoen kan toenemen als de huidige intentieverklaringen tot convenanten zijn uitgewerkt en ondertekend.

In eerste tussenmetingen beginnen de effecten van de convenant-inspanningen zichtbaar te worden. In de nota «Arboconvenanten nieuwe

stijl: een rapportage over de periode 1999–2002» (SZW, Tweede Kamer, vergaderjaar 2002–2003, 25 883, nr. 12) is aangegeven dat het ziekteverzuim in het primair en voortgezet onderwijs, alsmede in verschillende zorgsectoren in 2001 licht is gedaald. Becijferd is dat de eerste 30 afgesloten arboconvenanten, bij realisatie van de expliciet geformuleerde doelstellingen in de convenantsteksten, een potentiële besparing opleveren van zeker € 300 miljoen per jaar. De eindmeting op het niveau van afzonderlijke convenantsectoren zal plaats vinden bij afloop. Een aantal arboconvenanten met doelstellingen wat betreft reductie ziekteverzuim c.q. WAO-instroom loopt af in het jaar 2004, met dus effectmetingen in 2004/2005.

Tabel 13.6: Nagestreefde resultaten van arboconvenanten wat betreft reductie ziekteverzuimpercentage c.q. WAO-instroompercentage

Arboconvenanten	Einddatum	Reductie doelstellingen ziekteverzuim en WAO
Onderwijs POVO	1-12-2004	ten opzichte van 1999 min 1%-punt en jaarlijks min 1%-punt ziekteverzuim per jaar bij 10% scholen met hoog verzuim
Onderwijs HOO	1-12-2004	ten opzichte van 2002 min 10% ziekteverzuim en 250 langdurig zieke werknemers reïntegreren
Onderwijs BVE	1-12-2004	ten opzichte van 2002 min 10% ziekteverzuim en 250 langdurig zieke werknemers reïntegreren
Academische Ziekenhuizen	31-12-2003	bruto WAO-instroom terugbrengen tot minder dan 1% en verzuimpercentage o.g.v. fysieke belasting, RSI en psychische belasting tezamen reduceren tot maximaal 2,7% en zo mogelijk 2,5%
GGZ	31-12-2003	verschil gemiddeld ziekteverzuim GGZ en het landelijk gemiddelde reduceren met minimaal 50% en instroom WAO op 31 december 2003 over het voorgaande jaar met minimaal 10% reduceren ten opzichte van 2000
Rijksoverheid	1-7-2004	min 1%-punt ziekteverzuim
Gehandicaptenzorg	1-7-2004	verschil tussen het gemiddeld ziekteverzuim Gehandicaptenzorg en gemiddelde bedrijfsleven reduceren met minimaal 50%
Gemeenten	9-7-2004	ten opzichte van 2000 min 1%-punt ziekteverzuim
Bankwezen	31-12-2004	min 10% ziekteverzuim en min 20% WAO-instroom
Ziekenhuizen	1-7-2004	verschil tussen het gemiddeld ziekteverzuim Ziekenhuizen en het landelijk gemiddelde op 1 juli 2004 gereduceerd met minimaal 50% en verschil landelijke instroom WAO en instroom WAO Ziekenhuizen over 2003 terugbrengen met 50% ten opzichte van 2000

Bron: SZW, beperkt tot die arboconvenanten die in 2004 expireren op zodanig tijdstip dat naar verwachting bij het jaarverslag over 2004 effectmetingen beschikbaar zijn.

De convenantenaanpak zal de komende periode worden voortgezet. Doel is het sectorale beleid over preventie, verzuim en reïntegratie verder te versterken. In deze «Tweede fase convenanten» zal nadrukkelijk aandacht worden gegeven aan het verzuim- en reïntegratiebeleid, zoals in de Sociale Nota 2003 al is aangekondigd, en aan het realiseren van een goede borging van de resultaten in de sectorale infrastructuur. De aanpak van de tweede fase zal in hoge mate lijken op die van de afgelopen jaren en daarom gericht zijn op de bevordering van de zelfwerkzaamheid van werkgevers en werknemers bij het vormgeven van arbozorg en verzuimbeleid op sectorniveau. Het einddoel van de tweede fase convenanten is een minimale reductie van 20 procent van het ziekteverzuim/het WAO-instroompercentage ten opzichte van het peiljaar 2001 (indien mogelijk 2002). Daarnaast wordt de partijen ook in overweging gegeven taakstellende afspraken te maken rond reïntegratie van arbeidsongeschikten en preventie. Maximaal 42 sectoren komen in aanmerking voor de tweede fase, waaronder 11 nieuwe trajecten. Hiervoor is een aanvullend bedrag van € 40 miljoen voor de periode 2004 tot en met 2007 gereserveerd. Indien wordt uitgegaan van 42 arboplusconvenanten van de tweede fase

zullen de potentiële besparingen van de eerste en tweede fase gezamenlijk op termijn minimaal € 1,4 miljard per jaar bedragen.

Tabel 13.7 Voortgang en financiële reservering convenanten arbo-, verzuim- en reïntegratiebeleid

	Aantal	Bereik Werknemers	Financiële reservering SZW	Sectoren/Sociale partners
Convenanten	43	2,8 miljoen	€ 71,9 mln	€ 185,2 mln
Intentieverklaringen	12	1,1 miljoen		
Oriëntatiefase	0	n.v.t.		
Totaal gestarte trajecten	55	3,9 miljoen		

Bron: SZW, stand 1 juli 2003.

Tabel 13.8 Prioritaire arbeidsrisico's convenanten

	Getekende intentieverklaringen	Afgesloten arboconvenanten
Tillen/fysieke belasting	7	23
Werkdruk	8	29
RSI	3	12
Schadelijk geluid	2	7
Oplosmiddelen	3	8
Allergene stoffen	0	8
Kwarts	0	2
Reïntegratie in 1e ziektejaar	10	31
Overig	2	23

Bron: SZW, stand 1 juli 2003.

Met MKB-Nederland en bij haar aangesloten brancheorganisaties is in 2003 een programma gestart voor een extra impuls voor arbo- en verzuimaanpak op de maat van het kleine bedrijfsleven. Goede ervaringen van arboconvenanten krijgen daarvoor zo nodig nadere vertaling.

Tabel 13.9: Noodzakelijke aanpassingen bij werk voor arbeidsgehandicapten

Doelgroep	Criterium	2000	2001	2002	streven 2004	streven 2007
Werkzame arbeidsgehandicapten	Aandeel dat nog aanpassing in het werk noodzakelijk acht	19%	18%	16%	15%	14%

Bron: CBS, 2002 voorlopige cijfers.

Werk voor gehandicapten vergt soms aanpassingen van de werkplek en/of -omgeving. In 2002 werden ruim 1,6 miljoen mensen van 15 tot en met 64 jaar belemmerd door een langdurige aandoening, ziekte of handicap in het verkrijgen van of uitvoeren van werk. Van hen waren er 778 000 werkzaam. Daarvan gaf 54% aan dat er geen aanpassing van het werk (meer) noodzakelijk is, 30% dat een aanpassing de afgelopen twaalf maanden heeft plaatsgevonden, en 16% dat er nog een aanpassing noodzakelijk is. Streven is voor meer van hen aanpassingen te bereiken, door dus een toegespitste arbo-aanpak van hun werkgever. Belangrijke inspanningen voor het stimuleren van de toetreding tot arbeid en het behoud van werk voor deze werknemers worden verricht door de Commissie Het Werkend Perspectief, in 2003 ingesteld voor ruim drie jaar.

Tabel 13.10: Aantal Farbo-producten met positief advies van de Arbeidsinspectie

Sector	Realisatie			Streven		
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Profit	10 000	5 500	6 000	6 000	6 000	6 000
Non profit	475	550	600	600	600	600

Bron: Arbeidsinspectie, 2002 voorlopige cijfers.

Doel van de Farbo-regeling is de verbetering van arbeidsomstandigheden in de profit en non-profit sector door fiscale stimulering van aanschaf en gebruik van arbovriendelijke bedrijfsmiddelen. In de profit sector krijgen bedrijven ficaal voordeel op afschrijving van investeringen via lagere vennootschaps- of inkomstenbelasting. De non-profit sector krijgt een afdrachtvermindering loonbelasting en premie volksverzekeringen van 3,5% van de investering.

Het aantal Farbo-producten met een positief AI-advies daalt na 2002. Oorzaak is de inkrimping van de lijst 2003 met Farbo-producten, deels door samenvoeging van verschillende onderdelen/bedrijfsmiddelen in voertuigen tot één bedrijfsmiddel, deels door een aanscherping van de eisen voor een bedrijfsmiddel. Door deze samenvoegingen en aanscherpingen zal:

- a. het gemiddelde bedrag per toekenning stijgen;
- b. het totaal toe te kennen bedrag enigszins teruglopen.

Ook door de huidige economische situatie wordt een lager beroep op de regeling verwacht. Het gemiddelde bedrag 2002, waarover de AI positief heeft geadviseerd, is in de profit sector tot heden ruim € 10 400 per toekenning, terwijl het in de non-profit sector € 19 600 bedraagt.

In de afgelopen jaren stonden vooral ergonomische toepassingen voor vrachtwagens, bedrijfswagens en landbouwtrekkers in de top tien van Farbo-producten. De verschillende producten staan op de Farbo-lijst die jaarlijks wordt geactualiseerd. Hierdoor sluit de regeling aan bij technologische vernieuwingen en maatschappelijke ontwikkelingen.

Arbeidsmiddelen die algemeen gangbaar zijn geworden of die meer dan twee jaar niet zijn aangemeld worden geschrapt, nieuwe arbeidsmiddelen worden door deskundigen beoordeeld en eventueel toegevoegd.

Operationele doelstelling 4. Ontwikkelen, vaststellen en voorschrijven van basismethoden en handhaving daarvan.

Tabel 13.11: Nagestreefde inspectiefrequentie Arbeidsinspectie naar bedrijfsgrootte

Doelgroep/terrein	risicoklasse	Realisatie 2001			Realisatie 2002			Streven 2005		
		Bedrijfsomvang in werknemers			Bedrijfsomvang in werknemers			Bedrijfsomvang in werknemers		
		2-9	10-99	>99	2-9	10-99	>99	2-9	10-99	>99
Landbouw & Industrie	Hoog	3%	15%	30%	3%	13%	29%	8%	13%	18%
	Laag	1%	7%	20%	1%	8%	23%	3%	3%	3%
Bouw	Hoog	3%	16%	52%	3%	17%	48%	11%	16%	21%
	Laag	2%	11%	23%	2%	8%	11%	6%	6%	6%
Overheid & Dienstverlening	Hoog	0%	4%	21%	1%	3%	17%	6%	11%	16%
	Laag	0%	4%	15%	1%	4%	15%	1%	1%	1%

Bron: Arbeidsinspectie.

De arboregels worden door de AI gehandhaafd. Daarbij wordt uitgegaan van de missie «aanpakken van misstanden ...» (Zie ook bij artikel 98 de toelichting op de organisatie en activiteiten van de Arbeidsinspectie als geheel.)

De eenheid voor de productie van de AI is het aantal af te sluiten interventietrajecten. Een interventietraject omvat alle bedrijfsbezoeken en administratieve handelingen die nodig zijn om te komen tot normconform gedrag bij bedrijven. De in te zetten handhavingsinstrumenten lopen van waarschuwingen via oplegging van bestuurlijke boete tot stillegging van werk in geval van acute bedreiging van veiligheid en gezondheid van personen. Bij overtreding van wetgeving worden bij eenzelfde bedrijf in opeenvolgende interventiebezoeken net zo lang (in zwaarte oplopende) handhavingsinstrumenten ingezet tot de overtredingen zijn opgeheven. Voor de bezochte bedrijven en onderzochte onderwerpen betekent dat een vrijwel volledige naleving. In 2002 waren er bijna 14 000 van dergelijke afgesloten arbotrajecten, in 2005 zijn dat er naar verwachting rond 18 000. De tabel geeft aan bij welke percentages van groepen werkgevers trajecten afgesloten (zullen) zijn.

Door de bedrijfstakgewijze benadering van inspecties en de publicatie van rapportages over inspectieprojecten in de afzonderlijke branches, gekoppeld aan overleg met vertegenwoordigende instanties uit deze branches, wordt een bredere naleving gestimuleerd dan alleen in de onderzochte bedrijven.

Bij de keuze van de branches en de te inspecteren onderwerpen laat de AI zich ondersteunen door een risicoanalysemodel (een expertmodel) en door beleidsmatige prioriteiten over onderwerpen die de aandacht verdienen, zoals de aandacht voor de «grote ziekmakers» en de oorzaken voor het uitvallen van werknemers door ziekte en arbeidsongeschiktheid. De beschikbare capaciteit voor de handhaving wordt daarom zo scherp mogelijk ingezet op de grootste risico's en de grootste risicobranches.

De AI heeft als streefdoel om in 2005 inspectiefrequenties te realiseren als aangegeven in de tabel. Ter toelichting nog het volgende. De frequenties omvatten alleen de resultaten van de inspectieprojecten op jaarbasis gemiddeld over meerdere jaren. Deze cijfers bevatten niet de onderzoeken die als reactie op gemelde klachten en ongevallen worden uitgevoerd. De cijfers kennen enige onzekerheidsmarge. Oorzaak is de vervuiling (bedrijven in bestand die geen economische activiteit vertonen, lege BV's en een grote wisseling van voornamelijk kleine bedrijven) en de onvolledigheid van het Kamer van Koophandelbestand (geen overheid, semi-overheid, landbouwbedrijven e.d.), dat de grootste bron is voor gegevens over bedrijven en vestigingen. Het risicomodel dat aan deze verdeling ten grondslag ligt wordt momenteel vernieuwd, waardoor mogelijk verschuiving tussen sectoren wenselijk wordt.

Uit de realisatiecijfers in 2002 blijkt dat nog een forse verschuiving moet worden gerealiseerd van inspecties in de grote bedrijven naar inspecties in de kleinere bedrijven. De getalsverhoudingen in de aantallen grote en kleine bedrijven brengen logischerwijs met zich mee dat een forse teruggang in de inspectiefrequentie van grote bedrijven slechts een geringe toename van de inspectiefrequentie van kleinere bedrijven als resultaat kan hebben. In het jaarplan 2004 van de AI worden deze algemene uitgangspunten toegelicht en worden de doelstellingen nader uitgewerkt in concrete projecten.

13.3 Budgettaire gevolgen van beleid.

Tabel 13.12: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

13 Verbetering arbeidsomstandigheden Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	72 895	95 761	104 262	45 534	37 874	27 338	14 338
Uitgaven	70 313	99 180	110 697	48 311	37 874	27 338	14 338
<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>47 496</i>	<i>49 770</i>	<i>48 382</i>				
Personeel	40 029	41 225	41 838				
Materieel	7 467	8 545	6 544				
<i>Programmauitgaven</i>	<i>22 817</i>	<i>49 410</i>	<i>62 315</i>	<i>48 311</i>	<i>37 874</i>	<i>27 338</i>	<i>14 338</i>
– Convenanten arbeidsomstandigheden	20 295	31 125	46 360	33 481	23 580	15 838	2 838
– Subsidies en overige beleidsuitgaven	2 522	18 100	15 955	14 830	14 294	11 500	11 500
– Voorlichting		185					
Ontvangsten	4 979	5 284	5 984	6 884	6 884	6 884	6 884

Toelichting bij de cijfers

De eerste en vierde operationele doelstelling hebben geen eigen programmauitgaven maar apparaatsuitgaven zoals apparaatsuitgaven van de Arbeidsinspectie.

13.4 Budgetflexibiliteit

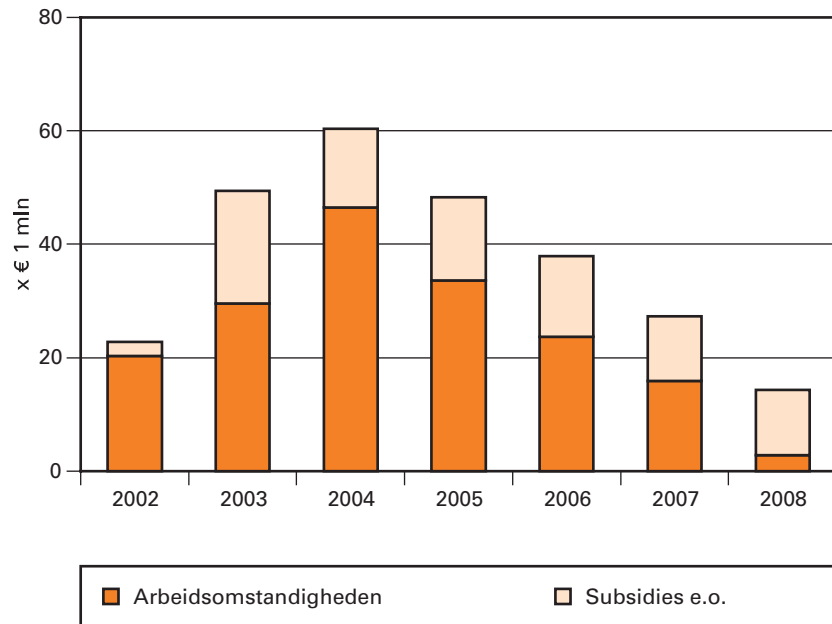
Tabel 13.13: Budgetflexibiliteit (indicatie per 1-1-2004) inclusief overboekingen naar AI

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	110 697	48 311	37 874	27 338	14 338
Totaal apparaatsuitgaven	48 382				
	%	%	%	%	%
Totaal programmauitgaven	62 315	48 311	37 874	27 338	14 338
Waarvan op 1 januari 2004					
Juridisch verplicht etc.	37	19	12	0	0
Bestuurlijk verplicht	19	31	35	18	27
Beleidsmatig gereserveerd	35	39	47	64	19
Beleidsmatig vrij	9	11	6	18	54
Totale flexibiliteit	100	100	100	100	100

Met name voor de al afgesloten arboconvenanten zijn juridische verplichtingen met sociale partners overeengekomen. Voor in onderhandeling zijnde convenantstrajecten en voor diverse projecten zijn al toezeggingen gedaan waardoor het ministerie bestuurlijk gebonden is om subsidiegelden beschikbaar te stellen. Voorts zijn zowel voor de subsidieregeling convenanten arbeidsomstandigheden als voor diverse projecten – zoals Versterking Arbeidsveiligheid, VAST, Nieuw Productbeleid, Commissie Het Werkend Perspectief, NCvB, Implementatie Project Sociale Zekerheid en Zorg/arbocuratief beleid en het Arbo Platform Nederland – beleidsmatig al gelden gereserveerd.

13.5 Veronderstellingen

Grafiek 13.1: Uitgaven arbeidsomstandigheden en subsidies 2002–2008

De uitgaven voor arbeidsomstandigheden vertonen een opmerkelijk patroon. In de jaren 2002 tot en met 2004 stijgen de uitgaven aanzienlijk waarna ze tot en met 2008 geleidelijk dalen. Belangrijkste oorzaak hiervoor is de toedeling van de voor arboconvenanten toegekende begrotingsmiddelen waarvan de piek van de betalingen naar verwachting in vooral 2004 en 2005 ligt.

13.6 VBTB-paragraaf

Tabel 13.14: Beschikbare prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling (beknopt weergegeven)	Informatie	Beschikbaar sinds
1. Reductie blootstelling risico's 2. Voorwaarden scheppen	1 werknemers blootgesteld aan risico's	1996
	2 risico-inventarisaties en -evaluaties bij werkgevers	1998
	3 beroepsziektemeldingen	1998
3. Stimuleren	4 afgesloten arboconvenanten, overige trajecten	1999, 2003
	5 resultaten arboconvenanten verzuim en WAO-instroom	2004
	6 aanpassingen bij werk voor arbeidsgehandicapten	2000
	7 aantal Farbo-producten	2002
4. Handhaven	8 inspectiefrequentie Arbeidsinspectie (ook eerder dan 2002 beschikbaar in andere vorm)	2002

Bron: CBS, 2002 voorlopige cijfers.

De ontwikkeling van artikel 13 behoeft verdere versterking. De voor 2002 voorgenomen resultaten zijn niet alle gerealiseerd; de horizon die er lag voor uitkomsten na 2002 is vooruitgeschoven wat betreft de risico's tillen en schadelijk geluid. Ook de Algemene Rekenkamer signaleert het beperkte zicht op effecten, inzet en kosten. Het voorliggende begrotingsartikel bevat enige wijzigingen in indicatoren. In het bijzonder nieuwe effect-indicatoren: resultaten van arboconvenan-

ten en nodige werkaanpassingen voor arbeidsgehandicapten. Er wordt ingezet op een verdere systematische verbetering per begroting 2005. Oogmerk is centraal stellen van enkele outcome-indicatoren, met een aantal (output)indicatoren en hun bijdrage aan het beoogde maatschappelijk effect, al dan niet vergezeld van specifiekere outputgegevens. Verbetering daarbij is ook afhankelijk van de ingezette verkenningen rond maatschappelijke kosten en uiteindelijke baten van arbeidsomstandigheden aanpak. Zo'n vernieuwing vergt een zorgvuldig traject, niet in het minst omdat het beleid slechts tot succes te brengen is door medewerking en inzet van tal van partijen zoals afzonderlijke werkgevers, sociale partners en instellingen van publiek en privaat karakter. In de tabel is afgezien van komende prestatiegegevens. De rol van het ministerie van SZW is weliswaar cruciaal, maar niet allesbepalend. De uitdaging is het vinden van een goed evenwicht bij opstellen van operationele doelstellingen en indicatoren.

BELEIDSARTIKEL 14 TEGEMOETKOMING ASBEST-SLACHTOFFERS

14.1 Algemene doelstelling

De regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS) geeft uitdrukking aan een maatschappelijke erkenning van het leed van asbestslachtoffers voor die slachtoffers die niet via de voormalige werkgever een schadevergoeding kunnen verkrijgen (vangnetregeling).

De TAS is het sluitstuk op het Convenant Instituut Asbestslachtoffers (IAS). De TAS voorziet in een eenmalige tegemoetkoming in immateriële schade van slachtoffers die door beroepsmatige blootstelling aan asbest maligne mesotheliom hebben ontwikkeld maar die naar geldende burgerrechtelijke maatstaven een vordering niet geldend kunnen maken vanwege het ontbreken van een aansprakelijke tegenpartij of een beroep op verjaring van de claim. Uitgangspunten zijn dat het gaat om een persoonlijk recht (men moet zoveel mogelijk bij leven maatschappelijke erkenning kunnen krijgen) en dat de overheid niet de aansprakelijkheid van de voormalige werkgever overneemt.

Tabel 14.1: Overzicht beleidsevaluaties

	startdatum	einddatum	onderwerp
Algemene doelstelling	april 2005	december 2005	Evaluatie (voorschot)regeling

14.2 Operationele doelstelling

Het – zoveel mogelijk bij leven – aan slachtoffers met maligne mesotheliom door:

- *asbestblootstelling tijdens de arbeid als werknemer dan wel*
- *asbestblootstelling als huisgenoot van die werknemer via de kleding van die werknemer,*

verstrekken van een eenmalige financiële tegemoetkoming in de immateriële schade, hetzij als voorschot op een schadevergoeding van de aansprakelijke werkgever, hetzij als eenmalige uitkering.

Uit evaluatie in 2002 bleek dat 90% tot 95% van de slachtoffers niet meer in leven was bij het ontvangen van een TAS tegemoetkoming of een schadevergoeding van de voormalige werkgever. Daarom is per 1 januari 2003 in de TAS een voorschotregeling geïntroduceerd, met behoud van bestaande uitgangspunten. De voorschotregeling betekent een versnelling in de procedure. Het voorschot wordt gegeven op basis van een lichtere bewijslast. Het slachtoffer met mesotheliom moet aannemelijk maken dat hij dit heeft gekregen door werken met asbest in diens verleden als werknemer. De vraag naar de verhaalbaarheid van de vordering bij de voormalige werkgever wordt pas na de voorschotfase beantwoord in het proces van arbeidshistorisch onderzoek en bemiddeling tussen slachtoffer en werkgever, waarbij het IAS een centrale rol speelt.

Het aantal tegemoetkomingen neemt hierdoor slechts beperkt toe. Wel worden eenmalig in 2003 meer tegemoetkomingen verstrekt, bij wijze van voorschot, die vervolgens worden verhaald bij de aansprakelijke werkgever. In 2004 zijn naar verwachting de aanvragen op structureel niveau. Doordat er meer voorschotten worden verwacht dan er uitkeringen werden verstrekt en omdat de kosten van het IAS die leiden tot een negatief advies ook worden vergoed, stijgen de uitvoeringskosten.

Voor de TAS is essentieel dat het slachtoffer zich bij leven aanmeldt bij het IAS. Vervolgens bereidt hij met het IAS een voorschotaanvraag voor. Als het slachtoffer niet bij leven een voorschot aanvraagt kunnen nabestaanden, mits het slachtoffer zich bij leven bij het IAS heeft gemeld, recht hebben op een eenmalige uitkering, als het slachtoffer daarop recht zou hebben gehad. Het aantal verstrekte voorschotten is een belangrijke indicator voor de werking van de TAS; immers een voorschot wordt in beginsel slechts bij leven aan een slachtoffer uitgekeerd. De TAS is per 1 juli 2003 opnieuw aangepast. Daarbij is het toepassingsgebied verruimd met de groep huisgenoten die blootgesteld werd aan asbeststof via de kleding van de werknemer die met asbest heeft gewerkt. Verwacht wordt dat de beperkte meerkosten binnen artikel 14 kunnen worden gedekt.

14.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14.2: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	1 970	6 160	3 227	3 223	3 223	3 223	3 223
Uitgaven	1 967	6 160	3 227	3 223	3 223	3 223	3 223
<i>Apparaatsuitgaven</i>	36	37	104	0	0	0	0
Personeel	30	33	100	0	0	0	0
Materieel	6	4	4	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>	1 931	6 123	3 123	3 223	3 223	3 223	3 223
Uitkeringslasten	1 494	5 006	2 127	2 227	2 227	2 227	2 227
Uitvoeringskosten	437	1 117	996	996	996	996	996
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 14.3: Kengetallen

	Realisatie 2002	Raming 2003	2004
<i>Programma uitgaven (x € 1 000)</i>			
Eenmalige tegemoetkomingen:			
SVB, waarvan:			
– verstrekte/te verstrekken voorschotten	1 361 ¹	4 291	3 477
– verrekende/te verrekenen voorschotten		1 048	1 826
– definitieve tegemoetkomingen	1 361	1 763	476
– effect transactie-uitgaven SVB versus kasuitgaven SZW	133	–	–
SZW-uitgaven	1 494	5 006	2 127
Advies- en uitvoeringskosten:			
SVB	437	1 117	996
<i>Volume (x 1)</i>			
Aantal slachtoffers	401	400	400
Aantal ingediende aanvragen	94	–	–
Doelgroep	–	300	320
Aanvraag doelgroep in leven	–	355 ²	250
Aantal toekenningen, waarvan:	88	315	135
– overganggevallen voorschotregeling	–	111	30
– verstrekte/te verstrekken voorschotten	–	270	220
– met werkgever verrekende/te verrekenen voorschotten	–	66	115
<i>Gemiddelde uitgave per tegemoetkoming (x € 1)</i>			
Eenmalige tegemoetkoming (al dan niet voorschot)	15 465 ³	15 882	15 882 ⁴
Advies- en uitvoeringskosten	4 650	3 145	3 985

¹ realisatie 2002 – IW1 (voorlopige cijfers, ontv. via AVB).

² inclusief huisgenoten en overganggevallen.

³ de gemiddelde tegemoetkoming ligt onder het maximum vanwege incidentele gedeeltelijke tegemoetkomingen.

⁴ als de ontwikkeling van het WML daartoe aanleiding geeft wordt de TAS uitkering vanaf 1 januari 2004 jaarlijks geïndexeerd.

In september 2003 worden de uitvoeringskosten 2003 geëvalueerd, op basis van de halfjaarcijfers.

14.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de asbestregeling is beperkt. Slechts wijziging van convenant én TAS zouden de uitgaven op termijn kunnen beïnvloeden. De met de TAS samenhangende uitvoeringskosten zijn niet juridisch verplicht, maar wel onlosmakelijk verbonden aan het aanvragen van een tegemoetkoming. Daarom is sprake van een bestuurlijke verplichting.

Tabel 14.4: Budgetflexibiliteit

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	3 227	3 223	3 223	3 223	3 223
Totaal apparaatsuitgaven	104				
Totaal programma-uitgaven	3 123	3 223	3 223	3 223	3 223
	%	%	%	%	%
Waarvan op 1 januari 2004:					
* juridisch verplicht	68				
* bestuurlijk verplicht, maar niet juridisch gebonden	32	100	100	100	100
* beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma					
* beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100	100	100	100	100

14.5 Veronderstellingen

Er is vanuit gegaan dat van de slachtoffers met maligne mesotheliom die een aanvraag op grond van de TAS indienen, ongeveer 40% van de aansprakelijke werkgever een schadevergoeding krijgt. Voor de huisgenoten ligt dit percentage op 20.

14.6 VBTB-paragraaf

Op grond van ontwikkelingen in 2003 wordt begin 2004 bekeken of en zo ja welk streefcijfer per begroting 2005 gehanteerd kan worden inzake het percentage slachtoffers dat bij leven de gevraagde tegemoetkoming op grond van de TAS krijgt.

BELEIDSARTIKEL 15 RIJKSBIJDRAGEN SOCIALE FONDSEN

15.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het medebekostigen van de sociale verzekeringen uit de schatkist ter dekking of voorkoming van tekorten in de fondsen.

Een deel van de sociale zekerheidsregelingen wordt gefinancierd door middel van premieheffingen. De geheven premies komen terecht in de diverse sociale fondsen. Omdat in sommige omstandigheden premieheffing niet wenselijk of volledig mogelijk is, is in een aantal gevallen ervoor gekozen om deze fondsen te voorzien van een rijksbijdrage. De evaluatie van de doelstellingen vindt plaats bij de respectievelijke moederwetten.

15.2 Operationele doelstellingen

1. *Het medebekostigen van de arbeidsongeschiktheidslasten van beroepsbeoefenaren.*
2. *Het compenseren van de premiederving van de werknemersfondsen wegens gemoedsbezwaren.*
3. *Het compenseren van de premiederving van de volksverzekeringsfondsen wegens heffingskortingen.*
4. *Het compenseren van de uitgaven als gevolg van het opheffen van het AOW-gat van vrouwen van grensarbeiders.*
5. *Het compenseren van de tekorten in het Ouderdomsfonds.*

Operationele doelstelling 1: Het medebekostigen van de arbeidsongeschiktheidslasten van beroepsbeoefenaren.

SZW zorgt ervoor dat de rijksbijdrage aan het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen (AfZ) zodanig wordt vastgesteld dat deze voorziet in de benodigde resterende dekking indien de WAZ-premie die beroepsbeoefenaren inbrengen, onvoldoende is om hun arbeidsongeschiktheidslasten te dekken. De WAZ-premie wordt geïnd door de Belastingdienst en afgedragen aan het AfZ.

Operationele doelstelling 2: Het compenseren van de premiederving van de werknemersfondsen wegens gemoedsbezwaren.

SZW voorziet in rijksbijdragen die de premiederving compenseren van de werknemersfondsen wegens aan werkgevers verleende premievrijstelling tot premiebetaling uit hoofde van gemoedsbezwaren. Natuurlijke personen en rechtspersonen waarbij natuurlijke personen werkzaam zijn, kunnen bij het UWV een aanvraag doen voor vrijstelling wegens gemoedsbezwaren van de verplichting tot premiebetaling. Dan wordt er in het kader van één of meer werknemersverzekeringen geen premie geheven, maar aan de werkgever een naheffingsaanslag in de loonbelasting (zonder verhoging) opgelegd ter hoogte van het bedrag waarvoor de werknemer aansprakelijk zou zijn geweest indien geen vrijstelling was verleend. Een compenserende rijksbijdrage is wenselijk omdat de uitkeringen aan werknemers met een gemoedsbezwaarde werkgever, gewoon uit de fondsen bekostigd worden.

Operationele doelstelling 3: Het compenseren van de premiederving van de volksverzekeringsfondsen wegens heffingskortingen.

Sinds 2001 worden de fondsen voor de volksverzekeringen gecompenseerd voor een daling van de premieopbrengst die een gevolg is van de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001. Dit betekende dat het systeem van belastingvrije sommen werd vervangen door een systeem van heffingskortingen en het arbeidskostenforfait door een arbeidskorting, met als gevolg een lagere premieopbrengst. Deze compensatie is de zogeheten BIKK (Bijdrage in de Kosten van Kortingen). De hoogte hiervan wordt jaarlijks aangepast aan de geraamde kosten van de heffingskortingen en wijzigingen van de belasting- en premietarieven in de eerste schijf.

Operationele doelstelling 4: Het compenseren van de uitgaven als gevolg van het opheffen van het AOW-gat van vrouwen van grensarbeiders.

In 2002 heeft de Kamer besloten om met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002 de korting op het AOW-pensioen van vrouwen wier echtgenoten als grensarbeiders in de periode van 1 januari 1957 tot 1 april 1985 niet verzekerd waren voor de AOW, alsnog buiten beschouwing te laten. Dit geldt tevens voor de korting op de toeslag waarop de pensioengerechtigde echtgenoot recht heeft ten behoeve van zijn jongere partner gedurende de periode dat zij de 65-jarige leeftijd nog niet heeft bereikt.

Operationele doelstelling 5: Het compenseren van de tekorten in het Ouderdomsfonds.

Bij het Ouderdomsfonds is sprake van exploitatietekorten (€ 1 140 miljoen in 2004), hetgeen leidt tot een vermogenstekort van gelijke omvang in 2004. Dit als uitvloeisel van de rijksbijdrage over 2003 van € 1 195 miljoen in verband met het vermogenstekort over dat jaar. De tekorten worden aangevuld uit de rijksmiddelen waardoor een neutrale kaspositie voor het Ouderdomsfonds ontstaat. Deze rijksbijdrage belast het EMU-saldo niet omdat daarin de saldi van de fondsen en het rijk integraal worden meegenomen. Op deze wijze kan de AOW-premie ongewijzigd blijven, waardoor de lasten- en koopkrachtontwikkeling niet wordt beïnvloed.

De volksverzekeringsfondsen worden beheerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en de werknemersverzekeringsfondsen door het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV). Dit vindt plaats op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. SZW houdt toezicht op de rechtmatige en doelmatige uitvoering door de SVB en het UWV.

15.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15.1 Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr	Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal verplichtingen	2 732 037	4 011 068	4 089 350	4 977 400	5 384 700	5 583 200	5 795 000
	Totaal uitgaven	2 712 137	4 011 068	4 089 350	4 977 400	5 384 700	5 583 200	5 795 000
1	<i>Apparaatsuitgaven</i>	240	268	250				
	– Personeel	229	252	240				
	– Materieel	11	16	10				
2	<i>Programmauitgaven</i>	2 711 897	4 010 800	4 089 100	4 977 400	5 384 700	5 583 200	5 795 000
	Operationele doelstelling 1							
	– Rijksbijdrage WAZ	9 756	9 800	9 800				
	Operationele doelstelling 2							
	– Gemoedsbezwaren	1 656	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700
	Operationele doelstelling 3							
	– Heffingskortingen	2 669 485	2 793 300	2 926 600	2 740 700	3 010 000	3 208 500	3 420 300
	Operationele doelstelling 4							
	– AOW-gat	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
	Operationele doelstelling 5							
	– Ouderdomsfonds		1 195 000	1 140 000	2 224 000	2 362 000	2 362 000	2 362 000
	– Sluitende aanpak WW	20 000						
3	Ontvangsten	19 701	0	0	0	0	0	0

Bron: SZW-administratie

15.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de rijksbijdragen is nihil. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

15.5 Veronderstellingen van beleid

Tabel 15.2 Kengetallen

Rijksbijdragen Sociale Fondsen	2001	2002	2003	2004
Gemoedsbezwaren				
* Vergoedingen werknemersverzekeringen i.v.m. vrijstelling wegens gemoedsbezwaren (x € 1 mln)	1,5	1,7	1,7	1,7
* Aantal premievrijstellingen	81	84	85	85
* Gemiddelde vrijstelling (x € 1)	18 835	19 714	20 265	20 265
AOW-gat vrouwen ex-grensarbeiders				
* Aantal gemiste verzekeringsjaren		1 238	1 238	1 238
* Gemiddelde uitkering (x € 1)		9 184	9 184	9 184
* Rijksbijdrage (x € 1 mln)		11	11	11
Bikk (x € 1 mln)		2 669,5	2 793,3	2 926,6
Waarvan AOW		2 481,5	2 598,5	2 714,6
Waarvan Anw		188,0	194,8	202,0
Ouderdomsfonds (x € 1 mln)			1 195	1 140

15.6 VBTB-paragraaf

De doelstellingen zijn wettelijk vastgelegd en zullen naar verwachting niet veranderen. De formulering van prestatie-indicatoren is gezien de koppeling van de doelstellingen aan verschillende moederwetten niet zinvol.

16.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het waarborgen dat de AOW vanaf 2020 ondanks de vergrijzing betaalbaar blijft.

Door de voortschrijdende vergrijzing van de Nederlandse bevolking neemt de druk op de AOW toe. Het Spaarfonds AOW is in 1998 ingesteld om de financierbaarheid van de AOW-uitgaven op langere termijn zeker te stellen. Tegelijk met de instelling van het Spaarfonds is de te innen AOW-premie wettelijk beperkt tot maximaal 18,25% waardoor de AOW-lasten meer worden gespreid. Vanaf 2020 kan het Ouderdomfonds een beroep doen op middelen uit het Spaarfonds om de toegenomen uitgaven aan AOW-uitkeringen zonder extra premieverhogingen te kunnen financieren.

Het Spaarfonds AOW is geen daadwerkelijk fonds, in de eigenlijke betekenis van het woord. Het Spaarfonds bevat geen werkelijke vermogenstitels. Het fonds is de facto een registratie van een op specifieke titel afgeloste schuld. De ten gunste van het fonds geboekte bedragen maken deel uit van de collectieve sector. Stortingen in het Spaarfonds leiden niet tot een belasting van het begrotingssaldo.

Gelet op de aard van het artikel is het niet mogelijk om zinvolle tussengelegen doelstellingen van beleid te formuleren los van het overige budgettair beleid gericht op schuldreductie, waarmee de mate van realisatie kan worden onderzocht en beoordeeld. Van evaluatie wordt daarom afgezien.

16.2 Operationele doelstellingen

Het reserveren van aanspraken op de schatkist ten behoeve van het Spaarfonds AOW.

SZW draagt zorg voor de reservering van aanspraken op de schatkist. Jaarlijks dienen de aanspraken minimaal met tenminste € 113,4 miljoen te stijgen. Naast de rijksbijdragen wordt het fonds ook gevoed door jaarlijkse rentebijdragen.

Het vermogen van het Spaarfonds AOW (inclusief rentebaten) zal op basis van de huidige inzichten in 2020 circa € 126 miljard bedragen. Het Spaarfonds AOW wordt beheerd door SZW. Bij wet is bepaald dat tot het jaar 2020 aan dit fonds geen middelen zullen worden onttrokken.

16.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 16.1: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr	Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal verplichtingen	2 405 073	2 518 519	2 631 952	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705
	Totaal uitgaven	2 405 073	2 518 519	2 631 952	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705
1	<i>Apparaatsuitgaven</i>	38	39	27				
	– Personeel	36	36	26				
	– Materieel	2	3	1				
2	<i>Programmauitgaven</i>	2 405 035	2 518 480	2 631 925	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705
	Rijksbijdrage Spaarfonds AOW	2 405 035	2 518 480	2 631 925	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705
3	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Bron: SZW-administratie.

16.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de rijksbijdrage is nihil. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

16.5 Veronderstellingen van beleid

Tabel 16.2: Kengetallen

Rijksbijdragen Spaarfonds AOW	2001	2002	2003	2004
Rijksbijdrage (x € 1 mln)	2 291,6	2 405,0	2 518,5	2 631,9
Rentebaten (x € 1 mln)	403,5	536,6	680,2	808,2
Vermogenspositie (x € 1 mln)	9 730,4	12 672,0	15 870,7	19 310,8
Rentebestand	4,94%	4,88%	4,0%	4,1%

16.6 VBTB-paragraaf

De doelstellingen zijn wettelijk vastgelegd en zullen naar verwachting niet veranderen. De formulering van prestatie-indicatoren is gezien de aard van het artikel niet zinvol.

BELEIDSARTIKEL 17 STRUCTUUR UITVOERINGSORGANISATIE WERK EN INKOMEN

17.1 Algemene doelstelling

Het bieden van ondersteuning bij en het geven van sturing aan het transformatieproces van de oude uitvoeringsstructuur van de (publieke) arbeidsvoorziening en de sociale zekerheid naar het nieuwe activeringsgerichte uitvoeringstelsel dat per 1 januari 2002 inwerking is getreden.

De SUWI-wet is op 1 januari 2002 van kracht geworden. Ten laste van dit artikel worden vanaf 2001 de kosten voor de afwikkeling Arbeidsvoorziening, ESF en de Veranderorganisatie Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI) verantwoord en wordt tevens inzicht geboden in de kosten van de subsidieregelingen Centra Werk en Inkomen (CWI), Bedrijfsverzamelgebouwen (BVG) en Regionale Platforms Arbeidsmarktbeleid (RPA). Deze laatste drie betreffen tijdelijke stimuleringsregelingen, die een bijdrage leveren aan de totstandkoming van deze organisaties. Medio mei 2003 heeft de eerste evaluatie van de SUWI-wet plaatsgevonden.

De vergoeding voor de reguliere uitvoeringskosten en de transformatiekosten van de Centrale Organisatie Werk en Inkomen worden niet op dit artikel, maar op beleidsartikel 1 Basisdienstverlening Werk en Inkomen verantwoord. De reguliere uitvoeringskosten en de transformatiekosten van UWV en SVB maken onderdeel uit van beleidsartikelen 5, 6, 7, 9 en 14 alsmede van de premiegefinancierde artikelen. Een samenvattend overzicht van de uitvoeringskosten van CWI, UWV en SVB is opgenomen in hoofdstuk 11. De verantwoording van deze uitgaven vindt plaats via de jaarverslagen/rekeningen van de ZBO's, die afzonderlijk onder de aandacht van het Parlement worden gebracht. Dit geldt ook voor de jaarplannen en de vastgestelde budgetten voor de uitvoeringskosten. Ook in de Voortgangsrapportages SUWI wordt het Parlement afzonderlijk geïnformeerd over de doelstellingen en de realisaties van de SUWI-ZBO's.

Vanaf 2004 worden op beleidsartikel 17 uitsluitend nog uitgaven in het kader van de ontvlechting van Arbeidsvoorziening, de afwikkeling van de stimuleringsregeling BVG en de coördinatie van de reïntegratiemarkt verantwoord.

De overige artikelonderdelen (stimuleringsregeling RPA, stimuleringsregeling CWI, afwikkeling VO-SUWI) worden in 2003 afgerond.

Tabel 17.1: Overzicht beleidsevaluaties

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Algemene doelstelling</i>							
Regionale platforms		X					
<i>Begroting</i>							
Gehele artikel (zie ook artikel 1)	X						

Na 2004 worden via dit artikel geen uitgaven meer gedaan, derhalve zal er ook geen evaluatie meer plaatsvinden.

17.2 Operationele doelstellingen

Operationele doelstelling 1: Het afwikkelen van de ontvlechting Arbeidsvoorziening Nederland (Arbvo).

Operationele doelstelling 2: Het stimuleren van de inrichting van bedrijfsverzamelgebouwen.

Voor de implementatie van de SUWI-structuur is de stimuleringsregeling Bedrijfsverzamelgebouwen in kracht. Deze regeling geeft een bijdrage in de incidentele opstartkosten. In totaal hebben 122 initiatieven een aanvraag voor de subsidieregeling ingediend.

17.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17.2: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	460 488	110 881	30 928	0	0	0	0
Uitgaven	456 404	110 881	30 928	0	0	0	0
<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>1 902</i>	<i>2 482</i>	<i>928</i>				
1. Personeel	1 670	2 063	893				
2. Materieel	112	134	35				
3. Agentschappen	120	285					
<i>Programmauitgaven</i>	<i>454 502</i>	<i>108 399</i>	<i>30 000</i>				
1. Facilitering oprichting CWI	1 536	3 271					
2. Ontvlechting Arbvo	278 507	70 400	15 000				
3. Ondersteuning bedrijfsverzamelgebouwen (bvg-en)	1 588	10 715	14 000				
4. Coördinatie reïntegratiemarkt	9 645	9 076	1 000				
5. ICT	5 949	10 000					
6. Overig	88	337					
7. Afwikkeling ESF-oud	157 189	4 600					
Ontvangsten	10 128	48 613	2 887	0	0	0	0

In het kader van de ontvlechting van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie is in 2004 voor de afwikkeling van Kliq € 15 miljoen beschikbaar.

Voor de stimuleringsregeling Bedrijfsverzamelgebouwen is € 14 miljoen beschikbaar. Subsidieaanvragers hebben een termijn van een jaar om een plan van aanpak in te dienen. Na ontvangst moet dit plan worden beoordeeld. 50% van de plannen wordt pas in december 2003 verwacht. Deze kosten schuiven door naar 2004. Van de overige 50% wordt in 2003 een voorschot verstrekt en zal in 2004 de nabetaling plaats vinden. Het gaat in totaal om aanvragen voor 122 BVG-initiatieven met een gemiddelde bijdrage van ruim € 200 000.

Aan het einde van 2003 eindigt de tijdelijke stimuleringsregeling. Het is nu aan regionale arbeidsmarktpartijen de Regionale Platforms Arbeidsmarktbeleid verder tot een succes te maken. Voor het jaar 2004 is € 1,0 mln beschikbaar gesteld voor door de RPA's te initiëren projecten.

Voor de uitgavencategorieën geldt een juridische verplichting, derhalve is er geen sprake van budgetflexibiliteit.

17.4 VBTB-Paragraaf

Gezien het feit dat de op dit artikel te verantwoorden uitgaven en ontvangsten zullen aflopen is de VBTB-paragraaf niet aan de orde.

4. NIET-BELEIDSARTIKELN

NIET-BELEIDSARTIKEL 97 AFLOPENDE REGELINGEN

97.1 Algemene beleidsdoelstelling

Voor de financiële afwikkeling en verantwoording van een aantal afgesloten regelingen is in de begroting een aparte voorziening getroffen. Het gaat hier uitsluitend om na-declaraties of vergoedingen van nabetalingen op grond van gerechtelijke uitspraken (bezwaar- en beroepsprocedures) naar aanleiding van geschillen in het verleden.

97.2 De afgesloten regelingen

Financiële afwikkeling afgesloten regelingen

De wet Werkloosheidsvoorziening is financieel afgewikkeld. Het gaat hier uitsluitend om na-declaraties of vergoedingen van nabetalingen op grond van gerechtelijke uitspraken (bezwaar- en beroepsprocedures) naar aanleiding van geschillen in het verleden.

Regeling ex-mijnwerkers

De Regeling vervroegde uittreding ex-mijnwerkers en de Silicoseregeling mijnwerkers zijn financieel afgewikkeld. Per 1 januari 2000 zijn alle rechthebbenden uitgestroomd, zodat uitsluitend nog nabetalingen worden verantwoord. Op deze voorziening wordt tevens de Rijksbijdrage aan het algemeen mijnwerkersfonds verantwoord.

Experimenten

Het Tijdelijk besluit subsidiëring Experimenten Activering Uitkeringsgelden (EAU) en het Experiment marktverruiming schoonmaakbranche zijn financieel afgewikkeld. Het gaat hier uitsluitend om na-declaraties of vergoedingen van nabetalingen op grond van gerechtelijke uitspraken (bezwaar- en beroepsprocedures) naar aanleiding van geschillen in het verleden.

IHS-banenpools

In verband met koopkrachtverlies voor ex-banenpoolers is in 1999 een afbouwregeling gecreëerd met een looptijd van 3 jaar met als doel koopkrachtreparatie van optredende negatieve koopkrachteffecten. Op deze voorziening worden uitsluitend eventuele nabetalingen verantwoord.

97.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 97.1: Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1 000)

97 Aflopende regelingen Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	797	35	42	0	0	0	0
Uitgaven	1 032	217	224	182	182	182	182
<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>30</i>	<i>35</i>	<i>42</i>				
1 Personeel	29	33	40				
2 Materieel	1	2	2				
<i>Programmauitgaven</i>	<i>1 002</i>	<i>182</i>	<i>182</i>	<i>182</i>	<i>182</i>	<i>182</i>	<i>182</i>
1 Financiële afwikkeling afgesloten regelingen	162						
3 Regeling ex mijnwerkers	207	182	182	182	182	182	182
4 Experimenten	53						
8 IHS-banenpools	580						
Ontvangsten	1 321	0	0	0	0	0	0

De bedragen 2002 zijn de in dat jaar uiteindelijk gerealiseerde uitgaven, verplichtingen en ontvangsten. Naast de toerekening van de apparaatsuitgaven zijn alleen nog bedragen geraamd voor de rijksbijdrage aan het Algemeen Mijnwerkersfonds. Deze rijksbijdrage loopt tot 2010 en bedraagt € 0,182 miljoen per jaar.

97.4 Budgetflexibiliteit

Het betreft hier in alle gevallen uitfinanciering van aflopende en of afgesloten regelingen. De budgetten zijn daardoor volledig inflexibel.

NIET-BELEIDSARTIKEL 98 ALGEMEEN

98.1 Karakter van de uitgaven

Op dit artikel worden apparaatsuitgaven toegelicht die niet direct kunnen worden toegerekend aan één van de andere beleidsartikelen. Op dit artikel worden verder de niet naar beleidsartikelen toe te rekenen posten Subsidies, Voorlichting, Onderzoek en Beleidsinformatie en Handhaving toegelicht.

Personeel en materieel

Het totale personele en materiële budget (inclusief huisvesting en automatisering) in 2004 bedraagt € 164,8 mln. Van het totale budget van personeel en materieel wordt € 64,0 mln toegerekend aan de beleidsartikelen zodat per saldo € 100,8 mln op het niet-beleidsartikel 98 wordt verantwoord.

De bijdrage van het moederdepartement aan het Agentschap SZW van € 8,5 mln (artikel 2) en de bijdrage aan het Agentschap i.o. IWI van € 31,5 mln (artikel 98) zijn buiten deze berekening gehouden.

De toedeling naar de beleidsartikelen in 2004 is als volgt in de begrotingsstukken verwerkt.

Tabel 98.1: Toedeling personele en materiele budgetten naar artikelen (x € 1 000)

Beleidsartikel	Personeel	Materieel	Totaal apparaat
1. Basisdienstverlening Werk en Inkomen	1 771	76	1 847
2. Stimulering en Kwal. bevordering Arbeidsaanbod	3 460	132	3 592
4. Aangepast en begeleid werken	447	18	465
5. Alg. Inkomensgarantie op minimumniveau	3 485	130	3 615
6. Inkomensgarantie voor jonggehandicapten	154	7	161
7. Inkomensaanvulling herkeurde arbeidsongeschikten	22	1	23
8. Tijdelijke Inkomensgarantie kunstenaars	293	11	304
9. Tegemoetkoming in de kosten van kinderen	430	19	449
11. Vergroten van mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren	1 211	92	1 303
12. Coördinatie emancipatiebeleid	2 170	316	2 486
13. Verbetering arbeidsomstandigheden	41 838	6 544	48 382
14. Tegemoetkoming asbestslachtoffers	100	4	104
15. Rijksbijdrage sociale fondsen	240	10	250
16. Rijksbijdrage AOW-spaarfonds	26	1	27
17. Structuur uitvoeringsorganisatie werk & inkomen	893	35	928
97. Aflopende regelingen	40	2	42
98. Algemeen	93 849	25 242	119 091
Waarvan premiegefinancierde sociale zekerheid	4 997	219	5 216
Waarvan «overige beleidsonderwerpen»	5 777	371	6 148
Totaal apparaatsuitgaven	150 429	32 640	183 069

Voor het jaar 2004 wordt € 64 mln van de apparaatsuitgaven toegerekend aan de beleidsartikelen en heeft ruim € 11 miljoen betrekking op premiegefinancierde sociale zekerheid en «overige beleidsonderwerpen». Deze toerekening naar de beleidsartikelen sluit aan bij de realisatie over 2002 en de bij de 1^e suppletore begroting gecorrigeerde toerekening 2003.

Een onderdeel van de apparaatsuitgaven op artikel 98 zijn de uitgaven van de Arbeidsinspectie en de SIOD. Onderstaand wordt nader ingegaan op deze onderdelen van SZW.

Arbeidsinspectie

De missie van de Arbeidsinspectie (AI) luidt: «Wij pakken misstanden aan en leveren politiek relevante informatie». Het aanpakken van misstanden vraagt om een gedegen inzicht in het veld en een weldoordachte strategie en verantwoorde keuze in de inzet van de middelen. De handhavinginzet van de Arbeidsinspectie wordt met name daar in gezet waar het toezicht nodig is om tot een voldoende niveau van naleving te komen. Met de uitvoering van de amendementen «Verburg»¹ kan een verdere verscherping van de handhavingaanpak en de aanpak van misstanden worden gerealiseerd. De doorwerking van de amendementen zal vanwege de benodigde werving- en opleidingsinspanningen eerst in 2005 daadwerkelijk aan de orde kunnen zijn.

De inzet van de AI zal, mede op basis van een aangepast risicomodel met identificatie op macroniveau van de actuele risicosectoren en de risico-onderwerpen, beter kunnen worden gericht op de grote ziekmakers en WAO-veroorzakers. Dat zal terug kunnen worden gevonden in de keuze van inspectieprojecten en de keuze van prioritaire onderwerpen daarin. In het Jaarplan 2004 van de Arbeidsinspectie, dat in december 2003 aan de Tweede Kamer wordt voorgelegd, worden de strategische keuzes in operationele termen uitgewerkt en toegelicht.

De AI is na de reorganisatie van 2003 meer bedrijfstakgericht georganiseerd. De bedrijfstakdirecties Industrie, Bouw, Commerciële dienstverlening en Publieke dienstverlening, hebben daarmee een betere aansluiting op het veld gekregen. De effectiviteit van het optreden op bedrijfstakniveau en in de afzonderlijke bedrijven verbetert daardoor. Binnen deze bedrijfstakdirecties zal de invoering van kleinere regionaal werkende inspectieteams, onder leiding van een teamleider niet alleen de aansturing van boven naar beneden versterken, maar tevens meer mogelijkheden scheppen de knelpunten in uitvoering en handhaving onderling uit te wisselen en naar management en beleid terug te koppelen.

In 2003 is binnen de Arbeidsinspectie een directie Major Hazard Control (MHC) gevormd. Daarmee zijn de inspecties in de zware industrie die voortvloeien uit het Besluit Risico Zware Ongevallen 1999 (BRZO 99) herkenbaar gegroepeerd en is de aansturing verbeterd. Op grond van het Besluit Risico Zware Ongevallen 1999 zijn aangewezen inrichtingen verplicht tot het hebben van een Veiligheidsrapport (VR) om de gevaren van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen te beheersen. De directie MHC is belast met het toezicht op deze bedrijven. Hiertoe worden de Veiligheidsrapporten van deze bedrijven beoordeeld en worden bedrijven geïnspecteerd. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar incidenten met gevaarlijke stoffen en naar zware ongevallen. In 2004 zal de aanvankelijk in 2003 beoogde uitbreiding met de ARI&E-regeling worden geëffectueerd.

Wanneer overtredingen worden geconstateerd wordt handhavend opgetreden.

Ook de aanpak van arbeidsmarktfraude en illegale tewerkstelling is inmiddels in een landelijk werkende directie ondergebracht. De AI gaat in 2004 ca. 80 nieuwe inspecteurs werven voor de aanpak van illegale tewerkstelling. De nieuwe inspecteurs zullen worden ingezet voor het oprichten van een aantal nieuwe multidisciplinaire Interventieteams ten behoeve van onderzoek naar illegale tewerkstelling in de horeca, de vleesverwerkende industrie, de tuinbouw en de transportsector. Daarnaast worden bestaande teams zoals het WIT en BIT versterkt. Tevens zal de AI capaciteit inzetten om in twee van de vier grote steden (Amsterdam en

¹ De aanvaarde amendementen 42 en 46 bij de behandeling van de SZW begroting trekken 5,- miljoen resp. 10 miljoen uit voor versterking van de arboconvenantenaanpak en de Arbeidsinspectie resp. de fraudeaanpak (AI, SIOD en RIF's).

Den Haag) meer onderzoeken te doen in het kader van het bestrijden van malafide uitzendbureaus, ter ondersteuning van het gemeentelijk handhavingbeleid in probleemwijken.

Producten Arbeidsinspectie

Tabel 98.2: Producten arbeidsinspectie

Producten	Aantal	% van de capaciteit	Uitgaven (x € 1 000)
Arbo-trajecten	16 202	35,5	18 448
ATW-trajecten	270	1,0	531
Monitor-rapportages AVO	1	4,2	2 188
WAV-trajecten	4 627	15,9	8 245
Klachtenonderzoek	2 081	7,8	4 042
Ongevalsonderzoek	2 680	19,6	10 202
Major Hazard Control	288	6,4	3 327
Overig reactief	775	2,5	1 296
Desk-research rapportages	20	1,0	516
CAO-registraties	900	1,3	657
AVV-Cao's	200	1,5	760
Verplichtstelling-Pensioenfondsen	20	0,1	52
Beschikkingen, Ontheffingen, Vergunningen, Adviezen	11 372	3,3	1 712
Totaal aantallen	39 486		
Totaal in procenten		100	
Totaal uitgaven (Personeel en Materieel)			51 976

Voor de begroting zijn dertien productgroepen onderscheiden. Arbo, ATW (Arbeidstijdenwet), WAV (Wet Arbeid Vreemdelingen), Klachtenonderzoek en Ongevalonderzoek worden begroot als het aantal af te sluiten interventietrajecten. Een af te sluiten interventietraject omvat alle bezoeken en administratieve afhandeling nodig om te komen tot normconform gedrag bij een bedrijf. De producten Arbo-trajecten, Klachtenonderzoek, Ongevalonderzoek, Overig reactief en Major Hazard Control zijn begroot en nader toegelicht in beleidsartikel 13 Verbetering Arbeidsomstandigheden. Resultaten uit een deel van de Arbo- en ATW-trajecten worden gebruikt voor de Arbo- en ATW-monitor-rapportages. Op het gebied van handhaving van de Wet Arbeid Vreemdelingen worden in 2004 door de AI nalevingbevorderende projecten ondersteund zodat illegale tewerkstelling in een aantal probleemsectoren teruggedrongen kan worden.

Het jaarlijkse arbeidsvoorwaardenonderzoek, kortweg AVO-monitor genoemd, is als apart product onderscheiden. In 2004 wordt de tweejaarlijkse uitgebreide versie van de monitor uitgevoerd. De informatie die dit onderzoek oplevert, wordt ook gebruikt voor een aantal van de deskresearch-analyses. Daarnaast worden activiteiten in het kader van algemeen verbindend verklaren van CAO's, en het verplichtstellen van pensioenfondsen uitgevoerd. Het aantal van 11 372 bij de productgroep beschikkingen/ontheffingen/vergunningen is opgebouwd uit ca. 750 verwachte aanvragen ontheffingen werktijdverkorting, 450 vergunningen in het kader van de kernenergiewet, 20 beschikkingen in het kader van de Arbeidstijdenwet en 150 meldingen en 2 dispensatieverzoeken in het kader van de Wet melding collectief ontslag. Dit jaar zijn voor het eerst in deze productgroep 10 000 meldingen t.b.v. de FARBO regeling (fiscale aftrekmogelijkheid voor arbovriendelijke investeringen) betrokken.

SIOD

De missie van de SIOD luidt: Met het opsporen van zware, complexe en sectoroverstijgende fraude op SZW-gebied levert de SIOD een bijdrage aan het behoud van het maatschappelijke draagvlak voor de sociale zekerheid en daarnaast aan de informatievergaring over sociale zekerheidsfraude.

In 2002 is de SIOD van start gegaan. 2003 staat in het teken van verdere opbouw. In 2004 zal de laatste grote wervingscampagne plaatsvinden, waarmee de SIOD begin 2005 zijn beoogde omvang van 320 fte zal bereiken, waarvan 235 fte opsporingsambtenaren. Als enige «bijzondere opsporingsdienst» op sociaal zekerheidsgebied stelt de SIOD zich ten doel zware, complexe en sectoroverschrijdende strafbare feiten op dit terrein op te sporen. De SIOD bestrijdt fraude met werknemersverzekeringen (premie- en uitkeringsfraude in bijvoorbeeld WW en WAO), volksverzekeringen (zoals AOW en kinderbijslag), sociale voorzieningen (waaronder de Algemene Bijstandswet) en arbeidsmarktregelingen. De dienst richt zich in het bijzonder op illegale tewerkstelling van vreemdelingen, grensoverschrijdende fraude, subsidiefraude, «zwarte fraude» en de aan deze aspecten gerelateerde identiteitsfraude.

Naast opsporing ontwikkelt de SIOD een kennisbank/expertisecentrum op het terrein van fraudebestrijding op het gehele SZW terrein. In deze kennisbank worden gegevens over fraudevormen- en fraudebestrijding opgenomen. Mede hierdoor wordt het mogelijk dwarsverbanden te leggen tussen de diverse vormen van fraude en andere vormen van criminaliteit, maar ook om tot een juiste prioritering van opsporingsonderzoeken te komen.

Door de inzet van specifieke deskundigheid en kennis op het terrein van fraudebestrijding en opsporingsmethodieken (zoals digitaal rechercheren, forensische accountancy en misdaadanalyse) wordt een extra dimensie gegeven aan een effectieve en innovatieve werkwijze. Hierbij wordt gestreefd naar kennisgestuurde opsporing.

Medio 2002 werd de SIOD operationeel. Tot 1 april 2003 waren er 34 onderzoeken door de SIOD ingesteld, waarvan er 12 zijn afgerond. In 2004 zal het aantal opgepakte en afgesloten onderzoeken toenemen. In 2003 is de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) volledig operationeel geworden binnen de SIOD. De regionale- en landelijke selectieoverleggen zijn binnen de SIOD organisatie verantwoordelijk voor het initiëren en selecteren van de opsporingsonderzoeken. In deze selectieoverleggen participeren afgevaardigden van de diverse kolommen (AI, SVB, UWV, gemeenten) en het Functioneel Parket. In 2003 zijn deze selectieoverleggen binnen de drie regio's volledig geïmplementeerd in het rechercheproces.

De SIOD is de op één na laatste schakel in de opsporingsketen. Het effectief bestrijden van fraude vereist een goede samenwerking. Het opzetten en onderhouden van een netwerk met het UWV, AI, Gemeenten, SVB, Bijzonder Opsporingsdiensten, politieregio's en vooral met het OM is van essentieel belang. In 2002 en 2003 is hier veel in geïnvesteerd, o.a. via gezamenlijke bijeenkomsten van de SIOD en de samenwerkingspartners en door het afsluiten van samenwerkingsconvenanten. De investeringen in samenwerking zullen ook in 2004 verder worden opgevoerd.

Programmauitgaven artikel 98

De programmauitgaven op dit artikel zijn het Primair proces, Subsidies, Voorlichting, Onderzoek en Beleidsinformatie en Handhaving. Delen van deze beleidsuitgaven kunnen worden toegerekend naar beleidsartikelen en zullen daar worden verantwoord. Voor het behoud van een totaaloverzicht per uitgavencategorie zal op dit artikel inzicht worden gegeven in de totale omvang van de budgetten.

Voorlichting

Het totale budget bedraagt € 4 mln. De voorlichtingsuitgaven, die rechtstreeks aan een beleidsdoelstelling kunnen worden toegerekend, worden onder het desbetreffende beleidsartikel verantwoord. In verband met de wijzigingen in de WW en WAO als gevolg van het hoofdlijnenakkoord, zullen in de jaren 2004 – 2007 intensieve voorlichtingscampagnes georganiseerd worden. De hiermee gemoeide middelen zijn nog niet aan dit artikel toegevoegd.

Subsidies

Het totale subsidiebudget van SZW bedraagt in 2004 € 80,7 mln. Hiervan wordt € 71,4 mln toegerekend aan beleidsartikelen en is € 9,3 mln centraal geraamd op artikel 98. De toedeling van de kasbedragen naar de beleidsartikelen in 2003 is als volgt in de begrotingsstukken verwerkt:

Tabel 98.3 Toedeling kasbedragen subsidies naar beleidsartikelen 2004
(x € 1 000)

Nr.	Beleidsartikel	Subsidies
2	Stimulering en Kwaliteitsbevordering Arbeidsaanbod (Subsidies)	510
2	Stimulering en Kwaliteitsbevordering Arbeidsaanbod (Agentschap SZW (EQUAL))	6 807
11	Vergroten van mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren	6 700
12	Coördinatie emancipatiebeleid	7 726
13	Verbetering arbeidsomstandigheden (convenanten en overig)	49 400
97	Aflopende regelingen (Mijnwerkersfonds)	182
98	Algemeen	9 281
	Totaal subsidieuitgaven SZW	80 678

Voor alle subsidiabele activiteiten van SZW worden de kaders sinds 1998 gesteld door de Kaderwet SZW-subsidies en de Algemene Regeling SZW-subsidies. Hierin zijn de bepalingen opgenomen waaraan de subsidieverstreking moet voldoen. Vanaf 2002 worden de verstrekte subsidies zoveel mogelijk in de begroting zichtbaar gemaakt bij het beleidsartikel dat betrekking heeft op een specifieke doelstelling waar de subsidie een bijdrage aan levert.

Er is echter een aantal subsidies die niet aan een beleidsdoelstelling kunnen worden toebedeeld omdat er geen begrotingsgefinancierde middelen mee gemoeid zijn, alsmede een aantal subsidies waarvan de toekenningsprocedure nog loopt en die nog definitief niet zijn toegekend. Voor beide categorieën subsidies geldt dat ze zijn opgenomen onder beleidsartikel 98 «Algemeen». Daarnaast wordt een klein reservebudget gehanteerd dat kan worden ingezet voor aanvullende subsidieaanvragen die gedurende het jaar worden ingediend. Ook dit reservebudget is geplaatst onder artikel 98.

Handhaving

Het beleidsbudget voor handhaving op de begroting bedraagt € 53,1 mln (verdeeld over de artikelen 5 en 98). Hiervan heeft € 22,9 mln betrekking op de uitvoering van het handhavingprogramma 2003–2006. Speerpunten uit dat handhavingprogramma zijn de intensivering van de bestrijding van zwarte fraude en de intensieve aanpak van identiteitsfraude.

Aan beleidsartikel 5 is € 17,8 mln toegerekend voor:

- Inlichtingenbureau (€ 6,0 mln)
- Internationale fraudebestrijding (€ 2,8 mln)
- Statistische informatievoorziening (€ 0,7 mln)
- Intensiveringen uit handhavingsprogramma 2003–2006 (€ 8,3 mln).

Bij de intensiveringen uit het handhavingsprogramma gaat het om subsidieregelingen voor stimulering van «hoogwaardig handhaven» bij gemeenten en voor uitbreiding van de gemeentelijke controle- en opsporingscapaciteit ter voorkoming en bestrijding van met name zwarte fraude, integrale aanpak van gegevensuitwisseling, verhoging effectiviteit controlepraktijk door risicoanalyse, alsmede uitbreiding van de werkingssfeer van het IBF (onderdeel UWV) naar gemeenten.

Een bedrag van € 35,3 mln is niet aan beleidsartikelen toegerekend.

Hiervan is € 29,5 mln geoormerkt voor:

- versterking Arbeidsinspectie en SIOD (€ 9,0 mln)
- exp. onderzoek toepassing chipcard-technologie (€ 3,0 mln)
- interventieteams (€ 2,9 mln)
- intensiveringen uit handhavingsprogramma 2003–2006 (€ 14,6 mln).

Bij de intensiveringen uit het handhavingprogramma gaat het met name om invoering van bestuurlijke boeten bij de Wav, stroomlijning van informatiesystemen, invoering van een landelijk dekkend netwerk van interventieteams en projecten ter voorkoming en bestrijding van identiteitsfraude. De resterende € 5,8 mln op artikel 98 is gereserveerd voor additionele handhavingprojecten kwaliteitsverbetering van de uitvoering; de concrete invulling wordt eind dit jaar vastgesteld.

Met de uitvoering van het handhavingprogramma 2003–2006 moeten op grond van het Strategisch Akkoord 2002 extra netto-opbrengsten gerealiseerd worden, die op lopen tot €120 mln in 2006. In het Hoofdlijnenakkoord is hieraan een extra fraudetaakstelling oplopend tot € 20 mln. in 2006 toegevoegd. De extra uitgaven en bruto-opbrengsten in zowel de begrotings- als de premiesfeer zijn in onderstaande tabel 98.4 weergegeven. De begrotingsuitgaven in de tabel omvatten naast de hierboven aangegeven uitgaven voor het handhavingprogramma ook de onder de Apparaatsuitgaven opgenomen uitbreiding van de Arbeidsinspectie ten behoeve van deelname aan interventieteams (€ 6,0 mln). De premiegefinancierde uitgaven hebben vooral betrekking op uitbreiding van fysieke controles door het UWV en op de intensieve aanpak van identiteitsfraude.

Tabel 98.4: Bruto-opbrengsten en uitgaven Fraude (x € 1 mln)

	2004	2005	2006	2007
Bruto-opbrengsten	101,8	157,6	191,3	197,6
waarvan:				
– begrotingsgefinancierde uitkeringslasten (art.5, 9)	37,3	52,9	58,2	61,3
– premiegefinancierde uitkeringslasten (WAO, WW)	19,7	27,6	36,5	39,6
– begrotingsontvangsten (boeten, art. 2)	1,0	2,0	2,0	2,0
– premie-ontvangsten	43,4	60,9	74,6	74,7
– extra fraudetaakstelling Hoofdlijnenakkoord (art. 99)	0,4	14,6	20,0	20,0
Uitgaven	44,2	56,9	44,1	45,9
waarvan:				
– begrotingsgefinancierd (art. 5, 98)	26,2	38,4	30,0	29,3
– premie-gefinancierd (WAO, WW)	18,1	18,6	14,1	16,7
Saldo (= netto-opbrengsten)	57,6	100,7	147,2	151,7

98.2 Budgettaire gevolgen van beleid

Onderstaand overzicht biedt inzicht in het totaal van de budgetten die niet worden toebedeeld en dus op het artikel Algemeen worden begroot en verantwoord.

Tabel 98.5: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	228 402	262 391	259 112	317 091	310 776	312 887	312 887
Uitgaven	259 310	254 883	260 084	318 957	311 167	312 887	312 887
<i>Apparaatsuitgaven</i>	<i>232 528</i>	<i>212 449</i>	<i>196 231</i>	<i>249 133</i>	<i>245 542</i>	<i>242 154</i>	<i>242 154</i>
1 Personeel	93 563	99 345	93 849	146 476	142 004	138 823	138 823
2 Materieel	26 312	29 556	25 242	27 731	27 811	27 913	27 913
3 Huisvesting	43 639	30 291	25 666	25 666	29 977	29 977	29 977
4 Automatisering	32 371	19 110	20 010	19 146	15 636	15 327	15 327
5 Bijdrage moederdepartement aan Agentschap IWI	36 643	34 147	31 464	30 114	30 114	30 114	30 114
<i>Programma-uitgaven</i>	<i>26 782</i>	<i>42 434</i>	<i>63 853</i>	<i>69 824</i>	<i>65 625</i>	<i>70 733</i>	<i>70 733</i>
1 Primair proces	2 526	7 417	5 364	1 628	1 628	1 628	1 628
2 Onderzoek en beleidsinformatie	11 402	12 030	9 503	9 502	9 501	9 502	9 502
3 Voorlichting	6 939	5 781	4 397	3 997	3 997	3 997	3 997
4 Subsidies	907	3 124	9 281	10 292	10 213	17 020	17 020
5 Handhaving en kwaliteitsverb. uitvoering	5 008	14 082	35 308	44 405	40 286	38 586	38 586
Ontvangsten	7 616	6 849	15 626	18 526	18 526	18 526	18 526

Bijdrage moederdepartement aan Agentschap SZW en IWI

De bijdrage in 2004 aan de baten- en lastendienst i.o. Inspectie Werk & Inkomen van € 31,5 mln is begroot op dit artikel 98. De bijdrage van het moederdepartement aan het Agentschap SZW (exclusief Equal) van € 8,5 mln is begroot op artikel 2 «Stimulering en kwaliteitsbevordering arbeidsaanbod».

Taakstelling Personeel

In het Hoofdlijnen Akkoord is sprake van drie taakstellingen op het gebied van personeel. Het betreft een taakstelling op het personeel, op de incidentele loonontwikkeling en op inhuur van externen.

98.3 Budgetflexibiliteit

Tabel 98.6: Budgetflexibiliteit

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal apparaatsuitgaven	196 231	249 133	245 542	242 154	242 154
Waarvan juridisch verplicht	95,5%	91,2%	87,1%	83,2%	79,7%
Budgetflexibiliteit	4,5%	8,8%	12,9%	16,8%	21,3%

Apparaatsuitgaven

De categorieën apparaatsuitgaven zijn niet los van elkaar te zien. Wanneer er personeel in dienst is zullen er uitgaven voor personeel, materieel, huisvesting en automatisering moeten worden gedaan. Uitgaven aan inhuur van externe deskundigen zijn in principe flexibel en worden vooral bepaald door specifieke organisatie- en ontwikkelingsvraagstukken.

De uitstroom van personeel bij het departement over de laatste twee jaren is 9% op jaarbasis. Gezien de verslechterende economische situatie en de personele taakstelling uit het Strategisch Akkoord voor de Rijksoverheid zullen uitstromers minder makkelijk een nieuwe baan vinden. De aanname is dat de uitstroom daarom zal halveren. De flexibiliteit van het apparaatsbudget is daarom gesteld op 4,5% (cumulatief).

Primair proces

Deze uitgaven zijn nog onverplicht en dus volledig flexibel.

Onderzoek en beleidsinformatie

Ten laste van het onderzoeks- en beleidsinformatiebudget is een aantal langlopende verplichtingen aangegaan met een looptijd tot 2006. Dit betekent dat in 2004 31% (€ 2,9 mln) van de geraamde uitgaven inflexibel is. In 2005 is dat nog 9% (€ 0,8 mln) en tot slot in 2006 4% (€ 0,4 mln). Vanaf 2007 zijn de uitgaven 100% flexibel.

Tabel 98.7: Langlopende verplichtingen van Onderzoeks- en beleidsinfobudget

x € 1 000	2004	2005	2006	2007	2008
Beschikbaar	9 503	9 502	9 501	9 502	9 502
(Bestuurlijke) verplichtingen	2 938	823	353	0	0
Budgetflexibiliteit*	6 565	8 679	9 148	11 750	11 750
In procenten	69%	93%	96%	100%	100%

Voorlichting

Ten laste van het voorlichtingsbudget zijn geen langlopende verplichtingen aangegaan. In technisch juridische zin zijn daarmee alle geraamde uitgaven flexibel. Hoewel nog niet verplicht, zijn de geraamde uitgaven wel nodig voor het in stand houden van een basis infrastructuur voorlichting.

Subsidies

Uitgangspunt bij het verstrekken van subsidies is dat ze in principe niet meerjarig worden verstrekt (op enkele uitzonderingen na). Daarnaast is er bij subsidies sprake van een bevoorschotting van 80% van de totale kosten in jaar t, en 20% financiering in jaar t+1.

Handhaving en kwaliteitsverbetering van de uitvoering

Ten laste van het handhavingbudget op dit artikel worden in principe geen langlopende verplichtingen aangegaan. Verplichtingen in een bepaald jaar worden in de regel voor 80% bevoorschot en afgerekend in het volgende jaar. Dit betekent dat van het budget voor 2004 20% niet flexibel is. Voor de latere jaren is er in principe sprake van 100% budgetflexibiliteit.

98.4 VBTB-paragraaf

De methodiek van toerekening van apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen zal in de komende jaren nog worden verfijnd.

NIET-BELEIDSARTIKEL 99 NOMINAAL EN ONVOORZIEN

Op dit artikel worden de uitgaven geparkeerd voor onvoorziene uitgaven, loon- en prijsbijstelling.

Onvoorzien

De grondslag ligt in de Comptabiliteitswet, waarin de mogelijkheid bestaat een artikel voor onvoorziene uitgaven op te nemen.

Loonbijstelling

Op dit onderdeel wordt de loonbijstelling verwerkt in het kader van algemene salarismaatregelen, incidentele loonontwikkeling en overige specifieke maatregelen op het gebied van arbeidsvoorwaarden en premies sociale zekerheid. Het artikel heeft het karakter van een «parkeerartikel» totdat de loonbijstelling toegedeeld kan worden aan de relevante beleidsartikelen.

Prijsbijstelling

Op dit onderdeel worden de uit de aanvullende post prijsbijstelling ontvangen bedragen geboekt tot toerekening plaatsvindt aan prijsgevoelige begrotingsartikelen. Dit artikel heeft het karakter van een «parkeerartikel» totdat toerekening kan plaatsvinden naar relevante beleidsartikelen.

99.1 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 99.1: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

99 Nominaal en onvoorzien Artikelonderdeel/omschrijving	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Verplichtingen	0	298	8 890	7 975	13 694	15 490	24 190
Uitgaven	0	298	8 890	7 975	13 694	15 490	24 190
<i>Programma-uitgaven</i>	<i>0</i>	<i>298</i>	<i>8 890</i>	<i>7 975</i>	<i>13 694</i>	<i>15 490</i>	<i>24 190</i>
1 Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0
2 Loonbijstelling	0	298	8 890	7 975	13 649	15 490	24 190
3 Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	400	14 600	20 000	20 000	20 000

PREMIEARTIKEL 1 INKOMENSGARANTIE BIJ WERKLOOSHEID

1.1 Algemene beleidsdoelstellingen

1. De Werkloosheidswet (WW) verzekert werknemers tegen loonderving als gevolg van werkloosheid.
2. Het bevorderen van de arbeidsdeelname van werkloze werknemers.

De overheid beschermt werknemers tegen het risico van inkomensverlies door niet-verwijtbare werkloosheid. De Werkloosheidswet (WW) voorziet hierin.

De toename van de werkloosheid leidt tot een groter beroep op de WW. Zonder nadere maatregelen nemen de WW-uitkeringslasten toe van € 2 638 miljoen in 2002 tot € 5 622 miljoen in 2007. Het kabinet ontkomt er daarom niet aan om maatregelen te treffen die het beroep op de WW beperken. Hiertoe wordt de referte-eis voor het recht op WW aangescherpt (van 26 uit 39 weken naar 39 uit 52 weken). Daarnaast wordt voorgesteld de kortdurende uitkering af te schaffen. Deze maatregelen hebben tot gevolg dat het recht op een WW-uitkering is voorbehouden aan werkloze werknemers die zowel aan de wekeneis, als aan de arbeidsverledeneis voldoen. De maximale duur van de WW-uitkering wordt bekort door de vervolguutkering af te schaffen. Het arbeidsverleden wordt op dit moment alleen over de laatste 5 kalenderjaren vóór het jaar waarin de werkloosheid is ontstaan, feitelijk vastgesteld. Vanaf 2004 wordt deze periode geleidelijk verlengd door het feitelijk arbeidsverleden vast te stellen over alle kalenderjaren vanaf 1998.

De voorgestelde maatregelen beperken het WW-volume in 2004 met 6 000 uitkeringsjaren. In 2007 is de volumereductie vanwege de genoemde maatregelen 82000 uitkeringsjaren. De uitkeringslasten voor de WW worden door de maatregelen beperkt met € 80 miljoen in 2004, en met ruim € 1 miljard in 2007. Een verlaging van de WW-lasten werkt door in de loonkosten. Lagere loonkosten leiden tot herstel van werkgelegenheid en verbeteren daarmee voor iedereen het perspectief op werk.

Tabel 1.1: Volume en beleidseffecten

Beleidseffecten	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>1. Volume Ontslagwerkloosheid (x 1 000 uitkeringsjaren)</i>						
Volume zonder aanvullend beleid	166	252	328	335	342	341
Beleidseffecten WW-maatregelen	0	0	-6	-42	-70	-82
Volume met aanvullend beleid	166	252	322	293	272	259
<i>2. WW-uitkeringslasten (X € 1 mln)</i>						
Uitkeringslasten zonder extra beleid	2 638	3 956	5 195	5 331	5 541	5 622
Beleidseffecten	0	0	-80	-520	-870	-1 050
Uitkeringslasten met extra beleid	2 638	3 956	5 115	4 811	4 671	4 572

Cijfers stand KMEV 2004.

De WW activeert de werkloze werknemers tot zelfstandige werkhervatting. Werkloze werknemers die voor de terugkeer naar de arbeidsmarkt zijn aangewezen op ondersteuning, ontvangen een aanbod voor scholing, werk of een combinatie daarvan (sluitende aanpak). De sluitende aanpak is in 2003 geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is besloten deze aanpak

van WW-gerechtigden voort te zetten. Vanaf 2004 zal SZW met het UWV prestatieafspraken maken over het percentage WW-gerechtigden dat met de sluitende aanpak wordt bereikt. Voor het jaar 2004 bedraagt deze afspraak 95%.

De WW is complex zowel wat regelgeving als wat uitvoering betreft. Deze complexiteit leidt met name bij de toepassing van de WW ten aanzien van uitzendkrachten en andere flexwerkers tot doelmatigheids- en rechtmatigheidsproblemen. De Stuurgroep vereenvoudiging en deregulering sociale verzekeringen (VDSV) heeft in 2003 voor de WW een aantal vereenvoudigingsvoorstellen gedaan. Een deel van de voorgestelde maatregelen kan naar verwachting al in 2004 worden ingevoerd. De meer ingrijpende voorstellen tot vereenvoudiging vereisen een fundamenteelere aanpak en zullen daardoor in latere jaren tot wetswijziging leiden.

Er wordt afgezien van een evaluatie van de algemene doelstelling vanwege de verschillende evaluaties van de operationele doelstellingen.

1.2 Operationele doelstellingen

1. *Het UWV draagt zorg voor een rechtmatige, tijdige en doelmatige uitvoering van de WW.*
2. *Vermijdbaar gebruik van de WW wordt beperkt.*
3. *De WW bevordert de reïntegratie van werkloze werknemers.*
4. *Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Tabel 1.2: Overzicht beleidsevaluaties premieartikel 1

Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Operationele doelstelling 2					X		
Operationele doelstelling 3		X					X
Operationele doelstelling 4	X		X		X		X

Het Periodiek onderzoek Regelovertreding in de sociale zekerheid (POROSZ) is bedoeld om inzicht te krijgen in de omvang én de achtergronden van regelovertreding in de WAO, WW en ABW. Het onderzoek is uitgevoerd met grootschalige surveys onder uitkeringsgerechtigden. Er is voor gekozen het onderzoek periodiek te herhalen (eens per twee jaar), zodat het onderzoek een monitorfunctie krijgt. Het eerste onderzoek heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden, het tweede in 2002; de resultaten zijn aan de Tweede Kamer gezonden op 20 juni 2003.

Operationele doelstelling 1: Het UWV draagt zorg voor een rechtmatige, tijdige en doelmatige uitvoering van de WW.

Het UWV legt verantwoording af over de wijze waarop het de WW uitvoert. Met behulp van kwantitatieve informatie over (onder meer) prestatie-indicatoren en van kwalitatieve informatie wordt deze verantwoording in 2004 op een hoger plan gebracht. De doelmatigheid van de uitvoeringsorganisatie UWV wordt toegelicht in de bijlage inzake ZBO's en RWT's.

Voor het jaar 2004 is indertijd met het UWV afgesproken dat er een efficiencyverbetering wordt gerealiseerd. De streefwaarde voor eind 2005 is een efficiencyverbetering van 25% ten opzichte van 2002 van het totaal

aan uitvoeringskosten. De IWI houdt toezicht op het rechtmatigheids-onderzoek uitgevoerd door de interne AD van het UWV en geeft hierover in samenwerking met de Departementale accountantsdienst (DAD) een advies af aan SZW.

Tabel 1.3: Prestatie-indicatoren operationele doelstelling 1

Doelgroepen	criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WW	Tijdigheid	91,0%	85,0%	86,0%
WW	Rechtmatigheid	95,4%	92,0%	97,0%

Bronnen: Jaarverslag UWV 2002, Jaarplan UWV 2003, Meerjarenbeleidsplan UWV 2003, Concept-jaarplan 2004

De Minister heeft in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de WW. In de loop van het jaar zal de Tweede Kamer via de kwartaalrapportages UWV en het jaarverslag UWV geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Operationele doelstelling 2: Vermijdbaar gebruik van de WW wordt beperkt.

In diverse sectoren wordt de WW veelvuldig benut voor regelmatig terugkerende, kortdurende werkloosheid. Dit leidt in de betreffende sectoren tot relatief hoge wachtgeldlasten. Werkgevers kunnen een deel van deze lasten voorkomen of beperken door een andere organisatie van de arbeid. De bestaande financieringsstructuur van de WW stimuleert individuele werkgevers hiertoe echter onvoldoende. Onderzocht is welke financiële prikkels kunnen bijdragen aan het terugdringen van kortdurende herhalingswerkloosheid en op welke wijze deze doelmatig kunnen worden ingezet. De conclusies van dit onderzoek worden dit najaar aan de Tweede Kamer gezonden.

In 2004 wordt een werkgeversbijdrage ingevoerd die het gebruik van de WW als uittredingsroute moet tegengaan. Bij de instroom van een werknemer van 57½ jaar of ouder in de WW is de werkgever een bijdrage verschuldigd ter hoogte van een deel van de WW-lasten. Verder wordt de WW voor oudere werknemers minder aantrekkelijk gemaakt door de sollicitatieplicht en de andere verplichtingen gericht op werkhervatting vanaf 2004 weer voor hen te laten gelden.

De gedeeltelijke herinvoering van de sollicitatieplicht voor deze groep moet verder resulteren in een toename van de uitstroom naar werk. Doelstelling bij het Wetsvoorstel Werkgeversbijdrage Oudere Werknemers (WWOW) is dat de instroomkans van 57½-plussers na inwerkingtreding van de WWOW wordt gereduceerd, waarbij als prestatie-indicator de instroomkans van 57½-plussers wordt gerelateerd aan die van de 55 tot 57½-jarigen. In 2002 was de instroomkans voor 57½-plussers 4.9%, en voor de leeftijdsgroep 55–57½ 4.4%. Dus een ratio van 1.1. Streefwaarde is om deze ratio in 2004 te verlagen naar 1.05. Doelstelling bij de hernieuwde sollicitatieplicht is een groeiend aandeel werkhervatters onder de beëindigingen van WW-gerechtigde 57½-plussers. In 2002 was het percentage werkhervatting 13%. Rekening houdend met de verslechterde conjunctuur is het streven om dit percentage in 2004 constant te houden.

Verder wordt een wetsvoorstel ingediend waarin wordt voorgesteld aanvullingen van voormalige werkgevers op WW-uitkeringen voor een deel te korten op de uitkering. Ook deze maatregel maakt de WW minder aantrekkelijk als afvloeiingsregeling. De maatregelen gericht op bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen zullen in 2006 worden geëvalueerd.

Bij een ontslag wegens bedrijfseconomische redenen, waarbij geen ontslagvergunningsprocedure is gevolgd, moet het UWV beoordelen of de werknemer verwijtbaar werkloos is, omdat hij zich ten onrechte niet (adequaat) heeft verweerd tegen zijn ontslag. De toetsing op deze vorm van verwijtbare werkloosheid vergt bedrijfseconomische expertise, die bij het UWV slechts beperkt voorhanden is.

Het UWV is met het CWI overeengekomen dat laatstgenoemde het UWV bij de uitvoering van deze toetsing zal adviseren.

Tabel 1.4: Prestatie-indicatoren operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
57½-plussers	Instroomkans 57½-plussers t.o.v. 55-57½-jarigen	1.1	1.1	1.05
57½-plussers	Aandeel werkhervatting bij beëindiging uitkering	13%	13%	13%

Bronnen: Kwartaalrapportage UWV4e kwartaal 2002.

Operationele doelstelling 3: De WW bevordert de reïntegratie van werkloze werknemers.

De WW-gerechtigde die niet in staat is zelf de weg naar de arbeidsmarkt te vinden, krijgt binnen één jaar een traject of instrument aangeboden dat gericht is op het verkleinen of opheffen van de achterstand tot de arbeidsmarkt (sluitende aanpak).

De trajecten worden aanbesteed door het UWV op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. Bij trajecten kunnen instrumenten als scholing, training en nazorg worden ingezet. Voor de Sluitende Aanpak is het percentage vastgelegd op 95%. Met het UWV is afgesproken dat binnen 4 weken na vaststelling van de afstand tot de arbeidsmarkt een aanmelding bij een reïntegratiebedrijf plaatsvindt. Het percentage snelle start reïntegratietrajecten is vastgelegd op 85%. Van een succesvolle plaatsing is sprake indien betrokkene ten minste zes maanden in zijn nieuwe baan of positie werkzaam is. Het plaatsingspercentage is voor 2004 vastgelegd op 50%. Vanwege het feit dat een gereïntegreerde minimaal een half jaar werkzaam moet zijn om te spreken over een duurzame plaatsing, zullen de resultaten over 2002 pas eind 2004 beschikbaar zijn. Door scherpere prikkels (meer resultaatfinanciering) wordt gestreefd naar een toename van de uitstroom naar reguliere arbeid met een kwart ten opzichte van 2003 (doelstelling te behalen in 2007). Begin 2004 zal een nulmeting plaatsvinden en wordt deze doelstelling verder geoperationaliseerd.

In het kader van de Sluitende Aanpak heeft het UWV op grond van artikel 130 WW experimenteel trajecten ingekocht. Het experiment Sluitende Aanpak eindigt in augustus 2003 en is begin 2003 geëvalueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat het percentage Sluitende Aanpak is uitgekomen op 93%. Dat wil zeggen dat 93% van de uitkeringgerechtigden die onder

de doelgroepdefinitie vallen werk hebben gevonden of een traject is aangeboden binnen 1 jaar na de eerste werkloosheidsdag. In de komende jaren worden de normpercentages jaarlijks vastgesteld in de jaarplannen UWV en de prestatie-indicatoren die tussen SZW en UWV worden afgesproken.

Sinds de start van het experiment Sluitende Aanpak in 1998 is er een rijksbijdrage om de aanloopkosten van de sluitende aanpak te financieren. Het kabinet heeft besloten om per 2003 de rijksbijdrage af te schaffen voor de Sluitende Aanpak. De reïntegratieactiviteiten worden niet langer vanuit een apart budget gefinancierd maar zijn een integraal onderdeel van het Awf.

In 2004 wordt het budget Sluitende Aanpak opgenomen in het jaarplan UWV en wordt er in het kader van de verantwoordings- en controle cyclus per kwartaal gerapporteerd over het percentage sluitende aanpak.

Tabel 1.5: Prestatie-indicatoren operationele doelstelling 3

Doelgroep	Criterium	Streven 2002	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Nieuwe instroom WW	Percentage Sluitende aanpak	95%	93%	95%	95%
Nieuwe instroom WW	Plaatsings-percentages	40%	44%*	40%	50%
Nieuwe instroom WW	Snelle start	80%	82%	80%	85%

Bron: 2e kwartaalrapportage 2003 UWV/begroting 2003 SZW.

* Over trajecten die gestart zijn in 2001, is gezien de doorlooptijd van de contracten nog geen definitief cijfer te geven. Van de contracten die in 2002 zijn gestart is 6% geplaatst, de overige trajecten zijn recent gestart.

Operationele doelstelling 4: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen of te weinig betaalde premies.

Het UWV levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen fraude en overtredingen zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en te worden afgehandeld.

Naast deze activiteiten is het UWV bezig met het ontwikkelen van een kennissysteem recht en duur WW. Kennistechnologie kan een belangrijke rol spelen bij de inrichting en de prestaties van de uitvoeringsorganisatie op het terrein van de rechtmatigheid, doelmatigheid, effectiviteit en klantvriendelijkheid. Vanaf eind 1999 is de ontwikkeling ter hand genomen van kennissystemen op het terrein van de ZW en de WW. Beide kennissystemen zijn inmiddels gereed en ingepast in de uitvoering.

Tabel 1.6: Prestatie-indicatoren operationele doelstelling 4

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WW	% afdoening	94%	100%	100%

Bronnen: UWV trendrapportage 2002, jaarverslag UWV 2002.

Bovenstaande indicator heeft betrekking op de laatste fase van de handavingsketen.

1.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 1.7: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1000)

Nr.1	WW	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal uitgaven	3 160 100	4 569 793	5 898 756	5 550 372	5 322 980	5 140 274	5 148 200
	- Uitkeringslasten	2 637 832	3 956 276	5 114 856	4 810 744	4 670 931	4 572 174	4 587 200
	- Uitvoeringskosten	522 268	613 517	783 900	739 628	652 049	568 100	561 000
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

In de ontwikkelingen van de uitvoeringskosten is rekening gehouden met Walvis/SUB. Het benodigde voorlichtingsbudget in verband met de voorgenomen WW-maatregelen is vermeld in artikel 98.

In verband met het afschaffen van de vervoluitkering voor nieuwe instroom in de WW met ingang van 11 augustus 2003 treedt er ten opzichte van de besparingsreeks in het Hoofdlijnenakkoord een extra besparing op in 2004 en 2005. Voor de jaren 2006 en 2007 is er ten opzichte van het HA sprake van een besparingsverlies. De reden van de besparingswinst in 2004 en 2005 is het naar voren halen van de invoeringsdatum. Daarentegen levert de maatregel in de jaren 2006 en 2007 minder op, omdat in het HA nog uitgegaan werd van halvering van de VVU-duur ook voor lopende WW-uitkeringen.

Het besluit tot afschaffing van de verlaagde wekensis heeft op slechts een beperkte groep seizoenwerklozen betrekking. Per saldo wordt hier circa € 4 mln WW-lasten op jaarbasis mee bespaard.

Tevens is het kader van ESF gezien in hoeverre bij projecten van het UWV gebruik kan worden gemaakt van cofinanciering door de EU.

1.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De WW is een openeinderegeling, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 1.8: Budgetflexibiliteit (x € 1 mln)

	2004		2005		2006		2007		2008	
Totaal geraamde kasuitgaven	5 898		5 550		5 322		5 140		5 148	
Waarvan apparaatsuitgaven										
Programmauitgaven	5 898	%	5 550	%	5 322	%	5 140	%	5 148	%
Waarvan op 1 januari 2004										
Juridisch verplicht		97								
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden		3		14		13		12		12
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma				86		87		88		88
Beleidsmatig nog niet ingevuld										
Totaal		100		100		100		100		100

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken. De uitvoeringskosten worden vastgelegd door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleent aan het UWV-Jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in de wet- en regelgeving die een afname of toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling op dit plan.

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan het UWV is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen.

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

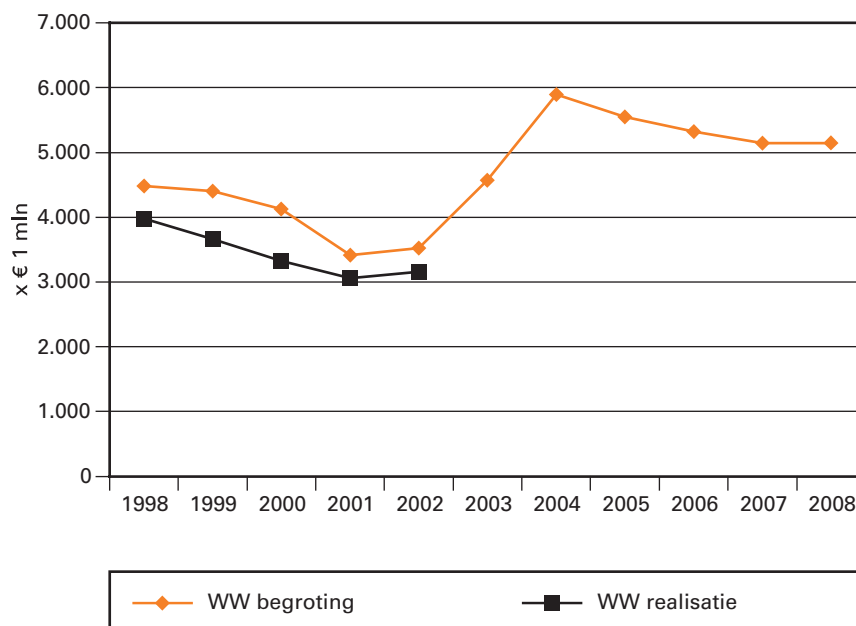
De uitkeringslasten en de uitvoeringskosten voor de WW worden gefinancierd door de wachtgeldfondsen (Wgf) en het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf).

1.5 Veronderstellingen

Tabel 1.9: Kengetallen handhaving WW

Criterion	Realisatie 2000	Realisatie 2001	Realisatie 2002
Aantal geconstateerde fraudegevallen	11 128	9 614	9 010
Totaal fraudebedrag (x € 1 mln)	8,4	*	8,6
Gemiddeld fraudebedrag (x € 1)	756	*	954
% strafrechtelijke afdoening	3%	2%	2%
% administratie afdoening	91%	93%	92%

* Niet bekend.

Grafiek 1.1: Ramingen vs. Realisatie WW

Bovenstaande grafiek zet de werkelijk gerealiseerde totale WW-lasten van enig jaar af tegen de voorziene lasten uit de begroting over hetzelfde jaar. Omdat de werkloosheid in 2002 uiteindelijk lager uitkwam dan voorzien ten tijde van de begrotingssamenstelling 2002, zijn de gerealiseerde totale WW-lasten voor dit jaar iets lager dan begroot. Ditzelfde geldt voor de jaren 1999 en 2000. Verder toont de tabel duidelijk de te verwachten toename van de WW-lasten in 2003 en 2004.

Tabel 1.10: Kengetallen WW

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>1. Volume Ontslagwerkloosheid (x 1 000)</i>						
* aantal nieuwe uitkeringen	325	402	528	429	396	376
* aantal beëindigde uitkeringen	287	308	452	461	419	390
* gemiddeld aantal uitkeringen	182	276	352	321	298	283
* gemiddeld aantal personen met WW	173	262	335	305	283	269
* gemiddeld aantal uitkeringsjaren	166	252	322	293	272	259
<i>2. Hoogte gemiddelde uitkering (x € 1)</i>	14 211	14 337	14 671	15 167	15 879	16 220

Cijfers stand KMEV 2004.

Het beroep op de WW wordt in belangrijke mate bepaald door de ontwikkelingen in de omvang van de werkloze beroepsbevolking. Voorspellingen over de werkloze beroepsbevolking zijn afkomstig van het Centraal Planbureau. Het CPB voorziet voor de jaren 2003 en 2004 een dalende vraag naar arbeid, met name in de marktsector. Omdat het arbeidsaanbod, onder invloed van een groeiende participatiegraad van vrouwen enerzijds en het activerend karakter van een aantal beleidsmaatregelen anderzijds, de komende jaren een stijging laat zien, resulteert per saldo een groei van de werkloze beroepsbevolking. Volgens het CPB

neemt de werkloze beroepsbevolking toe van ruim 300 000 personen in 2002 tot 540 000 personen in 2004. De verwachting is dat de werkloosheid zich in de jaren na 2004 stabiliseert.

Vanwege de stijgende werkloosheid zal ook het WW-volume de komende jaren toenemen, van 166 000 uitkeringsjaren in 2002 tot 322 000 uitkeringsjaren in 2004. Dit is ongeveer een verdubbeling van het WW-volume. De jaren na 2004 neemt dit volume enigszins af, met name vanwege de aangekondigde maatregelen in de WW die de gemiddelde duur van de uitkering zullen verkorten en de toegang zullen beperken.

1.6 VBTB-paragraaf

In het kader van de overheidsbrede VBTB-operatie zit ook SZW momenteel midden in een proces naar een begroting waarin in toenemende mate verantwoording wordt afgelegd over de gehanteerde beleidsdoelstellingen en de mate waarin deze doelstellingen ook effectief gehaald worden. Onderstaande tabel geeft aan welke indicatoren in deze begroting zijn opgenomen.

Tabel 1.11: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
1	1 Tijdigheid	Beschikbaar
	2 Rechtmatigheid	Beschikbaar
2	3 Instroomkans 57½-plussers	Beschikbaar
	4 Aandeel werkhervatting 57½-plussers	Beschikbaar
3	5 Percentage sluitende aanpak	Beschikbaar
	6 Plaatsingspercentage	Beschikbaar
4	7 Snelle start	beschikbaar
	8 Afdoeningpercentage	Beschikbaar
	9 Incassoratio	Beschikbaar vanaf 2005

PREMIEARTIKEL 2 INKOMENSGARANTIE BIJ ZIEKTE EN ARBEIDSONGESCHIKTHEID

2.1 Algemene beleidsdoelstellingen

1. *Het garanderen van een inkomen aan:*
 - a. *zieke werknemers van wie de werkgever geen loondoorbetalingsverplichting heeft op grond van het BW, omdat er geen sprake (meer) is van een arbeidsovereenkomst;*
 - b. *zieke werknemers van speciale groepen;*
 - c. *arbeidsongeschikte werknemers en zelfstandigen.*
2. *Het voorkomen van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid.*
3. *Het bevorderen van de arbeidsdeelname van arbeidsongeschikte werknemers en zelfstandigen.*

Het wettelijk stelsel beschermt werknemers, degenen die met werknemers worden gelijkgesteld en zelfstandig ondernemers tegen het risico van inkomensverlies door ziekte en arbeidsongeschiktheid. De bescherming tegen inkomensverlies geschiedt door middel van verschillende wettelijke regelingen.

Sinds de Wet uitbreiding loondoorbetalingsverplichting bij ziekte (WULBZ) in 1996 in werking is getreden, zijn werkgevers op grond van het Burgerlijk Wetboek (BW) verplicht om gedurende maximaal één jaar minimaal 70% van het laatstverdiende loon door te betalen aan zieke werknemers met een arbeidsovereenkomst. Speciale groepen en werknemers die geen arbeidsovereenkomst (meer) hebben (de zogeheten «vangnetgevallen», zoals zieke flexwerkers, uitzendkrachten en werklozen), kunnen aanspraak maken op loondoorbetaling op grond van de Ziektewet (ZW). Werknemers die na een ziekteperiode van één jaar geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn, ontvangen een inkomensdervingsuitkering op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Zelfstandigen, beroepsbeoefenaren, directeur-grotaandeelhouders en hun meewerkende echtgenoten, ontvangen in die situatie een inkomensdervingsuitkering op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ).

Om te voorkomen dat betrokkenen onnodig bij ziekte of arbeidsongeschiktheid in een uitkeringssituatie verkeren, is het beleid gericht op preventie (het voorkomen van het ontstaan van ziekte en arbeidsongeschiktheid) respectievelijk op het reïntegreren van de uitkeringsgerechtigden.

Met betrekking tot het stelsel van arbeidsongeschiktheidsregelingen is in het Hoofdlijnenakkoord een herziening van dit stelsel aangekondigd. Omdat de regelingen herzien zullen worden, is in dit hoofdstuk geen evaluatieoverzicht opgenomen.

2.2 Operationele doelstellingen

1. *Het beperken van de instroom in de WAO, WAZ en ZW.*
2. *Het bevorderen van de uitstroom uit de WAO, WAZ en ZW.*
3. *Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van arbeidsongeschikten in de WAO en WAZ.*
4. *Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze een inkomensvoorziening aan uitkeringsgerechtigden in WAO, WAZ en ZW wordt verstrekt.*

5. *Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WAO, WAZ en ZW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Tabel 2.1: Overzicht beleidsevaluaties premie-artikel 2

Operationele doelstelling	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Operationele doelstelling 5	X		X		X		X

Het Periodiek onderzoek Regelovertreding in de sociale zekerheid (POROSZ) is bedoeld om inzicht te krijgen in de omvang én de achtergronden van regelovertreding in de WAO, WW en ABW. Het onderzoek is uitgevoerd met grootschalige surveys onder uitkeringsgerechtigden. Er is voor gekozen het onderzoek periodiek te herhalen (eens per twee jaar), zodat het onderzoek een monitorfunctie krijgt. Het eerste onderzoek heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden, het tweede in 2002; de resultaten zijn op 20 juni 2003 aan de Tweede Kamer gezonden.

Operationele doelstelling 1: Het beperken van de instroom in de WAO, WAZ en ZW.

SZW streeft naar het beperken van de instroom in de WAO, WAZ en ZW. Het voorkomen van arbeidsongeschiktheid van werknemers is primair een zaak van de werkgever die zorgt voor goede arbeidsomstandigheden en ziekteverzuimbegeleiding. Hiertoe worden onder andere arboconvenanten afgesloten. Werkgever en werknemer zijn bij het intreden van ziekte samen verantwoordelijk voor alle activiteiten in het eerste ziektejaar die gericht zijn op werkhervatting. Zelfstandigen zijn zelf verantwoordelijk voor de arbeidsomstandigheden; UWV speelt hierbij een faciliterende rol. In de ZW-vangnetsituaties is het UWV verantwoordelijk voor de verzuimbegeleiding en de reïntegratie van de zieke werknemers. Met de invoering van de «Wet verbetering poortwachter» en de «Invoeringswet SUWI» (Tweede Kamer, 2000/1/2, 27 678) is de verantwoordelijkheidsverdeling verduidelijkt en is de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer versterkt. De Wet verbetering poortwachter is gericht op de terugdringing van langdurig ziekteverzuim. Hiertoe zijn de verplichtingen van werkgevers en werknemers in het eerste ziektejaar aanmerkelijk aangescherpt. Werkgevers die onvoldoende doen om een zieke werknemer weer aan het werk te helpen, kunnen worden verplicht om het loon maximaal een jaar langer door te betalen. Zieke werknemers die weigeren mee te werken aan hun reïntegratie kunnen worden geconfronteerd met stopzetting van de loondoorbetaling of als dat niet helpt met ontslag.

Tabel 2.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO	tijdigheid einde wachttijd	70%	90%	90%
WAZ	tijdigheid einde wachttijd	50%	90%	90%

Bronnen: UWV (jaarplan 2003; ontwerp jaarplan 2004; jaarverslag 2002; 2e kwartaalrapportage 2003).

De instroom in WAO, WAZ en ZW is gegeven de huidige wetgeving slechts beperkt beïnvloedbaar. Instroom in WAO en WAZ kan beperkt worden bij een soepel lopend claimbeoordelingsproces dat zich uit in

tijdige afwikkeling van de beoordelingen. De tijdigheid ligt echter ook in 2002 nog bij alle ao-regelingen onder de norm. Eind jaren negentig zijn achterstanden ontstaan in de verwerking van WAO- en WAZ-aanvragen onder invloed van de explosieve stijging van het aantal WAO-aanvragen. In 2002 zijn deze achterstanden in de eind-wachttijdbeoordelingen vrijwel tot nul gereduceerd. In 2003 valt dan ook een belangrijke verbetering van de tijdigheid te verwachten. Over tijdigheid WAZ wordt één keer per jaar gerapporteerd.

Operationele doelstelling 2: Het bevorderen van de uitstroom uit de WAO, WAZ en ZW.

Er is in de uitvoering een intensivering van de kwaliteitsborging gaande gericht op het verhogen van de kwaliteit van de claimbeoordeling WAO, WAZ en ZW. Het betreft onder andere zaken als tijdigheid, de beoordeling van de belastbaarheid en de kwaliteit van het sociaal medisch handelen. De uitkeringsgerechtigden WAO en WAZ worden na 1 jaar jaar (na 52 weken onafgebroken arbeidsongeschikt te zijn geweest) en vervolgens om de 5 jaar herbeoordeeld om te bezien of er nog recht op uitkering bestaat en wat de reïntegratiemogelijkheden zijn. Hierbij is het inzetten van het reïntegratie-instrumentarium van belang (zie ook paragraaf 3.2 Reïntegratie Arbeidsgehandicapten).

Tabel 2.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO/WAZ ZW	tijdigheid herbeoordelingen % herstel binnen 1 jaar	49% 4,4%	60% –	90% 4,0%

Bronnen: UWV (jaarplan 2003; ontwerp jaarplan 2004; jaarverslag 2002).

Uitstroom uit WAO en WAZ vindt voor een aanzienlijk deel plaats om niet-beïnvloedbare redenen als overlijden en pensionering. Wel beïnvloedbaar is de uitstroom vanwege herstel. Arbeidsongeschikten worden na één jaar en vervolgens elke vijf jaar herbeoordeeld. Als deze beoordelingen tijdig en wetsconform plaatsvinden kan een optimale uitstroombevordering worden gerealiseerd. Waar de tijdigheid van de eindwachttijdbeoordelingen in 2002 al te wensen over liet, is de tijdigheid van de herbeoordelingen helemaal onder zware druk komen te staan. Eind 2002 bedroeg het aantal achterstanden bij de herbeoordelingen nog bijna 80 000. Met UWV zijn prestatie-afspraken gemaakt over het volledig wegwerken van die achterstanden in 2003. Gedurende 2003 zal de tijdigheid dan ook nog laag zijn, maar voor 2004, als met een schone lei begonnen wordt, verwacht UWV de tijdigheidsnorm van 90% te kunnen halen.

Bij de ZW vervult het UWV de arborol. Er wordt gestreefd naar beperking van langdurig verzuim en WAO-instroom van de vangnet ZW-populatie. Het percentage ZW-instromers dat niet binnen één jaar herstelt is in 2002 belangrijk gedaald t.o.v. 2001. Voor 2004 worden over dit percentage prestatie-afspraken met het UWV gemaakt.

Operationele doelstelling 3: Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van arbeidsongeschikten in de WAO en WAZ.

Het UWV is verantwoordelijk voor de reïntegratie van arbeidsgehandicapten die recht hebben op een uitkering op grond van de WAO en de WAZ. Het UWV heeft daartoe verschillende reïntegratie-

instrumenten tot zijn beschikking. Het UWV kan de nieuwe werkgever wijzen op de mogelijkheden van loondispensatie, de no-risk polis, premiekorting en subsidiëring van meerkosten bij het in dienst nemen van een arbeidsgehandicapte.

Daarnaast kan het UWV ten behoeve van de uitkeringsgerechtigden reïntegratietrajecten inkopen gericht op het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt. Het UWV koopt deze trajecten middels een aanbestedingsprocedure in bij private reïntegratiebedrijven. Reïntegratiebedrijven zorgen vervolgens voor aanbodversterkende activiteiten, bemiddeling, plaatsing en nazorg in reguliere arbeid. Indien een cliënt minimaal 6 maanden reguliere arbeid verricht voor ten minste 50% van zijn verdien-capaciteit wordt het traject als succesvol beschouwd (zie ook paragraaf 3.2 Reïntegratie Arbeidsgehandicapten).

Tabel 2.4: Prestatie-indicator operationele doelstelling 3

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO	% werkend	28%	29%	30%
WAZ	% werkend	6%	6%	6%

Bronnen: UWV (trendrapportage arbeidsongeschiktheid 2002).

Het aantal werkende arbeidsongeschikten is de afgelopen jaren gegroeid, zowel absoluut als relatief. Voor 2003 en 2004 wordt voor de WAO een kleine verdere groei van het aandeel werkende arbeidsongeschikten verwacht. De trend van betere reïntegratie blijft gelden en tevens neemt het aandeel gedeeltelijk arbeidsongeschikten toe, maar de heersende laagconjunctuur bemoeilijkt de groei van de arbeidsparticipatie van de arbeidsongeschikten. De WAZ-populatie kent slechts weinig werkenden. Deze mensen zijn gemiddeld veel ouder dan de WAO'ers en doorgaans moeilijk bemiddelbaar.

Operationele doelstelling 4: Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze een inkomensvoorziening aan uitkeringsgerechtigden wordt verstrekt.

De ZW verzekert de in § 2.1 genoemde speciale groepen tot 65 jaar van een uitkering bij ziekte. De ZW-uitkering bedraagt afhankelijk van de situatie – 70% of 100% van het dagloon. De ZW-uitkeringen worden verstrekt door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) op basis van de wet- en regelgeving.

Aan werknemers tot 65 jaar wordt een uitkering bij arbeidsongeschiktheid verstrekt. Een werknemer is geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt als hij wegens ziekte niet meer in staat is om met arbeid zijn inkomen te verdienen. Een werknemer kan aanspraak maken op een WAO-uitkering als hij 52 weken onafgebroken ziek is geweest. De WAO kent een loondervingsuitkering en een vervolguitering. De loondervingsuitkering is gebaseerd op het dagloon en de duur is afhankelijk van de leeftijd waarop de werknemer recht krijgt op een WAO-uitkering. Na afloop van deze periode kan aanspraak worden gemaakt op een vervolguitering die is gebaseerd op een combinatie van het dagloon en het minimumloon. In beide gevallen is de hoogte van de uitkering afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De WAO-uitkeringen worden verstrekt door het UWV.

Aan zelfstandigen tot 65 jarige leeftijd wordt bij gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid een WAZ-uitkering verstrekt. Het arbeidsongeschiktheids criterium in de WAZ is gelijk aan het criterium dat in de WAO wordt gehanteerd. De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid en het oude inkomen, en bedraagt maximaal 70% van het minimumloon. De vaststelling van de mate van arbeidsongeschiktheid geschiedt op dezelfde wijze als bij de WAO. De WAZ-uitkeringen worden verstrekt door het UWV.

Tabel 2.5: Prestatie-indicator operationele doelstelling 4

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO	rechtmatigheid	99,8%	98%	98%
WAZ	rechtmatigheid	95,5%	98%	99%
ZW	rechtmatigheid	90,9%	97%	98%
ZW	tijdigheid eerste betaaldag	65,3%	80%	90%

Bronnen: UWV (jaarplan 2003; ontwerp jaarplan 2004; jaarverslag 2002).

De rechtmatigheid van de WAZ heeft de status van verantwoordingsinformatie en niet van prestatie-indicator. Krachtens het controleprotocol dat op 19 september 2002 aan de Tweede Kamer is voorgelegd, is met het UWV afgesproken dat de rechtmatigheid vanaf 2004 niet afzonderlijk op wetsniveau, maar voor de gehele uitvoering wordt bekeken. Ook de tijdigheid eerste betaaldag bij de ZW (gedefinieerd als binnen 4 weken na de ziekmelding) voldoet nog niet aan de normen. Naast de hier genoemde indicatoren, heeft de Minister in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de WAO, ZW of WAZ. In de loop van het jaar zal de Tweede Kamer via de kwartaal-rapportages UWV en het jaarverslag UWV geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Operationele doelstelling 5: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WAO, WAZ en ZW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

Tabel 2.6: Prestatie-indicator operationele doelstelling 5

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO/WAZ/Wajong	% afdoening	93,4%	100%	100%
ZW	% afdoening	99,3%	100%	100%

Bron: UWV.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen.

Het UWV levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

De bovenstaande indicator heeft betrekking op de laatste fase van de handhavingketen.

2.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Voor zowel WAO, WAZ als ZW geldt dat er nog geen koppeling te maken is tussen de instrumenten en de operationele doelstellingen. Het gros van de uitgaven betreft dan ook uitkeringslasten. Uitgaven m.b.t. REA t.b.v. WAO- en WAZ-gerechtigden worden gepresenteerd in premie-artikel 3.

Tabel 2.7: Budgettaire gevolgen van beleid WAO (x € 1000)

Nr	Artikelonderdeel WAO	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	Totaal uitgaven	10 356 400	10 823 751	10 788 554	10 601 987	10 288 396	9 938 300	9 847 400
2	<i>Programmauitgaven</i>	<i>10 356 400</i>	<i>10 823 751</i>	<i>10 788 554</i>	<i>10 601 987</i>	<i>10 288 396</i>	<i>9 938 300</i>	<i>9 847 400</i>
	– Uitkeringslasten WAO	9 622 527	10 033 321	10 041 728	9 879 336	9 678 073	9 399 800	9 328 700
	– Uitvoeringskosten WAO	733 873	790 430	746 826	722 651	610 323	538 500	518 700
3	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Bronnen: o.m. UWV (juninota financiële ontwikkeling UWV-fondsen 2003–2004).

De financiële gegevens voor de periode 2002–2008 worden sterk beïnvloed door de voorgenomen stelselherziening. De stelselherziening zal tot gevolg hebben dat in 2004 de laatste instroom in de WAO oude stijl plaatsvindt. In 2005 zal als gevolg van de verlenging van de loondoorbetaling bij ziekte geen instroom plaatsvinden. In 2006 zal de herziene WAO effectief zijn en zal de eerste instroom plaatsvinden in de aparte regelingen voor enerzijds volledig en duurzaam arbeidsongeschikten en anderzijds gedeeltelijk arbeidsongeschikten. De in de tabel gepresenteerde gegevens zijn een optelsom van die twee regelingen en van het tweede ziektejaar, dat na de stelselherziening als het ware geprivatiseerd is. De besparingen als gevolg van de voorgenomen stelselwijziging zijn hierin verwerkt conform het Hoofdlijnenakkoord.

Tevens is rekening gehouden met extra besparingen als gevolg van de aanscherping van het schattingsbesluit per 1 juli 2004 en de extra maatregelen om te garanderen dat in het tweede ziektejaar niet meer dan 70% van het oude loon wordt doorbetaald. Deze extra maatregelen zorgen voor grotere besparingen op uitkeringslasten van zowel het zittende WAO-bestand als de arbeidsongeschikten die in het nieuwe stelsel zullen instromen.

In de ontwikkelingen van de uitvoeringskosten rekening is gehouden met Walvis/SUB. Het benodigde voorlichtingsbudget in verband met de herziene WAO is vermeld in artikel 98.

Tabel 2.8: Budgettaire gevolgen van beleid WAZ (x € 1000)

Nr	Artikelonderdeel WAZ	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	Totaal uitgaven	562 343	583 563	590 515	535 310	495 503	412 500	385 100
2	<i>Programmauitgaven</i>	<i>562 343</i>	<i>583 563</i>	<i>590 515</i>	<i>535 310</i>	<i>495 503</i>	<i>412 500</i>	<i>385 100</i>
	– Uitkeringslasten WAZ	516 273	537 328	540 527	495 987	465 201	391 000	364 800
	– Uitvoeringskosten WAZ	46 070	46 235	49 988	39 232	30 302	21 500	20 300
3	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Bronnen: o.m. UWV (juninota financiële ontwikkeling UWV-fondsen 2003–2004).

Conform het Hoofdlijnenakkoord wordt de WAZ afgeschaft. Uit de cijfers van het verleden blijkt dat de WAZ zich kenmerkt door een constant volume in personen en uitkeringsjaren. Dit beeld is dan ook gebruikt voor de prognose van het aantal uitkeringsjaren. De oorzaak van de stijgende uitkeringslasten in die jaren ligt uitsluitend bij de trendmatige lichte stijging van de gemiddelde uitkeringen als gevolg van indexering. Vanaf 2005 lopen de uitkeringslasten terug als gevolg van het langzaam leeglopen van het bestand.

Tabel 2.9: Budgettaire gevolgen van beleid ZW (x € 1000)

Nr	Artikelonderdeel ZW	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	Totaal uitgaven	1 654 395	1 789 029	1 843 273	1 891 521	1 984 021	2 021 600	2 054 700
2	Programmauitgaven	1 654 395	1 789 029	1 843 273	1 891 521	1 984 021	2 021 600	2 054 700
	– Uitkeringslasten ZW	1 454 076	1 587 149	1 633 982	1 677 666	1 787 111	1 830 800	1 861 400
	– Uitvoeringskosten ZW	200 319	201 880	209 291	213 855	196 910	190 800	193 300
3	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Bronnen: o.m. UWV (juninota financiële ontwikkeling UWV-fondsen 2003–2004).

De komende jaren zal het ZW-volume licht oplopen, met name vanwege een stijging van het aantal ZW-uitkeringen aan zieke werklozen. Dit is een direct gevolg van de stijgende werkloosheid. Het aantal ZW-uitkeringen aan flexwerkers en het aantal zwangerschapsuitkeringen laat geen grote wijzigingen zien. De toename in de ZW-uitkeringslasten is een combinatie van dit volume-effect en van de verwachte stijging van de gemiddelde uitkering.

2.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de ZW-, WAO- en WAZ-uitgaven is nihil. De ZW, WAO en WAZ zijn openeinderegelingen, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 2.10: Budgetflexibiliteit (x € 1 mln)

	2004		2005		2006		2007		2008
Totaal geraamde kasuitgaven	13 344		13 122		12 838		12 433		12 346
Waarvan apparaatsuitgaven									
Programmauitgaven	13 344	%	13 122	%	12 838	%	12 433	%	12 346
Waarvan op 1 januari 2004									
Juridisch verplicht		100							
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden				8		7		6	6
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma				92		93		94	94
Beleidsmatig nog niet ingevuld									
Totaal		100		100		100		100	100

De opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken. De uitvoeringskosten worden vastgesteld door de Minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleent aan het UWV-Jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in wet- en regelgeving die een afname of toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling op dit plan. Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan het UWV is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen. Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

2.5 Veronderstellingen van beleid

In 2003 heeft, ten opzichte van voorgaande jaren, een omslag plaatsgevonden in de WAO: de groei van het bestand is omgeslagen in een daling. Eind 2003 zijn er naar verwachting iets minder WAO'ers als eind 2002. De instroomkans komt in 2003 naar verwachting op een niveau van 1,2% terecht, 0,4 procentpunt onder het niveau van 2001. Als percentage van de verzekerde populatie is het niveau van 2000 van 12,0% weer actueel. Deze ontwikkeling wordt in belangrijke mate toegeschreven aan de in april 2002 ingevoerde Wet Verbetering Poortwachter, de heersende laagconjunctuur, en het aankondigingseffect van het nieuwe stelsel.

De ontwikkeling is voor een ander deel ook het gevolg van het feit dat de uitstroom een licht stijgende lijn vertoont. Deze stijging hangt samen met de hoge instroom van de afgelopen jaren omdat juist in de eerste paar jaar na instroom de herstelkans het hoogst is.

De einde-wachttijdkeuringen zijn sinds 1998 aanmerkelijk strenger geworden. Dit uit zich op twee manieren. Het percentage afwijzingen bij keuring is gestegen van 21% in 1998 naar 30% in 2002. En als toch een uitkering wordt toegekend, is het percentage volledige toekenningen gedaald van 72% in 1998 naar 56% in 2002. Voor beide wordt een stabilisatie verwacht in 2003.

Tabel 2.11: Kengetallen WAO

	2000	2001	2002	2003	2004
1. Bestand					
* in personen (ultimo, x1000)	769	792	802	800	803
* als % verzekerde populatie	12,0%	12,1%	12,1%	12,0%	11,9%
* % geheel arbeidsongeschikt	69,6%	68,3%	67,4%	66,9%	66,9%
* Gem. % arbeidsongeschiktheid	81,6%	80,8%	80,4%	80,1%	79,8%
2. Instroom					
* in personen (x1000)	100,2	104,1	92,4	80	86
* instroomkans	1,6%	1,6%	1,4%	1,2%	1,3%
* % afgewezen bij keuring	27%	30%	30%	31%	31%
* % geheel arbeidsongeschikt	63%	57%	56%	56%	56%
3. Uitstroom					
* in personen (x1000)	75,5	80,8	82,0	82	83
* uitstroomkans	9,8%	10,2%	10,2%	10,3%	10,3%
– herstel/herbeoordeling	37%	41%	45%	44%	44%
– pensionering/overlijden	50%	47%	46%	46%	46%
– overige redenen	12%	12%	9%	10%	10%
4. Handhaving					
* aantal geconstateerde fraudes	2 735	4 925	5 365		
* totaal fraudebedrag (* € 1 mln)	4,1	nb	9,0		
* gem. fraudebedrag (* € 1)	1 503	nb	1 678		
* % strafrechtelijk afdoening	6%	5%	4%		
* % administratieve afdoening	84%	92%	89%		

Bronnen: UWV (maandoverzicht arbeidsongeschiktheid januari t/m december 2000–2002; kwartaalverslag 2^e kwartaal 2003; trendrapportage handhaving 2002; jaarverslag 2002).

Zoals eerder genoemd, kenmerkt de WAZ zich door een constant volume in personen en uitkeringsjaren, zij het dat de eerste cijfers over 2003 op een lichte groei wijzen. Echter, voor de instroom is er een duidelijke daling te zien van het aantal volledige toekenningen als gevolg van een striktere claimbeoordeling. Desondanks is er een lichte stijging van het aandeel volledig arbeidsongeschikten in het bestand zelf. Dit wordt veroorzaakt door toekenningen van volledige arbeidsongeschiktheid bij herkeuringen, terwijl op het moment van instroom de toekenning nog gedeeltelijk was.

Tabel 2.12: Kengetallen WAZ

	2000	2001	2002	2003	2004
1. Bestand					
* in personen (ultimo, x 1 000)	56,5	55,8	56,2	56,8	57,5
* als % verzekerde populatie	7,3%	7,2%	7,2%	7,4%	7,5%
* % geheel arbeidsongeschikt	60,8%	62,1%	62,7%	62,8%	63,0%
* Gem. % arbeidsongeschiktheid	81,3%	82,0%	82,3%	82,3%	82,3%
2. Instroom					
* in personen (x 1 000)	6,9	6,8	7,8	7,9	7,9
* instroomkans	0,9%	0,9%	1,0%	1,0%	1,0%
* % afgewezen bij keuring	25%	26%	26%	26%	26%
* % geheel arbeidsongeschikt	55%	52%	51%	48%	48%
3. Uitstroom					
* in personen (x 1 000)	7,2	7,6	7,4	7,8	7,9
* uitstroomkans	12,8%	13,5%	13,2%	12,8%	12,5%
– herstel/herbeoordeling	14%	12%	15%	18%	18%
– pensionering/overlijden	66%	62%	65%	71%	71%
– overige redenen	20%	25%	20%	11%	11%

Bronnen: UWV (maandoverzicht arbeidsongeschiktheid januari t/m december 2000–2002; kwartaalverslag 2^e kwartaal 2003).

De ziektewet kent een redelijk stabiel volume. Door de stijging van de werkloosheid neemt het aantal zieke werklozen toe. Daar staat echter een daling van het aantal zieke flexwerkers tegenover.

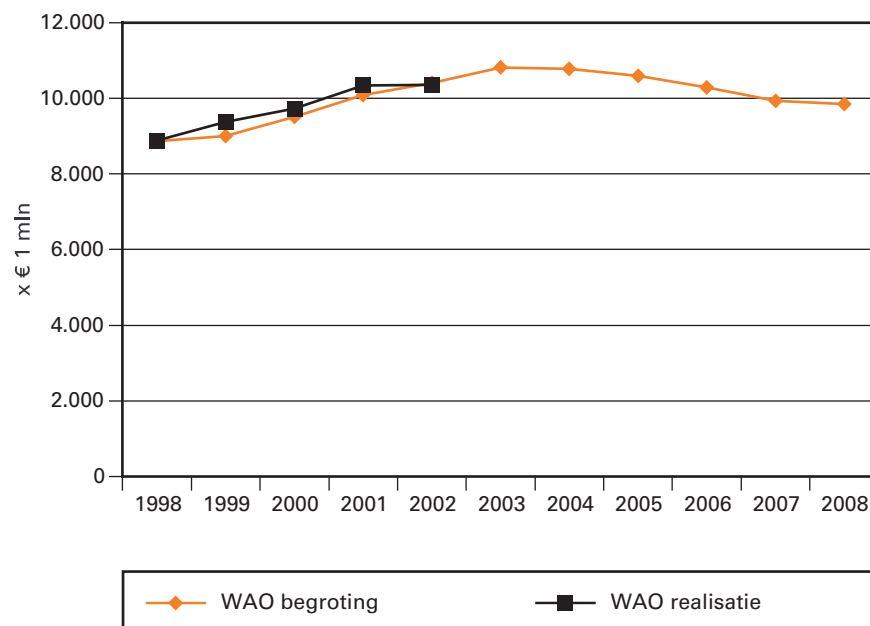
Tabel 2.13: Kengetallen ZW

	2000	2001	2002	2003	2004
1. Bestand					
* in personen (ultimo, x 1 000)	107	106	108	108	109
2. Instroom					
* in personen (x 1 000)	665	618	649		
3. Uitstroom					
* in personen (x 1 000)	641	594	561		
4. Handhaving					
* aantal geconstateerde fraudes	9 744	20 381	32 420		
* totaal fraudebedrag (x € 1 mln)	0,6	nb	1,3		
* gem. fraudebedrag (x € 1)	67	nb	40		
* % strafrechtelijke afdoening	0%	0%	0%		
* % administratieve afdoening	99%	99%	99%		

Bronnen: UWV (trendrapportage handhaving 2002; Kerncijfers Werknemersverzekeringen; jaarverslag 2002).

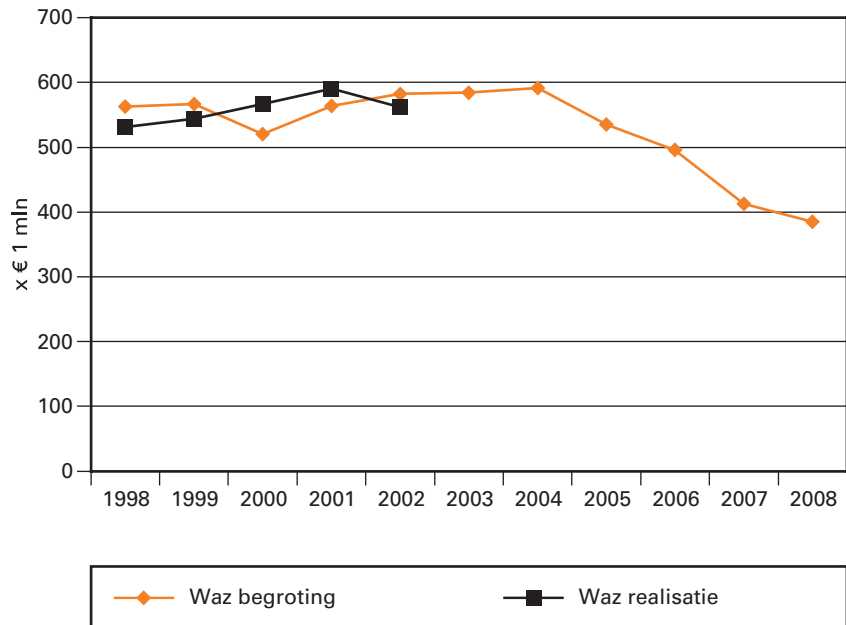
Bij de WAO-realisatiecijfers wordt zoveel mogelijk aangesloten bij gegevens van het UWV. Voor prognoses wordt gebruik gemaakt van een stromenmodel waarmee op basis van actuele in- en uitstroomkansen en prognoses van de verzekerde populatie een inschatting wordt gemaakt van de ontwikkeling van het bestand. Voor 1998 t/m 2001 was sprake van tegenvallers in de uitkeringslasten vanwege tegenvallende volumeontwikkeling. In 2002 was sprake van een meevaller. Ook voor 2003 zal het lastenniveau uit de begroting 2003 niet gehaald worden. Beide weerspiegelen de recente gunstiger volumeontwikkelingen. In de grafiek zijn overigens ook de REA-uitgaven t.b.v. WAO-gerechtigden meegerekend.

Grafiek 2.1: Raming vs. Realisatie WAO

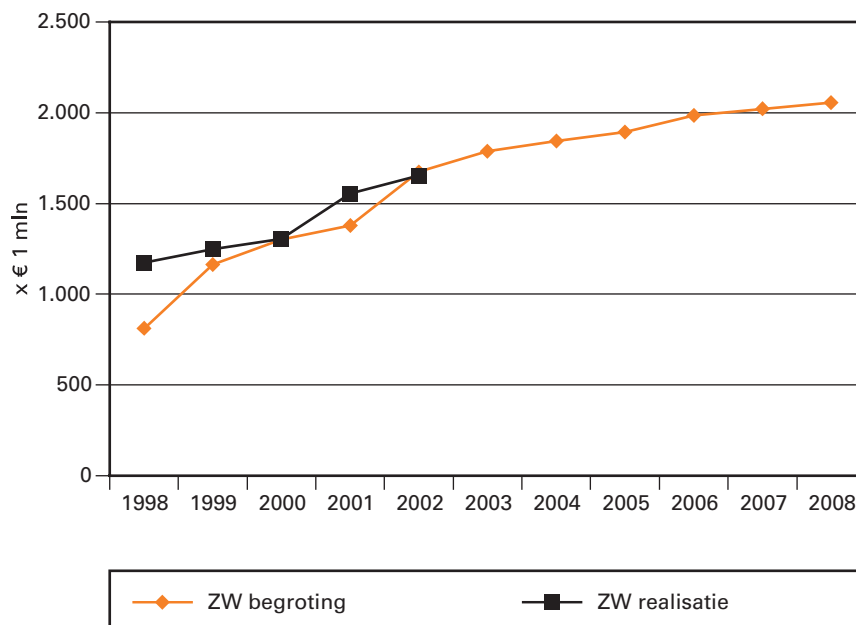
De gerealiseerde WAZ-uitgaven vertonen een lichte stijging door de jaren heen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de licht stijgende gemiddelde uitkering, in combinatie met een constant WAZ – volume in personen en uitkeringsjaren. Voor de jaren 2000 en 2001 was de begroting te veel naar beneden bijgesteld. De begroting voor 2002 en 2003 ligt meer op de trendlijn.

Grafiek 2.2: Raming vs. Realisatie WAZ

De ZW-uitkeringslasten 2002 zijn marginaal (€ 8 miljoen) lager uitgekomen dan begroot. Dit komt voornamelijk door een meevallend ZW-volume aan flexwerkers. Het lijkt er wat dat betreft op dat de verschillende beleidsmaatregelen om het ziekteverzuim terug te dringen (WVP, arbo-convenanten) ook een verlagend effect hebben op het ziekteverzuim onder flexwerkers. Ook de minder gunstige conjunctuur kan hierop van invloed zijn geweest. Mogelijk dat mensen zich toch minder snel ziek melden wanneer het gevaar van baanverlies reëler is.

Grafiek 2.3: Raming vs. Realisatie ZW

2.6 VBTB-paragraaf

SZW werkt in overleg met het UWV aan het opstellen van prestatie-indicatoren ter sturing van de begrotings-, controle- en verantwoordingscyclus van het UWV. In de periode tot 2005 geldt hiervoor een groeipad. Er zal nader worden bezien in hoeverre de prestatie-indicatoren van het UWV en de in dit artikel naar voren gebrachte prestatiegegevens elkaar kunnen aanvullen.

Op het moment zijn alle operationele doelstellingen gekwantificeerd middels één of meer prestatie-indicatoren. Een deel van de indicatoren behorende bij operationele doelstelling 2.2 (Het bevorderen van de uitstroom uit de WAO, WAZ en ZW) is te vinden in paragraaf 3.2 (Reïntegratie arbeidsgehandicapten). Vanaf de begroting 2005 zullen tevens indicatoren over productie en kostenontwikkeling worden opgenomen om bij operationele doelstelling 4 doelmatigheid te meten. Hierover vindt nog overleg met UWV plaats.

Ook de aankomende stelselherziening van de WAO zal waarschijnlijk nopen tot uitbreiding van het aantal indicatoren. Hierbij is met name van belang dat vanaf 2006, het eerste jaar dat mensen in de nieuwe WAO kunnen instromen, een expliciete instroomdoelstelling zal gelden van maximaal 25 000 nieuwe gevallen per jaar.

Tabel 2.14: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie (voorbeelden)	Stand van zaken
2.1	1 tijdigheid einde-wachttijd 2 instroom nieuwe WAO	beschikbaar vanaf 2006
2.2	3 tijdigheid herbeoordelingen 4 % hersteld voor einde wachttijd	beschikbaar beschikbaar
2.3	5 % werkenden	beschikbaar
2.4	6 rechtmatigheid 7 tijdigheid eerste betaaldag 8 productie-ontwikkeling	beschikbaar beschikbaar vanaf 2005
2.5	9 kosten-ontwikkeling 10 % afdoening 11 incassoratio	vanaf 2005 beschikbaar vanaf 2005

PREMIARTIKEL 3 REÏNTEGRATIE

3.1 Algemene beleidsdoelstellingen

Het bevorderen van de arbeidsdeelname van arbeidsgehandicapten door reïntegratie-instrumenten en/of het inzetten van een traject gericht op toeleiding naar of een aanbod van arbeid (sluitende aanpak).

Arbeidsgehandicapten zijn (potentiële) werknemers en zelfstandigen die wegens ziekte, gebrek of handicap, al dan niet leidend tot werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, beperkingen ondervinden om werk te vinden of te houden. SZW wil voorkomen dat deze mensen terugvallen of blijven steken in een uitkeringssituatie. De Wet op de (re)integratie arbeidsgehandicapten (Wet Rea) stelt financiële middelen en instrumenten in de vorm van voorzieningen beschikbaar die werkgevers en arbeidsgehandicapten stimuleren om werk aan te bieden respectievelijk aan te nemen of om te starten als zelfstandig ondernemer. Daarnaast voorziet de Wet Rea in de mogelijkheid om reïntegratietrajecten aan te bieden aan diegenen, voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt moet worden verkleind/opgeheven.

Uitgangspunten van beleid in 2004, zoals vastgelegd in het Hoofdlijnenakkoord, is het vergroten van de verantwoordelijkheid en maximale handelingsruimte bij de inzet van middelen en instrumenten door de uitvoeringsinstanties. Dit gaat gepaard met een forse vereenvoudiging van regelgeving en met de vermindering van administratieve lasten. Tevens is in het Hoofdlijnenakkoord afgesproken om in het kader van de noodzakelijke ombuigingen ook Rea te betrekken. De Wet Rea is daarom kritisch doorgelicht en ontdaan van overtollige regels. Naast ombuigingen is er binnen de Rea echter ook sprake van een intensivering: er worden meer middelen uitgetrokken voor de reïntegratietrajecten van verminderd arbeidsgeschikten. Ook ligt het in het voornemen om de regeling te versoberen. Hierbij wordt aan die regelingen gedacht die minder effectief bleken en aan regelingen die niet meer passen in de verantwoordelijkheidsverdeling zoals die zal worden voorgesteld in het nieuwe arbeidsongeschiktheidsstelsel (onder andere de verlenging van de loondoorbetalingsperiode naar 2 jaar). De voorstellen sluiten aan bij de verantwoordelijkheden in de Wet verbetering poortwachter, het ingezette beleid ten aanzien van de aanbestedingen, de beleidsvoornemens voor scholing en proefplaatsing in de Werkloosheidswet en de verantwoordelijkheid van de werkgever voor een goede inrichting van de werkplaats.

Uitgangspunt bij reïntegratie is de eigen verantwoordelijkheid van de cliënt. De betrokkene moet zelf actief zijn mogelijkheden tot het verrichten van inkomensvormende arbeid vergroten. Bij de aanspraak op voorzieningen en begeleiding waar arbeidsgehandicapten gebruik van kunnen maken, past ook de plicht van actief en participerend gedrag. Dit betekent dat de betrokkene verplicht is mee te werken aan zijn reïntegratie en dat inactief gedrag wordt gesanctioneerd.

Het in 2003 ingezette beleid met betrekking tot de aanbestedingen van reïntegratietrajecten moet leiden tot meer marktwerking en concurrentie. Door scherpere prikkels (meer resultaatfinanciering) wordt gestreefd naar een toename van de uitstroom naar reguliere arbeid met een kwart ten opzichte van 2003 (doelstelling te halen in 2007). Begin 2004 zal een nulmeting plaatsvinden en wordt deze doelstelling verder geoperationaliseerd.

In 2000 is over de eerste anderhalf jaar Rea (juli 1998-december 1999) de effectiviteit van de wet geëvalueerd en de efficiency van de uitvoering onderzocht. De uitkomst van de evaluatie was dat de instrumenten onvoldoende bekend waren en de uitvoering van de (her)plaatsings-subsidies gecompliceerd. Naar aanleiding van deze evaluatie is het (her)plaatsingsbudget vervangen door de premievrijstelling en is de administratieve afhandeling vereenvoudigd. In 2002 zijn de meest recente resultaten over de Rea opnieuw geëvalueerd. De informatie uit deze evaluatie wordt gebruikt bij de herziening van het arbeidsongeschiktheidsstelsel en de aanpassingen in Rea. Een volgende evaluatie is gepland over vijf jaar.

Tabel 3.1: Overzicht beleidsevaluaties premieartikel 3

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling	X					X	

3.2 Operationele doelstellingen

1. *Het stimuleren van werkgevers om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen en/of te houden.*
2. *Het stimuleren van arbeidsgehandicapten om werk te aanvaarden.*
3. *Het verkleinen of het opheffen van de afstand van de arbeidsgehandicapte tot de arbeidsmarkt via de inzet van trajecten*
4. *Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet Rea door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

Operationele doelstelling 1: Het stimuleren van werkgevers om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen en/of te houden.

SWZ stimuleert werkgevers om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen en/of te houden. Hierbij krijgt de werkgever financiële compensatie voor de extra kosten en risico's die gepaard gaan met het in dienst nemen of houden van arbeidsgehandicapten. In 2004 gebruikt SZW de volgende instrumenten:

- No-risk-polis. Bij ziekte die intreedt binnen vijf jaar na het in dienst nemen van een arbeidsgehandicapte ontvangt de werkgever een compensatie voor zijn loonverplichting doordat het UWV ziekengeld betaalt tot ten hoogste het dagloon. Bij arbeidsongeschiktheid van de arbeidsgehandicapte die intreedt binnen die periode krijgt de werkgever geen opslag m.b.t. de gedifferentieerde WAO-premie.
- Tegemoetkoming door premiekorting van de WAO-basis- en Awf-/Ufo-premie gedurende drie jaar in het geval van een nieuwe dienstbetrekking, of gedurende één jaar in het geval van behoud van eigen functie dan wel herplaatsing in een andere functie bij de eigen werkgever;
- Vergoeding van de werkelijke kosten voor zover hoger dan de premiekorting ten behoeve van o.a. aanpassingen aan de werkplek;
- Loondispensatie. Door de Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) kan aan de werkgever loondispensatie worden verleend, indien er sprake is van een duidelijk verminderde arbeidsprestatie van de werknemer. Dit betekent dat de werkgever minder loon betaalt dan waarop de werknemer zonder loondispensatie – bijvoorbeeld op grond

van de CAO of de Wet Minimumloon – recht heeft; de werknemer krijgt een compensatie via de samenloopregeling loon en uitkering;

- Afdrachtvermindering loonheffing. De werkgever komt bij indiensttreding van onder andere arbeidsgehandicapten, afhankelijk van het inkomen, in aanmerking voor de afdrachtvermindering lage lonen;

Rea-instrumenten dienen te worden aangevraagd bij het UWV. Deze verstrekt de instrumenten op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. SZW houdt toezicht op een rechtmatige en doelmatige uitvoering door het UWV.

Voor operationele doelstelling 1 wordt geen prestatie-indicator gemeld. Het meer of minder gebruik van deze maatregelen door werkgevers geeft geen indicatie over het behalen van de operationele doelstelling.

Operationele doelstelling 2: Het stimuleren van arbeidsgehandicapten om werk te aanvaarden.

SZW stimuleert arbeidsgehandicapten om werk te aanvaarden. Dit betekent dat de arbeidsgehandicapte financiële compensatie krijgt om te voorkomen dat zijn financiële positie door het aanvaarden van werk achteruit gaat. In 2004 maakt SZW hierbij gebruik van de volgende instrumenten:

- Werknemersvoorziening. De werknemer heeft onder bepaalde voorwaarden aanspraak op werknemersvoorzieningen, zoals vervoer, communicatiemiddelen voor doven, persoonlijke ondersteuning en door de werknemer meeneembare werkplekvoorzieningen die strekken tot bevordering, behoud of herstel van de arbeidsgeschiktheid;
- Loonsuppletie. Een arbeidsgehandicapte die werk in dienstbetrekking aanvaardt tegen een loon dat lager is dan zijn theoretische verdien-capaciteit, kan bij het UWV aanspraak maken op een aanvulling van maximaal 20% van zijn theoretische verdien-capaciteit (voor een periode van maximaal 4 jaar).

In het kader van aanpassingen van de Wet Rea is er het beleidsvoornemen om het instrument reïntegratie-uitkering bij scholing en/of proefplaatsing af te schaffen.

Ook deze Rea-instrumenten dienen te worden aangevraagd bij de UWV. De verstrekking vindt plaats op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving.

Voor operationele doelstelling 2 wordt geen prestatie-indicator gemeld. Het meer of minder gebruik van deze maatregelen door werknemers geeft geen indicatie over het behalen van de operationele doelstelling.

Operationele doelstelling 3: Het verkleinen of het opheffen van de afstand van de arbeidsgehandicapte tot de arbeidsmarkt via de inzet van trajecten.

SZW streeft naar het verkleinen of opheffen van de afstand van de arbeidsgehandicapte tot de arbeidsmarkt. De arbeidsgehandicapte die niet in staat is zelf de weg naar de arbeidsmarkt te vinden, krijgt een traject of instrument aangeboden dat gericht is op het verkleinen of het opheffen van zijn afstand tot de arbeidsmarkt. De trajecten worden aanbesteed door het UWV op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. Uitgangspunt daarbij is het ontwikkelen van een transparante en concurrerende reïntegratiemarkt waarbij reïntegratiebedrijven zich kunnen profileren op resultaat en kwaliteit. In 2003 en 2004 worden de eerste

stappen gezet onder andere door de invoering van vergaande resultaat-financiering. De voorlopige resultaten zijn in mei 2003 geëvalueerd en aan de Tweede Kamer aangeboden

Het voornemen is de ombuigingen die het Kabinet heeft aangekondigd in het Hoofdlijnenakkoord te zoeken in het afschaffen van subsidies aan werkgevers voor trajecten tijdens het eerste en tweede ziektejaar (conform de gewijzigde verantwoordelijkheidsverdeling in het wetsvoorstel verlenging loondoorbetalingsperiode bij ziekte), het besparen op de uitvoeringskosten en het afschaffen van de Reïntegratie-uitkering tijdens scholing en/of proefplaatsing. Op het begeleiden van uitkeringsgerechtigden naar werk wordt niet bezuinigd, er vindt in deze kabinetsperiode juist een extra investering plaats van 4 x € 25 mln voor de jaren 2004 tot en met 2007 ten behoeve van reïntegratietrajecten.

Sinds 2003 zijn werkgevers ook verantwoordelijk voor reïntegratie van arbeidsgehandicapte werknemers die niet binnen het eigen bedrijf kunnen worden herplaatst en dus begeleid moeten worden naar werk buiten het eigen bedrijf (2e spoor). Werkgevers kunnen daarvoor onder bepaalde voorwaarden bij de aanvang van dit 2e spoortraject een basissubsidie van 50% van de begrote kosten krijgen via het UWV. Indien sprake is van een geslaagde duurzame plaatsing bij een andere werkgever heeft de werkgever alsnog recht op een plaatsingssubsidie van 50%, zodat uiteindelijk al zijn kosten worden vergoed. In het kader van de eigen verantwoordelijkheid van de werkgever en het wetsvoorstel verlenging loondoorbetalingsperiode bij ziekte bestaat er het beleidsvoornemen om de 2e spoorsubsidie in 2004 af te schaffen. Werkgevers hebben door dit wetsvoorstel voldoende prikkels om de meest adequate weg naar werk te bewandelen en te financieren.

Prestatie-indicatoren voor operationele doelstelling 3

- De trajecten dienen aangeboden te worden aan arbeidsgehandicapten met een resterende verdien capaciteit binnen een periode van 12 maanden (Sluitende Aanpak). Het percentage Sluitende Aanpak arbeidsgehandicapten wordt in 2004 geïntroduceerd. Afhankelijk van de eerste resultaten zal een prestatie indicator worden afgesproken met UWV. Voorlopig is in samenspraak met het UWV het prestatie niveau vast gelegd op 90%.
- Het plaatsingspercentage arbeidsongeschikten dat door toedoen van een reïntegratietraject werk hervat, is op 37 à 40% vastgesteld. Uitgaande van de doelstelling die de Minister heeft gesteld in de Sociale Nota 2003 (toename van een kwart ten opzichte van 2003), zal in 2004 een nulmeting plaatsvinden. Gezien de huidige plaatsingspercentages van 33% over het contractjaar 2001, zal naar verwachting het plaatsingspercentage oplopen naar 45% in 2007.
- Met UWV zijn afspraken gemaakt over een snelle start reïntegratietrajecten. SZW verstaat onder een snelle start dat binnen 4 weken na vaststelling van de afstand tot de arbeidsmarkt (reïntegratievisie AG) een aanmelding bij een reïntegratiebedrijf heeft moeten plaatsvinden. Het normpercentage is vastgelegd op 85%.

Tabel 3.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 3

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Arbeidsgehandicapten	Sluitende Aanpak			90%
Arbeidsgehandicapten	Plaatsingspercentage	35%*	37%	40%
Arbeidsgehandicapten	Snelle start	82%	80%	85%

Bron: 2de kwartaalrapportage UWV 2003/begroting 2003 SZW

* trajecten die gestart zijn in 2001, gezien de looptijd van de contracten is nog geen definitief cijfer te geven. Van de contracten die in 2002 zijn gestart is 6% geplaatst, overige trajecten zijn recent gestart.

Operationele doelstelling 4: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet Rea door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-opleggingen (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen.

Het UWV levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld. De Minister heeft in samenspraak met het UWV tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de Wet Rea. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer het jaarverslag UWV over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Het UWV registreert overtredingen en fraudeconstateringen inzake de Rea niet afzonderlijk maar in een samengevoegde arbeidsongeschiktheidsstatistiek. Deze is opgenomen in premieartikel 2 (Inkomensgarantie bij ziekte en arbeidsongeschiktheid) van het onderdeel premiegefinancierde sociale verzekeringsuitgaven. Het relevante deel van de tabel staat hieronder.

Tabel 3.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 4

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
WAO/WAZ/Wajong	% afdoening	93,4%	100%	100%

Bovenstaande indicator heeft betrekking op de laatste fase van de handhavingketen.

3.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 3.4: Budgettaire gevolgen van beleid premie-artikel 3 (x € 1000)

Nr 3 REA	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal uitgaven	776 600	670 300	562 500	391 800	274 300	261 500	238 300
<i>Programmauitgaven</i>	<i>776 600</i>	<i>670 300</i>	<i>562 500</i>	<i>391 800</i>	<i>274 300</i>	<i>261 500</i>	<i>238 300</i>
– Uitkeringslasten	613 400	540 400	413 000	275 700	184 900	183 600	162 200
– Uitvoeringskosten	163 200	129 900	149 500	116 100	89 400	77 900	76 100
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

De raming van de uitgaven REA is ten opzichte van Voorjaarsnota verhoogd als gevolg van de nieuwe uitvoeringsgegevens (Juninota UWV). In het hoofdlijnenakkoord is een ombuiging opgenomen startend vanaf 2005. Hieraan wordt invulling gegeven door onder andere in 2004 de subsidie tweede spoor trajecten af te schaffen en de reïntegratie-uitkeringen bij scholing en proefplaatsing stop te zetten. De financiële ruimte ten behoeve van reïntegratietrajecten voor uitkeringsgerechtigden wordt verruimd om de verwachte doelstellingen te halen. Voorts worden de uitkeringen krachtens de no risk polis aan zieke werknemers vanaf 2006 vergoed vanuit het AWF. De financiering is dan gestroomlijnd met de andere loondervingsuitkeringen, zoals de ZW-vangnetuitkeringen. Dit betekent dat de uitkeringslasten vanaf 2006 afnemen. Deze aanpassingen binnen de Rea leiden tevens tot een reductie van de uitvoeringskosten voor het UWV.

3.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De Wet Rea is voor een belangrijk deel een open einderegeling waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Tabel 3.5 Budgetflexibiliteit premieartikel 3 (x € 1 mln)

	2004	2005	2006	2007	2008
Totaal geraamde kasuitgaven	563	392	275	262	240
Waarvan apparaatsuitgaven					
Programmauitgaven	563	% 392	% 275	% 262	% 240
Waarvan op 1 januari 2004					
Juridisch verplicht	100				
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden			30	32	30
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma			70	68	70
Beleidsmatig nog niet ingevuld					
Totaal	100	100	100	100	100

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

De reïntegratie-instrumenten van de Wet Rea worden gefinancierd vanuit het Reïntegratiefonds. Er zijn twee typen uitgaven te onderscheiden: aanbodversterking en trekkingsrechten. SZW heeft de middelen voor de inkoop van reïntegratietrajecten gebudgetteerd in het jaarplan van het UWV. Dit budget is gekoppeld aan conjuncturele golfbewegingen omdat de doelgroep kan fluctueren (sluitende aanpak). Bij trekkingsrecht is sprake van een open eind regeling. Iedereen die van rechtswege recht heeft op een reïntegratie-instrument, kan hier gebruik van maken. Het gaat daarbij om de instrumenten die drempels voor aanvaarding van werk, dan wel het in dienst nemen van arbeidsgehandicapten, verlagen. De mogelijkheden om deze posten te budgetteren worden nader gezien.

3.5 Veronderstellingen van beleid

De uitgaven Rea zijn op te delen naar de posten zoals aangegeven in onderstaande tabel. De subsidies aan werkgevers zijn in 2002 omgezet in een premiekorting (Belastingplan 2002-deel V) en meerkostenregeling indien de premiekorting niet voldoende blijkt te zijn voor voorzieningen van de werkplek. Als gevolg daarvan stromen er vanaf 2002 geen nieuwe gevallen meer in. De reeds toegekende subsidies bij de oude regeling kennen een looptijd van maximaal drie jaar, derhalve zal de oude regeling tot in 2005 nog tot (jaarlijks afnemende) kosten leiden voor het Rea-fonds. Onder de post uitkeringen Rea vallen de declaraties ziekengeld, loon-suppletie en reïntegratie-uitkeringen bij scholing of proefplaatsing. Als gevolg van toename van het gebruik van deze instrumenten nemen de uitgaven tot en met 2003 toe. Vanaf 2004 zal de reïntegratie-uitkering bij scholing en proefplaatsing onderdeel gaan uitmaken van de ombuigingen van het Hoofdlijnenakkoord.

Tabel 3.6: Uitkeringslasten Rea (x € 1 miljoen)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Subsidies aan werkgevers	164	67	18	8	0	0	0
2 Instrumenten AG:							
Uitkeringen REA	126	136	103	72	0	0	0
Voorzieningen arbeidsgehandicapten	63	69	69	67	65	63	64
3 trajecten na 2de ziektejaar	70	81	105	107	108	110	87
4 Scholing tijdens trajecten	70	75	60	0	0	0	0
5 Trajecten 1ste en 2de ziektejaar	82	82	35	2	1	0	0
6 Overig	37	30	24	21	12	12	12

De ingeboekte middelen voor de inkoop van trajecten na het 2de ziektejaar worden ingezet om de instroom van uitkeringsgerechtigden in de nieuwe arbeidsongeschiktheidsregelingen alsmede cliënten die als gevolg van een herbeoordeling hun uitkering (deels) dreigen te verliezen, een traject aan te bieden. Zoals te zien in de tabel wordt hierin extra geïnvesteerd vanaf 2004.

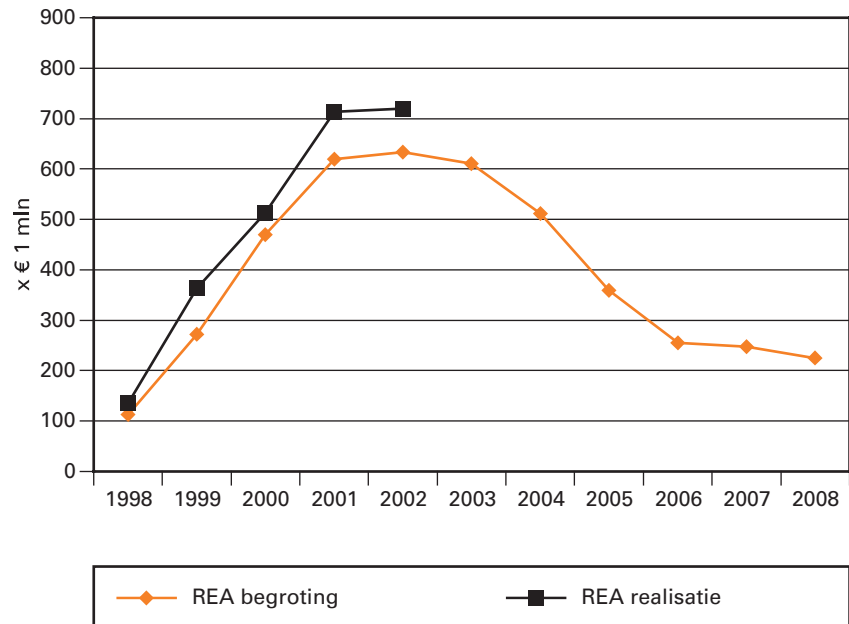
Gezien de looptijd van trajecten kunnen voor aangemelde trajecten in jaar «t» nog facturen binnen komen in jaar «t+2» bij het UWV. De scholing tijdens trajecten verdwijnen na 2004 uit beeld omdat per 1 juli 2003 de

scholingskosten in de geoffreerde prijs van het reïntegratiebedrijf is opgenomen, zodat de marktwerking wordt verbeterd en dit een prijsdrukkende werking heeft.

De uitgaven voor inkoop trajecten 1ste en 2de ziektejaar zullen aflopen door het stopzetten van de subsidies voor trajecten die werkgevers inzetten om arbeidsgehandicapten bij een andere werkgever te reïntegreren (2e spoor).

De gerealiseerde uitgaven Rea in 2002 zijn aanzienlijk hoger dan eerder geraamd. Met name het flink toegenomen beroep in 2001 op (her)-plaatsingsbudgetten (de oude werkgeversvoorzieningen) heeft geleid tot hogere uitgaven in 2002.

Naar verwachting zullen de uitgaven in 2003 oplopen ten opzichte van de vorige raming.

3.6 VBTB-paragraaf

Het in 2003 ingezette beleid ten aanzien van vereenvoudiging van regelgeving en het verminderen van administratieve lasten, wordt in 2004 en verder onverminderd voort gezet conform het hoofdlijnenakkoord. Voor operationele doelstelling 1 en 2 worden aanpassingen voorbereid die in de loop van 2003/2004 worden vorm gegeven. Daarnaast zet SZW onverminderd in op Sluitende Aanpak voor arbeidsgehandicapten. De Sluitende Aanpak voor arbeidsgehandicapten is daarom in 2004 vastgelegd op een normpercentage van 90%. Deze 90% is vastgelegd in overleg met UWV op basis van ramingen. Uit de realisatie in 2004 zal blijken of het gestelde normpercentage wordt gehaald en welk groeipad ingegaan kan worden.

SZW werkt in overleg met het UWV aan het opstellen van prestatie-indicatoren ter sturing van de begrotings-, controle- en verantwoordingscyclus van het UWV. In de periode tot 2005 geldt hiervoor een groeipad. Er zal nader worden bezien in hoeverre de prestatie-indicatoren van het UWV en de in dit artikel naar voren gebrachte prestatiegegevens elkaar kunnen aanvullen.

Tabel 3.7: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren en kengetallen

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
3.3	1 Sluitende Aanpak AG 2 Plaatsingspercentages	beschikbaar per 2004 beschikbaar
	3 Snelle start traject	beschikbaar
3.4	4 Incassoratio 5 % afdoening	vanaf 2005 vanaf 2005

PREMIEARTIKEL 4 INKOMENSGARANTIE VOOR NABESTAANDEN

4.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het garanderen van een inkomen op minimumniveau aan alleenstaande nabestaanden, wezen, of ten behoeve van één of meer halfwezen voor wie het niet mogelijk is om zelfstandig in hun eigen levensonderhoud te voorzien.

De overheid beschermt diegene van wie de partner komt te overlijden of van wie de ouders komen te overlijden en van wie niet verwacht kan worden dat zelfstandig in het eigen levensonderhoud wordt voorzien, tegen het risico van inkomensverlies. Dit geschiedt op basis van de Algemene nabestaandenwet (Anw).

4.2 Operationele doelstellingen

- 1. Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan uitkeringsgerechtigden een nabestaanden-, halfwezen- of wezen-uitkering wordt verstrekt.*
- 2. Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Anw door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

In 2000/2001 is er een evaluatieonderzoek geweest naar de effectiviteit van de Anw en de effectiviteit en efficiency van de uitvoering. De evaluatie heeft geen aanleiding gegeven tot wijziging van de Anw. Op grond hiervan zal de volgende evaluatie plaatsvinden in 2006.

Tabel 4.1: Overzicht beleidsevaluaties premieartikel 4

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling					X		
Operationele doelstelling 2			X		X		X

Het Periodiek onderzoek Regelovertreding in de sociale zekerheid (POROSZ) is bedoeld om inzicht te krijgen in de omvang én de achtergronden van regelovertreding in de WAO, WW en ABW. Het onderzoek is uitgevoerd met grootschalige surveys onder uitkeringsgerechtigden. Er is voor gekozen het onderzoek periodiek te herhalen (eens per twee jaar), zodat het onderzoek een monitorfunctie krijgt. Het eerste onderzoek heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden, het tweede in 2002; de resultaten zijn op 20 juni 2003 aan de Tweede Kamer gezonden. Tot nu toe strekt het onderzoek zich niet uit tot de volksverzekeringen. Het is echter wel de bedoeling deze in het vervolg te betrekken.

Operationele doelstelling 1: Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan uitkeringsgerechtigden een nabestaanden-, halfwezen- of wezen-uitkering wordt verstrekt.

Een inkomensafhankelijke nabestaandenuitkering ter hoogte van maximaal 70% van het minimumloon kan worden verstrekt aan de nabestaande (van wie de partner op de dag van overlijden verzekerd was) jonger dan 65 jaar die

- een ongehuwd eigen kind, stief- of pleegkind heeft jonger dan 18 jaar dat niet tot het huishouden van een ander behoort;

- arbeidsongeschikt is voor minstens 45% op de dag van overlijden van de partner of op de dag dat het jongste kind 18 jaar wordt en van wie de arbeidsongeschiktheid minstens drie maanden zal duren; of
- geboren is voor 1 januari 1950.

Een inkomensonafhankelijke halfwezenuitkering ter hoogte van 20% van het minimumloon kan worden verstrekt aan de ouder of verzorger van een tot zijn huishouden behorende halfwees onder de 18 jaar.

Volle wezen in de leeftijd tot 16 jaar (onder sommige omstandigheden verlengd tot het 18^e of 21^e jaar) hebben recht op een inkomensonafhankelijke wezenuitkering, die gekoppeld is aan het minimumloon en afhankelijk is van de leeftijd van de wees.

De SVB keert de uitkeringen uit op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. SZW houdt toezicht op de rechtmatige en doelmatige (inclusief doeltreffende) uitvoering door de SVB.

Tabel 4.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Anw	Tijdigheid nationaal	81,7%	70%	90%
Anw	rechtmatigheid	98,02%	98%	98,5%

Bronnen:

Het streven is om de nationale en internationale tijdigheid van alle wetten die door de SVB worden uitgevoerd in 2004 te verbeteren. Eind 2006 is de nationale tijdigheid van alle afzonderlijke wetten die door de SVB worden uitgevoerd op een niveau van minimaal 90%.

De rechtmatigheid van de Anw lag in 2002 onder de wettelijke norm, maar was verbeterd ten opzichte van de jaren ervoor. Voor de SVB als geheel was de wetuitvoering rechtmatig. Voor 2004 is afgesproken dat de uitvoering van de wetten en regelingen door de SVB gezamenlijk voldoen aan het wettelijke rechtmatigheidspercentage van minimaal 99%. Eind 2006 dienen alle afzonderlijke wetten aan het percentage rechtmatigheid van minimaal 99% te voldoen.

Ingevolge het Strategisch Akkoord heeft de SVB desgevraagd in het kader van de vereenvoudiging en deregulering Sociale Verzekeringen voorstellen gedaan met betrekking tot de volksverzekeringen. Binnen afzienbare tijd zullen deze voorstellen onder de aandacht worden gebracht van de Kamer.

Operationele doelstelling 2: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Anw door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen. De SVB levert daarvoor inspanningen op het gebied van

preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

Naast de hier genoemde indicatoren, heeft de Minister in samenspraak met de SVB tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de Anw. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer via het jaarverslag SVB over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Tabel 4.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 2

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
Anw	% afdoening	100	100	100

Bovenstaande indicator heeft betrekking op afdoening als laatste fase in de handavingsketen. De gegevens komen momenteel nog uit de statistieken van de sociale recherche. Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden hierin niet vermeld. Ook de non-afdoening wordt niet genoteerd bij de SVB. Vandaar dat de totale afdoening nu nog op 100% uitkomt.

Per 1 januari 2004 worden in het kader van de Wet beperking export uitkeringen (BEU), de uitkeringen beëindigd voor mensen die wonen in een land waarmee nog geen verdrag is gesloten met afspraken over controle. De Wet BEU trad op 1 januari 2000 in werking en had een overgangstermijn van drie jaar. De overgangstermijn is verlengd met een jaar en eindigt dus per 1 januari 2004.

4.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4.4: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr.4	Anw	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal uitgaven	1 560 341	1 546 943	1 500 434	1 472 880	1 455 206	1 436 700	1 416 900
	<i>Programmauitgaven</i>	<i>1 590 241</i>	<i>1 546 943</i>	<i>1 500 434</i>	<i>1 472 880</i>	<i>1 455 206</i>	<i>1 436 700</i>	<i>1 416 900</i>
	Uitkeringslasten	1 528 558	1 511 178	1 465 361	1 438 216	1 420 897	1 402 300	1 382 600
	Uitvoeringskosten	31 783	35 765	35 073	34 664	34 309	34 400	34 300
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken en zijn onderdeel van het totale budget van de SVB. Dit budget wordt jaarlijks vastgesteld door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleent aan het SVB-jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in wet- en regelgeving die een afname of een toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling van dit plan.

4.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De Anw is een openeinderegeling, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

De omvang van de groep uitkeringsgerechtigden wordt nagenoeg uitsluitend bepaald door demografische factoren; de hoogte van de uitkeringen (na inkomenstoets) is afhankelijk van lange termijn ontwikkelingen van de arbeidsparticipatie van de doelgroep.

Tabel 4.5: Budgetflexibiliteit premie-artikel 4 (x € 1 mln)

	2004		2005		2006		2007		2008	
Totaal geraamde kasuitgaven	1 500		1 472		1 455		1 437		1 416	
Waarvan apparaatsuitgaven										
Programmauitgaven	1 500	%	1 472	%	1 455	%	1 437	%	1 416	%
Waarvan op 1 januari 2004										
Juridisch verplicht		100								
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden				2		2		2		2
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma				98		98		98		98
Beleidsmatig nog niet ingevuld										
Totaal		100		100		100		100		100

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan de SVB is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen.

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

4.5 Veronderstellingen van beleid

Tabel 4.6: Kengetallen Anw

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Volume (x 1 000 uitkeringsjaren)</i>	131	127	123	120	118	115
Ingang recht voor 1 juli 1996	74	65	56	49	43	37
* Vrouwelijke nabestaanden	66	57	50	44	38	33
w.v. nabestaanden + halfwezen	6	5	4	3	2	2
w.v. alleen nabestaandenuitkering	60	53	46	41	36	31
* Mannelijke nabestaanden	8	7	6	5	5	4
w.v. nabestaanden + halfwezen	1	1	1	1	0	0
w.v. alleen nabestaandenuitkering	7	6	5	5	4	3
Ingang recht na 1 juli 1996	55	60	65	70	73	77
* Vrouwelijke nabestaanden	48	52	56	60	63	66
w.v. nabestaanden + halfwezen	7	8	8	9	10	10
w.v. alleen nabestaandenuitkering	36	39	42	45	47	49
w.v. alleen halfwezenuitkering	4	5	5	6	6	6
* Mannelijke nabestaanden	8	9	9	10	10	11
w.v. nabestaanden + halfwezen	1	1	1	1	1	1
w.v. alleen nabestaandenuitkering	2	3	3	3	3	3
w.v. alleen halfwezenuitkering	4	5	5	5	6	6
Wezenuitkeringen (x 1 000 personen)	2	2	2	2	2	2
Totaal aantal uitkeringsgerechtigden	160	154	150	146	143	141

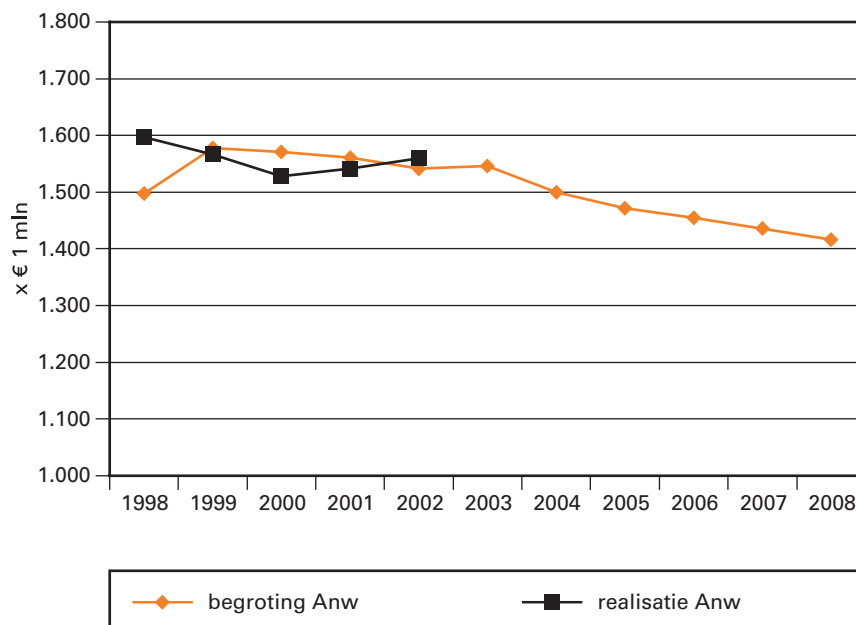
De volumes zijn gebaseerd op de meest recente volumeprognoses van de SVB. De raming voor vrouwelijke en mannelijke nabestaanden met ingang recht voor 1 juli 1996 (de voormalige AWW-ers) is in zeer kleine mate neerwaarts aangepast. De raming voor vrouwelijke en mannelijke nabestaanden met ingang recht na 1 juli 1996 is opwaarts aangepast. Met name bij de mannelijke nabestaanden met ingang recht na 1 juli 1996 is de raming fors opwaarts bijgesteld. De toename is vooral terug te vinden bij de mannelijke nabestaanden met alleen een halfwezenuitkering. Per saldo is het totaal aantal uitkeringsgerechtigden opwaarts bijgesteld met een paar duizend nabestaanden.

Tabel 4.7: Kengetallen Handhaving ANW

Criterion	2000	2001	2002
Aantal geconstateerde fraudegevallen	210	232	282
Totaal fraudebedrag	1 824 590	2 593 908	3 894 146
Gemiddeld fraudebedrag	8 689	11 181	13 809
% strafrechtelijke afdoening	95%	94%	97%
% administratieve afdoening	5%	6%	3%

De belangrijkste oorzaken van fraude zijn: verzwijgen van samenwonen (60%) of inkomen (26%).

Grafiek 4.1: Raming versus Realisatie Anw

De volumeraming is gebaseerd op de prognose van de Sociale Verzekeringsbank (SVB), die weer in belangrijke mate is gebaseerd op de bevolkingsprognose van het CBS. Bij de nominale aanpassing van de uitkeringslasten is uitgegaan van de algemene aanpassing van de hoogte van de uitkeringen uit hoofde van de koppeling van de sociale uitkeringen aan de contractloonontwikkeling volgens de Wet Koppeling met afwijkingmogelijkheid (WKA).

4.6 VBTB-paragraaf

SZW werkt in overleg met de SVB aan het opstellen van prestatie-indicatoren ter sturing van de begrotings-, controle- en verantwoordingscyclus van de SVB. In de periode tot 2005 geldt hiervoor een groeipad. Er zal nader worden bezien in hoeverre de prestatie-indicatoren van de SVB en de in dit artikel naar voren gebrachte prestatiegegevens elkaar kunnen aanvullen.

Recent heeft de SVB besloten om de prestatie-indicator incassoratio niet langer beschikbaar te stellen. Het bleek namelijk dat de resultaten van terugvorderingen die door de SVB in een bepaald jaar zijn ingesteld over verschillende daaropvolgende jaren bekend worden en omgekeerd dat de in een bepaald jaar geboekte resultaten (dus terugontvangen bedragen) terugvorderingen betreffen uit verschillende voorgaande jaren. Dit leidde tot een onjuiste vergelijking van uitstaande en teruggevorderde bedragen. Er is afgesproken dat deze prestatie-indicator wordt verbeterd opdat deze vanaf 2005 (weer) beschikbaar is.

Tabel 4.8: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
4.1	1 tijdigheid 2 rechtmatigheid	beschikbaar beschikbaar
4.2	3 % afdoening 4 incassoratio	vanaf 2005 verbeterd * vanaf 2005

* Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden nu niet vermeld. Ook zijn nog geen gegevens bekend over de non-afdoening bij de SVB.

PREMIEARTIKEL 5 INKOMENSGARANTIE VOOR OUDEREN

5.1 Algemene beleidsdoelstelling

Het garanderen van een ouderdomspensioen op minimumniveau voor personen van 65 jaar en ouder en het garanderen van een toeslag op het ouderdomspensioen van de 65-plusser ten behoeve van zijn partner jonger dan 65 jaar die niet (volledig) in zijn eigen levensonderhoud voorziet. Deze toeslag is ter overbrugging van het verschil tussen AOW-pensioen van de AOW-gerechtigde zelf en het relevante sociaal minimum voor de 65-plusser en jongere partner tezamen.

De overheid biedt bescherming tegen het risico van inkomensverlies door ouderdom. Op grond van de AOW bestaat vanaf het 65^e jaar recht op een ouderdomspensioen.

Om te voorkomen dat een AOW-gerechtigde met een partner jonger dan 65 jaar, die niet volledig in zijn eigen kosten van levensonderhoud voorziet, onder het voor hen relevante sociaal minimum uitkomen, voorziet de AOW in een inkomensafhankelijke AOW-toeslag ten behoeve van de jongere partner.

De oudedagsvoorziening in Nederland bestaat naast het AOW-pensioen (een basispensioen van overheidswege) uit aanvullende pensioenen (voortvloeiend uit een dienstverband) en eventueel in de privé-sfeer afgesloten verzekeringen (lijfrentes e.d.). De aanvullende pensioenen zijn primair de verantwoordelijkheid van de sociale partners.

5.2 Operationele doelstellingen

- 1. Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan personen van 65 jaar en ouder een AOW-uitkering wordt verstrekt.*
- 2. Zorgdragen dat op doeltreffende en doelmatige wijze een inkomensafhankelijke AOW-toeslag ten behoeve van de partner jonger dan 65 jaar wordt uitgekeerd.*
- 3. Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de AOW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.*

De SVB is op verzoek van SZW gestart met een onderzoek naar de effecten van de wetwijziging vrijwillige AOW/ANW verzekering doorgevoerd in 2001. De Eerste Kamer zal over de resultaten in 2004 worden geïnformeerd. Bij de evaluatie zijn de drie operationele doelstellingen overigens niet afzonderlijk te onderscheiden.

Tabel 5.1: Overzicht beleidsevaluaties premieartikel 5

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Algemene doelstelling			X				
Operationele doelstelling 3			X		X		X

Het Periodiek onderzoek Regelovertreding in de sociale zekerheid (POROSZ) is bedoeld om inzicht te krijgen in de omvang én de achtergronden van regelovertreding in de WAO, WW en ABW. Het onderzoek is uitgevoerd met grootschalige surveys onder uitkeringsgerechtigden. Er is voor gekozen het onderzoek periodiek te herhalen (eens per twee jaar), zodat het onderzoek een monitorfunctie krijgt. Het eerste onderzoek heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden, het tweede in 2002; de resultaten zijn op

20 juni 2003 aan de Tweede Kamer gezonden. Tot nu toe strekt het onderzoek zich niet uit tot de volksverzekeringen. Het is echter wel de bedoeling deze in het vervolg te betrekken.

Operationele doelstelling 1: Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze aan personen van 65 jaar en ouder een AOW-uitkering wordt verstrekt.

Aan personen van 65 jaar en ouder wordt een uitkering op minimum-niveau verstrekt op basis van het aantal verzekerde jaren. Over een periode van 50 jaar bouwt een verzekerde per jaar 2% van zijn AOW-pensioen op. Wie tussen het 15^e en 65^e jaar continu verzekerd is geweest, ontvangt een volledig AOW-pensioen.

Verzekerd voor de AOW is degene jonger dan 65 jaar die in Nederland woont, of niet in Nederland woont, maar wel aan loonbelasting is onderworpen vanwege in Nederland in dienstbetrekking verrichte arbeid. Alleenstaanden hebben recht op een ongehuwdenpensioen van 70% van het netto-minimumloon.

Een alleenstaande met een kind jonger dan 18 jaar kan aanspraak maken op 90% van het netto-minimumloon.

Gehuwden van wie de partner ook 65 jaar of ouder is, ontvangen per persoon een AOW-pensioen ter hoogte van 50% van het netto-minimumloon. Gezamenlijk bedraagt hun AOW-pensioen dan 100% van het netto-minimumloon.

De SVB keert de uitkeringen uit op basis van de door SZW ontwikkelde wet- en regelgeving. SZW houdt toezicht op de rechtmatige en doelmatige (inclusief doeltreffende) uitvoering door de SVB.

Ingevolge het Strategisch Akkoord heeft de SVB desgevraagd in het kader van de vereenvoudiging en deregulering Sociale Verzekeringen voorstellen gedaan met betrekking tot de volksverzekeringen. Binnen afzienbare tijd zullen deze voorstellen onder de aandacht van de Kamer worden gebracht.

Tabel 5.2: Prestatie-indicator operationele doelstelling 1

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
AOW	Tijdigheid nationaal	97,1%	>90%	>90%
AOW	Rechtmatigheid	>99%	>99%	>99%

Bronnen:

Het streven is om de nationale en internationale tijdigheid van alle wetten in 2004 te verbeteren. Eind 2006 moet de nationale en internationale tijdigheid van alle afzonderlijke wetten op een niveau van minimaal 90% zijn.

De rechtmatigheid van de AOW in 2002 was binnen de norm. Voor de SVB als geheel was de wetuitvoering rechtmatig. Voor 2004 is afgesproken dat de uitvoering van de wetten en regelingen door de SVB gezamenlijk voldoen aan het wettelijke rechtmatigheidspercentage van minimaal 99%. Eind 2006 dienen alle afzonderlijke wetten aan het percentage rechtmatigheid van minimaal 99% te voldoen.

Operationele doelstelling 2: Zorgdragen dat op een doeltreffende en doelmatige wijze een inkomensafhankelijke AOW-toeslag ten behoeve van de partner jonger dan 65 jaar wordt uitgekeerd.

Een AOW-gerechtigde kan in aanmerking komen voor een toeslag ten behoeve van zijn partner jonger dan 65 jaar, die niet (volledig) in zijn eigen levensonderhoud voorziet. De toeslag is afhankelijk van het eventuele eigen inkomen uit of in verband met arbeid van de jongere partner en bedraagt maximaal (dat wil zeggen wanneer de jongere partner geen eigen inkomen heeft) 50% van het netto-minimumloon, zodat de gepensioneerde en zijn jongere partner tezamen gegarandeerd zijn van 100% van het netto-minimumloon. Het huidige toelagstelsel vormt een overgangssituatie in het proces van verdergaande individualisering. Het vormt een overgang van het vóór 1988 geldende systeem waarin aan elke gehuwde 65-plusser met jongere partner een 100% AOW-uitkering werd verstrekt (ongetoetste toeslag) en het in 2015 in werking tredende stelsel, waarin geen partnertoeslag meer zal worden toegekend.

Operationele doelstelling 3: Het voorkomen en tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de AOW door middel van preventie, controle, opsporing en afdoening.

SZW richt zich op handhaving van de regelgeving waarbij misbruik en oneigenlijk gebruik moet worden voorkomen en bestreden. Daartoe worden preventieve maatregelen genomen en controlemiddelen ingezet, vindt opsporing plaats en worden overtredingen en fraude afgedaan door middel van sanctie-oplegging (boetes en gehele of gedeeltelijk weigering van de uitkering) en terug- en invordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen. De SVB levert daarvoor inspanningen op het gebied van preventie, controle, opsporing en afdoening. Hierbij dienen overtredingen en fraude zoveel mogelijk aan het licht te worden gebracht en afgehandeld.

De Minister heeft in samenspraak met de SVB tevens indicatoren ontwikkeld op het gebied van handhaving en klantgerichtheid. Het betreft hier specifieke aansturingsindicatoren die geen directe relatie hebben met de doelstellingen van de AOW. In de loop van 2004 zal de Tweede Kamer via het jaarverslag SVB over 2003 en de begroting van SZW voor 2005 geïnformeerd worden over deze indicatoren.

Tabel 5.3: Prestatie-indicator operationele doelstelling 3

Doelgroepen	Criterium	Realisatie 2002	Streven 2003	Streven 2004
	% afdoening	100	100	100

Bovenstaande indicator heeft betrekking op afdoening als laatste fase in de handavingsketen. De gegevens komen momenteel nog uit de statistieken van de sociale recherche. Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden hierin niet vermeld. Ook de non-afdoening wordt niet genoteerd bij de SVB. Vandaar dat de totale afdoening nu nog op 100% uitkomt.

Per 1 januari 2004 worden in het kader van de Wet beperking export uitkeringen (BEU), de uitkeringen beëindigd voor mensen die wonen in een land waarmee nog geen verdrag is gesloten met afspraken over

controle. De Wet BEU trad op 1 januari 2000 in werking en had een overgangstermijn van drie jaar. De overgangstermijn is verlengd met een jaar en eindigt dus per 1 januari 2004.

5.3 Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5.4: Budgettaire gevolgen van beleid (x € 1 000)

Nr.5	AOW	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Totaal uitgaven	21 492 084	22 568 364	23 102 300	23 544 752	24 322 742	24 988 000	25 777 000
	<i>Programmauitgaven</i>	<i>21 492 084</i>	<i>22 568 364</i>	<i>23 102 300</i>	<i>23 544 752</i>	<i>24 322 742</i>	<i>24 988 000</i>	<i>25 777 000</i>
	Uitkeringslasten	21 389 427	22 463 469	22 996 276	23 436 564	24 212 654	24 873 000	25 656 900
	Uitvoeringskosten	102 657	104 895	106 024	108 188	110 088	115 000	120 100
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

De uitkeringslasten nemen in de loop der jaren toe als gevolg van indexatie van het AOW pensioen en een toename van het aantal personen met AOW-pensioen. De toename wordt bepaald door verschillende demografische factoren: bevolkingstoename, toename van de gemiddelde leeftijd en de vergrijzing van de Nederlandse bevolking. Jaarlijks komen er circa 45 000 AOW gerechtigden bij.

In de begroting 2003 werd uitgegaan van een brutokoppeling van de AOW-uitkeringen met ingang van 2005 om tegemoet te komen aan de inkomenseffecten van de introductie van een nieuw zorgstelsel. Inmiddels is hier een andere oplossing voor gevonden. De hoogte van de AOW uitkering is voor de gehele periode 2002–2008 gekoppeld aan de hoogte van het netto minimumloon. Hierdoor dalen de uitkeringslasten van de AOW. De in het hoofdlijnenakkoord afgesproken gematigde loonontwikkeling in de publieke sector heeft via de neerwaartse aanpassing van de WKA-index zijn doorwerking op de verstrekte bruto AOW-uitkeringen. Daarnaast heeft de stijging van de ABWZ-premie per 1 juli 2003 en 1 januari 2004 een dalend effect op de bruto AOW-uitkeringen.

De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn afgestemd op de bijbehorende taken. De in dit artikel opgevoerde uitvoeringskosten zijn onderdeel van het totale budget van de SVB. Dit budget wordt jaarlijks vastgesteld door de minister van SZW, wanneer hij jaarlijks uiterlijk 1 december zijn goedkeuring verleent aan het SVB-jaarplan voor het komende jaar. Wijzigingen in wet- en regelgeving die een afname of een toename van de uitvoeringskosten tot gevolg hebben, leiden tot een aanvulling van dit plan.

5.4 Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van de programma-uitgaven is nihil. De AOW is een openeinderegeling, waarvan de uitgaven worden bepaald door het uitkeringsrecht van de doelgroep en de uitkeringsvoorwaarden. Deze zijn in de wet- en regelgeving vastgelegd. De uitgaven kunnen alleen worden aangepast door wijzigingen in de wet- en regelgeving.

De omvang van de groep uitkeringsgerechtigden wordt nagenoeg uitsluitend bepaald door demografische factoren; de hoogte van de uitkeringen (na inkomenstoets) is afhankelijk van lange termijn ontwikkelingen van de arbeidsparticipatie van de doelgroep.

Tabel 5.5: Budgetflexibiliteit premie-artikel 5 (x € 1 mln)

	2004		2005		2006		2007		2008	
Totaal geraamde kasuitgaven	23 102		23 545		24 323		24 988		25 777	
Waarvan apparaatsuitgaven										
Programmauitgaven	23 102	%	23 545	%	24 323	%	24 988	%	25 777	%
Waarvan op 1 januari 2004										
Juridisch verplicht		100								
Bestuurlijk maar niet juridisch gebonden				5		5		5		5
Beleidsmatig gereserveerd ogv een regeling of beleidsprogramma				95		95		95		95
Beleidsmatig nog niet ingevuld										
Totaal		100		100		100		100		100

Bij de verdeling is uitgegaan van de wettelijke verplichting tot het uitbetalen van uitkeringen in 2003 en 2004. In verband met het reeds toegezegde budget uitvoeringskosten 2003 aan de SVB is ook dat budget als juridisch verplicht te beschouwen.

Voor de jaren 2005 en verder is uitgegaan van beleidsmatig gereserveerde bedragen voor de uitkeringslasten en voor de uitvoeringskosten van bestuurlijk gebonden bedragen. Voor beide geldt dat alleen wijzigingen in de wetgeving leiden tot flexibiliteit.

5.5 Veronderstellingen van beleid

Tabel 5.6: Kengetallen AOW

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Volume (x 1000 uitkeringsjaren)</i>							
90% uitkering (alleenstaanden met kind)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
70% uitkering (totaal)	966	969	975	980	987	995	1 006
70% uitkering (alleenstaanden)	955	960	968	975	981	989	999
50% uitkering (totaal)	1 270	1 296	1 324	1 354	1 383	1 410	1 442
50% uitkering(partners 65+/65+)	1 082	1 102	1 123	1 146	1 168	1 189	1 215
max. 30% uitkering (oude 70% gevallen; toeslagen i.g.v. 65+/65-)	11	9	7	6	6	6	6
max. 50% uitkering (nieuwe 50% gevallen; toeslagen i.g.v. 65+/65-)	187	194	201	209	215	221	227
totaal (90%+70%+50%)	2 236	2 266	2 300	2 335	2 370	2 406	2 448
<i>Aantal uitkeringsgerechtigden (* 1000 personen)</i>							
	2 384	2 426	2 472	2 520	2 566	2 612	2 666
<i>Korting op de AOW-uitkering i.v.m. niet-verzekerde jaren</i>							
* aantal personen met korting (*1000 personen)	305	327	349	372	394	416	439
* aantal personen met korting (% van het totaal)	13%	13%	14%	15%	15%	16%	16%
* gemiddeld kortingspercentage	48,8%	49,2%	49,7%	49,7%	49,7%	49,7%	49,7%

Het aantal AOW-gerechtigden neemt jaarlijks circa met 45 000 personen toe. Het betreft vooral AOW-gerechtigden met partner die een 50% uitkering hebben. Het aantal AOW-gerechtigden met een 70%-uitkering neemt licht toe.

De tabel laat een daling zien in het aantal toeslagen van 30% en een stijging van het aantal toeslagen van 50%. Er is namelijk een relatief kleine groep AOW-gerechtigden, met een partner onder de 65 jaar, die recht heeft op een uitkering van 70%, waarbij de partner toeslag maximaal 30% bedraagt. Dit zijn namelijk mensen die al voor 1 januari 1994 AOW gerechtigd waren en wier partner nu nog steeds jonger is dan 65 jaar. Per 1 januari 1994 is de uitkering voor AOW gerechtigden met partner jonger dan 65 jaar op 50% gesteld en kan voor de partner een inkomensafhankelijke toeslag van maximaal 50% worden aangevraagd.

De groei van het aantal AOW-gerechtigden uitgedrukt in uitkeringsjaren is iets lager dan de groei uitgedrukt in personen. De reden hiervoor is dat het aandeel personen met een onvolledige AOW-uitkering stijgt ten opzichte van het totaal aantal AOW-gerechtigden.

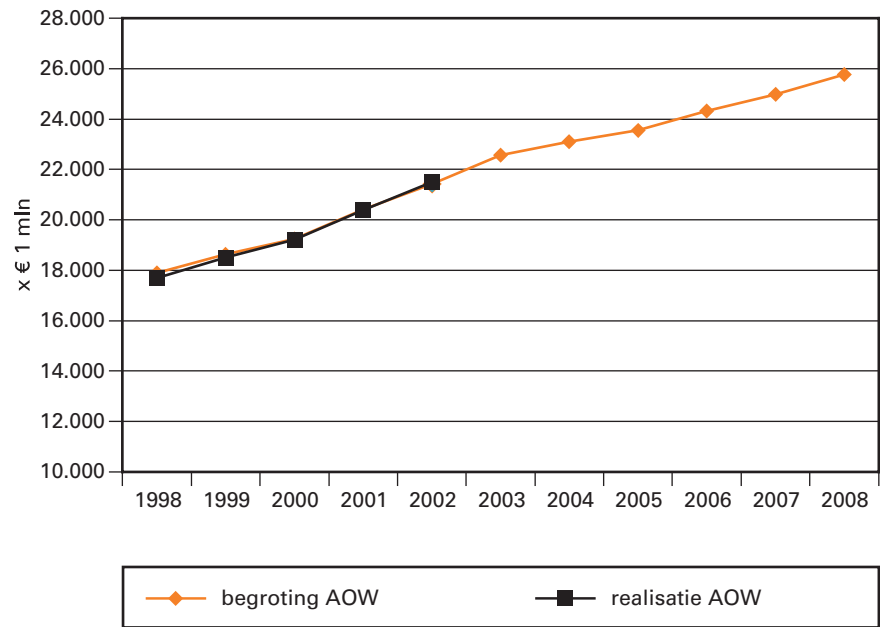
De korting voor personen met een onvolledige uitkering in verband met niet verzekerde jaren ligt rond de 50%. Deze korting betekent niet dat al deze mensen (349 000) te maken hebben met een onvolledige ouderdomsvoorziening. De betreffende personen kunnen in de periode dat men in Nederland niet verzekerd was, een buitenlandse ouderdomsvoorziening hebben opgebouwd. Circa de helft van de onvolledige AOW-uitkeringen wordt betaald aan personen die in het buitenland wonen.

Tabel 5.7: Kengetallen handhaving AOW

criterium	2000	2001	2002
Aantal geconstateerde fraudegevallen	140	106	140
Totaal fraudebedrag	1 210 171	898 628	1 425 377
Gemiddeld fraudebedrag	8 644	8 478	10 181
% strafrechtelijke afdoening	91%	94%	89%
% administratieve afdoening	9%	6%	11%

De belangrijkste oorzaken van fraude zijn: verzwijgen van samenwonen (58%) of inkomen (24%).

Grafiek 5.1: Raming vs. realisatie AOW

De volumeraming is gebaseerd op de prognose van de Sociale Verzekeringsbank (SVB), die weer in belangrijke mate is gebaseerd op de bevolkingsprognose van het CBS. Bij de nominale aanpassing van de uitkeringslasten is uitgegaan van de algemene aanpassing van de hoogte van de uitkeringen uit hoofde van de koppeling van de sociale uitkeringen aan de contractloonontwikkeling volgens de Wet Koppeling met afwijkingmogelijkheid (WKA).

5.6 VBTB-paragraaf

SZW werkt in overleg met de SVB aan het opstellen van prestatie-indicatoren ter sturing van de begrotings-, controleen verantwoordingscyclus van de SVB. In de periode tot 2005 geldt hiervoor een groeipad. Er zal nader worden bezien in hoeverre de prestatie-indicatoren van de SVB en de in dit artikel naar voren gebrachte prestatiegegevens elkaar kunnen aanvullen.

Recent heeft de SVB besloten om de prestatie-indicator incassoratio niet langer beschikbaar te stellen. Het bleek namelijk dat de resultaten van terugvorderingen die door de SVB in een bepaald jaar zijn ingesteld over verschillende daaropvolgende jaren bekend worden en omgekeerd dat de in een bepaald jaar geboekte resultaten (dus terugontvangen bedragen) terugvorderingen betreffen uit verschillende voorgaande jaren. Dit leidde tot een onjuiste vergelijking van uitstaande en teruggevorderde bedragen. Er is afgesproken dat deze prestatie-indicator wordt verbeterd opdat deze vanaf 2005 (weer) beschikbaar is.

Tabel 5.8: Beschikbare en beschikbaar komende prestatie-indicatoren

Operationele doelstelling	Informatie	Stand van zaken
5.1	1 tijdigheid 2 rechtmatigheid	beschikbaar beschikbaar
5.3	3 % afdoening 4 incassoratio	vanaf 2005 verbeterd (*) vanaf 2005

(*) Overtredingen en kleinere fraudegevallen worden nu niet vermeld. Ook zijn nog geen gegevens bekend over de non-afdoening bij de SVB.

PREMIEARTIKEL 6 FINANCIERING PREMIEGEFINANCIERDE SOCIALE VERZEKERINGSUITGAVEN

De sociale verzekeringspremies worden door de minister van SZW vastgesteld, uitgezonderd de wachtgeldpremies. De hoogte van de wachtgeldpremies wordt vastgesteld door het UWV. De minister van SZW moet deze premies goedkeuren. Indien hij deze premie niet goedkeurt, dient hij zelf de premiepercentages vast te stellen. Bij de uitvoering van het beleid en het beheer van de sociale fondsen hebben het UWV en de SVB eigen bestuurlijke verantwoordelijkheden. De fondsbeheerders (UWV en SVB) zijn verantwoordelijk voor de administratie en het opstellen van de jaarrekeningen. De jaarrekeningen worden formeel verantwoord via de jaarverslagen, die moeten worden goedgekeurd door het UWV c.q. SVB-bestuur.

Financiering WW

De eerste 26 weken van de WW-uitkering worden gefinancierd vanuit de wachtgeldfondsen (Wgf). De premie voor deze wachtgeldfondsen komt volledig voor rekening van de werkgevers en verschilt per sector. In totaal zijn er 69 sectorale wachtgeldfondsen. Het exploitatie- en vermogensoverzicht geeft een overzicht van alle wachtgeldfondsen tezamen. De WW-uitkering wordt na 26 weken gefinancierd vanuit het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf). Het AWf kent een landelijke premie die zowel door werkgevers als werknemers wordt opgebracht. De premies voor de Wgf en het AWf worden geïnd door het UWV. Overheidswerknemers vallen sinds 1 januari 2001 ook onder de WW. De overheid financiert dit risico uit eigen middelen.

In diverse sectoren wordt de WW veelvuldig benut voor regelmatig terugkerende, kortdurende werkloosheid. Dit leidt in de betreffende sectoren tot relatief hoge wachtgeldlasten. Werkgevers kunnen een deel van deze lasten voorkomen of beperken door een andere organisatie van de arbeid. De bestaande financieringsstructuur van de WW stimuleert individuele werkgevers hiertoe echter onvoldoende. Onderzocht is welke financiële prikkels kunnen bijdragen aan het terugdringen van kortdurende herhalingswerkloosheid en op welke wijze deze doelmatig kunnen worden ingezet. De conclusies van dit onderzoek worden dit najaar aan de Tweede Kamer gezonden.

Financiering ZW, WAO en WAZ

De ZW wordt gefinancierd vanuit de Wgf en het AWf. De ZW-uitkeringen voor flexwerkers komen ten laste van de Wgf; de overige verzekerde groepen ontvangen een ZW-uitkering die ten laste komt van AWf. Sinds 1 januari 2001 is de ZW ook van toepassing op overheidswerknemers. Deze ZW-lasten worden gefinancierd door het Uitvoeringsfonds voor de Overheid (Ufo).

Als gevolg van de invoering van de Wet Premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (Wet Pemba) betalen werkgevers sinds 1998 de volledige WAO-premie. De WAO-premie bestaat uit een basispremie en een gedifferentieerde premie. De basispremie is verplicht en voor alle werkgevers even hoog. De basispremie wordt gestort in het Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof). Het Aof financiert de lasten van de WAO-uitkeringen die op 1 januari 1998 reeds waren toegekend. Ook financiert het Aof de uitkeringen van werknemers die vijf jaar of langer arbeidsongeschikt zijn. De gedifferentieerde premie verschilt per bedrijf en is afhankelijk van het aantal werknemers dat het bedrijf in de voorafgaande jaren in de WAO heeft laat instromen. De gedifferen-

tieerde premie wordt gestort in de Arbeidsongeschiktheidskas (Aok). Deze premie dekt de lasten van nieuwe WAO-uitkeringen voor de eerste vijf jaar. Werkgevers kunnen er ook voor kiezen om voor de eerste vijf jaar het financiële risico voor arbeidsongeschiktheid zelf te dragen of onder te brengen bij een verzekeraar. Het UWV int de basispremies en de gedifferentieerde premies (voor zover een bedrijf geen eigen-risicodragers is of niet verzekerd is bij een verzekeraar).

Voor kleine bedrijven is sinds 1 januari 2003 de gedifferentieerde premie afgeschaft. Kleine bedrijven betalen thans een premie die voor alle kleine bedrijven gelijk is. Het kabinet is voornemens om per 1 januari 2004 voor kleine bedrijven een op brancheniveau gedifferentieerde premie in te voeren, die niet verschilt per individueel bedrijf, maar per branche. Kleine bedrijven zullen in verband hiermee tevens eenmalig de mogelijkheid worden geboden om eigenrisicodragers te worden.

De WAZ-premie wordt betaald door WAZ-verzekerden en is voor iedereen gelijk. De premie wordt geheven over de winst uit onderneming (zelfstandigen) of inkomsten uit arbeid (beroepsbeoefenaren en meewerkende echtgenoten). De belastingdienst heft de WAZ-premie en stort deze in het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen (AfZ). Het AfZ financiert de WAZ-uitkeringen.

Financiering REA

De vergoedingen en voorzieningen in het kader van de wet REA worden gefinancierd vanuit het Reïntegratiefonds (Rf). Dit fonds wordt gevuld met bijdragen uit het Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aaf), het Arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof), het Arbeidsongeschiktheidsfonds Jongehandicapten (AfJ), het Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen (AfZ), het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf) en het Uitvoeringsfonds voor de Overheid (UfO).

Financiering Anw en AOW

De AOW- en Anw-premie worden ingehouden door de belastingdienst. Deze stort de premies in het Anw- en AOW-fonds. Het Anw-fonds financiert de nabestaandenuitkeringen en het AOW-fonds de AOW-uitkeringen. Naast het centrale AOW-fonds (waaruit de lopende AOW-uitkeringen worden gefinancierd) is ter financiering van de toekomstige AOW-uitgaven het Spaarfonds AOW ingesteld (zie art. 16). Sinds 2001 ondervinden de volksverzekeringsfondsen (AOW en Anw) jaarlijks een premiederving van ca. € 4 miljard als gevolg van de omzetting van de belastingvrije som in een heffingskorting (belastingherziening 2001). De fondsen worden hiervoor gecompenseerd door een rijksbijdrage (zie art. 15). In 2003 wordt een rijksbijdrage verstrekt van ruim € 4 miljard. De sociale verzekeringsuitgaven worden voornamelijk uit premieheffing gefinancierd.

Door zowel het beleid om de fondsposities in evenwicht te brengen als het algemene beleid ten aanzien van de lastenontwikkeling kunnen tijdelijke overschotten en tekorten op de exploitatie van de sociale fondsen ontstaan. Het exploitatiesaldo wordt toegevoegd aan het vermogen van elk fonds; tijdelijke tekorten en overschotten worden via een rekening courant gedekt danwel uitgeleend aan het Rijk (geïntegreerd middelenbeheer).

Uitgangspunt is om lastendekkende premies te realiseren waarbij met inachtneming van een ook na te streven evenwichtig inkomensbeeld, rekening wordt gehouden met het afbouwen van bestaande vermogensaldi die uitgaan boven wat nodig is om een redelijke buffer te vormen

tegen onverhoopte tegenvallers. Door premies tijdelijk beneden of boven lastendekkend niveau vast te stellen (voor alle fondsen), worden vermogenssaldi geleidelijk gevormd of afgebouwd. In dat verband vindt er gefaseerd in vier jaarlijkse stappen een WAO/AWBZ-premieschuif van werkgevers naar werknemers plaats van in totaal € 1 miljard (2006). In hoofdstuk 12 Bijlage financieel beleid budgetdisciplinesector sociale zekerheid en arbeidsmarkt en in hoofdstuk 16 Bijlage sociale zekerheid zijn twee overzichtstabellen sociale verzekeringen te vinden.

6 OVERIGE BELEIDSONDERWERPEN

ARTIKEL 1. ARBEIDSMARKTBELEID

1.1 Algemene beleidsdoelstellingen

De minister van SZW is als coördinerend minister verantwoordelijk voor het arbeidsmarktbeleid. Als algemene beleidsdoelstellingen voor het arbeidsmarktbeleid gelden de volgende punten:

1. *Het bevorderen van een goede werking van de arbeidsmarkt.*
2. *Het bevorderen van (een evenredige) arbeidsparticipatie en werkgelegenheid.*
3. *Het bevorderen van duurzame arbeidsparticipatie.*

Uitdaging bij de algemene beleidsdoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid is het koppelen van doelen, instrumenten en eventuele middelen. Instrumenten waarmee middelen zijn gemoeid komen aan de orde in de diverse beleidsartikelen. Er zijn echter ook instrumenten waarvoor geen middelen op de SZW begroting zijn gereserveerd, maar die op een andere wijze ertoe bijdragen dat de algemene beleidsdoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid van SZW worden gerealiseerd. Dit artikel geeft een uitwerking van deze instrumenten. Twee categorieën van instrumenten zijn te onderscheiden:

- Beleid zonder middelen
- Beleid met middelen op de begroting van andere departementen.

Een voorbeeld van beleid zonder middelen is het sluiten van een akkoord met sociale partners om te komen tot loonmatiging. De minister van SZW is als coördinerend bewindspersoon hiervoor verantwoordelijk. Loonmatiging draagt bij aan een verbeterde Nederlandse concurrentiepositie en daarmee aan (herstel van de) werkgelegenheidsgroei. Een voorbeeld van beleid met middelen op de begroting van andere departementen is de arbeidskorting, een fiscaal instrument waarvoor de minister van Financiën als coördinerend bewindspersoon verantwoordelijk is. Verhoging van de arbeidskorting stimuleert mensen om (meer) te gaan werken en bevordert daarmee de arbeidsparticipatie.

Bij de beoordeling in hoeverre de instrumenten zonder SZW middelen hebben bijgedragen aan de algemene beleidsdoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid is het van belang rekening te houden met de vraag hoe v er de verantwoordelijk van de minister van SZW reikt. Immers, de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie is in Nederland niet alleen een resultante van het beleid op het terrein van SZW, maar ook afhankelijk van het beleid van andere actoren (bijvoorbeeld departementen, zelfstandige bestuursorganen, sociale partners). Bij de instrumenten waarvoor geen SZW middelen zijn ingezet is deze nuancering evident. Immers, weliswaar heeft de minister van SZW door middel van een bestuurlijke inzet een voorwaardenscheppende rol in het welslagen van een sociaal akkoord (systeemverantwoordelijkheid), de uiteindelijke resultaten hiervan liggen in handen van sociale partners (resultaatverantwoordelijkheid). Ook ontwikkelingen die grotendeels buiten het bereik van de overheid vallen, zogenoemde externe factoren (bijvoorbeeld de wereldhandel, de dollarkoers), zijn van invloed op de algemene beleidsdoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid.

1.2 Operationele doelstellingen

De operationele doelstellingen zijn uitgewerkt langs de drie algemene beleidsdoelstellingen van het arbeidsmarktbeleid (tabel 1.1). Er is voor gekozen om alleen die operationele doelstellingen te benoemen, waarvoor instrumenten zijn ingezet die via bestuurlijke inzet en/of middelen van andere departementen bijdragen aan de algemene doelstellingen van het arbeidsmarktbeleid. De meeste instrumenten komen overigens ook aan de orde in de diverse beleidsartikelen, omdat zij (deels) zijn te koppelen aan SZW middelen. Voorbeeld hiervan is het plan van aanpak jeugdwerkloosheid. Naast de SZW middelen die met dit plan gemoeid zijn, vormen bestuurlijke afspraken tussen betrokken actoren een belangrijke toegevoegde waarde van het plan van aanpak (bijvoorbeeld in de vorm van een convenant tussen de minister van SZW en sociale partners).

Tabel: 1.1. Operationele doelstellingen arbeidsmarktbeleid

A. Het bevorderen van een goede werking van de arbeidsmarkt	Instrumenten (deels) zonder SZW middelen
1. Het bevorderen van een zodanige arbeidstoeleiding dat werkzoekenden zo snel mogelijk aan het arbeidsproces kunnen deelnemen en werkgevers hun vacatures zo snel mogelijke hebben vervuld	<ul style="list-style-type: none"> ● Vacatureoffensief CWI
2. Het bevorderen van een open en transparante reïntegratiemarkt zonder toetredingsbelemmeringen voor alle betrokken partijen (opdrachtgevers, reïntegratiebedrijven, cliënten)	<ul style="list-style-type: none"> ● Implementatie van de relevante EU-richtlijnen ● Toezichtfunctie NMa ● De prestatiebenchmark van de RWI
3. Het bevorderen van volledige resultaatfinanciering van reïntegratietrajecten	<ul style="list-style-type: none"> ● Wet Werk en Bijstand ● Prestatieafspraken met het UWV
4. Het bevorderen van marktwerking door opdrachtgevers (zoveel mogelijk) te verplichten het hen ter beschikking gestelde reïntegratiebudget aan te besteden op de reïntegratiemarkt.	<ul style="list-style-type: none"> ● Wet Werk en Bijstand ● Prestatieafspraken met het UWV
5. Het waarborgen van de kwaliteit van de reïntegratiebedrijven	<ul style="list-style-type: none"> ● Borea kwaliteitskeurmerk
B. Het bevorderen van (een evenredige) arbeidsparticipatie en werkgelegenheid	Instrumenten (deels) zonder SZW middelen
6. Een beheerste ontwikkeling van de arbeidskosten	<ul style="list-style-type: none"> ● Arbeidsvoorwaardenruimte in de publieke sector begrenzen ● Afspraken met sociale partners rond loonmatiging en betaalbaarheid van pensioenen
7. Het verminderen van de armoedeval («werk moet lonen»)	<ul style="list-style-type: none"> ● Een verhoging van de arbeidskorting ● Aanpassen inkomensafhankelijke regelingen
8. Het bevorderen van de arbeidsparticipatie van specifieke groepen (ouderen, jongeren, vrouwen en etnische minderheden)	<ul style="list-style-type: none"> ● Afschaffing fiscale facilitering VUT & prépensioen ● Verhoging ouderenkorting ● Invoering van de sollicitatieplicht voor ouderen (> 57,5 jaar) ● Plan van aanpak jeugdwerkloosheid ● Levensloopregeling ● Plan van aanpak herintredende vrouwen ● Het verhogen van de aangescherpte combinatiekorting ● Wet SAMEN ● Raamconvenant Grote Ondernemingen

C. Het bevorderen van duurzame arbeidsparticipatie	Instrumenten (deels) zonder SZW middelen
9. Een daling in het aandeel werkenden en werklozen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking, waaronder het behalen van een startkwalificatie tijdens arbeid voor 70% van de voortijdige schoolverlaters 10. Het stimuleren dat de vaardigheden van werknemers concurrerend blijven op de arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> ● WVA startkwalificatie ● Plan van aanpak jeugdwerkloosheid ● EVC ● Fiscale aftrek voor scholingsuitgaven in de inkomstenbelasting (art. 6.27 en 6.28 in de Wet IB 2001) ● Onbelast deblokken spaarloon kosten studie

Hieronder volgt een korte toelichting op tabel 1.1.

Operationele doelstelling A: Het bevorderen van goede werking van de arbeidsmarkt

Van belang voor een goed werkende arbeidsmarkt is een optimale aansluiting tussen vraag en aanbod van arbeid (operationele doelstelling 1.). Hiertoe heeft het kabinet in nauwe samenspraak met het CWI en de RWI een vacatureoffensief ingezet (zie voor nadere toelichting beleidsartikel 1). In de tweede plaats draagt een goed functionerende reïntegratiemarkt bij aan een goed werkende arbeidsmarkt. In de notitie «Naar een werkende reïntegratiemarkt» zijn de hoofdlijnen uitgewerkt van de wijze waarop het kabinet een goed functionerende reïntegratiemarkt wil realiseren (Tweede Kamer, vergaderjaar 2002–2003, 28 719, nr. 1). De minister van SZW draagt als coördinerend minister voor het arbeidsmarktbeleid systeemverantwoordelijkheid voor het bevorderen van een goed functionerende reïntegratiemarkt. De directe verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke resultaten van de reïntegratiemarkt zijn bij andere actoren neergelegd. De minister van SZW heeft echter wel een voorwaarden-scheppende verantwoordelijkheid. In tabel 1 zijn vier operationele doelstellingen (2.– 5.) uitgewerkt met daarbij aangevuld de wijze waarop de minister van SZW invulling geeft aan zijn (systeem-)verantwoordelijkheid voor een goed functionerende reïntegratiemarkt (zie voor een nadere toelichting beleidsartikel 2).

Operationele doelstelling B: Het bevorderen van (een evenredige) arbeidsparticipatie en werkgelegenheid

Voor het bevorderen van de arbeidsparticipatie is het in de eerste plaats van belang dat hiervoor de goede randvoorwaarden worden geschapen. Beheersing van de arbeidskosten is een belangrijke randvoorwaarde (operationele doelstelling 6.). Immers, hiermee kan de Nederlandse concurrentiepositie weer worden verbeterd en daarmee herstel van de werkgelegenheid optreden. De overheid zal haar verantwoordelijkheid nemen door de arbeidsvoorwaardenruimte in de publieke sector te begrenzen. Op werkgevers en werknemers in de marktsector wordt een appèl gedaan om in CAO-verband de contractlonen tot hetzelfde niveau als dat van de overheid te matigen. De minister van SZW is als coördinerende minister systeemverantwoordelijk voor de totstandkoming van deze afspraken. De uiteindelijke resultaten hangen echter voor een groot deel af van het gedrag van andere actoren. In de tweede plaats beïnvloeden beleid en instituties op aanpalende markten en beleidsterreinen de werking van de arbeidsmarkt. Zo hebben de vormgeving van het sociale

zekerheidsstelsel en het fiscale stelsel, maar ook de vormgeving van inkomensafhankelijke regelingen als de huursubsidie een belangrijke invloed op de vraag- en aanbodbeslissingen op de arbeidsmarkt. Het kabinet heeft een aantal maatregelen genomen met als voornaamste doel het stimuleren van het aanbod van arbeid, onder andere door werk meer lonend maken (operationele doelstelling 7 en 8; voor een nadere toelichting zie ook beleidsartikel 2 en de Miljoenennota 2004). In de derde plaats maakt de minister in zijn hoedanigheid als coördinerend minister van het arbeidsmarktbeleid diverse afspraken met andere actoren, zoals gemeenten en sociale partners om de arbeidsparticipatie te bevorderen van specifieke groepen op de arbeidsmarkt (operationele doelstelling 8; zie beleidsartikel 2 voor een toelichting).

Operationele doelstelling C: Het bevorderen van de duurzame arbeidsparticipatie

Voor het bevorderen van duurzame arbeidsparticipatie is het van belang dat (toekomstige) werknemers in staat zijn te concurreren op de arbeidsmarkt met andere werknemers. Hiervoor is in de eerste plaats een startkwalificatie een minimale vereiste (operationele doelstelling 9.). Om te bevorderen dat (toekomstige) werknemers een startkwalificatie behalen kunnen werkgevers onder meer aanspraak maken op een fiscale faciliteit als ze voormalig werkloze werknemers scholen tot een startkwalificatieniveau. Bij het plan van aanpak Jeugdwerkloosheid is afgesproken de WVA-startkwalificatie uit te breiden naar jongeren onder 23 jaar. Om te stimuleren dat de vaardigheden van werknemers ook concurrerend blijven op de arbeidsmarkt (operationele doelstelling 10.), bestaat onder meer een fiscale aftrek voor scholingsuitgaven in de inkomstenbelasting (studiekosten).

ARTIKEL 2. INKOMENSBELEID

2.1 Algemene doelstelling

De Minister van SZW streeft naar een inkomensontwikkeling die én evenwichtig én activerend is.

De minister van SZW is als coördinerend minister verantwoordelijk voor het inkomensbeleid. De ontwikkeling van de inkomens in Nederland is niet alleen de resultante van beleid op het terrein van SZW, maar ook afhankelijk van het beleid van andere ministeries en van ontwikkelingen die grotendeels buiten het bereik van de overheid vallen (loon- en prijsontwikkeling, samenstelling van de bevolking). De minister heeft dus niet alle factoren in de hand, maar kan op basis van de geformuleerde doelstelling aanleiding zien voor corrigerend beleid, of, voor zover overheidsbeleid de bepalende factor is, de verantwoordelijke bewindslieden en organisaties aanspreken.

2.2 Operationele doelstellingen

- 1. Een evenwichtige inkomensontwikkeling.*
- 2. Het in stand houden en verbeteren van financiële prikkels voor werkaanvaarding (beperken armoedeval).*

De algemene doelstelling van een evenwichtige en activerende inkomensontwikkeling wordt door de bovenstaande twee operationele doelstellingen ondersteund. Deze operationele doelstellingen worden toegepast bij de beoordeling van de inkomensontwikkeling van jaar op jaar, maar ook bij de beoordeling van de inkomenseffecten van afzonderlijke beleidsvoorstellen. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kijkt daarbij vanuit zijn verantwoordelijkheid niet alleen naar beleid dat het eigen departement initieert, maar ook naar beleid vanuit andere overheidsorganen.

Deze twee operationele doelstellingen kunnen op gespannen voet met elkaar staan. Dit weerspiegelt de spanning die in de algemene doelstelling besloten ligt. Er zal in concrete situaties bijvoorbeeld een afweging gemaakt moeten worden tussen een gunstiger inkomensontwikkeling van de laagste inkomens (sociale minima) en een verkleining van de armoedeval. Een verbetering van de armoedeval (vergroten verschil tussen inkomen uit arbeid en inkomen uit een uitkering) impliceert dat de koopkrachtontwikkeling van werkenden en uitkeringsgerechtigden niet aan elkaar gelijk kan zijn.

Operationele doelstelling 1: Een evenwichtige inkomensontwikkeling

Een evenwichtige inkomensontwikkeling betekent een zo gelijkmatig over de verschillende inkomensgroepen gespreide inkomensontwikkeling, waarbij uitschieters zoveel mogelijk worden voorkomen. Aandachtspunt hierbij is het beschermen van de inkomenspositie van de zwakste groepen. De inkomensontwikkeling van burgers wordt gevolgd door middel van de standaard-koopkrachtcijfers zoals gepresenteerd in tabel 2.1. Deze cijfers laten voor een aantal standaardhuishoudens de inkomensontwikkeling zien als gevolg van de gemiddelde loon- en prijsontwikkeling en als gevolg van generieke maatregelen, zoals

aanpassingen in belastingen, premies en ziektekosten. De effecten van specifiek beleid op de inkomens van specifieke groepen worden beschreven in bijlage 15.1.

Tabel 2.1: Koopkrachtontwikkeling 2004

Koopkrachtcijfers	Mutaties 2004 (in procenten)
<i>Actieven:</i>	
Alleenverdiener mk	
modaal	- 1/4
2*modaal	- 1
Tweeverdiener	
modaal + 1/2*modaal mk	1
2*modaal + 1/2*modaal mk	0
modaal + modaal zk	- 1/4
2*modaal + modaal zk	- 3/4
Alleenstaande	
WML	- 1/4
modaal	- 1/4
2*modaal	- 3/4
Alleenstaande ouder	
WML	- 1
modaal	1
<i>Inactieven</i>	
Sociale minima	
paar mk	- 1/2
alleenstaande	- 1/2
alleenstaande ouder	- 1/4
AOW (alleenstaand)	
sociaal minimum	0
AOW +5000	0
AOW (paar zk)	
sociaal minimum	- 1/2
AOW+10 000	- 3/4

Het koopkrachtbeeld voor 2004 is voor veel groepen negatief. In het licht van de sombere economische en budgettaire situatie is een dergelijk beeld onvermijdelijk. De negatieve effecten zijn beperkt tot maximaal - 1%. Voor de zwakste groepen (sociale minima en ouderen) is de negatieve inkomensmutatie beperkt gebleven.

Wel dient te worden opgemerkt dat enkele maatregelen niet in het hier gepresenteerde generieke beeld zijn opgenomen. Een uitgebreide beschrijving en indicatie van de effecten van deze maatregelen is te vinden in bijlage 15.1. De belangrijkste maatregelen met een negatieve invloed op het niet-generieke beeld zijn:

- Maatregelen in de zorg (pakketverkleining, eigen bijdragen geneesmiddelen en AWBZ)
- Wijzigingen in de huursubsidie
- Maatregelen in de sfeer van de bijzondere bijstand en het gemeentelijk inkomensbeleid.

Positieve effecten die niet in het generieke beeld zijn opgenomen betreffen:

- Compensatiemaatregelen op het terrein van de zorg, zoals de invoering van een subsidieregeling voor buitengewone uitgaven.

- De introductie van een langdurigheidstoelage
Gezien de verschillende aard van de regelingen is het niet mogelijk de effecten in algemene zin te kwantificeren.

Operationele doelstelling 2: Het in stand houden en verbeteren van financiële prikkels voor werkaanvaarding

De inkomensverdeling heeft een verband met de arbeidsparticipatie van burgers door het effect van de inkomens op de financiële prikkel om te gaan werken. Als een bruto-inkomensstijging bij het aanvaarden van een baan geen of weinig netto-voordeel oplevert zal er geen sprake zijn van een activerend effect (deze problematiek staat bekend onder de naam armoedeval). Het beleid is er op gericht te bereiken dat bij het aanvaarden van een baan vanuit een uitkering tenminste geen sprake is van een inkomensachteruitgang. Bij voorkeur gaat men er bij het aanvaarden van een baan significant in inkomen op vooruit.

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de ontwikkeling in de afstand tussen inkomen uit een uitkering op minimumniveau en inkomen uit werk op het niveau van het WML (werkloosheidsval) en de inkomensontwikkeling van niet-verdienende partners die een baan aanvaarden (herintredersval). Ook zijn cijfers opgenomen over de netto-inkomensstijging na een verbetering van het bruto-inkomen (marginale druk). Deze indicatoren geven de mate aan waarin (meer/harder) gaan werken financieel aantrekkelijk is.

Tabel 2.2: Ontwikkeling armoedeval in 2004

	Niveau 2003	Mutatie	Niveau 2004
<i>Werkloosheidsval^a</i>			
alleenverdiener mk	- 3 ½	1 ½	- 1 ¾
Alleenstaande	- ½	4	3 ½
alleenstaande ouder	- 4½	- 1¾	- 6¼
<i>Herintredersval^b</i>			
partner minimumloon	15	3 ½	18 ½
<i>Marginale druk</i>			
Alleenverdiener mk			
Minimumplus	91 ¾	1 ½	93 ¼
Modaal	81 ¼	- ¼	81
2*modaal	54 ¾	¼	55
Tweeverdiener			
minimumplus +			
½*minimumplus	25 ¾	- 1 ¼	24 ¼
modaal + 1/2*modaal	34	- 1 ¼	32 ¾
2*modaal + modaal	48	0	48

^a De hier getoonde cijfers geven de procentuele mutatie in het besteedbaar inkomen bij het aanvaarden van een baan op het niveau van het minimumloon vanuit een uitkering op het niveau van het sociaal minimum. De cijfers zijn berekend inclusief het effect van gemeentelijke regelingen en huursubsidie.

^b Dit cijfers laat de procentuele toename in het huishoudinkomen zien van een gezin waarbij één partner werkt tegen het minimumloon en de niet-verdienende partner een baan aanvaard met een inkomen op ½ * minimumloon.

Het netto-inkomen uit het minimumloon stijgt in 2004 voor de meeste groepen sneller dan het netto inkomen uit een minimumuitkering. De werkloosheidsval neemt dus af. In 2003 gaat een alleenstaande bij het aanvaarden van een baan tegen het minimumloon er nog ½% in inkomen op achteruit. In 2004 levert het aanvaarden van een baan gemiddeld een inkomensverbetering op met 3½%. De verbetering van de werkloosheids-

val wordt met name veroorzaakt door de beperking van het gemeentelijke categoriale beleid en de bijzondere bijstand. Alleen voor de alleenstaande ouder is tussen 2003 en 2004 sprake van een verslechtering van de werkloosheidsval. De werkende alleenstaande ouder betaalt, vanwege de al bestaande fiscale kortingen voor deze groep, geen belasting meer en heeft dus geen voordeel van de verhoging van de arbeidskorting en kinderkorting, terwijl de niet-werkende alleenstaande ouder wel profiteert van de verhoging van de kinderkorting. Een gezin waarbij de partner van een kostwinner weer gaat werken (herintredersval) gaat er in 2004 meer op vooruit dan in 2003, vanwege de verhoging van de arbeidskorting en (gerichte) combinatiekorting. Het blijft echter wel een aandachtspunt dat bij een bruto-inkomenstoename met 50% (de partner gaat in de berekening 50% verdienen van het inkomen van de al werkende partner) er netto slechts 18½% overblijft. De marginale druk verandert in 2004 voor de meeste huishoudens weinig. De hoge marginale druk voor alleenverdieners met kinderen rond minimumplus weerspiegelt het effect van de cumulatie van inkomensafhankelijke regelingen met belasting- en premietarieven.

Hieronder volgt een nadere toelichting op de achterliggende factoren die de in tabellen 2.1 en 2.2 opgenomen ontwikkelingen bepalen:

- Een gemiddelde loonontwikkeling in de marktsector van 1½%. Voor het WML en de uitkeringen is rekening gehouden met een meer gematigde loonontwikkeling voor ambtenaren.
- Een geraamde prijsstijging van 1½%.
- Een verhoging van de arbeidskorting en een verlenging van het opbouwtraject. Werknemers met een inkomen vanaf het minimumloon profiteren van de verhoging van de arbeidskorting met € 30.
- Een verhoging van de kinderkorting met € 68 en de ouderenkorting met € 63.
- Overloop van het effect van de verhoging van de ABWZ-premie met 0,5%-punt per 1 juli 2003.
- Verhoging van de ABWZ-premie met 0,6%-punt per 1 januari 2004. Deze wordt ten dele gecompenseerd door een verlaging van het belastingtarief eerste en tweede schijf met 0,35%-punt.
- De beperking van het ziekenfondspakket. Deze pakketbeperking gaat samen met een procentuele premieverlaging (met 0,45%-punt), zodat gemiddeld genomen geen koopkrachteffecten optreden.
- De door particulier verzekerden betaalde WTZ-omslagbijdrage stijgt naar verwachting met ongeveer € 65.
- In het kader van een evenwichtige verdeling van de lasten wordt het belastingtarief eerste schijf verlaagd met 0,35%-punt, het belastingtarief tweede schijf verhoogd met 1,1%-punt, en de algemene heffingskorting verhoogd met € 18.

ARTIKEL 3 OVERLEGSTRUCTUREN, COLLECTIEVE ARBEIDSVOORWAARDENVORMING EN MEDEZEGGENSCHAP

3.1 Algemene doelstelling

Het scheppen van voorwaarden voor stabiele en evenwichtige arbeidsverhoudingen op collectief en individueel niveau, waarin sociale, economische en maatschappelijke ontwikkelingen kunnen doorwerken.

In het Nederlandse systeem van arbeidsverhoudingen is de zelfregulering door sociale partners een belangrijk uitgangspunt. De overheid biedt diverse instrumenten en structuren ter ondersteuning van die zelfregulering. Het uitgangspunt van zelfregulering door sociale partners laat onverlet dat de overheid op sociaal en sociaal-economisch terrein haar eigen verantwoordelijkheid heeft. Afstemming en coördinatie van overheidsbeleid en het beleid van sociale partners vormen dan ook een logische aanvulling op dit uitgangspunt.

3.2 Operationele doelstellingen

Operationele doelstelling 1: Het bevorderen van zelfregulering door sociale partners ten aanzien van de arbeidsverhoudingen in het algemeen en de arbeidsvoorwaarden en de medezeggenschap in het bijzonder.

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet CAO, de Wet AVV, de Wet op de loonvorming, de WOR, de WEOR en de Wbo. Het is aan betrokkenen om al dan niet gebruik te maken van de aangeboden instrumenten en structuren.

Wet CAO/Wet AVV

Met de Wet CAO en de Wet AVV wordt een instrumentarium aangeboden dat de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming ondersteunt. Met het instrumentarium (en het onderhoud daarvan) kan op effectieve wijze worden voorzien in de behoefte van sociale partners en van de overheid tot zelfregulering door sociale partners. Het draagt bij aan stabiele arbeidsverhoudingen en arbeidsrust.

De Wet op de loonvorming biedt het kabinet de mogelijkheid om bij een zich plotseling voordoende noodsituatie, veroorzaakt door één of meer schoksgewijze optredende externe factoren, in te grijpen in het niveau van de loonkosten. Daarbij dient wel voldaan te worden aan de strikte voorwaarden zoals vermeld in de bedoelde wet.

Op ongeveer 84% van de werknemers in Nederland is een CAO van toepassing. Hierin zijn ook begrepen de werknemers die onder een arbeidsvoorwaardenregeling van de overheid vallen. In de onderstaande tabel wordt nader aangegeven om welke aantallen CAO's en werknemers het gaat.

Tabel 3.1 Aantallen reguliere CAO's en aantallen door de CAO of AVV gebonden werknemers

bedrijfstak-CAO's		ondernemings-CAO's			totaal aantallen	
aantal bedrijfstak-CAO's	aantal direct gebonden werknemers	aantal door AVV gebonden werknemers	aantal ondernemings-CAO's	aantal gebonden werknemers	totaal aantal CAO's	totaal aantal werknemers
231	4 761 500	789 000	836	1 282 500	1 067	6 838 000

Bron: Voorjaarsrapportage CAO-afspraken 2003 van de Arbeidsinspectie.

De uitvoering van het beleid ten aanzien van de algemeen-verbindendverklaring is gemandateerd aan de Arbeidsinspectie. Ten behoeve van de uitvoering hiervan worden regels vastgesteld in het Toetsingskader AVV. Het «onderhoud» van het AVV-instrument brengt met zich mee dat de toepassing wordt afgestemd op de actuele ontwikkelingen op het terrein van de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming. In de komende tijd betreft dit in ieder geval: decentralisatie binnen CAO's, de onafhankelijkheid van nieuw optredende vakbonden en de bevordering van de transparantie van CAO-fondsen. Op basis van analyses zal wanneer nodig het Toetsingskader worden aangepast.

Medezeggenschap van werknemers

SZW onderhoudt het instrumentarium waarmee organen voor medezeggenschap van werknemers in de onderneming kunnen worden ingesteld en effectief kunnen functioneren. De Wet op de Ondernemingsraden biedt daarbij het kader. Het beleid is gericht op het bevorderen van de kwaliteit van de medezeggenschap evenals op het bevorderen van het goed functioneren van de medezeggenschapsorganen. Ruim 70% van de ondernemingen met 50 of meer werknemers heeft een OR ingesteld.

Begin 2004 wordt op basis van een evaluatie een voorstel tot wijziging van de WOR ingediend. Uitgangspunt van het kabinet is dat de overheid de voorwaarden moet creëren die ondernemer en ondernemingsraad de mogelijkheid bieden te komen tot een verbetering van de medezeggenschap in de onderneming. Het kabinet zal voorstellen doen om de regelgeving te versoepelen, de bestaande decentralisatie verder uit te breiden en procedures te vereenvoudigen. De SER is op 27 juni 2003 om een advies gevraagd.

Daarnaast zorgt SZW ervoor dat Europese afspraken ten aanzien van medezeggenschap worden voorbereid en geïmplementeerd. In 2003 wordt het wetsvoorstel ingediend waarmee uitvoering wordt gegeven aan de EU-richtlijn op het gebied van informatie en consultatie van werknemers (2002/14/EG). In EU-verband wordt gewerkt aan verordeningen betreffende Europese rechtspersonen voor ondernemingen. Deze verordeningen gaan elk vergezeld van een richtlijn met betrekking tot de medezeggenschap van werknemers. Nog in 2003 zal het wetsvoorstel worden ingediend ter uitvoering van de medezeggenschapsrichtlijn met betrekking tot de Europese vennootschap. Naar verwachting zal in 2003 ook de verordening en de medezeggenschapsrichtlijn worden vastgesteld betreffende de Europese coöperatieve vereniging. Vervolgens zal in 2004 een wetsvoorstel ter implementatie van die richtlijn worden ingediend.

Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo)

De Wet op de bedrijfsorganisatie maakt het mogelijk dat in het bedrijfsleven gemeenschappelijke belangen in eigen beheer worden behartigd. Met de Wbo wordt een institutioneel kader voor (hoofd)product-/bedrijfschappen onderhouden. Ook de Wbo is er nadrukkelijk op gericht zelfregulering tot stand te brengen. In 2003 zullen de nog resterende instellings-amvb's worden vastgesteld in het kader van de lopende hergroepering van de bedrijfslichamen. Verder wordt in 2003 het onderzoek afgerond ten behoeve van het wettelijk verplichte vierjaarlijkse verslag aan de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het functioneren van de bedrijfslichamen.

In de Wbo is tevens de adviestaak van de SER vastgelegd. Hiermee wordt een institutioneel kader onderhouden voor advisering door sociale partners aan het kabinet op sociaal en economisch terrein. In het kader van de adviesstructuur stelt het kabinet jaarlijks in de derdedinsdagbrief een lijst vast van voorgenomen adviesaanvragen aan de SER.

Operationele doelstelling 2: De afstemming en onderlinge coördinatie van overheidsbeleid enerzijds en het beleid van sociale partners anderzijds ten aanzien van actuele sociale, economische en maatschappelijke thema's.

De overheid zet zich in om een adequate overlegstructuur tussen het kabinet en sociale partners in stand te houden. In dit overleg wordt de inzet van de onderscheiden partijen ten aanzien van met name het sociaal-economische beleid – met nadrukkelijk behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid – afgestemd. Gedurende het gehele jaar wordt hiertoe op ambtelijk niveau overleg gevoerd in de Regiegroep SZW-StvdA. Twee keer per jaar vindt op centraal niveau formeel overleg plaats tussen het kabinet en de Stichting van de Arbeid: het Voor- en Najaars-overleg.

Indien mogelijk worden (centrale) afspraken over sociaal-economisch beleid gemaakt die bijdragen aan de realisatie van doelstellingen van het kabinetsbeleid. Deze afspraken kunnen een meer of minder formeel karakter krijgen. SZW volgt dan de doorwerking van die afspraken in CAO's. Via deze structuur kan het kabinet sturing geven aan en draagvlak creëren voor de oplossing van sociaal-economische vraagstukken.

ARTIKEL 4. REGULERING VAN INDIVIDUELE ARBEIDSRELATIES

4.1 Algemene doelstelling

Beschermen van werknemers binnen een arbeidsrelatie onder waarborging van voldoende flexibiliteit voor de werkgever.

Hiermee wordt bijgedragen aan kwalitatief goede, stabiele en evenwichtige arbeidsverhoudingen. Het gaat hierbij om beleid dat gericht is op het met de maatschappelijke ontwikkelingen afgestemd basisniveau van arbeidsrechtelijke bescherming, waaronder voorschriften ten aanzien van gelijke behandeling bij de arbeid en het beleid met betrekking tot arbeids- en rusttijden, verbonden met een zo ruim mogelijke flexibiliteit. Een belangrijk uitgangspunt op het terrein van de arbeidsverhoudingen is dat het primaat in beginsel ligt bij sociale partners, waarbij de overheid verantwoordelijk is voor een minimumniveau aan arbeidsrechtelijke bescherming en ordening. De inzet van de overheid hierbij is niet alleen gericht op de totstandkoming van wet- en regelgeving waarmee bepaalde normen worden vastgelegd, maar ook op het bevorderen van de naleving hiervan.

4.2 Operationele doelstellingen

- 1.a. Bevordering van gelijke kansen op (toegang tot) de arbeidsmarkt door bescherming te bieden tegen ongelijke behandeling bij arbeid en beroep o.g.v. onder meer geslacht, ras, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat, leeftijd, handicap, arbeidsduur of een tijdelijk dienstverband.*
- b. Het stimuleren van sociale partners tot naleving van voorschriften ten aanzien van gelijke behandeling.*
- 2. Zorg dragen voor een goede balans tussen rechten en plichten van werkgevers en werknemers voortvloeiend uit de arbeidsovereenkomst, een adequaat stelsel van ontslagbescherming met bijzonder aandacht voor zwakke groepen op de arbeidsmarkt en een adequate regeling ter voorkoming van ontslag bij tijdelijke vermindering van de bedrijvigheid.*
- 3. Bescherming van werknemers tegen risico's in verband met de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van werknemers door onderhoud, verbetering en handhaving van een normenstelsel voor arbeids- en rusttijden.*

Operationele doelstelling 1a: Bevordering van gelijke kansen op (toegang tot) de arbeidsmarkt door bescherming te bieden tegen ongelijke behandeling bij arbeid en beroep o.g.v. onder meer geslacht, ras, seksuele gerichtheid, leeftijd, handicap, arbeidsduur of een tijdelijk dienstverband.
Operationele doelstelling 1b: Het stimuleren van sociale partners tot naleving van voorschriften ten aanzien van gelijke behandeling.

Door middel van toegankelijke regelgeving dient een effectieve bescherming geboden te worden tegen ongelijke behandeling en tevens gewaarborgd te worden dat een ieder gelijke kansen heeft op het terrein van de arbeid. Dit draagt tevens bij aan het bevorderen van de arbeidsparticipatie van vrouwen, allochtonen, ouderen en gehandicapten. De overheid voert een actief beleid ter bevordering van gelijke behandeling voorafgaand aan, tijdens en bij de beëindiging van de arbeidsverhouding. Onderdeel hiervan is het beleid gericht op het terugdringen van ongerechtvaardigde beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen, autochtonen en allochtonen, voltijders en deeltijders. Verder worden de

sociale partners gestimuleerd tot een zorgvuldig werving- en selectiebeleid. Naast regelgeving worden voor de gelijke behandeling instrumenten als voorlichting en gedragscodes ontwikkeld en gestimuleerd, en zijn klachtenprocedures – bij de Commissie Gelijke Behandeling en bij de Commissie klachtenbehandeling aanstellingskeuringen – ingericht. Bevordering van de naleving van de wettelijke voorschriften en stimulering van sociale partners om hun eigen verantwoordelijkheid op dit terrein te nemen vormen belangrijke aandachtspunten van het beleid.

Voor het komende begrotingsjaar gelden de volgende prioriteiten:

- Implementatie van de nieuwe wettelijke normen betreffende gelijke behandeling naar leeftijd, handicap en van tijdelijk en vast personeel en stroomlijning en samenvoeging van de regelgeving op het terrein van gelijke behandeling; bevordering van de naleving van de regelgeving;
- Implementatie van de herziene tweede richtlijn (gelijke behandeling m/v) in nationale regelgeving;
- Terugdringing van ongelijke beloning in strijd met de wet;
- Bevorderen van een zorgvuldig werving- en selectiebeleid en het tegengaan van niet-functionele aanstellingskeuringen;
- Bevordering van de naleving van gelijke behandelingsregelgeving, ondermeer door middel van een project gericht op grote bedrijven;
- Voorts zullen op grond van wettelijke verplichtingen de volgende evaluaties worden uitgevoerd:
- Wet gelijke behandeling m/v, gelijktijdig met de Algemene wet gelijke behandeling;
- Besluit aanstellingskeuringen.

Operationele doelstelling 2: Zorg dragen voor een goede balans tussen rechten en plichten van werkgevers en werknemers voortvloeiend uit de arbeidsovereenkomst, een adequaat stelsel van ontslagbescherming met bijzonder aandacht voor zwakke groepen op de arbeidsmarkt en een adequate regeling ter voorkoming van ontslag bij tijdelijke vermindering van de bedrijvigheid.

Bij deze doelstelling gaat het om het ontwikkelen en onderhouden van een normstelling met betrekking tot arbeidsrechtelijke bescherming van werknemers, zonder daarbij het belang van werkgevers uit het oog te verliezen. Een goede balans tussen rechten en plichten van werkgevers en werknemers voortvloeiend uit de arbeidsovereenkomst is hierbij onontbeerlijk evenals een adequaat stelsel van ontslagbescherming en een adequate regeling ter voorkoming van ontslag bij een tijdelijke vermindering van de bedrijvigheid. In dat kader is het van belang, erop toe te zien dat internationale regelgeving op deze terreinen het realiseren van deze doelstellingen waar mogelijk bevordert, ondersteunt en niet belemmert.

Voor 2004 gelden de volgende prioriteiten:

- Kabinetsreactie naar aanleiding van het rapport van de Adviescommissie Duaal Ontslagstelsel (Commissie Rood);
- Kabinetsreactie op evaluatie van de wet Flexibiliteit en zekerheid;
- Evaluatie van de Werktijdverkortingregeling;
- Evaluatie van de ontslagregels uitzendbureaus.

Operationele doelstelling 3: Bescherming van werknemers tegen risico's in verband met de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van werknemers door onderhoud, verbetering en handhaving van een normenstelsel voor arbeids- en rusttijden.

Via de Arbeidstijdenwet (ATW) biedt de overheid een wettelijk kader voor arbeids- en rusttijden van werknemers, zowel jeugdigen als volwassenen. De wet kent minimumnormen voor de duur van de verplichte rustperiodes en pauzes en maximumnormen ten aanzien van de arbeidstijden en bijvoorbeeld het aantal nachtdiensten. Daarnaast bevat de wet specifieke bepalingen over arbeid door kinderen en arbeid door vrouwen voor en na de bevalling.

Het doel van de wet- en regelgeving op het gebied van arbeids- en rusttijden is het beschermen van werknemers tegen risico's op het gebied van de veiligheid, gezondheid en het welzijn in relatie tot hun arbeids- en rusttijden. Ook is de wet- en regelgeving bedoeld om een betere balans tussen werk en privé mogelijk te maken.

De implementatie van internationale regelgeving, in het bijzonder Europese richtlijnen, speelt een belangrijke rol bij de wet- en regelgeving in Nederland.

Op het terrein van arbeids- en rusttijden wordt de komende tijd aan de volgende drie activiteiten prioriteit gegeven:

- Verbeteren wet- en regelgeving in het kader van deregulering en vereenvoudiging.
- Invoeren van de Bestuurlijke Boete in de ATW. De doelstelling van de invoering van de bestuurlijke boete is een effectievere handhaving mogelijk te maken.
- Afstemmen van wet- en regelgeving op de internationale eisen, waaronder de implementatie van een nieuwe EU-richtlijn. Verder is van belang dat de Europese Commissie in het najaar een (schriftelijke) mededeling zal doen over de Europese arbeidstijdenrichtlijn, rekening houdend met de uitspraken van het Europese Hof van Justitie aangaande de interpretatie van de definitie van arbeidstijd. Op grond hiervan moet o.a. worden bezien in hoeverre de bestaande praktijk van aanwezigheidsdiensten in Nederland (op basis van de wet- en regelgeving) aanpassing behoeft.

ARTIKEL 5. PENSIOENBELEID

5.1 Algemene doelstelling

Stimuleren dat in het kader van de arbeidsrelatie afspraken gemaakt worden over het opbouwen van betaalbaar aanvullend pensioen over arbeidsinkomen en het beschermen van de positie van degenen die pensioen opbouwen, premievrije aanspraken op pensioen hebben of een pensioenuitkering ontvangen.

In Nederland zorgt de overheid voor een basispensioen in de vorm van de AOW (wordt verantwoord bij sociale verzekeringen). Daarnaast beoogt de overheid het maatschappelijk effect te bewerkstelligen dat werknemers een aanvullend pensioen opbouwen. Dit om te voorkomen dat het inkomen op het moment van pensionering te veel terugvalt. De opbouw van aanvullend pensioen wordt ondermeer bevorderd door daarop toegesneden belastingmaatregelen. Sociale partners zijn primair verantwoordelijk voor de aanvullende pensioenen omdat het om een arbeidsvoorwaarde gaat. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid te bewaken dat toegezegde aanvullende pensioenen ook daadwerkelijk tot uitbetaling komen. Dat betekent dat, wanneer een werkgever een pensioentoezegging doet aan zijn werknemers, die overeenkomst minimaal moet voldoen aan een aantal eisen ten aanzien van de inhoud van de pensioenovereenkomst, de financiering daarvan en een transparante uitvoering van de pensioenregeling. De overheid beoogt te bewerkstelligen dat het sluiten en uitvoeren van pensioenregelingen gebeurt op een wijze die aansluit bij gewenste maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld aansluiting op levensloop, gelijke behandeling, individualisering) en die rekening houdt met andere aspecten van sociaal-economisch beleid (loonontwikkeling, lange termijn betaalbaarheid, internationale aspecten).

5.2 Operationele doelstellingen

- 1. Vergroten van het bereik van aanvullende pensioenen.*
- 2. Verbeteren van de houdbaarheid van het stelsel van aanvullende pensioenen.*
- 3. Verbeteren van de betrokkenheid van deelnemers bij hun pensioenvoorziening.*

Operationele doelstelling 1: Vergroten van het bereik van aanvullende pensioenen.

Met gebruikmaking van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 wordt bevorderd dat zoveel mogelijk werknemers in het kader van hun arbeidsovereenkomst afspraken maken over een aanvullend pensioen. Verder wordt ingezet op het bevorderen van afspraken met en tussen sociale partners over algemene werking van een pensioenregeling. De verplichtstelling van pensioenregelingen voor zelfstandige beroepsbeoefenaren wordt met inachtneming van veranderde maatschappelijke opvattingen (over solidariteit en gelijke behandeling) en wensen van betrokkenen in een nieuwe wet geregeld.

Voor 2004 geldt de volgende prioriteit:

- Parlementaire behandeling van de Wet beroepspensioenregelingen.

Tabel 5.1: Evaluatie overzicht

Operationele doelstellingen	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Evaluatie vrijstellingsbesluit wet Bpf 2000			x			

Operationele doelstelling 2: Verbeteren van de houdbaarheid van het stelsel van aanvullende pensioenen.

In de nieuwe Pensioenwet worden de waarborgen getroffen om er voor te zorgen dat overeengekomen pensioenen ook daadwerkelijk tot uitkering kunnen komen. Daarbij wordt aangesloten op veranderde wensen van werknemers en werkgevers over de inhoud van een pensioenregeling. Met sociale partners wordt een constante dialoog gevoerd waarin, gegeven de vergrijzing en de behoefte aan een beheerste loonontwikkeling, modernisering en kostenbeheersing centraal staan. De betaalbaarheid van pensioenen wordt vergroot door bevordering van de arbeidsparticipatie van ouderen onder andere door uitwerking te geven aan de voornemens in het hoofdlijnenakkoord over de beperking van de fiscale facilitering van vut- en prepensioenregelingen. In de internationale context is de inzet te bewerkstelligen dat het Nederlandse stelsel zijn specifieke kenmerken kan behouden.

In het begrotingsjaar 2004 gelden de volgende prioriteiten:

- Indiening bij het parlement van de nieuwe Pensioenwet ter vervanging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet op basis van de Hoofdlijnennotitie (Kamerstukken II, 2001/02, 28 294);
- Indiening bij het parlement van een wet ter implementatie van de richtlijn 2003/41/EG van het Europees parlement en de Raad betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen (gedateerd 3 juni 2003) (PE-CONS 3630/03);
- Opstellen van een wettelijk kader voor het financieel toetsingskader voor pensioenfondsen.

Operationele doelstelling 3: Verbeteren van de betrokkenheid van deelnemers bij hun pensioenvoorziening.

Om te voorkomen dat burgers op het moment van pensionering voor verrassingen komen te staan over de aard en inhoud van hun oudedagsvoorziening, is het aangewezen het pensioenbewustzijn bij burgers te vergroten. Ook door het vergroten van de transparantie in de uitvoering van pensioenregelingen kan draagvlak voor het behoud van het bestaande pensioenstelsel worden vergroot. De overheid bevordert dat de voorlichting van uitvoerders van pensioenregelingen t.a.v. indexatie, besluitvorming over overschotten en tekorten evenals de individuele aanspraken van actieve deelnemers en slapers aan de gewenste vereisten voldoet. De instrumenten daartoe zijn het opnemen van voorschriften in de nieuwe Pensioenwet, het stimuleren van projecten en het maken van afspraken met pensioenuitvoerders, sociale partners en ouderenorganisaties.

De betrokkenheid van gepensioneerden bij bestuur en beheer van de uitvoering van de pensioenregeling verdient nadere aandacht omdat deze groep vanwege hun positie buiten het arbeidsproces alleen met extra inspanningen hierin een positie kan verwerven.

Als zich in de uitvoering van pensioenregelingen keuzes voordoen, dan moeten diegenen die de gevolgen van een gemaakte keuze zullen ervaren, in de gelegenheid zijn de besluitvorming over die keuze te beïnvloeden en eventueel aan te vechten. De overheid zal de randvoorwaarden scheppen om een goed klimaat te organiseren voor het invullen van het convenant medezeggenschap van gepensioneerden bij de uitvoering van aanvullende pensioenregelingen, zoals dat op 28 februari 2003 tussen de Stichting van de Arbeid en het Coördinatieorgaan van samenwerkende ouderenorganisaties is gesloten. In 2004 zijn de prioriteiten:

- Het financieren en begeleiden van een project ter verbetering van de kwaliteit van de medezeggenschap van gepensioneerden bij de uitvoering van aanvullende pensioenregelingen;
- Het bevorderen van transparantie in voorlichting en uitvoering door het opstellen van een wettelijk kader daartoe;
- Het treffen van een wettelijke regeling voor medezeggenschap bij de uitvoering van rechtstreeks verzekerde regelingen.

7. DE BEDRIJFSVOERING

Mededeling Bedrijfsvoering

Over het begrotingsjaar 2004 zal de minister een volledige mededeling Bedrijfsvoering afgeven. De focus van de bedrijfsvoering binnen SZW zal de komende jaren liggen op het bereiken van de (beleids)doelstellingen, het in kaart brengen van de daarmee samenhangende risico's die dit kunnen belemmeren of bemoeilijken en het treffen van maatregelen die nodig zijn om de risico's te beheersen. Het gaat hierbij om de definiëring van de doelstellingen, de planning van de gewenste activiteiten en de monitoring van de uitvoering. De risicoanalyse richt zich in eerste instantie op die risico's die ertoe kunnen leiden dat de beleidsdoelstellingen niet worden gehaald. Daarnaast richt de risicoanalyse zich ook op (bedrijfsvoerings)risico's die een efficiënte en/of doelmatige voortgang van de activiteiten bemoeilijken of kunnen leiden tot overtreding van de (inter)departementale wet- en regelgeving. In de planning- en controlcyclus is een periodieke rapportage over de sturing en beheersing van de doelbereiking en de risico's een vast onderdeel.

Managementinformatie/beleidsinformatie

In 2003 is het meerjarenprogramma (2003–2006) Informatiekundige Gevolgen van VBTB gestart. Dit programma heeft tot doel verder invulling te geven aan de informatiekundige eisen die VBTB stelt aan de organisatie van SZW. In het programma wordt aandacht besteed aan:

- het verbeteren van de verkrijgbaarheid van prestatiegegevens en het beheer van prestatiegegevens;
- het verbeteren van de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zowel beleidsmatige als bedrijfsmatige managementinformatie;
- het in kaart brengen welke eisen gesteld moeten worden aan de financiële systemen naar aanleiding van de gebleken behoeften aan managementinformatie;
- verder ondersteunen/ontwikkelen van projectmatig werken als werkwijze die het VBTB gedachtegoed ondersteunt.

Bovenstaande activiteiten zullen er toe leiden dat de benodigde informatie in het kader van VBTB volledig beschikbaar komt.

Structuur Werk en Inkomen

Ook bij de SUWI-uitvoeringsorganisaties (CWI, SVB, UWV) is de sturingsfilosofie gebaseerd op het VBTB-gedachtegoed. Bij de aansturing van de uitvoeringsorganisaties is de planning- en controlcyclus leidend. De cyclus start met de kaderstellende meibrief en eindigt met de jaarverantwoording. Voor 2004 is verder inhoud gegeven aan de instrumenten die worden ingezet in deze cyclus. Zo is in de meibrief voor het jaar 2004 een set prestatie-indicatoren benoemd. Het streven is in een groeitraject tot en met 2005 deze prestatie-indicatoren zodanig outcomegericht vorm te geven, dat een eenduidige relatie ontstaat tussen Suwi-doelen, prestaties en middelen. In de jaarplannen 2004 van de uitvoeringsorganisaties zullen de prestatie-indicatoren worden opgenomen.

Organisatiewijzigingen

In 2003 is een aanvang genomen met de herinrichting van de bedrijfsvoering. Dit heeft geleid tot de oprichting van een nieuwe directie Gemeenschappelijke Ondersteuning Bedrijfsvoering. Deze directie staat voor het leveren van een goede, efficiënte en praktische ondersteuning op het gebied van personeelszaken, financiën en informatievoorziening. Met ingang van 1 januari 2004 zijn alle bovengenoemde aspecten gecombineerd in deze directie. De directie werkt vanuit een duidelijke opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie. De directie neemt niet de verantwoordelijkheden over van het lijnmanagement; het lijnmanagement blijft eindverantwoordelijk voor de eigen bedrijfsvoering.

In 2003 is gestart met het uitvoering geven aan het thema «bestuurlijke vernieuwing» waarbij aandacht geschonken wordt aan vermindering van bureaucratie en regelgeving en vergroting van efficiency, slagkracht en «luisterend vermogen» van de overheid. Hiertoe zal de organisatie van het ministerie onder de loep worden genomen (topstructuur) en zal onderzoek gedaan worden naar mogelijkheden voor minder bureaucratie en regelgeving, het vergroten van de efficiency, het vergroten van de interne sturing en het verminderen van de coördinatie. Hierbij zal tevens nagegaan worden op welke wijze de taakstelling uit het Hoofdlijnenakkoord ingevuld kan worden. De huidige sleutelwoorden van SZW «van buiten naar binnen», «de menselijke maat» en «duidelijke sturing en minder coördinatie» zullen daarbij een grote rol blijven spelen. Tevens wordt vastgehouden aan de scheiding van beleid, uitvoeringsbeleid, uitvoering en toezicht. Op deze wijze wil het ministerie de kwaliteit van haar functioneren bevorderen.

8. BATEN-LASTENDIENSTEN

In dit hoofdstuk worden twee baten-lastendiensten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegelicht, het Agentschap SZW en de Inspectie Werk en Inkomen.

8.1 Agentschap SZW

Missie

Het Agentschap SZW (AG) heeft tot taak de uitvoering van (subsidie-) regelingen op het terrein van het sociaal-economische beleid, in het bijzonder op het terrein van werk en inkomen, op een objectieve, effectieve en efficiënte wijze te doen plaatsvinden.

Het Agentschap verzorgt voor SZW de uitvoering van twee Europese regelingen, namelijk ESF doelstelling 3 en EQUAL en acht nationale SZW regelingen. Tevens doet het Agentschap de administratie voor de beëindiging van ESF-oud. Voor het ministerie van Justitie voert het Agentschap de regeling Europees Vluchtelingen Fonds uit.

Strategie en Doelstellingen

Om de uitvoering op de gewenste wijze te realiseren heeft het Agentschap SZW onder andere de volgende aandachtspunten geformuleerd voor de middenlange termijn:

- I. Verbetering van de Interne Processen
- II. Verhoging van de tevredenheid bij de opdrachtgevers
- III. Verbetering doelmatigheid

Deze aandachtspunten zijn verder geconcretiseerd in doelstellingen en per doelstelling heeft het Agentschap SZW een indicator benoemd. Een selectie is opgenomen in tabel 6.1.1. Naast de interne sturing worden deze indicatoren gebruikt ter toetsing van de doelmatigheid van het Agentschap.

Tabel 3.1.1

Verbeteren van Interne Processen	Realisatie 2002	Streefwaarde 2004
Voorspelbaarheid richting aanvragers en uitvoerders Verbeteren van de kwaliteit van de beschikkingen	1. Doorlooptijd: 111 dagen 2. Slagingspercentage: 80% 3. financiële fouten: 0,4%	1. Doorlooptijd: 91 dagen 2. Slagingspercentage: 90% 3. financiële fouten: < 0,5%
Verhoging van de tevredenheid bij de opdrachtgevers Realisatie van de beleidsdoelstellingen	Realisatie 2002 1. Verplichting van beschikbare Europese Middelen: 76%	Streefwaarde 2004 1. Verplichting van beschikbare Europese Middelen: 85%
Verbeteren doelmatigheid Daling van het tarief per medewerker	Realisatie 2002 1. gem. tarief per medewerker € 86,50 2. € 63 000 3. € 36 000 4. 46%	Streefwaarde 2004 1. gem. tarief per medewerker= € 82,50 2. = € 54 000 3. = € 27 000 4. = 52%
Loonkosten per FTE Materiele kosten per FTE Directe uren/totale uren		

Voorspelbaarheid richting aanvragers en uitvoerders

Voorspelbaarheid – en dus het zijn van een betrouwbare partner – is voor een uitvoeringsorganisatie van groot belang om duidelijk afstand te doen van de ervaringen uit het verleden met ESF-subsidies en zo meer kwalitatief goede aanvragen te realiseren.

De doorlooptijd is een kwaliteitsaspect dat iets zegt over de klant-vriendelijkheid. De doorlooptijd is het aantal dagen dat het Agentschap nodig heeft om een beoordeling af te ronden.

Bij het slagingspercentage wordt gemeten welk percentage van de aanvragen leidt tot toekenning van een subsidie. Dit percentage zegt iets over de duidelijkheid van communicatie die het Agentschap geeft voordat een subsidie-aanvraag wordt ingediend en tijdens de behandelfase van de aanvraag. Het slagingspercentage zal ook in 2004 alleen voor de subsidie-regeling ESF doelstelling 3 worden gemeten.

Verbeteren van de kwaliteit van de beschikkingen

Het afgeven van foutloze beschikkingen scheidt vertrouwen bij alle betrokkenen. Het Agentschap streeft naar een zo gering mogelijk percentage financiële fouten.

Het financiële foutenpercentage is de verhouding tussen het gecorrigeerde bedrag gedeeld door het totaal gecontroleerde bedrag aan dossiers.

Realisatie van de beleidsdoelstellingen

Ook in 2004 zullen de inspanningen, onder andere via extra aandacht voor voorlichting, gericht zijn op een flinke toename van het aantal aanvragen, om te komen tot een zo groot mogelijke verplichting van het beleids-gelden per einde van de programmaperiode.

Daarnaast zullen in overleg met de opdrachtgevers inhoudelijke accenten worden gelegd zodat zoveel mogelijk en op een goede wijze besteding van de programmabudgetten kan worden gerealiseerd.

In 2004 zal ook nog een sterkere nadruk liggen op de voorlichtings-activiteiten om het aantal aanvragen te vergroten. Hiertoe zal per regeling een communicatieplan worden opgesteld waarin voor die regeling specifiek wordt ingegaan op die aspecten waar voorlichting kan helpen het beoogde doel te bereiken.

Het percentage verplichting van beschikbare Europese middelen geeft aan in welke mate het Agentschap erin is geslaagd met de beschikbare middelen de doelgroepen te bereiken. Dit percentage zal in 2004 voor de subsidieregeling ESF doelstelling 3 worden gemeten. Hiernaast streeft het Agentschap om voor de tweede tranche van de subsidieregeling Equal volledige verplichting te realiseren van het subsidiebudget in de toewijzingsfase. Het Agentschap zal via voorlichting en begeleiding van aanvragers trachten een zo hoog mogelijke realisatie van de verplichtingen te realiseren.

Daling van het tarief per medewerker

Inzicht in de functieniveaus, bijbehorende taken en de hoogte van de tarieven is wenselijk om actief te kunnen sturen op financieel resultaat. Dit uiteraard wel met instandhouding van de gewenste kwaliteit. De daling van het gemiddelde tarief per medewerker is het gevolg van een beter en qua leeftijdsopbouw evenwichtiger personeelsbestand.

Loonkosten per FTE

De loonkosten vormen veruit de belangrijkste kostenpost. Beheersing daarvan is dus noodzakelijk. Het normatieve kader van de gewenste loonstijging wordt bepaald door exogene factoren (CAO) en endogene

factoren (percentage inleen en beheerste incidentele en structurele loonsverbeteringen zittend personeel).

Materiële kosten per FTE

Onder de overige kosten wordt verstaan de kosten voor: persoonlijke vergoedingen, opleidingen, materieel, post/distributie, telefonie, cateringvoorzieningen en vervoersvoorzieningen. Voorlichtings- en communicatiekosten evenals automatiseringskosten, huisvestingskosten en onderzoek en advies staan apart in de begroting, maar zijn bij het bepalen van de kosten per fte meegenomen. Deze indicator is belangrijk in het kader van de beheersing van de overheadkosten.

Directe uren/Totale uren

Het aantal directe evenals het totale aantal uren is afkomstig uit de tijdverantwoording van de medewerkers. De verhouding lijn (direct) en staf (indirect) heeft invloed op de uitkomst van deze indicator. De ratio zegt iets over de productiviteit van de organisatie.

Tabel 8.1.2: Begroting van baten en lasten Agentschap SZW (x € 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Baten							
Opbrengst moederdepartement	4 682	9 001	13 173	16 346	18 265	18 394	18 608
Opbrengst overige departementen	0	0	95	0	0	0	0
Opbrengst derden	0	0	0	0	0	0	0
Rentebaten	15	0	0	0	0	0	0
Buitengewone baten	1 273	0	0	0	0	0	0
Exploitatiebijdrage	13 492	3 957	1 000	0	0	0	0
Totaal baten	19 463	12 958	14 268	16 346	18 510	18 349	18 832
Lasten							
Apparaatskosten							
– personele kosten	15 787	7 956	9 685	11 193	12 779	12 899	13 020
– materiële kosten	3 240	4 640	3 778	4 381	4 804	4 994	5 191
Rentelasten	0	15	91	69	48	28	12
Afschrijvingskosten							
– materieel	15	51	151	139	96	0	0
– immaterieel	77	128	413	413	388	324	234
Dotaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Buitengewone lasten	344	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	19 463	12 790	14 118	16 196	18 115	18 244	18 458
Saldo van baten en lasten	0	168	150	150	150	150	150

Toelichting op de begroting van baten en lasten

Baten

Algemeen

Het Agentschap SZW (AG) heeft tot taak de uitvoering van (subsidie-) regelingen op het terrein van het sociaal-economische beleid, in het bijzonder op het terrein van werk en inkomen. In de nabije toekomst zal het Agentschap zich hoofdzakelijk richten op opdrachten uit het moederdepartement, maar mogelijke opdrachten uit andere ministeries worden niet uitgesloten.

In het proefjaar 2002 is gebleken dat meer inspanningen nodig zijn om het gewenste niveau van dienstverlening te bereiken. Bovendien vraagt aandacht voor kernwaarden en resultaatgerichtheid om ondersteuning

van medewerker en leidinggevenden. Hiertoe wordt ook 2004 aanspraak gemaakt op een transformatiebudget.

Ten aanzien van de tariefstelling geldt dat voor de periode 2003–2005 wordt gestreefd naar een reële tariefdaling van vijf procent per jaar. Hierna is het streven gericht op een tariefontwikkeling die gelijk blijft aan het inflatiepercentage.

Opbrengst moederdepartement

De opbrengst moederdepartement betreft de uitvoering van de regelingen ESF doelstelling 3, Equal, Bijstand Buitenland, Sociale Activering, Bedrijfsverzamelgebouwen, Klantmanagement, Stimuleringsregeling Projecten Allochtone Groepen, Regionale Plattvorms Arbeidsmarktbeleid, Tijdelijke stimuleringsregeling regulier maken 10 000 ID-banen en Tijdelijke stimuleringsregeling samenwerkingsverband Awb.

De bovengenoemde regelingen worden uitgevoerd met SZW (moederdepartement) als opdrachtgever en vallen onder het beleidsartikel 2. Voor ESF-oud geldt een wat afwijkend regiem.

Het Agentschap kent de processtappen (producten), basislast, intake en ontvankelijkheid, monitoren, overig beheer, einddeclaratie, intake bezwaarschriften, afhandeling bezwaarschriften en afhandeling beroepszaken. De uit te voeren processen kunnen per regeling verschillen.

De volgende matrix geeft de (vermoedelijke) omzet, per product en opdrachtgever in 2004 weer:

Tabel 8.1.3: Omzet per product Agentschap SZW 2004 (x € 1 000)											
Processtap (producten)											
	ESF	Equal	Mut bb	BVG	Klant- manage- ment	Spag	RPA	ID	TSS abw	Nieu- we rege- lingen	Totaal
Basislast	1 248	1 855	97	35	24	14	9	100	22		3 405
Intake en ontvankelijkheid	119	346	11	11	0	0	0	100	4		591
Beoordelen en beschikken	1 498	2 288	127	134	1	40	4	550	16		4 658
Monitoren	1 122	590	4	4	0	61	0				1 782
Overig beheer	608	498	8	8	131	13	3		6		1 275
Einddeclaratie	492	0	67	12	0	0	2				572
Intake bezwaarschriften	2	12	1	0	0	0	0	5			19
Afhandeling bezwaarschriften	45	78	2	0	0	0	0	45			171
Afhandeling beroepszaken	10	9	2	0	0	0	0				21
Totaal	5 143	5 676	319	204	157	129	17	800	48	679	13 173

Opbrengst overige departementen

De opbrengst overige departementen betreft de uitvoering van de subsidieregeling «Europees Vluchtelingen Fonds» van het Ministerie van Justitie. Deze regeling zal in 2004 door het Agentschap worden uitgevoerd.

Opbrengst derden

Opbrengst derden betreft omzet die buiten de Rijksoverheid wordt gerealiseerd. Het Agentschap SZW zal zich hoofdzakelijke richten op opdrachten vanuit het moederdepartement, waardoor het niet waarschijnlijk is dat er in de directe toekomst opdrachten voor derden worden uitgevoerd.

Rentebaten

De rentebaten heeft betrekking op de Rekening Courant bij het Ministerie van Financiën. Het gehanteerde rentepercentage is variabel. De geschatte rentebaten zullen nagenoeg nihil zijn.

Buitengewone baten

De verwachting is dat geen buitengewone baten gerealiseerd zullen worden.

Exploitatiebijdrage

In het proefjaar 2002 is gebleken dat meer inspanningen nodig zijn om het gewenste niveau van dienstverlening te bereiken. Hiertoe zal ook in 2004 aanspraak gemaakt worden op een transformatiebudget. In het (boek)jaar 2004 bedraagt het budget 1 000 (€ x 1 000).

Lasten

Personele kosten

De hoogte van de personeelskosten wordt bepaald door prijs- en volumeontwikkelingen. De prijsontwikkelingen zijn het gevolg van CAO-verhogingen en de reguliere beloningsronde. Bovendien is rekening gehouden met het streven de tarieven die bij de opdrachtgevers in rekening worden gebracht nauwelijks te laten stijgen, door een beter en qua leeftijdsopbouw evenwichtiger personeelsbestand.

Bij het bepalen van de personeelskosten is rekening gehouden met de toenemende werkzaamheden en een ingeschatte beperkte groei van het Agentschap. Bovendien is rekening gehouden met de fluctuaties in de werkzaamheden. Om deze fluctuaties in de uitvoering te kunnen opvangen is inhuur van extern personeel nodig.

Voor 2004 wordt het aantal fte geschat op 121, waarvan 102 ambtenaren en 19 externe krachten. De streefwaarde voor de gemiddelde loonkosten per fte is = € 54 000. Een deel van het ingehuurd personeel bestaat uit duurdere adviseurs die werkzaamheden verrichten om de organisatie op het gewenste dienstverleningsniveau te brengen.

Materiële kosten

De materiële kosten bestaan uit huisvestingskosten, automatiseringskosten en overige kosten.

De huisvestingskosten zijn gebaseerd op de afgesproken Service Level Agreements van de vestigingen Zwolle, Eindhoven en Den Haag. Ook de automatiseringskosten zijn gebaseerd op een SLA welke is afgesloten met het moederdepartement. Bovendien is rekening gehouden met onderhoudskosten van de in gebruik zijnde softwaresystemen en overige automatiseringskosten. De overige materiële kosten betreffen kantoorkosten, voorlichting & communicatie en advies & onderzoek.

Rentelasten

De rentelasten hebben betrekking op twee investeringsleningen, één voor immateriële en één voor materiële activa. De lening voor immateriële activa kent een looptijd van vijf jaar en het rentepercentage bedraagt 3,72% en de lening voor materiële activa heeft een looptijd van drie jaar en het percentage is 3,35%.

Bovendien is rekening gehouden een nieuwe lening voor immateriële en materiële activa. Bij deze lening is als uitgangspunt genomen dat het rentepercentage vier procent is en dat de looptijd varieert van drie tot vijf jaar.

Afschrijvingskosten

Bij de materiële activa wordt een afschrijvingstermijn van drie jaar gehanteerd en bij de immateriële activa is de termijn vijf jaar.

Dotaties aan voorzieningen

De voorzieningen binnen het Agentschap hebben alleen betrekking op het verlofstuwmeer van het ambtelijke personeel. Deze voorziening zal eind 2004 geheel zijn afgebouwd, zodat geen dotaties meer zullen worden toegevoegd.

Buitengewone lasten

De verwachting is dat geen buitengewone lasten zullen worden gerealiseerd.

Saldo van baten en lasten.

Het saldo van baten en lasten zal in het jaar van ontstaan opgenomen worden in het onverdeelde resultaat. In het jaar daarop wordt het resultaat verwerkt in overeenstemming met het besluit van de eigenaar.

Tabel 8.1.4: Kasstroomoverzicht Agentschap SZW (x € 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Rekening courant RHB 1 januari (incl. deposito)	5 172	6 887	7 147	7 202	7 364	7 477	7 555
2 Totaal operationele kasstroom	1 559	347	714	702	634	474	384
3a -/- Totaal investeringen	157	1 981	0	0	0	0	0
3b +/- Totaal boekwaarde des-investeringen	0	0	0	0	0	0	0
3 Totaal investeringskasstroom	- 157	- 1 981	0	0	0	0	0
4a -/- eenmalige uitkering moederdepartement	0	0	119	0	0	16	112
4b +/- eenmalige storting moederdepartement	0	0	0	0	0	0	0
4c -/- aflossingen op leningen	0	87	540	540	521	381	312
4d +/- beroep op leenfaciliteit	313	1 981	0	0	0	0	0
4 Totaal financieringskasstroom	313	1 894	- 659	- 540	- 521	- 396	- 424
5 Rekening courant RHB 31 december (incl deposito)	6 887	7 147	7 202	7 364	7 477	7 555	7 515

Operationele kasstroom

De operationele kasstroom bestaat uit het geraamde saldo van baten en lasten, gecorrigeerd voor afschrijvingen en mutaties in het werkkapitaal.

Investeringskasstroom

De investeringskasstroom wordt bepaald door de geschatte investeringen in immateriële en materiële activa.

Financieringskasstroom

De eenmalige storting van het moederdepartement heeft betrekking op de te realiseren omzetten van de diverse regelingen. In deze post is ook de omzet van de overige departementen opgenomen. De aflossing op leningen heeft betrekking op de aflossing van de lopende leningen en de nieuwe aangevraagde lening.

Het beroep op leenfaciliteit heeft betrekking op een investering voor immateriële activa.

Vermogensontwikkeling

Onderstaande tabel geeft inzicht in de meerjarige vermogensontwikkeling van het Agentschap SZW.

Tabel 8.1.5: Vermogensontwikkeling Agentschap SZW (x € 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1 Eigenvermogen per 1 januari	250	250	418	449	599	749	883
2 Saldo van baten- en lasten		168	150	150	150	150	150
3a uitkeringen aan moederdepartement			- 119			- 16	- 112
3b bijdrage moederdepartement ter versterking EV							
3c overige mutaties							
3 Directe mutaties in het eigen vermogen	0	0	- 119	0	0	- 16	- 112
4 Eigen Vermogen per 31 december	250	418	449	599	749	883	921

Het Agentschap SZW streeft ernaar het Eigen Vermogen te laten groeien naar de voor een baten- en lastendienst bepaalde maximale reserves. Het doel is het maximale Eigen Vermogen eind 2006 te realiseren.

8.2 Inspectie werk en inkomen

Taak en missie

De Inspectie Werk en Inkomen (IWI) houdt toezicht op de uitvoering van de regelingen op het gebied van werk en inkomen door de daartoe aangewezen uitvoeringsorganisaties. Dit zijn:

- het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV);
- de Centrale organisatie Werk en Inkomen (CWI);
- de Sociale Verzekeringsbank (SVB);
- de Raad voor Werk en Inkomen (RWI);
- diverse (zelfstandige) bestuursorganen (waaronder de Sociaal Economische Raad (SER) de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK) en certificerende en keurende instanties op het terrein van arbeidsomstandigheden (CKI's));
- het Inlichtingenbureau (IB);
- de gemeenten (voor zover belast met werk- en sociale voorzieningen);
- het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen (BKWI).

Het toezicht van de inspectie draagt bij aan het bereiken van de doelstellingen van de wetgever op het terrein van werk en inkomen. De inspectie

levert deze bijdrage door vast te stellen in hoeverre de uitvoering functioneert conform de daaraan te stellen eisen van doeltreffendheid, rechtmatigheid en doelmatigheid. De inspectie draagt daarmee tevens bij aan:

- het bevorderen van de kwaliteit van uitvoering en beleid;
- het bevorderen van de werking van het stelsel in relatie tot de beleidsdoelstellingen van de minister.

De inspectie beoogt hiermee tevens het vertrouwen van de burger in het systeem van beleid, uitvoering en toezicht te bevorderen. De inspectie heeft haar taak en doelstelling als volgt verwoord in haar missie:

De Inspectie Werk en Inkomen houdt onafhankelijk toezicht op de uitvoering van het beleid Werk en Inkomen. De inzichten en oordelen van de inspectie betreffen het bereiken van publieke doelen en de besteding van publieke middelen door de uitvoering, zijn zo actueel mogelijk en worden publiek gemaakt in openbare rapporten. De inspectie draagt hierdoor bij aan de kwaliteit van uitvoering en beleid en bevordert zodoende het vertrouwen van burgers in uitvoering, beleid en toezicht.

Jaarplan en producten IWI

De inspectie heeft een jaarcyclus, gebaseerd op de jaarlijks op te leveren toezichtproducten.

De programmering vindt primair plaats via het plan van werkzaamheden voor het komende jaar (jaarplan). Voorafgaand aan het jaarplan voert de inspectie een risicoanalyse uit (zie volgende paragraaf).

IWI baseert haar jaarplan op kennis en inzichten uit diverse bronnen. Belangrijk zijn de strategische en beleidsmatige keuzes van de minister ten aanzien van de uitvoering. In het ZBO-domein zijn deze vastgelegd in de zogeheten meibrieven, waarin de minister de ZBO's de kaders voor hun jaarplannen aanreikt. Deze zijn voor IWI een belangrijk vertrekpunt. De afspraken die de minister met de uitvoerende instanties maakt en in hun jaarplannen laat vastleggen, zijn samen met de wet- en regelgeving het toezichtkader voor IWI.

In het gemeentelijk domein geldt een uitvoering in medebewind. Binnen wet- en regelgeving hebben gemeenten de ruimte om hun eigen beleid te voeren. De uitvoeringskosten worden gedeclareerd bij het Gemeentefonds en zijn geen onderwerp van toezicht. IWI ontleent de onderwerpen van toezicht bijvoorbeeld aan de items die in de bestuurlijke overleggen aan de orde zijn en, net zo als bij het toezicht op de ZBO's aan de (politieke) actualiteit, ontwikkelingen in de maatschappij en signalen uit de maatschappij. Ook maakt IWI gebruik van de conclusies uit het jaarverslag over het vorige kalenderjaar.

In het jaarplan geeft de inspectie aan welke producten die zij het komende jaar gaat maken. Het gaat om:

- in het algemeen: oordelen over het functioneren van de uitvoeringsinstanties;
- en in het bijzonder:
 - oordelen over de verantwoordingen van de instanties;
 - oordelen over uitvoeringsregels en -besluiten van de instanties;
 - oordelen over de samenwerking en interactie tussen de instanties;
 - inzicht in de werking van het stelsel, in samenhang met het functioneren van en de betrekkingen tussen de uitvoeringsinstanties;

- oordelen over en inzicht in specifieke thema's of aspecten van de uitvoering;
- oordelen over de toezichtbaarheid van voorgenomen sociale zekerheidswetgeving.

De inspecteur-generaal stelt het jaarplan voor 1 juli vast en biedt het aan de minister aan.

Doelmatige taakuitvoering

Als baten-lastendienst moet IWI de doelmatigheid bij de overheid bevorderen door resultaat gericht management. Dit houdt in dat de inspectie afspraken maakt met het Ministerie van SZW over haar prestaties en hier verantwoording over aflegt. IWI is verantwoordelijk om het (doelmatige) optimum te bepalen tussen de te behalen kwaliteit en de te maken kosten. De kosten die de inspectie maakt, worden geput uit publieke middelen. IWI vindt het daarom haar verantwoordelijkheid om te streven naar een optimale verhouding tussen de geboden kwaliteit en de te maken kosten. Daarnaast heeft de inspectie te maken met een financiële taakstelling die er toe dwingt om goed om te gaan met de inzet van medewerkers en middelen.

Prestaties

Het is van belang dat in het jaarplan de juiste keuzes worden gemaakt voor het uit te voeren toezichtprogramma. Hiertoe voert de inspectie een risicoanalyse uit waarmee inzicht wordt gekregen in de in de factoren die de realisatie van de in de wetten regelgeving vastgelegde beleidsdoelen van de minister in de weg staan.

De risicoanalyse is gericht op het stelsel en op de objecten van toezicht. Het resultaat van de risicoanalyse is een overzicht met onderwerpen waar de inspectie aandacht aan zou kunnen geven. Hierbij is rekening gehouden met de in de vorige paragraaf genoemde meibrieven, onderwerpen uit bestuurlijke overleggen en de politieke en maatschappelijke actualiteit. Het overzicht van onderwerpen wordt op een beperkt aantal extern gerichte criteria gewogen. Voorbeelden van criteria zijn de impact op de politiek, op de maatschappij en op de uitvoering. Hierna voert de inspectie een rendementsanalyse uit waarin de doelmatigheid van het programmeren van toezichtonderwerpen aan de orde is: hoe belangrijk is een onderwerp in vergelijking met het capaciteitsbeslag, waar is de toegevoegde waarde van IWI het grootst?

Dit alles leidt uiteindelijk tot een jaarplan waarin beargumenteerd wordt welke keuzes de inspectie heeft gemaakt en welke producten (wettelijke en andere) IWI in 2004 zal uitbrengen.

Kosten

Door de taakstelling is de inspectie gedwongen een aantal bezuinigingen door te voeren. Voor de uitvoering van het jaarplan 2004 zijn er minder fte's beschikbaar dan in vorige jaren. Het jaarplan 2004 zal gebaseerd zijn op een gemiddelde bezetting van 334 fte's.

Tabel 8.2.1 Begroting van baten en lasten Inspectie Werk en Inkomen (x € 1 000)

	2002 realisatie	2003 geactuali- seerd	2004	2005	2006	2007	2008
Baten							
Opbrengst moederdepartement	35 893	34 134	31 464	30 114	30 114	30 114	30 114
Opbrengst overige departementen	–	–	–	–	–	–	–
Opbrengst derden	–	–	–	–	–	–	–
Rentebaten	107	100	100	100	100	100	100
Buitengewone baten	704	2 400	–	–	–	–	–
Totaal baten	36 704	36 634	31 564	30 214	30 214	30 214	30 214
Lasten							
Apparaatskosten							
• Personele kosten	25 531	25 926	23 716	22 550	22 550	22 550	22 550
• Materiële kosten	6 584	7 725	7 645	7 472	7 472	7 472	7 472
Rentelasten	–	–	–	–	–	–	–
Afschrijvingskosten							
• Materieel	535	313	203	192	192	192	192
• Immaterieel	–	–	–	–	–	–	–
Dotaties voorzieningen	2 400	–	–	–	–	–	–
Buitengewone lasten	–	3 000	–	–	–	–	–
Totaal lasten	35 050	36 964	31 564	30 214	30 214	30 214	30 214
Saldo van baten en lasten	1 654	–/– 330	–	–	–	–	–

Toelichting bij de begroting van baten en lasten over het jaar 2004

Baten

Opbrengst moederdepartement

Voor de uitvoering van haar toezichtactiviteiten voor 2004 krijgt de inspectie, overeenkomstig het meerjarenkader, een bijdrage van het moederdepartement van circa € 31,5 miljoen. Vanaf 2005 wordt het meerjarenkader verlaagd tot ruim € 30,1 miljoen. Het meerjarenkader is gebaseerd op het loon- en prijsniveau van 2002 verhoogd met een loonbijstelling vanaf 2003 van € 681 000.

Rentebaten

De rentebaten betreffen de rekening-courant en de depositorekeningen bij het ministerie van Financiën.

Lasten

Algemeen

De lasten van IWI zijn opgebouwd uit de apparaatskosten (personele en materiële kosten) en de afschrijvingskosten van materiële vaste activa. De begrote lasten zijn gebaseerd op het loon- en prijsniveau van 2002 zoals in de (meerjaren-)begroting is opgenomen, waarbij de personele kosten verhoogd zijn met een voor 2003 toegekend loonbijstellingsbedrag van € 681 000.

Personele kosten

In de begrote personeelskosten is rekening gehouden met de formatie-reductie en een daling van de feitelijke bezetting in het kader van de taakstelling. De loonkosten (inclusief sociale lasten) zijn voor de begroting 2004 gebaseerd op een gemiddelde personele bezetting van 334 fte's tegen het salarisoniveau van december 2002 verhoogd met een toegekend loonbijstellingsbedrag van € 681 000.

Het uitgangspunt voor de inhuur van externe deskundigen is dat deze begrotingspost voornamelijk zal worden aangewend voor het op tijdelijke basis aantrekken van specifieke deskundigheid die niet binnen de inspectie aanwezig is. Het tijdelijk aanvullen van capaciteitstekorten ten laste van deze begrotingspost is in een periode van inkrimping minder voor de hand liggend en zal alleen plaatsvinden in urgente situaties. Vanaf 2003 wordt op deze post tevens verantwoord de kosten van ICT-deskundigen ten behoeve van het toezicht informatiebeleid. Deze kosten werden tot en met 2002 opgenomen in de rubriek ICT/ automatisering. Overigens zal met de aanstelling van vaste medewerkers de inhuur van externe deskundigen gefaseerd worden afgebouwd.

Materiële kosten

De materiële kosten bestaan onder andere uit de kosten van huisvesting (€ 4 182 000), ICT (€ 1 512 000), kantoorapparatuur -en benodigheden, telefoon, communicatie en voorlichting, dienstreizen en lease-auto's (totaal € 1 951 000). De kantoorautomatisering van IWI is uitbesteed aan het facilitair bedrijf van het moederdepartement. De kosten hiervan zijn afhankelijk van het aantal personal computers en het tarief per computer.

De inspectie heeft naast een hoofdvestiging vijf regionale vestigingen. In september 2003 verhuist de hoofdvestiging van Zoetermeer naar het CentreCourt in Den Haag. Voor de kosten van bouwkundige zaken en inrichting is een verhoogde verbruiksvergoeding verschuldigd van ca. € 720 000 per jaar.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten hebben betrekking op het bestaande meubilair, nieuw aan te schaffen meubilair en elektrotechnische installaties.

Tabel 8.2.2: Kasstroomoverzicht IWI

realisatie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Rekening courant RIC 1 januari		4 787	12 134	10 467	8 889	7 474	6 170
2. Totaal operationele kasstroom	4 878	8 160	-/- 1 667	-/- 1 578	-/- 1 415	-/- 1 304	-/- 1 066
-/- Totaal investeringen	-/- 91	-/- 813					
+/+ Totaal boekwaarde desinvesteringen							
3. Totaal investeringskasstroom	-/- 91	-/- 813					
-/- Eenmalige uitkering aan moederdep.							
+/+ Eenmalige storting door moederdep.							
-/- Aflossing op leningen							
+/+ Beroep op leenfaciliteit							
4. Totaal financieringskosten							
5. Rekening courant RIC 31 december	4 787	12 134	10 467	8 889	7 474	6 170	5 104

De operationele kasstroom voor de jaren 2004 tot en met 2008 betreft de afschrijvingen op materiële activa en de afname van de voorziening voor wachtgeldverplichtingen. Daarnaast is in 2003 de vereffening van de vordering op het moederdepartement betreffende de genoemde voorziening en het geraamde saldo van baten en lasten in het saldo van de operationele kasstroom verwerkt. De investeringen 2003 betreffen inrichtingskosten van het CentreCourt

Tabel 8.2.3: Overzicht vermogensontwikkeling IWI

	realisatie 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Eigen Vermogen per 1 januari	–	1 654	1 145	1 145	1 145	1 145	1 145
<i>2. Saldo van baten en lasten</i>	<i>1 654</i>	<i>-/- 330</i>	–	–	–	–	–
Uitkeringen aan moederdepartement	–	–	–	–	–	–	–
Bijdrage moederdepartement ter versterking eigen vermogen	–	–	–	–	–	–	–
Overige mutaties	–	<i>-/- 179</i>	–	–	–	–	–
<i>3 Directe mutaties in Eigen Vermogen</i>	–	<i>-/- 179</i>	–	–	–	–	–
4. Eigen Vermogen per 31 december	1 654	1 145	1 145	1 145	1 145	1 145	1 145

Het eigen vermogen is in 2002 ontstaan door een positief saldo van baten en lasten. In 2003 is het geraamde saldo van baten en lasten en de overwaarde van de voorziening voor wachtgeldverplichtingen hierop in mindering gebracht.

9. VERDIEPINGSBIJLAGE

Artikel 1: Basisdienstverlening werk en inkomen

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	435 613	299 712	272 190	258 090	257 590	257 590	257 590
Mutatie 1e suppletore begroting	0	73 032	11 750	2 750	1 000	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>53 840</i>	<i>66 247</i>	<i>49 200</i>	<i>42 000</i>	<i>39 800</i>	<i>38 800</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	1 771	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	76	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. jaarplan 2003	0	0	4 000	4 700	4 200	3 200	2 200
4. boedelscheiding							
Arbeidsvoorzieningsorganisatie	0	30 000	0	0	0	0	0
5. indicatiestelling WSW	0	1 840	0	0	0	0	0
6. loonbijstelling 2003	0	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
7. cofinanciering ESF	0	0	- 3 000	- 3 000	- 3 000	0	0
8. SWI/CWI-subsidies 1999-2001	0	- 3 000	0	0	0	0	0
9. kasschuif CWI Arbvo	0	- 4 000	4 000	0	0	0	0
10. communicatieplan vacatureoffensief (van art 2)	0	2 000	0	0	0	0	0
11. uitvoeringskosten CWI	0	16 000	48 400	36 500	29 800	25 600	25 600
Stand ontwerpbegroting 2004	435 613	426 584	350 187	310 040	300 590	297 390	2 96 390

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. Naar aanleiding van het jaarplan CWI 2003 is het budget voor de reguliere uitvoeringskosten bij 1e suppletore wet met € 6,6 miljoen verhoogd. De structurele doorwerking van deze verhoging wordt nu in de raming verwerkt.
4. De mutatie ad € 30 miljoen betreft additionele kosten van CWI die voortvloeien uit de boedelscheiding van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. Tegenover deze hogere uitgaven staat een ontvangst van gelijke omvang (zie ontvangsten; desaldering).
5. Een overboeking van artikel 4.2.1 (WSW) in verband met de overheveling van de WSW-indicatiestelling van gemeenten naar CWI.
6. De raming is aangepast voor de kosten van de loonbijstelling 2003.
7. De mogelijkheden dat CWI gebruik kan maken van cofinanciering ESF worden onderzocht. Naar verwachting gaat het om circa € 3 mln in de periode 2004-2006.
8. De afwikkeling van de SWI/CWI-subsidies 1999-2001 levert een incidentele meevaller in 2003 op.
9. Kasschuif naar 2004 in verband met kosten als gevolg van de afwikkeling boedelscheiding Arbvo.
10. Overboeking van artikel 2. Voor het communicatieplan vacatureoffensief wordt € 2 mln aan het CWI beschikbaar gesteld.

11. Door de oplopende werkloosheid ontvangt CWI een extra bijdrage in de uitvoeringskosten.

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	0	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3 000	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>30 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. boedelscheiding Arbeidsvoorzieningsorganisatie	0	30 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	0	33 000	0	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

1. Een ontvangst van € 30 miljoen van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie die voortvloeit uit de boedelscheiding van deze organisatie (zie uitgaven; desaldering).

Artikel 2: Stimulering en kwaliteitsbevordering arbeidsaanbod

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 732 137	1 215 699	1 913 996	1 830 113	1 826 253	1 799 946	1 799 946
Mutatie Nota van Wijziging	0	- 37 000	- 20 000	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	205 353	- 55 500	- 60 500	1 000	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>2 328</i>	<i>130 228</i>	<i>- 23 022</i>	<i>- 78 446</i>	<i>- 122 801</i>	<i>- 134 794</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	3 460	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	132	0	0	0	0
<i>Agentschap SZW</i>							
3. overboeking beleidsuitgaven	0	0	- 6 238	- 6 738	- 6 738	- 4 748	- 5 748
4. overboeking EQUAL	0	0	- 6 807	- 6 807	- 6 807	0	0
5. herschikking budgetten	0	- 2 500	0	0	0	0	0
<i>Sluitende reïntegratie</i>							
6. loonbijstelling 2003	0	24 000	0	0	0	0	0
<i>Praktijkscholing</i>							
7. afloop praktijkscholing	0	0	0	0	- 30 000	- 64 829	- 64 829
<i>Doelgroepenbeleid</i>							
8. overboekingen tbv voorlichting	0	- 168	0	0	0	0	0
9. jeugdwerkloosheid	0	4 100	11 400	11 400	11 400	11 400	0
9A. apparaatskosten Ruim Baan	0	- 275	0	0	0	0	0

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Kinderopvang Abw</i>							
10. van artikel 11 Kinderopvang	0	2000	83 500	0	0	0	0
11. loonbijstelling 2003	0	1 000	1 000	0	0	0	0
<i>SVWW/RWI</i>							
12. Stimuleringsregeling Vacature- vervulling WW	0	0	- 22 689	- 22 689	- 22 689	- 22 689	- 22 689
13. Hoofdlijnenakkoord RWI	0	0	- 40 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000
14. kasschuif RWI	0	- 15 500	- 10 500	16 500	9 500	0	0
15. overboeking naar artikel 1	0	- 2000	0	0	0	0	0
<i>Flexibel reïntegratiebudget</i>							
16. loonbijstelling 2003	0	0	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Agenda voor de toekomst</i>							
17. kasschuif	0	- 6 505	2 249	3 044	619	593	0
18. verdeelmodel FWI	0	- 12	0	0	0	0	0
<i>EQUAL projecten Agentschap SZW</i>							
19. overboeking van agentschap	0	0	6 807	6 807	6 807	0	0
<i>Regeling Schoonmaakdiensten Particulieren</i>							
20. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	7 678	7 724	7 724	7 724	7 724
<i>Stimuleringsregeling ID-banen</i>							
21. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	65 000	0	0	0	0
22. kasschuif	0	0	9 000	16 000	0	0	0
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
23.erschikking subsidies	0	300	0	0	0	0	0
24.erschikking subsidies	0	- 1 500	0	0	0	0	0
25. beleidsuitgaven agentschap	0	0	6 238	6 738	6 738	4 748	5 748
<i>Voorlichting</i>							
26. Voorlichting tbv vrouwenprojecten	0	168	0	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
27. onderzoek allochtonen	0	- 300	0	0	0	0	0
28. primair proces SIGIS	0	- 480	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 732 137	1 386 380	1 968 724	1 746 591	1 748 807	1 677 145	1 665 152

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 6, 11 en 16. De raming is aangepast voor de kosten van de loonbijstelling 2003.
- 3, 4, 19 en 25. De beleidsuitgaven die zijn ondergebracht bij het Agentschap (apparaatsuitgaven) behoren te worden opgenomen bij subartikelonderdelen onder de programmauitgaven. Dit is een technische correctie.
5. Bij de 1e suppletore begroting is € 2,5 miljoen onvermijdelijke problematiek aan dit budget toegevoegd, dat bestemd was voor het budget «bijdrage van het moederdepartement aan het Agentschap» op artikel 98. Dit wordt bij deze gecorrigeerd.
7. ROCs die per 2003 activiteiten van de Stichting Centrum Vakopleiding

- hebben overgenomen ontvangen tot en met 2005 een subsidie voor praktijkscholing. In 2006 is nog circa € 35 mln beschikbaar voor de afwikkeling van de subsidie aan de ROC's voor de in liquidatie verkerende Stichting Centrum Vakopleiding en voor gemeenten en UWV is een geormerkt budget beschikbaar voor Praktijkscholing. In 2007 en verder is er geen subsidie meer beschikbaar.
- 8 en 26. Overboeking binnen artikel 2 ten behoeve van voorlichtingsactiviteiten voor herintredende en allochtone vrouwen.
 9. Voor maatregelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid zijn van 2003 t/m 2007 extra middelen beschikbaar gesteld.
 - 9A. Overboeking naar het apparaatskostenbudget op artikel 98 ten behoeve van personele en materiele uitgaven Ruim Baan.
 10. Bij Voorjaarsnota is € 2 miljoen (2003) aan artikel 11 toegevoegd voor prijsstijgingen. Dit bedrag was bestemd voor KOA. Als gevolg van het uitstel van de invoeringsdatum van de Wet basisvoorziening kinderopvang wordt voor de zogenaamde doorloop van bestaande regelingen onder andere € 83,5 miljoen in 2004 beschikbaar gesteld.
 - 12 en 13. Nadere invulling van het hoofdlijnenakkoord op het reïntegratiebudget. Als gevolg van de maatregel uit het Hoofdlijnenakkoord kan extra structurele verlaging van het verplichtingenbudget worden aangebracht.
 14. Kasschuif RWI van verplichtingen in de jaren 2003 en 2004 naar de jaren 2005 en 2006.
 15. Overboeking naar artikel 1 in verband met communicatieplan vacatureoffensief.
 17. Binnen de gereserveerde middelen voor uitgaven «Agenda voor de toekomst» treden afwijkingen op ten opzichte van eerdere prognoses. De voorgestelde kasschuif is hiervan het gevolg.
 18. Overboeking naar het onderzoeksbudget op artikel 98 ten behoeve van de uitwerking «verdeemodel FWI».
 - 20 en 21. De artikelen 2 en 3 zijn samengevoegd voor 2004 en verder. De resterende budgetten van artikel 3 zijn overgeheveld naar artikel 2.
 22. Kasschuif van jaar 2003 (op artikel 3) naar 2004 en 2005 (op artikel 2).
 - 23, 24, 27 en 28. Als gevolg van de herinrichting van het departement zijn budgetverantwoordelijkheden van een aantal uitgavencategorieën gewijzigd. Het merendeel van de hiermee samenhangende budgettaire neutrale begrotingsmutaties is in de ontwerpbegroting 2003 verwerkt. Gedurende de uitvoering van de begroting 2003 is gebleken dat voor een aantal uitgavencategorieën aanvullende budgettaire neutrale mutaties nodig noodzakelijk zijn.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 287 517	1 190 898	1 894 482	1 807 423	1 803 564	1 777 257	1 777 257
Mutatie Nota van Wijziging	0	- 39 000	- 20 000	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	75 935	7 510	2 000	1 000	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>2 328</i>	<i>152 919</i>	<i>- 332</i>	<i>- 55 757</i>	<i>- 100 112</i>	<i>- 112 105</i>

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	3 460	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	132	0	0	0	0
<i>Agentschap</i>							
3. overboeking beleidsuitgaven	0	0	- 6 238	- 6 738	- 6 738	- 4 748	- 5 748
4. overboeking EQUAL	0	0	- 6 807	- 6 807	- 6 807	0	0
5. herschikking budgetten	0	- 2 500	0	0	0	0	0
<i>Sluitende reïntegratie</i>							
6. loonbijstelling 2003	0	24 000	0	0	0	0	0
<i>Praktijkscholing</i>							
7. afloop praktijkscholing	0	0	0	0	- 30 000	- 64 829	- 64 829
<i>Doelgroepenbeleid</i>							
8. herintredende vrouwen	0	- 168	0	0	0	0	0
9. jeugdwerkloosheid	0	4 100	11 400	11 400	11 400	11 400	0
9A. Apparaatskosten Ruim Baan	0	- 275	0	0	0	0	0
<i>Kinderopvang Abw</i>							
10. van artikel 11 Kinderopvang	0	2000	83 500	0	0	0	0
11. loonbijstelling 2003	0	1 000	1 000	0	0	0	0
<i>SVWW/RWI</i>							
12. Stimuleringsregeling Vacature- vervulling WW	0	0	0	0	0	0	0
13. Hoofdlijnenakkoord RWI	0	0	- 40 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000
14. kasschuif RWI	0	- 15 500	- 10 500	16 500	9 500	0	0
15. overboeking naar artikel 1	0	- 2000	0	0	0	0	0
<i>Flexibel reïntegratiebudget</i>							
16. loonbijstelling 2003	0	0	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Agenda voor de toekomst</i>							
17. kasschuif	0	- 6 505	2 249	3 044	619	593	0
18. verdeelmodel FWI	0	- 12	0	0	0	0	0
<i>EQUAL projecten AG SZW</i>							
19. overboeking van agentschap	0	0	6 807	6 807	6 807	0	0
<i>Regeling Schoonmaakdiensten Particulieren</i>							
20. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	7 678	7 724	7 724	7 724	7 724
<i>Stimuleringsregeling ID-banen</i>							
21. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	65 000	0	0	0	0
22. kasschuif	0	0	9 000	16 000	0	0	0
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
23. herschikking subsidies	0	300	0	0	0	0	0
24. herschikking subsidies	0	- 1 500	0	0	0	0	0
25. beleidsuitgaven agentschap	0	0	6 238	6 738	6 738	4 748	5 748
<i>Voorlichting</i>							
26. Voorlichting tbv vrouwenprojecten	0	168	0	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
27. onderzoek allochtonen	0	- 300	0	0	0	0	0
28. primair proces SIGIS	0	- 480	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 287 517	1 230 161	2 034 911	1 809 091	1 748 807	1 677 145	1 665 152

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	40 673	100 701	16 701	17 701	153 835	17 701	17 701
Mutatie Nota van Wijziging	0	50 000	0	0	0	0	0
Mutatie Amendement	0	16 500	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	67 600	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>47 355</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. Extra ontvangsten Scholing & Activering WIW	0	50 000	0	0	0	0	0
2. Herverdeling	0	- 2 645	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	40 673	282 156	16 701	17 701	153 835	17 701	17 701

Nieuwe Mutaties: -2645

1. Aan de hand van de jaaropgaven 2001 van gemeenten is een nieuwe raming gemaakt van de ontvangsten WIW-Scholing en Activering in 2003.
2. Herverdeling van de ontvangsten over de artikelen 2 en 3.

Artikel 3: Aanvullende werkgelegenheid

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 925 250	901 634	7 678	7 724	7 724	7 724	7 724
Mutatie Nota van Wijziging	0	150 000	65 000	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	1 545	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>13 500</i>	<i>- 72 678</i>	<i>- 7 724</i>	<i>- 7 724</i>	<i>- 7 724</i>	<i>- 7 724</i>
<i>Instream/ doorstroom-banen</i>							
1. ID-banen	0	38 500	0	0	0	0	0
<i>Reg. Schoonmaakdiensten particulieren</i>							
2. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	- 7 678	- 7 724	- 7 724	- 7 724	- 7 724
<i>Stimuleringsregeling ID-banen</i>							
3. communicatieplan stimuleringsreg	0	- 104	0	0	0	0	0
3a.erschikking VNG aanjaagteam	0	1 500	0	0	0	0	0
4. samenvoeging artikelen 2 en 3	0	0	- 65 000	0	0	0	0
5. kasschuif	0	- 25 000	0	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
6. communicatieplan stimuleringsreg	0	104	0	0	0	0	0
6a.erschikking VNG aanjaagteam	0	- 1 500	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 925 250	1 066 679	0	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

1. Nabetalingen over 2002 leiden tot hogere uitgaven dan geraamd.
- 2 en 4. De artikelen 2 en 3 worden met ingang van 2004 samengevoegd. De budgetten van artikel 3 zijn overgeheveld naar artikel 2.
- 3 en 6. Voor de uitvoering van het communicatieplan Stimuleringsregeling ID-banen wordt in 2003 € 0,104 miljoen overgeboekt van het budget stimuleringsregeling naar het voorlichtingsbudget.
- 3a en 6a. In de 1e suppletore begroting 2003 is € 1,5 miljoen ten behoeve van het zogenaamde Aanjaagteam op het onderdeel Voorlichting geboekt. De uitgaven worden verantwoord op het onderdeel Stimuleringsregeling. Het budget wordt derhalve overgeboekt.
5. Kasschuif van jaar 2003 (op artikel 3) naar 2004 en 2005 (op artikel 2).

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	26 330	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	0	2 645	0	0	0	0	0
1. herverdeling	0	2 645	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	26 330	2 645	0	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

1. Herverdeling van de ontvangsten over de artikelen 2 en 3.

Artikel 4: Aangepast en begeleid werken

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	2 144 307	2 061 178	2 078 442	2 078 397	2 078 397	2 078 3 97	2 078 397
Mutatie Amendement	0	16 500	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	48	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	0	73 060	73 465	73 000	73 000	73 000	73 000
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	447	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	18	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. indicatiestelling WSW naar CWI	0	- 1 840	0	0	0	0	0
4. loonbijstelling 2003	0	72 400	73 000	73 000	73 000	73 000	73 000
5. nabetaaling WSW	0	2 500	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	2 144 307	2 150 786	2 151 907	2 151 397	2 151 397	2 151 397	2 151 397

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. Een overboeking naar artikel 1.2.1 (CWI) in verband met de overheveling van de WSW-indicatiestelling van gemeenten naar CWI.
4. De raming is aangepast voor de kosten van de loonbijstelling 2003.
5. Een nabetaling in 2003 leidt tot een beperkte overschrijding van het decentrale budget. Dit wordt gedekt door terugontvangsten WSW.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	2 076 279	2 061 133	2 076 945	2 076 899	2 076 899	2 076 899	2 076 899
Mutatie Amendement	0	16 500	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	48	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>73 060</i>	<i>73 465</i>	<i>73 000</i>	<i>73 000</i>	<i>73 000</i>	<i>73 000</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	447	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	18	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. indicatiestelling WSW naar CWI	0	- 1 840	0	0	0	0	0
4. loonbijstelling 2003	0	72 400	73 000	73 000	73 000	73 000	73 000
5. nabetaling WSW	0	2 500	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	2 076 279	2 150 741	2 150 410	2 149 899	2 149 899	2 149 899	2 149 899

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	435 402	411 372	411 680	412 043	412 043	412 043	412 043
Mutatie 1e suppletore begroting	0	50 000	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>15 300</i>	<i>57 800</i>	<i>22 800</i>	<i>12 800</i>	<i>12 800</i>	<i>12 800</i>
1. loonbijstelling (WKA)	0	12 800	12 800	12 800	12 800	12 800	12 800
2. terugontvangsten WSW	0	2 500	45 000	10 000	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	435 402	476 672	469 480	434 843	424 843	424 843	4 24 843

Nieuwe mutatie:

1. De raming is aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.
2. De extra terugontvangsten WSW in 2003, 2004 en 2005 bestaan uit ontvangsten als gevolg van niet gerealiseerde arbeidsplaatsen uit voorgaande jaren.

Artikel 5: Algemene inkomensgarantie op minimumniveau

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	4 790 866	5 134 062	5 187 587	5 084 814	4 943 732	4 997 516	4 997 516
Mutatie Nota van Wijziging	0	- 18 000	0	0	0	0	0
Mutatie Amendement	0	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 115 550	148 957	367 461	372 161	264 461	264 561
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>191999</i>	<i>450 557</i>	<i>490 099</i>	<i>552 500</i>	<i>667 100</i>	<i>718 003</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	3 485	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	130	0	0	0	0
<i>Gebudgetteerd deel FWI</i>							
3. WKA 2003	0	45 300	185 300	191 900	189 500	189 600	190 900
4. volume mlt	0	0	0	103 000	19 500	59 300	59 300
5. wijziging budgetteringssystematiek	0	0	- 244 200	- 249 900	- 261 500	- 311 200	- 311 200
6. volume Kmev	0	0	224 600	0	0	0	0
7. Hoofdlijnenakkoord WW maatr.	0	0	0	130 000	230 000	260 000	260 000
8. Hoofdlijnenakkoord WAO herk.	0	0	0	28 500	48 700	50 000	50 000
9. Hoofdlijnenakkoord WAZ ABW	0	0	0	7 800	23 400	39 000	39 000
10. Hoofdlijnenakkoord WAZ IOAW	0	0	0	7 200	21 600	36 000	36 000
weglek en verschuiving VVU WW (554/556)	0	0	17 000	50 000	73 000	97 800	56 400
verschuiving weglek VVU (556)	0	0	- 6 400	- 29 600	- 58 500	- 79 500	- 101 200
vervolguitkering (500)	0	0	0	15 900	36 400	49 900	49 300
volume Cmev (501 en 502)	0	0	- 29 900	- 29 800	- 29 300	- 29 300	- 29 400
weglek FWI (504)	0	0	0	- 17 400	- 49 800	- 68 500	- 18 500
herberekening weglek afschaffing WAZ (557)	0	0	0	- 3 800	- 10 400	- 17 900	- 25 300
afschaffen verlaagde wekeneis (555)	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
WWB (782)	0	0	29 800	0	0	0	0
oploop besparingen (343)	0	0	0	0	0	0	81 403
correctie ID-kaart en overig (564)	0	0	6 000	0	0	0	0
<i>Declaratiedeel FWI</i>							
11. wijziging budgetteringssystematiek	0	0	244 200	249 900	261 500	311 200	311 200
12. implementatie WWB	0	14 000	1 000	0	0	0	0
13. volume Kmev	0	16 300	0	0	0	0	0
14. volume uitvoering	0	- 11 000	0	0	0	0	0
15. WKA 2003	0	129 200	8 900	9 100	9 500	11 400	11 800
WBB MEV (782)	0	- 22 700	0	0	0	0	0
ID-Kaart (558 en 564)	0	4 500	0	0	0	0	0
verschuiving weglek VVU	0	0	6 400	29 600	58 500	79 500	101 200
extrapolatie (343)	0	0	0	0	0	0	- 24 900
herberekening weglek afschaffing WAZ (557)	0	0	0	- 1 300	- 4 600	- 7 100	- 9 700
<i>Toeslagenwet</i>							
16. Hoofdlijnenakkoord lopende prijzen (419)	0	0	0	- 15 400	- 22 400	- 27 600	- 27 600
17. Hoofdlijnenakkoord uitvoeringskosten (420)	0	0	0	- 800	- 1 700	- 2 000	- 2 000
18. WKA 2003 (464)	0	9 700	10 300	9 800	9 200	8 800	8 600
19. volume mlt	0	0	0	5 900	2 700	3 200	3 200
20. uitvoeringskosten mlt (421)	0	0	0	300	200	200	200
21. jaarplan UWV (206)	0	0	- 19 500	- 19 500	- 19 500	- 19 500	- 19 500
22. kwaliteitskorting (116)	0	0	0	0	0	- 2 500	- 2 500

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
23. uitvoeringskosten Kmev (365)	0	100	600	0	0	0	0
24. volume Kmev (384)	0	1 200	9 600	0	0	0	0
25. verlenging BEU reiskosten (329)	0	- 200	0	0	0	0	0
26. uitvoeringskosten juninota (503/770)	0	1 200			100	100	200
27. volume juninota (376)	0	- 2 200	- 2 100	- 2 100	- 2 200	- 2 600	- 3 100
loonbijstelling 2003 (552)	0	800	800	700	600	500	500
reparatie wet BEU TW (542)	0	500	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500
extrapolatie (343)	0	0	0	0	0	0	- 4 800
schuif uitvoeringskosten	0	0	0	0	0	3 600	3 800
<i>Handhaving</i>							
28. grensoverschijdende fraude	0	- 426	- 158	0	0	0	0
29. hoogwaardig handhaven	0	- 7 000	0	0	0	0	0
30. kasschuif hoogwaardig handhaven	0	12 100	- 12 500	0	0	0	0
31. kasschuif Inlichtingenburo	0	- 1 000	1 000	0	0	0	0
<i>Langdurigheidstoelage</i>							
langdurigheidstoelage WWB	0	0	20 700	24 600	32 500	39 200	39 200
Subsidies en overige beleidsuitgaven							
32. voorlichting schuldhelpverlening	0	- 80	0	0	0	0	0
33. herschikking subsidies	0	1 500	0	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
34. voorlichting schuldhelpverlening	0	80	0	0	0	0	0
35. grensoverschijdende fraude	0	125	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	4 790 866	5 176 011	5 770 601	5 925 874	5 851 893	5 912 577	5 963 580

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 3, 15 en 18. De ramingen zijn aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.
- 4, 6, 13, 14, 19, 24 en 27. De ramingen zijn bijgesteld voor de meest recente inzichten van het CPB en de uitvoeringsgegevens over 2003.
- 5 en 11. De budgetteringssystematiek is aangepast met als gevolg dat de ramingen van de IOAW, IOAZ en bijzondere bijstand zijn overgeheveld van het budgetdeel naar het declaratiedeel.
- 7 t/m 10. Een aantal ombuigingen in het Hoofdlijnenakkoord op het terrein van de sociale zekerheidsuitgaven leidt tot weglekeffecten in de bijstand. De weglekeffecten van deze maatregelen zijn in de ramingen verwerkt.
12. De raming is aangepast voor implementatiekosten WWB.
- 16 en 17. In het Hoofdlijnenakkoord opgenomen volumebepurende maatregelen in de moederwetten van de Toeslagenwet leiden tot een lager beroep op de TW en tot lagere uitvoeringskosten.
- 20 t/m 23 en 26. De raming van de uitvoeringskosten TW is bijgesteld op grond van het jaarplan UWV alsmede de meest recente uitvoeringsgegevens.
25. Bij 1e suppletore begroting 2003 is voor de verlenging van de wet BEU € 2,2 miljoen op dit artikel beschikbaar gesteld. € 0,2 miljoen was bestemd voor reiskosten. Dit bedrag wordt overgeheveld naar het materiele budget op artikel 98.

- 28 en 35. Overboeking binnen artikel 5 (voorlichting) en naar artikel 98 (personeelsuitgaven) voor grensoverschrijdende fraudebestrijding.
29. Herschikking in verband met gewijzigde inzichten omtrent het verloop van de verplichtingen en uitgaven.
- 32 en 34. Overboeking binnen artikel 5 in verband met de voorlichtingscampagne Schulhulpverlening (schuld en jongeren).
33. Als gevolg van de herinrichting van het departement zijn budgetverantwoordelijkheden van een aantal uitgavencategorieën gewijzigd. Het merendeel van de hiermee samenhangende budgettaire neutrale begrotingsmutaties is in de ontwerpbegroting 2003 verwerkt. Gedurende de uitvoering van de begroting 2003 is gebleken dat voor een aantal uitgavencategorieën aanvullende budgettaire neutrale mutaties nodig noodzakelijk zijn. Verhoging van de bedragen van de langdurigheidstoelage WWB aan de hand van nieuwe raming.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	4 636 280	5 134 970	5 187 859	5 084 927	4 943 732	4 997 516	4 997 516
Mutatie Nota van Wijziging	0	- 18 000	0	0	0	0	0
Mutatie Amendement	0	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500	- 16 500
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 116 458	148 957	367 461	372 161	264 461	264 561
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>168 799</i>	<i>470 472</i>	<i>493 400</i>	<i>552 500</i>	<i>667 100</i>	<i>718 003</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	3 485	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	130	0	0	0	0
<i>Gebudgetteerd deel FWI</i>							
3. WKA 2003 (464)	0	45 300	185 300	191 900	189 500	189 600	190 900
4. volume mlt (421)	0	0	0	103 000	19 500	59 300	59 300
5. wijziging budgetteringssystematiek (386)	0	0	- 244 200	- 249 900	- 261 500	- 311 200	- 311 200
6. volume Kmev (381 en 382)	0	0	224 600	0	0	0	0
7. Hoofdlijnenakkoord WW maatr.	0	0	0	130 000	230 000	260 000	260 000
8. Hoofdlijnenakkoord WAO herk.	0	0	0	28 500	48 700	50 000	50 000
9. Hoofdlijnenakkoord WAZ ABW	0	0	0	7 800	23 400	39 000	39 000
10. Hoofdlijnenakkoord WAZ IOAWO	0	0	7 200	21 600	36 000	36 000	
weglek en verschuiving VVU WW (554)	0	0	17 000	50 000	73 000	97 800	56 400
verschuiving weglek VVU (556)	0	0	- 6 400	- 29 600	- 58 500	- 79 500	- 101 200
vervolguitkering (500)	0	0	0	15 900	36 400	49 900	49 300
volume Cmev (501 en 502)	0	0	- 29 900	- 29 800	- 29 300	- 29 300	- 29 400
weglek FWI (504)	0	0	0	- 17 400	- 49 800	- 68 500	- 18 500
herberekening weglek afschaffing WAZ (557)	0	0	0	- 3 800	- 10 400	- 17 900	- 25 300
afschaffen verlaagde wekeneis (555)	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
WWB (782)	0	0	29 800	0	0	0	0
oploop besparingen (343)	0	0	0	0	0	0	81 403
correctie ID-kaart en overig (564)	0	0	6 000	0	0	0	0
<i>Declaratiedeel FWI</i>							
11. wijziging budgetteringssystematiek	0	0	244 200	249 900	261 500	311 200	311 200
12. implementatie WWB	0	14 000	1 000	0	0	0	0
13. volume Kmev	0	16 300	0	0	0	0	0
14. volume uitvoering	0	- 11 000	0	0	0	0	0
15. WKA 2003	0	129 200	8 900	9 100	9 500	11 400	11 800

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
WBB MEV (782)	0	- 22 700	0	0	0	0	0
ID-Kaart (558 en 564)	0	4 500	0	0	0	0	0
verschuiving weglek VVU	0	0	6 400	29 600	58 500	79 500	101 200
extrapolatie (343)	0	0	0	0	0	0	- 24 900
herberekening weglek afschaffing WAZ (557)	0	0	0	- 1 300	- 4 600	- 7 100	- 9 700
kasschuif implementatie WWB (536)	0	- 19 700	19 700	0	0	0	0
<i>Toeslagenwet</i>							
16. Hoofdlijnenakkoord lopende prijzen (419)	0	0	0	- 15 400	- 22 400	- 27 600	- 27 600
17. Hoofdlijnenakkoord uitvoeringskosten (420)	0	0	0	- 800	- 1 700	- 2000	- 2000
18. WKA 2003 (464)	0	9 700	10 300	9 800	9 200	8 800	8 600
19. volume mlt	0	0	0	5 900	2 700	3 200	3 200
20. uitvoeringskosten mlt (421)	0	0	0	300	200	200	200
21. jaarplan UWV (206)	0	0	- 19 500	- 19 500	- 19 500	- 19 500	- 19 500
22. kwaliteitskorting (116)	0	0	0	0	0	- 2 500	- 2 500
23. uitvoeringskosten Kmev (365)	0	100	600	0	0	0	0
24. volume Kmev (384)	0	1 200	9 600	0	0	0	0
25. verlenging BEU reiskosten (329)	0	- 200	0	0	0	0	0
26. uitvoeringskosten juninota (503/770)	0	1 200			100	100	200
27. volume juninota (376)	0	- 2 200	- 2 100	- 2 100	- 2 200	- 2 600	- 3 100
loonbijstelling 2003 (552)	0	800	800	700	600	500	500
reparatie wet BEU TW (542)	0	500	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500	- 5 500
extrapolatie (343)	0	0	0	0	0	0	- 4 800
schuif uitvoeringskosten	0	0	0	0	0	3 600	3 800
<i>Handhaving</i>							
28. grensoverschijdende fraude	0	- 426	- 158	0	0	0	0
29. hoogwaardig handhaven	0	- 7 000	0	0	0	0	0
30. kasschuif hoogwaardig handhaven	0	8 600	- 12 285	3 300	0	0	0
31. kasschuif Inlichtingenburo	0	- 1 000	1 000	0	0	0	0
<i>Langdurigheidstoelage</i>							
langdurigheidstoelage WWB	0	0	20 700	24 600	32 500	39 200	39 200
Subsidies en overige beleidsuitgaven							
32. voorlichting schuldhulpverlening	0	- 80	0	0	0	0	0
33. herschikking subsidies	0	1 500	0	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
34. voorlichting schuldhulpverlening	0	80	0	0	0	0	0
35. grensoverschijdende fraude	0	125	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	4 636 280	5 152 811	5 790 788	5 929 288	5 851 893	5 912 577	5 963 580

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	27 902	22 689	22 689	22 689	22 689	22 689	22 689
Mutatie 1e suppletore begroting	0	61 500	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	27 902	84 189	22 689	22 689	22 689	22 689	22 689

Artikel 6: Inkomensgarantie voor jonggehandicapten

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 469 042	1 549 027	1 586 330	1 620 345	1 648 027	1 681 600	1 720 200
Mutatie Amendement	0	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500	11 500
Mutatie 1e suppletore begroting	0	25 307	20 700	22 600	22 400	22 400	22 400
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>46 400</i>	<i>60 661</i>	<i>43 582</i>	<i>36 082</i>	<i>37 782</i>	<i>34 682</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	154	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	7	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. Hoofdlijnenakkoord taakstelling ZBO's	0	0	0	- 1 318	- 1 318	- 1 318	- 1 318
4. kwaliteitskorting	0	0	0	0	0	- 4 500	- 4 500
5. jaarplan UWV	0	- 2 700	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
6. REA uitvoeringskosten	0	0	3 400	3 700	3 900	3 600	3 600
7. prijseffect juninota	0	- 6 900	- 3 700	- 3 800	- 3 900	- 4 000	- 4 100
8. WKA 2003	0	56 000	57 500	58 000	58 500	59 600	60 800
9. aanvullend pakket REA	0	0	- 900	- 5 400	- 8 700	- 8 700	- 8 700
10. REA intensivering	0	0	2 000	2 000	2 000	2 000	0
11. besparing	0	0	0	- 15 100	- 23 100	- 20 100	- 23 400
Stand ontwerpbegroting 2004	1 469 042	1 632 234	1 679 191	1 694 727	1 711 509	1 744 282	1 778 682

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. In het hoofdlijnenakkoord is een efficiencytaakstelling ZBO's opgenomen. Deze taakstelling is op de raming van de Wajong verwerkt.
- 4 t/m 6. De raming van de uitvoeringskosten Wajong is bijgesteld op grond van het jaarplan UWV alsmede de meest recente uitvoeringsgegevens.
7. De raming van de gemiddelde Wajong-uitkering is op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV verlaagd.
8. De raming is aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.
- 9, 10 en 11. REA invulling HA en intensivering (zie verdiepingsbijlage REA).

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	6 655	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	6 655	0	0	0	0	0	0

Artikel 7: Inkomensaanvulling herkeurde arbongeschikten

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	6 970	6 715	6 197	5 697	5 197	4 797	4 100
Mutatie 1e suppletore begroting	0	101	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>300</i>	<i>323</i>	<i>300</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>300</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	22	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	1	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. jaarplan UWV	0	100	100	100	100	100	100
4. loonbijstelling (WKA)	0	200	200	200	100	100	200
Stand ontwerpbegroting 2004	6 970	7 116	6 520	5 997	5 397	4 997	4 400

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. Op basis van het jaarplan UWV 2003 worden de uitvoeringskosten met structureel € 0,1 miljoen verhoogd.
4. De raming is aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.

Artikel 8: Wet inkomensgarantie kunstenaars

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	53 858	42 482	30 228	28 058	28 103	28 203	28 203
Mutatie 1e suppletore begroting	0	6	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>10 000</i>	<i>8 004</i>	<i>7 700</i>	<i>7 600</i>	<i>7 500</i>	<i>7 500</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	293	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	11	0	0	0	0
<i>Programmauitgaven</i>							
3. prijs uitvoering	0	2 200	1 700	1 700	1 600	1 500	1 500
4. volume uitvoering	0	6 200	4 800	4 900	4 900	4 900	4 900
5. loonbijstelling (WKA)	0	1 600	1 200	1 100	1 100	1 100	1 100
Stand ontwerpbegroting 2004	53 858	52 488	38 232	35 758	35 703	35 703	35 703

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. De raming van het gemiddelde uitkeringsbedrag is aangepast op grond van de realisatiegegevens over 2002.
4. Op basis van uitvoeringsgegevens is de verwachting van het aantal uitkeringsgerechtigden dat in 2003 uitstroomt wegens het bereiken van de maximale uitkeringstermijn van 4 jaar neerwaarts bijgesteld. Dit leidt tot een opwaartse bijstelling van de raming van het totale uitkeringsvolume voor de komende jaren.
5. De raming is aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	4 241	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	4 241	0	0	0	0	0	0

Artikel 9: Tegemoetkoming in de kosten van kinderen

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	3 218 343	3 248 279	3 227 607	3 226 468	3 226 563	3 223 6 00	3 211 900
Mutatie 1e suppletore begroting	0	18 407	43 700	32 600	18 600	12 600	12 600
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>33 700</i>	<i>46 649</i>	<i>40 300</i>	<i>28 700</i>	<i>17 600</i>	<i>11 500</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	430	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	19	0	0	0	0
<i>AKW</i>							
3. jaarplan SVB	0	0	- 2 200	- 2 200	- 2 200	- 2 200	- 2 200
3a. uitvoeringskosten juninota	0	6 100	6 100	6 100	6 100	6 100	6 100
4. loonbijstelling (WKA)	0	32 800	60 800	60 900	60 800	60 600	60 300
5. SVB meerjarenraming uitkeringen	0	- 12 700	- 18 300	- 4 200	4 300	3 500	- 2 800
6. aanvullend pakket	0	0	- 10 000	- 30 000	- 50 000	- 60 000	- 60 000
<i>TOG</i>							
7. loonbijstelling (WKA)	0	300	600	600	600	600	600
8. SVB meerjarenraming uitkeringen	0	7 000	10 100	10 000	10 000	9 900	9 900
8a. uitvoeringskosten juninota	0	100	100	100	100	100	100
9. jaarplan SVB	0	100	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
10. extrapolatie	0	0	0	0	0	0	500
Stand ontwerpbegroting 2004	3 218 343	3 300 386	3 317 956	3 299 368	3 273 863	3 253 800	3 236 000

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 3, 3A, 8A en 9. De uitvoeringskosten AKW en TOG zijn gecorrigeerd. Met de aanpassingen is aangesloten bij het jaarplan van de SVB.
- 4 en 7. De ramingen zijn aangepast voor de kosten van de reguliere loonbijstelling 2003.
- 5 en 8. Op basis van uitvoeringsinformatie van de SVB zijn de ramingen van het volume AKW en TOG meerjarig aangepast.
6. Maatregelen aanpassing indexering aan WKA-index voor 2004 en 2005 en afschaffen progressie eerste kind uit het aanvullend pakket.
10. Extrapolatie van de raming TOG.

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	3 174	272	272	272	272	272	272
Stand ontwerpbegroting 2004	3 174	272	272	272	272	272	272

Artikel 11: Bevorderen van combinatie mogelijkheden van arbeid en zorg

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	153 358	277 372	739 800	768 827	802 827	826 327	826 327
Mutatie Nota van Wijziging	0	- 97 850	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 14 062	20 360	1 682	1 642	13 003	13 003
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>2000</i>	<i>- 623 865</i>	<i>- 183 538</i>	<i>- 182 638</i>	<i>- 181 838</i>	<i>- 181 838</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	1 211	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	92	0	0	0	0
<i>Rijksbijdrage loopbaanonderbreking</i>							
3. rijksbijdrage Finlo	0	0	200	0	0	0	0
<i>Kinderopvang</i>							
4. KOA (artikel 2)	0	- 2 000	0	0	0	0	0
5. correcties overgang KO	0	0	- 410	- 438	- 438	- 438	- 438
6. financiering fiscale regelingen	0	0	- 302 909	0	0	0	0
7. financiering KOA 2004 (artikel 2)	0	0	- 83 500	0	0	0	0
8. naar OCW cursus overblijf-medewerkers	0	- 2 000	0	0	0	0	0
9. loonbijstelling 2003	0	6 000	10 061	16 900	17 800	18 600	18 600
10. overboeking WVA	0	0	- 50 000	0	0	0	0
<i>Basisregeling levensloop</i>							
11. Hoofdlijnenakkoord levensloop	0	0	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000
<i>Primair proces</i>							
12. Primair proces WBK	0	0	1 190	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
13. Voorlichting WBK	0	0	200	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	153 358	167 460	136 295	586 971	621 831	657 492	657 492

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. Correctie van de rijksbijdrage Finlo.
4. Bij Voorjaarsnota is € 2 miljoen aan dit artikel toegevoegd voor prijsstijgingen.
Dit bedrag was bestemd voor KOA op artikel 2 en wordt daar toe overgeboekt.
5. Bij de overheveling van Kinderopvangbeleid van VWS naar SZW zijn niet alle apparaatsuitgaven op de juiste budgetten verwerkt. De opgenomen correctie wordt overgeboekt naar het Pen M budget op artikel 98.
- 6 en 7. Als gevolg van het uitstel van de invoeringsdatum van de Wet basisvoorziening kinderopvang wordt voor de zogenaamde doorloop

van bestaande regelingen € 302,9 miljoen teruggeboekt naar de fiscus en € 83,5 miljoen naar de KOA op artikel 2.

8. Een overboeking van € 2 miljoen naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschappen als bijdrage in de kosten van de cursus voor overblijfskrachten.
9. De raming is aangepast voor de loonbijstelling 2003.
10. Naar fiscale regeling Afdrachtvermindering kinderopvang (WVA) en dus uit begroting.
11. De levensloopregeling zal via de fiscaliteit worden vormgegeven. De gereserveerde begrotingsbedragen kunnen daarom worden afgeboekt.
- 12 en 13. Interne herschikking middelen in verband met implementatieprogramma wet basisvoorziening kinderopvang (WBK).

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	4	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	4	0	0	0	0	0	0

Artikel 12: Coördinatie emancipatiebeleid

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	10 591	14 472	10 313	9 996	9 996	9 996	9 996
Mutatie 1e suppletore begroting	0	1 263	414	414	414	414	414
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 29</i>	<i>2 486</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	2 170	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	316	0	0	0	0
<i>Subsidies emancipatieondersteuning</i>							
3. herschikking budgetten binnen artikel	0	0	0	0	0	0	0
<i>Stimuleringsmaatregel dagindeling</i>							
4. herschikking budgetten binnen artikel	0	0	0	0	0	0	0
<i>Primair proces</i>							
5. herschikking budgetten	0	- 29	0	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
6. herschikking budgetten	0	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	10 591	15 706	13 213	10 410	10 410	10 410	10 410

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.

- 3 en 4. Binnen artikel 12 is een aantal interne verschuivingen tussen diverse subartikelonderdelen verwerkt. De mutaties zijn per saldo budgettair neutraal.
- 5 en 6. Als gevolg van de herinrichting van het departement zijn budgetverantwoordelijkheden van een aantal uitgavencategorieën gewijzigd.
Het merendeel van de hiermee samenhangende budgettair neutrale begrotingsmutaties is in de ontwerpbegroting 2003 verwerkt. Gedurende de uitvoering van de begroting 2003 is gebleken dat voor een aantal uitgavencategorieën aanvullende budgettair neutrale mutaties nodig noodzakelijk zijn.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	16 152	18 255	11 184	9 996	9 996	9 996	9 996
Mutatie 1e suppletore begroting	0	986	- 96	414	414	414	414
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>141</i>	<i>2 486</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	2 170	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	316	0	0	0	0
<i>Subsidies emancipatieondersteuning</i>							
3.erschikking budgetten binnen artikel	0	- 504	0	0	0	0	0
<i>Stimuleringsmaatregel dagindeling</i>							
4.erschikking budgetten binnen artikel	0	504	0	0	0	0	0
<i>Primair proces</i>							
5.erschikking budgetten	0	- 29	0	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
6.erschikking budgetten	0	170	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	16 152	19 382	13 574	10 410	10 410	10 410	10 410

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	145	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	145	0	0	0	0	0	0

Artikel 13: Verbetering arbeidsomstandigheden

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	72 895	111 347	57 715	45 619	38 669	13 769	13 769
Mutatie Amendement	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 13 577	- 1 000	- 1 000	- 1 000	10 000	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 7 237</i>	<i>42 547</i>	<i>- 4 085</i>	<i>- 4 795</i>	<i>- 1 431</i>	<i>- 4 431</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	41 838	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	6 544	0	0	0	0
<i>Arbeidsomstandigheden</i>							
3. apparaatsuitgaven arboconvenanten	0	- 216	- 431	- 431	- 891	- 431	- 431
4. kasschuif	0	- 3 000	0	0	0	3 000	0
5.erschikkingen	0	- 340	- 148	- 148	- 148	0	0
6. amendement Verburg	0	- 3 000	- 3 250	- 3 500	- 3 750	- 4 000	- 4 000
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
7.erschikking SOMS	0	- 2	- 6	- 6	- 6	0	0
8. van VWS subsidie bureau richtlijnen	0	165	0	0	0	0	0
9. van VWS werkend perspectief	0	1 450	0	0	0	0	0
10.erschikkingen	0	- 2 251	- 2000	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
11.erschikkingen	0	185	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	72 895	95 761	104 262	45 534	37 874	27 338	14 338

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 3, 5 en 6. De apparaatsuitgaven van zowel de arboconvenanten 2e tranche als het amendement Verburg staan op dit artikel geparkeerd, terwijl de uitgaven via het centrale apparaatskostenartikel (98) worden verantwoord. De apparaatskosten worden hierbij overgeboekt (3 en 6). Tevens wordt een deel van het voor convenanten beschikbare begrotingsbedrag overgeboekt naar artikel 98 voor materiële en onderzoeksuitgaven (5).
4. Een intertemporele verschuiving van 2003 naar 2007 omdat de implementatie van enkele convenanten langzamer verloopt dan oorspronkelijk was gepland.
7. Deerschikking houdt verband met de continuering en intensivering van het beleid rond de strategie van omgaan met stoffen (SOMS). Hiervoor zijn tot en met 2006 geoormerkt gelden overgeboekt naar artikel 98.
- 8 en 9. Overboekingen van het ministerie van VWS als bijdragen in door SZW te verstrekken subsidies aan bureau «Richtlijnen» en de «Commissie «het werkend perspectief».
- 10 en 11. In het kader van het programma Versterking Arbeidsveiligheid worden gelden vanuit dit artikel overgeboekt naar artikel 98 Algemeen.

Met deze overboeking wordt bewerkstelligd dat activiteiten binnen dit programma kunnen worden uitgevoerd door onder meer het uitbesteden van werk, de opbouw van gegevensbestanden en het voeren van voorlichtingscampagnes.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	70 313	114 766	64 150	48 396	38 669	13 769	13 769
Mutatie Amendement	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 13 577	- 1 000	- 1 000	- 1 000	10 000	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 7 009</i>	<i>42 547</i>	<i>- 4 085</i>	<i>- 4 795</i>	<i>- 1 431</i>	<i>- 4 431</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	41 838	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	6 544	0	0	0	0
<i>Arbeidsomstandigheden</i>							
3. Apparaatsuitgaven arboconvenanten	0	- 216	- 431	- 431	- 891	- 431	- 431
4. kasschuif	0	- 3 000	0	0	0	3 000	0
5.erschikkingen	0	- 340	- 148	- 148	- 148	0	0
6. amendement Verburg	0	- 3 000	- 3 250	- 3 500	- 3 750	- 4 000	- 4 000
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
7.erschikking SOMS	0	- 2	- 6	- 6	- 6	0	0
8. van VWS subsidie bureau richtlijnen	0	165	0	0	0	0	0
9. van VWS werkend perspectief	0	1 450	0	0	0	0	0
10.erschikkingen	0	- 2 251	- 2000	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
11.erschikkingen	0	185	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	70 313	99 180	110 697	48 311	37 874	27 338	14 338

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	4 979	5 084	5 084	5 084	5 084	5 084	5 084
Mutaties 1e suppletore begroting		200					
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>900</i>	<i>1 800</i>	<i>1 800</i>	<i>1 800</i>	<i>1 800</i>
1. boetes Arbeidstijdenwet	0	0	900	1 800	1 800	1 800	1 800
Stand ontwerpbegroting 2004	4 979	5 284	5 984	6 884	6 884	6 884	6 884

Nieuwe Mutaties:

1. De arbeidsinspectie kan voor geconstateerde overtredingen op de Arbeidsomstandighedenwet bestuurlijke boetes opleggen. De verwachte opbrengst is op dit artikel verantwoord.

Artikel 14: Tegemoetkoming asbestslachtoffers

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 970	2 859	2 823	2 823	2 823	2 823	2 823
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3 901	300	400	400	400	400
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 600</i>	<i>104</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. toerekening apparaatskosten	0	0	100	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	4	0	0	0	0
3. ramingsbijstelling	0	- 600	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 970	6 160	3 227	3 223	3 223	3 223	3 223

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
3. De raming is enerzijds bijgesteld voor de uitbreiding per 1 juli 2003 van de doelgroep met huisgenoten, maar is anderzijds verlaagd omdat het aantal begin 2003 verstrekte voorschotten lager is dan was geraamd.

Artikel 15: Rijksbijdrage sociale fondsen

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	2 712 137	2 982 814	3 100 788	6 792 948	6 968 893	7 213 089	7 368 289
Mutatie Nota van Wijziging	0	1 195 000	930 000	2 224 000	2 362 000	2 362 000	2 362 000
Mutatie 1e suppletore begroting	0	- 31 280	- 69 200	- 87 000	- 91 800	- 59 900	- 59 900
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 135 466</i>	<i>127 762</i>	<i>- 3 952 548</i>	<i>- 3 854 393</i>	<i>- 3 931 989</i>	<i>- 3 875 389</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	240	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	10	0	0	0	0
<i>Rijksbijdragen</i>							
3. Bikk AOW	0	- 106 777	- 259 499	- 4 068 759	- 4 008 504	- 4 108 800	- 4 157 500
4. Bikk ANW	0	- 29 300	176 400	125 400	163 300	186 000	291 300
5. Rijksbijdrage WAZ	0	0	0	- 9 800	- 9 800	- 9 800	- 9 800
6. storting ouderdomsfonds	0	0	210 000	0	0	0	0
<i>Premiebijdragen</i>							
7. Doorwerking uitvoering	0	611	611	611	611	611	611
Stand ontwerpbegroting 2004	2 712 137	4 011 068	4 089 350	4 977 400	5 384 700	5 583 200	5 795 000

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 3 en 4. De raming van de BIKK is aangepast op basis van het Hoofdlijnenakkoord en de meest recente gegevens uit de MEV.
5. De WAZ en de daarbij behorende rijksbijdrage komt per 1 januari 2005 te vervallen.
6. De storting ouderdomsfonds wordt verhoogd ivm een verwacht hoger tekort dan geraamd. Hierdoor zal het Ouderdomsfonds geen tekort over 2004 laten zien.
7. Op basis van uitvoeringgegevens 2002 en 2003 is een verhoging van het budget voor de premiebijdragen gemoedsbezwaarden met € 0,611 miljoen noodzakelijk.

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	19 701	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	19 701	0	0	0	0	0	0

Artikel 16: Rijksbijdrage spaarfonds AOW

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	2 405 073	2 518 516	2 631 925	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>27</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. toerekening apparaatskosten	0	0	26	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	1	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	2 405 073	2 518 519	2 631 952	2 745 370	2 858 815	2 972 260	3 085 705

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.

Artikel 17: Structuur uitvoeringsorg. werk en inkomen

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	460 488	35 798	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	89 415	15 000	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 14 332</i>	<i>15 928</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	893	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	35	0	0	0	0
<i>Agentschap</i>							
3. afrekening 2002	0	57	0	0	0	0	0
<i>Facilitering oprichting CWI</i>							
4.erschikking voorlopige mutaties	0	- 3 150	0	0	0	0	0
5. verdeling eindejaarsmarge (EJM)	0	331	0	0	0	0	0
<i>Ondersteuning bedrijfsverzamelgebouwen</i>							
6. kasschuif stimuleringsregeling	0	- 14 000	14 000	0	0	0	0
7. verdeling EJM	0	- 11 000	0	0	0	0	0
8.erschikking voorlopige mutaties	0	7 765	0	0	0	0	0
9. afrekening 2002 agentschap	0	- 57	0	0	0	0	0
<i>Coördinatie reïntegratiemarkt</i>							
10. follow-up RPA	0	0	1 000	0	0	0	0
<i>ICT</i>							
11.erschikking voorlopige mutaties	0	- 4 400	0	0	0	0	0
12. verdeling EJM	0	10 000	0	0	0	0	0
<i>Overig</i>							
13.erschikking voorlopige mutaties	0	- 215	0	0	0	0	0
14. verdeling EJM	0	337	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	460 488	110 881	30 928	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
- 3 en 9. Het agentschap voert de stimuleringsregeling uit. De uitvoeringskosten over 2002 zijn € 0,057 hoger dan geraamd.
- 4, 5, 7, 8, 11, 12, 13 en 14. In de 1e suppletore begroting is met de nummers 4, 8, 10 en 12 een aantal interne verschuivingen verwerkt. Deze verschuivingen waren van tijdelijke aard en worden nu door definitieve mutaties vervangen (5, 7, 11 en 13).
6. Een deel van de voor de stimuleringsregeling gereserveerde middelen wordt pas in 2004 aangewend.
10. Voor het jaar 2004 is € 1,0 mln beschikbaar gesteld voor door de Regionale Platforms Arbeidsmarktbeleid (RPA) te initiëren projecten.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	456 404	36 101	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	89 112	15 000	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>- 14 332</i>	<i>15 928</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Apparaatsuitgaven</i>							
1. toerekening apparaatskosten	0	0	893	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	35	0	0	0	0
<i>Agentschap</i>							
3. afrekening 2002	0	57	0	0	0	0	0
<i>Facilitering oprichting CWI</i>							
4.erschikking voorlopige mutaties	0	- 3 190	0	0	0	0	0
5. verdeling EJM	0	331	0	0	0	0	0
<i>Ondersteuning bedrijfsverzamelgebouwen</i>							
6. kasschuif stimuleringsregeling	0	- 14 000	14 000	0	0	0	0
7. verdeling EJM	0	- 11 000	0	0	0	0	0
8.erschikking voorlopige mutaties	0	7 775	0	0	0	0	0
9. afrekening 2002 agentschap	0	- 57	0	0	0	0	0
<i>Coördinatie reïntegratiemarkt</i>							
10. follow-up RPA	0	0	1 000	0	0	0	0
<i>ICT</i>							
10.erschikking voorlopige mutaties	0	- 4 335	0	0	0	0	0
11. verdeling EJM	0	10 000	0	0	0	0	0
<i>Overig</i>							
12.erschikking voorlopige mutaties	0	- 250	0	0	0	0	0
13. verdeling EJM	0	337	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	456 404	110 881	30 928	0	0	0	0

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	10 128	0	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	38 500	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>10 113</i>	<i>2 887</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. terugontvangsten Arbvo	0	10 113	2 887	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	10 128	48 613	2 887	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

1. De raming voor te ontvangen restituties wordt verhoogd wegens terugontvangsten sluitende aanpak gelden van Arbvo.

Artikel 97: Aflopende regelingen

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	797	32	0	0	0	0	0
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>42</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. toerekening apparaatskosten	0	0	40	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	2	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	797	35	42	0	0	0	0

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 2. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 032	214	182	182	182	182	182
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>42</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
1. toerekening apparaatskosten	0	0	40	0	0	0	0
2. toerekening apparaatskosten	0	0	2	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 032	217	224	182	182	182	182

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 321	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	1 321	0	0	0	0	0	0

Artikel 98: Algemeen

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	228 402	232 645	298 722	307 067	302 756	299 657	299 657
Mutatie 1e suppletore begroting	0	16 178	13 470	12 702	10 225	10 225	10 225
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>13 568</i>	<i>- 53 080</i>	<i>- 2 678</i>	<i>- 2 215</i>	<i>3 006</i>	<i>3 006</i>
<i>Personeel</i>							
1. Toedeling peroneelsuitgaven	0	0	- 56 580	0	0	0	0
2. Personeel invoeren boetes ATW	0	0	240	480	480	480	480
3. Toedeling prijsbijstelling	0	266	266	266	266	266	266
4. Toedeling loonbijstelling	0	3 603	4 064	3 957	3 831	3 831	3 831
5. Personeel overgang KO	0	0	318	424	424	424	424
6. Personeel implementatie WWB	0	362	362	0	0	0	0
7. Personeel grensoverschrijdende fraude	0	301	158	0	0	0	0
8. Personeel arboconvenanten 2e fase	0	208	416	416	861	416	416
9. Personeel SOMS	0	28	148	148	148	0	0
10. Personeel amendement Verburg	0	1 799	2013	2 391	2 645	2 772	2 772
11. Hoofdlijnenakkoord efficiency taakstelling	0	0	- 1 332	- 2 665	- 3 997	- 6 662	- 6 662
12. Hoofdlijnenakkoord inhuur externen	0	0	- 2 050	- 2 711	- 2 711	- 2 711	- 2 711
13. Hoofdlijnenakkoord WW collectieve sector	0	0	0	- 25	- 50	- 100	- 100
14. Herschikkingen	0	627	0	0	0	0	0
<i>Materieel</i>							
15. Toedeling materieel uitgaven	0	0	- 7 398	0	0	0	0
16. Materieel invoeren boetes ATW	0	0	120	230	230	230	230
17. Toedeling prijsbijstelling	0	1 134	1 029	1 020	1 066	1 066	1 066
18. Materieel overgang Kinderopvang	0	0	11	14	14	14	14
19. Materieel arboconvenanten 2e fase	0	8	15	15	30	15	15
20. Materieel SOMS	0	2	6	6	6	0	0
21. Materieel amendement Verburg	0	5 650	1 237	1 109	1 105	1 228	1 228
22. Overboeking Eindejaarsmarge van onvoorzien	0	3 056	0	0	0	0	0
23. Reiskosten verlenging BEU	0	200	0	0	0	0	0
24. Transformatiekosten agentschap	0	2 500	0	0	0	0	0
25. Herschikkingen	0	- 363	0	0	0	0	0
26. Correctie budget SIOD	0	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
27. EU-voorzitterschap	0	0	4 830	0	0	0	0
<i>Automatisering</i>							
28. Desaldering diensten agentschap	0	1 556	1 256	1 056	1 056	1 056	1 056
29. Automatisering amendement Verburg	0	250	0	0	0	0	0
30. Herschikkingen	0	81	0	0	0	0	0
31. Kasschuif	0	- 2 494	1 984	510	0	0	0
<i>Bijdrage moederdepartement aan agentschappen</i>							
32. Toedeling loonbijstelling	0	681	681	681	681	681	681
33. Herschikkingen	0	13	0	0	0	0	0
<i>Primair proces</i>							
34. Primair proces implementatie WWB	0	2 595	1 526	0	0	0	0
35. Primair proces amendement Verburg	0	240	0	0	0	0	0
36. Herschikkingen	0	1 961	2 210	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
37. Herschikkingen	0	1 397	0	0	0	0	0

Opbouw verplichtingen (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Voorlichting</i>							
38. Voorlichting invoeren boetes ATW	0	0	400	0	0	0	0
39. Herschikkingen	0	613	0	0	0	0	0
40. Communicatieplan WWB	0	156	0	0	0	0	0
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
41. Herschikkingen	0	- 280	0	0	0	0	0
<i>Handhaving</i>							
42. Invulling amendement Verburg	0	- 4 939	0	0	0	0	0
43. Herschikkingen	0	- 543	- 210	0	0	0	0
44. Vermindering handhavingsbudget	0	- 2 800	- 2 200	- 3 900	- 4 700	- 2 400	- 2 400
45. Stroomlijning informatiesystemen	0	- 1 500	- 1 500	- 6 000	- 6 000	0	0
46. ID-kaart	0	- 2 200	- 5 500	0	0	0	0
47. Vervallen project uniformering	0	0	- 2000	- 2 500	0	0	0
48. Onderuitputting handhaving	0	- 2000	0	0	0	0	0
49. Stim.regeling Opsporingswerkzaamheden	0	- 1 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	228 402	262 391	259 112	317 091	310 766	312 887	312 887

Nieuwe Mutaties:

- 1 en 15. Deze mutaties hebben betrekking op de toerekening van de apparaatsuitgaven aan de beleidsartikelen.
2. 16 en 39. Extra apparaats- en voorlichtingskosten die samenhangen met de invoering van bestuurlijke boetes Arbeidstijdenwet.
- 3, 4, 17 en 32. De ramingen zijn aangepast voor de reguliere loon- en prijsbijstelling 2003.
- 5 en 18. Aanvullingen op de eerder overeengekomen apparaatskostenbudgetten in verband met de overgang in 2003 van het Kinderopvangbeleid van VWS naar SZW.
- 6, 34 en 40. Door SZW benodigde extra gelden in verband met de invoering van WWB.
7. Extra personele inzet in verband met maatregelen grensoverschrijdende fraude.
- 8, 9, 19 en 20. De totale middelen arboconvenanten en SOMS zijn op artikel 13 opgenomen. De personele en materiele componenten worden overgeheveld naar de budgetten terzake.
- 10, 21, 29, 32, 35 en 42. De beschikbare bedragen ten behoeve van de uitvoering van de amendementen Verburg (28 600 XV nr 42 en nr 46) zijn geparkeerd op artikel 13 respectievelijk 98. De apparaatsuitgaven voor SIOD en AI worden binnen artikel 98 gealloceerd en herverdeeld naar de subartikelonderdelen personeel, materieel en automatisering.
- 11 t/m 13. In het Hoofdlijnenakkoord zijn ombuigingstaakstellingen opgenomen voor efficiency-maatregelen, beperking inhuur externen en doorwerking van WW-maatregelen in de collectieve sector. Het SZW-aandeel in deze taakstellingen is vooralsnog op dit artikel verwerkt.
- 14, 25, 30, 33, 36, 37, 39, 41 en 43. Als gevolg van de herinrichting van het departement zijn budgetverantwoordelijkheden van een aantal uitgavencategorieën gewijzigd. Het merendeel van de hiermee samenhangende budgettaire neutrale begrotingsmutaties is in de ontwerpbegroting 2003 verwerkt. Gedurende de uitvoering van de

- begroting 2003 is gebleken dat voor een aantal uitgavencategorieën aanvullende budgettaire neutrale mutaties nodig noodzakelijk zijn.
22. De eindejaarsmarge is in afwachting op nadere besluitvorming bij Voorjaarsnota geboekt op onvoorziene uitgaven en wordt nu overgeboekt naar het materiele budget.
 23. De reiskosten die gemaakt worden in het kader van de verlenging wet BEU staan geboekt op artikel 9 en worden overgeheveld naar het departementale reiskostenbudget waar ook de uitgaven worden verantwoord.
 24. In de Voorjaarsnota is € 2,5 miljoen transformatiekosten toegevoegd aan artikel 2.1.3. Agentschap. De financiering van deze kosten loopt via de zgn. «bijdrage van het moederdepartement». De eerder genoemde € 2,5 miljoen wordt nu overgeboekt van artikel 2 naar artikel 98.
 27. Via interne herschikkingen is € 4,8 mln vrijgemaakt voor de kosten EU-voorzitterschap.
 28. Het Agentschap maakt gebruik van automatiseringsdiensten van het departement. De kosten hiervan worden doorberekend en worden zowel op de uitgaven- als op de ontvangstenraming verwerkt, zodat het budgettaire beslag voor het departement zelf nihil is.
 31. Kasschuif in verband met uitgaven informatiesysteem OBIS.
 - 44 en 48. Gedeeltelijke onderuitputting en ombuiging van het handavingsbudget met behoud van fraude-opbrengsten.
 45. Door het WWB wetsvoorstel zijn aanpassingen bij gemeenten niet meer opportuun, terwijl bij AI, UWV, SVB en SIOD geen ingrijpende maatregelen voorzien worden.
 46. Besparing op het budget invoering van de elektronische ID-kaart omdat voor de werkzaamheden in 2003 en 2004 minder budget nodig is.
 47. Het project Uniformering van afhandelingstermijnen fraudezaken bij gemeenten is komen te vervallen door het WWB-wetsvoorstel.
 49. Onderuitputting op de stimuleringsregeling opsporing-samenwerkingsverbanden.

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	259 310	226 160	297 012	305 468	302 848	299 656	299 656
Mutatie 1e suppletore begroting	0	21 781	13 470	12 702	10 225	10 225	10 225
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>6 942</i>	<i>- 50 398</i>	<i>787</i>	<i>- 1 906</i>	<i>3 006</i>	<i>3 006</i>
<i>Personeel</i>							
1. Toedeling personeelsuitgaven	0	0	- 56 580	0	0	0	0
2. Personeel invoeren boetes ATW	0	0	240	480	480	480	480
3. Toedeling prijsbijstelling	0	266	266	266	266	266	266
4. Toedeling loonbijstelling	0	3 603	4 064	3 957	3 831	3 831	3 831
5. Personeel overgang KO	0	0	318	424	424	424	424
6. Personeel implementatie WWB	0	362	362	0	0	0	0
7. Personeel grensoverschrijdende fraude	0	301	158	0	0	0	0
8. Personeel arboconvenanten 2e fase	0	208	416	416	861	416	416
9. Personeel SOMS	0	28	148	148	148	0	0
10. Personeel amendement Verburg	0	1 799	2013	2 391	2 645	2 772	2 772
11. Hoofdlijnenakkoord efficiency taakstelling	0	0	- 1 332	- 2 665	- 3 997	- 6 662	- 6 662

Opbouw uitgaven (Euro * 1 000)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
12. Hoofdlijnenakkoord inhuur externen	0	0	- 2 050	- 2 711	- 2 711	- 2 711	- 2 711
13. Hoofdlijnenakkoord WW collectieve sector	0	0	0	- 25	- 50	- 100	- 100
14. Herschikkingen	0	627	0	0	0	0	0
<i>Materieel</i>							
15. Toedeling materieel uitgaven	0	0	- 7 398	0	0	0	0
16. Materieel invoeren boetes ATW	0	0	120	230	230	230	230
17. Toedeling prijsbijstelling	0	1 134	1 029	1 020	1 066	1 066	1 066
18. Materieel overgang Kinderopvang	0	0	11	14	14	14	14
19. Materieel arboconvenanten 2e fase	0	8	15	15	30	15	15
20. Materieel SOMS	0	2	6	6	6	0	0
21. Materieel amendement Verburg	0	5 650	1 237	1 109	1 105	1 228	1 228
22. Overboeking Eindejaarsmarge van onvoorzien	0	3 056	0	0	0	0	0
23. Reiskosten verlenging BEU	0	200	0	0	0	0	0
24. Transformatiekosten agentschap	0	2 500	0	0	0	0	0
25. Herschikkingen	0	- 363	0	0	0	0	0
26. Correctie budget SIOD	0	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
27. EU-voorzitterschap	0	0	4 830	0	0	0	0
<i>Automatisering</i>							
28. Desaldering diensten agentschap	0	1 556	1 256	1 056	1 056	1 056	1 056
29. Automatisering amendement Verburg	0	250	0	0	0	0	0
30. Herschikkingen	0	81	0	0	0	0	0
31. Kasschuif	0	- 8 950	4 666	3 975	309	0	0
<i>Bijdrage moederdepartement aan agentschappen</i>							
32. Toedeling loonbijstelling	0	681	681	681	681	681	681
33. Herschikkingen	0	13	0	0	0	0	0
<i>Primair proces</i>							
34. Primair proces implementatie WWB	0	2 595	1 526	0	0	0	0
35. Primair proces amendement Verburg	0	240	0	0	0	0	0
36. Herschikkingen	0	1 961	2 210	0	0	0	0
<i>Onderzoek en beleidsinformatie</i>							
37. Herschikkingen	0	1 227	0	0	0	0	0
<i>Voorlichting</i>							
38. Voorlichting invoeren boetes ATW	0	0	400	0	0	0	0
39. Herschikkingen	0	633	0	0	0	0	0
40. Communicatieplan WWB	0	156	0	0	0	0	0
<i>Subsidies en overige beleidsuitgaven</i>							
41. Herschikkingen	0	- 300	0	0	0	0	0
<i>Handhaving</i>							
42. Invulling amendement Verburg	0	- 4 939	0	0	0	0	0
43. Herschikkingen	0	- 543	- 210	0	0	0	0
44. Vermindering handhavingsbudget	0	- 2 800	- 2 200	- 3 900	- 4 700	- 2 400	- 2 400
45. Stroomlijning informatiesystemen	0	- 1 500	- 1 500	- 6 000	- 6 000	0	0
46. ID-kaart	0	- 2 200	- 5 500	0	0	0	0
47. Vervallen project uniformering	0	0	- 2 000	- 2 500	0	0	0
48. Onderuitputting handhaving	0	- 2 000	0	0	0	0	0
49. Stim.regeling Opsporingswerkzaamheden	0	- 1 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	259 310	254 883	260 084	318 957	311 167	312 887	312 887

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	7 616	1 770	1 770	1 770	1 770	1 770	1 770
Mutatie 1e suppletore begroting	0	3 523	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>1 556</i>	<i>13 856</i>	<i>16 756</i>	<i>16 756</i>	<i>16 756</i>	<i>16 756</i>
1. desaldering agentschap	0	1 556	1 256	1 056	1 056	1 056	1 056
2. opbrengsten SIOD	0	0	12 600	15 700	15 700	15 700	15 700
Stand ontwerpbegroting 2004	7 616	6 849	15 626	18 526	18 526	18 526	18 526

Nieuwe mutaties

1. Het Agentschap maakt gebruik van automatiseringsdiensten van het departement. De kosten hiervan worden doorberekend en worden zowel op de uitgaven- als op de ontvangstenraming verwerkt, zodat het budgettaire beslag voor het departement zelf nihil is.
2. De opsporingsonderzoeken van de SIOD leiden tot opbrengsten. Deze opbrengstramingen zijn nu ingeboekt.

Artikel 99: Nominaal en onvoorzien

Opbouw verplichtingen en uitgaven (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	0	12 179	12 005	13 555	13 698	13 698	13 698
Mutatie 1e suppletore begroting	0	148 050	138 066	135 269	135 029	135 031	135 031
Nieuwe mutaties:	0	- 159 931	- 141 181	- 140 849	- 135 033	- 133 239	- 124 539
<i>Onvoorzien</i>							
1. Verdeling eindejaarsmarge	0	- 3 056	0	0	0	0	0
<i>Loonbijstelling</i>							
2. verdeling loonbijstelling	0	- 113 183	- 114 910	- 110 236	- 110 764	- 111 732	- 111 732
3. dekking diversen	0	- 33 500	- 8 700	- 8 700	- 8 700	- 8 700	0
4. incidentele loonontwikkeling	0	709	2 159	2 275	2 411	2 505	2 505
5. inzet loonbijstelling	0	0	- 3 400	- 8 600	- 2 300	0	0
<i>Prijsbijstelling</i>							
6. verdeling prijsbijstelling	0	- 10 901	- 16 330	- 15 588	- 15 680	- 15 312	- 15 312
Stand ontwerpbegroting 2004	0	298	8 890	7 975	13 694	15 490	24 190

Nieuwe Mutaties:

1. De eindejaarsmarge was nog niet aan budgetten toegevoegd en bij Voorjaarsnota op dit artikel geparkeerd. De toedeling wordt bij deze geëffectueerd.
2. Verdeling van de loonbijstelling 2003 (RB-eng-deel) naar de begrotingsartikelen.
3. Een deel van de toegekende loonbijstelling is benut ter compensatie van het oplossen van knelpunten.
4. Een toedeling van het ministerie van Financiën voor de incidentele loonontwikkeling 2003.
5. Een gedeelte van de loonbijstelling 2003 is ingezet ter dekking van knelpunten elders in de begroting. Hiertoe zijn middelen naar andere artikelen overgeboekt.
6. Verdeling van de prijsbijstelling 2003 (RB-eng-deel) naar de begrotingsartikelen.

Opbouw ontvangsten (Euro * 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuwe mutaties:</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>400</i>	<i>14 600</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>
1. Hoofdlijnenakkoord handhaving	0	0	10 000	15 000	20 000	20 000	20 000
2. besparingsverlies taakstelling handhaving	0	0	- 9 600	- 400	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2004	0	0	400	14 600	20 000	20 000	20 000

Nieuwe mutaties

1. In het Hoofdlijnenakkoord is een ombuigingstaakstelling Handhaving opgenomen. Deze taakstelling is voorlopig op dit artikel geparkeerd.
2. De ingeboekte taakstelling handhaving uit het Hoofdlijnenakkoord kan niet volledig worden gerealiseerd in 2004 en 2005.

VERDIEPINGSBIJLAGE PREMIEGEFINANCIERDE SOCIALE ZEKERHEID

Artikel 1. Inkomensgarantie bij werkloosheid

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	2 828	3 772	3 943	4 018	4 213	4 456	
Mutaties Voorjaarsbrief	- 29	322	1 017	1 150	1 041	822	
Nieuwe mutaties:							
<i>Awf</i>							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 20	- 40	- 71	- 117	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	11	14	- 95	- 260	- 366	
3. volume	- 65	25	184	69	- 5	22	
4. overige uitvoeringskosten	4	- 17	48	46	49	23	
<i>Wgf</i>							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 9	- 26	- 46	- 77	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	0	- 4	- 221	- 326	- 357	
3. volume	71	9	250	127	38	68	
4. overige uitvoeringskosten	4	- 8	- 89	- 87	- 90	- 100	
5. overig beleid	0	0	45	0	- 8	- 31	
<i>UFO (incl. ontvangsten)</i>							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 1	- 1	- 2	- 4	
2. volume	- 6	0	0	0	0	0	
3. overige uitvoeringskosten	2	6	- 15	- 15	- 15	- 20	
Stand ontwerpbegroting 2004	2 809	4 121	5 362	4 925	4 519	4 319	4 310

UFO-uitgaven zijn gesaldeerd met UFO-ontvangsten. Hierdoor wijkt de stand af van de gepresenteerde stand in hoofdstuk 5, tabel 1.7 Budgettaire gevolgen van beleid WW.

Awf

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.
2. Het Hoofdlijnenakkoord is in de ramingen van het Awf verwerkt; bij het Awf betreft dit met name het afschaffen van de vervolguitering, het aanscherpen van de wekeneis en weglekeffecten van het herkeuren van WAO-ers.
3. Belangrijkste oorzaak van de bijstelling van het Awf-volume is de aanpassing van de werkloze beroepsbevolking (WBB) conform de MEV 2004.
4. De uitvoeringskosten Awf zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

Wgf

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.
2. Het Hoofdlijnenakkoord is in de ramingen van het Wgf verwerkt; bij het Wgf betreft dit met name het afschaffen van de zogenaamde kort-

durende uitkering, het aanscherpen van de wekeneis en weglek-effecten van het herkeuren van WAO-ers.

3. Belangrijkste oorzaak van de bijstelling van het Wgf-volume is de aanpassing van de werkloze beroepsbevolking (WBB) conform de MEV 2004.
4. De uitvoeringskosten van het Wgf zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.
5. De invoering van de premiedifferentiatie is met één jaar uitgesteld en daarnaast zijn de opbrengsten van dit voorstel herberekend.

Ufo

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.
2. Op basis van de realisatiegegevens van het UWV is het volume 2002 in beperkte mate bijgesteld.
3. De uitvoeringskosten van het Ufo zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

Artikel 2 Inkomensgarantie bij ziekte en arbeidsongeschiktheid

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	12 830	13 119	13 130	12 952	12 875	13 171	
Mutaties Voorjaarsbrief	- 106	29	304	656	688	446	
Nieuwe mutaties:							
WAO							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 121	- 236	- 314	- 485	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	0	- 21	- 208	- 390	- 527	
3. volume	- 48	6	- 114	- 90	- 51	- 42	
4. gemiddelde uitkering	- 96	- 4	29	14	13	5	
5. overige uitvoeringskosten	- 18	47	- 23	- 19	- 16	- 18	
WAZ							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 7	- 14	- 19	- 29	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	- 61	- 103	- 187	
3. volume	0	3	3	3	3	3	
4. overige uitvoeringskosten	- 26	- 2	- 24	- 24	- 24	- 30	
Vangnetten ZW							
1. loon/prijs/wka	0	0	- 3	- 12	- 32	- 64	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	0	68	69	
3. volume	- 18	0	0	0	0	0	
4. overige uitvoeringskosten	56	- 2	69	69	69	60	
Stand ontwerpbegroting 2004	12 573	13 196	13 222	13 029	12 768	12 373	12 287

WAO

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.

2. Dit effect betreft met name het voorstel voor herkeuring van WAO-ers uit het Hoofdlijnenakkoord. De overige maatregelen uit het WAO-pakket (Strategisch Akkoord) waren al in de Begroting 2003 verwerkt.
3. Op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV is het WAO-volume bijgesteld ten opzichte van de Begroting 2003.
4. De gemiddelde WAO-uitkering is op grond van uitvoeringsinformatie van het UWV aangepast.
5. De uitvoeringskosten van de WAO zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

WAZ

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.
2. Het afschaffen van de WAZ, conform het Hoofdlijnenakkoord, leidt tot een neerwaartse aanpassing van de WAZ-uitgaven.
3. Het WAZ-volume is op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV in beperkte mate naar boven bijgesteld.
4. De uitvoeringskosten van de WAZ zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

Vangnetten ZW

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2004 neerwaarts bijgesteld.
2. De ombuigingsvoorstellen REA hebben vanaf 2006 een doorwerkings-effect op de Vangnetten ZW.
3. Op basis van realisatiegegevens van het UWV is het volume 2002 neerwaarts aangepast.
4. De uitvoeringskosten van de Vangnetten ZW zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van het jaarplan 2003 van het UWV. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

Artikel 3 Reïntegratie arbeidsgehandicapten

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	626	539	501	484	484	484	
Mutaties Voorjaarsbrief	2	54	36	44	52	64	
Nieuwe mutaties:							
1. loon/prijs/wka	0	0	0	- 1	- 1	- 3	
2. Hoofdlijnenakkoord	0	0	- 95	- 201	- 326	- 334	
3. bijstelling o.g.v. realisatiegegevens	116	102	74	19	18	20	
4. overige uitvoeringskosten	33	- 25	22	22	22	6	
5. intensivering REA	0	0	25	25	25	25	
Stand ontwerpbegroting 2004	777	670	563	392	274	262	238

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor bijgesteld.
2. In het Hoofdlijnenakkoord is een ombuiging op het REA-artikel opgenomen; het betreft een netto besparing van 250 miljoen in 2007. De in bovenstaande tabel opgenomen bedragen betreffen de bruto besparingen, in lopende prijzen. Tegenover deze besparingen staan extra uitgaven bij het Awf en Vangnet Awf.
3. Op basis van de realisatiegegevens van het UWV zijn de REA-uitgaven bijgesteld.
4. De uitvoeringskosten van de REA zijn daarnaast onder andere bijgesteld op grond van de jaarplannen van het UWV; dit betreft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de UWV-fondsen. De herverdeling voor het jaar 2003 was al in de Voorjaarsbrief verwerkt.
5. Er vindt een extra investering plaats van vier keer 25 miljoen ten behoeve van reïntegratietrajecten.

Artikel 4 Inkomensgarantie voor nabestaanden

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	1 541	1 532	1 517	1 501	1 484	1 475	
Mutaties Voorjaarsbrief	19	11	- 5	- 12	- 15	- 13	
Nieuwe mutaties:							
1. loon/prijs/wka	0	- 1	- 20	- 34	- 42	- 63	
2. volume	0	6	3	12	22	32	
3. overige uitvoeringskosten	0	- 1	5	6	6	6	
Stand ontwerpbegroting 2004	1 560	1 547	1 500	1 473	1 455	1 437	1 417

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor neerwaarts aangepast.
2. Op basis van informatie van de SVB is het volume van de ANW in beperkte mate naar boven bijgesteld.
3. De uitvoeringskosten van de Anw zijn daarnaast onder andere bijgesteld als gevolg van het jaarplan 2003 van de Svb. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de Svb-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

Artikel 5 Inkomensgarantie bij ouderdom

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stand ontwerpbegroting 2003	21 497	22 648	23 537	24 887	25 888	26 932	
Mutaties Voorjaarsbrief	- 1	- 18	- 177	- 457	- 519	- 454	
Nieuwe mutaties:							
1. loon/prijs/wka	0	- 28	- 272	- 882	- 1 042	- 1 486	
2. volume	- 1	- 28	18	0	0	0	
3. overige uitvoeringskosten	- 4	- 5	- 4	- 4	- 4	- 4	
Stand ontwerpbegroting 2004	21 492	22 568	23 102	23 545	24 323	24 988	25 777

1. De loon- en prijsindices en de WKA-index zijn mede op basis van de MEV 2004 aangepast. De uitgaven zijn hierdoor vanaf 2003 neerwaarts bijgesteld.
2. Op basis van informatie van de SVB is het volume van de AOW in 2003 en 2004 bijgesteld.
3. De uitvoeringskosten van de AOW zijn daarnaast onder andere bijgesteld als gevolg van het jaarplan 2003 van de Svb. In de Voorjaarsbrief 2003 heeft een per saldo budgettair neutrale herverdeling over de Svb-fondsen plaatsgevonden. Deze herverdeling is thans naar latere jaren doorgetrokken.

10. DE BIJLAGE MOTIES EN TOEZEGGINGEN

Stand per 1 augustus 2003

Overzicht van door de Tweede Kamer aanvaarde moties, vergaderjaar 1999–2000

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1	Motie Schimmel/Blok over het ongedaan maken van instemmingsrechten.	26 678, nr. 15	In voorbereiding, wordt meegenomen bij de nieuwe pensioenwet. Planning: januari 2002.
2	Motie Schimmel/Van Zijl over ongehuwd samenwonende partners.	26 711, nr. 25	In voorbereiding, wordt meegenomen bij nieuwe pensioenwet. Planning: januari 2004.

Overzicht van door de Tweede Kamer aanvaarde moties, vergaderjaar 2000–2001

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1	Motie Barth over toepassing van de Arbeidsomstandighedenwet.	25 437, nr. 21	In voorbereiding, de Tweede Kamer bij brief van 29-4-2003 geïnformeerd (Soza-03-264). Planning: december 2004.
2	Motie Schimmel/Van Zijl over unisekstarieven (PSW).	26 711, nr. 32	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 9-4-2003 (26 711, nr. 33).
3	Motie Noorman-den Uyl over een verzoek om samen met VNG uiterlijk voor 1-1-2002 voorstellen te ontwikkelen voor inkomensondersteuning voor mensen zonder toegang tot de arbeidsmarkt.	27 400 XV, nr. 29	Uitgevoerd bij intrekking van het wetsvoorstel lang-laag bij brief aan Tweede Kamer van 5-12-2002 (28 000 XV, nr. 54).
4	Motie Smits over individuele benadering van alle WAO-, WAZ- en Wajonggerechtigden t.b.v. reïntegratie.	27 400 XV, nr. 32	In voorbereiding. Dit wordt meegenomen bij de nieuwe WAO-voorstellen.
5	Motie Schimmel/Bussemaker over behoeften alleenstaanden kortdurend zorgverlof Wet arbeid en zorg.	27 207/27 208, nr. 61	In voorbereiding in SCP-onderzoek naar Arbeid en Zorg-arrangementen. Planning: december 2002.
6	Motie Van Gent, over kortdurend zorgverlof via een «keuzekaart» Wet arbeid en zorg.	27 207/27 208, nr. 42	In voorbereiding in SCP-onderzoek arbeid- en zorg-arrangementen. Planning: december 2003.
7	Motie Bussemaker/Schimmel/Van Gent over aspecten van het langdurend zorgverlof.	27 207/27 208, nr. 60	In voorbereiding. Planning: december 2003.
8	Motie Smits/Schimmel, Emancipatie-effectenrapportage over het rapport van de commissie Donner.	27 678, nr. 22	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 10-9-2002 (Soza-02-594).
9	Motie Noorman den Uyl c.s. over een betere ontsluiting voor cliënten van de complexe regelgeving van sociale zekerheid.	27 588, 27 665, nr. 33	De Tweede Kamer wordt op de hoogte gehouden via Suwi-rapportages. Laatstelijk bij brief aan Tweede Kamer van 21-5-2003 (26 448, nr. 69).

Overzicht van door de Tweede Kamer aanvaarde moties, vergaderjaar 2001–2002

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1	Motie Van Leeuwen (EK) over het nauwlettend volgen van de ontwikkelingen over de bescherming van de fictieve dienstbetrekking in de werknemersverzekeringen, alsmede het voorkomen van schijnconstructies teneinde zo nodig tot reparatiewetgeving te kunnen komen.	27 686, nr. 71d	In voorbereiding. Planning: december 2003.
2	Motie Noorman den Uyl over plan van aanpak schuldpreventie bij jongeren.	28 000 XV, nr. 23	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 22-11-2002 (28 258, nr. 4). Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 4-12-2002 (28 600 XV, nr. 27).
3	Motie Bakker over actieplan voor doorstroming werknemers in additionele banen naar reguliere banen in de publieke sector.	28 000 XV, nr. 31	
4	Motie Santi c.s. over uitbreiding van de maximale duur van het verrichten van arbeid.	19 637, nr. 646	In voorbereiding, Regioplan is inmiddels gestart met evaluatie, concepteindrapport wordt eind november 2003 verwacht. Planning: maart 2004.
5	Motie Beek over extra middelen voor het arbeidsmarktbeleid.	28 600, nr. 57	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 12-11-2002 (28 600 XV, nr. 10).

Overzicht van door de Tweede Kamer aanvaarde moties, vergaderjaar 2002–2003

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
1	Motie Bakker over beperking van de schade vwb de verhoudingen tussen Nederland en de Europese Unie.	26 642, nr. 35	Uitgevoerd via het intrekken van het beroep van de NL-regering tegen de beschikking van de Europese Commissie.
2	Motie Bruls/Bussemaker/Rosemöller/Ruiten over zodanig afspraken met VNG maken dat er in 2003 een daadwerkelijke doorstroming plaatsvindt van mensen met een ID/WIW-baan.	28 000-XV, nr. 61	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 20-12-2002 (Soza-03-007).
3	Motie Verhagen c.s. over fiscale levensloopregeling.	28 600, nr. 13	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 4-10-2002 (28 600, nr. 43).
4	Motie Loon-Koomen/Noorman-den Uyl die ertoe strekt de uitkering van uitkeringsgerechtigden in een land zonder sociaal verzekeringsverdrag niet te stoppen.	17 050, nr. 238	Afgehandeld bij brief aan Tweede Kamer van 20-12-2002 (17 050, nr. 243).
5	Motie Loon-Koomen/Noorman-den Uyl om gedurende een jaar de export van uitkeringen op grond van de wet BEU naar niet verdragslanden te continueren.	17 050, nr. 239	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 20-12-2002 (17 050, nr. 243).
6	Motie Hessels over de AOW-franchise in de ABP.	28 278, nr. 8	In voorbereiding. Planning: december 2003.
7	Motie Smulders/Verburg over informatie op rechten bij pensioenfondsen.	28 600 XV, nr. 56	Uitgevoerd bij brieven aan Tweede Kamer van 16-12-2002 28 600 XV, nr. 82 en van 28-5-2003 (28 600 XV, nr. 117).
8	Motie Bruls/Smulders over regionale/lokale invulling van arbeidsmarktbeleid en gesubsidieerde arbeid.	28 600 XV, nr. 57	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 24-4-2003 (28 600 XV, nr. 108).
9	Motie Bruls over cijfers van de uitstroom uit de Abw naar een reguliere baan.	28 600 XV, nr. 58	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 17-12-2002 (28 600 XV, nr. 83).
10	Motie Jense/De Ruiter over aanspraak op pensioen van de ex-man.	28 600 XV, nr. 65	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 10-4-2002 (28 600 XV, nr. 107).

Overzicht van door de Tweede Kamer aanvaarde moties, vergaderjaar 2002–2003

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken
11	Motie-Bruls over arbeidsplaatsen voor SW-bedrijven.	28 600 XV, nr. 59	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 9-4-2003 (28 600 XV, nr. 108).
12	Motie Verburg/De Vries over een plan van aanpak over actieve controle op reïntegratie- en sanctiebeleid werkzoekenden.	22 187, nr. 130	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 11-3-2003 (22 187, nr. 135).
13	Motie Bussemaker om de Tweede Kamer voor 1 januari 2003 te informeren om de kennis en vaardigheden van de vrouwenvak-scholen te behouden.	27 223, nr. 27	Uitgevoerd bij brief aan Tweede Kamer van 20-12-2002 (27 223, nr. 34).
14	Motie Bussemaker/Dittrich over de voortgang van het plan van aanpak arbeidsmarktpositie hoger opgeleide vluchtelingen.	27 223, nr. 38	In voorbereiding. Planning: april 2004.
15	Motie Noorman-den Uyl/Van Gent/De Ruiters over de vraag waar de langlaag-uitkeringen wel en niet is verstrekt.	28 785, nr. 6	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
16	Motie Halsema over mogelijke uitbreiding Wet aanpassing arbeidsduur.	28 637, nr. 42	De Tweede Kamer bij brief van 23-6-2003 geïnformeerd. Wordt meegenomen bij kabinetsstandpunt over de Wet aanpassing arbeidsduur (WAA). Planning: december 2003.

TOEZEGGINGEN

Overzicht van door de bewindspersonen nog af te handelen toezeggingen

Stand per 1 augustus 2003

Vergaderjaar 1996–1997			
nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van protocol bij ILO-verdrag nr. 81 (arbeidsinspectie).	brief d.d. 29-10-1996 inzake Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van protocol bij ILO-verdrag nr. 81 (arbeidsinspectie).	In voorbereiding. Planning: juli 2004.

Vergaderjaar 1997–1998			
nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van ILO-verdrag nr. 178 (Arbeidsinspectie zeevarenden).	brief d.d. 30-3-1998 inzake Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van ILO-verdrag nr. 178 (Arbeidsinspectie zeevarenden) (Soza-98-306).	In voorbereiding. Planning: juli 2004.
2	Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van ILO-verdrag nr. 179 (werving van arbeidsbemiddeling voor zeevarenden).	brief d.d. 30-3-1998 inzake Kabinetsstandpunt over bekrachtiging van ILO-verdrag nr. 179 (werving en plaatsing zeevarenden) (Soza-98-306).	In voorbereiding. Planning: januari 2004.

Vergaderjaar 1998–1999			
nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Inspectieproject naar de naleving van de nieuwe beleidsregel met betrekking tot cytostatica en narcosegassen bij ziekenhuispersoneel.	brief d.d. 14-4-1999 inzake Cytostatica (reproductie toxische effecten bij ziekenhuispersoneel: handhaving beleidsregels) (26 800 XV, nr. 7).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.

Vergaderjaar 1999–2000			
nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Structurele intensivering van de aandacht voor schadelijk geluid.	AO d.d. 27-1-2000 over Arbeidsomstandigheden (25 883, nr. 9).	In voorbereiding. Planning: november 2003.
2	Doelmatigheidscriteria ESF.	AO d.d. 10-5-2000 over Europees Sociaal Fonds (ESF) (26 642/26 995, nr. 9).	Interimrapportage in voorbereiding. Planning: december 2003.
3	Beleidsregel niet-ioniserende straling.	AO d.d. 28-03-2000 over de voortgang overleg inzake de gezondheidsaspecten van GSM met vaste cires V&W en VWS (26 800 XII, nr. 62).	In voorbereiding. Planning: januari 2004.

Vergaderjaar 2000–2001

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Inzicht in opvatting over financiering prepensioenregeling vanuit Bpf.	27-9-2000 Plenaire behandeling wetsvoorstel verplichte deelneming bedrijfstakpensioenfonds (27 073).	In voorbereiding, wordt meegenomen bij de nieuwe pensioenwet. Planning: januari 2004.
2	Evaluatie effecten wat betreft marktwerking van wetsvoorstel Bbf.	27-9-2000 Plenaire behandeling wetsvoorstel verplichte deelneming bedrijfstakpensioenfonds (27 073).	De nul-meting heeft plaatsgevonden per 1 januari 2001. Planning toezending resultaat één-meting aan Tweede Kamer januari 2005.
3	Knipbepaling pensioenen.	20-9-2000 Algemene politieke beschouwingen TK 27 400/27 046).	In voorbereiding, bepaling wordt opgenomen in nieuwe Pensioenwet. Planning: januari 2004.
4	Evaluatie Ctsv-rapporten over de WW-toepassing ontslagen wegens reorganisatie.	AO d.d. 28-3-2001 over Ctsv-rapporten over de WW-toepassing ontslagen wegens reorganisatie (27 609/170 50/27 400 XV, nr. 2).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
5	Analysemodel invloed conjunctuur en beleid op ABW.	brief d.d. 26-03-2001 (25 271, nr. 13).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
6	Wetsvoorstel tot goedkeuring ESH (herzien) en protocol ESH.	TK 2000–2001, Aanslag van de handelingen nr. 1032.	In voorbereiding. Planning: september 2003.
7	Evaluatie poortwachter.	21-6-2001 Evaluatie poortwachter 27 678, vergaderjaar 2000–2001.	In voorbereiding. Planning: januari 2005.
8	Uitvoering van een RSI-programmeringsstudie.	brief d.d. 3-12-2001 over RSI-beleid en reacties op RSI-advies vd gezondheidsraad (Soza-01-1015).	In voorbereiding. Planning: december 2003.

Vergaderjaar 2001–2002

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Mogelijkheden onderzoeken om (ex-)bijstandsccliënten na uitstroom te volgen.	AO d.d. 17-10-2001 over antwoorden op vragen inzake opzet nieuwe evaluatie algemene bijstandswet (25 271, nr. 15).	Uitkomsten van het onderzoek kunnen nieuwe inzichten geven over bevorderen uitstroom uit de bijstand. Planning: maart 2004.
2	Uitwerken operationele doelstellingen voor het onderwerp gelijke behandeling inzake arbeid en toegang tot de arbeid.	WO d.d. 22-11-2001 Begrotingsonderzoek (28 000 XV, nr. 14).	In voorbereiding. Planning: 16 september 2003.
3	Versterking handhaving ATW, o.a. door invoering bestuurlijke boete.	AO d.d. 28-11-2001 over Evaluatie Arbeidstijdenwet (27 865, nr. 2).	In voorbereiding. Planning: december 2004.
4	Onderzoek keuzekaart.	AO d.d. 30-1-2002 over kabinetsstandpunt langdurend zorgverlof (26 447, nr. 41).	In voorbereiding. Planning: december 2004.
5	Bestuurlijke boete n.a.v. motie Dittrich (27 022, nr. 8).	AO d.d. 31-1-2002 over communautaire immigratiebeleid (19 637/21 501-20/22 112, nr. 651)	In voorbereiding. Planning: september 2003.
6	Indicatiestelling WSW bij CWI.	AO d.d. 7-2-2002 over WSW en rapport ARK (28 130, nr. 4).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
7	Convenanten werkgevers begeleid werken WSW.	AO d.d. 7-2-2002 over WSW en rapport ARK (28 130, nr. 4).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
8	Staatssecretaris zegt toe samen met Minister na te zullen gaan of het voorgenomen aanpassen van het Maatregelenbesluit een afdoende oplossing vormt voor de sanctionering van uitkeringsgerechtigden die werk weigeren. (Dit naar aanleiding van de uitspraken van Melkert in Nijmegen).	AO d.d. 27-02-2002 over Integrale Rapportage Handhaving 2000 (28 000 XV/26 955, nr. 41).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
9	Ontwikkeling prestatie-indicatoren.	AO d.d. 27-02-2002 over Integrale Rapportage Handhaving 2000 (28 000 XV/26 955, nr. 41).	In voorbereiding. Planning: december 2003.

Vergaderjaar 2001–2002

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
10	Opzetten gemeentelijk programma ter verbetering fraudealertheid medewerkers.	AO d.d. 27-02-2002 over Integrale Rapportage Handhaving 2000 (28 000 XV/26 955, nr. 41).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
11	In 2002 is het implementatietraject gestart van de vernieuwde fraudestatistiek. Het op orde brengen van het gemeentelijk frauderegister.	AO d.d. 27-02-2002 over Integrale Rapportage Handhaving 2000 (28 000 XV/26 955, nr. 41).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
12	In de integrale handhavingsrapportage 2002 worden fraudebegrippen uniform vastgelegd.	AO d.d. 27-02-2002 over Integrale Rapportage Handhaving 2000 (28 000 XV/26 955, nr. 41) en in het AO d.d. 26-3-2003 over de integrale rapportage Handhaving 2001 en Handhavingsprogramma 2003–2006 (2002-2003, 17 050, nr. 246).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
13	Monitoronderzoek jeugdige werknemers.	brief d.d. 5-3-2002 over het rapport «Arbeid door jongeren» (Soza 02-159).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
14	De Tweede Kamer in kennis stellen alvorens over te gaan tot het vaststellen van een maximum premie (voorhangprocedure).	20-3-2002 Plenaire behandeling wetsvoorstel eigenrisicodragen Ziektewet (27 873).	Dit is vooralsnog niet aan de orde.
15	Evaluatie wetsvoorstel instroomcijfers WAO.	10-4-2002 Behandeling wetsvoorstel instroomcijfers WAO in Tweede Kamer (28 159).	In voorbereiding. Planning: januari 2006.
16	Evaluatie FARBO-regeling (zowel profit- als non-profitregeling).	Miljoenennota 2002, 28 000, nr. 1, vergaderjaar 2001–2002.	In voorbereiding. Planning: december 2003.

Vergaderjaar 2002–2003

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
1	Aanbieding aan Tweede Kamer van onderzoeksrapport «Evaluatie Arbowet 1998» en daaraan te verbinden beleidsconclusies.	brief d.d. 21-10-2002 over Evaluatie Arbeidsomstandighedenwet 1998 AO d.d. 28-11-2002 over voortgang Arbokennisinfrastructuur (25 883, nr. 10) en over de brief van 21 okt. 2002 inzake de evaluatie Arbowet 1998 (Soza-02-722).	In voorbereiding. Planning: november 2004.
2	Experiment mogelijkheid nieuwe wet Abw/Fwi.	AO d.d. 30-10-2002 over de stand van zaken van de uitvoering van de bestuurlijke afspraken in het kader van de Agenda van de Toekomst (28 600 XV, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
3	Motie Bakker/Van Dijke (25 600 XV (97-98) Deze motie wordt betrokken bij het wetsontwerp Abw/Fwi.	AO d.d. 30-10-2002 over de stand van zaken van de uitvoering van de bestuurlijke afspraken in het kader van de Agenda van de Toekomst (28 600 XV, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
4	Informeren Tweede Kamer over vorderingen en uitvoering Actieplan vereenvoudiging regelgeving SZW bij het indienen van de jaarlijkse begrotingswet van SZW.	Brief d.d. TK nov.02 (28 600 XV nr. 24).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
5	De Tweede Kamer zal een notitie met aanbevelingen ontvangen over het project Sociale Zekerheid & Zorg.	AO d.d. 28-11-2002 over de voortgang Arbokennisinfrastructuur (25 883, no 13)	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
6	Eindevaluatie sluitende aanpakbeleid 1999–2002.	brief d.d. 29-11-2002] over Voortgang sluitende aanpak (23 972, nr. 58).	In voorbereiding. Planning: maart 2004.
7	Deregulering Arbeidstijdenwet en bescherming werknemers tegen zondagsarbeid.	3-12-2002, Stemmingen over het Initiatiefwetsvoorstel Bussemaker/Van Dijke inzake ATW (27 224).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
8	Tweede nationale rapportage en kabinetsstandpunt nationale rapportage VN-Vrouwenverdrag.	AO d.d. 4-12-2002 over de beleidsbrief Emancipatie en Familiezaken (28 680) (28 680, nr. 4).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
9	Er zal een webpagina gemaakt worden met emancipatie relevante cijfers. De Staatssecretaris zegt toe om zomogelijk ook cijfers van de Algemene Beheersdienst over aantal vrouwelijke sollicitanten hierin op te nemen.	AO d.d. 4-12-2002 over de beleidsbrief Emancipatie en Familiezaken (28 680) (28 680, nr. 4).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
10	De Minister komt met een schriftelijk voorstel waarin uiteengezet wordt waar (gemeente via één startersloket) het Besluit starterskrediet arbeidsgehandicapten het best kan worden ondergebracht, onder welke condities dit dient te gebeuren en of daar wetswijzigingen voor nodig zijn.	AO d.d. 4-12-2002 over notitie referte-eis Wajong (22 187, nr. 123) en over de evaluatie Starterskrediet arbeidsgehandicapten (Soza-02-378) (22 187, nr. 131).	In voorbereiding. Planning: november 2003.
11	De minister zal de Tweede Kamer nader informeren over de mate van gebruik van de hardheidsclausule in de Wajong.	AO d.d. 4-12-2002 over notitie referte-eis Wajong (22 187, nr. 123) en over de evaluatie Starterskrediet arbeidsgehandicapten (Soza-02-378) (22 187, nr. 131).	In voorbereiding. Planning: juli 2004.
12	Een voorstel van werkgevers en werknemers, waarbij vroegtijdig schoolverlaters alsnog een kwalificatie kunnen krijgen, wordt op dit moment beoordeeld. Na afronding hiervan zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd.	AO d.d. 5-12-2002 inzake ESF-3-aanvragen in de periode 2000–2006 (26 642, nr. 53).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
13	De staatssecretaris zal laten onderzoeken of het mogelijk is een overzicht op te stellen van de concrete gevolgen van het pensioenconvenant voor de samenstelling van pensioenfondsbesturen.	11 en 12 december 2002 plenaire behandeling begroting SZW	In voorbereiding. Planning: december 2004.
14	De staatssecretaris zegt Eerste Kamer toe met een notitie te komen waarin nader zal worden ingegaan; - doorwerking van internationale uitspraken - hoe gemeenten de aanvullende bijstand (naast AOW-pensioen) van vrouwen terug kunnen vorderen die toch recht hadden op volledig AOW - de kosten van reparatie van het AOW-gat met terugwerkende kracht.	10-12-2002 Plenaire behandeling Eerste Kamer over het dichten van AOW-gat voor vrouwen van grensarbeiders (28 430).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
15	In relatie tot het rapport «In de fuik; Turken en Marokkanen in de WAO» en de prestaties van het UWV zegt de minister toe dat de Kamer via de kwartaalrapportages geïnformeerd zal worden over de prestaties van het UWV. Aan UWV zal gevraagd worden om in deze rapportages specifiek te rapporteren over de aanpak gericht op allochtonen. De Minister zal bij zijn standpuntbepaling over de kwartaalrapportages specifiek op dit onderwerp ingaan.	AO d.d. 17-12-2002 over de uitvoering van de WA (22 187, nr. 124).	In voorbereiding. Planning: september 2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
16	De minister zal de Tweede Kamer informeren over de termijn waarop de informatiestromen rondom het reïntegratieproces op elkaar afgestemd zijn.	AO d.d. 17-12-2002 over de uitvoering van de WAO(22 187, nr. 124).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003
17	De minister zal na overleg met betrokken organisaties de Tweede Kamer informeren of het besluit beleidsregels beoordeling dienstbetrekking verbeterd kan worden.	AO d.d. 18-12-2002 over de antwoorden op schriftelijke vragen over de zelfstandigen-problematiek in de vervoerssector (27 686, nr. 29)	In voorbereiding. Planning: september 2003.
18	De minister heeft besloten de variant van opting-out eerst aan de SER voor te leggen.	AO d.d. 18-12-2002 over de antwoorden op schriftelijke vragen over de zelfstandigen-problematiek in de vervoerssector (27 686, nr. 29)	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
19	De aanvraag voor aanvullend budget van CWI zal worden beoordeeld op basis van verdere informatie over de toegenomen werklast van het CWI.	Vragenuurtje van 11-2-2003 van het lid Bruls (CDA) over de stijgende werkloosheid.(Handelingen TK nr. 42, 2002–2003, pag: 2975–2979).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
20	Tussentijdse evaluatie Arbo Platform Nederland.	brief d.d. 10-3-2003 inzake Instelling Arbo Platform Nederland (Soza-03-155).	In voorbereiding. Planning: januari 2005.
21	De minister zegt toe schriftelijk te zullen antwoorden op een tweetal vragen van mevrouw Verburg (CDA) betreffende respectievelijk de overheadkosten UWV en de openstaande posten UWV-GAK en UWV-Cadans.	AO d.d. 13-3-2003 over de jaarplannen v.d. Centrale organisaties werk en inkomen werk en inkomen (26 448, nr. 68).	Deze toezegging wordt meegenomen in het kwartaalverslag. Planning: september 2003.
22	De Minister zegt toe de IWV rapportages over het samenwerkingsproces UWV-Belastingdienst (SUB) aan de Eerste en Tweede Kamer te zullen toezenden, zodra deze zijn opgeleverd.	AO d.d. 13-3-2003 over de samenwerking tussen het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen en de Belastingdienst (28 219, nr. 9).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
23	Wat betreft de prestatie-indicatoren is 2003 een overgangsjaar. Voor 2004 geeft de Minister aan een «sluitende aanpak» voor de prestatie-indicatoren te willen.	AO d.d. 13-3-2003 over de samenwerking tussen het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen en de Belastingdienst (28 219, nr. 9).	In voorbereiding. Planning: december 2003
24	Beschrijving stand van zaken van het OPS-preventiebeleid.	brief d.d. 17-3-2003 onderzoek gezondheidseffecten watergedragen producten (Soza-03-157).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
25	Oplossen braindrain problematiek binnen de WAV.	AO d.d. 20-3-2003 over de WAV (27 223, nr. 43)	In voorbereiding. Planning: september 2003.
26	Publicatie beleidsregel legionella.	brief d.d. 25-3-2003 Beleidsregel Legionella (Soza-03-192).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
27	De staatssecretaris heeft toegezegd de integrale rapportage handhaving te blijven maken zolang dat nodig is. Op het moment dat de SUWI-rapportages – voldoen ook op handhavingsterrein – zal opnieuw bezien worden of de integrale rapportage nodig blijft.	AO d.d. 26-3-2003 over de integrale rapportage Handhaving 2001 en Handhavingsprogramma 2003–2006 (17 050, nr. 246).	In voorbereiding. Planning: november 2003.
28	De staatssecretaris zal in een komend bestuurlijk overleg met de VNG bespreken of gemeenten deel uit willen maken van het handhavingsarrangement. Op dit punt zal richting Tweede Kamer terug worden gekomen.	AO d.d. 26-3-2003 over de integrale rapportage Handhaving 2001 en Handhavingsprogramma 2003–2006 (17 050, nr. 246).	Wordt meegenomen in het Handhavingsarrangement. Planning: december 2003.
29	Uitvoering Abw in Maarssen: het IWV-rapport over uitvoering ABW in Maarssen zal aan de Tweede Kamer worden aangeboden.	AO d.d. 3-4-2003 over onderwerpen aangaande de Algemene bijstandswet.(28 600 XV/170 50, nr. 112 herdruk).	In voorbereiding. Planning: september 2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
30	Aanbieding aan de Tweede Kamer Rapport Megabanenmarkt-Amsterdam.	AO d.d. 3-4-2003 over onderwerpen aangaande de Algemene bijstandswet. (28 600 XV/170 50, nr. 112 herdruk).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
31	Toezicht op frauderende gemeente ambtenaren: aangeven op welke wijze via het toezicht op de rechtmatige uitvoering van de ABW ook indirect toezicht wordt gehouden op «bijstandsfraude door ambtenaren».	AO d.d. 3-4-2003 over onderwerpen aangaande de Algemene bijstandswet.(28 600 XV/170 50, nr. 112 herdruk).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
32	Monitoring financiële regeling voor langdurige minima.	AO d.d. 3-4-2003 over onderwerpen aangaande de Algemene bijstandswet(28 600 XV/170 50, nr. 112 herdruk).	De Tweede Kamer is bij brief van 24 juni 2003 geïnformeerd over de wijze waarop de monitoring zal plaatsvinden. Planning: oktober 2003.
33	Resultaten van onderzoek over de aanpak van meisjesbesnijdenis.	8-4-2003 Plenaire behandeling VAO over de nota «een land waar vrouwen willen wonen» (soza-03-004) d.d. 2-4-2003.	In voorbereiding. Planning: september 2003.
34	Aanpak ondermelding beroepsziekten.	Vragenuurtje d.d. 8-4-2003 van het lid Rambocus (CDA) over het niet melden van beroepsziekten Arbodiensten. (Handelingen TK 2002-2003 nr. 58, pag: 3539–3541).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
35	Bij de evaluatie van de Wet Instroomcijfers komen de mogelijkheden om onderscheid te maken bij de WAO-instroom tussen voltijd/deeltijd, man/vrouw en de mogelijkheid tot halfjaarlijkse rapportage aan de orde.	AO d.d. 10-4-2003 inzake de regeling instroomcijfers WAO(28 159, nr. 9).	In voorbereiding. Planning: februari 2006.
36	De minister zal voor het zomerreces de SER advies vragen over bevoegdheden OR en de Raad zal worden gevraagd voor 1 oktober advies uit te brengen.	AO d.d. 16-4-2003 over kabinetsstandpunt nav de evaluatie vd Wet op de ondernemingsraden (28 792, nr. 2)	In voorbereiding. Planning: november 2003.
37	EU-richtlijn verfproducten: Staatssecretaris meldt de Tweede Kamer stand van zaken m.b.t. EU-normstelling oplosmiddelen in verf.	AO d.d. 17-4-2003 over Arbozaken (24 036/25 883, nr. 282), en AO d.d. 28-5-2003 Alg. cie Europese Zaken en vaste cie voor SZW (21 501–31, nr. 21).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
38	De Tweede Kamer zal eind 2003 worden geïnformeerd over de meerjarenstrategie psychosociale arbeidsbelasting en RSI.	AO d.d. 17-4-2003 over Arbozaken (24 036/25 883, nr. 282).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
39	Seksuele intimidatie. De staatssecretaris zegt toe de aanpak van seksuele intimidatie mee te nemen in de evaluatie van de Arbowet.	AO d.d. 17-4-2003 over Arbozaken (24 036/25 883, nr. 282).	In voorbereiding. Planning: november 2003.
40	Begin 2004 zullen de resultaten van een onderzoek naar de causale relatie tussen positieve effecten en aandacht besteden aan arbozorg beschikbaar komen.	AO d.d. 17-4-2003 over Arbozaken (24 036/25 883, nr. 282)	In voorbereiding. Planning: mei 2004
41	Evaluatie wet scholing uitkeringsgerechtigden (Abw/IOAW/IOAZ).	24-4-2003, Stemmingen over het wetsvoorstel Scholing uitkeringsgerechtigden (28 193) plenaire behandeling TK op 10 en 15-4-2003.	In voorbereiding. Planning: december 2003.
42	De Minister stuurt het plan van aanpak van CWI over het vacature-offensief met een toelichting op de doelstellingen toe aan de Tweede Kamer.	AO d.d. 14-5-2003 over vacature-offensief (23 972, nr. 62).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
43	De Minister spreekt de bereidheid uit om te bezien of een onderzoek naar de inverdieneffecten (effecten van Vacatureoffensief op de grote geldstroom) mogelijk is.	AO d.d. 14-5-2003 over vacature-offensief (23 972, nr. 62).	In voorbereiding. Planning: september 2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
44	Armoedebestrijding: Informatie over voorbeelden van armoedebelief bij de gemeenten.	AO d.d. 15-5-2003 over het rapport van de ARK «Armoede-bestrijding: de financiële ondersteuning» (28 785, nr. 7).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
45	Armoedebestrijding: bestuurlijk overleg met VNG over proactieve bestandskoppeling. De staatssecretaris geeft aan in gesprek te zijn getreden met de VNG over de noodzaak en de wenselijkheid van een wettelijke basis voor proactieve bestandskoppeling met als doel beperking niet gebruik van regelingen.	AO d.d. 15-5-2002 over het rapport van de ARK «Armoede-bestrijding: de financiële ondersteuning» (28 785, nr. 7).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
46	De effecten van de maatregelen uit het (gewijzigde) Besluit SUWI zullen worden meegenomen in de voortgangsrapportages SUWI. De meldingen over de mate van medewerking door een cliënt en het sanctiebeleid zullen worden opgenomen in de reguliere verantwoordingsrapportage van het UWV.	AO d.d. 15-5-2003 over de brief d.d. 4-4-03 inzake wijziging besluit SUWI en het Besluit taakuitoefening Inspectie Werk en Inkomen (26 448, nr. 70).	De effecten van de maatregelen uit het gewijzigde besluit SUWI zullen worden meegenomen in de voortgangsrapportage van mei 2004. Planning: mei 2004.
47	De effecten van de subsidiëring van de reïntegratie in het tweede spoor zullen door UWV worden gemonitord.	AO d.d. 15-5-2003 over de brief d.d. 4-4-03 inzake wijziging besluit SUWI en het Besluit taakuitoefening Inspectie Werk en Inkomen (26 448, nr. 70).	Verzoek doen uitgaan naar UWV om dit te monitoren en vervolgens te laten terugkomen in de kwartaalverslagen. Planning: januari 2004.
48	De staatssecretaris zal de Tweede Kamer informeren over de mogelijkheden en condities van intercollegiale ruil bij de WSW.	A) d.d. 22-5-2003 over uitvoering vh convenant gesubsidieerde arbeid (28 600 XV, nr. 114)	In voorbereiding. Planning: december 2003.
49	Notitie aan Tweede Kamer waarin de positie van gesloten pensioenfondsen in samenhang met het nieuwe financiële toetsingskader wordt gezien.	AO d.d. 28-5-2003 over de problematiek rond de herverzekeringplicht van het Pensioenfonds Nigoco (28 600 XV, nr. 115).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
50	De Minister van SZW zal de Tweede Kamer voor het eind van 2003 schriftelijk informeren over de inhoudelijke agenda van het Nederlands voorzitterschap, zodat een discussie met de Tweede Kamer hierover kan plaatsvinden (en eventueel een aanpassing van het programma).	AO. d.d. 28-5-2003 Algemene commissie voor Europese Zaken en vaste cie voor SZW over verslag Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van donderdag 6 maart 2003 (21 501-31, nr. 21).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
51	Welke mogelijkheden ziet de Minister om ervoor te zorgen dat de aanbevelingen van de task force voor werkgelegenheid echt worden uitgevoerd.	A.O. d.d. 28-5-2003 Algemene commissie voor Europese Zaken en vaste cie voor SZW over verslag Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van donderdag 6 maart 2003 (21 501-31, nr. 21)	In voorbereiding. Planning: september 2003.
52	De minister zal de Tweede Kamer informeren als het Griekse voorzitterschap succes boekt bij het totstandkomen van een richtlijn en een statuut t.a.v. de Europese Coöperatieve Vennootschap. (kamerstuk 21 501-31, nr. 21).	A.O. d.d. 28-5-2003 Algemene commissie voor Europese Zaken en vaste cie voor SZW over verslag Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van donderdag 6 maart 2003 (21 501-31, nr. 21).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
53	Opnemen van een overzicht van de ICT-investeringen door uitvoeringsorganisaties in het kader van SUWI in het jaarverslag 2003.	Wetgevingsoverleg d.d. 19-6-2003 over het jaarverslag 2002 SZW (28 880, nr. 100)	In voorbereiding. Planning: 20-12-2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
54	De Tweede Kamer zal op de hoogte worden gebracht van de uitkomsten van het overleg van de bestuurder Arbeidsvoorziening over de rechtspositionele regelingen van het voormalig hoger management Arbeidsvoorzieningsorganisatie.	brief d.d. 19-6-2003 over Jaarstukken 2001 en voortgang afwikkeling Arbeidsvoorziening (21 477, nr. 88).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
55	De Wajong gerechtigden worden gericht geïnformeerd over het vastgestelde beleid inzake de hardheidsclausule.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (28 159, (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
56	Per kwartaal worden de macro-cijfers over WAO-instroom de Tweede Kamer toegezonden.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (28 159, (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
57	De Tweede Kamer zal over de voor- en nadelen van het onderscheid naar geslacht per brief worden geïnformeerd.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (28 159, (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
58	De Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de mogelijkheid en wenselijkheid van het maken van een onderscheid tussen vol- en deeltijd op macro en micro-niveau.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (28 159, (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
59	De Tweede kamer wordt over de toepassing van de hardheidsclausule geïnformeerd.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (28 159, (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
60	De minister zegt een plan van aanpak gericht op vrouwen in de WAO toe. Hierbij worden het rapport «jonge vrouwen in de WAO» en de aanbevelingen van de Staatssecretaris betrokken.	AO d.d. 25-6-2003 over de wet instroomcijfers WAO (22 187, nr. 138).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
61	De minister zegt toe schriftelijk te zullen reageren op de vraag van mevrouw Verburg om inzicht te krijgen in de betrouwbaarheid van de prestatiegegevens in het kader van VBTB, naar aanleiding van het ARK-onderzoek bij het jaarverslag SZW.	AO d.d. 25-6-2003 over vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
62	De Kamer wordt gedurende het zomerreces geïnformeerd over de jaarcijfers 2002 van CWI. Het oordeel van IWI wordt op 10 juli verwacht.	AO d.d. 25-6-2003 over vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003.
63	De minister laat de Kamer weten wanneer publicatie heeft plaatsgevonden van de inkomens van de bestuurders van de zbo's. Deze inkomens worden voortaan in de jaarverslagen gepubliceerd.	AO d.d. 25-6-2003 over vijfde voortgangsrapportage SUWI,(26 448, nr. 80).	Wordt meegenomen in de zesde voortgangsrapportage Suwi. Planning: september 2003.
64	Momenteel wordt door CWI, op verzoek van de minister, een conjunctuurbestendig model ontwikkeld. De minister zegt toe de Kamer te informeren over dit model, zodra dit gereed is.	AO d.d. 25-6-2003 over vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	Wordt opgepakt in het kader van (concept) jaarplan CWI 2004. Planning: oktober 2003.
65	De Tweede Kamer ontvangt de visie en ambities van de minister ten aanzien van de menselijke maat van de uitvoering.	AO d.d. 25-6-2003 over vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
66	Werkbezoek regelen voor VKC bij de SIOD.	AO d.d. 25-6-2003 over de vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: november 2003.

nr.	Omschrijving	Vindplaats	Stand van zaken/knelpunten
67	De IWI heeft geconcludeerd dat de rechtmatigheid van de uitvoering door het UWV van een aantal wetten en regels is verslechterd. De minister noemt dit onaanvaardbaar. Het UWV is dan ook gevraagd om helder te rapporteren in de kwartaalverslagen over de voortgang die wordt geboekt bij het verbeteren van de rechtmatigheid. De Kamer zal hierover worden geïnformeerd. Hierbij moet wel in het oog gehouden worden dat bijvoorbeeld de rechtmatigheid van de uitvoering van een aantal administratieve voorschriften zeer moeilijk meetbaar is.	AO d.d. 25-6-2003 over de vijfde voortgangsrapportage SUWI(26 448, nr. 80).	In voorbereiding. Planning: augustus 2003
68	De Minister zegt toe de relatie tussen huisvestings- en inrichtingskosten bij UWV nader te onderzoeken. Hiertoe wordt een kleine benchmark gehouden bij andere ZBO's en bij publieke instellingen die vergelijkbaar zijn met de uitvoeringsorganen (b.v. rechtbank of Tweede Kamer). De Minister zal op geaggregeerd niveau de gegevens aan de Kamer doen toekomen, die relevant zijn in het kader van de benchmark. Het onderzoek wordt vóór 1 oktober 2003 aan de Tweede Kamer verzonden.	26-6-2003 Plenaire behandeling over het AO inzake SUWI (26 448).	In voorbereiding. Planning: september 2003.
69	De minister zal – na advies van uitvoerende instanties en een juridische expert – bezien in welke mate een versnelling mogelijk is in de afhandeling van bezwaar- en beroepszaken ESF-oud.	AO d.d. 26-6-2003 over het Europees Sociaal Fonds (ESF)(26 642, nr. 58).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
70	De minister zal in oktober 2003 de actuele stand van zaken rondom de financiële afwikkeling ESF-oud geven. Daarbij wordt ingegaan op de stand van zaken rondom de terugvorderingsacties.	AO d.d. 26-6-2003 over het Europees Sociaal Fonds (ESF)(26 642, nr. 58).	In voorbereiding. Planning: oktober 2003.
71	De Staatssecretaris zal eind december 2003 de interim evaluatie ESF aan de Tweede Kamer aanbieden. Hierbij zal ingegaan worden op de effecten van de ingezette acties met het oog op een betere benutting van de beschikbare ESF-middelen.	AO d.d. 26-6-2003 over het Europees Sociaal Fonds (ESF) (26 642, nr. 58).	In voorbereiding. Planning: december 2003.
72	In de begroting van SZW zal de minister de Tweede Kamer terzake van de kinderopvang informeren over de afbouw van de stimuleringsregeling en een eventuele overgangsregeling plus een actuele stand van zaken.	Plenaire behandeling verslag AO d.d. 26-6-2003 Verhandelingen TK 83-4813 en 83-4814.	In voorbereiding. Planning: september 2003

11 DE BIJLAGE INZAKE ZBO'S EN RWT'S

Deze bijlage bevat een overzicht van de zelfstandige bestuursorganen (ZBO) en rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT) die onder de verantwoordelijkheid van het departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vallen. Indien een ZBO of een RWT uit de departementale begroting een bijdrage ontvangt, is het beleidsartikel vermeld waarin het ZBO of de RWT is opgenomen, alsmede de daarbijbehorende raming van de bijdrage voor 2004.

Tabel 11.1: Overzicht van ZBO's en RWT's van SZW

	RWT	ZBO	Begrotings- artikel	Bijdrage OB 2004 (x € 1 000)
Centrale organisatie voor Werk en Inkomen (CWI)	Ja	Ja	Artikel 1	348 340
Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV)	Ja	Ja	Artikel 5, 6, 7, 11	60 200
Sociale Verzekeringsbank (SVB)	Ja	Ja	Artikel 9 en 14	82 396
Raad voor Werk en Inkomen (RWI)	Ja		Artikel 2	27 167
St. Kunstenaars & Co	Ja		Artikel 8	1 638
Inlichtingenbureau	Ja		Artikel 5	8 990
Diverse certificerende instellingen op het terrein van arbeidsomstandigheden en veiligheid		Ja		
Vereveningsinstallatie		Ja		
Onderlinge Waarborgmaatschappij MAAV		Ja		

RWI

De bijdrage in 2004 aan RWI van € 27,2 mln is inclusief de bijdrage voor de RWI-subsidieregeling Stimuleringsregeling Vacaturevulling door Werklozen en met werkloosheid bedreigde Werknemers (SVWW).

SUWI

De uitvoeringskosten van de SUWI-ZBO's (CWI (inclusief BKWI), UWV en SVB) worden gefinancierd met begrotings- en premiemiddelen. De CWI is volledig begrotingsgefinancierd. De SVB is gemengd gefinancierd (35% begrotings-, 65% premiegefinancierd). Het UWV is vooral premiegefinancierd (97%).

Bij het UWV gaat het om de kosten van de werknemersverzekeringen (o.a. WW en WAO) en bij de SVB om de volksverzekeringen (o.a. AOW, ANW en AKW). De uitvoeringskosten zijn gesplitst naar kosten voor de reguliere uitvoering en kosten voor projecten. Bij UWV zijn dit de zogenaamde kwaliteits-, transformatie- en migratiekosten en bij CWI is alleen sprake van transformatiekosten. De SVB kent alleen reguliere uitvoeringskosten.

Onderstaande tabel wijkt af van de tabellen in de begroting. In de begroting wordt rekening gehouden met volumeveranderingen en bij de premiegefinancierde regelingen met loon/prijsstijgingen. Om inzicht te krijgen van het kostenverloop bij gelijkblijvende omstandigheden is deze tabel opgenomen.

Tabel 11.2: Doelmatigheid: uitvoeringskosten SUWI-ZBO's 2002-2007 (x € 1 miljoen)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
UWV						
Reguliere kosten	1 571,2	1 588,7	1 484,6	1 358,8	1 293,8	1 244,9
Projectkosten	156,9	247,3	344,6	383	189,5	43,9
CWI						
Reguliere kosten CWI	366,8	350,7	339,8	301,5	293,8	290,6
Projectkosten CWI	54,4	40,2	11,8	2,7		
BKWI						
Reguliere kosten BKWI	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8
Projectkosten BKWI	7,1	4,5	1,75	1,75		
SVB						
Reguliere kosten	215	225,5	225,5	225,5	225,5	225,5

UWV

Als gevolg van de samensmelting van de vijf uitvoeringsorganisaties en het Lisv zal in de periode van 2002 tot en met 2005 bij het UWV jaarlijks een efficiencyslag gemaakt worden van respectievelijk 5%, 11%, 18% en 25% van het kostenniveau van 2002. Gedurende de jaren 2002-2005 wordt 40% van deze besparingen geherinvesteerd ten behoeve van kwaliteitsprojecten. De overige 60% wordt gebruikt voor transformatieprojecten. In 2006 is reeds rekening gehouden met een voortzetting van de kwaliteitsprojecten. Vanaf 2007 is hiervoor op dit moment geen apart budget beschikbaar. Een deel van de projectactiviteiten uit 2002 is doorgeschoven naar 2003 (inclusief de hiervoor beschikbare middelen).

CWI

a) Regulier

De uitvoeringskosten van CWI zijn opgebouwd uit kosten ten behoeve van de dienstverlening aan de klantgroepen werkzoekenden, werkgevers en ketenpartners. Daarnaast worden de uitvoeringskosten bepaald door additionele kosten die voortvloeien uit de boedelscheiding van de Arbeidsvoorzienings-organisatie (aflopend tot het jaar 2007). Jaarlijks zal een efficiencyslag in de uitvoeringskosten gemaakt worden.

b) Projecten

De transformatiekosten hebben betrekking op transformatieprojecten op het gebied van personeel en opleidingen, huisvesting, ICT en werkprocessen en communicatie. In het jaar 2005 zullen de transformatieprojecten afgerond worden. Tot en met dat jaar worden in afnemende mate transformatiekosten voorzien.

c) BKWI

De kosten BKWI hebben betrekking op reguliere activiteiten van BKWI en op de adviserende en coördinerende rol die BKWI heeft bij de projectmatige doorontwikkeling van SUWInet. In de toekomstige jaren is het budget ten behoeve van de reguliere activiteiten BKWI constant. De projectkosten nemen jaarlijks af en zullen naar verwachting in het jaar 2005 afgerond zijn. In 2003 heeft er een kasschuif plaatsgevonden van het budget projectkosten 2003. Een bedrag ter hoogte van € 3,5 mln is doorgeschoven naar de jaren 2004 (€ 1,75 mln) en 2005 (€ 1,75 mln).

SVB

De SVB is primair belast met de uitvoering van de volksverzekeringen AOW, ANW en AKW. Mede door reorganisatie van de vestigingen en de daarmee samenhangende herstructurering van de huisvesting en de lopende reorganisatie van het hoofdkantoor is de kostentoeename bij de SVB de afgelopen jaren relatief beperkt gebleven. Met de Raad van Bestuur zullen in de loop van 2003 meerjarige afspraken gemaakt worden over de verdere verbetering van de efficiency van de SVB. Daar staat tegenover dat door de toename van het aantal AOW-ers dat niet 50 jaar in Nederland heeft gewerkt, de claimbeoordeling complexer wordt. De verdergaande verbetering van de rechtmatigheid (ANW) zal een aandachtspunt blijven.

Doelmatigheid

Een geïsoleerde beschouwing per wet levert weinig informatie met betrekking tot de doelmatigheid van de uitvoering. Het UWV en de SVB hebben de beleidsvrijheid om binnen het toegekende budget kosten te verschuiven tussen wetten naar mate het uitvoeringsproces daar om vraagt. Hierdoor kunnen de kosten per wet aanzienlijk toe- of afnemen, terwijl dit op organisatieniveau budgettair neutraal is.

De prestatie-indicator waarmee de doelmatigheid van een organisatie kan worden gemeten is nog in ontwikkeling. Om een indruk te krijgen van de doelmatigheid van de organisatie zijn de kosten gedeeld door een volume-eenheid. Voor de SVB en het UWV is als volume-eenheid het totaal aan uitkeringsjaren van alle wetten genomen. De CWI kent drie klantstromen, de werkgevers, werkzoekenden en ketenpartners. Voor de CWI is in de tabel de aantallen werkintakes ten behoeve van werkzoekenden genomen als volume-eenheid.

Verdere uitwerking van de doelmatigheidsindicator is ook nodig, omdat indien bijvoorbeeld het volume van een relatief dure wet toeneemt, de kosten per volume-eenheid voor de organisatie als geheel toenemen, terwijl er geen sprake hoeft te zijn van vermindering van de doelmatigheid.

Tabel 11.3: Doelmatigheid UWV, CWI en SVB

		2002	2003 prijspeil 2002	2003 t.o.v. 2002%	2003 prijspeil 2003
Reguliere kosten (x € 1 mln)	UWV	1 571	1 527		1 589
	CWI	367	336		351
	SVB	215	217		226
Volume (maal 1 000)	UWV*	1 180	1 285		1 285
	CWI**	470	464		464
	SVB*	5 868	5 919		5 919
kosten/volume (x € 1)	UWV	1 332	1 188	- 10,8%	1 236
	CWI	780	724	- 7,2%	756
	SVB	37	37	0,1%	38

* SVB en UWV; in uitkeringsjaren.

** aantal uitkeringsintakes WW/ABW.

12 BIJLAGE FINANCIËEL BELEID BUDGETDISCIPLINESECTOR SOCIALE ZEKERHEID EN ARBEIDSMARKT

12.1 Inleiding

In deze bijlage wordt een toelichting gegeven op de geraamde uitgaven sociale zekerheid en arbeidsmarkt voor de komende kabinetsperiode in relatie tot het voorgenomen financiële beleid in deze sector. In de komende 4 jaar zal op basis van de regels budgetdiscipline steeds worden getoetst of de uitgaven zich blijven ontwikkelen binnen dit kader en of het voorgenomen beleid wordt uitgevoerd.

Ook wordt een toelichting gegeven op de premie-inkomsten, die dienen ter financiering van de uitgaven die door de sociale verzekeringsfondsen worden gedaan, en op de exploitatie- en vermogenssaldi van deze fondsen. De desbetreffende ramingen zijn van belang voor enkele macro-economische kengetallen. Zo maken de premie-inkomsten deel uit van de lastenontwikkeling en de exploitatiesaldi van het EMU-saldo.

12.2 Uitgangspunten en ontwikkelingen

De economische groei 2003 wordt geraamd op om en nabij de 0%. Voor de komende kabinetsperiode is gerekend met een groei van ruim 1% in 2004 en van ruim 2½% in 2005–2007. De laagconjunctuur heeft geleid tot een in de ramingen fors oplopende werkloosheid tot naar verwachting 540 000 in 2004. Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van het laagste niveau in 2001 van 251 000. Mede door het toenemende beroep op de AOW (vergrijzing) loopt het totale uitkeringsvolume op tot bijna 4,5 miljoen uitkeringen in 2004, hierbij dient bedacht te worden dat meer dan 1 uitkering per persoon in bepaalde gevallen mogelijk is. Deze groei van het uitkeringsvolume overtreft die van de werkgelegenheid waardoor de I/A-ratio in dit scenario oploopt tot bijna 73% in 2004.

Het kabinet heeft in het Strategisch Akkoord en Hoofdlijnenakkoord een aantal beleidskeuzen gemaakt om in de komende kabinetsperiode te bewerkstelligen dat het bedrijfsleven zijn concurrentiepositie kan verbeteren. Daarnaast is in het kader van de begrotingsvoorbereiding 2004 besloten tot een aanvullend pakket. Voor zover het gaat om beleidsmaatregelen in de Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) zijn de effecten daarvan in de ramingen verwerkt. Het gaat om ombuigingen ten bedrage van € 2,2 miljard in 2004, oplopend tot € 9,0 miljard in 2007, waarvan € 7,1 miljard in de SZA sector. Een toelichting is opgenomen in paragraaf 12.3.

In het Hoofdlijnenakkoord is aangegeven dat de arbeidsvoorwaardenruimte in de publieke sectoren is begrensd met 1%-punt per jaar ten opzichte van de huidige middellange termijn (MLT)prognose. Het minimumloon en de sociale uitkeringen volgen de contractloonontwikkeling van ambtenaren en zullen naar verwachting niet worden geïndexeerd in 2004. Hiermee neemt de overheid haar verantwoordelijkheid voor loonmatiging. Een loonmatiging in de marktsector die hierbij aansluit verkleint dit verschil, waardoor er een meer solidaire loonontwikkeling wordt bewerkstelligd. Deze inzet van de overheid levert een forse bijdrage aan de ombuigingsinspanning in 2007 namelijk bijna € 3 miljard. Ten einde te bereiken dat alle collectieve uitgaven gematigd worden aangepast, zullen de kinderbijslagbedragen in 2004 en 2005 eveneens deze

contractloonontwikkeling volgen. Daarna zal weer de gebruikelijke systematiek worden toegepast, namelijk aan de prijsontwikkeling van zo'n 1½% per jaar.

De totale uitgaven sociale zekerheid en arbeidsmarkt zijn in onderstaande tabel weergegeven, uitgesplitst naar sociale verzekeringen en sociale voorzieningen, waarbij arbeidsmarktmaatregelen onderdeel uitmaken van voornamelijk de sociale voorzieningen. Tevens is de sociale zekerheidsquote in de tabel opgenomen waarin de sociale zekerheidsuitgaven zijn gerelateerd aan het bruto binnenlandse product (BBP). Ook het aantal uitkeringsgerechtigden jonger en ouder dan 65 staat in de tabel.

Tabel 12.1. De uitgaven en volumeontwikkeling in de sector sociale zekerheid en arbeidsmarkt						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uitgaven sociale verzekeringen	39 159,8	42 044,5	43 698,2	43 330,7	43 319,7	43 363,1
Uitgaven sociale voorzieningen	14 128,7	14 372,4	15 260,9	15 837,9	15 806,2	16 209,2
Totaal uitgaven (miljoenen euro's)	53 288,5	56 416,8	58 959,1	59 168,5	59 125,9	59 572,4
Idem in procenten BBP (%)	12,0	12,3	12,6	12,1	11,6	11,2
Uitkeringsgerechtigden <65 jaar	1 849,4	1 956,5	2 073,4	2 052,0	2 016,4	1 982,9
Uitkeringsgerechtigden >65 jaar	2 235,8	2 265,7	2 299,6	2 335,1	2 370,4	2 405,5
Totaal aantal (x 1000)	4 085,2	4 222,2	4 373,0	4 387,1	4 386,8	4 388,4
Idem in procenten werkenden	66,6	69,6	72,7	72,0	70,9	70,0

Uit de tabel blijkt dat de totale uitgaven stijgen van € 53,3 miljard in 2002 naar € 59,0 miljard in 2004, hetgeen overeenkomt met ongeveer € 3 miljard per jaar. Deze uitgavengroei is voornamelijk veroorzaakt door volume-ontwikkelingen in de werkloosheid en AOW (vergrijzing). Het volume uitkeringsgerechtigden stijgt immers met zo'n 300 000 in 2004 ten opzichte van 2002 waarvan ruim 60 000 wordt veroorzaakt door de AOW. De sociale zekerheidsuitgaven leggen beslag op zo'n 12,6% van het bruto binnenlands product in 2004. Na 2004 stabiliseren de uitgaven zich op een nominaal niveau van ongeveer € 59 miljard en daalt het beslag tot 11,2% in 2007. Deze gematigde uitgavenontwikkeling is sterk bepaald door de voorgenomen ombuigingen in de SZA-sector 2004–2007.

12.3 Financiële effecten Strategisch en Hoofdlijnenakkoord

Voor de kabinetsperiode 2004–2007 worden de ombuigingsmaatregelen uit het Strategische Akkoord van juni 2002 overgenomen in het Hoofdlijnenakkoord. Met het oog op de verwachte economische ontwikkelingen zijn ook nieuwe ombuigingsmaatregelen geformuleerd in het Hoofdlijnenakkoord van mei 2003 en het aanvullend pakket in de begroting 2004. Al deze maatregelen zijn erop gericht om werklozen te prikkelen om weer aan het werk te gaan. De arbeidsparticipatie van vooral vrouwen, ouderen en laaggeschoolden waaronder veel allochtonen dient immers te worden gestimuleerd. Grote dossiers zijn de WAO, de decentralisatie van de bijstand, de andere inrichting van vrij besteedbare reïntegratiebudgetten, de WW, het laten vervallen van de aftrekbaarheid van de Vut- en prepensioenpremies en levensloop. Deze laatste 2 maatregelen beogen vooral het uittreden van ouderen te ontmoedigen en de uitstroom uit de WW te bevorderen. Door een andere aanpassings-

systematiek van de ambtenarensalarissen, die doorwerkt naar de uitkeringen, resulteert op voorhand een forse ombuiging. Beoogd wordt dat ook de marktsector een vergelijkbare matiging van de loonontwikkeling laat zien.

Daarnaast zal de inning van de premies werknemersverzekeringen door de belastingdienst leiden tot een efficiencyverbetering. Dit levert een forse bijdrage aan het verlagen van de administratieve lasten voor werkgevers.

De financiële effecten van het Strategische Akkoord, het Hoofdlijnenakkoord en het aanvullend pakket zijn opgenomen in onderstaande tabel. De maatregelen leiden tot een uitgavenbeperking van € 2,2 miljard in 2004, oplopend tot € 9,0 miljard in 2007. Voor de SZA-sector is van dit laatste bedrag zo'n € 7,1 miljard relevant. De oorspronkelijk voorziene intensivering voor levensloop in het Strategische Akkoord zal thans conform het Hoofdlijnenakkoord volledig aan de inkomstenkant worden vormgegeven. De bedragen kunnen afwijken van die uit het Strategisch- en Hoofdlijnenakkoord omdat voor de uitwerking een iets andere vormgeving danwel een andere invoeringsdatum is gekozen. De opgenomen bedragen sluiten aan op de memories van toelichting bij de wetsvoorstellen die de Tweede Kamer zullen bereiken.

Tabel 12.2. Financiële effecten van ombuigingen en intensiveringen Strategisch Akkoord en Hoofdlijnenakkoord op de uitgaven van het beleidsterrein SZW; in miljoenen euro's (constante prijzen).

	2003	2004	2005	2006	2007	2007 sector SA
Ombuigingen SA						
a. WAO		100	300	500	700	700
b. Feitelijk arbeidsverleden versus fictief			10	20	25	25
c. Verscherping sancties/handhaving en controle	10	40	80	120	120	120
d. Sollicitatieplicht 57,5+/eigen bijdrage werkgevers		- 8	10	28	50	50
e. Decentralisatie financiering bijstand		150	200	250	250	250
f. Anticumulatie gouden handdrukken		100	150	150	150	150
g. Vrij besteedbaar reïntegratiebudget	650	750	850	850	850	850
h. Herziening alimentatiebeleid		50	90	190	190	190
i. Woonlandbeginsel			16	15	14	14
j. Afschaffing categoriaal inkomensbeleid		70	70	70	70	
k. Beperken duur vervolguitering		25	105	170	210	210
l. Premie-inning door de belastingdienst				65	65	65
m. Afschaffing subsidie verlof (finlo en langdurig zorgverlof)	4	20	30	40	40	40
n. Afschaffen AKW 16-17-jarigen die geen erkend onderwijs volgen			7	22	29	29
o. Invoeren risicogroepen WW			45	50	50	50
subtotaal	664	1 272	1 975	2 477	2 741	2 671
Intensiveringen SA						
p. Basisregeling levensloop *	100	200	200	200	200	200
q. Arbo-pakket	25	41	36	36	36	36
subtotaal	125	241	236	236	236	236
Ombuigingen HA						
r. ww (afschaffen vervolg- en kortdurende uitkering; aanscherpen wekeneis)			130	240	290	290
s. vergelijkbare maatregelen voor ww-collectieve sector (rijk enge zin)		10	20	40	50	
t. herkeuringen wao			80	140	140	140
u. afschaffing wet arbeidsongeschikten zelfstandigen (waz)			50	70	130	130
v. gemeentelijk minima beleid (gemeentefonds)		150	150	150	150	
w. vervallen subsidietaak raad voor werk en inkomen (RWI)		40	70	70	70	70
x. geen intensivering levensloop aan de uitgavenkant		200	200	200	200	200
y. stroomlijnen rea-instrumenten			130	225	225	225
z. aftrekbaarheid prepensioenafschaffen (inkomstenkant)			180	260	350	
aa. Aftrekbaarheid vut-fiscaal afschaffen (inkomstenkant)			50	100	150	
bb. aanpassing uitkeringen aan de ambtenarensalarissen		430	1 310	2 140	2 910	2 910
subtotaal		830	2 242	3 635	4 665	3 965
Intensiveringen HA						
cc. kinderopvang			100	100	100	100
Ombuigingen aanvullend pakket						
dd. achterwege laten bijzondere verhoging AKW-bedragen		10	30	50	60	60
ee. indexering AKW-bedragen 2004, 2005 obv WKA		30	55	65	65	65
ff. aanscherping schattingsbesluit WAO		20	70	140	240	240
gg. inkomensniveau van 70% in tweede ziektejaar			50	100	125	125
hh. extra opbrengst aftrekbaarheid prepensioen/vut (inkomstenkant)			520	890	1150	
subtotaal		60	725	1245	1640	490
Totaal ombuigingen	664	2 162	5 070	7 357	9 046	7 126
Totaal intensiveringen	125	241	336	336	336	336

* Deze bedragen hebben betrekking op het uitgavenbeeld; daarnaast zijn in het kader van de levensloopbenadering middelen gereserveerd aan de inkomstenkant. De intensivering van € 100 miljoen in 2003 is vervallen in het kader van het gedeeltelijk handhaven van het spaarloon en de intensivering van € 200 miljoen in latere jaren in het Hoofdlijnenakkoord (zie tabel).

De ombuigingen en intensiveringen kunnen als volgt worden toegelicht:

Ombuigingen Strategisch Akkoord

- a. Het doel is een beperking van de WAO-instroom van duurzaam volledig arbeidsongeschikten, tot maximaal 25 000 per jaar. De WAO zal daartoe de komende periode ingrijpend worden gewijzigd. Vanaf 1 januari 2004 zal de loondoorbetalingsverplichting worden uitgebreid tot 2 jaar. Werkgevers en werknemers zullen hierdoor worden aangespoord tot het meer dan nu nemen van hun verantwoordelijkheid op het punt van het verzuimbeleid. Een beperking van de loondoorbetaling tot 70% in het tweede jaar past daarbij. De WAO zal worden beperkt tot degenen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Gedeeltelijk arbeidsongeschikten met een mate van arbeidsongeschiktheid van minstens 35% en niet-duurzaam volledig arbeidsongeschikten krijgen toegang tot de activeringsregeling die sterk op optimale participatie gericht is.
- b. Het feitelijke arbeidsverleden als bepalende factor voor de duur van de loongerelateerde uitkering zal worden verlengd. Dit legt een directere relatie tussen verzekeringsduur en uitkeringsduur.
- c. Het kabinet heeft in de Fraudenota aangegeven dat misbruik en (zwarte) fraude voorkomen en bestreden moet worden. In het Strategisch Akkoord is opgenomen dat de handhaving, controles en sancties worden verscherpt. Dit leidt tot een besparing op de uitkeringslasten en tot extra premie-inkomsten.
- d. In het kader van de participatiebevordering gaat het kabinet de sollicitatieplicht voor werklozen vanaf 57,5 jaar weer invoeren, te beginnen met werklozen die nog recente werkervaring hebben. Om de WW minder aantrekkelijk te maken als afvloeiingsregeling, wordt van individuele werkgevers een bijdrage gevraagd in de WW-lasten van werknemers die na hun 57,5-ste worden ontslagen.
- e. Gemeenten krijgen een groter belang in reïntegratie van bijstandsgerechtigden door een maximaal financieel belang en een maximale prikkel. Hiermee wordt een besparing mogelijk op de kosten van de bijstand.
- f. De uitkeringsregeling wordt ook minder aantrekkelijk gemaakt als afvloeiingsregeling door de gouden handdrukken (WW-aanvullingen) op de uitkering te korten.
- g. Gemeenten zullen de verantwoordelijkheid, de ruimte en de middelen krijgen voor het voeren van een activerend reïntegratiebeleid. Er komt één ongedifferentieerd, flexibel vrij besteedbaar reïntegratiebudget voor gemeenten. Hierdoor kunnen gemeenten werkzoekenden op persoonsgerichte wijze begeleiden. Ook gesubsidieerde arbeid blijft binnen dat budget mogelijk waarbij de doorstroom naar regulier werk voorop staat. Dit gaat gepaard met een forse vereenvoudiging van regelgeving en vermindering van administratieve lasten. Door vermindering van de uitvoeringskosten en het uitkeringsvolume zal op het totaal van reïntegratiebudgetten kunnen worden bespaard.
- h. Voorgesteld wordt het beleid ten aanzien van de vaststelling en inning van kinderalimentatie te hervormen om zodoende verzorgende ouders (met name vrouwen) uit de bijstand te houden en te krijgen. Deze maatregel vergroot de zelfstandigheid van de verzorgende ouders, vereenvoudigt de uitvoering en vermijdt onnodige bijstandsverlening.
- i. Naar analogie van de gehanteerde systematiek in België en Duitsland wordt in niet-EU/EER-landen een vast bedrag van 10% van de Nederlandse kinderbijslag uitgekeerd. Deze maatregel leidt tot een beperking van aanspraken op kinderbijslag in het buitenland.
- j. Het kabinet zal de armoedeval aanpakken door een beperking van het

aantal inkomens-afhankelijke regelingen. Hiertoe wordt de beleidsruimte voor gemeenten om een eigen inkomensbeleid te voeren beperkt. Het categoriale inkomensbeleid in de bijstand wordt afgeschaft. Aanvullende ondersteuning kan worden verleend in bijzondere gevallen (bijzondere bijstand) en aan langdurige minima zonder perspectief op de arbeidsmarkt.

- k. Om de uitstroom van met name ouderen uit de WW te bevorderen is aanvankelijk besloten de vervolgitkering te beperken tot één jaar (zie ook onder r.)
- l. Het laten innen van de premies van de werknemersverzekeringen wordt uitbesteed aan de belastingdienst. Dit levert een efficiencywinst op in het kader van de uitvoeringskosten.
- m. Door de afschaffing van de wet financiering loopbaanonderbreking (Wet Finlo) in 2003 wordt budgettaire ruimte gecreëerd voor een nieuwe levensloopbenadering.
- n. Voorgesteld wordt de AKW voor 16–17-jarigen die geen erkend onderwijs volgen, te schrappen.
- o. De invoering van risicogroepen in de wachtgeldfondsen is een beperkte vorm van premiedifferentiatie met als oogmerk de instroom in de WW te beperken. Er ontstaat dan een directe relatie tussen de veroorzaakte WW-lasten van de individuele werkgever en de hoogte van de premie.

Intensiveringen Strategisch Akkoord

- p. In het kader van de levensloopbenadering is in het Strategisch Akkoord € 200 à € 400 miljoen gereserveerd. Hiervan is een deel ingeboekt aan de uitgavenkant van de sector sociale zekerheid en arbeidsmarkt, ten behoeve van de basisregeling levensloop.
- q. Er zijn middelen beschikbaar om de arbo-preventie en arbocuratieve samenwerking etc. te intensiveren.

Ombuigingen Hoofdlijnenakkoord

- r. Drie verschillende maatregelen moeten het beroep op de WW doen verminderen. Het afschaffen van de vervolgitkering (zie ook onder k.) dient ertoe om de uitstroom uit de WW te bevorderen. Het afschaffen van de kortdurende uitkering en het aanscherpen van de wekeneis van 26 uit 39 weken naar 39 uit 52 weken moeten daarnaast de WW-instroom terugdringen.
- s. Voor de WW-regelingen in de collectieve sector zullen vergelijkbare maatregelen als genoemd onder de voorgaande post r worden voorbereid.
- t. In 2005 zal vanwege de verlenging van de loondoorbetaling bij ziekte van 1 naar 2 jaar, geen WAO-instroom plaatsvinden. Hierdoor valt keuringscapaciteit vrij bij het UWV. Deze wordt aangewend om een deel van het zittende WAO-bestand vervroegd te herkeuren. Hierdoor worden zoveel mogelijk mensen, die nog kunnen werken, gestimuleerd om zich op de arbeidsmarkt te begeven.
- u. De afschaffing van de WAZ past in het streven van de overheid naar deregulering. Ondernemers kunnen dan beslissen of zij het risico op arbeidsongeschiktheid particulier willen verzekeren.
- v. In het Hoofdlijnenakkoord is een uitname uit het gemeentefonds voorzien m.i.v. 2004 van € 150 miljoen in verband met de beperking van het gemeentelijk minimabeleid. Onder het gemeentelijk minima-beleid valt een breed assortiment aan gemeentelijke voorzieningen, zoals bijzondere bijstand, kwijtschelding, schuldhulpverlening en maatschappelijke participatie (stadspassen e.d.).
- w. In het Hoofdlijnenakkoord is gekozen voor overheveling van de

adviestaken van de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) naar de Sociaal-Economische Raad (SER) en het afschaffen van de RWI-subsidieregeling (SVWW). De afbouw van de subsidietaken van de RWI is ter hand genomen, om de financiële taakstellingen voor 2004 (€ 40 miljoen) en 2005 en volgende jaren (€ 70 miljoen) in te vullen. De evaluatie van de overige taken van de RWI zal in 2004 aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.

- x. Vanaf 2004 is € 200 miljoen aan de inkomstenkant van de begroting via overheveling van de uitgavenkant beschikbaar gesteld voor een levensloopregeling, die zal worden uitgewerkt als een gelijkwaardige keuzemogelijkheid naast het spaarloon. Een levensloopregeling biedt ruimere mogelijkheden om werk en tijd voor andere doelen (zoals zorg en scholing) over de gehele levensloop te spreiden.
- y. In het Hoofdlijnenakkoord wordt voorgesteld om een aantal REA instrumenten te wijzigen. Onder andere wordt voorgesteld om de subsidies voor tweede spoor trajecten af te schaffen en REA-uitkeringen bij scholing en proefplaatsing stop te zetten. Tijdens scholing of proefplaatsing loopt dan de WW-uitkering door. Verder worden de uitkeringen krachtens de no risk polis aan zieke werknemers vanaf 2006 vergoed vanuit het Awf. Deze maatregelen vormen het belangrijkste deel van de besparing van € 225 miljoen.
- z. De fiscale facilitatie van de prepensioenregelingen zal worden afgeschaft. Daarvoor is vanaf 2005 een ombuiging ingeboekt aan de inkomstenkant. In het Belastingplan 2004 worden daartoe concrete maatregelen aangekondigd.
 - aa. Ook zal de fiscale facilitatie van de vutregelingen worden afgeschaft. Daarvoor is vanaf 2005 een ombuiging ingeboekt aan de inkomstenkant. In het Belastingplan 2004 worden daartoe concrete maatregelen aangekondigd.
 - bb. In het Hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat de ontwikkeling van het bruto minimum-loon (en daarmee de uitkeringen) gelijk oploopt met de contractloonsstijging van ambtenaren. Daarbij is de arbeidsvoorwaardenruimte in de publieke sector begrenst met 1%-punt per jaar ten opzichte van de middellange termijn prognose én belast met ¾%-punt per jaar omdat de stijging van de werkgeverspremie voor de pensioenen groter is dan die in de marktsector. Deze koppeling levert een besparing ten opzichte van de huidige koppeling aan de contractloonsstijging in de markt- en publieke sector.

Intensivering Hoofdlijnenakkoord

- cc. De Wet Basisvoorziening Kinderopvang zal naar verwachting per 1 januari 2005 in werking treden en kent als uitgangspunt een tripartiete vorm van vraagfinanciering (ouders, werkgevers en overheid). De overheidsbijdrage in het nieuwe stelsel van kinderopvang is in het hoofdlijnenakkoord met € 100 miljoen verhoogd, om de geraamde kosten te kunnen dekken.

Ombuigingen aanvullend pakket

- dd. Deze maatregel beoogt de verdere bijzondere verhoging voor het eerste kind, waartoe is besloten bij de afschaffing van de progressie in de kinderbijslag, ingaande 2004 achterwege te laten.
- ee. Bij de AKW wordt voor 2004 en 2005 de indexering op basis van de prijsontwikkeling gewijzigd in de WKA-indexering, voor het minimum-loon en de uitkeringen.
- ff. Deze maatregel beoogt het Ministeriële schattingsbesluit voor WAO-beoordelingen aan te scherpen per 1 juli 2004 voor zowel de

nieuwe instroom in de WAO als de (regelgere) herbeoordelingen. De aanscherping betreft arbeidsmarktaspecten (b.v. het aantal vacatures; onderscheid deeltijd/volgtijd).

gg. Het kabinet beoogt te komen tot beperking van bovenwettelijke aanvullingen in het tweede ziektejaar. In lijn hiermee zal het kabinet in het kader van de WAO-stelselherziening nadere maatregelen nemen om te komen tot een inkomensniveau van 70% in het tweede ziektejaar hetgeen een gunstig effect zal hebben op de instroom in de WAO en de werkgeverslasten.

12.4 Budgetdiscipline sociale zekerheid en arbeidsmarkt

De regels budgetdiscipline geven het toetsingskader aan waarbinnen de uitgavenontwikkelingen en toekomstige inzichten daaromtrent moeten worden beoordeeld. Daartoe is voor de kabinetsperiode 2004–2007 het uitgavenkader voor de sociale zekerheid en arbeidsmarkt vastgesteld op basis van de feitelijk geraamde uitgaven sociale zekerheid en arbeidsmarkt ná technische verwerking van het hoofdlijnenakkoord. De sindsdien opgetreden tegenvallers en het daarbij behorende aanvullende pakket zijn niet verwerkt in het kader. Deze mutaties worden zichtbaar gemaakt door een onder- danwel overschrijding van het kader.

In onderstaande tabel is daartoe de opbouw per regeling van de periode 2003–2006 weergegeven en deze feitelijke uitgaven zijn getoetst aan het kader (vóór besluitvorming over aanvullend pakket).

Tabel 12.3. Uitgaven en ijklijn budgetdisciplinesector sociale zekerheid en arbeidsmarkt; in miljoenen euro's					
Uitgaven verzekeringen					
	2003	2004	2005	2006	2007
AOW	22 568	23 102	23 545	24 323	24 988
Anw	1 547	1 500	1 473	1 455	1 437
WAO	10 824	10 789	10 602	10 288	1 437
WAZ	584	591	535	496	413
Werkloosheid	4 570	5 899	5 550	5 523	5 141
Vangnet ZW	1 789	1 843	1 892	1 984	2 021
REA	611	511	359	255	247
Totaal	42 493	44 235	43 955	44 124	44 185

Uitgaven voorzieningen		2003	2004	2005	2006	2007
artikel 1	Basisdienstverlening Werk en Inkomen	426	352	318	313	315
artikel 2	Stimulering en kwaliteitsbevordering van arbeidsaanbod	1 221	1 958	1 819	1 799	1 759
artikel 3	Aanvullende werkgelegenheid	1 066	82	24	8	8
artikel 4	Aangepast en begeleid werken	2 150	2 186	2 226	2 258	2 303
artikel 5	Algemene inkomensgarantie op minimumniveau	5 150	5 827	6 030	6 053	6 190
artikel 6	Inkomensgarantie voor jonggehandicapten	1 632	1 689	1 718	1 764	1 822
artikel 7	Inkomensaanvulling voor herkeurde arbeidsgehandicapten	7	7	6	5	5
artikel 8	Tijdelijke inkomensgarantie voor jonggehandicapten	52	38	36	36	37
artikel 9	Tegemoetkoming in de kosten van kinderen	3 300	3 319	3 319	3 326	3 349
artikel 11	Bevorderen van combinatie-mogelijkheden van arbeid en zorg	167	143	607	652	703
artikel 13	Verbetering arbeidsomstandigheden	49	63	50	40	28
artikel 14	Tegemoetkoming asbestslachtoffers	6	3	3	3	3
artikel 17	Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen	189	42	3	0	0
artikel 97	Aflopende regelingen	0	0	0	0	0
artikel 98	Algemeen	- 117	64	173	179	188
Totaal		15 299	15 774	16 333	16 439	16 711
Ontvangsten		2003	2004	2005	2006	2007
Verzekeringen		449	537	625	805	822
Voorzieningen		926	513	494	633	502
Totaal		1 375	1 050	1 119	1 438	1 324
Totaal		2003	2004	2005	2006	2007
Totale uitgaven verzekeringen		56 417	58 959	59 169	59 126	59 572
Totale uitgaven vóór besluitvorming begroting 2003 (ijklijn)		56 464	58 318	59 005	58 798	59 273
Saldo (+=overschrijding ijklijn)			641	164	328	300

Uit bovenstaande tabel blijkt een overschrijding van het kader. Dit is veroorzaakt doordat de sinds de afronding van het Hoofdlijnenakkoord opgetreden tegenvallers gedeeltelijk zijn gecompenseerd via het aanvullende pakket van maatregelen. De sinds het hoofdlijnenakkoord opgetreden tegenvallers hangen samen met een verslechtering van het economische beeld en de uitwerking van de maatregelen uit het hoofdlijnenakkoord.

12.5 Volume-ontwikkelingen

De volume-ontwikkelingen sociale verzekeringen en arbeidsmarkt, zoals die onder meer ten grondslag liggen aan het uitgavenkader 2004–2007, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

In de WAO is een dalend volume waarneembaar, met name als gevolg van effecten van loondoorbetalingen in het tweede ziektejaar. Opgemerkt zij dat vooralsnog de werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten die een loonaanvulling gaan ontvangen zijn opgenomen in het WAO-volume. De niet-werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten zijn vooralsnog verwerkt in de volumina van respectievelijk de WW en de IOAW.

Het aantal inactieven zal naar verwachting stijgen van ruim 4,2 miljoen in 2003 tot bijna 4,4 miljoen in 2007, voornamelijk als gevolg van de volumeontwikkelingen in de AOW (vergrijzing).

Tabel 12.4. Volume-ontwikkelingen in de sociale zekerheid; aantallen in duizenden						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sociale verzekeringen:						
AOW	2 236	2 266	2 300	2 335	2 370	2 406
Anw	131	127	123	120	118	115
WAO ¹	647	648	646	634	613	590
WAZ	48	49	49	44	41	34
Vangnet ZW ²	103	108	109	110	115	116
WW ³	166	252	322	293	272	259
Totaal	3331	3 449	3 548	3 537	3 530	3 520
Sociale Voorzieningen:						
Bijstand (ABW)	318	346	399	413	412	408
IOAW/AZ, Bia en Wajong ³	150	153	157	163	170	180
Totaal sociale zekerheid	468	498	556	576	582	588
Ziekteverzuim particuliere sector ⁴	287	275	269	275	276	280
Totaal Generaal	4 085	4 222	4 373	4 387	4 387	4 388

1) incl. werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten, excl. tweede ziektejaar (vanaf 2004).

2) incl. tweede ziektejaar (vanaf 2004).

3) incl. niet-werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten (vanaf 2005).

4) dit volume maakt onderdeel uit van de berekening van de I/A-verhouding (zie tabel 12.1).

12.6 Financieringsaspecten sociale verzekeringen

De uitgaven sociale verzekeringen worden voornamelijk uit premies gefinancierd. Aanvullende middelen door het rijk kunnen worden verstrekt op grond van specifieke overwegingen. De fondsen ontvangen daarnaast rentemiddelen als uitvloeisel van de vermogensoverschotten. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende inkomstensoorten voor de sociale verzekeringen in de periode 2002–2004.

De ramingen van de premie-ontvangsten en exploitatiesaldi van de fondsen zijn in deze paragraaf beperkt tot het begrotingsjaar 2004. Voor de jaren 2004 en later is nog geen goed beeld te verschaffen aangezien de gevolgen van de voorgenomen afschaffing van de WAZ en de hervorming van de WAO nog uitwerking vergen. Dit geldt dan eveneens voor de financieringsaspecten (premieheffing en fondsposities). Bij de begrotingsvoorbereiding 2005 zal hierover meer duidelijkheid worden verschaft.

Tabel 12.6. De ontvangsten sociale verzekeringen; in miljarden euro's

	2002	2003	2004
premies	38,8	39,1	39,1
bijdragen van het rijk	2,6	4,0	4,1
bijdrage in de kosten heffingskortingen			
AOW/Anw	2,6	2,8	3,0
bijdrage AOW/Anw ihkv wegnemen			
exploitatietekort		1,2	1,1
bijdrage Awf/Waz	0,0	0,0	0,0
interest	0,4	0,4	0,3
totale ontvangsten	41,8	43,5	43,5

De premieontvangsten volgen de algemene ontwikkelingen in de (premieplichtige) inkomens, aangezien deze in eerste instantie zijn berekend bij vaste premiepercentages. Het kabinet heeft op grond van beleidsmatige overwegingen wijzigingen in de premiepercentages voor 2003 en voor 2004 aangebracht. Deze wijzigingen zijn:

- De totale WAO-premie voor werkgevers is verlaagd met 0,3%-punt in 2003. Deze verlaging maakt onderdeel uit van een totaal pakket van maatregelen op het terrein van de ZFW en arbeidskorting.
- In het Strategisch Akkoord is een premieschuif opgenomen van werkgevers (WAO) naar werknemers (AWBZ) gefaseerd over 4 jaar. In dit kader is de WAO-premie (basis) verlaagd met nog eens 0,15%-punt in 2003 en 2004.
- De werknemerspremie Awf is in 2003 verlaagd met 0,35% in het kader van het najaarsoverleg met de sociale partners (lastenverlichting).
- Er is verder een lastenneutrale premieverschuiwing aangebracht tussen Awf en wachtgeldfondsen. De marginale AWF-premie is verlaagd met 0,95% en dient dus als compensatie voor de hogere gemiddelde wachtgeldpremie.
- Er is ook in 2004 een lastenneutrale premieverschuiwing aangebracht tussen WAO en wachtgeldfondsen. De WAO-premie is in 2004 verlaagd met 0,55%-punt en dient eveneens als compensatie voor de hogere gemiddelde wachtgeldpremie.

Bovenstaande beleidsmatige ontwikkelingen zijn in de premieontvangsten verwerkt.

De rijksbijdragen omvatten allereerst de bijdrage in de kosten van de kortingen (Bikk) vanaf 2001 samenhangend met de herziening van het fiscale stelsel. Daarnaast wordt aan het AOW-fonds een rijksbijdrage verleend ter oplossing van de tekorten bij dit fonds. De rijksbijdragen Awf en WAZ zijn beperkt in omvang en hangen samen met de compensatie van premiederving die voortvloeit uit de vrijstelling van premiebetaling voor gemoedsbezwaarden, en medebekostiging van de arbeidsongeschiktheidslasten van beroepsbeoefenaren.

De interestbaten stijgen als uitvloeisel van de vermogenspositie van de fondsen.

De ontwikkelingen in de ontvangsten en uitgaven sociale verzekeringen beïnvloeden de exploitatiesaldi van de sociale fondsen. Deze exploitatiesaldi zijn relevant voor de berekening van het EMU-saldo. In onderstaande

tabel zijn de desbetreffende saldi voor de SZW-relevante fondsen weergegeven.

Tabel 12.6. De exploitatiesaldi van de SZW-relevante fondsen; in miljarden euro's			
	2002	2003	2004
SVB (AOW, Anw)	- 1,1	0,2	- 0,0
UWV (WAO, WAZ, AWF, UFO)	3,2	0,5	- 1,2
Wachtgeld	- 0,6	- 0,6	- 0,5
Totaal	1,5	0,1	- 1,7

Bij de volksverzekeringen is – in verband met de verleende rijksbijdrage – sprake van een neutrale exploitatiepositie bij de AOW en een klein overschot bij de Anw. De overschotten bij de Anw ontstaan doordat de vaste Anw-premie leidt tot iets te hoge inkomsten voor dit fonds. Bij de werknemersverzekeringen is sprake van forse terugloop in de exploitatieoverschotten in 2003 ten opzichte van 2002. Dit wordt veroorzaakt door de aangebrachte premieverlagingen in Awf en WAO en de weer oplopende uitgaven WW in verband met de gestegen werkloosheid. Bij de wachtgeldfondsen was de afgelopen jaren sprake van een intering op de overschotten. Voor 2004 is rekening gehouden met een premieverhoging van 0,7%-punt. Door de stijgende werkloosheid wordt een exploitatietekort verwacht van een € 0,5 miljard. Het UWV stelt overigens de wachtgeldpremies voor 2004 vast in oktober/november van dit jaar.

Het exploitatiesaldo van de fondsen beïnvloedt het vermogen van elk fonds. Door vergelijking van het aanwezige vermogen met het normvermogen kunnen de vermogensoverschotten en -tekorten worden afgeleid. Deze vermogenssaldi zijn in de volgende tabel opgenomen

Tabel 12.7. De vermogenssaldi van de SZW-relevante fondsen; in miljarden euro's			
	2002	2003	2004
SVB (AOW, Anw)	0,1	0,0	0,0
UWV (WAO, WAZ, AWF, UFO)	8,0	8,5	7,2
Wachtgeld	- 0,4	- 1,2	- 1,8
Totaal	7,5	7,4	5,4

Vermogenstekorten doen zich voor bij de wachtgeldfondsen. Daar staan omvangrijkere vermogensoverschotten tegenover bij de werknemersverzekeringen WAO, Waz en Awf. Het kabinet blijft de komende jaren streven naar lastendekkende premies en evenwichtige vermogenssaldi. Uitgangspunt voor de sociale fondsen is immers een verantwoord fondsbeheer.

Ten behoeve van de financiering van de toekomstige AOW-uitgaven is een spaarfonds AOW ingesteld. Dit fonds is bestemd voor de financiering van de groei in deze uitgaven na 2020 ten gevolge van de vergrijzing. De gedachte achter het AOW spaarfonds is om vrijvallende rentelasten als

gevolg van een dalende overheidsschuld te oormerken voor het opvangen van de piek in de AOW uitgaven. In onderstaande tabel zijn de stortingen en de cumulatieve vermogensopbouw weergegeven.

Tabel 12.8. De rijksbijdrage aan en het vermogen van het AOW-spaarfonds; in miljarden euro's			
	2002	2003	2004
Rijksbijdrage AOW-Spaarfonds	2,4	2,5	2,6
Rente	0,5	0,7	0,8
Totaal	2,9	3,2	3,4
Vermogen ultimo het jaar	12,7	15,9	19,3

De rijksbijdrage AOW-spaarfonds bedraagt in 2004 ongeveer € 2,6 miljard, welk bedrag ieder jaar wordt verhoogd met ruim € 100 miljoen. De rentebaten lopen op als gevolg van de oplopende vermogenspositie bij dit fonds. In 2004 kan een vermogenspositie worden bereikt van ruim € 19 miljard. Ter vergelijking: de totale AOW-lasten in 2004 zijn berekend op ongeveer € 23 miljard.

13 BIJLAGE ARBEIDSMARKT

13.1 Inleiding

Deze bijlage geeft een cijfermatig inzicht in de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de werkgelegenheid in de afgelopen jaren. In het tweede halfjaar van 2001 is een einde gekomen aan een lange periode van hoogconjunctuur. De gevolgen van deze omslag voor de situatie op de arbeidsmarkt tekenden zich in 2002 duidelijk af. In paragraaf 13.2 worden de meest recente ontwikkelingen op de Nederlandse arbeidsmarkt belicht. Deze maken duidelijk dat de arbeidsmarktsituatie de eerstkomende jaren nog niet verbetert. In paragraaf 13.3 worden tabellen gepresenteerd die de ontwikkeling van werkgelegenheid en werkloosheid in 2002 ten opzichte van eerdere jaren in beeld brengen. In deze tabellen wordt de kentering in 2002 goed zichtbaar. De geringe daling in het aantal vacatures in 2001 zet zich versterkt door in 2002; deze cijfers worden gepresenteerd in paragraaf 13.4.

13.2 Recente ontwikkeling arbeidsmarkt

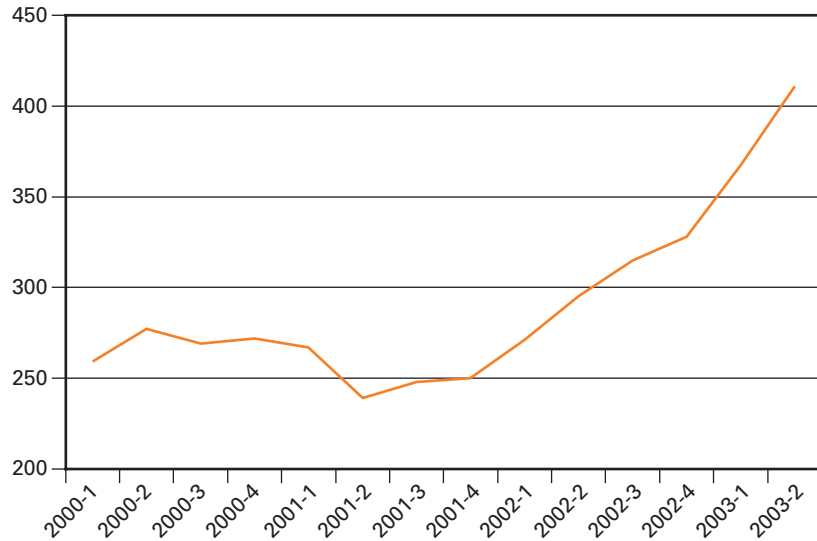
Aan een jarenlange daling van de werkloosheid is in 2002 een eind gekomen. De werkloze beroepsbevolking is sinds 1995 gedaald van 8% van de beroepsbevolking naar ruim 3% in 2001. Inmiddels is de werkloosheid gestegen en komt in 2002 op gemiddeld 4% uit. De verwachting is dat de situatie op de arbeidsmarkt de komende jaren nog verder zal verslechteren. In het voorjaar van 2003 raamde het CPB nog een stijging van de werkloosheid met 113 duizend personen in 2003 ten opzichte van 2002. Deze raming is in de MEV 2004 met 10 duizend naar boven bijgesteld, zoals blijkt uit onderstaande tabel. Voor 2004 is de werkloosheidsraming nog sterker aangepast en met niet minder dan 50 duizend opwaarts bijgesteld. De verwachting is nu dat de werkloosheid in twee jaar tijd met ongeveer 240 duizend personen oploopt in plaats van 190 duizend zoals in CEP 2003 nog was voorzien.

	2002	2003	2004
Raming werkloosheid CEP 2003	302000	415 000	490 000
Raming werkloosheid MEV 2004	302000	425 000	540 000

Bron: CPB.

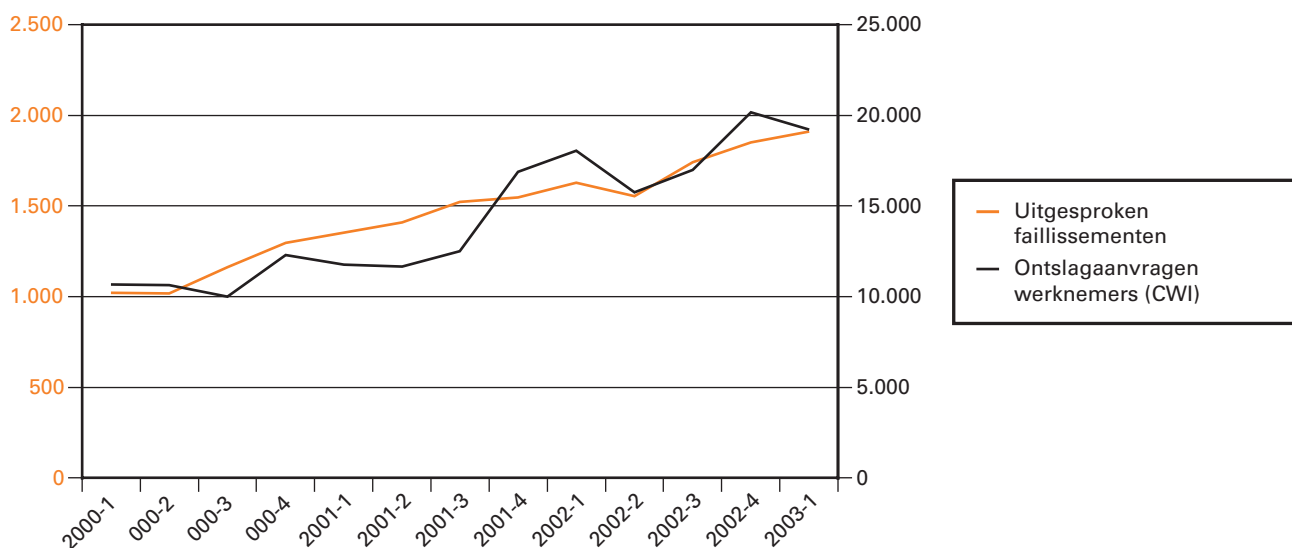
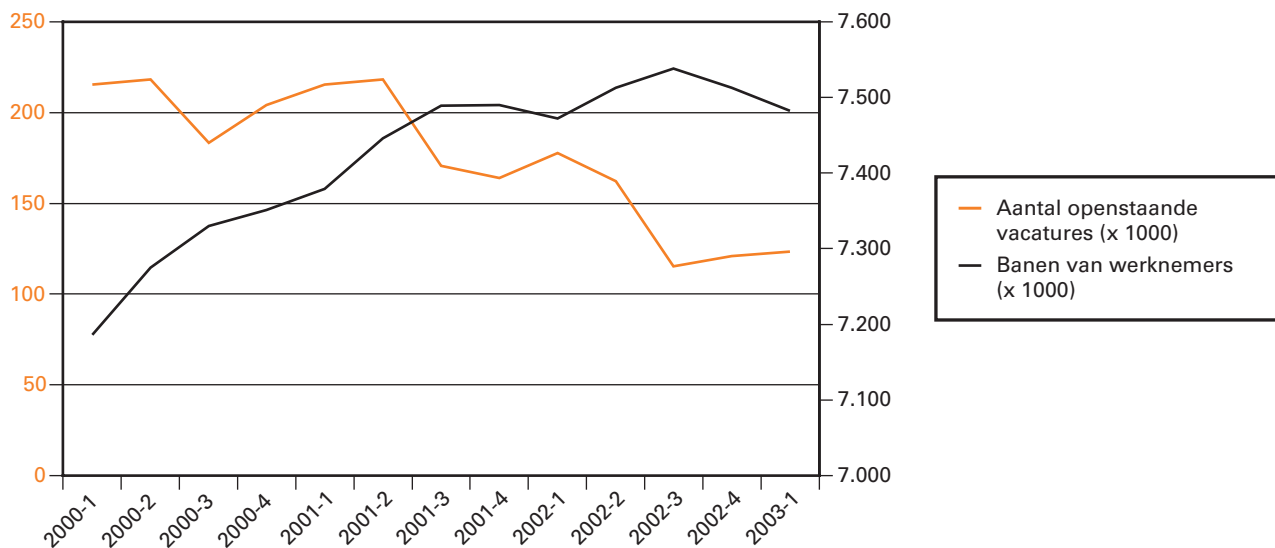
Realisatiecijfers laten sinds eind 2002 een versterkte stijging van de werkloosheid zien. Recente gegevens van het CBS laten in de eerste twee kwartalen van 2003 een forse stijging van de werkloze beroepsbevolking zien met gemiddeld 14 duizend per maand. (Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden; zie onderstaande figuur).

Figuur 13.1 Werkloze beroepsbevolking, na seizoencorrectie (x 1000)

De werkgelegenheidssituatie zal naar alle waarschijnlijkheid in 2003 nog verder verslechteren. De volumegroei BBP is gedaald van 1,3% (2001) naar 0,2% (2002). Vervolgens is de groei omgeslagen in een krimp met 0,4% in het eerste halfjaar van 2003 (bron: Kwartaalrekeningen CBS, augustus 2003). Doorgaans komt het effect van een lagere productie-(groei) vertraagd in de werkgelegenheidsontwikkeling tot uitdrukking. Meerdere indicatoren duiden op een voortgaande verslechtering van de situatie op de arbeidsmarkt. Na een flinke toename van het aantal banen van werknemers in 2000 en 2001 tekent zich een kentering af. Het aantal vacatures daalt sinds 2001 aanzienlijk en als gevolg van de ruimere arbeidsmarkt is het aandeel moeilijk vervulbare vacatures fors afgenomen (Zie tabel 13.5). Daarnaast neemt het aantal uitgesproken faillissementen toe, evenals het aantal ontslagaanvragen voor werknemers.

Figuur 13.2 en 13.3: Enkele arbeidsmarktindicatoren

13.3 Werkgelegenheid, werkloosheid en participatie naar doelgroepen

Tabel 13.2 Personen van 15–64 jaar naar arbeidspositie, geslacht, leeftijd, herkomst en onderwijsniveau, 1995 en 2000–2002 (jaargemiddelden)

	beroepsbevolking				werkzame personen				werkloze beroepsbevolking			
	1995	2000	2001	2002	1995	2000	2001	2002	1995	2000	2001	2002
	x 1000											
totaal	6 596	7 188	7 315	7 444	6 063	6 919	7 064	7 141	533	269	251	302
geslacht												
mannen	4 067	4 277	4 317	4 366	3 814	4 164	4 209	4 219	253	113	108	147
vrouwen	2 529	2 911	2 998	3 077	2 249	2 755	2 856	2 922	281	156	142	155
leeftijd												
15–24 jr	894	881	921	916	776	821	854	838	118	60	67	78
25–34 jr	2 097	2 069	2 012	1 975	1 925	2 001	1 956	1 902	171	68	56	74
35–44 jr	1 801	2 026	2 083	2 125	1 659	1 956	2 018	2 050	142	70	65	75
45–54 jr	1 416	1 658	1 728	1 799	1 330	1 603	1 678	1 741	86	55	50	58
55–64 jr	389	555	571	628	373	539	559	610	16	16	13	18
herkomst^a												
autochtonen	5 732	6 015	6 082	6 166	5 348	5 835	5 912	5 961	384	180	171	205
allochtonen	864	1 173	1 233	1 278	715	1 083	1 153	1 180	149	90	80	98
vv etnische minderheden	314	513	560	636	233	457	511	572	81	55	50	64
Turken	66	101	112	113	46	91	103	103	21	9	9	10
Marokkanen	50	67	83	93	34	58	75	84	16	9	9	9
Surinamers	128	148	147	151	104	134	137	138	24	13	9	12
Antillianen	28	45	48	56	21	41	44	51	7	4	4	5
ov. etn. minderheden	41	152	170	223	28	132	151	196	13	20	19	27
overige allochtonen	551	660	673	642	482	626	642	608	68	34	31	34
onderwijsniveau												
BO	585	587	583	563	491	543	545	519	94	44	38	43
MAVO	467	520	547	504	413	487	513	468	54	33	34	36
VBO	1 010	977	1 015	1 005	916	937	973	958	94	40	42	48
HAVO/VWO	349	433	428	420	307	408	401	396	42	25	27	24
MBO	2 539	2 664	2 737	2 793	2 388	2 592	2 674	2 710	151	72	63	83
HBO	1 120	1 332	1 334	1 441	1 055	1 296	1 301	1 399	65	37	33	43
WO	513	670	667	712	481	653	653	687	32	17	14	25

a. herkomst: allochtonen zijn personen met minstens 1 in het buitenland geboren ouder.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking, bewerking SZW.

Tabel 13.3 Arbeidsparticipatie en werkloosheidspercentage naar geslacht, leeftijd, herkomst a) en onderwijsniveau, 1995 en 2000-2002 (jaargemiddelden)

	beroepsbevolking ^b				werkzame personen ^c				werkloze beroepsbevolking			
	als % van de bevolking								als % van de beroepsbevolking			
	1995	2000	2001	2002	1995	2000	2001	2002	1995	2000	2001	2002
totaal	62,8	67,0	67,7	68,5	57,8	64,5	65,4	65,7	8,1	3,7	3,4	4,1
mannen	76,3	78,7	78,9	79,4	71,6	76,7	77,0	76,7	6,2	2,6	2,5	3,4
vrouwen	48,9	55,0	56,2	57,3	43,5	52,1	53,6	54,4	11,1	5,4	4,8	5,0
leeftijd												
15-24 jr	45	47	49	48	39	44	45	44	13	7	7	8
25-34 jr	80	84	84	84	74	82	82	81	8	3	3	4
35-44 jr	76	80	81	82	70	77	79	79	8	3	3	4
45-54 jr	68	73	74	76	64	70	72	73	6	3	3	3
55-64 jr	27	35	35	38	26	34	34	37	4	3	2	3
herkomst ^a												
autochtonen	64	69	69	70	60	67	67	68	7	3	3	3
allochtonen	57	60	61	61	47	55	57	56	17	8	7	8
wv etnische minderheden	50	53	55	56	37	48	50	50	26	11	9	10
Turken	44	49	52	51	30	44	48	46	31	9	8	9
Marokkanen	43	39	47	51	29	34	42	46	32	13	10	10
Surinamers	61	69	67	67	49	63	62	61	19	9	6	8
Antillianen	57	60	59	63	44	55	54	57	24	9	9	10
ov. etn. minderheden	44	52	52	53	30	45	47	47	33	13	11	12
overige allochtonen	61	66	66	67	54	63	63	64	12	5	5	5
onderwijsniveau												
BO	38	41	42	42	32	38	39	38	16	8	7	8
MAVO	42	47	48	46	37	44	45	43	12	6	6	7
VBO	59	61	63	63	53	58	60	60	9	4	4	5
HAVO/VWO	52	57	56	59	46	54	52	56	12	6	6	6
MBO	75	78	78	79	70	76	77	76	6	3	2	3
HBO	78	81	81	82	73	79	79	80	6	3	2	3
WO	87	90	89	90	81	88	87	86	6	3	2	4

a. herkomst: allochtonen zijn personen met minstens 1 in het buitenland geboren ouder.

b. d.i. bruto arbeidsparticipatie.

c. d.i. netto arbeidsparticipatie.

Bron: CBS, Enquête Beroepsbevolking, bewerking SZW.

Tabel 13.4 Overlap tussen doelgroepen arbeidsmarkt, 2002

	Vrouwen	Jongeren	Minderheden	Zonder startkwalificatie	Totaal	(x 1 000)
procentuele aandelen bevolking 15-64						
Vrouwen	x	14	10	40	100	5 368
Jongeren	49	x	15	63	100	1 513
Minderheden	48	19	x	59	100	1 140
Zonder startkwalificatie	52	23	17	x	100	4 048
Totaal	49	14	10	37	100	10 871
procentuele aandelen beroepsbevolking						
Vrouwen	x	9	8	26	100	3 077
Jongeren	46	x	11	50	100	625
Minderheden	39	11	x	47	100	636
Zonder startkwalificatie	38	15	14	x	100	2 072
Totaal	41	8	9	28	100	7 444
procentuele aandelen werkloze beroepsbevolking						
Vrouwen	x	18	16	41	100	155
Jongeren	44	x	20	62	100	62
Minderheden	38	20	x	58	100	64
Zonder startkwalificatie	50	30	29	x	100	127
Totaal	51	21	21	42	100	302

Toelichting:

Omdat iemand tot meerdere doelgroepen tegelijkertijd kan behoren (of tot geen enkele) tellen de aandelen niet op tot 100. De tabel is zo opgezet dat hij in twee richtingen is te lezen, een voorbeeld:

In het blok werkloze beroepsbevolking staat in de regel Vrouwen in de kolom Jongeren het getal 18. Dit betekent dat 18 procent van de werkloze vrouwen jonger is dan 23 jaar. Uit dezelfde regel valt af te lezen dat 16 procent van de werkloze vrouwen behoort tot een etnische minderheid. Kolomsgewijs is te zien dat het aandeel jongeren in de groep werkloze vrouwen (18) iets kleiner is dan het gemiddelde aandeel (21) in de totale werkloosheid.

13.4 Vacatures en moeilijk vervulbare vacatures

Tabel 13.5 Vacatures en moeilijk vervulbare vacatures^a naar bedrijfstak, beroepstak, gevraagd opleidingsniveau en bedrijfsgrootte, 1995–2002

	vacatures duizendtallen					wv moeilijk vervulbaar in % van totaal vacatures				
	1995	1998	2000	2001	2002	1995	1998	2000	2001	2002
totaal	55,2	117,5	169,3	156,0	98,1	27	45	51	51	32
ontstaan ^b	526	790	945	869	668
vervuld ^b	508	772	923	911	708
bedrijfstak										
landbouw en visserij	1,4	2,0	2,8	2,7	0,8	29	55	64	70	50
industrie en bouwnijverheid	15,3	26,7	42,7	35,0	16,1	33	49	60	59	39
industrie	10,0	17,8	25,3	20,0	9,4	27	42	52	50	36
bouwnijverheid	4,7	8,4	16,8	14,5	6,4	49	68	75	72	44
overige nijverheid	0,6	0,5	0,6	0,5	0,3
commerciële dienstverlening	28,5	70,0	98,4	87,9	50,5	26	46	48	46	30
handel	11,2	24,0	31,3	26,6	17,9	26	44	57	45	27
horeca	1,6	4,6	7,1	8,4	5,6	25	52	55	42	20
vervoer en communicatie	3,2	7,2	12,4	7,8	4,5	16	42	36	38	31
financiële instellingen	2,5	4,4	5,8	5,9	2,4	32	55	43	46	25
zakelijke dienstverlening	10,0	29,8	41,8	39,2	20,1	28	46	44	49	35
niet-commerciële dienstverlening	10,1	18,7	25,5	30,5	30,6	17	34	47	51	32
beroepsniveau										
elementaire beroepen	4,7	10,6	16,0	20,5	.	19	38	54	36	.
lagere beroepen	15,4	31,6	47,6	42,3	.	25	49	57	50	.
middelbare beroepen	19,8	42,0	64,9	61,0	.	30	49	51	54	.
hogere beroepen	9,4	19,9	22,8	22,6	.	33	53	59	56	.
wetenschappelijke beroepen	2,2	4,8	7,1	6,8	.	27	44	56	63	.
niveau onbekend	3,7	8,5	10,9	2,8
onderwijsniveau										
BO	3,2	5,4	9,5	13,3	.	19	37	51	42	.
LBO/MAVO	14,0	31,9	47,6	48,1	.	26	46	56	49	.
MBO/HAVO/VWO	20,4	45,0	65,9	62,5	.	27	49	54	52	.
HBO	12,2	22,0	27,5	25,6	.	33	52	56	57	.
WO	2,5	4,7	7,9	3,9	.	32	51	53	56	.
bedrijfsgrootte										
1–9 werknemers	17,3	29,2	39,5	45,5	.	36	55	60	56	.
10–99 werknemers	17,4	41,5	58,1	50,7	.	30	48	54	50	.
>=100 werknemers	20,5	46,7	71,5	59,8	.	16	35	44	47	.
specifieke categorieën vacatures voor:										
schoolverlaters	17,9	44,7	77,2	69,2
>=20 uur	41,2	94,4	137,1	126,3

a. standcijfers per 30 september tenzij anders aangegeven, excl. vacatures bij overheid en onderwijs.

b. stroomcijfers (jaartotalen).

Bron: CBS, Vacature-enquête.

14 BIJLAGE INTERNATIONALE KERNGEGEVENS

In deze bijlage worden Nederlandse cijfers op het terrein van arbeidsmarkt en sociale zekerheid vergeleken met die van een groot aantal Europese landen, de USA en Japan.

14.1 BBP per hoofd van de bevolking

Het Bruto Binnenlandse Product (BBP) per hoofd van de bevolking geeft een indicatie van de welvaart van een land. Het BBP per hoofd van de bevolking in Nederland is gegroeid van 15 600 in 1990 tot 27 000 in 2002. Van de Europese landen heeft Nederland in 2002, na Luxemburg, Denemarken en Ierland, de hoogste welvaart.

Tabel 14.1. BBP per hoofd van de bevolking in de EU-landen, USA en Japan; gecorrigeerd voor prijsverschillen					
(koopkrachteenheden)	1990	1995	2000 (x 1000)	2002	EU=100 (2002)
Nederland	15,6	19,3	25,1	27,0	113
België	15,8	19,9	24,3	26,1	109
Denemarken	16,1	20,8	26,5	27,2	114
Duitsland	17,3	19,4	24,1	24,6	103
Finland	15,5	17,2	23,3	24,4	102
Frankrijk	16,2	18,3	22,9	24,5	102
Griekenland	8,8	11,4	14,8	15,9	67
Groot-Brittannië	15,1	17,0	22,7	24,7	103
Ierland	11,1	16,5	26,0	29,3	122
Italië	15,4	18,3	23,1	24,5	103
Luxemburg	23,0	30,4	44,4	45,0	188
Oostenrijk	16,0	19,5	25,8	26,4	110
Portugal	9,3	12,3	15,4	16,6	69
Spanje	11,5	13,8	18,6	20,2	84
Zweden	16,6	18,7	24,1	24,3	102
EU	15,1	17,6	22,6	23,9	100
USA	21,6	25,5	32,1	33,5	140
Japan	17,3	21,0	24,1	25,0	104

Bron: European Commission, *European Economy*, spring 2003.

14.2 Arbeidsdeelname

Participatiegraad in de OESO-landen

In 1990 lag de netto arbeidsdeelname in Nederland net op het EU-gemiddelde. Elf jaar later ligt deze er ruim boven. De netto arbeidsparticipatie is in die periode met 13 procentpunten gestegen, van 61 naar 74%. Dit is vooral een gevolg van de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen. Denemarken heeft met 76% het hoogste percentage. Wanneer deeltijdbanen in Nederland worden omgerekend tot vol-tijdeenheden, zakt de participatiegraad aanzienlijk, namelijk tot 58%. Daarmee bevindt Nederland zich net onder het EU-gemiddelde (59%). De oorzaak is dat in Nederland veel in deeltijd wordt gewerkt. Vooral vrouwen kiezen ervoor om in deeltijd te werken teneinde werk- en zorgtaken te combineren.

De arbeidsdeelname van ouderen is overal in Europa in de jaren '70 en '80 sterk gedaald, met name bij mannen. In de jaren '90 gaat die daling niet verder en is er in sommige landen een stijging te zien. Nederland ligt hier ongeveer op EU-niveau.

Tabel 14.2. Bruto participatiegraad*) in OESO-landen

	1990	1995	2001
	in % van de bevolking van 15–64 jaar		
Nederland	66	70	76
België	59	62	64
Denemarken	82	80	79
Duitsland	68	71	72
Frankrijk	66	67	68
Groot-Brittannië	78	76	75
Zweden	85	80	79
EU	67	68	69
USA	77	77	77
Japan	70	72	73

* Werkenden en werklozen, gedeeld door de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (internationale definitie: inclusief kleine deeltijdbanen < 12 uur).

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

Tabel 14.3. Netto participatiegraad*) in OESO-landen

	1990	1995	2001
	in % van de bevolking van 15–64 jaar		
Nederland	61	65	74
België	54	56	60
Denemarken	75	74	76
Duitsland	64	64	66
Frankrijk	60	59	62
Groot-Brittannië	73	71	71
Zweden	83	72	75
EU	61	61	64
USA	72	73	73
Japan	69	69	69

* Werkenden gedeeld door de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (internationale definitie: inclusief kleine deeltijdbanen < 12 uur).

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

Tabel 14.4. Netto arbeidsdeelname in voltijdeenheden

	1995	2001	1995	2001	1995	2001
	mannen		vrouwen		totaal	
Nederland	69	75	34	42	51	58
België	67	69	40	43	53	56
Denemarken	77	77	57	63	67	70
Duitsland	73	71	46	47	60	59
Frankrijk	67	70	46	50	57	60
Groot-Brittannië	72	75	47	50	59	62
Zweden	70	71	59	61	64	66
EU	69	71	42	46	55	59

Tabel 14.5. Netto arbeidsdeelname van ouderen (55 t/m 64 jaar)						
	1990	2001 mannen	1990	2001 vrouwen	1990	2001 totaal
Nederland	45	51	16	28	30	39
België	34	35	9	16	21	25
Denemarken	66	63	42	50	54	57
Duitsland	52	45	22	28	37	37
Frankrijk	43	41	29	32	36	37
Groot-Brittannië	62	62	37	43	49	52
Zweden	74	70	65	64	69	67
EU	52	49	25	30	38	39

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

De arbeidsdeelname in Nederland onder ouderen bedraagt conform de internationale definitie (inclusief banen van minder dan 12 uur per week) 39%. Volgens de Nederlandse definitie (exclusief banen van minder dan 12 uur per week) bedraagt het percentage 37% in 2002.

Gemiddelde werktijd

De werknemers in Nederland werken gemiddeld korter dan de werknemers in onze buurlanden. Op weekbasis komt de gemiddelde werktijd voor de Nederlandse werknemers uit op 30,6 uur. Dit ligt ongeveer 5 uur onder het EU-gemiddelde.

Tabel 14.6. Gemiddelde werktijd per week in 2002 (werknemers)			
	voltijd	deeltijd	totaal
Nederland	38,7	20,0	30,6
België	38,0	22,1	34,7
Duitsland	40,9	18,1	36,1
Frankrijk	38,6	23,2	36,0
Groot-Brittannië	41,0	18,5	35,6
EU	39,1	19,5	35,5

Bron: Eurostat, *Labour Force Survey*.

Tabel 14.7. Gemiddeld aantal feitelijk gewerkte uren per jaar (werknemers, incl. deeltijd)		
	1990	2001
Nederland	1 433	1 343
Duitsland	1 494	1 384
Frankrijk	1 543	1 499
Groot-Brittannië	1 704	1 684
USA	1 820	1 805
Japan	2 052	1 836

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

14.3 Inactiviteit en uitgaven sociale bescherming

I/A-ratio's

De Inactieven/Actieven ratio (I/A-ratio) geeft de verhouding aan tussen het aantal uitkeringsgerechtigden en het aantal werkenden, beiden gemeten in voltijdeenheden. Het is een indicatie voor het draagvlak van het sociale zekerheidsstelsel. Onderstaande tabel moet als volgt worden gelezen: binnen de leeftijdscategorie 15 jaar en ouder zijn er in Nederland op 100 werkzame personen 68 uitkeringsgerechtigden (in 1999). De groep uitkeringsgerechtigden bestaat o.a. uit werklozen, WAO'ers, bijstand-ontvangers en AOW'ers.

De leeftijdscategorie 15–64 jaar biedt van de drie I/A-ratio's de meest zuivere vergelijking. Daaruit blijkt dat Nederland in 1999 met 31 een gunstige positie inneemt. Dit is vooral het gevolg van de sterke toename van de arbeidsdeelname in de afgelopen jaren. Ten opzichte van 1990 is de I/A-ratio in Nederland het meest gedaald. Ook in België, Denemarken en de USA is de I/A-ratio in de jaren '90 gedaald.

Tabel 14.9 geeft de deelratio's naar enkele hoofdgroepen van uitkeringen. Per land zijn er grote verschillen. Zo kent België veel werkloosheidsuitkeringen, en zitten er in Groot-Brittannië veel mensen in de bijstand. Bij arbeidsongeschiktheid is Nederland koploper.

Tabel 14.8. I/A ratio's (uitkeringsgerechtigden/werkenden) in 1990 en 1999

	1990	1999	1990	1999	1990	1999
	15 jaar en ouder		15 jaar tot pensioenleeftijd		15 t/m 64 jaar	
Nederland	82,3	67,6	42,1	31,2	42,1	31,2
België	102,5	103,1	50,0	48,2	58,7	55,8
Denemarken	76,8	75,1	44,0	43,1	41,6	40,2
Duitsland*	69,8	81,8	31,2	40,2	31,2	40,2
Frankrijk	80,8	93,3	29,6	35,7	44,1	49,4
Groot-Brittannië	68,9	76,2	24,6	29,0	31,9	37,2
Zweden	72,2	83,8	28,0	36,0	28,0	36,0
USA	50,7	49,1	21,0	19,7	21,0	19,7
Japan	53,3	76,7	17,4	21,7	28,6	36,2

* 1990 alleen West-Duitsland.

Bron: Ivonne Moor, Ilse Vossen en Marike Arents (NEI), *Benefit dependency ratios by gender. An international comparison*, mei 2002.

Tabel 14.9. I/A ratio's: enkele hoofdgroepen van uitkeringen, 1999

	ouderdom/ VUT *	arbeidsonge- schikt	werkloos	bijstand	overig **	totaal
Nederland	0	13,0	4,5	5,8	7,9	31,2
België	7,6	6,8	22,6	4,5	14,4	55,8
Denemarken	5,0	9,2	5,7	11,3	9,0	40,2
Duitsland	8,5	7,5	12,2	4,1	8,0	40,2
Frankrijk	13,0	10,2	12,0	5,1	9,2	49,4
Groot-Brittannië	6,8	8,8	0,8	15,7	5,1	37,2
Zweden	0,7	11,3	8,0	2,0	14,1	36,0
USA	2,9	7,4	1,8	3,3	4,4	19,7
Japan	14,6	5,9	1,8	1,1	12,9	36,2

* uitsluitend wettelijke VUT-regelingen; zou voor Nederland minimaal 2,0 bedragen indien niet-wettelijke VUT-regelingen zouden worden meegeteld.

** ziekte-, nabestaanden- en zwangerschaps- en bevallingsuitkeringen.

Bron: zie tabel 14.8.

In de EU is gemiddeld 16% van de bevolking in 2000 ouder dan 65 jaar. Over twintig jaar zal dat 21% zijn. Nederland behoort tot de landen met het laagste aandeel ouderen. Zoals het zich nu laat aanzien zal Nederland die positie op de ranglijst behouden.

Tabel 14.10. Aandeel 65+ op de totale bevolking in de EU-landen (prognose)						
	2000	2010	2020	2030	2040	2050
	% van de totale bevolking					
Nederland	14	15	19	22	23	22
België	17	18	21	25	26	26
Denemarken	15	16	19	22	24	23
Duitsland	16	20	22	27	29	30
Frankrijk	16	17	20	24	26	27
Groot-Brittannië	16	16	19	23	26	25
Zweden	17	19	21	23	23	23
EU	16	18	21	25	28	28
USA	13	13	17	20	20	20
Japan	17	23	28	30	33	36

Bron: Eurostat 2000 en statistische bureaus USA en Japan.

Uitgaven sociale bescherming

Onderstaande tabel biedt informatie over de relatieve lasten van sociale zekerheidsuitkeringen. Ze worden uitgedrukt als aandeel van het BBP. De tabel laat zien dat dit aandeel in de jaren '90 in Nederland is gedaald, terwijl het in de meeste andere landen licht is gestegen. Nederland komt nu ongeveer op het Europees gemiddelde uit.

Tabel 14.11. Bruto uitgaven sociale bescherming			
	1990	1995	2000
	% van het BBP		
Nederland	32,5	30,9	27,4
België	26,3	28,1	26,7
Denemarken	28,7	32,2	28,8
Duitsland	25,4	28,9	29,5
Frankrijk	27,9	30,7	29,7
Groot-Brittannië	22,9	28,2	26,8
Zweden	33,1	35,5	32,3
EU	25,5	28,3	27,3

Bron: Eurostat, *Social protection expenditure and receipts*.

Het betreft hier de bruto uitgaven. Omdat uitkeringen in Nederland bruto worden uitbetaald, en elders soms netto, wordt de Nederlandse score overschat. De OECD heeft voor 1997 de uitgaven voor een aantal landen zowel bruto als netto berekend. Daarbij gaat het om uitgaven bestaande uit uitkeringen (werkloosheid, AOW, ziekte, etc.) en diensten (voorzieningen t.b.v. reïntegratie WAO'ers, scholing werkzoekenden, gesubsidieerd werk, etc). Wat het peil van de bruto uitgaven betreft zit Nederland in de middenmoot. Voor de netto uitgaven komt Nederland voor dat jaar uit op 21,5% van het BBP (zie tabel 14.12). Dat is verhoudingsgewijs laag. Van de onderzochte landen komen alleen Groot-Brittannië en de USA vrijwel op hetzelfde niveau uit, te weten 21,8% van het BBP.

Tabel 14.12. Bruto en netto uitgaven sociale bescherming, in procenten van het BBP tegen marktprijzen, 1997

	bruto totaal	netto totaal	w.v. publiek	w.v. privaat
Nederland	29,1	21,5	18,2	3,4
België	29,5	25,4	24,6	0,8
Denemarken	32,0	23,5	23,1	0,5
Duitsland	28,6	26,1	25,2	0,8
Groot-Brittannië	24,9	21,8	19,5	2,5
Zweden	34,8	27,3	25,6	1,7
USA	22,9	21,8	15,6	7,3

Bron: W. Adema, *Net Social Expenditure*, OECD, 2001.

14.4 Arbeidskosten

De werknemerswig

De gemiddelde werknemerswig is gedefinieerd als het verschil tussen het bruto loon en het netto loon. Het netto loon resteert na aftrek van de premies volksverzekeringen, premies werknemersverzekeringen, ziektekosten en de loon- en inkomstenbelasting (alsmede bijtelling van de kinderbijslag). In het algemeen ligt de totale belasting- en premiedruk voor werknemers in Nederland in de middenmoot. De Nederlandse werknemers – dat geldt voor alle hier genoemde categorieën – houden meer over van hun bruto loon dan hun Belgische, Deense en Duitse collega's.

Tabel 14.13. Werknemerswig: belasting- en premiedruk als % van het brutoloon, 2002

% van modaal inkomen *	alleenstaande zonder kinderen		echtpaar zonder kinderen		echtpaar twee kinderen	
	100	167	100-33**		100	
Nederland	28,7	35,1	25,8		17,2	
België	41,4	48,4	37,4		21,6	
Denemarken	43,1	51,0	40,0		30,5	
Duitsland	41,2	47,8	34,8		18,6	
Frankrijk	26,5	30,3	22,1		14,2	
Groot-Brittannië	23,3	26,1	19,0		10,8	
Zweden	30,4	36,2	29,1		21,0	
USA	24,3	30,3	22,3		11,3	

* Modaal inkomen is gelijk aan het loon van de Average Production Worker (APW). Deze heeft betrekking op het gemiddelde loon van een voltijdse productiemedewerker in de sector industrie.

** tweeverdieners.

Bron: OECD, *Taxing Wages 2001-2002*, 2003.

14.5 Arbeidsmarkt en werkloosheid

Werkgelegenheidsgroei

De werkgelegenheid in Nederland is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Over de periode 1985–1989 was de jaarlijkse groei gemiddeld 1,9%, over de periode 1990–1994 1,6% en over de periode 1995–2001 2,6%. Van de in tabel 14.15 opgenomen landen heeft Nederland in de laatste twee perioden de sterkste groei gekend.

Deze groei is noodzakelijk geweest om de groei van de beroepsbevolking op te vangen. De beroepsbevolking in Nederland vertoonde in de laatste twee perioden met een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,7% en 1,8% ook de sterkste toename.

Tabel 14.14. Groei van de beroepsbevolking (in procenten, gemiddeld per jaar)			
	1985–1989	1990–1994	1995–2001
Nederland	1,1	1,7	1,8
België	0,1	0,4	0,5
Denemarken	1,0	– 0,5	0,4
Duitsland	0,8	0,8	0,4
Frankrijk	0,6	0,4	0,7
Groot-Brittannië	0,9	– 0,1	0,6
Zweden	0,5	– 1,1	0,5
EU	0,8	0,3	0,8
USA	1,8	1,1	1,1
Japan	1,1	1,2	0,2

Bron: OECD, *Economic Outlook*, juni 2002.

Tabel 14.15. Groei van de werkgelegenheid (in procenten, gemiddeld per jaar)			
	1985–1989	1990–1994	1995–2001
Nederland	1,9	1,6	2,6
België	0,9	– 0,1	1,0
Denemarken	1,2	– 0,7	1,0
Duitsland	1,0	0,5	0,5
Frankrijk	0,7	– 0,2	1,2
Groot-Brittannië	2,1	– 0,8	1,2
Zweden	0,9	– 2,4	1,1
EU	1,1	– 0,3	1,3
USA	2,2	1,0	1,4
Japan	1,2	1,1	– 0,1

Bron: OECD, *Economic Outlook*, juni 2002.

De kwaliteit van het arbeidsaanbod wordt mede bepaald door het opleidingsniveau van de bevolking. In Nederland heeft 65 procent van de 25–64 jarigen een opleiding afgerond die internationaal wordt erkend als hoger secundair of tertiair niveau. Vergeleken met landen als Zweden (81%), Duitsland en Groot-Brittannië (83%) loopt Nederland hierbij achter. Aan de andere kant kent Nederland relatief weinig personen in de leeftijd 25–64 jaar met een opleiding die lager is dan het lager secundair onderwijs (13%). Naast de vraag in hoeverre deze cijfers tussen de onderscheiden landen goed te vergelijken zijn, moet hierbij worden beseft dat het opleidingsniveau niet alles zegt; de kwaliteit van het arbeidsaanbod wordt ook bepaald door ervaring en scholing van werkenden.

Tabel 14.16. Opleidingsniveau bevolking (25–64 jaar) naar hoogst behaalde opleiding, 1999

	beneden lager secundair onderwijs (ISCED 0/1)	lager secundair onderwijs (ISCED 2) %	hoger secundair onderwijs (ISCED 3/4)	tertiair onderwijs (ISCED 5/6)
Nederland¹	13	22	41	24
België	20	22	31	27
Duitsland	2	16	60	23
Frankrijk	18	18	41	23
Groot-Brittannië	–	17 ²	57	26
Italië	22	33	35	10
Zweden	9	10	49	32
USA	5	8	51	35
Japan	–	17 ²	49	34
OESO-landen	15	19	44	23

¹ Nederland 2000

² Incl. ISCED 0/1.

Bron: OECD, *Education at a glance*, 2002.

Werkloosheid

Werklozen volgens de ILO-richtlijnen zijn personen die: a. zonder werk zijn, b. beschikbaar zijn voor werk en binnen twee weken kunnen beginnen, en c. gedurende de afgelopen vier weken actief naar werk hebben gezocht.

In 2001 is het werkloosheidspercentage in Nederland gedaald tot 2,4%; van alle EU-landen heeft Nederland met Luxemburg het laagste werkloosheidspercentage.

Tabel 14.17. Gestandaardiseerde werkloosheid in OESO-landen

	1990	1995	2001 %
Nederland	5,9	6,6	2,4
België	6,6	9,7	6,6
Denemarken	7,2	6,8	4,3
Duitsland	4,8	8,2	7,9
Frankrijk	8,6	11,4	8,6
Groot-Brittannië	6,9	8,5	5,0
Zweden	1,7	8,8	5,1
EU	8,1	10,5	7,6
USA	5,6	5,6	4,8
Japan	2,1	3,1	5,0

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

Uitgaven arbeidsmarktbeleid

Om werkloosheid en met name langdurige werkloosheid te bestrijden, voeren de Europese landen een actief arbeidsmarktbeleid. Dit beleid bevat maatregelen die tot doel hebben de arbeidsmarkt beter te laten functioneren.

Hierbij moet gedacht worden aan loonkostensubsidies, creatie van gesubsidieerde banen, scholing en training van werkzoekenden alsmede stimuleren van werkaanvaarding (financiële prikkels).

Passief beleid omvat werkloosheidsuitkeringen en vervroegde uittredingen wegens arbeidsmarktredenen. Nederland behoort tot de landen waar het niveau van uitgaven voor zowel actief als passief arbeidsmarktbeleid hoog ligt.

Tabel 14.18. Uitgaven voor actief en passief arbeidsmarktbeleid, 2000/2001 (in procenten van het BBP)

	actief arbeidsmarktbeleid					totaal	passief	actief/ passief
	arbeidsvoor- ziening	scholing	jongeren	gesubs. werk	arbeidson- geschikten		uitkerin- gen	
Nederland	0,26	0,31	0,04	0,38	0,58	1,58	1,86	0,85
België	0,17	0,24	–	0,77	0,12	1,30	2,18	0,60
Denemarken	0,12	0,85	0,10	0,17	0,33	1,56	3,00	0,52
Duitsland	0,23	0,34	0,09	0,25	0,29	1,20	1,92	0,63
Frankrijk	0,18	0,25	0,42	0,37	0,09	1,31	1,65	0,79
Groot-Brittannië	0,13	0,05	0,15	0,01	0,02	0,36	0,56	0,64
Zweden	0,23	0,30	0,02	0,24	0,31	1,09	1,19	0,92
USA	0,04	0,04	0,03	0,01	0,03	0,15	0,30	0,50

Bron: OECD, *Employment Outlook*, juni 2002.

15 BIJLAGE INKOMENSBELEID

15.1 Beleidsmaatregelen met niet-generieke inkomenseffecten

1. Inleiding

In artikel 2 «Inkomensbeleid» van hoofdstuk 6 «Overige Beleids-
onderwerpen» is een overzicht gegeven van de generieke koopkracht-
ontwikkeling voor 2004. De generieke koopkrachtontwikkeling beschrijft
de ontwikkeling van het reëel besteedbaar inkomen voor een aantal
standaardhuishoudens. Deze wordt bepaald door de prijs- en loonontwik-
keling, de wijzigingen in belasting- en premietarieven en de kinderbijslag.
De generieke koopkrachtontwikkeling weerspiegelt daarmee het effect van
beleidsmaatregelen die voor iedereen gelden.

Deze bijlage maakt een inventarisatie van de beleidsmaatregelen die
slechts inkomenseffecten hebben voor specifieke groepen huishoudens
en daarom niet in het generieke beeld vertegenwoordigd worden. In
tegenstelling tot de maatregelen in hoofdstuk 6 zullen de hier beschreven
maatregelen slechts een deel van de huishoudens aangaan. Maatregelen
waarvan de besluitvorming nog niet is afgerond zullen zo volledig
mogelijk worden omschreven. Indien er geen meetbaar inkomenseffect
van een maatregel wordt verwacht zal deze niet worden meegenomen.
Maatregelen die minder dan 10 000 huishoudens betreffen worden in
beginsel ook niet in deze bijlage beschreven.

Voor een compleet beeld van de inkomenseffecten wordt vervolgens
bezien of de cumulatie van generieke en specifieke maatregelen leidt tot
een bijzondere inkomensontwikkeling voor bepaalde groepen huishou-
dens.

2. Maatregelen met specifieke inkomenseffecten

Hieronder volgt een beschrijving van de diverse maatregelen per
departement.

Financiën

- **Bijleenregeling**

Bij verhuizing naar een duurdere woning en verhoging van de hypotheek-
schuld wordt aftrek van de hypotheekrente voortaan alleen toegestaan
voorzover de hypotheekverhoging nodig is om het verschil tussen de
aankoopprijs van de nieuwe woning (inclusief verwervingskosten) en de
opbrengst van de oude (na aftrek van kosten) te financieren. Starters
worden niet met de wijziging geconfronteerd omdat zij geen verkoop-
opbrengst van een oude woning hebben. Mensen die de woningmarkt
definitief verlaten, worden ook niet getroffen door deze regeling, omdat zij
geen nieuwe hypotheekschuld aangaan. De enige groep die nadeel kan
ondervinden van deze maatregel betreft mensen die verhuizen en de
opbrengst van hun oude woning niet volledig besteden aan de aanschaf
van de nieuwe. Materieel gaan zij extra schulden aan voor andere
doeleinden dan het financieren van de nieuwe eigen woning. Zij komen
voor dat deel niet langer in aanmerking voor rente-aftrek binnen de
fiscaliteit. Het blijft overigens mogelijk om consumptieve leningen af te
sluiten met de eigen woning als onderpand. Door deze zekerheid kan een
lagere rente worden verkregen. Op deze manier is echter geen fiscaal
voordeel te verkrijgen.

- **Vereenvoudiging regelgeving woon-werkverkeer**

Vereenvoudiging van de regelgeving wordt gerealiseerd door het

onderscheid tussen woon-werkverkeer en zakelijk verkeer te laten vervallen. Voor alle kilometers, dus zowel zakelijk als woon-werkverkeer, kan een onbelaste kilometervergoeding van € 0,17 gegeven worden. Dit geldt ook voor kilometers per fiets, carpool, lopend etc. Voorheen was dit voor zakelijke kilometers € 0,28 en voor woon-werkverkeer bij een afstand van meer dan 10 kilometer en minder dan 30 kilometer gemiddeld circa € 0,15. Tevens zal er bij meer dan 500 privé-kilometers per jaar een uniform bijtellingspercentage voor de auto van de zaak gelden van 20%. Voorheen was dit een staffel die bij meer dan 500 kilometers op jaarbasis met het aantal privé-kilometers opliep van 10% tot 25%. De inkomens-effecten zijn afhankelijk van het aantal gereden kilometers en de wijze van vervoer. De onbelaste vergoeding voor zakelijke kilometers zal dalen terwijl die voor woon-werkverkeer stijgt.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

- **Aanpassing normhuurtabellen**

Elk jaar worden de normhuren (de bijdrage die elke huurder zelf moet betalen) aangepast met de verwachte huurverhoging of met de bijstandsontwikkeling. In tegenstelling tot de voorgaande jaren is er dit jaar voor gekozen de normhuren met het hoogste percentage te laten stijgen. Dit jaar was dat de verwachte bijstandsontwikkeling. De financiële gevolgen zijn zeer beperkt, aangezien het verschil tussen de verwachte huurverhoging en de bijstandsontwikkeling slechts 0,1% bedraagt. In totaal leidt dit tot circa € 2 à € 3 mln. lagere huursubsidie-uitgaven in het subsidiejaar 2003/2004. Individueel betekent dit op maandbasis per huishouden minder dan 20 eurocent.

De verwachte bijstandsontwikkeling voor dit jaar is 3,3%. Op dit percentage is een wettelijk verplichte correctie toegepast die dit jaar $-0,1\%$ ¹ bedraagt. Per saldo stegen de normhuren per 1 juli 2003 met 3,2%. Deze stijging wijkt niet veel af van de gemiddelde huurstijging zoals opgenomen in het gemiddelde consumentenprijsindexcijfer. Daarmee leidt het effect niet tot een significante afwijking van het generieke koopkrachtbeeld waarin met de gemiddelde prijsontwikkeling wordt rekening gehouden.

- **Taakstelling huursubsidie**

Met ingang van het subsidiejaar 2004/2005 zal invulling worden gegeven aan de taakstelling, zoals aangekondigd in het Hoofdlijnenakkoord. Het gaat om een vermindering van het totale huursubsidiebudget met € 150 mln in 2005. Dit zal worden vormgegeven door een generieke verhoging van de eigen bijdrage, waarbij de precieze vormgeving en fasering mede afhankelijk is van het algemene koopkrachtbeeld. Vooralsnog wordt er rekening mee gehouden dat ongeveer € 80 mln. zal neerslaan in 2004. De ingangsdatum van de maatregel zal 1 juli 2004 zijn. Afhankelijk van de vormgeving is de verhoging vanaf dat moment circa € 12 per huishouden op maandbasis. Dit betekent een inkomensverlies in 2004 van ongeveer € 84 en het dubbele in 2005.

- **Correctie gecorrigeerd verzamelinkomen**

Naar schatting circa 50 000 huishoudens hebben te maken met een daling van de huursubsidie als gevolg van een hoger verzamelinkomen door een verminderde correctie voor niet-standaard aftrekposten. De correctie voor niet-standaard-aftrekposten die in de aanpassingswet IB2001 werd ingevoerd wordt namelijk in drie jaar afgebouwd; vorig tijdvak werd de correctie nog voor 100% doorgevoerd, voor het tijdvak 2003/2004 zal dit voor 2/3 zijn, en voor 2004/2005 nog voor 1/3. Het betreft hier overigens

¹ Dit correctiepercentage is het verschil tussen de verwachte huurverhoging voor 2002–2003 van 2,9%, zijnde het percentage waarmee verleden jaren de normhuren zijn aangepast en de gerealiseerde huurverhoging van 2,8%. Deze correctie wordt altijd toegepast, ook als er voor was gekozen de normhuren met de verwachte huurverhoging in plaats van met de bijstandsontwikkeling te laten stijgen.

geen nieuw beleid (reeds ingevoerd bij de inwerkingtreding van de nieuwe fiscale wetgeving op 1 januari 2001), maar het is wel het eerste jaar dat er een effect op de bijdrage kan ontstaan. De correctie op het verzamelinkomen voor standaardafrekenposten blijft onverminderd van kracht.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

- Correctie gecorrigeerd verzamelinkomen

Net als bij de Huursubsidie is het toetsinkomen voor de aanvullende beurs in de WSF en de WTOS in 2004 het gecorrigeerde verzamelinkomen uit 2002. De correctie voor niet-standaard-afrekenposten heeft voor deze regelingen inkomenseffecten voor ongeveer 15% van de rechthebbenden. Het inkomenseffect is afhankelijk van het totaalbedrag aan niet-standaardafrekenposten dat is opgegeven in 2000.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

- Pakketverkleining ZFW

De maatregelen ter beperking van het verzekerde pakket in de gezondheidszorg zijn nog niet definitief vastgesteld door het kabinet. In het Hoofdlijnenakkoord staat vermeld dat «De beperkingen van het verzekerde pakket hebben betrekking op het aantal psychotherapeutische behandelingen bij bepaalde stoornissen, tandheelkundige zorg voor volwassenen, zittend ziekenvervoer, niet-chronische fysiotherapie en oefentherapie, bepaalde geneesmiddelen,...».

In het generieke koopkrachtbeeld is met betrekking tot deze ombuigingen een gemiddeld gebruik van € 75 opgenomen. De pakketmaatregelen hebben voor een groot deel betrekking op verschillende groepen, waardoor de cumulerende effecten voor de meeste huishoudens beperkt zullen blijven tot dit gemiddelde gebruik.

Voor veelgebruikers in de zorg geldt echter dat de eigen bijdrage voor medicijnen, het schrappen van het zittend ziekenvervoer en het beperken van de vergoeding voor fysiotherapie kunnen optellen tot een aanzienlijk hogere stijging dan de verwerkte € 75.

- Maatregelen AWBZ

Gegeven de verwachte overschrijdingen van de zorguitgaven zullen er per 1 januari 2004 in de AWBZ maatregelen worden genomen met een opbrengst van € 450 miljoen.

Voor een deel zal dit ingevuld worden door een efficiency taakstelling binnen de sector. Voor het overige zullen de AWBZ-bijdragen worden verhoogd. Daarbij gaat het zowel om de lage intramurale bijdrage als de extramurale bijdrage. De lage intramurale bijdrage betreft de bijdrage die wordt betaald door verzekerden die in een AWBZ-instelling verblijven en een thuiswonende partner hebben. De extramurale bijdrage betreft de zorg aan een verzekerde die niet in een AWBZ-instelling verblijft. Voor deze verzekerden zal de uurbijdrage worden verhoogd. Verder wordt het maximale bedrag dat bij deze bijdrage geldt, gekoppeld aan een percentage van het verzamelinkomen (in plaats van inkomensklassen die waren gebaseerd op het gecorrigeerde verzamelinkomen). Dit percentage is hetzelfde als het percentage bij de lage intramurale bijdrage.

- **Compensatie voor de maatregelen in de Zorg**

De uitgaven in de zorg zijn de afgelopen twee jaar met ongeveer 15% gestegen, terwijl de economie in totaal slechts met 1,5% groeide. Ook in de toekomst moet met een verdere groei van de zorguitgaven rekening worden gehouden. Bij ongewijzigd beleid zouden de zorgpremies de volgende jaren sterk blijven stijgen. De AWBZ-premie is de afgelopen 5 jaar met 3% gestegen tot 13¼ procent volgend jaar (zonder maatregelen zou dit nog hoger zijn). Ook in het ziekenfonds is de nominale premie in twee jaar meer dan verdubbeld tot gemiddeld € 355 per jaar. Zonder pakketmaatregelen was deze nog circa € 125 hoger uitgekomen. Ter compensatie van de pakketverkleining in het Ziekenfonds is de procentuele premie verlaagd van 1,7% naar 1,25%, zodat deze maatregel voor de gemiddelde verzekerde geen inkomenseffect zal sorteren (dit is verwerkt in het generieke beeld).

Bij de pakketverkleining in de ZFW is rekening gehouden met de mogelijkheid deze zorg te herverzekeren. Deze zorg zal naar alle waarschijnlijkheid zijn weg vinden in aanvullende verzekeringen die voor iedereen toegankelijk zijn.

Om de inkomenspositie van de chronisch zieken/gehandicapten en ouderen te beschermen wordt een nieuwe tegemoetkomingsregeling als aanvulling op de buitengewone uitgavenaftrek geïntroduceerd. Huishoudens met hoge zorguitgaven kunnen deze nu al via de buitengewone uitgavenregeling aftrekken van de belasting. Buitengewone uitgaven zijn in de fiscale wetgeving omschreven kosten die iemand maakt met name in verband met ziekte, invaliditeit en bevalling. Deze kosten kunnen, voor zover zij de inkomensafhankelijke drempel overschrijden, in mindering worden gebracht op het fiscale inkomen zodat men minder belasting betaalt. Aldus vindt gedeeltelijke compensatie van deze kosten plaats, namelijk tegen het marginale belastingtarief van betrokkene. De regeling vormt daarmee een buffer voor te grote inkomensgevolgen ten gevolge van hoge zorguitgaven.

Zoals genoemd geldt voor de aftrek van buitengewone uitgaven een inkomensafhankelijke drempel. In de praktijk is die voor veel mensen dermate hoog dat zij niet aan daadwerkelijke aftrek van buitengewone uitgaven toekomen. Voor lagere inkomensgroepen is de drempel relatief laag. Iemand met een laag inkomen en hoge buitengewone uitgaven, komt dus al gauw voor fiscale aftrek in aanmerking. Zo iemand betaalt echter relatief weinig belasting. Bij een forse aftrek van buitengewone uitgaven wordt er dan onvoldoende belasting betaald om de (gehele) aftrek van buitengewone uitgaven te gelde te maken. Dit probleem wordt opgelost met de tegemoetkomingsregeling buitengewone uitgaven. Heeft iemand een dergelijk verzilveringsprobleem dan voorziet de beoogde regeling erin dat de fiscaal niet verzilverde buitengewone uitgaven aan de betrokkene worden uitbetaald.

Van deze maatregel zullen vooral chronisch zieken en ouderen met een laag inkomen profiteren. De tegemoetkoming wordt hoger naarmate de buitengewone uitgaven toenemen en lager met het stijgen van het verzamelinkomen. Voor echtparen ouder dan 65 en zonder aanvullend pensioen zal de subsidie in 2004 een voordeel opleveren van minimaal € 330 (2½% koopkracht). Deze subsidie loopt op naarmate het huishouden meer ziektekosten heeft of nieuwe zorguitgaven moet maken. Tenslotte is ongeveer 70 miljoen euro gereserveerd voor mitigering van de effecten van bovenstaande maatregelen.

Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit

- **Verdere liberalisering van de energiemarkt voor de glastuinbouw**

Medio 2004 wordt de energiemarkt waarschijnlijk geheel geliberaliseerd. De grens lag tot nu toe bij afnemers die meer dan 835 000 m³ afnamen. Dit heeft voor de glastuinbouw tot gevolg dat alle telers gas op de vrije markt moeten inkopen. De nadelige positie geldt voor ca. 7000 van de 8000 kleinere bedrijven in de glastuinbouw. De extra kosten voor energie zijn afhankelijk van het energieverbruik en de piekbelasting van de teler. Voor bedrijven met energie extensieve gewassen en een relatief hoge piekbelasting) kunnen die oplopen tot € 30 000,-. De verwachte extra kosten voor de 4000 kleinere afnemers met energie intensieve gewassen zullen gemiddeld € 22 500,- bedragen¹.

- Verandering beleid Intensieve veehouderij en het Diergezondheidsfonds Pluimvee

Vanwege de AI (vogelpest) uitbraak van afgelopen jaar zal de jaarlijkse bijdrage aan het Diergezondheidsfonds worden verhoogd met 4,5 miljoen tot 6,2 miljoen. Als Brussel de maatregelen accepteert zal dit een bedrijf ter grootte van 1 volwaardige arbeidskracht naar schatting ca. € 1 000,- kosten. Echter de hele keten van fokkerij, broederij tot en met vleeskuiken- of leghennenhouders betalen mee, zodat de kostprijs per ei of per kg vlees hoger wordt. De opbrengstprijzen worden bepaald door de internationale handel, dus de rentabiliteit van de bedrijven zal hierdoor teruglopen.

- Het Europese landbouwakkoord van juni 2003

In juni zijn de Europese landbouwministers het eens geworden over een volgende stap in de hervorming van de zuivelsector. De interventieprijs voor boter zal in vier jaar met 25 procent dalen, te beginnen in 2004. Welke invloed de verlaging op het inkomen van de melkveehouders zal hebben valt nog niet te zeggen doch er zijn wel aanwijzingen dat de effecten in deze sector op termijn fors zullen zijn.

- Administratieve Lasten

Er is daarnaast een aantal beleidsmaatregelen, dat via administratieve lastenverzwaring, indirect inkomensgevolgen kan hebben voor de boerenhuishoudens. Hierbij gaat het dan om de invoering van het deel «tracking and tracing» van de General Food Law (EG 178/2001). Ook maatregelen die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moeten terugdringen leiden tot administratieve lasten omdat telers verplicht worden een gewasbeschermingsplan op te stellen.

Tabel 15.1: Kwalitatief overzicht van de inkomenseffecten voor de verschillende bedrijfstypen

	Gewas- bescherming ²	Tracking en tracing	Liberal. energie markt	Dier- gezondh. fonds	Europ. landb. beleid ⁷
Bedrijfstype					
akkerbouwbedrijven	-	-			
glastuinbouw	-	-	---		
melkveebedrijven	-	-			--
vleesvarkensbedrijven		-			
fokzeugenbedrijven		-			
gesloten varkensbedr.		-			
legkippenbedrijven		-		--	
vleeskuikenbedrijven		-		--	
overige veebedrijven		-			

¹ Anticipatiemogelijkheden glastuinbouw liberalisering aardgasmarkt. LEI, juli 2002.

- Invoering WWB

In 2004 treedt de «Wet Werk en Bijstand» in werking. Deze wet vervangt de Algemene bijstandswet (Abw), de Wet inschakeling werkzoekenden (WIW) en het besluit I/D-banen. Dit wetsvoorstel helpt iedere Nederlander die niet in staat is zelf in zijn bestaan te voorzien met het zoeken naar werk en, zo lang met werk nog geen zelfstandig bestaan mogelijk is, met inkomensondersteuning.

In de wet zitten enkele wijzigingen die inkomenseffecten met zich meebrengen. De maatregelen die tot inkomenseffecten bij wat grotere groepen leiden zijn:

- De afschaffing van het categoriale gemeentelijke inkomensbeleid. Het afschaffen heeft vooral gevolgen voor de huidige ontvangers die geen bijzondere kosten maken. Mensen die wel bijzondere kosten maken blijven hiervoor aanspraak maken op individuele bijzondere bijstand. De werkelijk optredende effecten op huishoudniveau vertonen een grote spreiding en zijn sterk afhankelijk van de invulling die gemeenten geven aan de mogelijkheden voor bijzondere bijstand.
- De introductie in de WWB van een landelijke langdurigheidtoeslag voor langdurige minima zonder arbeidsmarktperspectief heeft een positief inkomenseffect van ruim 3% voor degenen die er voor in aanmerking komen.
- De toename van de gemeentelijke ruimte voor het vaststellen van de individuele bijzondere bijstand kan voor individuele huishoudens zowel tot een positief als een negatief inkomenseffect leiden.
- Het vervangen van het recht op een inkomensvrijlating voor bepaalde groepen door een bevoegdheid voor gemeenten om gedurende maximaal 6 maanden arbeidsinkomsten vrij te laten, kan voor deze groepen leiden tot een inkomensdaling met maximaal 163 euro per maand. Voor anderen kan het leiden tot een stijging tot maximaal 163 euro per maand,
- Gemeentelijke premies bij scholing, werkaanvaarding en deeltijdwerk worden niet langer belast. De netto uit te keren premies zullen als gevolg hiervan waarschijnlijk niet veranderen. Een positief inkomenseffect kan ontstaan voor de betrokkenen omdat de premies in het vervolg niet meer meegenomen worden in het verzamel (belastbaar) inkomen en daarom niet meetellen in het toetsinkomen voor inkomensafhankelijke regelingen.

- Bezuiniging Bijzondere Bijstand

Naast de aanpassing in de WWB wordt in 2004 een extra bezuiniging doorgevoerd in de bijzondere bijstand. Deze bezuiniging vloeit voort uit het hoofdlijnenakkoord. Het negatieve inkomenseffect van de bezuiniging op de bijzondere bijstand met 150 miljoen euro is sterk afhankelijk van de invulling die de gemeenten op dit moment aan de regeling geven. Voor de gemeenten blijft het mogelijk om maatwerk te leveren en in bijzondere situaties middelen anders in te zetten.

- Levensloop

De levensloopregeling stelt werknemers in staat om fiscaal aantrekkelijk te sparen om perioden van onbetaald verlof te financieren. Hierdoor worden werknemers in staat gesteld arbeid en zorg financieel makkelijker te combineren. Vanaf 2004 kunnen werknemers maximaal 12% van hun jaarinkomen, tot een maximum van anderhalf bruto jaarsalaris, vrij van belasting en premies werknemersverzekeringen sparen. Bij opname van

het tegoed is alleen belasting verschuldigd, de premies werknemersverzekeringen zijn ook bij opname vrijgesteld. Werknemers die deelnemen aan de levensloopregeling en gebruik maken van het wettelijk recht op onbetaald ouderschapsverlof ontvangen een ouderschapsverlofkorting ter hoogte van 50% van het wettelijk minimum loon (WML). Het verwachte aantal deelnemers bedraagt 350 000 werknemers in 2004, oplopend tot 400 000 in 2007. Deze cijfers zijn inclusief het verwachte gebruik van de ouderschapsverlofkorting.

- Aanpassing tabel ouderbijdrage kinderopvang

Jaarlijks wordt de SZW-Adviestabel van de ouderbijdragen kinderopvang geïndexeerd.

Indexering vindt plaats op basis van de consumentenprijsindex of op basis van de sectorale prijsontwikkeling kinderopvang. Indien de indexering geschiedt op basis van de consumentenprijsontwikkeling dan levert dit geen reële inkomenseffecten op, wijkt de indexatie af dan is er sprake van een specifiek inkomenseffect. Op dit moment is nog niet over de indexering besloten.

De indexatie heeft gevolgen voor huishoudens waarvan beide ouders werken, alleenstaande werkende ouders en alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering die een reïntegratietraject volgen. Het betreft in totaal circa 200 000 huishoudens, waarvan circa 170 000 huishoudens met twee ouders en circa 30 000 eenoudergezinnen.

Justitie

- Nieuw stelsel Kinderalimentatie per 1 juli 2004

Per 1 juli 2004 staat de start van een nieuw alimentatiestelsel gepland. In het stelsel staat de nieuwe forfaitaire tabel kinderalimentatie centraal. Op basis van deze tabel kunnen ouders onderling, de rechter of het Bureau Landelijke Inning Onderhoudsbijdrage op eenvoudige wijze vaststellen welk bedrag een alimentatieplichtige ouder per maand aan kinderalimentatie verschuldigd is. Tabel 15.2 geeft voor drie inkomensgroepen het bedrag aan kinderalimentatie in de huidige en in de nieuwe situatie.

Tabel 15.2: Gemiddelde alimentatie in het huidige beleid (netto inkomen per maand) en alimentatiebedragen van het nieuwe wetsvoorstel (verzamelinkomen per jaar in 2003)

netto inkomen in €	aantal kinderen			niveau	verzamelinkomen (x € 1000)	aantal kinderen		
	1	2	3			1	2	3
WML (1043)	0	0	0	wml	15,8-16	66	66	66
Modaal (1572)	199	184	169	modaal	26-30	236	338	416
2*modaal (2907)	555	681	667	2*modaal	50-54	394	575	686

Bron: rapport IBO kinderalimentatiebeleid

Bron: SZW

Uit tabel 15.2 blijkt dat bij de nieuwe gevallen met name de lagere inkomens meer kinderalimentatie moeten gaan betalen dan in de huidige situatie. De rede hiervoor is dat het huidige beleid bij de vaststelling van kinderalimentatie leidt tot een ongelijke verdeling van de lasten tussen de verzorgende en de niet-verzorgende ouder. In het nieuwe stelsel bepaalt de hoogte van het verzamelinkomen t-2 zoals

vastgesteld door de belastingdienst de hoogte van de kinderalimentatie. Evenals in het huidige systeem zullen de alimentatiebedragen jaarlijks worden geïndexeerd met de contractloonstijging. De alimentatieplichtige krijgt hierdoor niet meer de mogelijkheid om eerst allerlei andere kostenposten (zoals bijvoorbeeld schulden) af te trekken met als resultaat dat er nauwelijks of niets aan financiële ruimte overblijft voor kinderalimentatie.

De invoering van het nieuwe stelsel heeft geen inkomensgevolgen voor de huidige betalers van alimentatie omdat het slechts nieuwe gevallen betreft.

3. Cumulatie van generieke en specifieke beleidsmaatregelen met inkomenseffecten

Tabel 15.3 geeft schematisch aan bij welke huishoudens de belangrijkste maatregelen inkomenseffecten teweeg brengen ten opzichte van het generieke beeld.

Tabel 15.3: Cumulatie van specifieke inkomenseffecten

Maatregelen	Sociale minima	Ouderen	Werknemers
Huursubsidie	—	—	—
Zorg			
Pakketverkleining*			
Eigen Bijdrage AWBZ		—	
Eigen bijdrage geneesmiddelen	—	—	—
Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven	+	++	+
Bijstand			
Afschaffen categoriale bijstand	—		
Langdurigheidstoelage	+		
Afschaffen Inkomensvrijlating**	-/+		
Bezuiniging Bijzondere bijstand	—	—	

* Inclusief de compensatie via verlaging van de procentuele ZFW-premie.

** Alleen voor degenen die tevens arbeidsinkomen hebben.

Maatregelen

- De maatregelen in de huursubsidie komen terecht bij de lage inkomens, huishoudens zullen er vanaf juli 2004 een maandelijks effect van ongeveer € 12 ondervinden
- De versoering van het basispakket ZFW zal gemiddeld genomen weinig effect hebben voor ziekenfondsverzekerden vanwege de gelijktijdige verlaging van de procentuele premie.
- De verhoogde eigen bijdrage AWBZ heeft vooral gevolgen voor ouderen die thuiszorg genieten.
- De eigen bijdrage die volgend jaar per recept regel moet worden betaald zal ouderen zwaarder treffen dan de gemiddelde verzekerde omdat zij een hoger gemiddeld medicijngebruik hebben.
- De tegemoetkoming buitengewone uitgaven heeft positieve inkomenseffecten voor ouderen met een laag aanvullend pensioen en voor chronisch zieken vanwege de standaard aftrekposten die voor deze groepen gelden. De tegemoetkoming stijgt met de zorguitgaven en daalt met de hoogte van het inkomen.
- Het afschaffen van de categoriale bijstand heeft vooral gevolgen voor de huidige ontvangers die geen bijzondere kosten maken. Mensen die wel bijzondere kosten maken blijven voor deze kosten in aanmerking

komen voor individuele bijzondere bijstand. De bevoegdheid van gemeenten voor de toekenning van individuele bijzondere bijstand is toegenomen.

- Langdurige minima zonder arbeidsmarktperspectief ondervinden door de langdurigheidstoelage een positief inkomenseffect van gemiddeld 3%.
- De wijziging in de landelijke inkomensvrijlating voor bepaalde groepen kan voor bijstandsgerechtigden met arbeidsinkomen leiden tot een inkomensmutatie tussen + € 163 per maand en – € 163 per maand.
- Omdat werkenden op dit moment nauwelijks gebruik maken van de bijzondere bijstand zal de bezuiniging voor hen geen effect hebben.

Cumulatie

- Ouderen zonder, of met een klein aanvullend pensioen en hoge zorguitgaven zullen worden getroffen door maatregelen in de huursubsidie, het Ziekenfondspakket en de AWBZ en de bijzondere bijstand. Wel zullen zij worden gecompenseerd door de tegemoetkoming buitengewone uitgaven.
- Ditzelfde geldt voor Wajonggerechtigden en andere uitkeringsgerechtigden met hoge zorguitgaven.
- Voor werknemers zullen de inkomensgevolgen van specifieke beleidsmaatregelen beperkt blijven. Cumulatie van de inkomenseffecten ten gevolge van het gedeeltelijk vervallen van de niet-standaard aftrekposten zijn er nauwelijks te verwachten. Het afbouwtraject van de WTOS en de aanvullende beurs begint pas bij een inkomen waar geen recht meer bestaat op huursubsidie.

Tabel: 15.4: Lonen, loonkosten, prijzen en koopkracht

Procentuele mutaties	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003*	2004*
<i>lonen, loonkosten en prijzen</i>											
consumentenprijsindex (1)	2,7	2,0	2,1	2,2	2,0	2,2	2,6	4,5	3,5	2	1½
afgeleide («geschoonde») cpi (2)	2,3	1,6	1,2	1,9	1,7	1,7	2,1	3,6	3,4	1¾	1¼
nominaal contractloon marktsector (3)	1,6	1,4	1,9	2,3	3,1	2,9	3,2	4,5	3,4	2¾	1½
reële contractloon marktsector (4=3-1)	- 1,1	- 0,6	- 0,2	0,1	1,1	0,7	0,6	0,0	0,1	½	0
bruto wettelijk minimumloon (incl. vak. toesl.) (5)	0,0	0,0	1,4	1,7	2,7	3,0	2,8	6,0	4,4	3	½
loonsom per werknemer marktsector (6)	2,9	1,3	1,1	2,3	3,9	3,7	5,1	5,6	5	4	2½
arbeidsproductiviteit (7)	3,1	1,6	0,0	1,2	2,4	2,6	2,6	0,1	0,1	1¼	2¾
arbeidskosten per eenheid produkt (8=6-7)	- 0,2	0,2	1,1	1,1	1,5	1,1	2,5	5,5	4,9	2¼	- ¼
prijspeil productie marktsector (9=6-10)	1,9	1,5	- 0,1	1,1	1,8	0,9	3,0	4,2	4,3	2¼	1¾
reële arbeidskosten (10)	1,0	- 0,2	1,2	1,2	2,1	2,8	2,1	1,4	0,7	1¾	¾
reële arbeidskosten per eenheid produkt (11=10-7=8-9)	- 2,1	- 1,8	1,2	0,0	- 0,3	0,2	- 0,5	1,3	0,6	½	- 2
loonkosten per eenheid produkt verwerkende industrie Nederland (in gld) (12)	- 6,1	- 1,0	0,3	- 0,3	1,8	1,5	0,4	5,8	4,6	¾	- 2
idem, concurrerende landen (in gld) (13)	- 2,7	- 5,2	3,2	3,9	0,0	2,3	4,5	2,4	- 0,2	- 5	- 1½
verbetering concurrentiepositie in termen van loonkosten (14=13-12)	3,4	- 4,2	2,9	4,2	- 1,8	0,8	4,1	- 3,4	- 4,8	- 5¾	½
<i>koopkracht</i>											
modale werknemer (exclusief incidenteel)	- 0,4	1,5	0,6	0,3	1,7	- 0,2	1	6,6	0,0	- 1¼	- ¼
minimum plus (WML + € 250)	- 0,6	0,7	0,4	0,4	2,7	0,1	2	9,1	1,8	0	½
minimumuitkeringsgerechtigde met kinderen	- 2,1	- 0,1	- 0,2	0,5	2,0	0,1	1,4	4,3	2	- ¾	- ½
minimumuitkeringsgerechtigde zonder kinderen	- 2,0	- 0,4	- 0,2	0,5	1,9	0,1	0,8	3,1	0,5	- 1¾	- 1
invloed collectieve lasten op koopkracht modale werknemer marktsector	0,2	1,3	0,5	0,0	0,3	- 1,1	0,00	4,0	0,3	- 2½	- ½

* = voorlopig. Cijfers t/m 1995 vóór revisie, vanaf 1996 na revisie.

Bronnen: CPB: MEV 2004 en SZW.

16 BIJLAGE SOCIALE ZEKERHEID

Bijlage 16.1 Volume sociale verzekeringen en voorzieningen 1990–2007 (jaargemiddelden, x 1000)

Categorie	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Algemene Ouderdomswet:									
– 90% uitkering	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
– 70% uitkering	1 029	1 048	970	966	969	975	980	987	995
w.v. partner < 65 jaar	115	110	20	11	9	7	6	6	6
overigen	914	938	951	955	960	968	975	981	989
– 50% uitkering	927	1 031	1 222	1 270	1 296	1 324	1 354	1 383	1 410
w.v. partner < 65 jaar	62	74	177	187	194	201	209	215	221
overigen	865	957	1 045	1 082	1 102	1 123	1 146	1 168	1 189
Totaal AOW	1 956	2 079	2 192	2 236	2 266	2 300	2 335	2 370	2 406
2. Algemene Nabestaandenwet:									
Bestaande gevallen:									
Weduwen:	161	155	85	66	57	50	44	38	33
– w.v. hoge pensioenen	21	18	8	6	5	4	3	3	2
lage pensioenen	140	137	77	60	52	46	40	35	31
Weduwnaars:	24	34	11	8	7	6	5	5	4
– w.v. hoge pensioenen	5	6	2	1	1	1	1	1	1
lage pensioenen	19	28	9	7	6	5	4	4	3
Nieuwe gevallen:									
Weduwen:	–	–	36	48	52	56	59	63	65
– w.v. hoge pensioenen	–	–	8	8	8	8	9	10	10
lage pensioenen	–	–	28	40	44	47	50	53	55
Weduwnaars:	–	–	5	7	9	9	10	10	11
– w.v. hoge pensioenen	–	–	4	1	1	1	1	1	1
lage pensioenen	–	–	1	6	8	8	9	9	10
Wezenpensioenen	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Totaal Anw	187	191	139	131	127	123	120	118	115
3. Kinderbijslagwetten:									
– aant. huishoudens met 1 kind	681	673	703	728	740	750	754	760	765
– aant. huishoudens met 2 kinderen	779	773	792	821	833	842	849	854	858
– aant. huishoudens met 3 kinderen	254	270	262	262	262	261	261	259	257
– aant. huishoudens met 4 kinderen	62	67	59	57	56	54	53	52	51
– aant. huishoudens met 5 en meer kinderen	33	31	21	18	17	16	15	14	13
Totaal AKW	1 809	1 814	1 837	1 886	1 908	1 923	1 932	1 939	1 944
4. Invaliditeits- en Ouderdomsfonds:									
– Invaliditeitsrenten	7	–	–	–	–	–	–	–	–
– Ouderdomsrenten (IW)	130	–	–	–	–	–	–	–	–
– Weduwen- en wezenrenten	64	–	–	–	–	–	–	–	–
– Overig	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Totaal	201	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Verzuim particulier, excl. Vangnet ZW	346	306	279	287	275	269	275	276	280

Categorie	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
6. Arbeidsongeschiktheids- wetten:									
– WAO	548	520	624	647	648	646	634	613	590
– AAW	230	232	–	–	–	–	–	–	–
w.v. ABP-verzekerden	83	75	–	–	–	–	–	–	–
Zelfstandigen	51	49	–	–	–	–	–	–	–
Vroeggehandicapten	89	103	–	–	–	–	–	–	–
Overigen	7	5	–	–	–	–	–	–	–
Totaal AAW/WAO¹	790	752	624	647	648	646	634	613	590
7. Wet Arbeidsongeschik- heidsverzekering Zelfstandi- gen (WAZ)	–	–	46	48	49	49	44	41	34
8. Wet Arbeidsongeschik- heidsvoorziening Jong- gehandicapten (Wajong)	–	–	122	127	130	133	136	139	142
9. Beperking inkomens- achteruitgang gevolgen arbeidsongeschiktheids- criteria (BIA)	–	–	1	1	1	1	1	1	1
Totaal arbeidsongeschiktheids- regelingen	790	752	794	823	828	828	815	794	768
10. Werkloosheidswet:									
– Wgf	26	45	43	62	99	127	106	97	95
– AWf	138	296	113	101	145	183	172	152	141
– Ufo	–	–	–	4	8	12	15	23	23
Totaal WW²	164	341	156	166	252	322	293	272	259
11. Vangnet ZW:									
– Wgf	–	–	34	30	30	31	31	32	32
– Awf	–	–	68	66	70	71	71	76	76
– Ufo	–	–	–	7	8	8	8	8	8
Totaal Vangnet³	–	–	102	103	108	109	110	115	116
12. Bijstand/WWB:									
1. Periodieke algemene bijstand aan thuiswonenden									
– beneden 65 jaar	176	164	348	318	346	399	413	412	408
– 65 jaar en ouder	12	13	18	21	22	23	25	26	28
2. Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (RWW)	354	328	–	–	–	–	–	–	–
3. Bijstand aan zelfstandigen	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4. Periodieke bijstand aan elders verzorgden	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Totaal Bijstand	547	510	371	344	373	428	443	443	441
13. Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers (IOAW)	18	20	20	19	19	20	22	25	31
14. Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ)	3	4	5	3	3	4	4	5	6

Categorie	1990	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
15. Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)⁴	77	81	86	87	89	90	90	90	90
16. Flexibele reïntegratie-budget⁵	11	51	87	85	79				
17. Wet Inkomensvoorziening Kunstenaar (WIK)	–	–	4	4	5	4	3	2	2
18. Toeslagenwet (TW)	95	100	91	88	94	100	96	91	87
19. VUT-regeling ex-mijnwerkers (VVU)	2	1	0	0	0	0	0	0	0

Bron: CBS, CPB, UWV en SZW.

¹ Incl. werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten, excl. tweede ziektejaar (vanaf 2004).

² Incl. niet-werkende gedeeltelijk arbeidsongeschikten (vanaf 2005).

³ Incl. tweede ziektejaar (vanaf 2004).

⁴ In standaardeenheden (x 1000).

⁵ Vanaf 1 januari 2004; voor oude jaren staan hier de regelingen vermeld, te weten: I/D-banen, banenpools, WIW, TV-GWJ, JWG».

Het is niet bekend hoe gemeenten vanaf de invoering van de WWB hierop zullen reageren.

**Bijlage 16.2 Exploitatie-overzichten sociale verzekeringen
2002-2004**

Tabel 16.2.A. Overzicht sociale verzekeringen 2002 (bedragen in miljoenen euro)										
	AOW	Anw	WAO	WAZ	Vangnet ZW	Wgf	AWf	REA	Ufo incl. vangnet	Totaal
Premies Totaal	17 927	1 446	12 173	882	0	1 011	4 982	0	351	38 773
Inkomenoverdrachten	2 608	- 27	- 308	- 12	1 486	- 442	- 1 342	726	- 57	2 632
Onderlinge Betalingen	0	0	1 012	0	0	128	129	0	0	1 269
Saldo Interest	58	- 2	118	22	0	25	200	0	0	421
Totaal baten	20 593	1 417	12 995	892	1 486	722	3 969	726	294	43 095
Uitkeringen/Verstrekkingskosten	21 389	1 529	9 623	516	1 311	933	1 642	582	205	37 730
Onderlinge Betalingen	0	66	1 419	25	0	183	364	0	0	2 057
Uitvoeringskosten	103	32	734	46	174	175	309	144	64	1 781
Totaal Lasten	21 492	1 626	11 776	587	1 486	1 292	2 316	726	269	41 568
Besparingen	- 898	- 209	1 219	305	0	- 569	1 653	0	25	1 526
Wettelijke Premie	17,90	1,25	7,85	8,80	0,00	0,89	8,55	0,00	0,80	
Aandeel Werknemers	17,90	1,25	0,00	0,00	0,00	0,00	4,95	0,00	0,00	
Aandeel Werkgevers	0,00	0,00	7,85	8,80	0,00	0,89	3,60	0,00	0,80	

Tabel 16.2.B. Overzicht sociale verzekeringen 2003 (bedragen in miljoenen euro)										
	AOW	Anw	WAO	WAZ	Vangnet ZW	Wgf	AWf	REA	Ufo incl. vangnet	Totaal
Premies Totaal	18 813	1 515	11 617	767	0	1 542	4 390	0	449	39 094
Inkomenoverdrachten	3 792	195	- 259	- 9	1 610	- 459	- 1 394	612	- 50	4 038
Onderlinge Betalingen	0	0	1 088	0	0	128	41	0	0	1 258
Saldo Interest	41	- 5	144	13	0	2	170	0	0	365
Totaal baten	22 647	1 705	12 591	772	1 610	1 213	3 207	612	399	44 755
Uitkeringen/Verstrekkingskosten	22 464	1 511	10 033	537	1 422	1 399	2 401	497	321	40 587
Onderlinge Betalingen	0	84	1 389	28	0	240	460	0	0	2 201
Uitvoeringskosten	105	36	790	46	188	184	413	114	30	1 907
Totaal Lasten	22 569	1 632	12 212	612	1 610	1 823	3 274	612	352	44 695
Besparingen	78	73	379	160	0	- 609	- 67	0	47	60
Wettelijke Premie	17,90	1,25	7,40	8,80	0,00	1,30	7,35	0,00	0,80	
Aandeel Werknemers	17,90	1,25	0,00	0,00	0,00	0,00	5,80	0,00	0,00	
Aandeel Werkgevers	0,00	0,00	7,40	8,80	0,00	1,30	1,55	0,00	0,80	

Tabel 16.2.C. Overzicht sociale verzekeringen 2004 (bedragen in miljoenen euro)

	AOW	Anw	WAO	WAZ	Vangnet ZW	Wgf	AWf	REA	Ufo incl. vangnet	Totaal
Premies Totaal	19 063	1 549	10 458	754	0	2 401	4 354	0	537	39 116
Inkomstenoverdrachten	3 853	203	- 219	- 6	1 665	- 481	- 1 384	511	- 42	4 101
Onderlinge Betalingen	0	0	1 059	0	0	138	44	0	0	1 241
Saldo Interest	40	0	132	19	0	- 20	153	0	0	324
Totaal baten	22 956	1 751	11 431	768	1 665	2 037	3 167	511	495	44 782
Uitkeringen/Verstrekingen	22 996	1 465	10 042	541	1 465	1 947	2 943	380	393	42 109
Onderlinge Betalingen	0	83	1 335	29	0	291	511	0	0	2 249
Uitvoeringskosten	106	35	747	50	200	274	493	131	26	2 131
Totaal Lasten	23 102	1 583	12 124	619	1 665	2 511	3 947	511	420	46 485
Besparingen	- 146	168	- 693	149	0	- 474	- 781	0	76	- 1 703
Wettelijke Premie	17,90	1,25	0,00	0,00	0,00	0,00	5,72	0,00	0,80	
Aandeel Werknemers	17,90	1,25	0,00	0,00	0,00	0,00	5,80	0,00	0,00	
Aandeel Werkgevers	0,00	0,00	6,70	8,80	0,00	2,00	1,55	0,00	0,80	

Bijlage 16.3 Vermogens sociale fondsen, ultimo 2002-2004

(bedragen in miljoenen euro)									
	2002			2003			2004		
	aanwezig	benodigd	vermogens-overschot	aanwezig	benodigd	vermogens-overschot	aanwezig	benodigd	vermogens-overschot
AOW	692	618	74	769	595	174	623	603	20
Anw	- 210	- 6	- 203	- 137	- 6	- 130	31	- 7	38
Totaal SVB	482	611	- 129	633	589	44	654	596	58
WAZ	1 169	51	1 118	1 329	70	1 259	1 478	76	1 402
WAO	3 291	534	2 757	3 670	552	3 118	2 977	547	2 430
Ufo	170	24	146	217	24	193	292	52	240
AWf	6 227	2 236	3 991	6 160	2 236	3 924	5 380	2 236	3 144
Totaal UWV	10 857	2 845	8 012	11 377	2 882	8 494	10 126	2 911	7 215
Centrale fondsen	11 339	3 457	7 883	12 009	3 471	8 538	10 781	3 507	7 274
Wgf	34	460	- 427	- 576	591	- 1 167	- 1 050	783	- 1 832
Totaal decentraal	34	460	- 427	- 576	591	- 1 167	- 1 050	783	- 1 832
Totaal	11 373	3 917	7 456	11 433	4 062	7 371	9 731	4 290	5 441

Bijlage 16.4 Exploitatie-overzichten sociale voorzieningen 2002-2004

Tabel 16.4.A. Overzicht sociale voorzieningen 2002 (bedragen in miljoenen euro)											
	AKW	FWI	Flexibel reïnte- gratie ^a	CWI	TW	Wajong	Kinder- opvang	WSW	Overig	Ont- vangsten	Totaal
Uitkeringen/ Verstrekingen	3 119	4 046	1 959	435	273	1 295	153	2 076	423	- 554	13 224
Sociale lasten	0	253	0	0	33	86	0	0	5	0	376
Uitvoeringskosten	78	0	0	0	8	38	0	0	349	0	473
Overige lasten	0	0	0	0	1	51	0	0	5	0	56
Totaal lasten	3 197	4 299	1 959	435	315	1 469	153	2 076	781	- 554	14 129
Aanvullende post	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Anticumulatie	0	0	0	0	0	0	0	394	0	0	394
Overige baten	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Bijdragen gemeen- ten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rijksbijdragen	3 197	4 299	1 959	435	315	1 469	153	1 682	780	- 554	13 734
Totaal baten	3 197	4 299	1 959	435	315	1 469	153	2 076	781	- 554	14 129

^a Voor 2002 en 2003 staan hier vermeld I/D-banen, WIW en sluitende reïntegratie.

Tabel 16.4.B. Overzicht sociale voorzieningen 2003 (bedragen in miljoenen euro)											
	AKW	FWI	Flexibel reïnte- gratie ^a	CWI	TW	Wajong	Kinder- opvang	WSW	Overig	Ont- vangsten	Totaal
Uitkeringen/ Verstrekingen	3 196	4 468	1 881	426	285	1 432	167	2 151	378	- 926	13 458
Sociale lasten	0	302	0	0	34	97	0	0	5	0	438
Uitvoeringskosten	79	0	0	0	10	44	0	0	199	0	332
Overige lasten	0	0	0	0	4	59	0	0	3	0	66
Totaal lasten	3 275	4 769	1 881	426	334	1 632	167	2 151	584	- 926	14 293
Aanvullende post	0	0	0	0	0	0	0	0	80	0	80
Anticumulatie	0	0	0	0	0	0	0	424	0	0	424
Overige baten	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Bijdragen gemeen- ten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rijksbijdragen	3 275	4 769	1 881	426	334	1 632	167	1 727	503	- 926	13 788
Totaal baten	3 275	4 769	1 881	426	334	1 632	167	2 151	584	- 926	14 293

^a Voor 2002 en 2003 staan hier vermeld I/D-banen, WIW en sluitende reïntegratie.

Tabel 16.4.C. Overzicht sociale voorzieningen 2004 (bedragen in miljoenen euro)

	AKW	FWI	Flexibel reïntegratie ^a	CWI	TW	Wajong	Kinderopvang	WSW	Overig	Ontvangsten	Totaal
Uitkeringen/											
Verstrekingen	3 209	5 113	1 668	352	303	1 486	143	2 186	455	- 516	14 398
Sociale lasten	0	344	0	0	36	100	0	0	4	0	484
Uitvoeringskosten	81	0	0	0	11	51	0	0	50	0	193
Overige lasten	0	0	0	0	1	52	0	0	3	0	56
Totaal lasten	3 290	5 457	1 668	352	351	1 689	143	2 186	512	- 516	15 131
Aanvullende post	1	38	11	4	2	10	8	36	18	- 3	125
Anticumulatie	0	0	0	0	0	0	0	427	0	0	427
Overige baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bijdragen gemeenten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rijksbijdragen	3 288	5 420	1 657	348	349	1 679	135	1 723	492	- 513	14 578
Totaal baten	3 290	5 457	1 668	352	351	1 689	143	2 186	512	- 516	15 131

Opmerkingen bij bijlage 16.4.:

- In groep «Overig» zitten de volgende voorzieningen, te weten: VVU, RSP, TOG, suwi, subsidies, Arbo, CWI, agentschap SZW, scholing, WIK, BIA, WVG, Kinderopvang ABW, minderheden, asbest, eindejaarsmarge, sectorale stimulansen, casemanagement en handhaving.
- De aanvullende post (loon- en prijsbijstelling) geeft het verschil in lasten bij constante en lopende lonen en prijzen (en premies).
- De Rijksbijdragen, gesommeerd met de Anticumulatiebetalingen/aanvullende post vormen de bedragen die ten laste komen van de begroting van het ministerie van SZW.

17 BIJLAGE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

Aaf	Algemeen Arbeidsongeschiktheidsfonds
AAW	Algemene Arbeidsongeschiktheidswet
Abw	Algemene bijstandswet
ADJ	Arbeidsdeskundige jonggehandicapten
AfJ	Arbeidsongeschiktheidsfonds Jonggehandicapten
Afz	Arbeidsongeschiktheidsfonds Zelfstandigen
AG	Agentschap SZW
AI	Arbeidsinspectie
AKW	Algemene kinderbijslagwet
ANW	Algemene nabestaanden wet
Aof	Arbeidsongeschiktheidsfonds
Aok	Arbeidsongeschiktheidskas
AOW	Algemene Ouderdoms Wet
Arbo	Arbeidsomstandigheden
ATW	Arbeidstijdenwet
AVV	Wet op de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
Awf	Algemeen werkloosheidsfonds
BBP	Bruto Binnenlands Produkt
BEU	Wet Beperking Export Uitkeringen
Bia	Wet Beperking inkomensgevolgen
	Arbeidsongeschiktheidscriteria
BIKK	Bijdrage in de Kosten van Kortingen
BKWI	Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen
BOD	Bijzondere Opsporingsdienst
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BVG	Bedrijfsverzamelgebouwen
BW	Burgerlijk Wetboek
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIE	Criminele Inlichtingen Eenheid
CKI	Certificerende en keurende instanties op het terrein van arbeidsomstandigheden
CPB	Centraal Plan Bureau
CWI	Centra voor Werk en Inkomen
EAU	Experimenten activering van uitkeringsgelden
EER	Emancipatie Effect Rapportage
EJM	Eindejaarsmarge
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EZ	Ministerie van Economische Zaken
Finlo	Wet Financiering Loopbaanonderbreking
FOI	Front Office Inburgering
GSD	Gemeentelijke Sociale Dienst
GWL	Geregistreerde Werkloosheid
HVS	Hoofdelijk Versnelde Scholing
I/A-ratio	Inactieven/Actieven-ratio
IAS	Instituut asbestslachtoffers
IB	Inkomstenbelasting
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
ID-banen	Instroom, doorstroombanen
IHS	Individuele Huursubsidie

IOAW	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IWI	Inspectie voor Werk en Inkomen
KOA	Regeling Kinderopvang en buitenschoolse opvang vooralleenstaande ouders met kinderen in de Abw
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
MBK	Midden- en Kleinbedrijf
MEV	Macro Economische Verkenning
NAP	Nationale Actie Plan
NCvB	Nederlands Centrum voor Beroepsziekten
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OSB	Ondernemersorganisatie schoonmaak- en Bedrijfsdiensten
Pem	Participatie van vrouwen uit Etnische Minderheden
PVK	Pensioen- en Verzekeringskamer
REA	Reïntegratie Arbeidsgehandicapten
Rf	Reïntegratiefonds
RGD	Rijksgebouwendienst
Rif's	Regionale interdisciplinaire fraudeteams
Rkb	Regeling uitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang
ROA	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
ROC's	Regionale Opleidingencentra
RPA	Regionale Platforms Arbeidsmarktbeleid
RSI	Repetitive Strain Injury
RSP	Regeling schoonmaakdiensten particulieren
RWI	Raad voor Werk en Inkomen
RWT	Rechtspersoon met een wettelijke taak
SER	Standaardeenheden
SER	Sociaal-Economische Raad
SIGIS	Structurering en integratie Gemeentelijke informatiestromen SZW
SIOD	Sociale Inlichtingen en Opsporings Dienst
SPAG	Stimuleringsprojecten Allochtone Groepen
SPAK	Specifieke Afdrachtkorting
SUWI	Structuur Uitvoering Werk en Inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVWW	Stimuleringsregeling Vacaturevervulling door Werklozen en met werkloosheid bedreigde Werknemers
SW	Sociale Werkvoorziening
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAS	Regeling Tegemoetkoming asbestslachtoffers
TBA	Wet terugdringing beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen
Tbia	Wet bescherming inkomensgevolgen arbeidsongeschiktheidscriteria
TOA	Taskforce Ouderen en Arbeid
TOG	Tegemoetkoming Onderhoudskosten Gehandicapten
TW	Toeslagenwet
Ufo	Uitvoeringsfonds voor de Overheid
UWV	Uitvoeringsorganisatie werknemersverzekeringen
VBS	Veiligheidsbeheerssysteem
VBTB	Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording
Vlw	Vermindering langdurig werklozen

VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VR	Veiligheidsrapport
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAA	Wet Aanpassing Arbeidsduur
WAJONG	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jong Gehandicapten
Walvis	Wet administratieve lastenverlichting in de Sociale verzekeringen
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAV	Wet Arbeid Vreemdelingen
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
Wbk	Wet basisvoorziening kinderopvang
Wbo	Wet op de bedrijfsorganisatie
WEP	Werkervaringsplaatsen
Wet Samen	Wet Stimulering Arbeidsdeelname Minderheden
Wgf	Wachtgeldfondsen
Wgr	Wet gemeenschappelijke regeling
WIK	Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars
WIW	Wet inschakeling werkzoekenden
WKA	Wet Koppeling met afwijkingsmogelijkheid
WML	Wet minimumloon
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wulbz	Wet uitbreiding loondoorbetalingsverplichting bij ziekte
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWOW	Wetsvoorstel Werkgeversbijdrage Oudere Werknemers
Zbo	Zelfstandige Bestuursorgaan

18 BIJLAGE TREFWOORDENREGISTER

ABW 42, 94, 159, 168, 189, 196, 199, 214, 246, 248, 279, 282, 283, 289, 299, 335
Activering 19, 28, 42, 49, 57, 73, 89, 143, 146, 229, 243, 294, 336
Administratieve lastenverlichting 4, 24, 338
Agenda voor de toekomst 31, 240, 241, 242
Agentschap SZW 5, 1, 5, 52, 53, 148, 152, 154, 226, 228, 229, 231, 232, 239, 240, 336
Algemene Rekenkamer 46, 132
Anw 44, 139, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 205, 273, 297, 299, 300, 301, 329, 332, 333
AOW-gat 137, 138, 139, 281
AOW 4, 2, 31, 138, 139, 141, 148, 151, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 205, 212, 221, 259, 260, 274, 276, 281, 287, 289, 290, 291, 297, 299, 300, 301, 302, 313, 314, 329, 332, 333, 336
Arbeid en zorg 2, 8, 9, 13, 17, 22, 29, 30, 102, 103, 104, 105, 109, 110, 111, 148, 254, 275, 324
Arbeidsaanbod 4, 5, 41, 44, 48, 49, 148, 152, 154, 165, 239, 316
Arbeidsgehandicapten 17, 19, 20, 21, 28, 59, 128, 132, 133, 169, 170, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 272, 281, 337
Arbeidsinspectie 27, 111, 123, 129, 130, 131, 132, 148, 149, 150, 153, 216, 258, 278, 336
Arbeidsmarktbeleid 2, 18, 47, 48, 143, 207, 208, 209, 210, 229, 261, 276, 317, 318, 337
Arbeidsomstandigheden 2, 14, 16, 27, 31, 122, 123, 126, 129, 131, 132, 148, 150, 152, 168, 232, 257, 258, 275, 278, 336
Arbeidsongeschiktheid 2, 13, 17, 18, 19, 20, 27, 28, 55, 63, 69, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 123, 125, 126, 130, 137, 167, 168, 170, 171, 175, 180, 181, 184, 186, 190, 204, 205, 271, 294, 295, 300, 313, 330, 336, 337, 338
Arbo 18, 28, 30, 67, 91, 113, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 141, 149, 150, 168, 169, 177, 208, 218, 222, 251, 257, 258, 264, 265, 266, 267, 280, 282, 283, 293, 295, 335, 336
Armoedeval 23, 69, 208, 211, 213, 294
Asbestslachtoffers 4, 2, 134, 148, 259, 336, 337
Automatisering 148, 154, 155, 228, 230, 236, 264, 265, 266, 267, 268
Baten-lastendienst 1, 5, 226, 234
Bedrijfsverzamelgebouw 23, 36, 143, 144, 229, 261, 262, 336
Bedrijfsvoering 5, 224, 225
Beleidsprioriteiten 116, 119, 120
Beleidsprogramma 56, 64, 73, 81, 86, 92, 98, 110, 121, 136, 164, 173, 185, 192, 200
Bijstand 5, 8, 9, 10, 16, 17, 19, 20, 23, 24, 27, 28, 30, 43, 44, 45, 46, 55, 57, 64, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 84, 89, 91, 123, 151, 212, 214, 229, 247, 279, 281, 282, 283, 291, 293, 294, 295, 299, 313, 320, 324, 325, 326, 327, 330, 336
BKWI 38, 39, 232, 287, 288, 336
Budgetflexibiliteit 4, 6, 39, 56, 64, 73, 81, 86, 92, 97, 98, 110, 121, 131, 136, 139, 142, 144, 147, 155, 156, 163, 164, 173, 185, 192, 199, 200
Cao 150, 216
Centra voor Werk en Inkomen 24, 33, 38, 39, 336
Dagindeling 22, 29, 117, 119, 120, 255, 256
Emancipatie 4, 2, 4, 16, 17, 18, 22, 23, 59, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 148, 152, 255, 256, 275, 281, 336
Equal 119, 120, 154, 227, 229
ESF 6, 42, 44, 47, 48, 51, 53, 117, 119, 120, 143, 144, 163, 226, 227, 229, 238, 278, 281, 286, 336

Etnische minderheden 12, 35, 36, 40, 41, 49, 54, 57, 208, 306, 307
 Evaluatieonderzoek 112, 189
 Experimenten 22, 45, 114, 117, 119, 120, 146, 147, 336
 Farbo 129, 132
 Formatie 6, 23, 26, 30, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 52, 57, 63, 65, 69, 77, 79, 83,
 85, 88, 93, 100, 103, 109, 111, 112, 116, 121, 125, 132, 143, 148, 149, 150,
 151, 152, 153, 154, 155, 159, 166, 171, 179, 181, 188, 195, 203, 216, 224,
 225, 229, 230, 236, 240, 242, 250, 253, 255, 256, 264, 265, 266, 267, 272,
 273, 274, 276, 282, 284, 287, 288, 289, 314, 336, 337
 Fraudebestrijding 69, 70, 73, 151, 248
 Gemeentefonds 69, 109, 233, 293, 295
 Gesubsidieerde arbeid 45, 59, 64, 276, 284, 294
 Herintredende vrouwen 22, 35, 49, 51, 54, 208, 242
 Huisvesting 23, 39, 148, 154, 155, 228, 230, 236, 286, 288, 289, 320, 338
 ID-banen 5, 43, 45, 52, 57, 58, 64, 229, 240, 242, 243, 244, 336
 Inkomensbeleid 2, 5, 17, 67, 68, 69, 211, 212, 293, 294, 295, 319
 Inlichtingenbureau 70, 232
 Inspectie Werk en Inkomen 5, 1, 5, 62, 226, 232, 233, 235, 284
 Kinderbijslag 25, 26, 94, 95, 151, 290, 294, 315, 319
 Kinderopvang 9, 22, 29, 30, 42, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 56, 102, 106, 107,
 108, 109, 110, 111, 112, 117, 240, 242, 254, 255, 264, 265, 267, 286, 293,
 296, 334, 335, 337
 Koopkracht 17, 26, 67, 68, 138, 146, 211, 212, 214, 310, 320, 321, 322, 328
 Koppeling 25, 80, 140, 172, 194, 199, 202, 284, 296, 338
 Kunstenaars 4, 2, 89, 90, 91, 93, 148, 251, 338
 Laagopgeleiden 48
 Leeswijzer 4
 Levensloop 9, 18, 22, 24, 29, 104, 105, 109, 110, 117, 119, 208, 221, 254,
 255, 276, 292, 293, 295, 296, 324, 325
 Loonkosten 15, 45, 46, 48, 54, 61, 215, 226, 227, 230, 236, 317, 328
 Loopbaanonderbreking 103, 104, 106, 109, 110, 295, 336
 Mededeling bedrijfsvoering 5
 MEV 43, 56, 73, 74, 97, 98, 158, 165, 246, 249, 260, 270, 271, 272, 273, 274,
 303, 328, 337
 Misbruik en oneigenlijk gebruik 9, 78, 80, 84, 85, 94, 96, 159, 162, 168,
 171, 181, 184, 189, 190, 196, 198
 Moties 5, 275, 276, 277
 Nabestaanden 2, 189, 193, 205, 273, 314, 329
 Ouderen 2, 12, 17, 21, 26, 29, 41, 49, 51, 54, 55, 57, 117, 161, 208, 218,
 222, 223, 291, 295, 310, 312, 314, 322, 326, 327, 337
 Participatiegraad 33, 41, 51, 57, 165, 310, 311
 Pensioen 3, 8, 9, 13, 15, 16, 17, 21, 25, 26, 29, 51, 55, 68, 104, 105, 138,
 150, 197, 199, 208, 221, 222, 223, 232, 275, 276, 279, 281, 284, 291, 293,
 296, 313, 327, 329, 337
 Premiegefinancierde sociale zekerheidsuitgaven 7
 Preventiequote 36, 40
 Raad voor Werk en Inkomen 46, 123, 232, 293, 295, 337
 Reïntegratie 19, 20, 28, 30, 34, 35, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 52, 53, 54,
 56, 57, 66, 73, 79, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 144, 159, 161, 162, 168, 169,
 170, 178, 180, 182, 183, 185, 186, 187, 205, 208, 209, 239, 240, 242, 261,
 262, 272, 273, 275, 277, 282, 284, 294, 315, 325
 Resultaatverantwoordelijkheid 6, 207
 Scholing 13, 18, 24, 31, 42, 44, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 56, 57, 161, 180,
 182, 183, 185, 186, 187, 209, 210, 239, 241, 242, 243, 283, 296, 315, 316,
 317, 324, 335, 336
 SIOD 27, 148, 149, 151, 264, 265, 266, 267, 268, 285, 337

Sluitende aanpak 42, 43, 44, 45, 56, 139, 158, 159, 161, 162, 166, 180, 186, 262, 280, 282
 Sociale activering 44, 46
 Sociale fondsen 2, 137, 148, 204, 205, 259, 301, 333
 Sociale Nota 4, 5, 127, 183
 Sociale werkvoorziening 59, 299, 338
 Spaarfonds AOW 6, 141, 142, 205
 Strategisch Akkoord 55, 95, 96, 104, 153, 155, 190, 197, 272, 290, 293, 294, 295, 300
 SUWI 34, 35, 38, 39, 143, 144, 168, 224, 282, 284, 285, 286, 287, 288
 SVB 6, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 135, 138, 143, 151, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 224, 232, 252, 253, 266, 273, 274, 287, 288, 289, 301, 333, 337
 Toeslagenwet 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 246, 247, 249, 331, 337
 Toezeggingen 5, 131, 275, 278
 Uitstroomquote 36, 40
 UWV 6, 13, 14, 19, 20, 21, 23, 27, 28, 33, 35, 36, 37, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 63, 68, 69, 70, 71, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 103, 111, 137, 138, 143, 151, 153, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 204, 205, 208, 224, 232, 241, 246, 247, 249, 250, 251, 266, 270, 271, 272, 273, 281, 282, 284, 286, 287, 288, 289, 295, 301, 331, 333, 337
 VBTB 4, 6, 7, 40, 57, 65, 66, 76, 77, 83, 88, 93, 100, 111, 114, 121, 132, 136, 140, 142, 145, 156, 166, 178, 187, 194, 202, 224, 285, 337
 Veiligheid 18, 22, 28, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 124, 125, 126, 130, 131, 149, 218, 220, 257, 337, 338
 VLW 55, 56, 59, 61
 Voorlichting 18, 29, 51, 52, 90, 91, 102, 103, 118, 148, 152, 154, 155, 163, 172, 219, 222, 223, 227, 228, 230, 236, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 247, 248, 249, 254, 257, 258, 265, 267
 Wajong 13, 31, 63, 68, 74, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 171, 184, 250, 275, 281, 285, 299, 327, 330, 334, 335
 WAO 4, 8, 13, 14, 18, 19, 24, 28, 42, 57, 63, 68, 74, 78, 79, 82, 84, 87, 94, 117, 127, 132, 149, 151, 152, 154, 159, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 181, 184, 189, 196, 204, 205, 206, 246, 248, 270, 271, 272, 275, 280, 281, 282, 283, 285, 287, 291, 293, 294, 295, 297, 299, 300, 301, 313, 315, 330, 332, 333, 338
 WAZ 13, 31, 63, 68, 74, 79, 82, 103, 104, 139, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 177, 178, 184, 204, 205, 246, 248, 249, 259, 260, 271, 272, 275, 295, 299, 300, 301, 330, 332, 333, 338
 Werkloosheid 2, 8, 10, 14, 15, 21, 24, 29, 33, 35, 36, 40, 41, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 54, 55, 56, 57, 69, 73, 74, 79, 84, 85, 88, 146, 158, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 173, 176, 180, 204, 205, 208, 209, 213, 214, 238, 239, 241, 242, 270, 282, 290, 291, 301, 303, 306, 307, 308, 313, 314, 316, 317, 330, 336, 338
 Wet basisvoorziening kinderopvang 22, 46, 108, 117, 241, 254, 255, 338
 Wet Werk en Bijstand 42, 43, 45, 208, 324, 338
 Wiw-dienstbetrekkingen 53
 Wsw 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65
 WW 5, 19, 20, 21, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 36, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 51, 52, 53, 56, 57, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 85, 86, 94, 139, 151, 152, 154, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 189, 193, 196, 204, 240, 242, 246, 247, 248, 249, 264, 265, 266, 267, 279, 287, 289, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 324, 330, 331
 Ziektewet 78, 103, 167, 176, 280

Zorg 4, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 22, 26, 33, 35, 38, 39, 49, 51, 59, 68, 69, 78,
84, 94, 95, 98, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 111, 113, 117, 118, 119, 125,
127, 131, 133, 137, 141, 159, 161, 167, 168, 170, 189, 190, 196, 197, 198,
199, 212, 216, 218, 219, 221, 222, 226, 275, 279, 280, 283, 284, 293, 294,
296, 310, 321, 322, 326, 327, 330